

SODIŠČE
EVROPSKE UNIJE

LETNO POROČILO 2019

SODNA DEJAVNOST

SODIŠČE
EVROPSKE UNIJE

LETNO POROČILO 2019

SODNA DEJAVNOST

Pregled sodne dejavnosti Sodišča in Splošnega sodišča Evropske unije

SODIŠČE
L-2925 LUXEMBOURG
TEL. +3524303-1

SPLOŠNO SODIŠČE
L-2925 LUXEMBOURG
TEL. +3524303-1

Spletno mesto Sodišča: curia.europa.eu

Printed by Court of Justice of the European Union in Luxembourg

Rokopis končan februarja 2020.

Niti Sodišče niti osebe, ki delujejo v njegovem imenu, niso odgovorne za uporabo podatkov iz te publikacije.

Luksemburg: Sodišče Evropske unije/Direktorat za komunikacije – Oddelek za publikacije in elektronske medije

Fotografije: © Evropska unija, 2019-2020

Reprodukcija je dovoljena ob navedbi vira.

Brez dovoljenja imetnikov avtorskih pravic je prepovedana vsakršna uporaba ali reprodukcija slik ali drugih dokumentov, za katere Evropska unija nima avtorskih pravic.

Print	ISBN 978-92-829-3356-5	ISSN 2467-0960	doi:10.2862/776741	QD-AP-20-001-SL-C
Pdf	ISBN 978-92-829-3333-6	ISSN 2467-1193	doi:10.2862/74054	QD-AP-20-001-SL-N

Kazalo

<i>Predgovor K. Lenaerts, predsednika Sodišča Evropske unije</i>	10
--	----

Poglavje 1 | Sodišče

A Razvoj in dejavnost Sodišča leta 2019	13
B Sodna praksa Sodišča leta 2019	16
I. Temeljne pravice	16
1. Pravica do nepristranskega sodišča in poštenega sojenja	16
2. Načelo <i>ne bis in idem</i>	21
3. Svoboda veroizpovedi	21
II. Državljanstvo Unije	22
1. Diskriminacija na podlagi državljanstva	22
2. Izguba evropskega državljanstva zaradi izgube državljanstva države članice	23
3. Izvedena pravica državljanov tretje države, ki so družinski člani državljana Unije, do prebivanja	24
III. Institucionalne določbe	27
1. Imunitete članov Evropskega parlamenta	27
2. Evropska državljanska pobuda	29
IV. Pravo Unije in nacionalno pravo	30
V. Postopki po pravu Unije	33
1. Postopki splošne narave	33
1.1. Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti	33
1.2. Tožbe zaradi nepogodbene odgovornosti Unije	36
2. Spori na gospodarskem, monetarnem in bančnem področju	37
VI. Kmetijstvo in ribištvo	41

VII. Prosti pretok	44
1. Prosti pretok blaga	44
2. Prosto gibanje delavcev	46
3. Svoboda ustanavljanja	49
4. Svoboda opravljanja storitev	52
5. Prosti pretok kapitala	54
VIII. Mejna kontrola, azil in priseljevanje	57
1. Azilna politika	57
1.1. Status begunca	57
1.2. Obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito	60
1.3. Odločbe o vrnitvi	67
2. Politika priseljevanja	68
IX. Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah: evropski nalog za prijetje	70
X. Prevoz	77
XI. Konkurenca	79
1. Člen 101 PDEU	79
2. Člen 102 PDEU	81
3. Državne pomoči	83
XII. Davčne določbe	86
XIII. Približevanje zakonodaje	89
1. Avtorska pravica	89
2. Industrijska lastnina	94
3. Telekomunikacije	99
4. Javna naročila	100
5. Živila	102
6. Avtomobilsko zavarovanje	105
7. Nadzor nabave in posedovanja orožja	106
XIV. Internet in elektronsko poslovanje	109
1. Varstvo osebnih podatkov	109
2. Elektronsko poslovanje	113

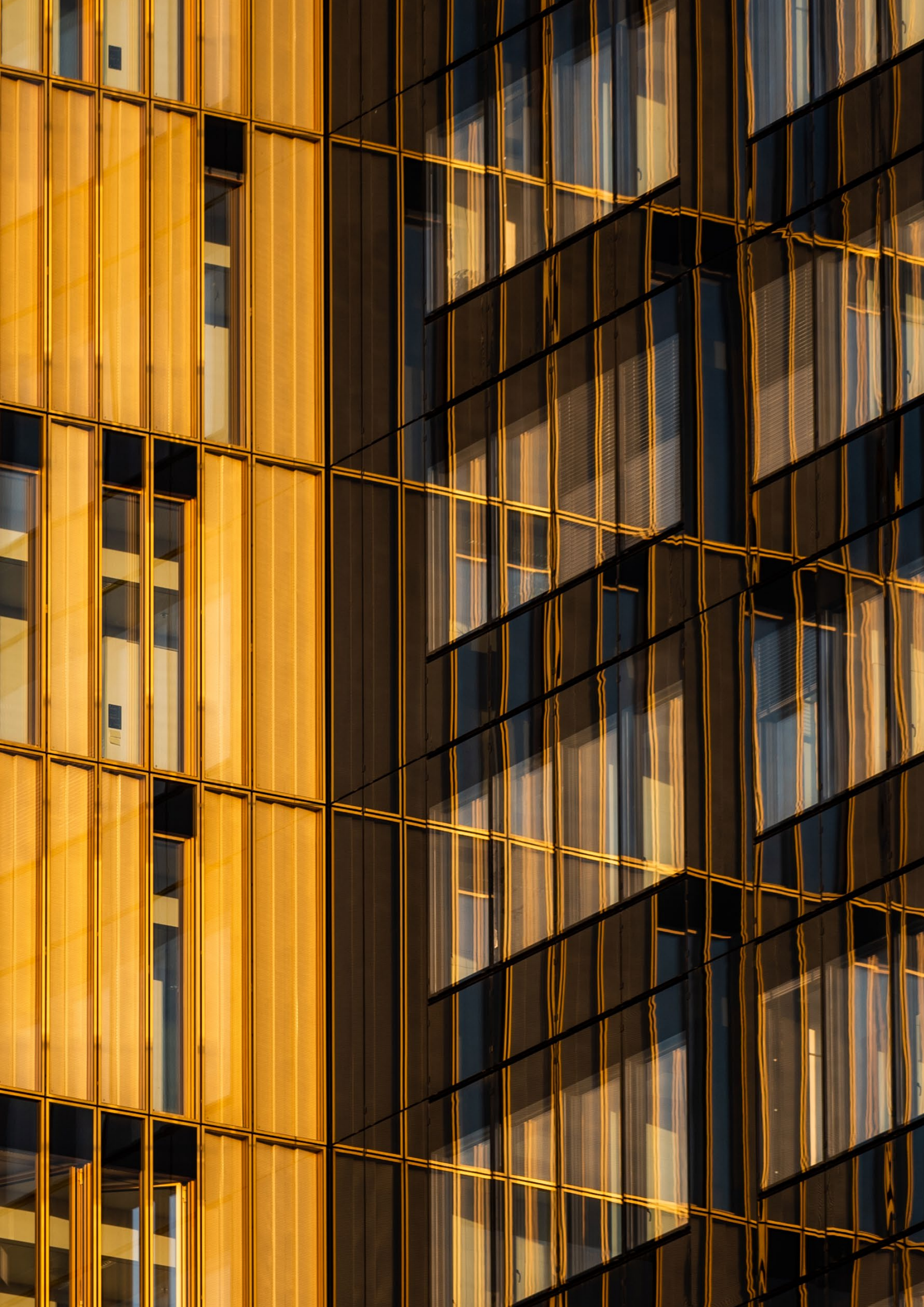
XV. Socialna politika	115
1. Enako obravnavanje na področju zaposlovanja in socialne varnosti	115
2. Organizacija delovnega časa	119
3. Pravica do plačanega letnega dopusta	120
4. Varstvo delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca	121
5. Napotitev delavcev	122
XVI. Javno zdravje	124
XVII. Varstvo potrošnikov	125
XVIII. Okolje	129
1. Previdnostno načelo	129
2. Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati	131
3. Direktiva o habitatih	132
4. Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje	133
5. Energija iz obnovljivih virov	134
XIX. Energija	136
XX. Čezmorske države in ozemlja	137
XXI. Mednarodni sporazumi	139
XXII. Evropski javni uslužbenci	140
C Dejavnost sodnega tajništva Sodišča leta 2019	145
I. Vložene zadeve	145
II. Končane zadeve	147
III. Nerešene zadeve	148
D Sodna statistika Sodišča	150
E Sestava Sodišča	180

Poglavje 2 | Splošno Sodišče

A Dejavnost Splošnega sodišča leta 2019	187
B Sodna praksa Splošnega sodišča leta 2019	189
Trendi sodne prakse	189
I. Sodni postopek	191
1. Pojem izpodbojnega akta	191
2. Procesno upravičenje	194
3. Rok za tožbo	196
4. Brezplačna pravna pomoč	198
II. Pravo institucij	199
III. Pravila o konkurenci, ki veljajo za podjetja	201
1. Prispevek na področju člena 101 PDEU	201
2. Razvoj na področju koncentracij	207
IV. Državne pomoči	208
1. Dopustnost	208
2. Pojem državne pomoči	209
a. Gospodarska prednost	209
b. Pripisljivost – Uporaba državnih sredstev	210
3. Nacionalni davčni ukrepi	212
a. Ukrepi v korist nacionalnih pristanišč	212
b. Obdavčitev družb, ki so vključene v večnacionalno skupino	215
4. Subvencije za naložbe podjetij za javni prevoz	219
5. Uporaba <i>ratione temporis</i> določb na področju državnih pomoči	221
V. Intelektualna lastnina	222
1. Znamka Evropske unije	222
a. Absolutni razlogi za zavrnitev	222
b. Relativni razlogi za zavrnitev	225
c. Postopkovna vprašanja	228
2. Modeli	228
3. Žlahtniteljske pravice	229

VI. Skupna zunanja in varnostna politika – Omejevalni ukrepi	230
1. Boj proti terorizmu	230
2. Ukrajina	232
VII. Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	233
VIII. Varovanje zdravja	235
IX. Energija	236
X. Kemikalije (REACH)	237
XI. Damping	239
XII. Dostop do dokumentov institucij	243
1. Pojem informacij, ki se nanašajo na emisije v okolje	243
2. Izjema v zvezi z varstvom dokumentov za notranjo rabo	244
3. Obseg splošne domneve zaupnosti dokumentov v zvezi s postopki nadzora državnih pomoči	245
XIII. Javni uslužbenci	246
1. Odpoved pogodbe	246
2. Obvezna upokožitev	247
3. Socialna varnost	248
4. Žvižgači	249
5. Varnost osebja v službi Unije	250
XIV. Odškodninski spori	252
XV. Predlogi za izdajo začasne odredbe	255
C Dejavnost sodnega tajništva Splošnega sodišča v letu 2019	259
I. Prispevek k sodni dejavnosti	260
a. Priprava postopkovnih spisov	260
b. Prispevek k skladnosti	262
c. Preventivni ukrepi v zvezi s tveganjem Brexita brez sporazuma	263
II. Ukrepi v okviru tretje faze reforme	264
a. Ukrepi v zvezi z odhodi in prevzemi funkcij nepredstavljivo velikega števila sodnikov	264
b. Ukrepi organizacije sodišča	265

III. Druge oblike podpore Splošnemu sodišču	266
IV. Administrativne dejavnosti	267
D Sodna statistika Splošnega sodišča	268
E Sestava Splošnega sodišča	294

Koen Lenaerts

predsednik Sodišča Evropske unije

Leto 2019 je bilo zaznamovano z več obletnicami.

Z deseto obletnico Lizbonske pogodbe, s katero sta bila med drugim spremenjena poimenovanje Sodišča in Splošnega sodišča ter postopek imenovanja njunih članov, s katero je bilo uvedenih več novosti v sodnih postopkih in s katero je bil Listini Evropske unije o temeljnih pravicah podeljen status primarnega prava.

S petnajsto obletnico „velike širitve“ Evropske unije, ki je bila sama rezultat konca razdeljenosti evropske celine, ki ga je simboliziral padec berlinskega zidu 9. novembra 1989.

In s trideseto obletnico ustanovitve Splošnega sodišča, ki je bila proslavljena septembra 2019 v okviru konference, ki je omogočila retrospektiven pogled na velik prispevek tega sodišča k razvoju prava Unije in razmislek o izzivih, ki čakajo Splošno sodišče zlasti zaradi izvajanja tretje in zadnje faze reforme sodne ureditve Unije.

Še en razlog za slavlje: otvoritev tretjega stolpa 19. septembra 2019 ob navzočnosti Njegove kraljeve visokosti velikega vojvode Luksemburga, predsednika luksemburške poslanske zbornice in luksemburškega ministrskega predsednika ter številnih osebnosti. Ta dogodek je zaznamoval dokončanje pete razširitve Palače in omogočil, da se je nepremičninskemu kompleksu institucije pridružilo 750 sodelavcev. Ta stolp je več kot le stavba, saj simbolizira združitev vsega osebja institucije pod eno streho prvič v 20 letih, kar bo pripomoglo k učinkovitosti in sploščenosti v vsakdanjih delovnih odnosih.

Vendar je bilo leto 2019 za Evropsko unijo tudi burno. Brexit, podnebna kriza, migracijska kriza, skrbi glede spoštovanja vrednot svobode, demokracije in pravne države ...: toliko zadev, ki zahtevajo ustrezne odgovore v skladu s cilji evropskega projekta in ki imajo – ali bodo na koncu imele – neposreden vpliv na spore, predložene Sodišču in Splošnemu sodišču.

V teh okoliščinah bomo morali torej bolj kot kdaj koli prej usmeriti vse potrebne napore v neomajno spodbujanje Unije, ki temelji na vladavini prava, ter v ozaveščanje o vseh odlikah evropskega povezovanja in o temeljnih vrednotah, na katerih Unija sloni.

S tega vidika sem vesel vse večjega uspeha, ki ga doživljajo pobude, kot je „Dan odprtih vrat“ v instituciji, h kateremu vsako leto prispevajo številni člani osebja, in obogatitve spletnega mesta institucije, ki zdaj omogoča, da se v vseh razpoložljivih jezikih dostopa do vseh predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki so bili pri Sodišču vloženi od 1. julija 2018.

huit Z institucionalnega vidika je bilo leto 2019 zaznamovano z odhodom petih članov Sodišča in prihodom štirih članov ter s smrtjo generalnega pravobranilca Yvesa Bota, ki se je poslovil 9. junija 2019 in ki se mu želim pokloniti za intelektualno zapuščino, ki nam jo je prepustil, zlasti na področjih, povezanih s kazenskim pravom Unije.

Splošno sodišče pa je doživelo odhod 8 svojih članov in pozdravilo prihod 14 novih članov zaradi združenega učinka svoje triletno delne zamenjave in izvajanja tretje faze reforme sodne ureditve, v okviru katere se je število sodnikov tega sodišča povečalo na po dva sodnika za vsako državo članico. Ta predgovor bom izkoristil za pristrčno zahvalo sodniku M. Jaegerju – ki je septembra 2019 predal predsedniško žezlo sodniku M. van der Woudeju – za njegovo neomajno požrtvovalnost v 12 letih na čelu tega sodišča.

Statistično gledano je bilo leto 2019 izjemno iz dveh razlogov. Čeprav se skupno število zadev, ki sta jih sodišči v letu 2019 končali, približuje zgodovinski ravni iz prejšnjega leta (1739 zadev v primerjavi s 1769 zadevami leta 2018), je Sodišče rešilo rekordno število zadev, in sicer 865 (v primerjavi s 760 zadevami leta 2018). Skupno število zadev, vloženih pri obeh sodiščih, dosega še nikoli doseženo raven, in sicer 1905 zadev (v primerjavi s 1683 v letu 2018 in 1656 v letu 2017). Razvoj je še posebej impresiven za Sodišče, ki je v letu 2019 evidentiralo 966 novih zadev (v primerjavi z 849 v letu 2018 in 739 v letu 2017). Razlog zanj je zelo izrazita rast števila zadev za predhodno odločanje (641 zadev v primerjavi s 568 zadevami v letu 2018), pa tudi občutno povečanje števila pritožb zoper odločbe Splošnega sodišča (266 pritožb v primerjavi s 199 v letu 2018), ki je v večjem delu povezano s povečano produktivnostjo Splošnega sodišča v letu 2018.

V tem okviru je treba pozdraviti začetek veljavnosti – 1. maja 2019 – mehanizma predhodne dopustitve pritožb, ki bi moral omogočiti, da se Sodišče na nekaterih področjih nekoliko razbremeni, da bi se lahko še bolj osredotočilo na svojo prednostno nalogo razlage prava Unije v okviru predhodnega odločanja.

To poročilo bralcu zagotavlja celovito predstavitev razvoja in dejavnosti institucije leta 2019. Kot prejšnja leta je precejšen del tega poročila posvečen poglavitnemu razvoju sodne prakse Sodišča in Splošnega sodišča. Po kratkem uvodu je analiza dopolnjena in ponazorjena s statističnimi podatki za vsako od sodišč.

Ob tej priložnosti se toplo zahvaljujem kolegom in vsem zaposlenim na instituciji za izjemno delo, ki so ga opravili v tem letu.

POGLAVJE 1

SODIŠČE

A | Razvoj in dejavnost Sodišča leta 2019

predsednik **Koen Lenaerts**

V tem prvem poglavju so povzete dejavnosti Sodišča v letu 2019. V prvem delu (A) je predstavljen razvoj sodišča in sodne dejavnosti v preteklem letu. V drugem delu (B) je, kot vsako leto, predstavljen glavni razvoj sodne prakse po področjih. V tretjem in četrtem delu so natančneje prikazani dejavnost sodnega tajništva v referenčnem obdobju (C) in statistični podatki za preteklo sodno leto (D), v petem delu pa sestava Sodišča v tem letu (E).

1.1. Leto 2019 je zaznamoval odhod štirih članov Sodišča: Marie Berger (sodnica na Sodišču od leta 2009 do leta 2019), Egilsa Levitsa (sodnik na Sodišču od leta 2004 do leta 2019) po njegovi izvolitvi za predsednika Republike Latvije, Allana Rosasa (sodnik na Sodišču od leta 2002 do leta 2019 in predsednik senata petih sodnikov od leta 2004 do leta 2009) in Carla-Gustava Fernlunda (sodnik na Sodišču od leta 2011 do leta 2019). Poleg tega nas je v tem letu razžalostila smrt Yvesa Bota (generalni pravobranilec od leta 2006 do leta 2019).

V istem letu so Nils Wahl (Švedska, generalni pravobranilec od leta 2012 do leta 2019), Andreas Kumin (Avstrija) in Niilo Jääskinen (Finska, generalni pravobranilec od leta 2009 do leta 2015) nastopili funkcije kot sodniki, Priit Pikamäe (Estonija) pa je prevzel funkcijo generalnega pravobranilca.

1.2. Kar zadeva institucionalno delovanje, je bila v letu 2019 skoraj v celoti izvedena tretja faza reforme sodne ureditve Unije, ki izhaja iz Uredbe (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14).

V prvi fazi te reforme, ki je začela veljati decembra 2015, je bilo predvideno, da funkcije na Splošnem sodišču nastopi 12 dodatnih sodnikov. Ta faza je praktično zaključena, saj do njenega dokončanja manjka samo še eno imenovanje.

Druga faza je nastopila septembra 2016 v obliki razpustitve Sodišča za uslužbence Evropske unije in prenosa njegovih pristojnosti na Splošno sodišče. Hkrati je bilo za to fazo predvideno imenovanje sedmih dodatnih sodnikov na Splošnem sodišču, pri čemer se to število ujema s številom sodnikov, ki so sestavljali Sodišče za uslužbence. Ta druga faza je v celoti zaključena od oktobra 2017.

Tretja in zadnja faza reforme, za katero so zakonodajne institucije Unije želele, da poteka sočasno z delno zamenjavo v sestavi Splošnega sodišča septembra 2019, mora pripeljati do povečanja števila sodnikov tega sodišča, tako da bo imela vsaka država članica na njem po dva sodnika. V tem okviru je na slavnostni seji, ki je bila 26. septembra 2019, funkcije nastopilo sedem novih sodnikov.

1.3. Z Uredbo (EU, Euratom) 2019/629 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2019, L 111, str. 1) sta bili od 1. maja 2019 uvedeni pomembni spremembi Statuta Sodišča Evropske unije.

Prva sprememba je bila obrazložena s težavami, s katerimi se je Splošno sodišče srečevalo v okviru ničnostnih tožb, ki jih vložijo države članice zoper akte Komisije v zvezi z neizvrševanjem sodbe, ki jo je Sodišče izdalo na podlagi člena 260(2) ali (3) PDEU, kadar se Komisija in zadevna država članica ne strinjata glede ustreznosti

ukrepov, ki jih je sprejela ta država članica za izvršitev sodbe Sodišča. Iz tega razloga je odločanje o sporih v zvezi s pavšalnim zneskom ali denarno kaznijo, naloženima državi članici na podlagi teh določb PDEU, odtlej pridržano izključno Sodišču.

Pri drugi spremembi, povezani s tem, da se je v zadnjih letih precej povečalo število pritožb, vloženih pri Sodišču zoper odločitve Splošnega sodišča, je šlo za uvedbo mehanizma predhodne dopustitve pritožb za zadeve, v katerih je že bila opravljena dvojna preučitev, najprej s strani neodvisnega odbora za pritožbe (organa, urada ali agencije Unije, kot je Urad Evropske unije za intelektualno lastnino, Urad Skupnosti za rastlinske sorte, Evropska agencija za kemikalije ali Agencija Evropske unije za varnost v letalstvu) in nato s strani Splošnega sodišča. Ta mehanizem odtlej Sodišču omogoča, da v takih zadevah pritožbo v celoti ali delno dopusti le, kadar odpira vprašanje, ki je pomembno za enotnost, doslednost ali razvoj prava Unije.

1.4. Sodišče je po odobritvi Sveta večkrat spremenilo svoj poslovnik (UL 2019, L 316, str. 103). Del teh sprememb je namenjen upoštevanju pridobljenih izkušenj, da se pojasni obseg nekaterih določb Poslovnika Sodišča ali da se te po potrebi dopolnijo ali poenostavijo. Namen drugih sprememb Poslovnika je upoštevati nekatere nedavne spremembe, zlasti tiste v zvezi z načinom določitve prvega generalnega pravobranilca ali v zvezi z novim regulativnim okvirom, ki se uporablja za varstvo osebnih podatkov v Evropski uniji, zaradi katerega je bilo treba običajna pravila o vročanju in objavi procesnih aktov nekoliko spremeniti.

Poleg tega je Sodišče septembra 2019 sprejelo novo različico svojih priporočil nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja (UL 2019, C 380, str. 1). V teh priporočilih se opozarja na bistvene značilnosti postopka predhodnega odločanja in na elemente, ki jih morajo upoštevati nacionalna sodišča, preden pri Sodišču vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, ter se sodiščem posredujejo praktični napotki glede oblike in vsebine predlogov za sprejetje predhodne odločbe. Ker morajo biti ti predlogi, potem ko so prevedeni, vročeni vsem zainteresiranim subjektom iz člena 23 Protokola o Statutu Sodišča Evropske unije in ker se predhodne odločbe Sodišča načeloma objavijo v vseh uradnih jezikih Evropske unije, je v navedenih priporočilih posebna pozornost namenjena predstavitvi teh predlogov in zlasti varstvu osebnih podatkov. V svoji korespondenci s Sodiščem so poleg tega sodišča držav članic spodbujena, da izkoristijo vse možnosti, ki jih ponuja aplikacija e-Curia, ki omogoča takojšnje in varno vlaganje in vročanje procesnih aktov.

Nazadnje, Sodišče je decembra 2019 potrdilo sklop sprememb svojih praktičnih navodil za stranke v zvezi z zadevami, predloženimi Sodišču (UL 2020, L 42 I I, str. 1). Te spremembe zajemajo pojasnila v zvezi z obravnavanjem predlogov za zaupno obravnavo v okviru pritožb, podrobnimi pravili za posredovanje procesnih aktov in potekom obravnav. Poleg tega odsevajo novejšje spremembe, kot je začetek veljavnosti – 1. maja 2019 – zgoraj omenjenega mehanizma predhodne dopustitve nekaterih kategorij pritožb ali večja pozornost, ki jo Sodišče namenja varstvu osebnih podatkov.

2. Z vidika statistike – ob upoštevanju podrobnejših komentarjev, navedenih v delu C tega poglavja Letnega poročila – je iz analize statističnih podatkov za preteklo leto razvidnih več trendov.

Prvi trend, ki je zelo očiten, se nanaša na število predloženih zadev. Sodišče namreč z 966 novimi zadevami, ki so mu bile predložene v letu 2019, beleži največje število zadev v svoji zgodovini, pri čemer to število kaže povečanje za skoraj 14 % v primerjavi s številom zadev, predloženih v letu 2018 (849), ki je bilo že samo rekordno v tem pogledu. Tako kot v prejšnjih dveh letih so vzrok za to povečanje v glavnem predlogi za sprejetje predhodne odločbe (s 641 novimi zadevami za predhodno odločanje v primerjavi s 568 zadevami v letu 2018), vendar Sodišče opaža tudi občutno rast števila pritožb, pritožb v zvezi z začasno odredbo in pritožb v zvezi z intervencijo (266 zadev v primerjavi s 199 zadevami v letu 2018), v nasprotju z direktnimi tožbami, katerih število je v letu 2019 upadlo (41 zadev).

Drugi vidik, ki izstopa iz navedenih statističnih podatkov, se nanaša na število zadev, ki jih je Sodišče končalo, pri čemer tudi to število odseva zelo intenzivno dejavnost Sodišča. V letu 2019 je Sodišče tako rešilo 865 zadev v primerjavi s 760 zadevami v letu 2018. Pri pregledovanju statističnih podatkov za preteklo leto bo bralčevo

pozornost pritegnil predvsem še vedno visok delež zadev, ki jih obravnava veliki senat Sodišča (v letu 2019 je ta sestava končala 82 zadev), vendar tudi naraščajoč delež zadev, ki jih končajo senati treh sodnikov, katerih število je bilo v letu 2019 nekoliko večje od števila zadev, ki so jih končali senati petih sodnikov (351 zadev in 343 zadev).

Nazadnje, navesti je treba, da je kljub povečanju števila novih zadev povprečni čas obravnave zadev v letu 2019 ostal na zelo zadovoljivi ravni, saj se je ustalil pri 15,5 meseca za obravnavo zadev za predhodno odločanje oziroma pri 11,1 meseca za obravnavo pritožb. Ta rezultat je bilo mogoče doseči zlasti zaradi pogostejše uporabe sklepov, ki temeljijo na členih 53, 99, 181 ali 182 Poslovnika, pa tudi zaradi izvajanja novega mehanizma predhodne dopustitve pritožb, ki pripelje do zelo hitre odločitve o nedopustitvi pritožbe, kadar pritožnik ni dokazal, da ta pritožba odpira vprašanje, ki je pomembno za enotnost, doslednost ali razvoj prava Unije.

B | Sodna praksa Sodišča leta 2019

I. Temeljne pravice

Sodišče je leta 2019 večkrat odločalo o temeljnih pravicah v pravnem redu Unije. V tem poročilu je navedenih več odločb, ki so bile izdane na tem področju.¹ V tem razdelku so predstavljene odločbe, ki vsebujejo pomembna pojasnila o obsegu nekaterih pravic in načel, določenih z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), kot sta pravica do nepristranskega sodišča in načelo *ne bis in idem*.²

1. Pravica do nepristranskega sodišča in poštenega sojenja

Sodišče se je v treh sodbah izreklo o učinkih pravosodnih reform na Poljskem z vidika pravice do nepristranskega sodišča, pravice do poštenega sojenja in načela neodvisnosti sodnikov.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 24. junija 2019, **Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča)** (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)), ugodilo tožbi zaradi neizpolnitve obveznosti, ki jo je Komisija vložila proti Republiki Poljski in s katero je predlagala, naj se ugotovi, da ta država članica na eni strani s tem, da je določila uporabo ukrepa, s katerim se zniža upokojitvena starost sodnikov vrhovnega sodišča, za sodnike na položaju, ki so bili za

1] Predstavljene so te sodbe: sodba z dne 26. marca 2019, **SM (Otrok, za katerega velja alžirska ureditev kafala)** (C-129/18, [EU:C:2019:248](#)), predstavljena v razdelku II „Državljanstvo Unije“; sodba z dne 19. decembra 2019, **Junqueras Vies** (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#)), predstavljena v razdelku III „Institucionalne določbe“; sodba z dne 5. novembra 2019, **BCE in drugi/Trasta Komerbanka in drugi** (C-663/17 P, C-665/17 P in C-669/17 P, [EU:C:2019:923](#)), predstavljena v razdelku V „Postopki po pravu Unije“; sodba z dne 21. maja 2019, **Komisija/Madžarska (Užitek na kmetijskih zemljiščih)** (C-235/17, [EU:C:2019:432](#)), predstavljena v razdelku VII „Prosti pretok“; sodbe z dne 19. marca 2019, **Ibrahim in drugi** (C-297/17, C-318/17, C-319/17 in C-438/17, [EU:C:2019:219](#)), z dne 19. marca 2019, **Jawo** (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)), z dne 2. aprila 2019, **H. in R.** (C-582/17 in C-583/17, [EU:C:2019:280](#)), z dne 14. maja 2019, **M in drugi (Preklic statusa begunca)** (C-391/16, C-77/17 in C-78/17, [EU:C:2019:403](#)), z dne 23. maja 2019, **Bilali** (C-720/17, [EU:C:2019:448](#)), z dne 29. julija 2019, **Torubarov** (C-556/17, [EU:C:2019:626](#)), z dne 12. novembra 2019, **Haqbin** (C-233/18, [EU:C:2019:956](#)), in z dne 12. decembra 2019, **Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca)** (C-519/18, [EU:C:2019:1070](#)), predstavljene v razdelku VIII „Mejna kontrola, azil in priseljevanje“; sodbe z dne 27. maja 2019, **OG in PI (Državni tožilstvo v Lübecku in Zwickauu)** (C-508/18 in C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)), z dne 27. maja 2019, **PF (Generalni državni tožilec Litve)** (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)), in z dne 15. oktobra 2019, **Dorobantu** (C-128/18, [EU:C:2019:857](#)), predstavljene v razdelku IX „Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah: evropski nalog za prijetje“; sodba z dne 29. julija 2019, **Bayerische Motoren Werke in Freistaat Sachsen/Komisija** (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)), predstavljena v razdelku XI „Konkurenca“; sodbe z dne 29. julija 2019, **Funke Medien NRW** (C-469/17, [EU:C:2019:623](#)), z dne 29. julija 2019, **Pelham in drugi** (C-476/17, [EU:C:2019:624](#)), in z dne 29. julija 2019, **Spiegel Online** (C-516/17, [EU:C:2019:625](#)), predstavljene v razdelku XIII „Približevanje zakonodaj“; sodbi z dne 24. septembra 2019, **Google (Ozemeljski obseg odstranitve povezav)** (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)), in z dne 24. septembra 2019, **GC in drugi (Odstranitev povezav do občutljivih podatkov)** (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)), predstavljene v razdelku XIV „Internet in elektronsko trgovanje“; sodbe z dne 22. januarja 2019, **Cresco Investigation** (C-193/17, [EU:C:2019:43](#)), z dne 14. maja 2019, **CCOO** (C-55/18, [EU:C:2019:402](#)), z dne 19. novembra 2019, **TSN in AKT** (C-609/17 in C-610/17, [EU:C:2019:981](#)), in z dne 20. junija 2019, **Hakelbracht in drugi** (C-404/18, [EU:C:2019:523](#)), predstavljene v razdelku XV „Socialna politika“. Povzeto je tudi mnenje 1/17 z dne 30. aprila 2019, **Sporazum CGT EU-Kanada** ([EU:C:2019:341](#)), predstavljeno v razdelku XXI „Mednarodni sporazumi“.

2] Sodišče je poleg tega večkrat odločalo o načelu prepovedi diskriminacije, kot je natančneje določeno v Direktivi Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79) in Direktivi 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL 2006, L 204, str. 23). Ta sodna praksa je predstavljena v razdelku XV.1 „Enako obravnavanje na področju zaposlovanja in socialnega varstva“.

sodnike tega sodišča imenovani pred 3. aprilom 2018, in na drugi strani s tem, da je predsedniku republike podelila pristojnost, da po prostem preudarku podaljša aktivni mandat sodnikov navedenega sodišča po dopolnitvi na novo določene upokojitvene starosti, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU.

Komisija je Republiki Poljski očitala, da je s temi ukrepi kršila načelo neodvisnosti sodnikov in še zlasti načelo njihove neodstavljalivosti ter s tem kršila obveznosti, ki za države članice izhajajo iz navedene določbe.

Sodišče se je v sodbi na prvem mestu opredelilo o uporabi in obsegu člena 19(1), drugi pododstavek, PEU. V zvezi s tem je opozorilo, da ta določba vsem državam članicam nalaga, da vzpostavijo pravna sredstva, potrebna za zagotovitev učinkovitega sodnega nadzora v smislu zlasti člena 47 Listine, na področjih, ki jih ureja pravo Unije. Natančneje, na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU mora vsaka država članica zagotoviti, da organi, ki kot „sodišče“ v smislu, ki ga opredeljuje pravo Unije, spadajo v njen sistem pravnih sredstev na področjih, ki jih ureja pravo Unije, in ki se lahko izrečejo o vprašanjih v zvezi z uporabo ali razlago tega prava, izpolnjujejo zahteve po učinkovitem sodnem varstvu, kar v obravnavanem primeru velja za poljsko vrhovno sodišče. Za to, da lahko to sodišče zagotavlja takšno varstvo, je ohranitev njegove neodvisnosti bistvenega pomena, kot to potrjuje člen 47, drugi odstavek, Listine. Zahteva po neodvisnosti sodišč, ki je neločljivo povezana z nalogo sojenja, je del bistvene vsebine pravice do učinkovitega sodnega varstva in temeljne pravice do poštenega sojenja, ki ima poglaviten pomen kot garant varstva vseh pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, in ohranitve skupnih vrednot držav članic, ki so navedene v členu 2 PEU, zlasti vrednote pravne države.

Sodišče je na drugem mestu natančneje določilo obseg te zahteve. Glede tega je navedlo, da jamstva glede neodvisnosti in nepristranskosti zahtevajo, da obstajajo pravila, ki se nanašajo zlasti na sestavo zadevnih organov ter na imenovanje, trajanje funkcije in razloge za vzdržanje, izločitev in razrešitev njihovih članov ter na podlagi katerih je mogoče zavrniti vsak legitimen dvom pri pravnih subjektih o zavarovanosti navedenih organov pred zunanjimi dejavniki in o nevtralnosti teh organov glede nasprotujočih si interesov. Natančneje, ta nujno potrebna svoboda sodnikov v zvezi s kakršnimi koli zunanjimi posegi ali pritiski zahteva določena jamstva, kot je neodstavljalivost, s katerimi se zaščitijo osebe, ki jim je poverjena naloga sojenja. To načelo neodstavljalivosti zlasti zahteva, da lahko sodniki ostanejo na položaju, dokler ne dopolnijo obvezne upokojitvene starosti ali dokler jim ne poteče mandat, če je začasen. Navedeno načelo sicer ni popolnoma absolutno, vendar je v zvezi z njim mogoče določiti izjeme, zgolj če to upravičujejo legitimni in nujni razlogi, pri čemer je treba spoštovati načelo sorazmernosti.

V obravnavanem primeru je Sodišče ugotovilo, da je posledica izpodbijane reforme predčasno prenehanje opravljanja sodne funkcije sodnikov vrhovnega sodišča in da je ta reforma lahko dovoljena, samo če je upravičena z legitimnim ciljem in je z njim sorazmerna ter če pri pravnih subjektih ne more ustvarjati legitimnih dvomov, kot so tisti, ki so navedeni zgoraj. Vendar je Sodišče menilo, da uporaba ukrepa znižanja upokojitvene starosti sodnikov vrhovnega sodišča za sodnike tega sodišča na položaju ne izpolnjuje teh pogojev, ker ta ukrep zlasti ni upravičen z legitimnim ciljem. Zato je razsodilo, da navedena uporaba posega v načelo neodstavljalivosti sodnikov, ki je neločljivo povezano z njihovo neodvisnostjo.

Sodišče se je na tretjem in zadnjem mestu izreklo o pristojnosti, ki je bila z novim zakonom o vrhovnem sodišču podeljena predsedniku republike, da po prostem preudarku podaljša tekoči mandat sodnikov tega sodišča po dopolnitvi nove upokojitvene starosti, določene s tem zakonom. Navedlo je, da čeprav so zgolj države članice pristojne za odločitev, ali se tako podaljšanje dovoli ali ne, vseeno velja, da morajo te države, če se odločijo za tak mehanizem, zagotoviti, da se s pogoji in ureditvijo, ki veljajo za tako podaljšanje, ne posega v načelo neodvisnosti sodnikov. Glede tega okoliščina, da se organu, kot je predsednik republike, podeli pristojnost za odločanje o dovolitvi eventualnega podaljšanja, zagotovo ni dovolj, da se ugotovi obstoj posega v to načelo. Vendar se je treba prepričati, da vsebinski pogoji in postopkovna pravila, ki se uporabljajo za sprejetje takšnih odločitev, pri pravnih subjektih ne morejo ustvariti legitimnih dvomov glede neodvisnosti zadevnih sodnikov. Zato je potrebno zlasti, da so navedeni pogoji in navedena ureditev zasnovani tako, da

so ti sodniki varni pred eventualnimi poskusi, da bi podlegli zunanjim posegom ali pritiskom, ki bi lahko ogrozili njihovo neodvisnost. Takšna ureditev mora tako zlasti omogočiti, da se ne izključijo zgolj vsakršni neposredni vplivi v obliki navodil, ampak tudi oblike bolj posrednega vplivanja, ki lahko usmerjajo odločitve zadevnih sodnikov.

Sodišče pa je glede novega zakona o vrhovnem sodišču ugotovilo, da ta zakon določa, da je podaljšanje opravljanja funkcije sodnika tega sodišča odslej odvisno od odločitve predsednika republike, ki je sprejeta po prostem preudarku, ki je ni treba obrazložiti in ki je ni mogoče sodno izpodbijati. Sodišče je glede s tem zakonom določenega sodelovanja nacionalnega sodnega sveta pred odločitvijo predsednika republike poudarilo, da lahko sodelovanje takšnega organa v okviru postopka podaljšanja opravljanja sodniške funkcije po dopolnitvi redne upokojitvene starosti načeloma prispeva k objektivnosti tega postopka. Vendar to velja, le če so izpolnjeni nekateri pogoji in zlasti če je navedeni organ neodvisen od zakonodajne in izvršilne veje oblasti ter od organa, ki mu mora predložiti mnenje, takšno mnenje pa mora biti izdano na podlagi meril, ki so objektivna in ustrezna, ter ustrezno obrazloženo, tako da je lahko temu organu objektivno v pomoč pri sprejetju odločitve. Sodišče je v obravnavani zadevi menilo, da zadošča ugotovitev, da mnenja, ki jih izda nacionalni sodni svet, zlasti ker niso obrazložena, predsedniku republike ne morejo biti objektivno v pomoč pri izvrševanju pristojnosti, ki mu je podeljena z novim zakonom o vrhovnem sodišču, tako da lahko ta pristojnost zlasti pri pravnih subjektih ustvari legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo zadevnih sodnikov pred zunanjimi dejavniki in njihovo nevtralnostjo glede na nasprotujoče si interese. Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 5. novembra 2019, **Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč)** (C-192/18, [EU:C:2019:924](#)), ugodilo tožbi zaradi neizpolnitve obveznosti, ki jo je vložila Komisija proti Republiki Poljski, in *ugotovilo, da ta država članica ni izpolnila obveznosti iz prava Unije po eni strani s tem, da je uvedla različne upokojitvene starosti glede na spol za poljske sodnice in sodnike ter za poljske državne tožilke in tožilce, in po drugi strani s tem, da je znižala upokojitveno starost za sodnike poljskih splošnih sodišč ter ministra za pravosodje ob tem pooblastila za sprejetje odločitve o podalžanju mandata teh sodnikov.*

S poljskim zakonom z dne 12. julija 2017 sta bili upokojitvena starost sodnikov splošnih sodišč in državnih tožilcev ter starostna meja za predčasno upokojitev sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) znižani na 60 let za sodnice in 65 let za sodnike, medtem ko je bila ta starost pred tem za oba spola 67 let. Poleg tega je bila s tem zakonom ministru za pravosodje podeljena pristojnost, da podaljša mandat sodnikom splošnih sodišč prek novih upokojitvenih starosti, ki sta različni glede na spol. Komisija je menila, da so ta pravila v nasprotju s pravom Unije³, zato je pri Sodišču vložila tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti.

Prvič, v zvezi z razlikami, ki so bile tako uvedene s tem zakonom glede na spol, kar zadeva upokojitveno starost poljskih sodnikov in sodnic ter državnih tožilcev in državnih tožilk, je najprej navedlo, da starostne pokojnine, do katerih so upravičeni navedeni sodniki in sodnice ter državni tožilci in državne tožilke, spadajo na področje uporabe člena 157 PDEU, v skladu s katerim vsaka država članica zagotovi uporabo načela enakega plačila za enako delo za moške in ženske. Zadevne pokojninske sheme prav tako spadajo na področje uporabe določb Direktive 2006/54⁴ (v nadaljevanju: direktiva o enakem obravnavanju moških in žensk), katerih cilj je enako obravnavanje v poklicnih sistemih socialne varnosti. Sodišče je nato razsodilo, da so bili s tem istim zakonom uvedeni pogoji, ki pomenijo neposredno diskriminacijo na podlagi spola, zlasti kar zadeva trenutek, ko lahko zadevne osebe dejansko začnejo uživati ugodnosti iz zadevnih pokojninskih shem. Nazadnje je zavrnilo utemeljitev Republike Poljske, da tako določene razlike med sodniki in sodnicami ter

3| Člen 157 PDEU, člen 5(a) in člen 9(1)(f) Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL 2006, L 204, str. 23) ter člen 19(1), drugi pododstavek, PEU v povezavi s členom 47 Listine.

4| Direktiva 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL 2006, L 204, str. 23).

državnimi tožilci in državnimi tožilkami glede starosti, ki je potrebna za dostop do starostne pokojnine, pomenijo pozitivno diskriminacijo. S temi razlikami namreč ni mogoče izravnati omejitev, ki jih na poklicni poti utrpijo javne uslužbenke, tako da bi jim pomagale v njihovem poklicnem življenju in bi odpravile težave, s katerimi se lahko srečujejo med svojo poklicno kariero. Sodišče je zato ugotovilo, da zadevna zakonodaja krši člen 157 PDEU in Direktivo o enakem obravnavanju moških in žensk.

Drugič, Sodišče je preučilo ukrep, s katerim je bil minister za pravosodje pooblaščen, da odobri ali zavrne nadaljnje opravljanje sodniške funkcije sodnikom splošnih sodišč po dopolnitvi nove upokojitvene starosti, kot je bila znižana. Opirajoč se zlasti na načela, razvita v sodbi z dne 24. junija 2019, **Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča)**⁵, je najprej razsodilo, da se člen 19(1), drugi pododstavek, PEU uporablja, ker lahko poljska splošna sodišča odločajo o vprašanjih v zvezi z uporabo prava Unije. Ta sodišča morajo torej izpolnjevati zahteve, ki so neločljivo povezane z učinkovitim sodnim varstvom. Za zagotovitev, da lahko zagotavljajo takšno varstvo, pa je ohranitev njihove neodvisnosti bistvenega pomena.

Sodišče je v zvezi s tem navedlo, da okoliščina, da je organu, kot je minister za pravosodje, podeljena pristojnost, da odobri oziroma ne odobri podaljšanja opravljanja sodniške funkcije po dopolnitvi redne upokojitvene starosti, sama po sebi sicer ne zadošča za ugotovitev kršitve načela neodvisnosti. Vendar je ugotovilo, da so vsebinski pogoji in postopkovna pravila v zvezi s to pristojnostjo v obravnavanem primeru taki, da lahko povzročijo legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo zadevnih sodnikov pred zunanjimi dejavniki in njihovo nevtralnostjo. Po eni strani so namreč merila, na podlagi katerih mora minister sprejeti svojo odločitev, preveč nedoločna in nepreverljiva, navedene odločitve pa ni treba obrazložiti in zoper njo ni mogoče vložiti pravnega sredstva. Po drugi strani je trajanje obdobja, v katerem bi tako lahko sodniki čakali na odločitev ministra, stvar prostega preudarka tega ministra.

Sodišče je prav tako navedlo, da kombinacija ukrepa znižanja redne upokojitvene starosti sodnikov splošnih sodišč in podelitve pristojnosti ministru za pravosodje, da po prostem preudarku odobri nadaljevanje izvajanja funkcij teh sodnikov preko tako določene nove upokojitvene starosti za obdobje desetih let za sodnice in petih let za sodnike, krši načelo neodstavljalivosti sodnikov. Ta kombinacija ukrepov namreč lahko pri pravnih subjektih ustvarja legitimne dvome glede tega, da bi lahko bil novi sistem v resnici namenjen temu, da se ministru omogoči, da odstrani nekatere skupine sodnikov po tem, ko so dopolnili na novo določeno redno upokojitveno starost, hkrati pa drugi del teh sodnikov obdrži na položaju. Poleg tega, ker za sprejetje odločitve ministra ni določen noben rok in ker zadevni sodnik nadaljuje z opravljanjem svoje funkcije do sprejetja te odločitve, je lahko morebitna negativna odločitev ministra sprejeta po tem, ko je zadevni sodnik ohranil položaj po dopolnitvi nove upokojitvene starosti.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 19. novembra 2019, **A. K. in drugi (Neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča)** (C-585/18, C-624/18 in C-625/18, [EU:C:2019:982](#)), ki je bila razglašena v okviru hitrega postopka, razsodilo, da *pravica do učinkovitega pravnega sredstva, ki je zagotovljena s členom 47 Listine in na področju boja proti diskriminaciji potrjena z Direktivo 2000/78⁶ (v nadaljevanju: Direktiva o prepovedi diskriminacije), nasprotuje temu, da bi lahko spori, ki se nanašajo na uporabo prava Unije, spadali v izključno pristojnost organa, ki ni neodvisno in nepristransko sodišče.*

V zadevah, o katerih je odločalo predložitveno sodišče, so se trije poljski sodniki (vrhovnega upravnega sodišča in vrhovnega sodišča) med drugim sklicevali na kršitve prepovedi diskriminacije na podlagi starosti na področju zaposlovanja zaradi njihove predčasne upokojitve v skladu z novim zakonom o vrhovnem sodišču

5] Sodba Sodišča z dne 24. junija 2019, **Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča)** (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)).

6] Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).

z dne 8. decembra 2017. Čeprav se ta zakon od nedavne spremembe ne nanaša več na sodnike, ki so – tako kot tožeče stranke v postopku v glavni stvari – ob začetku njegove veljavnosti že bili na položaju na vrhovnem sodišču in so zato te tožeče stranke ohranile svoje funkcije ali bile ponovno postavljene nanje, je predložitveno sodišče štelo, da se še vedno sooča s postopkovnim problemom. Čeprav namreč vrsta sporov, kot je zadevni, običajno spada v pristojnost disciplinskega senata, ki je bil v okviru vrhovnega sodišča ustanovljen na novo, se je predložitveno sodišče spraševalo, ali bi moralo zaradi dvomov o neodvisnosti tega organa zavrniti uporabo nacionalnih pravil o razdelitvi sodnih pristojnosti in po potrebi samo vsebinsko odločiti o teh sporih.

Sodišče je po tem, ko je razsodilo, da se v obravnavani zadevi uporabljata tako člen 47 Listine kot člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, ponovno opirajoč se na načela, razvita v sodbi z dne 24. junija 2019, **Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča)**⁷, poudarilo posebne elemente, ki jih mora preučiti predložitveno sodišče, da bi lahko presodilo, ali disciplinski senat vrhovnega sodišča nudi zadostna jamstva neodvisnosti.

V zvezi s tem je na prvem mestu navedlo, da zgolj to, da sodnike disciplinskega senata imenuje predsednik republike, ne more povzročiti, da bi bili odvisni od politične oblasti, niti vzbuditi dvomov glede njihove nepristranskosti, če po imenovanju niso pod nobenim pritiskom in pri izvajanju svojih nalog ne prejema navodil. Poleg tega lahko sodelovanje nacionalnega sodnega sveta, ki ima nalogo, da predlaga sodnike v imenovanje, objektivno omeji polje proste presoje predsednika republike, vendar le, če je ta organ sam dovolj neodvisen od zakonodajne in izvršilne veje oblasti ter od predsednika republike. Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da je treba upoštevati pravne in dejanske elemente, ki se nanašajo tako na okoliščine, v katerih so bili člani novega poljskega sodnega sveta imenovani, kot na način, kako ta svet dejansko opravlja svojo vlogo varuha neodvisnosti sodišč in sodnikov. Sodišče je navedlo tudi, da je treba preveriti obseg sodnega nadzora nad predlogi nacionalnega sodnega sveta, saj odločitve predsednika republike o imenovanju ne morejo biti predmet takega nadzora.

Sodišče je na drugem mestu poudarilo druge elemente, ki so neposredno značilni za disciplinski senat. Zlasti je navedlo, da v posebnih okoliščinah, ki so nastale s sprejetjem določb novega zakona o vrhovnem sodišču – ki so bile predmet ostrih kritik in glede katerih je v sodbi z dne 24. junija 2019, **Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča)** (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)), ugotovilo, da so v nasprotju s pravom Unije – dejstva, da je bila disciplinskemu senatu podeljena izključna pristojnost za odločanje o sporih, ki se nanašajo na upokožitev sodnikov vrhovnega sodišča, ki izhajajo iz tega zakona, da morajo ta senat sestavljati le novoimenovani sodniki in da ima ta senat posebej visoko stopnjo avtonomije znotraj vrhovnega sodišča, pomenijo upoštevne elemente za presojo.

Sodišče je pojasnilo, da preučeni elementi sicer sami po sebi in obravnavani posamično res ne vzbujajo nujno dvoma o neodvisnosti tega organa, vendar bi lahko bilo drugače, če se obravnavajo skupaj. Poudarilo je, da mora predložitveno sodišče ob upoštevanju vseh relevantnih elementov, ki jih ima na voljo, ugotoviti, ali ti lahko privedejo do neobstoja vtisa neodvisnosti in nepristranskosti novega disciplinskega senata vrhovnega sodišča, kar bi lahko omajalo zaupanje, ki ga mora v demokratični družbi pri navedenih pravnih subjektih zbuja pravosodje.

Če je tako, mu načelo primarnosti prava Unije nalaga, da ne uporabi določbe nacionalnega prava, ki pristojnost za odločanje o sporih v zvezi z upokožitvijo sodnikov vrhovnega sodišča pridržuje temu disciplinskemu senatu, tako da lahko te spore preuči sodišče, ki izpolnjuje zahteve po neodvisnosti in nepristranskosti ter ki bi bilo na zadevnem področju pristojno, če navedena določba tega ne bi preprečevala.

7| Sodba Sodišča z dne 24. junija 2019, **Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča)** (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)).

2. Načelo *ne bis in idem*

Sodišče se je v sodbi z dne 3. aprila 2019, **Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie** (C-617/17, [EU:C:2019:283](#)), v bistvu izreklo o *razlagi načela ne bis in idem* iz člena 50 Listine. Ta sodba se umešča v okvir spora med zavarovalnico Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. in poljskim organom, pristojnim za konkurenco, glede odločbe zadnjenavedenega, s katero sta bili tej zavarovalnici zaradi zlorabe prevladujočega položaja naloženi globa iz naslova kršitve nacionalnega konkurenčnega prava in globa iz naslova kršitve prava Unije o konkurenci.

Sodišče je v tem okviru razsodilo, da načelo *ne bis in idem* ne nasprotuje temu, da nacionalni organ, pristojen za konkurenco, podjetju z isto odločbo naloži globo zaradi kršitve nacionalnega konkurenčnega prava in globo zaradi kršitve člena 82 ES (postal člen 102 PDEU). Vendar se mora v takem primeru nacionalni organ, pristojen za konkurenco, prepričati, da sta globi, upoštevani skupaj, sorazmerni z naravo kršitve.

Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da iz njegove sodne prakse izhaja, da je cilj navedenega načela preprečiti, da bi bilo podjetje ponovno sankcionirano ali preganjano, kar predpostavlja, da je bilo to podjetje s prejšnjo odločbo, zoper katero ni več mogoče vložiti pravnega sredstva, sankcionirano oziroma je bilo s to odločbo ugotovljeno, da ni odgovorno.

Sodišče je zato ugotovilo, da se načelo *ne bis in idem* ne uporablja v položaju, v katerem nacionalni organ, pristojen za konkurenco, v skladu s členom 3(1) Uredbe št. 1/2003⁸ hkrati uporabi nacionalno konkurenčno pravo in pravila Unije o konkurenci ter na podlagi člena 5 te uredbe podjetje sankcionira s tem, da mu v okviru iste odločbe naloži globo zaradi kršitve tega prava in globo zaradi kršitve teh pravil.

3. Svoboda veroizpovedi

V zvezi s svobodo veroizpovedi je treba opozoriti na sodbo Sodišča (veliki senat) z dne 22. januarja 2019, **Cresco Investigation** (C-193/17, [EU:C:2019:43](#)), glede združljivosti zakonodaje, s katero se veliki petek prizna kot plačan prost dan in se v primeru dela na ta dan izplača „nadomestilo za dela prost dan“ le delavcem, ki so pripadniki nekaterih krščanskih cerkva, s členom 21 Listine in Direktivo o prepovedi diskriminacije.⁹

Poleg tega je Sodišče (veliki senat) v sodbi z dne 26. februarja 2019, **Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs** (C-497/17, [EU:C:2019:137](#)), preučilo, ali je mogoče logotip ekološke pridelave Evropske unije pritrditi na proizvode iz živali, ki so bile na podlagi določbe o odstopanju iz Uredbe št. 1099/2009¹⁰, katere namen je zagotoviti spoštovanje svobode veroizpovedi, obredno zaklane brez predhodnega omamljanja.¹¹

8| Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

9| Ta sodba je predstavljena v razdelku XV.1 „Enako obravnavanje na področju zaposlovanja in socialnega varstva“.

10| Uredba Sveta (ES) št. 1099/2009 z dne 24. septembra 2009 o zaščiti živali pri usmrčitvi (UL 2009, L 303, str. 1).

11| Ta sodba je predstavljena v razdelku VI „Kmetijstvo in ribištvo“.

II. Državljanstvo Unije

Sodišče je na področju državljanstva Unije izdalo več sodb, med njimi sodbo v zvezi z diskriminacijo na podlagi državljanstva,¹² sodbo, ki se nanaša na izgubo evropskega državljanstva zaradi izgube državljanstva države članice, in dve sodbi, ki se nanašata na izvedeno pravico do prebivanja državljanov tretje države, družinskih članov državljanov Unije.

1. Diskriminacija na podlagi državljanstva

Sodišče je v sodbi z dne 13. junija 2019, *TopFit in Biffi* (C-22/18, [EU:C:2019:497](#)), podalo razlago členov 18, 21 in 165 PDEU v okviru spora med amaterskim atletom z italijanskim državljanstvom in nemško nacionalno atletsko zvezo zaradi pogojev udeležbe državljanov drugih držav članic na nemških amaterskih športnih prvenstvih v kategoriji veteranov.

Sodišče je ugotovilo, da te določbe nasprotujejo ureditvi nacionalne športne zveze, v skladu s katero se državljan Unije, ki je državljan druge države članice ter ki že mnogo let prebiva na ozemlju države članice, v kateri ima ta zveza sedež in kjer se v kategoriji veteranov ukvarja z amaterskim tekom, ne sme udeležiti državnih prvenstev v teh disciplinah tako kot državljan ali se jih sme udeležiti le „zunaj konkurence“ ali „brez točk“, brez dostopa do finalnega teka in brez možnosti pridobitve naslova državnega prvaka, razen če je ta ureditev utemeljena s preudarki, ki so objektivni in sorazmerni z legitimno zasledovanim ciljem, kar mora preveriti nacionalno sodišče.

Sodišče je namreč najprej ugotovilo, da se državljan Unije, kot je amaterski atlet v tem primeru, ki je uresničeval svojo pravico do prostega gibanja, lahko legitimno sklicuje na člena 18 in 21 PDEU v okviru svojega ukvarjanja z amaterskim športom na tekmovanjih v družbi države članice gostiteljice. Sodišče je v zvezi s tem med drugim poudarilo vlogo športa kot dejavnika vključevanja v družbo države članice gostiteljice, ki je izražena s členom 165 PDEU.

Dalje, Sodišče je štelo, da za pravila nacionalne športne zveze, ki urejajo dostop državljanov Unije do športnih tekmovanj, veljajo pravila iz Pogodbe, zlasti člena 18 in 21 PDEU. Sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da spoštovanje temeljnih svoboščin in prepoved diskriminacije na podlagi državljanstva, ki sta določena v Pogodbi, veljata tudi za nejavne predpise, katerih namen je kolektivno urejati plačano delo in opravljanje storitev. To načelo velja tudi takrat, kadar skupina ali organizacija izvaja določeno pristojnost nad posamezniki in jim lahko naloži pogoje, ki ovirajo izvrševanje temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo.

Nazadnje, Sodišče je ugotovilo, da je v tej zadevi podano različno obravnavanje, ki lahko povzroči omejitev svobode gibanja zadevnega amaterskega atleta v smislu člena 21 PDEU, ker se mu sme zaradi njegovega državljanstva – čeprav izpolnjuje pogoje glede zahtevanih športnih dosežkov in ima že vsaj eno leto pravico sodelovati na športnih prireditvah za klub, ki je vključen v nacionalno atletsko zvezo – zavrniti udeležba na državnem amaterskem prvenstvu v teku na kratkih razdaljah v kategoriji veteranov ali se mu dovoliti le delna udeležba na njem. Sodišče je dodalo, da pravilnik športne zveze lahko pripelje tudi do tega, da so atleti, ki

¹² V zvezi s tem je treba opozoriti tudi na sodbo z dne 18. junija 2019, *Avstrija/Nemčija* (C-591/17, [EU:C:2019:504](#)), v kateri je moralo Sodišče odločiti o dajatvi za uporabo infrastrukture za osebna motorna vozila in o oprostitvi za lastnike vozil, registriranih v Nemčiji. Ker so ekonomsko breme te dajatve *de facto* nosili le lastniki in vozniki vozil, registriranih v državi članici, ki ni Nemčija, je Sodišče razsodilo, da ta dajatev povzroča različno obravnavanje na podlagi državljanstva. Ta sodba je predstavljena v razdelku VII.1 „Prosti pretok blaga“.

so državljani države članice, ki ni Zvezna republika Nemčija, deležni manjše podpore športnih klubov, v katere so včlanjeni, kot državni atleti, saj bodo ti klubi imeli manjši interes za vlaganje v atlete, ki se ne smejo udeležiti državnih prvenstev, kar je razlog, da se lahko atleti, ki so državljani drugih držav članic, slabše vključijo v svoj športni klub, v katerega so včlanjeni, in posledično v družbo države članice, v kateri prebivajo.

Sodišče pa je navedlo, da je omejitev svobode gibanja državljanov Unije lahko upravičena, le če temelji na objektivnih preudarkih in če je sorazmerna s ciljem, ki mu legitimno sledi zadevna ureditev, kar mora preveriti nacionalno sodišče. Zdi se sicer legitimno, da se naslov državnega prvaka v neki športni disciplini pridržijo domačemu državljanu, saj je ta državni element mogoče šteti za značilnost naslova državnega prvaka. Vendar je pomembno, da so omejitve, ki izhajajo iz uresničevanja navedenega cilja, v skladu z načelom sorazmernosti, ker navedeni cilj ne upravičuje vsakršne omejitve glede udeležbe nedržavljanov na državnih prvenstvih. Nacionalno sodišče mora preučiti obstoj morebitnih utemeljitev ob upoštevanju cilja, ki izhaja iz povezane razlage člena 21(1) PDEU in člena 165 PDEU, in sicer nadaljnega odprtja tekmovanj in pomena vključevanja rezidentov, zlasti tistih, ki v državi članici gostiteljici prebivajo že dlje časa. Vsekakor je popolna nedopustitev udeležbe tujega atleta na državnem prvenstvu zaradi njegovega državljanstva nesorazmerna, kadar obstaja mehanizem v zvezi z udeležbo takega atleta na takem prvenstvu, vsaj v kvalifikacijskih tekmah in/ali zunaj konkurence.

2. Izguba evropskega državljanstva zaradi izgube državljanstva države članice

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 12. marca 2019, *Tjebbes in drugi* (C-221/17, [EU:C:2019:189](#)), obravnavalo vprašanje, *ali je izguba državljanstva države članice po samem pravu, ki povzroči izgubo državljanstva Evropske unije, združljiva s členom 20 PDEU v povezavi s členoma 7 in 24 Listine*. V postopku v glavni stvari je nizozemski minister za zunanje zadeve zavrnil obravnavo prošnje za izdajo potnega lista nizozemskih državljanek, ki imajo tudi državljanstvo tretje države, z obrazložitvijo, da so te osebe, od katerih je bila ena mladoletna, po samem pravu izgubile nizozemsko državljanstvo. Zavrnitev nizozemskega ministra je temeljila na nizozemski zakonodaji o državljanstvu, v skladu s katero polnoletna oseba izgubi to državljanstvo, če ima hkrati državljanstvo druge države in običajno prebivališče neprekinjeno deset let zunaj Unije. Poleg tega v skladu s to zakonodajo mladoletnik načeloma izgubi nizozemsko državljanstvo, če njegov oče ali mati izgubi to državljanstvo, ker nima prebivališča v Uniji.

Sodišče je razsodilo, da pravo Unije načeloma ne nasprotuje temu, da država članica zaradi razlogov v splošnem interesu določi izgubo svojega državljanstva, čeprav je posledica te izgube izguba statusa državljan Unije. Za državo članico je namreč legitimno, da šteje, da državljanstvo izraža dejansko povezavo med državo in njenimi državljani ter da zato neobstoju ali prenehanju take dejanske povezave pripiše izgubo državljanstva. Prav tako je legitimno, da želi država članica varovati enotnost državljanstva znotraj iste družine s tem, da določi, da mladoletnik izgubi državljanstvo, če eden od njegovih staršev izgubi svoje državljanstvo.

Vendar mora biti z zakonodajo, kakršna je zadevna nizozemska zakonodaja, zato da bi bila združljiva s členom 20 PDEU v povezavi s členoma 7 in 24 Listine, omogočeno, da pristojni nacionalni organi in po potrebi sodišče kot stransko vprašanje preizkusijo posledice izgube državljanstva zadevne države članice po samem pravu in zadevnim osebam po potrebi omogočijo pridobitev državljanstva *ex tunc*, kadar te osebe zaprosijo za potno listino ali vsak drug dokument, ki dokazuje njihovo državljanstvo.

V okviru tega preizkusa morajo nacionalni organi in sodišča preveriti, ali se s to izgubo državljanstva, katere posledica je izguba statusa državljan Unije, spoštuje načelo sorazmernosti glede posledic, ki jih ima ta izguba za položaj zadevne osebe in za položaj njenih morebitnih družinskih članov glede na pravo Unije. Tak preizkus zahteva presojo posamičnega položaja zadevne osebe in njene družine, da se ugotovi, ali ima izguba

državljanstva posledice, ki bi glede na cilj, ki mu sledi nacionalni zakonodajalec, nesorazmerno posegale v običajni razvoj njenega družinskega in poklicnega življenja glede na pravo Unije, in zlasti v pravico do spoštovanja družinskega življenja, ki jo določa člen 7 Listine.

Sodišče je v zvezi z okoliščinami posamičnega položaja zadevne osebe, ki so lahko upoštevne pri taki presoji, omenilo zlasti dejstvo, da bi se zadevna oseba po tem, ko bi po samem pravu izgubila državljanstvo in status državljana Unije, srečala z omejitvami pri uresničevanju svoje pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, kar bi lahko morda povzročilo posebne težave pri nadaljnjem vstopanju v neko državo članico z namenom, da tam ohrani dejanske in redne vezi s svojimi družinskimi člani, opravlja svojo poklicno dejavnost oziroma sprejme vse potrebne ukrepe, da bi lahko tako dejavnost tam opravljala. Upoštevna sta na eni strani tudi dejstvo, da se zadevna oseba ne bi mogla odpovedati državljanstvu tretje države, in na drugi strani resna nevarnost bistvenega zmanjšanja njene varnosti ali svobode odhoda in prihoda, ki bi ji bila zadevna oseba izpostavljena zaradi nemožnosti, da bi bila na ozemlju tretje države, kjer prebiva, deležna konzularne zaščite na podlagi člena 20(2)(c) PDEU.

Poleg tega morajo pristojni organi glede mladoletnih oseb upoštevati morebitni obstoj okoliščin, iz katerih izhaja, da izguba državljanstva zadevne države članice za zadevno mladoletno osebo zaradi posledic take izgube glede na pravo Unije ne ustreza koristi otroka, kot jo določa člen 24 Listine.

3. Izvedena pravica državljanov tretje države, ki so družinski člani državljana Unije, do prebivanja

Sodišče (veliki senat) se je v sodbi z dne 26. marca 2019, **SM (Otrok, postavljen pod alžirsko ureditev kafala)** (C-129/18, [EU:C:2019:248](#)), izreklo o vprašanju, *ali mladoletnik, za katerega državljana Unije skrbita v okviru alžirske ureditve kafala, spada pod pojem „potomec v ravni črti“ državljana Unije v smislu člena 2, točka 2(c), Direktive 2004/38*¹³. Zakonca s francoskim državljanstvom in prebivališčem v Združenem kraljestvu sta britanske organe zaprosila, naj alžirskemu mladoletniku, ki jima je bil v Alžiriji zaupan v skrbništvo v skladu z ureditvijo *kafala*, izdajo dovoljenje za vstop kot posvojenemu otroku. Ta institut družinskega prava, ki je skupen nekaterim državam z islamsko tradicijo, predvideva, da en oziroma več odraslih zagotavlja skrb, vzgojo in zaščito otroka ter da je otrok postavljen pod stalno skrbništvo te oziroma teh oseb. Britanski organi so izdajo navedenega dovoljenja zavrnil.

Sodišče je najprej poudarilo, da čeprav se pojem „potomec v ravni črti“ državljana Unije v smislu člena 2, točka 2(c), Direktive 2004/38 v prvi vrsti nanaša na obstoj biološkega razmerja med starši in otroki, je treba ta pojem – ob upoštevanju zahteve po njegovi široki razlagi, ki izhaja iz cilja navedene direktive, to je olajšanje in okrepitev pravice do prostega gibanja in prebivanja državljanov Unije – razumeti tako, da vključuje tudi posvojenega otroka takega državljana, ker je ugotovljeno, da posvojitev ustvari pravno razmerje med zadevnim otrokom in zadevnim državljanom Unije. Nasprotno je razsodilo, da ker alžirska ureditev *kafala* med otrokom in njegovim skrbnikom ne ustvarja razmerja med starši in otroki, otroka, ki je na podlagi te ureditve postavljen pod skrbništvo državljana Unije, ni mogoče šteti za „potomca v ravni črti“ državljana Unije v smislu člena 2, točka 2(c), te direktive.

¹³ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razv eljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

Vendar je Sodišče štelo, da tak otrok spada pod pojem „drugi družinski član“ iz člena 3(2), prvi pododstavek, točka (a), iste direktive. Ta pojem namreč lahko zajema položaj otroka, ki je pri državljanih Unije postavljen pod ureditev skrbništva, kakršna je alžirska *kafala*, in ki ga ta državljana vzdržujeta, izobražujeta in varujeta na podlagi zavez, sprejetih na podlagi prava otrokove izvirne države.

Sodišče je v zvezi s tem nato pojasnilo obveznost, ki jo imajo nacionalni organi na podlagi te določbe. Tako je navedlo, da morajo na podlagi tega člena 3(2), prvi pododstavek, točka (a), Direktive 2004/38 v povezavi s členom 7 in členom 24(2) Listine olajšati vstop in prebivanje takega otroka kot drugega družinskega člana državljana Unije, tako da opravijo uravnoteženo in razumno presojo vseh okoliščin, ki so aktualne in upoštevne za posamezno zadevo, pri čemer morajo upoštevati različne interese in zlasti korist zadevnega otroka. V okviru te presoje je treba upoštevati tudi morebitna konkretna in individualizirana tveganja, da bo zadevni otrok žrtev zlorabe, izkoriščanja ali trgovine z otroki, pri čemer pa vendarle ni mogoče domnevati, da taka tveganja obstajajo zgolj zato, ker postopek postavitve otroka pod stalno skrbništvo v okviru alžirske ureditve *kafala* temelji na presoji primernosti odraslega in interesa otroka, ki je manj poglobljena od postopka, ki se v primeru posvojitve ali namestitve otroka opravi v državi članici gostiteljici.

Sodišče je ugotovilo, da če se na podlagi take presoje ugotovi, da se od otroka in njegovega skrbnika, ki je državljan Unije, pričakuje, da bosta živela dejansko družinsko življenje in da je ta otrok odvisen od svojega skrbnika, potem iz zahtev, ki izhajajo iz temeljne pravice do spoštovanja družinskega življenja v povezavi z obveznostjo upoštevanja koristi otroka, načeloma izhaja, da je treba navedenemu otroku podeliti pravico do vstopa in prebivanja, da bi se mu omogočilo življenje z njegovim skrbnikom v državi članici gostiteljici, iz katere je ta skrbnik.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 10. septembra 2019, **Chenchooliah** (C-94/18, [EU:C:2019:693](#)), podalo razlago člena 15 Direktive 2004/38, ki med drugim določa, da se nekateri postopki iz poglavja VI navedene direktive, naslovljenega „Omejitev pravice do vstopa in pravice do prebivanja zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja“,¹⁴ po analogiji uporabljajo za vsako odločbo, ki omejuje prosto gibanje državljana Evropske unije ali njegovih družinskih članov in ki je bila sprejeta iz razlogov, ki niso razlogi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja. Sodišče je razsodilo, da se ta člen uporablja za odločbo o izgonu, sprejeto v zvezi z državljanom tretje države iz razloga, da ta nima več pravice do prebivanja na podlagi te direktive, v položaju, v katerem se je ta državljan poročil z državljanom Unije v času, ko je zadnjenavedeni uresničeval svojo pravico do prostega gibanja ter se je z navedenim državljanom tretje države preselil in prebival v državi članici gostiteljici, pri čemer se je ta državljan Unije nato vrnil v državo članico, katere državljanstvo ima. Sodišče je dodalo, da to pomeni, da je treba nekatera jamstva, ki jih Direktiva določa v okviru odločb o omejitvi prostega gibanja državljana Unije ali njegovih družinskih članov, sprejetih zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja,¹⁵ upoštevati pri sprejetju odločbe o izgonu, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki v nobenem primeru ne sme vsebovati prepovedi vstopa na ozemlje.

Ta sodba je bila izdana v okviru spora med državljanom Mauritiusa, ki prebiva na Irskem, in Minister for Justice and Equality (minister za pravosodje in enakost), do katerega je prišlo zaradi odločbe o odstranitvi, ki je bila sprejeta v zvezi z njo na podlagi člena 3 irskega zakona o priseljevanju iz leta 1999 po vrnitvi njenega zakonca, ki je državljan Unije, v državo članico, katere državljanstvo ima, in sicer na Portugalsko, kjer prestaja zaporno kazen. Odločba o odstranitvi je bila v skladu z nacionalnim pravom po uradni dolžnosti izdana s prepovedjo vstopa na ozemlje za nedoločen čas.

¹⁴| To so postopki iz členov 30 in 31.

¹⁵| To so upoštevna jamstva iz členov 30 in 31.

Sodišče je najprej ugotovilo, da v položaju, v katerem se državljani Unije vrne v državo članico, katere državljani so, in torej v državi članici gostiteljici ne izvršuje več svoje pravice do prostega gibanja na podlagi prava Unije, državljani tretje države, ki je zakonec navedenega državljan Unije, nima več statusa „upravičenca“ v smislu te direktive¹⁶, če ostane v državi članici gostiteljici in ne prebiva več s svojim zakoncem.

Dalje, Sodišče je razsodilo, da čeprav je posledica izgube tega statusa to, da državljani zadevne tretje države nima več pravice do prostega gibanja in pravice do prebivanja na ozemlju države članice gostiteljice, ki ju je imel nekaj časa, saj ne izpolnjuje več pogojev, ki veljajo za ti pravici, ta izguba ne pomeni, da se Direktiva 2004/38 ne uporablja več za sprejetje odločbe o izgonu tega državljan s strani države članice gostiteljice iz takega razloga. Člen 15 Direktive 2004/38,¹⁷ ki je v poglavju III te direktive, naslovljenem „Pravica do prebivanja“, namreč določa ureditev, ki se uporablja, če pravica do začasnega prebivanja na podlagi te direktive preneha, zlasti če državljani Unije ali njegov družinski član, ki je v preteklosti imel pravico do prebivanja do treh mesecev ali več kot tri mesece, ne izpolnjuje več pogojev za zadevno pravico do prebivanja in mu torej država članica gostiteljica načeloma lahko naloži, naj zapusti njeno ozemlje.

Sodišče je glede tega navedlo, da se člen 15 Direktive 2004/38 sklicuje zgolj na uporabo nekaterih določb poglavja VI te direktive, ki se nanašajo zlasti na uradno obvestilo o teh odločbah ter na dostop do pravnih sredstev, po analogiji.¹⁸ Druge določbe navedenega poglavja VI pa se v okviru sprejetja odločbe na podlagi člena 15 navedene direktive ne uporabljajo. Te druge določbe se namreč uporabljajo le, če ima zadevna oseba na podlagi te direktive zdaj pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, bodisi začasno bodisi stalno.

Nazadnje, Sodišče je dodalo, da v skladu s členom 15(3) Direktive 2004/38 odločba o izgonu, ki jo je mogoče sprejeti v postopku v glavni stvari, v nobenem primeru ne sme vsebovati prepovedi vstopa na ozemlje.¹⁹

¹⁶| Člen 3(1).

¹⁷| Člen 15.

¹⁸| Člena 30 in 31.

¹⁹| Člen 15(3).

III. Institucionalne določbe

V tem razdelku je treba omeniti dve sodbi,²⁰ od katerih je ena s področja imunitete članov Evropskega parlamenta, druga pa se nanaša na evropsko državljansko pobudo.

1. Imunitete članov Evropskega parlamenta

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 19. decembra 2019, *Junqueras Vies* (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#)), ki je bila izdana v postopku predhodnega odločanja, pojasnilo *osebni, časovni in stvarni obseg imunitet, ki so priznane članom Evropskega parlamenta*.²¹

Sodišče je v tej zadevi odločalo o več vprašanjih za predhodno odločanje v zvezi z razlago člena 9 Protokola, ki jih je predložilo Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija). Ta vprašanja so bila postavljena v okviru pritožbe, ki jo je politik, ki je bil na volitvah z dne 26. maja 2019 izvoljen v Evropski parlament, vložil zoper sklep o zavrnitvi izdaje izrednega dovoljenja za izhod iz zapora. Zadevna oseba je bila priprta pred temi volitvami, in sicer v okviru kazenskega postopka, ki je bil proti njej uveden zaradi sodelovanja pri izvedbi referendumu o samoodločbi, ki je 1. oktobra 2017 potekal v avtonomni skupnosti Katalonija. Ta oseba je za navedeno dovoljenje zaprosila, da bi lahko izpolnila formalnost, ki se s španskim pravom zahteva po razglasitvi izida, in sicer podajo prisege ali obljube pri osrednji volilni komisiji, da bo spoštovala špansko ustavo, ter da bi lahko nato prišla v Evropski parlament, da bi se udeležila ustanovnega zasedanja v novem parlamentarnem obdobju. Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) je 14. oktobra 2019, po predložitvi zadeve Sodišču, zadevno osebo obsodilo na kazen trinajstih let zapora in – za isto obdobje – tudi na kazen absolutne nezmožnosti opravljanja javnih funkcij.

Sodišče je na prvem mestu razsodilo, da oseba, ki je izvoljena v Evropski parlament, status člana Parlamenta pridobi z dejanjem in v trenutku uradne razglasitve izida ter zato uživa imunitete, ki so zagotovljene s členom 9 Protokola.

Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da je, čeprav volilni postopek in razglasitev izida v skladu s členoma 8 in 12 Akta o volitvah iz leta 1976²² načeloma ureja zakonodaja držav članic, izvolitev članov Evropskega parlamenta s splošnim, neposrednim, svobodnim in tajnim glasovanjem²³ izraz ustavnega načela predstavniške demokracije, katerega obseg je opredeljen s pravom Unije. Iz Pogodb in Akta o volitvah iz leta 1976 pa je razvidno, da

20| Opozoriti je treba tudi na dve sodbi Sodišča z dne 26. marca 2019, in sicer na sodbo *Španija/Parlament* (C-377/16, [EU:C:2019:249](#)) in na sodbo *Komisija/Italija* (C-621/16 P, [EU:C:2019:251](#)), ki se nanašata na jezikovno ureditev institucij. Ti sodbi sta predstavljeni v razdelku XXII „Evropski javni uslužbenci“.

21| Imunitete, določene v členu 343 PDEU in členu 9 Protokola (št. 7) o privilegijih in imunitetah Evropske unije (UL 2012, C 326, str. 266) (v nadaljevanju: Protokol).

22| Akt o volitvah članov Evropskega parlamenta s splošnimi neposrednimi volitvami, priložen Sklepu Sveta 76/787/ESPJ, EGS, Euratom, z dne 20. septembra 1976 (UL 1976, L 278, str. 1), kakor je bil nazadnje spremenjen s Sklepom Sveta 2002/772/ES, Euratom, z dne 25. junija 2002 in 23. septembra 2002 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 4, str. 137).

23| Člen 14(3) PEU.

status člana Evropskega parlamenta izvira iz same izvolitve zadevne osebe in da se pridobi z dejanjem uradne razglasitve izida s strani držav članic. Poleg tega iz člena 343 PDEU izhaja, da morajo Unija in zato njene institucije ter njihovi člani uživati imunitete, ki jih potrebujejo za opravljanje svojih nalog.

Sodišče je na drugem mestu razsodilo, da osebe, ki so tako kot O. Junqueras Vies izvoljene za člane Evropskega parlamenta, že od razglasitve izida uživajo imuniteto med potovanjem, ki je vezana na njihov status člana in je določena v členu 9, drugi odstavek, Protokola. Namen te imunitete pa je zlasti omogočiti, da pridejo na ustanovno zasedanje novega parlamentarnega obdobja Evropskega parlamenta in se udeležijo tega zasedanja. V nasprotju z imuniteto med zasedanjem, določeno v prvem odstavku, ki jo uživajo šele od otvoritve tega ustanovnega zasedanja in med celotnim trajanjem zasedanj Evropskega parlamenta, so namreč z imuniteto med potovanjem zajeta potovanja članov na kraj zasedanja Evropskega parlamenta, vključno z njegovo prvo sejo.

Sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da se s cilji, ki se jim sledi z imunitetami iz Protokola, zagotavlja varstvo nemotenega delovanja in neodvisnosti institucij. V tem okviru se z imuniteto med potovanjem iz člena 9, drugi odstavek, tega protokola zagotavlja učinkovitost pravice biti voljen iz člena 39(2) Listine, tako da se vsem članom vse od trenutka, ko so bili razglašeni za izvoljene, in neodvisno od tega, ali so izpolnili morebitne formalnosti, ki so določene v nacionalni zakonodaji, omogoča udeležba na ustanovnem zasedanju Evropskega parlamenta, ne da bi jih bilo mogoče pri njihovem potovanju ovirati.

Sodišče je na tretjem in zadnjem mestu razsodilo, da pravica do imunitete med potovanjem, ki je zagotovljena vsem članom Evropskega parlamenta, zahteva, da je treba kakršen koli ukrep pripora, ki je bil odrejen pred razglasitvijo, da so bili izvoljeni, odpraviti, da bi se jim omogočilo, da pridejo na ustanovno zasedanje Evropskega parlamenta in se tega zasedanja udeležijo. Zato mora pristojno nacionalno sodišče, če meni, da je treba tak ukrep ohraniti, od Evropskega parlamenta v kar najkrajšem času zahtevati, naj na podlagi člena 9, tretji odstavek, navedenega protokola to imuniteto odvzame.

2. Evropska državljanska pobuda

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **Puppinck in drugi/Komisija** (C-418/18 P, [EU:C:2019:1113](#)), zavrnilo pritožbo, ki so jo organizatorji evropske državljanske pobude (EDP), naslovljene „Eden izmed nas“, vložili zoper sodbo Splošnega sodišča²⁴, s katero je navedeno sodišče zavrnilo njihovo tožbo za razglasitev ničnosti Sporočila Komisije z dne 28. maja 2014 v zvezi s to EDP²⁵.

V skladu s Pogodbo o Evropski uniji²⁶ in Uredbo št. 211/2011²⁷ lahko najmanj milijon državljanov Unije iz vsaj ene četrtnine držav članic s pobudo pozove Komisijo, da v okviru svojih pristojnosti zakonodajalcu Unije predlaga sprejetje pravnega akta za izvajanje Pogodb. Preden organizatorji EDP začnejo zbirati zahtevano število podpisov, morajo pobudo prijaviti pri Komisiji, ki preuči predvsem njen predmet in njene cilje.

Patrick Grégor Puppinck in šest drugih oseb sestavljajo državljanski odbor evropske državljanske pobude, naslovljene „Eden izmed nas“, ki je bila pri Komisiji prijavljena leta 2012²⁸. Cilj te evropske državljanske pobude je uvesti prepoved in prenehanje financiranja Unije za dejavnosti, ki predvidevajo uničenje človeških zarodkov (zlasti na področju raziskav, razvojne pomoči in javnega zdravja), vključno z neposrednim ali posrednim financiranjem splavov. Po prijavi je evropska državljanska pobuda „Eden izmed nas“ zbrala milijon zahtevanih podpisov, še preden je bila uradno predložena Komisiji v začetku leta 2014. Komisija je 28. maja 2014 v sporočilu navedla, da v odziv na to evropsko državljansko pobudo ne namerava izvesti nobenega ukrepa.

Organizatorji EDP so zato pri Splošnem sodišču Evropske unije predlagali razglasitev ničnosti Sporočila Komisije in med drugim navedli, da je ta institucija zavezana predložiti predlog pravnega akta Unije v odziv na prijavljeno EDP. Splošno sodišče je odločitev Komisije potrdilo.

Sodišče je v pritožbenem postopku najprej navedlo, da je v skladu s členom 11(4) PEU namen EDP „pozvati“ Komisijo, naj predloži ustrezen predlog za izvajanje Pogodb, in ne zavezati to institucijo, da izvede ukrep ali ukrepe, predlagane v EDP. Dodalo je, da iz različnih določb Uredbe št. 211/2011 izhaja, da Komisija, ko prejme EDP, predstavi morebitne ukrepe, ki jih namerava ali ne namerava izvesti, in obrazložitev razlogov za izvedbo ali neizvedbo ukrepov, kar potrjuje, da je to, da Komisija v odziv na EDP predloži predlog akta Unije, fakultativno.

Sodišče je nato opozorilo, da pristojnost zakonodajne pobude, ki jo Komisiji dajeta Pogodbi, pomeni, da se lahko ta institucija odloči, ali bo predložila predlog zakonodajnega akta, razen kadar bi na podlagi prava Unije to morala storiti. Ta pristojnost zakonodajne pobude, ki jo ima Komisija, je eden od izrazov načela institucionalnega ravnesja, ki je značilnost institucionalnega okvira Unije. To načelo pomeni, da vsaka od institucij izvaja svoje pristojnosti ob upoštevanju pristojnosti drugih institucij. Sodišče je v zvezi s tem navedlo, da je v skladu z Uredbo št. 211/2011 namen EDP državljanom Unije podeliti pravico, ki je primerljiva s pravico, ki jo imata

24| Sodba Splošnega sodišča z dne 23. aprila 2018, **One of Us in drugi/Komisija** (T-561/14, [EU:T:2018:210](#)).

25| Sporočilo Komisije COM(2014) 355 final z dne 28. maja 2014 v zvezi z evropsko državljansko pobudo „Eden izmed nas“.

26| Člen 11(4) PEU.

27| Uredba (EU) št. 211/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o državljanski pobudi (UL 2011, L 65, str. 1, in popravek v UL 2012, L 94, str. 49).

28| COM(2014) 355 final.

na podlagi členov 225 in 241 PDEU Evropski parlament in Svet, da od Komisije zahtevata predložitev ustreznih predlogov za izvajanje Pogodb. Ker pa pravica, ki je tako priznana Evropskemu parlamentu in Svetu, ne posega v pristojnost zakonodajne pobude, ki jo ima Komisija, mora enako veljati za EDP.

Sodišče je prav tako poudarilo, da dejstvo, da Komisiji v odziv na EDP ni treba izvesti ukrepov, ne pomeni – v nasprotju s trditvami pritožnikov – da je taki pobudi odvzet polni učinek. Na eni strani je namreč mehanizem EDP eden od instrumentov participativne demokracije, ki so ob sprejetju Lizbonske pogodbe dopolnili sistem predstavniške demokracije, na katerem temelji delovanje Unije, in katerih cilj je spodbujati sodelovanje državljanov v demokratičnem procesu ter spodbujati dialog med državljani in institucijami Unije. Na drugi strani EDP, ki je bila prijavljena v skladu z Uredbo št. 211/2011 in ki upošteva vse postopke in pogoje, določene s to uredbo, sproži vrsto posebnih obveznosti Komisije, naštetih v členih 10 in 11 te uredbe. Sodišče je navedlo, da posebna dodana vrednost mehanizma EDP ni povezana z gotovostjo njegovega izida, temveč z možnostmi in priložnostmi, ki jih ustvarja za državljane Unije, da v institucijah Unije sprožijo politično razpravo, ne da bi bilo treba počakati na začetek zakonodajnega postopka.

Sodišče je prav tako potrdilo pristop Splošnega Sodišča, v skladu s katerim sporočilo v zvezi z EDP, kakršno je sporno sporočilo, spada v okvir izvajanja široke diskrecijske pravice Komisije in se mora zato v zvezi z njim opraviti omejen sodni nadzor, pri katerem se zlasti preveri zadostnost obrazložitve tega sporočila in neobstoj očitnih napak pri presoji.

Sodišče je v tem okviru še posebej potrdilo razlogovanje Splošnega sodišča, da Komisija s tem, da se je oprla na publikacijo Svetovne zdravstvene organizacije, ni storila očitne napake pri presoji, ko je ocenila, da to, da Unija financira več varnih in učinkovitih zdravstvenih storitev, med drugim na področju splavov, prispeva k zmanjšanju števila nestrokovnih splavov ter s tem tveganja umrljivosti in bolezni mater.

IV. Pravo Unije in nacionalno pravo

Sodišče (veliki senat) se je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **Deutsche Umwelthilfe** (C-752/18, [EU:C:2019:1114](#)), prvič izreklo o vprašanju, *ali so nacionalna sodišča pristojna ali celo dolžna odrediti ukлонilni zapor zoper odgovorne osebe nacionalnih organov, ki vztrajno zavračajo uskladitev s sodno odločbo, s katero jim je bilo naloženo izpolnjevanje obveznosti na podlagi prava Unije.*

Sodišče je odločalo v okviru spora med Deutsche Umwelthilfe, nemško organizacijo za varstvo okolja, in Deželo Bavarsko v zvezi z vztrajnim zavračanjem te dežele, da zaradi izvajanja Direktive 2008/50 o kakovosti zunanjega zraka²⁹ sprejme potrebne ukrepe za spoštovanje mejne vrednosti, določene za dušikov dioksid, v mestu München. Dežela Bavarska je bila leta 2012 prvič obsojena, naj spremeni svoj akcijski načrt za kakovost zraka, ki se uporablja v tem mestu, potem je bila drugič obsojena leta 2016, naj izpolni svoje obveznosti vključno z uvedbo prepovedi vožnje za nekatera vozila z dizelskim motorjem v različnih urbanih območjih, sicer bo izrečena periodična denarna kazen, vendar je Dežela Bavarska zavračala izpolnitev teh odredb in je bila zato leta 2017 tretjič obsojena na plačilo denarne kazni v znesku 4000 EUR, ki jo je plačala. Ker je Dežela Bavarska še vedno zavračala izpolnitev teh odredb in je javno objavila, da ne bo spoštovala svojih obveznosti, je Deutsche Umwelthilfe vložilo novo tožbo, s katero je predlagalo, naj se izreče nova denarna kazni v višini 4 000 EUR, čemur je bilo s sklepom z dne 28. januarja 2018 ugodeno, in naj se odredi ukлонilni zapor proti odgovornim Dežele Bavarske (in sicer ministru za okolje in varstvo potrošnikov ali, če

29| Direktiva 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo (UL 2008, L 152, str. 1).

to ni mogoče, ministrskemu predsedniku), kar je bilo s sklepom z istega dne zavrnjeno. Predložitveno sodišče, na katero se je obrnila Dežela Bavarska, in sicer višje upravno sodišče Dežele Bavarske, je po eni strani potrdilo naložitev denarne kazni in po drugi strani odločilo, da Sodišču pošlje predlog za sprejetje predhodne odločbe glede morebitnega izreka ukлонilnega zavora. To sodišče je namreč ob ugotovitvi, da obsodba na plačilo denarnih kazni ne bo pripeljala do spremembe ravnanja Dežele Bavarske, ker te ob tem, da so bile vodene kot prihodki dežele, niso povzročile nobene premoženjske izgube, in da je uporaba ukrepa ukлонilnega zavora izključena iz notranjih ustavnih razlogov, Sodišču predložilo vprašanje za predhodno odločanje zaradi ugotovitve, ali je treba v bistvu pravo Unije, zlasti pravico do učinkovitega pravnega sredstva, ki je zagotovljena s členom 47 Listine, razlagati tako, da nacionalno sodišče pooblašča oziroma zavezuje k sprejetju takega ukrepa.

Sodišče je razsodilo, da bi moralo pristojno nacionalno sodišče v okoliščinah, v katerih nacionalni organ vztrajno zavrača, da bi ravnal v skladu s sodno odločbo, s katero mu je odrejeno, da izvrši jasno, natančno in nepogojno obveznost, ki izhaja iz prava Unije, zlasti iz Direktive 2008/50, izreči ukлонilni zavor proti odgovornim dežele, če sta izpolnjena dva pogoja. Po eni strani mora v nacionalnem pravu obstajati pravna podlaga za sprejetje takega ukrepa, ki je dovolj dostopna, natančna in predvidljiva pri uporabi. Po drugi strani je treba spoštovati načelo sorazmernosti.

V zvezi s tem je Sodišče najprej opozorilo, da morajo države članice, ko izvajajo pravo Unije, zagotoviti spoštovanje pravice do učinkovitega pravnega sredstva, ki jo zagotavlja tako člen 47 Listine kot, na okoljskem področju, člen 9(4) Aarhuške konvencije³⁰. Ta pravica je še toliko pomembnejša, ker bi nesprejetje ukrepov, ki jih zahteva Direktiva 2008/50, ogrozilo zdravje ljudi. Nacionalna zakonodaja, ki privede do položaja, v katerem je sodba sodišča brezpredmetna, pa krši bistveno vsebino te pravice in ji odvzame ves polni učinek. Sodišče je v teh okoliščinah opozorilo, da mora nacionalno sodišče svoje nacionalno pravo razlagati v največji možni meri v skladu s cilji teh določb oziroma, če to ni mogoče, da ne uporabi nobene nacionalne določbe, ki je v nasprotju s pravom Unije, ki ima neposredni učinek.

Vendar je Sodišče prav tako pojasnilo, da spoštovanje zadnjenavedene obveznosti ne sme voditi do kršitve druge temeljne pravice, ki je pravica do svobode, zagotovljena s členom 6 Listine, in ki jo ukлонilni zavor omejuje. Ker pravica do učinkovitega sodnega varstva ni absolutna in lahko v skladu s členom 52(1) Listine vsebuje omejitve, je treba tehtati zadevne temeljne pravice. Za izpolnitev zahtev iz te določbe pa mora biti zakon, ki sodišče pooblašča, da osebi odvzame prostost, najprej pri svoji uporabi dovolj dostopen, natančen in predvidljiv, da bi se preprečila vsakršna nevarnost samovolje, kar mora ugotoviti predložitveno sodišče. Poleg tega je izrek ukлонilnega zavora, ki zajema odvzem prostosti, ob spoštovanju zahtev, ki izhajajo iz načela sorazmernosti, mogoče uporabiti, le če ne obstaja noben manj omejevalen ukrep (kot so med drugim visoke denarne kazni, ki se ponavljajo po kratkih razdobjih, in katerih plačilo se v končni fazi ne izvede v korist proračuna, iz katerega izvirajo), kar mora ravno tako preučiti predložitveno sodišče. Le če bi bilo ugotovljeno, da omejitev pravice do svobode, ki je posledica izreka ukлонilnega zavora, spoštuje te pogoje, bi pravo Unije ne le dovoljevalo, temveč zahtevalo uporabo takega ukrepa, pri čemer pa je treba poudariti, da lahko kršitev Direktive 2008/50 poleg tega v okviru tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti ugotovi Sodišče oziroma je lahko podlaga za odgovornost države za škodo, ki iz tega nastane.

30| Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki je bila podpisana 25. junija 1998 v Aarhusu in v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2005/370/ES z dne 17. februarja 2005 (UL 2005, L 124, str. 1).

V tem razdelku je treba omeniti tudi sodbo z dne 3. oktobra 2019, **Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland in drugi** (C-197/18, [EU:C:2019:824](#)), ki se nanaša na vprašanje, ali se lahko fizične in pravne osebe, ki jih onesnaževanje podzemnih voda neposredno zadeva, pred nacionalnimi sodišči sklicujejo na nekatere določbe Direktive 91/676 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.³¹

Na področju konkurence je Sodišče v sodbi **Cogeco Communications** (C-637/17, [EU:C:2019:263](#)), ki se nanaša na skladnost pravil portugalskega prava o zastaranju nepogodbene odgovornosti v okviru odškodninskih tožb zaradi kršitve konkurenčnega prava s členom 102 PDEU, razsodilo, da navedeni člen in načelo učinkovitosti nasprotujeta nacionalni ureditvi, če lahko zastaralni rok, ki je v njej določen, praktično onemogoča ali čezmerno otežuje uveljavljanje pravice do vložitve odškodninskih tožb, ki temeljijo na dokončni odločbi, s katero je ugotovljena kršitev pravil Unije o konkurenci.³² Sodišče je poleg tega v sodbi **Otis Gesellschaft in drugi** (C-435/18, [EU:C:2019:1069](#)) razsodilo, da ima člen 101(1) PDEU neposreden učinek v razmerjih med posamezniki in da med drugim daje vsakomur pravico zahtevati odškodnino za škodo, ki mu je nastala zaradi pogodbe ali ravnanja, ki lahko omejuje ali izkrivlja konkurenco, če je podana vzročna zveza med škodo in kršitvijo pravil o konkurenci.³³

31| Ta sodba je predstavljena v razdelku XVIII.2 „Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati“.

32| Ta sodba je predstavljena v razdelku XI.2 „Člen 102 PDEU“.

33| Ta sodba je predstavljena v razdelku XI.1 „Člen 101 PDEU“.

V. Postopki po pravu Unije

V tem razdelku je treba najprej omeniti dve sodbi o ugotovitvi neizpolnitve obveznosti na področju prenosa direktive in sodbo, izdano v pritožbenem postopku v okviru tožbe zaradi nepogodbene odgovornosti Unije. Dodatno je treba omeniti tri sodbe, ki jih je Sodišče izdalo v sporih na gospodarskem, monetarnem in bančnem področju.³⁴

1. Postopki splošne narave

1.1. Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 8. julija 2019, *Komisija/Belgija (Člen 260(3) PDEU – Omrežja visokih napetosti)* (C-543/17, [EU:C:2019:573](#)), prvič razložilo in uporabilo člen 260(3) PDEU³⁵. Sodišče je namreč ugodilo tožbi zaradi neizpolnitve obveznosti, ki jo je Komisija vložila proti Belgiji, in je tej državi članici naložilo plačilo dnevne denarne kazni v višini 5000 EUR od razglasitve sodbe zaradi delnega neprenosa Direktive 2014/61³⁶ o elektronskih komunikacijskih omrežjih visokih hitrosti in, a fortiori, zaradi neobvestitve Komisije o ustreznih nacionalnih ukrepih za prenos.

Države članice so morale prenesti Direktivo 2014/61 v svoje nacionalno pravo do 1. januarja 2016 in Komisijo obvestiti o ukrepih, sprejetih v zvezi s tem.

Komisija je 15. septembra 2017 pri Sodišču vložila tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti, ker je menila, da Belgija v roku, ki ji je bil določen, ni v celoti prenesla te direktive niti ni Komisije obvestila o ustreznih nacionalnih ukrepih za prenos. Poleg tega je predlagala, naj se Belgiji naloži plačilo dnevne denarne kazni od razglasitve sodbe, ker ni izpolnila obveznosti obvestitve o ukrepih za prenos iste direktive. Znesek denarne kazni, ki je bil prvotno določen na 54.639 EUR, je bil znižan na 6071 EUR, ker je bil upoštevan napredek, ki ga je Belgija dosegla pri prenosu direktive po vložitvi tožbe. Komisija je namreč pojasnila, da so pomanjkljivosti obstajale le še na ravni regije Bruselj – glavno mesto.

Na prvem mestu, Sodišče je ugotovilo, da Belgija po izteku roka, ki ji je bil določen v obrazloženem mnenju in ki ga je Komisija podaljšala na njen predlog, ni sprejela nacionalnih ukrepov za prenos Direktive 2014/61 niti ni te institucije obvestila o takih ukrepih ter da zato ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi te direktive.

34| V tem razdelku je mogoče omeniti tudi sodbo z dne 29. julija 2019, *Bayerische Motoren Werke in Freistaat Sachsen/Komisija* (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)), izdano na področju državnih pomoči, v kateri je Sodišče potrdilo, da zoper sklep, s katerim Splošno sodišče ugotovi predlogu za intervencijo, ni mogoče vložiti pritožbe ali nasprotne pritožbe. Ta sodba je predstavljena v razdelku XI.3 „Državne pomoči“.

35| Člen 260(3) PDEU Sodišču dopušča, da zadevni državi članici naloži finančno sankcijo (pavšalni znesek ali dnevno denarno kazen) v primeru nespoštovanja „obveznosti o obvestilu glede ukrepov o prenosu direktive Unije“ Komisiji.

36| Direktiva 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (UL 2014, L 155, str. 1).

Na drugem mestu, Sodišče je pri preučitvi obsega člena 260(3) PDEU opozorilo na besedilo in cilj te določbe, ki je bila uvedena z Lizbonsko pogodbo ne le za to, da se močneje spodbudi države članice, da bi prenašale direktive v določenih rokih, temveč tudi za to, da se olajša in pospeši postopek za naložitev denarnih sankcij državam članicam, ki niso izpolnile svoje obveznosti obvestitve o nacionalnih ukrepih za prenos direktive.

Sodišče je tako podalo razlago te določbe, ki sledi dvojnemu cilju. Po eni strani gre za zagotovitev prerogativ, ki jih ima Komisija za zagotavljanje učinkovite uporabe prava Unije, ter varstva pravice do obrambe in postopkovnega položaja, ki ga imajo države članice na podlagi uporabe člena 258 PDEU³⁷ v povezavi s členom 260(2) PDEU³⁸. Po drugi strani gre za to, da se Sodišče postavi v položaj, v katerem lahko izvaja svojo sodno funkcijo, v okviru katere mora v okviru enega samega postopka presoditi, ali je zadevna država članica izpolnila svoje obveznosti glede obvestitve in po potrebi oceniti resnost neizpolnitve obveznosti, ki je bila pri tem ugotovljena, ter naložiti denarno sankcijo, za katero presodi, da je glede na okoliščine primera najustreznejša.

Sodišče je zato sklenilo, da se „obveznost obvestitve o ukrepih za prenos“ v smislu člena 260(3) PDEU nanaša na obveznost držav članic, da posredujejo dovolj jasne in natančne informacije glede ukrepov za prenos direktive. Države članice morajo, da bi izpolnile obveznost pravne varnosti in zagotovile prenos vseh določb te direktive na celotnem zadevnem ozemlju, za vsako določbo navedene direktive navesti nacionalno določbo ali določbe, ki zagotavljajo njen prenos. Ko pride do te obvestitve, mora Komisija, da bi lahko predlagala, naj se zadevni državi članici naloži denarna sankcija iz te določbe, ugotoviti, da očitno ni nekaterih ukrepov za prenos ali da ti ne pokrivajo celotnega ozemlja zadevne države članice. Nasprotno Sodišče v okviru sodnega postopka, začetega na podlagi člena 260(3) PDEU, ni pristojno za preučitev, ali je z nacionalnimi ukrepi, o katerih je bila obveščena Komisija, zagotovljen pravilen prenos zadevne direktive.

Sodišče je štelo, da se v obravnavanem primeru ta določba lahko uporabi, ker Belgija delno ni izpolnila svoje obveznosti obvestitve. Ker Belgija v času preučitve dejanskega stanja s strani Sodišča še vedno ni sprejela potrebnih ukrepov, da bi v svoje nacionalno pravo glede regije Bruselj – glavno mesto prenesla več določb Direktive 2014/61³⁹, niti ni o takih ukrepih za prenos obvestila Komisije, še vedno ni delno izpolnila svoje obveznosti.

Zato je Sodišče po ugotovitvi, da naložitev plačila denarne kazni Belgiji pomeni primerno finančno sredstvo za zagotovitev, da bo ta država članica spoštovala obveznosti, ki jih ima v skladu z Direktivo 2014/61 in Pogodbama, v okviru svoje diskrecijske pravice presodilo stopnjo resnosti in trajanje zadevne kršitve, da bi določilo znesek denarne kazni. Po opravljeni analizi je Sodišče Belgiji naložilo, naj Komisiji od datuma razglasitve sodbe do takrat, ko bo ta država članica odpravila ugotovljeno neizpolnitev obveznosti, plačuje dnevno denarno kazen v višini 5000 EUR.

37| Člen 258 PDEU določa postopek zaradi neizpolnitve obveznosti, ki ga uvede Komisija.

38| Člen 260(2) PDEU določa postopek v primeru, kadar država članica ne izvrši sodbe o ugotovitvi neizpolnitve obveznosti. Sodišče lahko naloži denarno sankcijo (pavšalni znesek ali denarno kazen).

39| In sicer člen 2, od (7) do (9) in (11), člen 4(5) in člen 8 te direktive.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 12. novembra 2019, **Komisija/Irska (Park vetrnih elektrarn Derrybrien)** (C-261/18, [EU:C:2019:955](#)), Irski naložilo denarne sankcije, in sicer tokrat na podlagi člena 260(2) PDEU, ker ta ni sprejela konkretnih ukrepov po sodbi z dne 3. julija 2008, **Komisija/Irska**⁴⁰, s katero je Sodišče ugotovilo, da je Irska kršila Direktivo 85/337⁴¹ zaradi gradnje polja vetrnih elektrarn v Derrybrienu (Irska), ne da bi se prej izvedla presoja vplivov na okolje.

Irska je po razglasitvi sodbe iz leta 2008 uvedla postopek regularizacije, s katerim je želela upravljavcu polja vetrnih elektrarn v Derrybrienu omogočiti, da izpolni zahteve iz Direktive 85/337. Vendar upravljavec polja vetrnih elektrarn tega postopka ni predlagal niti niso tega postopka irski organi sprožili po uradni dolžnosti, zato je Komisija pri Sodišču vložila drugo tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti.

Sodišče je najprej preučilo obveznosti, ki jih imajo države članice, kadar je bil projekt dovoljen v nasprotju z obveznostjo predhodne presoje vplivov na okolje, ki je določena z Direktivo 85/337. Sodišče je opozorilo, da morajo države članice v skladu z načelom lojalnega sodelovanja sprejeti vse potrebne ukrepe, da nadomestijo neizvedbo presoje vplivov na okolje. Zlasti morajo izvesti presojo iz naslova regularizacije, in to tudi po začetku uporabe obrata. Pri tej presoji je treba upoštevati ne le prihodnje vplive tega obrata na okolje, temveč tudi vplive na okolje v obdobju od vzpostavitve tega obrata. Ta presoja se lahko zaključi s spremembo ali preklicem soglasij, ki so bila izdana v nasprotju z obveznostjo predhodne presoje.

Irska pa kljub zakonodajni reformi, s katero je bil uveden postopek regularizacije, ni izvedla nove presoje vplivov polja vetrnih elektrarn na okolje, s čimer ni spoštovala pravnomočne sodbe iz leta 2008.

Dalje, Sodišče je zavrnilo trditve, ki jih je Irska podala, da bi upravičila svoje ravnanje. Na eni strani se Irska ne more sklicevati na nacionalne določbe, s katerimi so možnosti za sprožitev postopka regularizacije, ki je bil uveden za izvršitev sodbe iz leta 2008, omejene. Sodišče je v tem okviru opozorilo, da morajo nacionalni organi nadomestiti neizvedbo presoje vplivov na okolje in da obveznosti, ki izhajajo iz Direktive 85/337, veljajo tudi za upravljavca polja vetrnih elektrarn, saj je ta pod nadzorom Irske. Na drugi strani, čeprav so soglasja za gradnjo polja vetrnih elektrarn v Derrybrienu postala dokončna, se Irska zato, da bi se izognila posledicam, ki izhajajo iz objektivne ugotovitve nespoštovanja Direktive 85/337, ne more sklicevati na pravno varnost in na zaupanje v pravo zadevnega upravljavca glede pridobljenih pravic. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da se projekti, zoper soglasje za katere ni več mogoče vložiti neposrednih pravnih sredstev zaradi izteka roka za njihovo vložitev, določenega z nacionalno zakonodajo, ne morejo preprosto šteti za zakonsko dovoljene z vidika obveznosti presoje vplivov na okolje.

Sodišče je ob upoštevanju teže in trajanja neizpolnitve obveznosti – glede na to, da je od sodbe iz leta 2008 minilo enajst let, ne da bi bili sprejeti ukrepi, potrebni za uskladitev s to sodbo – ter ob upoštevanju plačilnih zmožnosti Irske tej državi članici naložilo, naj Evropski komisiji plača pavšalni znesek v višini 5.000.000 EUR in denarno kazen v višini 15.000 EUR na dan od izreka te sodbe do datuma izvršitve sodbe iz leta 2008.

40| Sodba Sodišča z dne 3. julija 2008, **Komisija/Irska** (C-215/06, [EU:C:2008:380](#)).

41| Direktiva Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 248).

1.2. Tožbe zaradi nepogodbene odgovornosti Unije

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 10. septembra 2019, **HTTS/Svet** (C-123/18 P, [EU:C:2019:694](#)), ugodilo pritožbi, ki jo je vložila družba HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (v nadaljevanju: pritožnica) zoper sodbo Splošnega sodišča z dne 13. decembra 2017, **HTTS/Svet** (T-692/15, [EU:T:2017:890](#), v nadaljevanju: izpodbijana sodba). Splošno sodišče je s to sodbo zavrnilo odškodninski zahtevek tožeče stranke za škodo, za katero je menila, da ji je nastala, ker je bilo njeno ime z dvema uredbama Sveta⁴² vpisano na seznamu oseb in subjektov, za katera se uporabi zamrznitev sredstev in gospodarskih virov, ki se nanaša na Iran (v nadaljevanju: sporna seznama). Za razliko od Splošnega sodišča je Sodišče razsodilo, da se Svet, da bi dokazal, da ni storil take kršitve prava Unije, ki bi povzročila nastanek nepogodbene odgovornosti Unije, ni mogel sklicevati na elemente, ki niso bili upoštevani ob vpisu pritožnice na ta seznama.

Pritožnica je družba nemškega prava, ki opravlja dejavnosti pomorske agencije in tehničnega upravljanja ladij. Spor, ki ga ima s Svetom, spada v skupino zadev v zvezi z omejevalnimi ukrepi, ki so bili v okviru boja proti širjenju jedrskega orožja v Iranu sprejeti zoper pomorsko družbo in nekatere z njo povezane fizične ali pravne osebe, med katerimi je bila tudi pritožnica. Prvotna uvrstitev imena pritožnice na sporni seznam julija 2010 ni bila izpodbijana. Drugi vpis, opravljen oktobra 2010, je Splošno sodišče razveljavilo (sodba z dne 7. decembra 2011, **HTTS/Svet**, T-562/10, [EU:T:2011:716](#)). Vendar je Splošno sodišče z izpodbijano sodbo zavrnilo njen odškodninski zahtevek za škodo, nastalo zaradi teh vpisov.

Sodišče je v obravnavanem primeru razsodilo, da je bilo v izpodbijani sodbi večkrat napačno uporabljeno pravo. Med drugim je poudarilo, da pogoj za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije, ki se nanaša na obstoj dovolj resne kršitve pravila prava Unije, terja tehtanje – posebej pomembno na področju omejevalnih ukrepov – med varstvom posameznikov pred nezakonitimi ravnanji institucij in poljem proste presoje, ki mora biti priznано zadnjenavedenim, da njihovo ukrepanje ne bi bilo onemogočeno. Sodišče je ob upoštevanju teh preudarkov navedlo, da je treba v okviru odškodninske tožbe, kot tudi v okviru drugih pravnih sredstev, nezakonitost akta ali ravnanja, na podlagi katerega lahko nastane nepogodbena odgovornost Unije, presojati ob upoštevanju pravnih in dejanskih elementov, ki so obstajali ob sprejetju navedenega akta ali v času navedenega ravnanja. Ugotovilo je tudi, da je treba obstoj dovolj resne kršitve pravila prava Unije nujno presojati glede na okoliščine, v katerih je institucija ravnala na točno ta datum. Na podlagi navedenega je presodilo, da se lahko institucija pri izpodbijanju obstoja take kršitve sklicuje samo na elemente, ki jih je upoštevala pri sprejetju zadevnega akta.

Sodišče je zato razveljavilo sodbo Splošnega sodišča in mu vrnilo zadevo v razsojanje, da preuči morebitni obstoj dovolj resne kršitve pravila prava Unije brez upoštevanja elementov, ki jih Svet ni upošteval ob vpisu pritožnice na navedena seznama, se je pa nanje skliceval v okviru odškodninske tožbe.

42| Izvedbena uredba Sveta (EU) št. 668/2010 z dne 26. julija 2010 o izvajanju člena 7(2) Uredbe (ES) št. 423/2007 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2010, L 195, str. 25) in Uredba Sveta (EU) št. 961/2010 z dne 25. oktobra 2010 o omejevalnih ukrepih proti Iranu in razveljavitvi Uredbe št. 423/2007 (UL 2010, L 281, str. 1).

2. Spori na gospodarskem, monetarnem in bančnem področju

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 26. februarja 2019, **Rimšēvičs in ECB/Latvija** (C-202/18 in C-238/18, [EU:C:2019:139](#)), ugodilo dvema tožbama na podlagi člena 14.2, drugi pododstavek, Protokola o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (v nadaljevanju: Statut ESCB in ECB). Ti tožbi, ki sta bili prvi vloženi na tej podlagi, sta ECB in I. Rimšēvičs vložila zoper sklep, s katerim je Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (komisija za preprečevanje korupcije in boj proti njej, Latvija) zadnjenavedenemu zaradi suma, da je kot guverner centralne banke Latvije zahteval in sprejel podkupnino, začasno prepovedala opravljanje funkcije guvernerja navedene banke.

Najprej, Republika Latvija se je sklicevala na nepristojnost Sodišča za odločanje o teh tožbah, pri čemer je trdila, da so edine odločbe, ki so lahko predmet take tožbe, tiste, s katerimi dokončno preneha pravna in institucionalna vez med guvernerjem nacionalne centralne banke in navedeno banko. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo cilj neodvisnosti guvernerjev nacionalnih centralnih bank, ki mu sledi člen 14.2 Statuta ESCB in ECB. Če bi bilo mogoče brez utemeljitve odločiti, da so guvernerji nacionalnih centralnih bank razrešeni svojih funkcij, bi bila resno ogrožena njihova neodvisnost, posledično pa tudi neodvisnost same ECB. Začasna prepoved guvernerju nacionalne centralne banke, da opravlja svojo funkcijo, pa lahko pomeni pritisk nanj. Na eni strani je takšna prepoved za guvernerja, na katerega se nanaša, še posebej huda, če njeno trajanje ni natančno določeno. Na drugi strani lahko zaradi svoje začasnosti pomeni še toliko bolj učinkovito obliko pritiska, kadar se lahko kadar koli prekliče ne samo glede na razvoj preiskave, ampak tudi glede na ravnanje zadevnega guvernerja. Zato se je Sodišče izreklo za pristojno za odločanje o tožbi zoper ukrep, kot je začasna prepoved opravljanja funkcije guvernerja nacionalne centralne banke.

Sodišče je nato pravno sredstvo iz člena 14.2, drugi pododstavek, Statuta ESCB in ECB po naravi opredelilo kot tožbo za razglasitev ničnosti sklepa o razrešitvi guvernerja nacionalne centralne banke s funkcije. Med drugim je navedlo, da lahko pravno sredstvo iz člena 14.2, drugi pododstavek, Statuta ESCB in ECB enako kot tožbo iz člena 263 PDEU vložijo posamezniki, v obravnavani zadevi je to razrešeni guverner, zoper odločbo, ki je nanj naslovljena, in da je treba vsako od teh dveh pravnih sredstev vložiti v enakem roku dveh mesecev.

Res je, da člen 14.2, drugi pododstavek, tega statuta odstopa od splošne razdelitve pristojnosti med nacionalnim sodiščem in sodiščem Unije, kot je določena s Pogodbama, zlasti s členom 263 PDEU, saj se lahko tožba na podlagi tega člena nanaša samo na akte prava Unije. Vendar je to odstopanje mogoče pojasniti s posebnim institucionalnim okvirom ESCB, v katerega se umešča. ESCB je namreč v pravu Unije izvirni pravni konstrukt, ki združuje nacionalne institucije, in sicer nacionalne centralne banke, in institucijo Unije, in sicer ECB, ter zahteva tesno sodelovanje med njimi, znotraj tega konstrukta pa prevladuje drugačno razmerje in manj jasna ločnica med pravom Unije in nacionalnimi pravnimi redi. Člen 14.2 Statuta ESCB in ECB pa kaže posledice tega zelo integriranega sistema, ki so ga avtorji Pogodb želeli za ESCB, in zlasti dvojnosti funkcije guvernerja nacionalne centralne banke, ki je sicer res nacionalni organ, vendar deluje v okviru ESCB in v primeru, da je guverner nacionalne centralne banke države članice, katere valuta je euro, zaseda v glavnem organu vodenja ECB. Zaradi tega hibridnega statusa in za zagotovitev neodvisnosti delovanja guvernerjev nacionalnih centralnih bank znotraj ESCB je mogoče izjemoma odločbo, ki jo sprejme nacionalni organ in s katero je kateri od njih razrešen funkcije, predložiti Sodišču.

Nazadnje, Sodišče je v zvezi z vsebinskim vidikom zadeve najprej pojasnilo, da ne more namesto pristojnih nacionalnih sodišč odločiti o kazenski odgovornosti obdolženega guvernerja niti se ne more vmešati v predhodno kazensko preiskavo, ki se vodi zoper njega. Nasprotno mora Sodišče v okviru pristojnosti, ki jih ima na podlagi člena 14.2, drugi pododstavek, Statuta ESCB in ECB, preveriti, da je začasna prepoved zadevnemu guvernerju, da opravlja svojo funkcijo, sprejeta samo, če obstajajo zadostni indici za to, da je storil hujšo kršitev, s katero je mogoče upravičiti ta ukrep. Sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da Republika Latvija glede na elemente, ki jih je predložila, ni dokazala, da razrešitev I. Rimšēvičsa z njegove funkcije temelji na takih indicij, in je zato sporni sklep razglasilo za ničen.

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 5. novembra 2019, **ECB in drugi/Trasta Komerbanka in drugi** (združene zadeve C-663/17 P, C-665/17 P in C-669/17 P, [EU:C:2019:923](#)), razveljavilo sklep Splošnega sodišča⁴³, s katerim je zadnjenavedeno, prvič, razsodilo, da se, ker tožeče družbe ne zastopa več odvetnik, ki bi bil pravilno pooblaščen v smislu Poslovnika⁴⁴, postopek s tožbo za razglasitev ničnosti sklepa Evropske centralne banke (ECB) o odvzemu dovoljenja te družbe ustavi⁴⁵, in drugič, zavrnilo ugovor nedopustnosti, ki ga je podala ECB, v delu, v katerem se je nanašal na tožbo, ki so jo vložile ostale tožeče stranke, in sicer več delničarjev te družbe.

Tožeča družba, Trasta Komerbanka, je latvijska kreditna institucija, ki opravlja finančne storitve na podlagi dovoljenja, ki ji ga je izdala komisija za finančne in kapitalske trge (v nadaljevanju: CMFC). ECB je po tem, ko je prejela predlog CMFC za odvzem dovoljenja tožeči družbi in pridobila stališča zadnjenavedene, 3. marca 2016 sprejela sporni sklep⁴⁶. Latvijsko sodišče je 14. marca 2016 na predlog CMFC sprejelo odločbo, s katero je odredilo začetek postopka likvidacije tožeče družbe in določilo likvidacijskega upravitelja. Navedeno sodišče je z odločbo, zoper katero ni mogoče vložiti pritožbe, prav tako zavrnilo tožbo te kreditne institucije za ohranitev veljavnosti pooblastil njenega vodstvenega organa za zastopanje v zvezi z vložitvijo zahteve za pregled pri upravnem odboru ECB⁴⁷ in za vložitev tožbe zoper sporni sklep pri sodišču Unije. V uradnem listu Republike Latvije je bil 17. marca 2016 objavljen oklic o začetku likvidacijskega postopka nad tožečo družbo in o zamenjavi vodstvenega organa te kreditne institucije z likvidacijskim upraviteljem. Ta likvidacijski upravitelj je istega dne sprejel sklep o preklicu vseh pooblastil, ki jih je izdala tožeča družba. Notar je 21. marca 2016 odredil objavo obvestila o preklicu vseh pooblastil, izdanih pred 17. marcem 2016, v uradnem listu Republike Latvije. Tožeča družba in več njenih delničarjev je 13. maja 2016 po zavrnitvi predloga tožeče družbe za pregled spornega sklepa pri Splošnem sodišču vložilo tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa. ECB je zoper to tožbo vložila ugovor nedopustnosti.

Sodišče je glede pritožbe v zadevi C-669/17 P v delu, v katerem jo je vložila tožeča družba, razsodilo, da je Splošno sodišče s tem, da je presodilo, da uporaba latvijskega prava ne povzroči kršitve pravice te družbe do učinkovitega sodnega varstva, in s tem, da je ugotovilo, da odvetnik, ki je pri njem vložil tožbo v imenu tožeče družbe, nima več pooblastila, ki bi ga v imenu te družbe zakonito izdala za to pooblaščen oseba, saj je likvidacijski upravitelj te družbe preklical pooblastilo za zastopanje, napačno uporabilo pravo. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo vezi, ki obstajajo med CMFC in likvidacijskim upraviteljem, za katere je značilen odnos zaupanja, tako kot tudi vlogo, ki jo je ta komisija imela pri sprejetju spornega sklepa. Posledica teh elementov v povezavi s pristojnostjo CMFC, da zahteva odpoklic likvidacijskega upravitelja, če mu ta komisija ne zaupa več, je, da je navedeni likvidacijski upravitelj v položaju navzkrižja interesov in da mu ni mogoče priznati odgovornosti za morebitni preklic pooblastila, izdanega odvetniku tožeče družbe za vložitev tožbe pred sodiščem Unije zoper ta sklep, ne da bi se poseglo v pravico navedene družbe do učinkovitega sodnega

43| Sklep z dne 12. septembra 2017, **Fursin in drugi/ECB** (T-247/16, neobjavljen, [EU:T:2017:623](#)).

44| Člen 51(3) Poslovnika Splošnega sodišča določa, da morajo odvetniki, kadar zastopajo pravno osebo zasebnega prava, sodnemu tajništvu predložiti pooblastilo stranke, ki jo zastopajo.

45| Sklep Evropske centralne banke ECB/SSM/2016 – 529900WIP0INFDAWTJ81/1 WOANCA-2016-0005 z dne 3. marca 2016 o odvzemu dovoljenja, izdanega družbi Trasta Komerbanka. To dovoljenje je bančna licenca. Pojem „dovoljenje“ se uporablja v Uredbi Sveta (EU) št. 1024/2013 z dne 15. oktobra 2013 o prenosu posebnih nalog, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih institucij, na Evropsko centralno banko (UL 2013, L 287, str. 63).

46| Sporni sklep je bil sprejet na podlagi člena 4(1)(a) in člena 14(5) Uredbe št. 1024/2013.

47| Ta odbor je določen v členu 24 Uredbe št. 1024/2013.

varstva v smislu člena 47 Listine. Ker je bila pritožba, ki jo je vložila tožeča družba, dopustna in utemeljena, je Sodišče odločilo, da se zadeva vrne v razsojanje Splošnemu sodišču, da to vsebinsko odloči o tožbi družbe Trasta Komerbanka.

Sodišče je v zvezi s pritožbama v zadevah C-663/17 P in C-665/17 P, ki sta ju vložili ECB oziroma Komisija, razsodilo, da je Splošno sodišče s tem, da je presodilo, da se sporni sklep neposredno nanaša na delničarje tožeče družbe, napačno uporabilo pravo. Splošno sodišče namreč na eni strani z dajanjem prednosti napačnemu merilu, ki se nanaša na „intenzivnost“ učinkov spornega sklepa, ni – kot bi moralo – preučilo morebitne neposrednosti učinkov tega sklepa na pravni položaj delničarjev tožeče družbe. Na drugi strani je Splošno sodišče napačno upoštevalo učinke spornega sklepa na položaj delničarjev navedene družbe, ki niso pravni, temveč ekonomski. Sporni sklep pa ni neposredno posegel v pravici delničarjev do prejemanja dividend in do sodelovanja pri upravljanju tožeče družbe kot družbe, ustanovljene v skladu z latvijskim pravom, saj je bil postopek likvidacije družbe Trasta Komerbanka začet s sodno odločbo, sprejeto na podlagi določbe latvijskega prava, ki ni določena z ureditvijo Unije. Sodišče je zato ugotovilo, da ker se sporni sklep na delničarje te družbe ne nanaša neposredno v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU, je treba ugovoru nedopustnosti ECB ugoditi v delu, v katerem se nanaša na tožbo teh delničarjev in zato to tožbo kot nedopustno zavreči.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 3. decembra 2019, **Iccrea Banca** (C-414/18, [EU:C:2019:1036](#)), poudarilo izključno pristojnost sodišč Unije za presojo zakonitosti odločb Enotnega odbora za reševanje (EOR) in aktov, ki jih sprejme nacionalni organ za reševanje v okviru priprave takih odločb, ki se nanašajo na prispevke za enotni sklad za reševanje (ESR), ki jih dolguje banka, ki vodi mrežo kreditnih institucij. Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da nacionalno sodišče nacionalne odločbe o obvestitvi o odločbi EOR ne more razglasi za nično zaradi napake, ki jo je ta storil. Sodišče je ugotovilo tudi, da obveznosti med subjekti skupine združenih kreditnih bank, kot je skupina, ki jo Iccrea Banca sestavlja z združenimi bankami, ki jim zagotavlja različne storitve, ne da bi jih nadzorovala, niso izključene iz izračuna prispevkov za nacionalni sklad za reševanje.

Iccrea Banca vodi mrežo kreditnih institucij in je tako imenovana „banka druge stopnje“, ki združenim kreditnim bankam v Italiji zagotavlja različne storitve in deluje kot finančna centrala sistema združenih bank. V zvezi z zadnjenavedenim vidikom navedenim bankam ponuja vrsto storitev za strukturiran dostop do posojil, ki jih je mogoče pridobiti prek Evropske centralne banke in na trgu. Italijanska centralna banka je z več zaporednimi sklepi od Iccrea Banca zahtevala plačilo rednih, izrednih in dodatnih prispevkov za italijanski nacionalni sklad za reševanje za leti 2015 in 2016. Italijanska centralna banka je od nje zahtevala tudi plačilo predhodnega prispevka za ESR za leto 2016. Ta prispevek je bil določen z odločbami EOR na podlagi podatkov, ki mu jih je predložila Italijanska centralna banka.

Iccrea Banca je zoper te sklepe italijanske centralne banke vložila tožbo pri Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (deželno upravno sodišče za Lacijo, Italija), s katero je izpodbijala podrobna pravila za izračun zadevnih prispevkov. Med drugim je trdila, da je Italijanska centralna banka odgovorna za napako pri izračunu predhodnih prispevkov za ESR, ki ga je izvedel EOR, ker zadnjenavedenemu ob predložitvi podatkov ni navedla posebnosti integriranega sistema, v katerem deluje Iccrea Banca. Tribunale amministrativo regionale per il Lazio je zaprosilo Sodišče za razlago ureditve Unije na tem področju.

Prvič, Sodišče je glede vidikov ravnanja italijanske centralne banke v fazi postopka pred sprejetjem odločb EOR o izračunu predhodnih prispevkov za ESR najprej spomnilo, da je Sodišče Evropske unije izključno pristojno za nadzor nad zakonitostjo aktov, ki jih sprejmejo organi, uradi ali agencije Unije, med katerimi je EOR. Sodišče je nato pojasnilo, da ima v zvezi z izračunom predhodnih prispevkov za ESR samo EOR končno pristojnost odločanja in da so nacionalni organi za reševanje omejeni na zagotavljanje operativne podpore EOR. Sodišče Unije je zato edino pristojno, da v okviru nadzora zakonitosti odločbe EOR o določitvi zneska posameznega predhodnega prispevka, ki ga mora neka institucija vplačati v ESR, preveri, ali akt, ki ga nacionalni

organ za reševanje sprejme v okviru priprave takega sklepa, vsebuje napake, ki lahko vplivajo na to odločbo EOR, ne da bi nacionalno sodišče lahko opravilo nadzor nad tem nacionalnim aktom. Ta rešitev je temeljila na spoznanjih iz sodbe z dne 19. decembra 2018, **Berlusconi in Fininvest** (C-219/17, [EU:C:2018:1023](#)).

Pravo Unije tako nasprotuje temu, da bi se Tribunale amministrativo regionale per il Lazio izreklo o zakonitosti ravnanja italijanske centralne banke v fazi postopka pred sprejetjem odločb EOR o izračunu predhodnih prispevkov za ESR za leto 2016.

Drugič, Sodišče je glede faze po sprejetju odločb EOR, o katerih je italijanska centralna banka obvestila Iccrea Banca, razsodilo, da nacionalni organi za reševanje niso pristojni za ponovno preučitev izračunov, ki jih je opravil EOR, v okviru katere bi lahko spremenili znesek teh prispevkov, in torej po sprejetju odločbe EOR ne morejo s tem namenom ponovno preučiti izpostavljenosti tveganju dane institucije. Sodišče je prav tako ugotovilo, da če bi lahko nacionalno sodišče razveljavilo obvestitev o odločbi EOR o izračunu predhodnega prispevka institucije za ESR, ki jo je izvedel nacionalni organ za reševanje, z obrazložitvijo, da je ocena izpostavljenosti tveganju zadevne institucije, na kateri temelji ta izračun, napačna, bi se s tem izpodbila presoja EOR in nazadnje onemogočilo izvajanje te odločbe EOR. Sodišče je razsodilo tudi, da Iccrea Banca, na katero sta se odločbi EOR neposredno in posamično nanašali ter ki zoper ti odločbi ni vložila ničnostne tožbe pri Splošnem sodišču Unije ali jo je vložila prepozno⁴⁸, ne more pozneje v okviru tožbe zoper nacionalne ukrepe, vložene pri nacionalnem sodišču, zatrjevati neveljavnosti navedenih odločb.

Glede na te preudarke, ki se nanašajo na pristojnost Tribunale amministrativo regionale per il Lazio, je Sodišče razsodilo, da mu lahko navedeno sodišče postavi vprašanje za predhodno odločanje zgolj v zvezi s sklepi italijanske centralne banke, s katerimi se je od Iccrea Banca zahtevalo plačilo prispevkov za italijanski nacionalni odbor za reševanje.

Tretjič, Sodišče je v zvezi s temi sklepi podalo razlago člena 103(2) Direktive 2014/59 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij⁴⁹ ter člena 5(1)(a) in (f) Delegirane uredbe 2015/63 v zvezi s predhodnimi prispevki v sheme za financiranje reševanja⁵⁰. V zvezi s tem je razsodilo, da obveznosti, ki izhajajo iz transakcij med banko druge stopnje in članicami celote, ki jo ta banka sestavlja z združenimi bankami, ki jim zagotavlja različne storitve, ne da bi jih nadzorovala, in ki ne zajemajo posojil, danih na nekonkurenčni in neprofitni osnovi z namenom spodbujanja ciljev javne politike centralne ali regionalne uprave države članice, niso izključene iz izračuna prispevkov za nacionalni sklad za reševanje.

48| Glej sklep Splošnega sodišča z dne 19. novembra 2018, **Iccrea Banca/Komisija in EOR** (T-494/17, [EU:T:2018:804](#)).

49| Direktiva 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2014, L 173, str. 190).

50| Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/63 z dne 21. oktobra 2014 o dopolnitvi Direktive 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s predhodnimi prispevki v sheme za financiranje reševanja (UL L 11, 2015, str. 44).

VI. Kmetijstvo in ribištvo

V tem razdelku je treba omeniti tri sodbe,⁵¹ od katerih se prva nanaša na načine trženja govejega mesa, potrjenega kot „halal“, živali, ki so bile zaklane brez omamljanja, druga se nanaša na skupno ureditev trgov kmetijskih proizvodov, tretja pa se nanaša na obveznosti držav članic v primeru vloge za subvencijo iz Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 26. februarja 2019, *Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs* (C-497/17, [EU:C:2019:137](#)), preučilo, ali se *logotip ekološke pridelave Evropske unije, določen v uredbah št. 834/2007⁵² in št. 889/2008⁵³, lahko pritrdi na proizvode iz živali, ki so bile obredno zaklane brez predhodnega omamljanja*. To vprašanje je bilo postavljeno v okviru spora, v katerem so francoski organi zavrnili zahtevo francoskega združenja Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs za zlasti prepoved oglaševanja in trženja nekaterih proizvodov iz govejega mesa, ki so bili certificirani kot „halal“ in na katerih je bila oznaka „ekološka pridelava“. Združenje je menilo, da take oznake ni mogoče pritrditi na meso živali, zaklanih brez omamljanja, ker taka metoda zakola ne ustreza zahtevi po spoštovanju „visokih standardov dobrega počutja živali“, postavljeni z Uredbo št. 834/2007.

V tem okviru je Sodišče razsodilo, da je treba Uredbo št. 834/2007, zlasti člen 3 in člen 14(1)(b)(viii) te uredbe, v povezavi s členom 13 PDEU razlagati tako, da ne dopušča uporabe logotipa ekološke pridelave Evropske unije na proizvodih iz živali, ki so bile obredno zaklane brez predhodnega omamljanja, pri čemer je bil ta obredni zakol opravljen pod pogoji, določenimi v Uredbi št. 1099/2009⁵⁴, zlasti v členu 4(4) te uredbe.

Kot namreč izhaja iz uvodnih izjav 1 in 10 ter zgoraj navedenih določb Uredbe št. 834/2007, je za postopek ekološke pridelave značilno upoštevanje okrepljenih standardov dobrega počutja živali, vključno z zakolom. Poleg tega je treba glede na cilj Uredbe št. 834/2007, da se ohrani in upraviči zaupanje potrošnikov v proizvode, ki so označeni kot ekološki proizvodi, zagotoviti, da lahko potrošniki zaupajo, da so bili proizvodi, na katerih je uporabljen logotip ekološke pridelave Evropske unije, dejansko pridobljeni ob spoštovanju najvišjih standardov, zlasti na področju dobrega počutja živali.

Čeprav v nobeni od določb Uredbe št. 834/2007 ali Uredbe št. 889/2008 niso izrecno opredeljeni način ali načini zakola živali, ki bi lahko čim bolj zmanjšali trpljenje živali, Uredbe št. 834/2007 ni mogoče razlagati neodvisno od Uredbe št. 1099/2009, s katero se prvenstveno uresničuje cilj varstva dobrega počutja živali pri usmrtnosti v skladu s členom 13 PDEU.

V zvezi s tem člen 4(1) Uredbe št. 1099/2009 v povezavi z uvodno izjavo 20 te uredbe določa načelo omamljanja živali pred usmrtnostjo in iz tega načela naredi celo obveznost. Člen 4(4) Uredbe št. 1099/2009 v povezavi z uvodno izjavo 18 te uredbe sicer res dopušča prakso obrednega zakola, v okviru katerega se lahko žival usmrti brez predhodnega omamljanja, vendar ta oblika zakola, ki je v Uniji dovoljena le izjemoma in izključno za zagotovitev spoštovanja svobode vere, ne more ublažiti bolečine, vznemirjanja ali trpljenja živali tako učinkovito kot usmrtnost s predhodnim omamljanjem. Te posebne metode zakola, predpisane za verske obrede, v smislu

51| Omeniti je treba še četrto sodbo, in sicer sodbo z dne 1. oktobra 2019, *Blaise in drugi* (C-616/17, [EU:C:2019:800](#)), v kateri se je Sodišče izreklo o pravu Unije o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet. Ta sodba je predstavljena v razdelku XVIII.1 „Previdnostno načelo“.

52| Uredba Sveta (ES) št. 834/2007 z dne 28. junija 2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 2092/91 (UL 2007, L 189, str. 1).

53| Uredba Komisije (ES) št. 889/2008 z dne 5. septembra 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe št. 834/2007 (UL 2008, L 250, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 271/2010 z dne 24. marca 2010 (UL 2010, L 84, str. 19).

54| Uredba Sveta (ES) št. 1099/2009 z dne 24. septembra 2009 o zaščiti živali pri usmrtnosti (UL 2009, L 303, str. 1).

zagotavljanja visoke ravni dobrega počutja živali ob njeni usmrtnitvi niso enakovredne metodi zakola, ki je načeloma naložena s členom 4(1) zadnjenavedene uredbe. Zato uporaba logotipa ekološke pridelave Evropske unije na proizvodih iz živali, ki so bile obredno zaklane brez predhodnega omamljanja, ni dopustno.

Sodišče je s sodbo z dne 13. novembra 2019, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, [EU:C:2019:962](#)), razsodilo, da Uredba št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov⁵⁵ ne nasprotuje nacionalni ureditvi, s katero je zaradi boja proti nepoštenim trgovskim praksam kupcem surovega mleka prepovedano plačati različne nakupne cene proizvajalcem, za katere je treba glede na dnevno prodano količino surovega mleka, njegovo identično sestavo in kakovost ter oddajo na enak način šteti, da spadajo v isto skupino, če je navedena ureditev primerna za uresničitev cilja, ki mu sledi, in ne presega tega, kar je nujno za doseg navedenega cilja. Ravno tako je Sodišče zaradi boja proti nepoštenim trgovskim praksam pojasnilo, da lahko države članice sprejmejo nacionalno ureditev, s katero je kupcu surovega mleka prepovedano, da neutemeljeno zniža ceno, dogovorjeno s proizvajalcem, in s katero je vsako znižanje cene za več kot 3 % pogojeno z dovoljenjem pristojnega nacionalnega organa.

Spor o glavni stvari se je umeščal v okvir postopka za oceno ustavnosti zakona o prepovedi nepoštenih praks litovskih gospodarskih subjektov pri odkupovanju in prodajanju surovega mleka, ki ga je sprožila skupina litovskih poslancev. Ta zakon je poleg določb, ki se nanašajo na dve zgoraj navedeni prepovedi, določal, da so prodajalci surovega mleka razdeljeni v deset skupin glede na dnevno prodano količino surovega mleka. Zakon je zadevnim gospodarskim subjektom ob odkupu surovega mleka nalagal tudi sklenitev pisne pogodbe, kot je določeno v členu 148(1) Uredbe št. 1308/2013. Namen vseh teh ukrepov je bil zlasti boj proti nepoštenim trgovskim praksam kupcev surovega mleka v razmerju do stranke, ki se šteje za šibkejšo, in sicer proizvajalca mleka, ob upoštevanju posebnih značilnosti tega sektorja. Predložitveno sodišče se je vprašalo, ali sta zgoraj navedeni prepovedi združljivi z načelom prostih pogajanj iz člena 148(4) Uredbe št. 1308/2013.

Sodišče je najprej opozorilo, da skupna kmetijska politika v skladu s členom 4(2)(d) PDEU spada na področje deljene pristojnosti med Unijo in državami članicami, tako da imajo te zakonodajno pristojnost, zaradi katere lahko izvajajo svojo pristojnost, kolikor Unija ne izvaja svoje. V zvezi s tem je poudarilo, da vzpostavitev skupne ureditve trgov državam članicam ne preprečuje, da uporabijo nacionalna pravila, ki uresničujejo cilj v splošnem interesu, ki ni eden izmed tistih, ki jih zajema ta ureditev, tudi če imajo ta pravila lahko vpliv na delovanje notranjega trga v zadevnem sektorju. V zvezi s tem je pojasnilo, da s sprejetjem Uredbe št. 1308/2013 in zlasti člena 148 te uredbe Unija ni izčrpno izvršila svoje pristojnosti na področju pogodbenih razmerij med strankami pogodbe o dobavi surovega mleka in da na podlagi sklicevanj na nekatere nepoštene trgovske prakse, ki jih ta uredba vsebuje, ni mogoče ugotoviti, da cilj boja proti nepoštenim praksam spada v okvir navedene uredbe. Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da bi bila razlaga tega člena, kot da državam članicam prepoveduje sprejetje kakršnega koli ukrepa za boj proti nepoštenim praksam v sektorju mleka, v nasprotju s ciljem Uredbe št. 1308/2013, ki je zagotavljati uspešen razvoj proizvodnje in iz tega izhajajoč življenjski standard proizvajalcev mleka v skladu s cilji skupne kmetijske politike, kot je cilj ohranitve učinkovite konkurence na trgih kmetijskih proizvodov. Sodišče je tako priznalo subsidiarno pristojnost držav članic za sprejetje ukrepov na področju

⁵⁵ Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL 2013, L 347, str. 671, in popravki v UL 2014, L 189, str. 261, UL 2014, L 331, str. 41, in UL 2016, UL L 130, str. 7), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2017/2393 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2017 (UL 2017, L 350, str. 15).

boja proti nepoštenim trgovinskim praksam, katerih učinek je omejitev postopka prostih pogajanj o cenah, tudi če ti ukrepi vplivajo na načelo prostih pogajanj o ceni, ki jo je treba plačati za dobavo surovega mleka, ki izhaja iz člena 148 Uredbe št. 1308/2013.

Vendar je podrobneje navedlo, da morajo biti taki ukrepi sorazmerni s ciljem, ki mu sledijo. V obravnavanem primeru je razsodilo, da je razvidno, da je litovska ureditev iz postopka v glavni stvari primerna za preprečitev tveganja, da bi bila pogodbeni stranka, ki se šteje za šibkejšo, in sicer proizvajalec mleka, zavezana sprejeti neutemeljena znižanja cen, in tako za boj proti morebitnim nepoštenim trgovinskim praksam, in da ob upoštevanju ciljev skupne kmetijske politike in dobrega delovanja skupne ureditve zadevnega trga ta ureditev ne presega tega, kar je nujno za doseg ciljev, ki jim sledi, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

Sodišče je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel** (C-386/18, [EU:C:2019:1122](#)), pojasnilo *obveznosti držav članic v primeru vloge za dodelitev nepovratnih sredstev iz Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR)*, ki jo je vložila organizacija proizvajalcev v sektorju ribištva (v nadaljevanju: organizacija proizvajalcev), in sicer preden je država članica določila možnost obravnave take prošnje ter po tem, ko je ta organizacija pripravila in izvedla svoj načrt proizvodnje in trženja.

V obravnavani zadevi je organizacija proizvajalcev PO Texel 19. maja 2015 pri nizozemskih organih vložila vlogo za nepovratna sredstva za upravičenost do podpore iz ESPR za odhodke, ki jih je imela za pripravo in izvajanje svojega načrta proizvodnje in trženja za leto 2014. Čeprav je Komisija 25. februarja 2015 odobrila operativni program za obdobje od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2020, ki ga je predložila Kraljevina Nizozemska, je ta šele 25. avgusta 2016 določila možnost vložitve vloge za nepovratna sredstva. Vloga organizacije PO Texel je bila nato zavrnjena z obrazložitvijo, da Kraljevina Nizozemska na dan vložitve vloge za nepovratna sredstva še ni določila možnosti vložitve take vloge in da je poleg tega organizacija PO Texel vložila to vlogo šele po tem, ko je izvedla svoj načrt. Višje upravno sodišče za gospodarske zadeve (Nizozemska), ki je odločalo o sporu, je Sodišču postavilo vprašanje o obveznostih držav članic v primeru take vloge za nepovratna sredstva.

Prvič, Sodišče je poudarilo, je treba organizacijam proizvajalcev zagotoviti potrebno finančno podporo, da se jim omogoči, da odigrajo pomembnejšo vlogo pri doseganju ciljev, ki se želijo uresničiti z zadnjo reformo na področju skupne ribiške politike, ki je začela veljati 1. januarja 2014.⁵⁶ Sodišče je nato razsodilo, da je zakonodajalec Unije s tem, da je v členu 66(1) Uredbe št. 508/2014⁵⁷ (v nadaljevanju: Uredba o ESPR) kot zavezujoče določil, da ESPR „podpira“ pripravo in izvajanje načrtov proizvodnje in trženja, želel državam članicam naložiti obveznost, da sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so organizacije proizvajalcev upravičene do financiranja na podlagi ESPR tako za pripravo kot za izvajanje načrtov proizvodnje in trženja. Da bi lahko države članice izpolnile to obveznost, morajo v svojem nacionalnem pravnem redu določiti možnost, da lahko organizacije proizvajalcev vložijo vloge za nepovratna sredstva na podlagi ESPR, ter sprejeti ukrepe za izvajanje, kar zadeva upravičenost odhodkov, in zlasti določiti merila glede datuma začetka upravičenosti teh odhodkov in metode za izračun zneska, ki se prizna vsaki od teh organizacij.

V zvezi s tem je Sodišče ob upoštevanju dejstva, da je Kraljevina Nizozemska to možnost v nacionalnem pravnem redu določila šele 25. avgusta 2016, menilo, da nedejavnost, ki so jo izkazali nizozemski organi, ne more biti del polja proste presoje, ki je državam članicam priznana v zvezi z izvajanjem njihovih operativnih

⁵⁶| Zakonodajalec Unije je poudaril to potrebo v uvodni izjavi 7 Uredbe (EU) št. 1379/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ureditvi trgov za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1184/2006 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 104/2000 (UL 2013, L 354, str. 1).

⁵⁷| Uredba (EU) št. 508/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2328/2003, (ES) št. 861/2006, (ES) št. 1198/2006 in (ES) št. 791/2007 in Uredbe (EU) št. 1255/2011 Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2014, L 149, str. 1).

programov. Zato je Sodišče razsodilo, da je treba člen 66(1) Uredbe o ESPR razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica organizaciji proizvajalcev zavrne vlogo za nepovratna sredstva v zvezi z odhodki, ki jih je imela za pripravo in izvajanje načrta proizvodnje in trženja, iz razloga, da ta država na dan vložitve te vloge v svojem nacionalnem pravnem redu še ni določila možnosti za obravnavo takšne vloge.

Drugič, glede vprašanja, ali člen 66(1) Uredbe o ESPR organizacijam proizvajalcev neposredno podeljuje pravico do finančne podpore, je Sodišče opozorilo, da lahko določba uredbe Unije pravnim subjektom podeli pravice, ki jih ti lahko uveljavljajo na sodišču, vendar le, če je ta določba jasna, natančna in brezpogojna. Ob upoštevanju pogojnosti člena 66 Uredbe o ESPR pa je treba to določbo razlagati tako, da ne podeljuje neposredno pravice do finančne podpore iz naslova ESPR.

Tretjič, v zvezi z razlago člena 65(6) Uredbe št. 1303/2013⁵⁸, (v nadaljevanju: Uredba o SSO), ki določa, da finančna podpora ni mogoča, če je bila operacija v celoti izvedena, preden je bil zahtevek za financiranje predložen organu upravljanja, je Sodišče poudarilo, da se priprava in izvajanje načrta proizvodnje in trženja ne šteje za vrsto posamičnih dejanj, opravljenih ločeno, temveč za eno samo nadaljevano dejanje z nenehnimi operativnimi stroški. Zato ni mogoče šteti, da sta priprava in izvajanje takega načrta „v celoti izveden[a]“ pred koncem programskega obdobja, ki se konča 31. decembra 2020. Zato je Sodišče razsodilo, da je treba člen 65(6) Uredbe o SSO razlagati tako, da ne nasprotuje dodelitvi nepovratnih sredstev na podlagi ESPR za pripravo in izvajanje načrta proizvodnje in trženja, kadar je bila vloga za nepovratna sredstva vložena po pripravi in izvedbi takega načrta.

VII. Prosti pretok

1. Prosti pretok blaga

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 18. junija 2019, **Avstrija/Nemčija** (C-591/17, [EU:C:2019:504](#)), v zvezi s tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti, ki jo je Republika Avstrija vložila na podlagi člena 259 PDEU, ugotovilo, da je *Zvezna republika Nemčija kršila člene 18, 34, 56 in 92 PDEU, ker je uvedla dajatve za uporabo infrastrukture za osebna motorna vozila in določila olajšavo pri davku na motorna vozila za lastnike vozil, registriranih v Nemčiji, vsaj v znesku, kakršen je znesek te dajatve*. Republika Avstrija je v utemeljitev tožbe navedla štiri očitke. Prvi in drugi očitek sta se nanašala na kršitev člena 18 PDEU, ki je bila po eni strani posledica skupnega učinka dajatve za uporabo infrastrukture in olajšave pri davku na motorna vozila za vozila, registrirana v Nemčiji, ter po drugi strani ureditve in uporabe dajatve za uporabo infrastrukture. Tretji očitek se je nanašal na kršitev členov 34 in 56 PDEU z vsemi ukrepi, grajanimi v okviru prvega in drugega očitka. Četrty očitek se je nanašal na kršitev člena 92 PDEU zaradi skupnega učinka dajatve za uporabo infrastrukture in olajšave pri davku na motorna vozila za vozila, registrirana v Nemčiji.

Glede prvega očitka, ki se je nanašal na kršitev člena 18 PDEU kot posledice skupnega učinka spornih nacionalnih ukrepov, je Sodišče – potem ko je ugotovilo, da med spornima nacionalnima ukrepoma obstaja povezava v časovnem in vsebinskem vidiku, ki upravičuje, da se ju presoja skupaj glede na pravo Unije –

⁵⁸ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL 2013, L 347, str. 320).

najprej ugotovilo obstoj različnega obravnavanja na podlagi državljanstva. V zvezi s tem je Sodišče glede pobiranja zadevne dajatve sicer navedlo, da se dajatev za uporabo infrastrukture sicer res zaračuna vsem uporabnikom nemških avtocest ne glede na kraj registracije njihovih vozil. Vendar so lastniki vozil, registriranih v Nemčiji, upravičeni do olajšave pri davku na motorna vozila vsaj v znesku, kakršen je znesek dajatve, ki so jo morali plačati, tako da ekonomsko breme te dajatve *de facto* nosijo samo lastniki in vozniki vozil, registriranih v drugi državi članici kot v Nemčiji. Tako je očitno, da so zaradi kombinacije spornih nacionalnih ukrepov zadnjenavedeni, ki uporabljajo nemške avtoceste, glede uporabe teh avtocest obravnavani manj ugodno od lastnikov vozil, registriranih v Nemčiji, in to čeprav so glede te uporabe v primerljivih položajih. Po mnenju Sodišča to razlikovanje pripelje do istega rezultata kot različno obravnavanje na podlagi državljanstva.

Sodišče pa je opozorilo, da morajo države članice pri uvedbi davkov na motorna vozila med drugim spoštovati načelo enakega obravnavanja, tako da podrobnejša pravila za uporabo teh davkov ne pomenijo sredstva diskriminacije.

Države članice sicer lahko na podlagi svobodne izbire, ki jo imajo na voljo za opredelitev načina financiranja svoje javne infrastrukture, spremenijo sistem financiranja svoje cestne infrastrukture, če je s to spremembo spoštovano pravo Unije, vključno z načelom prepovedi diskriminacije iz člena 18, prvi odstavek, PDEU. Vendar je Sodišče ugotovilo, da je zadevni mehanizem povračil z zadevno olajšavo diskriminatoren do lastnikov in voznikov vozil, registriranih v drugih državah članicah kot v Nemčiji, ker Zvezna republika Nemčija ni uspela dokazati, da navedeni mehanizem ustreza cilju, ki ga je napovedala ta država članica, namreč, da preide s sistema financiranja infrastrukture iz davkov na sistem financiranja od vseh uporabnikov, saj je posledica znižanja davka na motorna vozila, ki ga je uvedla ta država članica, dejansko olajšava v zvezi z dajatvijo za uporabo infrastrukture v korist lastnikov vozil, registriranih v Nemčiji.

V zvezi z drugim očitkom, ki se je nanašal na kršitev člena 18 PDEU kot posledico ureditve in uporabe dajatve za uporabo infrastrukture, je Sodišče navedlo, da okoliščina, da je mogoče elemente nekaterih kršitev, kot je nepopolno plačilo dajatve ali nepravilna predložitev informacij, ugotoviti le za lastnike in voznike vozil, registriranih v drugih državah članicah, in ne v Nemčiji, ne podpira trditve Republike Avstrije, da se te določbe večinoma nanašajo na zadnjenavedene. Poleg tega je ugotovilo, da je s ciljem zagotavljanja plačila glob – naloženih kršiteljem, ki uporabljajo vozilo, registrirano v drugi državi članici kot v Nemčiji – ki se želi doseči z možnostjo, da se od teh kršiteljev zahteva plačilo varščine, upravičeno iz tega izhajajoče različno obravnavanje teh kršiteljev in kršiteljev, ki uporabljajo vozilo, registrirano v Nemčiji, ter da je ta ukrep sorazmeren glede na navedeni cilj.

V zvezi s tretjim očitkom, ki se je nanašal na kršitev členov 34 in 56 PDEU, je Sodišče razsodilo, da bi sporna nacionalna ukrepa lahko ovirala dostop proizvodov s poreklom iz drugih držav članic na nemški trg. Dajatev za uporabo infrastrukture, ki se nanaša dejansko samo na vozila, ki prevažajo te proizvode, lahko namreč zviša prevozne stroške in zato ceno navedenih proizvodov ter s tem vpliva na njihovo konkurenčnost.

Sodišče je tudi navedlo, da bi lahko sporna nacionalna ukrepa ovirala dostop ponudnikov in prejemnikov storitev iz države članice, ki ni Nemčija, na nemški trg. Dajatev za uporabo infrastrukture bi namreč lahko zaradi olajšave pri davku na motorna vozila, ki je sestavni del spornih nacionalnih ukrepov, bodisi zvišala stroške storitev, ki jih v Nemčiji zagotavljajo ti ponudniki, bodisi zvišala stroške za te prejemnike, ki potujejo v to državo članico, da bi tam prejeli storitev.

Nazadnje, v zvezi s četrtem očitkom, ki se je nanašal na kršitev člena 92 PDEU, je Sodišče poudarilo, da sporna nacionalna ukrepa s tem, da novo breme – ki ga pomeni dajatev za uporabo infrastrukture, ki jo plačajo vsi prevozniki – izravnata z olajšavo pri davku na motorna vozila v višini, ki je vsaj enaka plačani dajatvi, pri čemer je ta olajšava namenjena samo nemškemu prevoznikom, medtem ko so tuji prevozniki iz nje izključeni, učinkujeta tako, da se neugodno spremeni položaj tujih prevoznikov v primerjavi z nemškimi. Zato je bilo razsojeno, da sta sporna nacionalna ukrepa v nasprotju z navedenim členom 92 PDEU.

V tem razdelku je treba omeniti tudi sodbo z dne 18. septembra 2019, *VIPA* (C-222/18, [EU:C:2019:751](#)), v kateri je Sodišče razsodilo, da lahko država članica lekarni prepove, da bi zdravila, ki se izdajajo le na zdravniški recept, izdajala na podlagi naročilnice zdravstvenega delavca, ki ima dovoljenje za predpisovanje zdravil in svojo dejavnost opravlja v drugi državi članici, če take naročilnice ne vsebujejo imena zadevnega pacienta.⁵⁹

2. Prosto gibanje delavcev

Sodišče je v sodbi z dne 11. aprila 2019, *Tarola* (C-483/17, [EU:C:2019:309](#)), pri razlagi Direktive 2004/38 o pravici državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic⁶⁰ razsodilo, da državljan države članice, ki je uresničeval pravico do prostega gibanja in ki je v drugi državi članici zaradi dejavnosti, ki jo je drugače kot na podlagi pogodbe o zaposlitvi za določen čas tam opravljal dva tedna, pridobil status delavca ter nato postal neprostovoljno brezposeln, ohrani status delavca za dobo najmanj nadaljnjih šestih mesecev. Vendar mora biti zato izpolnjen pogoj, da se pri ustreznem zavodu za zaposlovanje prijavi kot iskalec zaposlitve.

Spor o glavni stvari se je nanašal na romunskega državljana, ki je več kratkih obdobj delal na Irskem, med drugim tudi dva tedna julija 2014. Nato je pri ministru za socialno varnost vložil vlogo za dodelitev nadomestila za iskalce zaposlitve (jobseeker's allowance). Minister je to vlogo zavrnil, in sicer v bistvu z obrazložitvijo, da zadevna oseba ni mogla dokazati, da je imela običajno prebivališče na Irskem, pri čemer je navedel, da kratko obdobje dela, ki ga je dopolnila julija 2014, ne more izpodbiti te ugotovitve. Zadevna oseba je pred irskimi sodišči navedla, da ima na podlagi Direktive 2004/38 kot delavec pravico prebivati na Irskem za dobo šestih mesecev po prenehanju zaposlitve julija 2014.

Ta direktiva določa⁶¹, da imajo vsi državljani Unije pravico prebivati na ozemlju druge države članice, kot je država, katere državljanstvo imajo, v obdobju, daljšem od treh mesecev, če imajo v državi članici gostiteljici status delavca. Poleg tega vsem državljanom Unije, ki so začasno v položaju nedejavnosti, zagotavlja ohranitev statusa delavca in tako pravice do prebivanja v državi članici gostiteljici v nekaterih okoliščinah, zlasti ko postanejo neprostovoljno brezposelni. Tožnik v postopku v glavni stvari se je skliceval na določbo navedene direktive, ki določa ohranitev statusa delavca „po tem, ko je postal neprostovoljno brezposeln v prvih dvanajstih mesecih“.⁶²

Sodišče je pojasnilo to določbo, tako da je opozorilo, da se ta uporablja, kadar državljan Unije postane brezposeln iz razlogov, ki niso odvisni od njegove volje, preden bi lahko dopolnil eno leto dejavnosti. Tako je med drugim v vseh primerih, v katerih je delavec moral prenehati opravljati dejavnost v državi članici gostiteljici

59| Ta sodba je predstavljena v razdelku XVI „Javno zdravje“.

60| Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

61| Člen 7(1)(a) Direktive 2004/38.

62| Člen 7(3)(c) Direktive 2004/38.

pred potekom enega leta, ne glede na naravo dejavnosti, ki jo je opravljal, in na vrsto pogodbe, ki jo je sklenil za to, se pravi ne glede na to, ali je sklenil pogodbo za določen čas, daljši od enega leta, pogodbo za nedoločen čas ali katero koli drugo vrsto pogodbe.

Poleg tega ohranitev statusa delavca na podlagi navedene določbe predpostavlja, prvič, da je imel zadevni državljani pred obdobjem svoje neprostovoljne brezposelnosti dejansko status delavca, in drugič, da se je prijavil kot iskalec zaposlitve pri ustreznem zavodu za zaposlovanje. Poleg tega ohrani ta status le za obdobje, ki ga lahko določi država članica gostiteljica, če ni krajše od šestih mesecev.

Nazadnje, Sodišče je navedlo, da se na podlagi Direktive 2004/38⁶³ vsi državljani Unije, ki prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice, obravnavajo enako kot državljani te države članice na področjih uporabe Pogodbe o delovanju Evropske unije. Kadar torej nacionalno pravo izključuje pravico do socialnih prejemkov za osebe, ki so dejavnost opravljale le v kratkem obdobju, se ta izključitev enako uporablja za delavce drugih držav članic. Sodišče je glede postopka v glavni stvari odločilo, da mora predložitveno sodišče ugotoviti, ali ima tožnik iz postopka v glavni stvari na podlagi uporabe nacionalnega prava in v skladu z načelom enakega obravnavanja pravico do nadomestila za iskalce zaposlitve, ki ga zahteva.

Sodišče je v sodbi z dne 10. oktobra 2019, **Krah** (C-703/17, [EU:C:2019:850](#)), razsodilo, da *ureditev univerze države članice, ki za določitev uvrstitve svojih predavateljev na podoktorskem študiju v plačni razred omejuje upoštevanje dobe enakovrednega dela, ki so jo ti dopolnili v drugi državi članici, pomeni oviro za prosto gibanje delavcev, kot je zagotovljeno s členom 45 PDEU*. Nasprotno člen 45 PDEU in člen 7(1) Uredbe št. 492/2011 o prostem gibanju delavcev⁶⁴ ne nasprotujeta taki ureditvi, če dejavnost, ki se je opravljala v tej drugi državi članici, ni enakovredna, temveč se je izkazala le za koristno pri opravljanju dejavnosti predavatelja na podoktorskem študiju na zadevni univerzi.

V zadevi, ki je potekala pred predložitvenim sodiščem, je nemška državljanka, imetnica doktorata iz zgodovine, pet let delala kot izredna profesorica na univerzi v Münchnu. Od konca leta 2000 je delala na univerzi na Dunaju, najprej kot izredna profesorica, pozneje kot docentka in od 1. oktobra 2010 kot predavateljica na podoktorskem študiju. Univerza na Dunaju je s sklepom z dne 8. novembra 2011 odločila, da za določitev uvrstitve predavateljev na podoktorskem študiju v plačni razred upošteva preteklo upoštevno delovno dobo v skupnem trajanju največ štirih let, ne da bi razlikovala med dobo, dopolnjeno pri drugih univerzah v Avstriji, in dobo, dopolnjeno v tujini. Ta omejitev štirih let pa se ni uporabljala za poklicne izkušnje, pridobljene na univerzi na Dunaju v funkciji predavatelja na podoktorskem študiju. V skladu s tem sklepom je bila uvrstitev tožeče stranke v plačni razred določena na podlagi predhodnih štiriletnih delovnih izkušenj.

Sodišče, ki mu je bilo postavljeno vprašanje o združljivosti sklepa z dne 8. novembra 2011 z načelom prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva, je najprej ugotovilo, da ta sklep ne pomeni niti neposredne diskriminacije na podlagi državljanstva niti posredne diskriminacije delavcev, ki so državljani drugih držav članic. Vendar je Sodišče ugotovilo, da pomeni oviro za prosto gibanje delavcev, ki je zagotovljeno s členom 45(1) PDEU, ker lahko povzroči, da je izvrševanje te svoboščine manj privlačno.

63| Člen 24(1) Direktive 2004/38.

64| Uredba (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji (UL 2011, L 141, str. 1). Člen 7(1) te uredbe je poseben izraz načela prepovedi diskriminacije iz člena 45(2) PDEU na posebnem področju zaposlitvenih in delovnih pogojev.

Sodišče je v zvezi s tem najprej navedlo, da je s sklepom z dne 8. novembra 2011 upoštevana upoštevna pretekla delovna doba v skupnem trajanju največ štirih let. Ta pojem ne zajema le poklicne dejavnosti, ki bi bila enakovredna ali celo enaka dejavnosti predavatelja na podoktorskem študiju na univerzi na Dunaju, temveč tudi katero koli drugo vrsto dejavnosti, ki bi se preprosto izkazala za koristno za opravljanje te dejavnosti.

Sodišče je razsodilo, da omejitev upoštevanja pretekle dobe enakovrednega dela na štiri leta pomeni oviro za prosto gibanje. Ta omejitev je namreč taka, da predavatelja na podoktorskem študiju, ki je pridobil enakovredne poklicne izkušnje v obdobju, daljšem od štirih let, odvrča od tega, da zapusti svojo matično državo članico in se prijavi na tako delovno mesto na univerzi na Dunaju. Za takega predavatelja na podoktorskem študiju bi namreč veljali manj ugodni pogoji od tistih, ki veljajo za predavatelje na podoktorskem študiju, ki so enako dejavnost v enakem obdobju opravljali na univerzi na Dunaju.

V zvezi s popolnim neupoštevanjem izkušenj, ki so zgolj koristne, je Sodišče nasprotno ugotovilo, da ne gre za oviro za prosto gibanje delavcev, saj tako neupoštevanje ne more imeti odvrčalnih učinkov na prosto gibanje.

Nazadnje, kar zadeva upravičenost ovire za prosto gibanje, ki izhaja iz delnega upoštevanja enakovrednih poklicnih izkušenj, je Sodišče opozorilo, da je dejstvo, da se nagradijo pridobljene izkušnje, zaradi katerih lahko delavec bolje opravlja svoje naloge, legitimen cilj plačne politike. Vendar se glede na konkretne okoliščine posotпка v glavni stvari sklep z dne 8. novembra 2011 ni pokazal za primeren za zagotovitev uresničitve tega cilja, tako da je Sodišče ugotovilo, da je v nasprotju s členom 45 PDEU.

Sodišče je v sodbi z dne 18. decembra 2019, **Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava** (C-447/18, [EU:C:2019:1098](#)), razsodilo, da *člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 o prostem gibanju delavcev, ki določa, da delavec, ki je državljan države članice, na ozemlju drugih držav članic uživa enake socialne ugodnosti kot domači delavci*, nasprotuje ureditvi države članice, ki upravičenost do dodatka, ki se izplača nekaterim vrhunskim športnikom, ki so zastopali to državo članico ali njene pravne prednice na mednarodnih športnih tekmovanjih, pogojuje s tem, da je prosilec državljan navedene države članice.

V obravnavanem primeru je bil češkemu državljanu (ki je ob razdružitvi Češke in slovaške federativne republike izbral to državljanstvo), ki ima stalno prebivališče na ozemlju, ki je danes na Slovaškem, in ki je kot član nacionalnega moštva Češkoslovaške socialistične republike osvojil zlato in srebrno medaljo na evropskem in svetovnem prvenstvu v hokeju na ledu, zavrnen dodatek, določen v korist nekaterih vrhunskih športnikov, ki so zastopali Slovaško, zato ker ni slovaški državljan. Ob pristopu Slovaške republike in Češke republike k Evropski uniji je bila zadevna oseba poleg tega zaposlena v osnovni šoli in je to delo opravljala tudi po pristopu.

Sodišče je najprej ugotovilo, da zadevni dodatek ne spada na področje uporabe Uredbe št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti⁶⁵. Sodišče je namreč ugotovilo, da dodatek ne spada k pojmu „dajatev za starost“ v smislu člen 3(1) te uredbe, ki določa področja socialne varnosti, za katera se uporablja navedena uredba. Sodišče je v zvezi s tem navedlo, da je glavni cilj dodatka ta, da so upravičenci do tega dodatka nagrajeni, ker so kot zastopniki svoje države na športnem področju dosegli uspehe, kar po eni strani pojasnjuje to, da gre za neposredno financiranje države zunaj virov financiranja nacionalnega sistema socialne varnosti in ne glede na prispevke upravičencev, ter po drugi strani to, da se ta dodatek izplača le zelo omejenemu številu športnikov. Poleg tega je dodalo, da izplačilo dodatka ni pogojeno s pravico upravičenca do prejemanja starostne pokojnine, ampak le s tem, da mora ta vložiti prošnjo v zvezi s tem.

⁶⁵ Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72).

Nato je Sodišče, potem ko je pojasnilo, da je zadevni delavec, čeprav ni spremenil svojega prebivališča, zaradi pristopa države, katere državljan je, in države, na katere ozemlju je izbral svoje prebivališče, k Uniji v položaju delavca migranta, razsodilo, da dodatek, ki se obravnava v tej zadevi, spada k pojmu „socialna ugodnost“ v smislu člena 7(2) Uredbe št. 492/2011. V tem okviru je ugotovilo, da možnost, da se delavec migrant nagradi enako kot delavci, ki so državljani države članice gostiteljice, za izjemne športne uspehe, ki jih je dosegel kot član reprezentance te države članice ali njenih pravnih prednic, lahko prispeva k integraciji tega delavca v navedeni državi članici in torej dosegi cilja prostega gibanja delavcev. Sodišče je poudarilo, da učinek dodatka iz postopka v glavni stvari namreč ni zgolj to, da se upravičencem zagotavlja finančna varnost s ciljem, da se med drugim nadomesti neobstoj popolne vključenosti na trg dela v letih, namenjenih treniranju vrhunskega športa, ampak tudi in predvsem, da se jim zagotovi poseben družbeni ugled zaradi športnih uspehov, ki so jih dosegli kot člani takih reprezentanc.

Sodišče je zato razsodilo, da država članica, ki tak dodatek dodeli domačim delavcem, ne more tega odreči delavcem, ki so državljani drugih držav članic, sicer bi šlo za diskriminacijo na podlagi državljanstva.

3. Svoboda ustanavljanja

Sodišče je v sodbah z dne 19. junija 2019, **Memira Holding** (C-607/17, [EU:C:2019:510](#)) in **Holmen** (C-608/17, [EU:C:2019:511](#)), pojasnilo sodno prakso, izhajajočo iz sodbe velikega senata z dne 13. decembra 2005, **Marks & Spencer** (C-446/03, [EU:C:2005:763](#)). Pozvano je bilo, naj razloži člen 49 PDEU v povezavi s členom 54 PDEU v okviru dveh sporov, ki sta se nanašala na možnost matične družbe s sedežem v državi članici, da iz naslova davka od dohodkov pravnih oseb odbije izgube, ki so jih utrpeli hčerinske družbe ali družbe vnukinje s sedežem v drugih državah članicah.

Zadevna švedska davčna zakonodaja je določala dva sistema, in sicer enega za tako imenovane „kvalificirane“ združitve podjetij in drugega za finančne prenose znotraj skupine, ki družbi omogočata, da upošteva izgube, ki so jih utrpeli druge družbe. V obeh zadevah sta švedski matični družbi pri Skatterättsnämnden (komisija za davčno pravo) zaprosili za mnenje, da bi se seznanili z davčnimi posledicami prenehanja dejavnosti njunih hčerinskih družb nerezidentk. V zadevi **Memira Holding** naj bi šlo za združitev, ki je vključevala prenehanje hčerinske družbe brez likvidacije, medtem ko naj bi v zadevi **Holmen** šlo bodisi za likvidacijo hčerinske družbe bodisi za pripojitev hčerinske družbe k družbi vnukinji, ki ji je sledila likvidacija novonastale družbe.

V zvezi s tem je v sistemu za „kvalificirane“ združitve pravica do odbitka izgub odvisna od zavezanosti hčerinske družbe, ki je utrpela izgubo, za plačilo davka na Švedskem. V sistemu prenosov znotraj skupine pa se zahteva, da je hčerinska družba, ki je ustvarila izgube, neposredno v lasti matične družbe. Zoper mnenji sta bili vloženi pritožbi pri Högsta förvaltningsdomstolen (vrhovno upravno sodišče, Švedska), nakar je navedeno sodišče Sodišču postavilo vprašanja za predhodno odločanje s sklicevanjem na sodbo A⁶⁶ in menilo, da v tej sodbi ni natančno določeno, ali se s pravico do odbitka „končnih izgub“ v smislu sodne prakse, izhajajoče iz sodbe **Marks & Spencer**⁶⁷, predpostavlja, da je hčerinska družba neposredno v lasti matične družbe, in ali je treba pri presoji dokončnosti izgub hčerinske družbe upoštevati možnosti, ki jih ponuja ureditev države rezidentstva hčerinske družbe, da te izgube upoštevajo drugi pravni subjekti, in če je tako, kako je treba to ureditev upoštevati.

66| Sodba Sodišča z dne 21. februarja 2013, **A** (C-123/11, [EU:C:2013:84](#)).

67| Sodba Sodišča z dne 13. decembra 2005, **Marks & Spencer** (C-446/03, [EU:C:2005:763](#)).

V zadevi *Memira Holding* je imela tožeča družba hčerinsko družbo v Nemčiji, ki je poslovala z izgubo in ki je ob prenehanju njene dejavnosti v bilanci izkazovala le dolgove in nekatera likvidna sredstva. Ta družba je načrtovala pripojitev te hčerinske družbe s čezmejno združitvijo, kar bi pomenilo prenehanje zadnjenavedene družbe brez likvidacije, s čimer bi prenehala vsakršna dejavnost tožeče družbe v Nemčiji. Nemško pravo pa izključuje prenos takih izgub na podjetje, ki je zavezano plačilu davka v Nemčiji, v primeru združitve.

Sodišče je opozorilo, da bi bila zadevna omejitev v skladu z njegovo sodno prakso sicer lahko upravičena. Vendar bi bila nesorazmerna, če bi bila izguba dokončna in bi hčerinska družba nerezidentka izčrpala možnosti, da se izguba upošteva v njeni državi rezidentstva. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da zadevnih izgub ni mogoče šteti za „dokončne“, če jih je ekonomsko še vedno mogoče uveljaviti s prenosom na tretjo osebo. Tako ni mogoče izključiti, da tretja oseba davčno upošteva izgube hčerinske družbe v državi njenega rezidentstva, tako da v prodajno ceno hčerinske družbe vključi vrednost davčne ugodnosti, ki jo pomeni odbitnost izgube v prihodnosti. Ker tožeča družba ni dokazala, da je ta možnost izključena, zgolj okoliščina, da pravo navedene države ne omogoča prenosa izgub v primeru združitve, sama po sebi ne zadostuje za to, da bi se izgube hčerinske družbe štete za dokončne.

V zadevi *Holmen* je imela tožeča družba v Španiji več družb vnukinj, od katerih je ena imela velike izgube in je predvidela prenehanje svoje dejavnosti v Španiji. Te izgube niso bile odbitne ne v Španiji, in sicer zaradi pravne nemožnosti prenosa izgub družbe, ki je bila likvidirana, v letu likvidacije, ne na Švedskem, in sicer zaradi pogoja neposrednega lastništva hčerinske družbe, ki je ustvarila dokončne izgube.

Sodišče je opozorilo, da je pogoj, zaradi katerega je olajšava za čezmejno skupino v nekaterih primerih izključena, mogoče upravičiti z nujnimi razlogi v splošnem interesu, ki so pojasnjeni v sodbi *Marks & Spencer*, vendar pa mora ta pogoj zagotavljati uresničitev zastavljenih ciljev in ne sme presegati tega, kar je nujno za njihovo doseganje. V zvezi s tem je Sodišče razlikovalo med dvema primeroma.

Prvi se nanaša na položaj, v katerem vmesna ali vmesne hčerinske družbe med matično družbo, ki uveljavlja davčno olajšavo za skupino, in družbo vnukinjo, ki je ustvarila izgube, ki jih je mogoče šteti za dokončne, nimajo svojega sedeža v isti državi članici. V tem primeru ni mogoče izključiti, da bi lahko skupina izbrala državo članico, v kateri bi uporabila dokončno izgubo tako, da bi izbrala bodisi državo končne matične družbe ali državo katere koli morebitne vmesne hčerinske družbe. Taka možnost izbire bi omogočala strategije za optimizacijo davčnih obremenitev skupine, ki bi lahko ogrozile enakomerno porazdelitev pristojnosti obdavčitve med državami članicami in ustvarile nevarnost za večkratno izravnavo izgub.

Drugi primer se nanaša na položaj, v katerem imajo vmesna ali vmesne hčerinske družbe med matično družbo, ki uveljavlja davčno olajšavo za skupino, in družbo vnukinjo, ki je ustvarila izgube, ki jih je mogoče šteti za dokončne, sedež v isti državi članici. V takih okoliščinah so nevarnosti optimizacije davčnih obremenitev skupine zaradi izbire države članice, v kateri naj se izgube izravnavajo, in večkratnega upoštevanja teh izgub v več državah članicah enake kot nevarnosti, ki jih je Sodišče ugotovilo v sodbi *Marks & Spencer*. Zato ne bi bilo sorazmerno, da bi država članica določila pogoj neposrednega lastništva, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, kadar so izpolnjeni pogoji iz točke 55 navedene sodbe⁶⁸.

68| V točki 55 sodbe *Marks & Spencer* je navedeno: „Sodišče v zvezi s tem meni, da omejevalni ukrep, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, presega tisto, kar je nujno potrebno za doseg bistva zasledovanih ciljev v položaju, v katerem: je hčerinska družba nerezidentka izčrpala možnosti, da upošteva izgube, ki obstajajo v državi članici rezidentstva za zadevno davčno obdobje, na katero se nanaša zahteva za olajšavo, in tudi za prejšnja davčna obdobja, glede na okoliščine primera s prenosom teh izgub na tretje osebe ali z odbitkom navedenih izgub od dobičkov, ki jih je dosegla hčerinska družba v prejšnjih davčnih obdobjih, in ni možnosti, da bi tuja hčerinska družba bodisi sama bodisi po tretji osebi, predvsem pri prodaji te hčerinske družbe tej osebi, lahko upoštevala izgube te hčerinske družbe v državi rezidentstva za prihodnja obdobja.“

Sodišče je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **Comune di Bernareggio** (C-465/18, [EU:C:2019:1125](#)), razsodilo, da člen 49 PDEU, ki zagotavlja svobodo ustanavljanja, nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki farmacevtom, zaposlenim v mestni lekarni, v primeru njene prodaje v okviru javnega razpisa zagotavlja brezpogojno predkupno pravico.

Italijanska občina Bernareggio je leta 2014 začela postopek javnega razpisa za prodajo mestne lekarne. Ponudba dveh ponudnikov se je izkazala za ekonomsko najugodnejšo, tako da sta postala začasno izbrana ponudnika. Vendar je bilo naročilo oddano farmacevtu, ki je bil zaposlen v občinskem podjetju, ki je upravljalo lekarne v Vimercateju (Italija). Temu farmacevtu, čeprav ni sodeloval pri javnem razpisu, je bila namreč dana prednost na podlagi določbe italijanskega prava, v skladu s katero imajo zaposleni farmacevti v primeru prenosa lastništva mestne lekarne predkupno pravico. Navedena ponudnika sta nato pri italijanskih sodiščih vložila tožbo za odpravo sklepa o oddaji javnega naročila.

Sodišče je najprej navedlo, da brezpogojna predkupna pravica, ki se v primeru prodaje mestne lekarne v okviru javnega razpisa zagotovi farmacevtom, zaposlenim v tej lekarni, daje prednost vsem farmacevtom, ki so zaposleni v mestni lekarni, in s tem farmacevte iz drugih držav članic odvrča od pridobitve stalne poslovne enote, namenjene opravljanju njihove poklicne dejavnosti na italijanskem ozemlju, ali jim to celo preprečuje. Tako je ugotovilo, da taka predkupna pravica pomeni omejitev svobode ustanavljanja, ki je zagotovljena s členom 49 PDEU.

Sodišče je nato preučilo morebiten obstoj utemeljitve te omejitve. Sodišče je v zvezi s ciljem, ki se je dosegal s predkupno pravico iz postopka v glavni stvari, navedlo, da je ta pravica namenjena zagotavljanju boljšega upravljanja lekarniške dejavnosti s tem, da se na eni strani zagotovi neprekinjenost delovnega razmerja zaposlenih farmacevtov in na drugi izkoriščanje njihovih upravljavskih izkušenj. S takim ciljem, glede na to, da se priključuje cilju varovanja javnega zdravja, ki je izrecno določen v členu 52(1) PDEU, se lahko upraviči omejitev svobode ustanavljanja.

Vendar je Sodišče presodilo, da taka brezpogojna predkupna pravica, tudi ob predpostavki, da dejansko sledi cilju varovanja javnega zdravja, ni primerna za zagotovitev uresničitve tega cilja. Na prvem mestu je Sodišče v zvezi s ciljem neprekinjenosti delovnega razmerja zaposlenih farmacevtov navedlo, da ta cilj ni primeren za zagotavljanje cilja varovanja javnega zdravja. Na drugem mestu je v zvezi z izkoriščanjem upravljavskih izkušenj, ki so jih pridobili farmacevti, opozorilo, da predkupna pravica iz postopka v glavni stvari ne temelji na nobeni konkretni presoji dejansko pridobljenih izkušenj, kakovosti opravljene storitve niti nalog, ki se dejansko opravljajo v mestni lekarni, ter da torej ni primerna za uresničitev zastavljenega cilja. Poleg tega je poudarilo, da ta predkupna pravica vsekakor presega to, kar je nujno za dosego cilja izkoriščanja poklicnih izkušenj. Ta cilj je namreč mogoče doseči z manj omejujočimi ukrepi, kot je dodelitev dodatnih točk v okviru postopka javnega razpisa v korist ponudnikov, ki predložijo dokaz o izkušnjah pri upravljanju lekarne.

4. Svoboda opravljanja storitev

Sodišče je v sodbi z dne 4. julija 2019, *Komisija/Nemčija* (C-377/17, [EU:C:2019:562](#)), razsodilo, da *Zvezna republika Nemčija z ohranjanjem obveznih tarif za storitve načrtovanja arhitektov in inženirjev, ni izpolnila obveznosti iz Direktive 2006/123*⁶⁹.

Zadeva se je nanašala na nemško ureditev, s katero je bil vzpostavljen sistem najnižjih in najvišjih tarif arhitektov in inženirjev za storitve načrtovanja. Po navedbah Zvezne republike Nemčije se je z najnižjimi tarifami želelo zlasti doseči cilj kakovosti teh storitev in varstva potrošnikov, najvišje tarife pa naj bi zagotavljale to varstvo potrošnikov s tem, da se zagotavlja preglednost honorarjev in preprečujejo pretirane tarife.

Sodišče je ugotovilo, da zadevne tarife spadajo na področje uporabe določbe Direktive 2006/123, ki države članice zavezuje, da preverijo, ali njihov pravni sistem določa zahteve, ki opravljanje dejavnosti pogojujejo z upoštevanjem najnižjih in/ali najvišjih tarif s strani ponudnika.⁷⁰ Take zahteve, da bi bile v skladu s cilji te direktive, morajo biti nediskriminatorne, potrebne in sorazmerne za uresničitev pomembnega razloga, ki se nanaša na splošni interes.⁷¹

Ker so cilji, na katere se je sklicevala Zvezna republika Nemčija, priznani v sodni praksi Sodišča kot nujni razlogi v splošnem interesu, je Sodišče opravilo analizo primernosti in sorazmernosti nemškega sistema tarif.

Sodišče je na prvem mestu glede najnižjih tarif najprej z vidika sodbe z dne 5. decembra 2006, *Cipolla in drugi* (C-94/04 in C-202/04), navedlo, da je obstoj najnižjih tarif za storitve načrtovanja načeloma – glede na značilnosti nemškega trga – primeren, da prispeva k zagotavljanju visoke ravni kakovosti teh storitev. Glede na to, prvič, da je na trgu storitev načrtovanja prisotno zelo veliko število gospodarskih subjektov in drugič, da je za ta trg značilna močna asimetrija med ponudniki storitev načrtovanja in potrošniki, lahko namreč obstaja tveganje, da bi si ti ponudniki konkurirali tako, da bi znižali cene storitev ali z negativno selekcijo celo izključili gospodarske subjekte, ki ponujajo kakovostne storitve. V takih okoliščinah je lahko določitev najnižjih tarif takšna, da prispeva k omejitvi tega tveganja tako, da preprečuje, da bi se storitve opravljale po cenah, ki so dolgoročno nezadostne za zagotovitev kakovosti teh storitev.

Vendar je Sodišče v nadaljevanju razsodilo, da najnižje tarife niso primerne za zagotovitev uresničitve želenih ciljev. Po mnenju Sodišča okoliščina, da storitve načrtovanja niso pridržane nekaterim poklicem, za katere velja obvezni nadzor v skladu s poklicno zakonodajo ali prek obrtnih zbornic, odraža nedoslednost nemške zakonodaje glede na cilj ohranitve visoke ravni kakovosti. Z najnižjimi tarifami namreč ni mogoče doseči takega cilja, če za samo opravljanje storitev, ki so predmet teh tarif, niso določena minimalna jamstva za zagotavljanje kakovosti teh storitev.

Sodišče je na drugem mestu glede najvišjih tarif navedlo, da čeprav take tarife lahko prispevajo k varstvu potrošnikov, Zvezna republika Nemčija ni dokazala razlogov, zakaj to, da se dajo strankam na voljo cenovne smernice za različne kategorije storitev, kot manj omejujoč ukrep ne bi zadostovalo za ustrezno doseganje navedenega cilja. Iz tega sledi, da zahteve po določitvi najvišjih tarif ni mogoče šteti za sorazmerno s tem ciljem.

⁶⁹| Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL 2006, L 376, str. 36).

⁷⁰| Člen 15(2)(g) Direktive 2006/123.

⁷¹| Člen 15(3) Direktive 2006/123.

Sodišče je v sodbi z dne 4. julija 2019, **Baltic Media Alliance** (C-622/17, [EU:C:2019:566](#)), razsodilo, da *ukrep, s katerim je iz razlogov javnega reda naložena obveznost, da se televizijski kanal, ki prihaja iz druge države članice, začasno distribuira oziroma prenaša samo v okviru plačljivih paketov, ne spada na področje uporabe člena 3 Direktive 2010/13*⁷². V skladu s to določbo morajo države članice zagotoviti svobodo sprejemanja avdiovizualnih medijskih storitev in na svojem ozemlju ne smejo omejevati prenašanja televizijskih programov iz drugih držav članic iz razlogov, ki spadajo na področja, ki jih usklajuje direktiva, med katerimi so ukrepi proti spodbujanju sovraštva.

NTV Mir Lithuania je kanal, ki je namenjen litovski javnosti in katerega večji del programov je v ruskem jeziku. Litovska komisija za radio in televizijo je sprejela odločbo, s katero je bilo ponudnikom medijskih storitev naloženo, naj ta kanal na litovskem ozemlju za dvanajst mesecev distribuira oziroma prenašajo samo v okviru plačljivih paketov. Ta odločba je bila sprejeta zato, ker je eden od programov navedenega kanala vseboval lažne informacije, ki so spodbujale k nestrpnosti in sovraštvu do baltskih držav na podlagi narodnosti. Družba Baltic Media Alliance, ki je registrirana v Združenem kraljestvu in ima britansko dovoljenje za distribucijo kanala NTV Mir Lithuania, je menila, da je bila ta odločba sprejeta v nasprotju z Direktivo 2010/13, ker je bilo z njo omejeno prenašanje televizijskega kanala iz druge države članice.

V zvezi s prepovedjo omejevanja prenašanja iz člena 3 Direktive 2010/13 je Sodišče, ki se je oprlo na okvir, cilje in zgodovinski nastanek te direktive, najprej poudarilo, da ima izraz „omejevati“ v smislu navedene direktive specifičen pomen, ki je ožji od pojma omejitve iz člena 56 PDEU. Ne nanaša se na vsako omejitev, ki jo država članica sprejemnica postavi glede svobode sprejemanja in prenašanja. Direktiva 2010/13 zato načeloma ne nasprotuje uporabi nacionalne ureditve, ki na splošno sledi cilju v splošnem interesu, če ta ureditev ne vzpostavlja nadzora nad programskimi vsebinami, ki je dodaten tistemu nadzoru, ki ga mora izvajati država članica izdajateljica.

Sodišče je nato ob navedbi svoje predhodne sodne prakse⁷³ razsodilo, da nacionalni ukrep, ki na splošno sledi cilju javnega reda in ki ureja načine distribucije televizijskega kanala uporabnikom države članice sprejemnice, ne pomeni omejitve v smislu člena 3 Direktive 2010/13, saj taki načini ne ovirajo prenašanja navedenega kanala v pravem pomenu besede. Tak ukrep namreč ne vzpostavlja dodatnega nadzora nad programskimi vsebinami.

Ob upoštevanju teh preudarkov je Sodišče ugotovilo, da ukrep, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, ne spada na področje uporabe člena 3 Direktive 2010/13. Na eni strani namreč zadevna odločba sledi cilju v splošnem interesu, ker je del boja proti razširjanju informacij, ki diskreditirajo litovsko državo, in ker je njen namen zaščititi litovski informacijski prostor ter zagotoviti in ohraniti javni interes glede ustrezne obveščenosti. Na drugi strani pa ne preprečuje, da se na litovskem ozemlju v pravem pomenu besede izvaja prenašanje televizijskih programskih vsebin iz druge države članice, saj je zadevni televizijski kanal na tem ozemlju še vedno mogoče zakonito distribuirati in litovski uporabniki ga lahko še vedno spremljajo, če se naročijo na plačljivi paket.

Na področju svobode opravljanja storitev je treba omeniti tudi sodbo z dne 19. decembra 2019, **Dobersberger** (C-16/18, [EU:C:2019:1110](#)), ki se nanaša na podjetje s sedežem v državi članici, ki v več državah članicah opravlja storitve na mednarodnih vlakih.⁷⁴

72| Direktiva 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2010 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) (UL 2010, L 95, str. 1).

73| Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2011, **Mesopotamia Broadcast in Roj TV** (C-244/10 in C-245/10, [EU:C:2011:607](#)).

74| Ta sodba je predstavljena v razdelku XV.5 „Napotitev delavcev“.

5. Prosti pretok kapitala

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 26. februarja 2019, *X (Posredniške družbe s sedežem v tretjih državah)* (C-135/17, [EU:C:2019:136](#)), razsodilo, da člen 63(1) PDEU o prostem pretoku kapitala ne nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero so dohodki, ki jih ustvari družba s sedežem v tretji državi in ki ne izhajajo iz dejavnosti te družbe, kakršni so dohodki, ki so opredeljeni kot „posredni dohodki, ki imajo značaj kapitalskih naložb“, v smislu te ureditve, vključeni v davčno osnovo davčnega zavezanca rezidenta v tej državi članici sorazmerno z deležem, če ima ta davčni zavezanec v navedeni družbi vsaj 1-odstotni delež in če je obdavčitev teh dohodkov v tej tretji državi nižja kot v zadevni državi članici, razen če obstaja pravni okvir, ki določa zlasti pogodbene obveznosti, ki nacionalnim davčnim organom navedene države članice dejansko omogočajo, da po potrebi preverijo verodostojnost informacij o tej družbi, predloženih kot dokaz, da delež navedenega davčnega zavezanca v zadnjenavedeni družbi ne izhaja iz umetnega konstrukta.

Sodišče je navedlo, da se navedena ureditev uporablja le v čezmejnih primerih, nakar je najprej ugotovilo, da ta lahko vlagatelje, ki so neomejeno davčno zavezani v zadevni državi članici, odvrne od naložb v družbe s sedežem v nekaterih tretjih državah in zato pomeni omejitev prostega pretoka kapitala, ki je načeloma prepovedana s členom 63(1) PDEU.

Dalje, Sodišče je preučilo, ali je ta omejitev lahko upravičena glede na člen 65 PDEU, na podlagi katerega je mogoče različno davčno obravnavanje šteti za združljivo s prostim pretokom kapitala, če se nanaša na položaje, ki niso objektivno primerljivi. V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da je cilj ureditve iz postopka v glavni stvari čim bolj izenačiti položaj družb rezidentk, ki so vložile kapital v družbo s sedežem v tretji državi z „nizko“ stopnjo obdavčitve, s položajem družb rezidentk, ki so svoj kapital vložile v drugo družbo rezidentko zadevne države članice, zlasti da bi se nevtralizirale morebitne davčne ugodnosti, ki bi jih prvonavedene družbe lahko imele od vlaganja kapitala v tretjo državo, kar je razlog, iz katerega zadevno različno obravnavanje ni upravičeno z različnim objektivnim položajem.

Sodišče je v teh okoliščinah preučilo, ali je različno davčno obravnavanje lahko upravičeno z nujnim razlogom v splošnem interesu. Na podlagi ugotovitve, da je cilj navedene zakonodaje preprečevanje davčnih goljufij in utaj, je razsodilo, da je ta zakonodaja primerna za zagotovitev uresničitve navedenega cilja. Ureditev iz postopka v glavni stvari namreč s tem, da določa vključitev dohodkov družbe s sedežem v tretji državi z „nizko“ stopnjo obdavčitve v davčno osnovo družbe, ki je neomejeno davčno zavezana v zadevni državi članici, lahko izniči učinke morebitnega umetnega prenosa dohodkov v to tretjo državo.

Vendar je Sodišče navedlo, da ureditev iz postopka v glavni stvari, ker se z njo domneva, da gre za umetna ravnanja zgolj zato, ker so izpolnjeni pogoji, ki so navedeni v tej ureditvi, zadevnemu davčnemu zavezancu pa se ne daje nobena možnost, da bi to domnevo ovrgel, načeloma presega to, kar je nujno za dosego njenega cilja.

Sodišče je vseeno poudarilo, da se ureditev iz postopka v glavni stvari ne nanaša na države članice, ampak na tretje države, in zato navedlo, da je treba obstoj obveznosti države članice, da davčnemu zavezancu omogoči predložiti dokaze v zvezi z morebitnimi poslovnimi razlogi za njegov delež v družbi s sedežem v tretji državi, presojati glede na razpoložljivost upravnih in regulativnih ukrepov, ki po potrebi omogočajo nadzor nad verodostojnostjo takih dokazov. Zato mora nacionalno sodišče preučiti, ali med državo članico in zadevno tretjo državo obstajajo pogodbene obveznosti, ki določajo pravni okvir sodelovanja in mehanizme izmenjave informacij med zadevnimi nacionalnimi organi ter ki davčnim organom države članice dejansko omogočajo, da po potrebi preverijo verodostojnost informacij o družbi s sedežem v tretji državi, predloženih kot dokaz, da delež navedenega davčnega zavezanca v zadnjenavedeni družbi ne izhaja iz umetnega konstrukta.

Predložitveno sodišče je Sodišču prav tako predložilo uvodna vprašanja o področju uporabe klavzule *standstill* iz člena 64(1) PDEU, na podlagi katerega lahko država članica v odnosih s tretjimi državami uporablja omejitve pretoka kapitala, ki vključujejo zlasti neposredne naložbe, čeprav so te omejitve v nasprotju z načelom prostega pretoka kapitala iz člena 63(1) PDEU, če so navedene omejitve veljale že 31. decembra 1993. V postopku v glavni stvari je bila davčna ureditev, ki je bila podlaga za zadevno omejitev v postopku v glavni stvari, po 31. decembru 1993 predmet bistvene spremembe zaradi sprejetja zakona, ki je začel veljati, vendar je bil, še preden se je sprememba začela uporabljati v praksi, nadomeščen z zakonodajo, ki je bila po vsebini enaka tisti, ki se je uporabljala 31. decembra 1993. Sodišče je razsodilo, da se v takem primeru prepoved iz člena 63(1) PDEU uporablja, razen če je bila uporaba navedene spremembe odložena na podlagi nacionalnega prava, tako da se kljub njenemu začetku veljavnosti ni uporabljala za čezmejni pretok kapitala iz člena 64(1) PDEU, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 21. maja 2019, **Komisija/Madžarska (Užitek na kmetijskih zemljiščih)** (C-235/17, [EU:C:2019:432](#)), razsodilo, da Madžarska *ni izpolnila obveznosti iz člena 63 PDEU v povezavi s členom 17 Listine s tem, da je ex lege ukinila pravice užitka na kmetijskih in gozdnih zemljiščih na Madžarskem, če so neposredno ali posredno imetniki teh pravic državljani drugih držav članic.*

Madžarska je leta 2013 sprejela zakon (v nadaljevanju: zakon iz leta 2013), v skladu s katerim je bilo treba pravice užitka na kmetijskih in gozdnih zemljiščih, ki so jih pred tem pridobile pravne ali fizične osebe, ki ne morejo dokazati vezi bližnjega sorodstva z lastnikom teh zemljišč, izbrisati *ex lege*, ne da bi bil določen mehanizem odškodnin za te osebe. Madžarska je v utemeljitev tega zakona trdila, da so se z zadevnimi pogodbami o užitku zaobšle prepovedi pridobitve lastnine na kmetijskih zemljiščih, ki so veljale pred pristopom Madžarske k Uniji, in da je bila z njimi poleg tega kršena nacionalna ureditev na področju deviznega nadzora, ki se je takrat uporabljala, tako da so bile zato nične od začetka že pred tem pristopom. Prav tako se je sklicevala na različne cilje kmetijske politike, in sicer zagotavljanje, da so obdelovalna kmetijska zemljišča v posesti izključno fizičnih oseb, ki jih obdelujejo, ne da bi bil namen te posesti špekulativen, preprečevanje delitve zemljišč in ohranjanje podeželskega prebivalstva ter ustvarjanje kmetij v velikosti, ki omogoča razvoj vzdržne in konkurenčne kmetijske proizvodnje.

Sodišče je po tem, ko je štelo, da ni treba preučiti zakona iz leta 2013 z vidika člena 49 PDEU, ugotovilo, da ta zakon s tem, da določa, da *ex lege* ugasnejo pravice užitka na kmetijskih zemljiščih, ki jih imajo osebe, ki ne morejo dokazati vezi bližnjega sorodstva z lastnikom teh zemljišč, med katerimi so številni državljani držav članic, ki niso Madžarska, zaradi svojega cilja in zgolj zaradi tega dejstva omejuje pravico zadevnih oseb do prostega pretoka kapitala, zagotovljenega s členom 63 PDEU. Ta nacionalna ureditev tem osebam namreč odvzema tako možnost nadaljnje uporabe njihove pravice užitka kot tudi možnost, da to pravico odtujijo. Poleg tega navedena ureditev nerezidente odvrača od tega, da bi v prihodnosti vlagali na Madžarskem.

V teh okoliščinah je Sodišče ugotovilo, da je treba preučiti, ali je navedeno omejitev mogoče upravičiti z nujnimi razlogi v splošnem interesu ali z razlogi, navedenimi v členu 65 PDEU, in ali je ta omejitev v skladu z načelom sorazmernosti, zlasti če uresničuje navedene cilje dosledno in sistematično.

Sodišče je v tem okviru tudi spomnilo, da se temeljne pravice, ki jih zagotavlja Listina, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, in da jih je torej treba spoštovati, kadar nacionalna ureditev spada na področje uporabe tega prava. Za to gre predvsem takrat, kadar nacionalna ureditev lahko ovira uresničevanje ene ali več temeljnih svoboščin, ki jih zagotavlja Pogodba DEU, zadevna država članica pa se sklicuje na razloge iz člena 65 PDEU ali nujne razloge v splošnem interesu, ki jih priznava pravo Unije, da bi tako oviro upravičila. V takem primeru je mogoče za zadevno nacionalno ureditev uporabiti predpisane izjeme, le če je ta ureditev v skladu s temeljnimi pravicami, katerih spoštovanje zagotavlja Sodišče. V zvezi s tem je treba sklicevanje države članice na izjeme, ki jih določa pravo Unije, za utemeljitev omejevanja temeljne svoboščine, ki jo zagotavlja Pogodba, šteti za „izvajanje prava Unije“ v smislu člena 51(1) Listine.

Zato je Sodišče preučilo združljivost zakona iz leta 2013 s pravom Unije z vidika izjem, določenih s Pogodbama in sodno prakso Sodišča, kot tudi z vidika temeljnih pravic, zagotovljenih z Listino, med katerimi je lastninska pravica, določena v členu 17 te listine, za katero je Komisija trdila, da je v obravnavanem primeru kršena.

Sodišče je v zvezi s členom 17 Listine, prvič, pojasnilo, da se varstvo, zagotovljeno z odstavkom 1 tega člena, nanaša na pravice, ki imajo premoženjsko vrednost in iz katerih glede na zadevni pravni red izhaja pridobljen pravni položaj, ki imetniku teh pravic omogoča samostojno izvrševanje teh pravic. V skladu z navedbami Sodišča je očitno, da imajo zadevne pravice užitka premoženjsko vrednost in njihovemu imetniku zagotavljajo pridobljen pravni položaj, tudi če bi bila prenosljivost takih pravic na podlagi veljavne nacionalne zakonodaje omejena ali izključena. Pogodbeno pridobitev takih pravic užitka na kmetijskih zemljiščih namreč načeloma spremlja plačilo cene. Te pravice imetnikom omogočajo, da uporabljajo taka zemljišča, med drugim v gospodarske namene, kar – odvisno od primera – vključuje oddajo v najem tretjim osebam, in tako spadajo na področje uporabe člena 17(1) Listine.

Sodišče je, drugič, razsodilo, da je treba šteti, da so pravice užitka, ki so bile z zakonom iz leta 2013 ukinjene, „zakonito pridobljene“ v smislu te določbe Listine. Navedene pravice so bile namreč ustanovljene v obdobju, ko uvedba takih pravic ni bila prepovedana z veljavno zakonodajo, Madžarska pa ni dokazala, da so bile te pravice neveljavne zaradi neupoštevanja nacionalne ureditve, ki je takrat veljala na področju deviznega nadzora. Poleg tega so pristojni nacionalni organi iste pravice sistematično vpisali v zemljiške knjige, njihov obstoj pa je bil potrjen z zakonom, sprejetim leta 2012.

Tretjič, Sodišče je razsodilo, da zakon iz leta 2013 ne pomeni omejitev glede uporabe premoženja, temveč odvzem lastnine v smislu člena 17(1) Listine, ne glede na okoliščino, da pravic užitka ne pridobijo javni organi, ampak lastniki zadevnih zemljišč ob ugasnitvi teh pravic na teh zemljiščih pridobijo neobremenjeno lastništvo.

Vendar je Sodišče na koncu te analize pojasnilo, da je uresničevanje pravic, zagotovljenih z Listino, mogoče omejiti, če je ta omejitev predpisana z zakonom, če spoštuje bistveno vsebino teh pravic in če je v skladu z načelom sorazmernosti nujna in dejansko ustreza ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija, ali potrebi po zaščiti pravic in svoboščin drugih. V zvezi s tem je treba v skladu s členom 17(1) Listine in ob upoštevanju člena 52(1) te listine ugotoviti, da je treba, kadar se odvzem lastnine upravičuje z javno koristjo, spoštovanje načela sorazmernosti, ki je določeno v členu 52(1) Listine, presojati ob upoštevanju javne koristi in ciljev splošnega interesa, ki jih javna korist zajema. Takšna razlaga pa tudi pomeni, da če javne koristi, na podlagi katere se lahko upraviči odvzem lastnine, ni ali če je, vendar niso izpolnjeni pogoji iz člena 17(1), drugi stavek, Listine, gre za poseg v lastninsko pravico, ki jo zagotavlja ta določba.

Sodišče je sicer v zvezi s tem priznalo, da lahko nacionalni predpisi omejujejo prosti pretok kapitala zaradi ciljev, kot so cilji, na katere se sklicuje Madžarska v podporo zakonu iz leta 2013, vendar je razsodilo, da navedenega zakona ni mogoče obravnavati – če ni dokazov – kot da dejansko sledi takim ciljem, niti da je primeren za zagotovitev uresničitve teh ciljev. Sodišče je dodalo, da zakon vsekakor presega to, kar je potrebno za njihovo doseganje. Sodišče je iz istih razlogov ugotovilo, da ni razlogov javne koristi, ki bi upravičevali odvzem lastnine, ki je posledica ukinitve zadevnih pravic užitka.

Glede odvzema lastnine je Sodišče dodalo, da zakon iz leta 2013 nikakor ne izpolnjuje zahteve po pravični odškodnini v primernem roku, ki je določena v členu 17(1), drugi stavek, Listine. Ta zakon namreč ne vsebuje nobene določbe, ki bi določala odškodnino razlastninjenim imetnikom pravic užitka, in zgolj napotovanje Madžarske na splošna pravila civilnega prava ne more izpolniti te zahteve. V obravnavanem primeru bi morali ob taki napotitvi imetniki pravic užitka v postopkih, ki bi se lahko izkazali za dolgotrajne in drage, zahtevati plačilo morebitnih odškodnin, ki bi jim jih lahko dolgovali lastniki zemljišč. Takšna pravila civilnega prava ne omogočajo niti tega, da se na enostaven, dovolj natančen in predvidljiv način ugotovi, ali bo odškodnino po koncu takih postopkov dejansko mogoče pridobiti, niti tega, kakšna bosta glede na okoliščine primera njena narava in višina.

VIII. Mejna kontrola, azil in priseljevanje

1. Azilna politika

Sodišče je v okviru migracijske krize, ki že nekaj let vlada v Evropi, in posledičnega prihoda velikega števila prosilcev za mednarodno zaščito v Unijo znova obravnavalo številne zadeve v zvezi z azilno politiko Unije. V zvezi s tem je treba omeniti osem sodb, od katerih se dve nanašata na status begunca, pet se jih nanaša na obravnavo prošelj za mednarodno zaščito, zadnja od njih pa se nanaša na odločbe o vrnitvi.

1.1. Status begunca

Sodišče (veliki senat) se je v sodbi z dne 14. maja 2019, ***M in drugi (Preklic statusa begunca)*** (C-391/16, C-77/17 in C-78/17, [EU:C:2019:403](#)), izreklo o veljavnosti člena 14, od (4) do (6), Direktive 2011/95⁷⁵ (v nadaljevanju: *Direktiva o standardih*), ki določa primere, v katerih lahko države članice preklicajo ali zavrnejo priznanje statusa begunca, glede na člen 78(1) PDEU in člen 18 Listine, pri čemer se ta sklicujeta na Ženevsko konvencijo o statusu beguncev (v nadaljevanju: *Ženevska konvencija*)⁷⁶. Ta sodba je bila izdana v okviru treh sporov med državljani tretjih držav in pristojnimi nacionalnimi organi o bodisi preklicu njihovega statusa begunca bodisi zavrnitvi priznanja tega statusa od navedenih organov, ker so bili obsojeni za izredno huda kazniva dejanja in so pomenili nevarnost za varnost ali skupnost zadevne države članice. Natančneje, Sodišče se je izreklo o tem, ali je posledica člena 14, od (4) do (6), te direktive to, da takšni državljani tretjih držav, ki izpolnjujejo materialne pogoje iz člena 2(d) navedene direktive, ne veljajo za „begunca“, in ali se s tem ne upošteva člen 1 Ženevske konvencije.

Sodišče je najprej razsodilo, da je pristojno za odločanje o treh predlogih za sprejetje predhodne odločbe. Poudarilo je, da Unija sicer ni pogodbenica Ženevske konvencije, vendar ji člen 78(1) PDEU in člen 18 Listine vseeno nalagata, da mora spoštovati pravila te konvencije, tako da se morajo na podlagi teh določb primarnega prava z Direktivo o standardih spoštovati ta pravila, ter da je Sodišče pristojno za preizkus veljavnosti člena 14, od (4) do (6), te direktive glede na ti določbi.

Sodišče je v nadaljevanju razsodilo, da določbe člena 14, od (4) do (6), navedene direktive omogočajo razlago, s katero se zagotavlja, da raven minimalnega varstva, določena z Ženevsko konvencijo, ni kršena, kot to zahtevata člen 78(1) PDEU in člen 18 Listine, in tako ugotovilo veljavnost teh določb.

Sodišče je v zvezi s tem na prvem mestu pojasnilo, da je z Direktivo o standardih sicer določen normativni sistem, ki vsebuje pojme in merila, ki so skupni državam članicam in torej značilni za Unijo, vendar ta direktiva vseeno temelji na Ženevski konvenciji in je njen cilj med drugim zagotoviti polno spoštovanje člena 1 te konvencije. Tako je v opredelitvi „begunec“ v členu 2(d) Direktive o standardih v bistvu povzeta opredelitev iz člena 1(A) Ženevske konvencije. „Status begunca“ v smislu člena 2(e) te direktive ustreza formalnemu priznanju, da je nekdo „begunec“, ki je deklaratorne narave in ni konstitutivno, kar na podlagi člena 13 navedene direktive pomeni, da je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki izpolnjuje materialne

75| Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9).

76| Konvencija o statusu beguncev, ki je bila podpisana v Ženevi 28. julija 1951 (*Recueil des traités des Nations unies*, zv. 189, str. 137, št. 2545 (1954)), ki je začela veljati 22. aprila 1954 ter je bila dopolnjena in spremenjena s Protokolom o statusu beguncev, ki je bil sklenjen v New Yorku 31. januarja 1967 in je začel veljati 4. oktobra 1967.

pogoje iz poglavja III iste direktive, zgolj zaradi tega dejstva begunec v smislu člena 2(d) te direktive in člena 1(A) navedene konvencije, ne da bi imele države članice v zvezi s tem diskrecijsko pravico. Sodišče je poleg tega poudarilo, da je posledica priznanja statusa begunca to, da je zadevni begunec na podlagi člena 2(b) Direktive o standardih upravičen do mednarodne zaščite v smislu te direktive, tako da ima vse pravice in ugodnosti, določene v poglavju VII navedene direktive, ki zajema hkrati pravice, ki so enakovredne tistim iz Ženevske konvencije, in pravice, ki zagotavljajo večje varstvo, ki v tej konvenciji nimajo ustrežajočih pravic. Glede na te različne elemente je ugotovilo, da to, da je nekdo „begunec“ v smislu člena 2(d) Direktive o standardih in člena 1(A) navedene konvencije, ni odvisno od formalnega priznanja tega položaja s podelitvijo „statusa begunca“ v smislu člena 2(e) te direktive v povezavi s členom 13 iste direktive.

Sodišče je na drugem mestu, potem ko je ugotovilo, da pravo Unije za begunce, ki so v enem od položajev iz člena 14(4) in (5) Direktive o standardih, določa širše varstvo, kot ga zagotavlja Ženevska konvencija, navedlo, da tega člena 14(4) in (5) ni mogoče razlagati tako, da v okviru sistema, uvedenega s to direktivo, preklic statusa begunca ali zavrnitev priznanja tega statusa učinkuje tako, da državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki izpolnjuje pogoje iz člena 2(d) navedene direktive v povezavi z določbami poglavja III te direktive, ni več begunec v smislu navedenega člena 2(d) in člena 1(A) Ženevske konvencije. Okoliščina, da zadevna oseba spada v enega od primerov iz člena 14(4) in (5) iste direktive, namreč ne pomeni, da ta preneha izpolnjevati materialne pogoje, od katerih je odvisno, ali gre za begunca, v zvezi z obstojem utemeljenega strahu pred pregonanjem v izvorni državi. V tem primeru se tej osebi res odvzame navedeni status in torej nima ali nima več vseh pravic in ugodnosti, navedenih v poglavju VII Direktive o standardih. Vendar ta oseba – kot izrecno določa člen 14(6) te direktive – uživa ali še naprej uživa nekatere pravice, določene z Ženevsko konvencijo, s čimer je potrjeno, da je oziroma je še naprej begunec zlasti v smislu člena 1(A) te konvencije, kljub preklicu ali zavrnitvi statusa begunca.

Sodišče je glede tega člena 14(6) nazadnje razsodilo, da ta določba določa obveznost države članice, ki uporabi možnosti iz člena 14(4) in (5) Direktive o standardih, da zadevnemu beguncu, ki je na ozemlju navedene države članice, prizna vsaj pravice, določene z Ženevsko konvencijo, na katere se ta člen 14(6) izrecno sklicuje, ter pravice, ki jih določa ta konvencija in katerih uživanje ne zahteva zakonitega prebivanja. Poleg tega je Sodišče poudarilo, da te določbe nikakor ni mogoče razlagati tako, da bi države članice spodbudila k temu, da bi se izognile svojim mednarodnim obveznostim, kot izhajajo iz navedene konvencije, tako da bi omejile pravice, ki jih imajo te osebe na podlagi te konvencije. Sodišče je dodalo, da uporaba člena 14, od (4) do (6), te direktive ne vpliva na obveznost zadevne države članice, da spoštuje upoštevne določbe Listine.

Sodišče je svoj preizkus končalo z navedbo, da se lahko v okviru Ženevske konvencije osebam, pri katerih gre za enega od primerov, opisanih v členu 14(4) in (5) Direktive o standardih, na podlagi člena 33(2) te konvencije sicer izreče ukrep vrnitve ali odstranitve v njihovo izvorno državo, tudi če bi bilo njihovo življenje ali svoboda ogrožena, vendar pa takim osebam na podlagi te direktive ni mogoče izreči ukrepa vrnitve, če bi se zaradi tega ukrepa tvegalo, da bodo kršene njihove temeljne pravice, določene v členu 4 in členu 19(2) Listine. Tem osebam je sicer mogoče v zadevni državi članici izdati odločbo o preklicu statusa begunca v smislu člena 2(e) navedene direktive ali odločbo o zavrnitvi priznanja tega statusa, vendar sprejetje takih odločb ne more vplivati na to, da so begunci, če te osebe izpolnjujejo materialne pogoje, ki se zahtevajo za to, da se štejejo za begunce v smislu člena 2(d) te direktive v povezavi z določbami poglavja III navedene direktive in torej člena 1(A) Ženevske konvencije.

Sodišče je v sodbi z dne 23. maja 2019, **Bilali** (C-720/17, [EU:C:2019:448](#)), razsodilo, da je treba člen 19(1) Direktive o standardih v povezavi s členom 16 te direktive razlagati tako, da mora država članica preklicati status, podeljen s subsidiarno zaščito, če je ta status priznala, ne da bi bili izpolnjeni pogoji za njegovo priznanje, na podlagi dejstev, ki so se pozneje izkazala za napačna, in čeprav zadevni osebi v zvezi s tem ni mogoče očitati zavajanja te države članice.

V obravnavanem primeru sta bila status subsidiarne zaščite in dovoljenje za začasno prebivanje, ki sta bila odobrena oziroma izdana zadevni osebi, preklicana po uradni dolžnosti, ker je bila po eni strani pri določitvi domnevnega državljanstva te osebe storjena napaka, po drugi strani pa ta oseba nikoli ni bila izpostavljena dejanski nevarnosti, da v primeru vrnitve v izvorno državo ali državo običajnega prebivališča utрпи resno škodo v smislu člena 15 Direktive o standardih.

V zvezi s tem je Sodišče najprej izpostavilo, da sicer člen 19(3)(b) Direktive o standardih izgubo statusa subsidiarne zaščite določa le, če je zadevna oseba napačno prikazovala ali izpuščala dejstva, ki so bila odločilnega pomena za priznanje takega statusa. Poleg tega nobena druga določba izrecno ne določa, da se ta status mora odvzeti ali da se lahko odvzame, če je bila zadevna odločba o priznanju statusa sprejeta na podlagi napačnih informacij, ne da bi zadevna oseba napačno prikazovala ali izpuščala dejstva.

Vendar je Sodišče ugotovilo tudi, da ravno tako ni izrecno izključeno, da se status subsidiarne zaščite lahko izgubi, če država članica gostiteljica ugotovi, da je ta status priznala na podlagi napačnih informacij, za katere zadevna oseba ni odgovorna. V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da na eni strani položaj osebe, ki ji je bil priznan status subsidiarne zaščite na podlagi napačnih podatkov, ne da bi kadar koli izpolnjevala pogoje za njegovo priznanje, nima nobene zveze z logiko mednarodne zaščite. Zato je izguba statusa subsidiarne zaščite v takih okoliščinah v skladu z namenom in splošno sistematiko Direktive o standardih in zlasti s členom 18 te direktive, ki priznanje statusa subsidiarne zaščite določa le za osebe, ki izpolnjujejo navedene pogoje. Če namreč zadevna država članica ni mogla zakonito priznati tega statusa, ima še toliko bolj dolžnost, da ga, ko se njena napaka odkrije, odvzame.

Po drugi strani je Sodišče poudarilo, da člen 19(1) Direktive o standardih določa, da pri prošnjah za mednarodno zaščito, ki so – tako kot v zadevi iz postopka v glavni stvari – vložene po začetku veljavnosti Direktive 2004/83⁷⁷, države članice preklicajo, odvzamejo ali zavrnejo podaljšanje statusa subsidiarne zaščite državljanu tretje države ali osebe brez državljanstva, če je ta oseba prenehala biti upravičena do subsidiarne zaščite v skladu s členom 16 Direktive o standardih, to je, kadar okoliščine, zaradi katerih ji je bil priznan status subsidiarne zaščite, prenehajo ali se spremenijo tako, da zaščita več ni potrebna. V zvezi s tem lahko sprememba ravni seznanjenosti države članice gostiteljice z osebnimi okoliščinami zadevne osebe na enak način kot sprememba dejanskih okoliščin v tretji državi privede do tega, da se prvotni strah te osebe, da bo utrpela resno škodo, ne zdi več utemeljen, če je ta sprememba ravni seznanjenosti dovolj pomembna in dokončna glede tega, ali zadevna oseba izpolnjuje pogoje za priznanje statusa subsidiarne zaščite. Zato, če ima država članica gostiteljica nove informacije, ki v nasprotju z njeno prvotno oceno položaja državljanu tretje države ali osebe brez državljanstva, ki mu je priznala subsidiarno zaščito, opravljeno na podlagi napačnih informacij, kažejo, da ta nikoli ni bil izpostavljen tveganju, da utрпи resno škodo, mora ta država članica na podlagi tega ugotoviti, da so se okoliščine, zaradi katerih je bil priznan status subsidiarne zaščite, tako spremenile, da ohranitev tega statusa ni več upravičena. Poleg tega okoliščina, da napake države članice gostiteljice ni mogoče pripisati zadevni osebi, ne more spremeniti ugotovitve, da ta oseba dejansko nikoli ni izpolnjevala pogojev za priznanje statusa subsidiarne zaščite.

77| Direktiva Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 96).

Sodišče je navedlo, da je ta razlaga Direktive o standardih potrjena z Ženevsko konvencijo, saj je treba pri razlagi člena 19 te direktive upoštevati zahteve, ki izhajajo iz te konvencije. V tem okviru je Sodišče poudarilo, da so dokumenti, ki jih izda Visoki komisariat Združenih narodov za begunce (UNHCR), glede na vlogo, ki jo ima UNHCR v skladu z Ženevsko konvencijo, posebej upoštevni. Čeprav nobena določba navedene konvencije izrecno ne določa izgube statusa begunca, če se pozneje izkaže, da tak status nikoli ne bi smel biti priznan, pa UNHCR vendarle meni, da je treba odločbo o priznanju statusa begunca v takem primeru načeloma odpraviti.

Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da izguba statusa subsidiarne zaščite na podlagi člena 19(1) Direktive o standardih ne pomeni sprejetja stališča glede ločenega vprašanja, ali ta oseba izgubi vsako pravico do prebivanja v zadevni državi članici in jo je mogoče izgnati v državo izvora. Na eni strani namreč, drugače kot pri izgubi navedenega statusa na podlagi člena 19(3)(b) Direktive o standardih, izguba tega statusa na podlagi člena 19(1) te direktive ne spada med primere, v katerih morajo države članice v skladu s členom 4(1a) Direktive 2003/109⁷⁸ zavrniti podelitev statusa rezidenta za daljši čas upravičencu do mednarodne zaščite, niti med primere, v katerih lahko države članice na podlagi člena 9(3a) zadnjenevedene direktive navedenim upravičencem odvzamejo status rezidenta za daljši čas. Na drugi strani Direktiva o standardih dopušča, da lahko države članice gostiteljice v skladu s svojim nacionalnim pravom odobrijo nacionalno zaščito, ki vključuje pravico, da lahko osebe, ki niso upravičene do subsidiarne zaščite, prebivajo na ozemlju zadevne države članice.

Sodišče je še dodalo, da mora zadevna država članica v tem okviru spoštovati zlasti temeljno pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja zadevne osebe, ki je zagotovljena s členom 7 Listine. V zvezi s tem je upoštevna okoliščina to, da drugače kot v primeru iz člena 19(3) Direktive o standardih oseba, katere status subsidiarne zaščite je bil preklican na podlagi člena 19(1) navedene direktive v povezavi s členom 16 iste direktive, ni namerno zavajala pristojnega nacionalnega organa ob priznanju tega statusa.

1.2. Obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito

Sodbe Sodišča v zvezi z obravnavanjem prošenj za mednarodno zaščito, opisane v tem poročilu, se nanašajo na pravila v zvezi z obravnavanjem, ocenjevanjem in ponovnim ocenjevanjem teh prošenj, na njihovo dopustnost, na pogoje za predajo prosilcev v državo članico, ki je odgovorna za to obravnavanje, in na določitev navedene države članice ter na sankcije, ki jih je mogoče sprejeti zoper prosilca za mednarodno zaščito, obsojenega za nasilno ravnanje.

Sodišče (veliki senat) se je v sodbi z dne 19. marca 2019, *Jawo* (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)), glede na Uredbo št. 604/2013⁷⁹ (v nadaljevanju: Uredba Dublin III) in Listino izreklo o vprašanju, *v katerih okoliščinah je mogoče ugotoviti, da je prosilec za mednarodno zaščito pobegnil, da bi bilo mogoče podaljšati rok za njegovo predajo v državo članico, ki je običajno odgovorna za obravnavanje njegove prošnje, in o zakonitosti take predaje, če obstaja nevarnost, da bo prosilec po izvedenem azilnem postopku izpostavljen nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju zaradi življenjskih pogojev upravičencev do mednarodne zaščite v navedeni državi članici.*

V obravnavanem primeru je gambijski državljani vstopil v Evropsko unijo prek Italije, kjer je vložil prošnjo za azil, in potem nadaljeval pot v Nemčijo, kjer je vložil novo prošnjo. Nemški organi so italijanske organe pozvali, naj zadevno osebo ponovno sprejmejo, nato pa so zavrgli njegovo prošnjo za azil in odredili njegovo vrnitev

78| Direktiva Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 272).

79| Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (UL 2013, L 180, str. 31).

v Italijo. Prvi poskus predaje ni uspel, ker prosilca ni bilo v nastanitvenem objektu, ki mu je bil določen. Nemški organi, ki so zato menili, da je pobegnil, so italijanske organe obvestili o nemožnosti oprave predaje in o podaljšanju roka v skladu s členom 29(2) Uredbe Dublin III. Ta člen določa, da je rok za izvedbo predaje šest mesecev, vendar ga je mogoče podaljšati na največ osemnajst mesecev, če je prosilec pobegnil. Nato je prosilec navedel, da je obiskal prijatelja in da ni vedel, da bi moral svojo odsotnost sporočiti. Hkrati je vložil tožbo zoper odločitev o predaji in po njeni zavrnitvi še pritožbo pri predložitvenem sodišču. V okviru te pritožbe je navedel, da ni pobegnil, zato nemški organi niso imeli pravice podaljšati rok za njegovo predajo v Italijo. Skliceval se je tudi na to, da v Italiji obstajajo sistemske pomanjkljivosti v zvezi z azilnim postopkom, ki naj bi preprečevale njegovo predajo v to državo.

Na prvem mestu je Sodišče pojasnilo, da pojem „pobeg“ v smislu člena 29(2) Uredbe Dublin III med drugim zajema obstoj elementa namena, tako da se ta določba načeloma lahko uporabi zgolj, kadar se prosilec namenoma izogne nacionalnim organom, da bi preprečil svojo predajo. Vendar je Sodišče dodalo, da se zaradi zagotovitve učinkovitega delovanja Uredbe Dublin III in upoštevanja velikih težav, ki bi jih navedeni organi lahko imeli pri dokazovanju namenov prosilca, lahko domneva, da je prosilec pobegnil, kadar predaje ni mogoče opraviti, ker je zapustil kraj bivanja, ki mu je bil določen, ne da bi o tem obvestil pristojne organe, niti ni – glede na okoliščine primera – zaprosil za predhodno dovoljenje. Vseeno pa je to domnevo mogoče uporabiti le, če je bil prosilec ustrezno obveščen o svojih obveznostih v zvezi s tem v skladu s členom 5 Direktive 2013/33⁸⁰ (v nadaljevanju: Direktiva o sprejemu). Poleg tega mora prosilec ohraniti možnost, da dokaže, da pristojnih organov o svoji odsotnosti ni obvestil iz opravičljivih razlogov, in ne z namenom izogibanja tem organom.

Na drugem mestu je Sodišče navedlo, da se lahko prosilec v skladu s tem, kar je bilo razsojeno v sodbi Shiri⁸¹, v okviru tožbe zoper odločbo o predaji sklicuje na to, da je, ker ni pobegnil, šestmesečni rok iz člena 29(1) in (2) Uredbe Dublin III potekel.

Na tretjem mestu je Sodišče v zvezi s pogoji za podaljšanje roka za predajo ugotovilo, da ni potrebno predhodno posvetovanje med državo članico, ki zahtevo poda, in odgovorno državo članico. Za podaljšanje tega roka na največ osemnajst mesecev tako zadostuje, da prva država pred iztekom šestmesečnega roka drugi državi navede, da je prosilec pobegnil, pri čemer določi nov rok za predajo.

Na četrtem in zadnjem mestu je Sodišče preučilo vprašanje, ali člen 4 Listine nasprotuje predaji prosilca za mednarodno zaščito, kadar lahko življenjski pogoji upravičencev do take zaščite v državi članici, ki je običajno odgovorna za obravnavanje njegove prošnje, pomenijo nečloveško ali ponižujoče ravnanje.

Sodišče je najprej pojasnilo, da to vprašanje spada na področje uporabe prava Unije. V nadaljevanju je poudarilo, da je treba v okviru skupnega evropskega azilnega sistema in zlasti Uredbe Dublin III, ki temelji na načelu medsebojnega zaupanja, domnevati, da so pri obravnavanju prosilcev spoštovane njihove temeljne pravice. Vendar kot je Sodišče že razsodilo v sodbi N. S. in drugi⁸² in kot je bilo kodificirano v členu 3(2) Uredbe Dublin III, ni mogoče izključiti, da zaradi sistemskih pomanjkljivosti, ki so lahko splošne ali se nanašajo na nekatere skupine oseb, v državi članici, v katero se načrtuje predaja, obstaja nevarnost, da bo prosilec izpostavljen nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju v tej državi članici, zaradi česar se ta predaja prepreči. Glede tega sicer člen 3(2) Uredbe Dublin III določa le položaj, ki je bil podlaga za sodbo N. S. in drugi, v katerem

⁸⁰| Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (UL 2013, L 180, str. 96).

⁸¹| Sodba Sodišča z dne 25. oktobra 2017, *Shiri* (C-201/16, [EU:C:2017:805](#)).

⁸²| Sodba Sodišča z dne 21. decembra 2011, *N. S. in drugi* (C-411/10 in C-493/10, [EU:C:2011:865](#)).

je ta nevarnost izhajala iz sistemskih pomanjkljivosti med azilnim postopkom, vendar je predaja vseeno izključena, če obstajajo resni in utemeljeni razlogi za prepričanje, da taka nevarnost obstaja bodisi ob sami predaji, med azilnim postopkom ali po tem postopku.

Nazadnje je Sodišče navedlo, da mora nacionalno sodišče, ki odloča o pravnem sredstvu zoper odločitev o predaji, na podlagi objektivnih, zanesljivih, natančnih in ustrezno posodobljenih elementov ter ob upoštevanju standarda varstva temeljnih pravic, ki ga zagotavlja pravo Unije, preučiti resničnost zatrjevanih pomanjkljivosti. Te pomanjkljivosti morajo dosegati posebej visok prag resnosti. V zvezi z življenjskimi razmerami upravičencev do mednarodne zaščite bi bil ta prag dosežen, če bi brezbriznost nacionalnih organov povzročila, da bi se oseba neodvisno od svoje volje in osebne izbire znašla v položaju hudega materialnega pomanjkanja, zaradi katerega ne bi mogla zadovoljiti svojih najosnovnejših potreb in zaradi katerega bi bilo ogroženo njeno telesno ali duševno zdravje ali njeno človekovo dostojanstvo. Nasprotno, dejstvo, da oblike družinske solidarnosti, ki so jih deležni državljani zadevne države članice za nadomestitev nezadostnosti socialnega sistema, na splošno niso na voljo upravičencem do mednarodne zaščite, ne more zadostovati za ugotovitev, da bi se prosilec, če bi bil predan v to državo članico, znašel v takem položaju. Prav tako obstoj pomanjkljivosti pri izvajanju integracijskih programov za te upravičence ne zadostuje za utemeljitev te ugotovitve. Zgolj to, da so socialna varnost in/ali življenjske razmere v državi članici, ki poda zahtevo za sprejem, boljše kot v državi članici, ki je običajno odgovorna za obravnavanje prošnje, nikakor ne zadostuje za sklepanje o obstoju nevarnosti izpostavljenosti nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju v drugi državi članici.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 19. marca 2019, **Ibrahim in drugi** (C-297/17, C-318/17, C-319/17 in C-438/17, [EU:C:2019:219](#)), podalo *pojasnila glede dodatnega razloga za nedopustnost prošnje za mednarodno zaščito iz člena 33(2)(a) Direktive 2013/32*⁸³ (v nadaljevanju: Direktiva o postopkih). Ta določba razširja možnost, predhodno določeno z Direktivo 2005/85⁸⁴, da se prošnja zavrže kot nedopustna v primeru predhodne odobritve statusa begunca s strani druge države članice, tako da se takšno zavrženje omogoči tudi v primeru priznanja subsidiarne zaščite. V postopkih v glavni stvari je bila ta zaščita priznana več državljanom tretjih držav, in sicer na Poljskem in v Bolgariji. Te osebe so nato odšle v Nemčijo, kjer so med letoma 2012 in 2013 vložile prošnje za azil. Nemški organi so po tem, ko so zamen prosili pristojne poljske in bolgarske organe za ponovni sprejem navedenih oseb, prošnje za azil zavržili, ne da bi vsebinsko preučili njihovo vsebino, kar so zadevne osebe izpodbijale pred sodiščem.

V tem okviru se je Sodišče najprej izreklo o področju uporabe *ratione temporis* Direktive o postopkih. V zvezi s tem prehodne določbe iz člena 52, prvi odstavek, te direktive določajo, prvič, da se nacionalne določbe, s katerimi se prenaša ta direktiva, uporabljajo za prošnje za mednarodno zaščito, ki so bile vložene „po 20. juliju 2015 ali na zgodnejši datum“, in drugič, da se za prošnje, ki so bile vložene „pred 20. julijem 2015“, uporabljajo nacionalne določbe, sprejete v skladu z Direktivo 2005/85. Sodišče je presodilo, da lahko država članica ne glede na razhajanje med tema praviloma določi takojšnjo uporabo nacionalne določbe, s katero je bil prenesen dodaten razlog za nedopustnost prošenj za azil, ki so bile vložene pred 20. julijem 2015 in pred začetkom veljavnosti te nacionalne določbe, vendar o njih še ni bilo dokončno odločeno. Vendar pa je zaradi pravne varnosti in enakosti pred zakonom nujno, da se vloge, vložene v istem obdobju v tej državi članici, obravnavajo predvidljivo in enotno. Nasprotno pa je Sodišče navedlo, da taka takojšnja uporaba ni dovoljena, če sta bili prošnja za azil in zahteva za ponovni sprejem vloženi pred začetkom veljavnosti Direktive o postopkih. V takem položaju, ki se je obravnaval v enem od postopkov v glavni stvari, namreč ta prošnja in ta zahteva v

⁸³ | Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (UL 2013, L 180, str. 60).

⁸⁴ | Direktiva Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah (UL 2005, L 326, str. 13).

skladu s členom 49 Uredbe Dublin III še vedno v celoti spadata na področje uporabe Uredbe št. 343/2003⁸⁵, medtem ko se člen 33 Direktive o postopkih nanaša le na položaje, ki spadajo na področje uporabe Uredbe Dublin III.

Dalje, Sodišče je razsodilo, da če je bila državljanu tretje države priznana subsidiarna zaščita in če je pozneje vložil prošnjo za azil v drugi državi članici, lahko ta država članica to prošnjo zavrže kot nedopustno, ne da bi morala ali mogla najprej izvesti postopek za sprejem ali postopek za ponovni sprejem, določena z Uredbo Dublin III.

Nazadnje, Sodišče je preučilo pogoje, pod katerimi bi lahko bila državi članici na podlagi Listine odvzeta možnost, ponujena s členom 33(2)(a) Direktive o postopkih. V zvezi s tem je Sodišče s sklicevanjem na svojo sodbo *Jawo*⁸⁶ z istega dne poudarilo, da kadar obstaja nevarnost, da bo prosilec v državi članici podvržen nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju v nasprotju s členom 4 Listine, ta okoliščina preprečuje njegovo predajo v to državo članico, ne glede na to, ali to tveganje obstaja ob prenosu, med azilnim postopkom ali po njem. Sodišče je po analogiji menilo, da država članica ne more uporabiti dodatnega razloga za nedopustnost, če bi bil zaradi predvidljivih življenjskih razmer prosilec v državi članici, ki mu je priznala subsidiarno zaščito, kot upravičenec do te zaščite izpostavljen resni nevarnosti nečloveškega ali ponižujočega ravnanja. Vendar morajo zadevne pomanjkljivosti dosegati posebej visok prag resnosti, ki jo zaznamuje izpostavljenost zadevne osebe položaju hudega materialnega pomanjkanja.

V zvezi s tem kršitve Direktive o standardih, ki ne pomenijo kršitve člena 4 Listine, niso zadostne. Prav tako dejstvo, da v državi članici, ki je zadevni osebi priznala subsidiarno zaščito, osebe, ki so upravičene do take zaščite, ne prejemajo nobene dajatve za kritje stroškov za preživetje ali pa tako dajatev prejemajo, vendar je ta znatno nižja kot v drugih državah članicah, pri čemer pa te osebe v zvezi s tem niso obravnavane drugače kot državljani te države članice, ne omogoča ugotovitve kršitve tega člena 4, razen če se prosilec zaradi svoje posebne ranljivosti neodvisno od svoje volje in osebne izbire znajde v položaju hudega materialnega pomanjkanja.

Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da kadar država članica, ki je priznala subsidiarno zaščito, sistematično – brez dejanske preučitve – zavrne priznanje statusa begunca prosilcem, ki pa izpolnjujejo pogoje iz Direktive o standardih, obravnavanja prosilcev ni mogoče šteti za skladno z obveznostmi iz člena 18 Listine, ki se nanaša na pravico do azila. Vendar je ta država članica tista, ki mora nadaljevati postopek za pridobitev statusa begunca, pri čemer lahko država članica, v kateri je bila vložena nova prošnja, to prošnjo zavrže v skladu s členom 33(2)(a) Direktive o postopkih ob upoštevanju načela medsebojnega zaupanja.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 2. aprila 2019, *H. in R.* (C-582/17 in C-583/17, [EU:C:2019:280](#)), preučilo, ali morajo pristojni organi pred predložitvijo zahteve za ponovni sprejem prosilca za mednarodno zaščito državo članico, odgovorno za obravnavanje njegove prošnje, določiti zlasti na podlagi merila odgovornosti iz člena 9 Uredbe Dublin III. Ta člen določa, da če je bilo družinskemu članu prosilca dovoljeno, da prebiva kot upravičenec do mednarodne zaščite v državi članici, je ta odgovorna za obravnavanje prošnje. V obravnavanem primeru so nizozemski organi na nemške organe naslovili zahtevo za ponovni sprejem dveh sirskih državljanov, ki sta prvo prošnjo za mednarodno zaščito vložila v Nemčiji, preden sta zapustila to državo in vložila novo prošnjo na Nizozemskem. Zainteresirani osebi sta se sklicevali na bivanje njunih zakoncev na Nizozemskem, ki sta

⁸⁵ Uredba sveta (ES) št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 109).

⁸⁶ Sodba Sodišča z dne 19. marca 2019, *Jawo* (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)).

bila upravičena do mednarodne zaščite, vendar nizozemski organi teh trditev niso upoštevali in so zato zavrnil obravnavo njune prošnje z obrazložitvijo, da se prosilec v okviru postopka za ponovni sprejem ne more sklicevati na člen 9 Uredbe Dublin III.

V tem okviru je Sodišče opozorilo, da se postopek za ponovni sprejem uporablja za osebe iz člena 20(5) ali člena 18(1), od (b) do (d), Uredbe Dublin III, nato pa je navedlo, da položaj, v katerem državljani tretje države vložijo prošnjo za mednarodno zaščito v prvi državi članici, nato pa to državo zapusti in vložijo novo prošnjo v drugi državi članici, spada na področje uporabe tega postopka, ne glede na to, ali je bila prošnja, vložena v prvi državi članici, umaknjena in ne glede na to, ali se je obravnavanje te prošnje v skladu z Direktivo o postopkih v tej državi članici že začelo.

Sodišče je nato poudarilo, da čeprav okoliščina, da je bila odločba o predaji sprejeta v postopku za sprejem ali ponovni sprejem, ne vpliva na obseg pravice do učinkovitega pravnega sredstva zoper tako odločbo, ki je zagotovljena s členom 27(1) Uredbe Dublin III, za ta dva postopka vseeno veljata različni ureditvi, pri čemer se ta razlika odraža v določbah te uredbe, na katere bi se bilo mogoče sklicevati v utemeljitev take tožbe. V okviru postopka za sprejem ima namreč postopek določanja države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, na podlagi meril iz poglavja III Uredbe Dublin III osrednji pomen, zato lahko država članica, v kateri je bila taka prošnja vložena, zahtevo za sprejem naslovi na drugo državo članico, le če meni, da je druga država članica odgovorna za obravnavanje te prošnje. Nasprotno pa v okviru postopka za ponovni sprejem ta merila za določitev odgovornosti niso upoštevana, saj je pomembno le, da zaprosena država članica izpolnjuje pogoje iz člena 20(5) (in sicer da gre za državo članico, v kateri je bila prvič vložena prošnja in v kateri postopek določanja države članice, odgovorne za obravnavanje te prošnje, še poteka), ali iz člena 18(1), od (b) do (d), Uredbe Dublin III (namreč da gre za državo članico, v kateri je bila vložena prva prošnja in ki je po postopku določanja odgovorne države članice priznala, da je sama odgovorna za obravnavo te prošnje).

Sodišče je dodalo, da je neupoštevnost meril za določitev odgovornosti, navedenih v poglavju III Uredbe Dublin III, v okviru postopka za ponovni sprejem potrjena z dejstvom, da medtem ko člen 22 te uredbe podrobno določa način, kako je treba ta merila uporabiti v okviru postopka za sprejem, člen 25 navedene uredbe, ki se nanaša na postopek za ponovni sprejem, ne vsebuje nobene podobne določbe in državi članici, na katero je zahteva naslovljena, nalaga le, da opravi ustrezna preverjanja za to, da bi lahko odločila o zahtevi za ponovni sprejem.

Sodišče je še poudarilo, da bi bila obratna razlaga – v skladu s katero bi se ponovni sprejem lahko zahteval, le če bi se lahko država članica, na katero je zahteva naslovljena, opredelila kot odgovorna država članica na podlagi meril za določitev odgovornosti, navedenih v poglavju III Uredbe Dublin III – v nasprotju s splošno sistematiko te uredbe, ki je nameravala uvesti dva samostojna postopka (in sicer postopek za sprejem in postopek ponovnega sprejema), ki se uporabljata v različnih primerih in zanju veljajo različne določbe. Ta obratna razlaga bi poleg tega otežila doseganje cilja Uredbe Dublin III, ki je preprečiti sekundarna gibanja prosilcev za mednarodno zaščito, ker bi pomenila, da bi lahko pristojni organi države članice, v kateri je bila vložena druga prošnja, *de facto* ob koncu postopka določanja države članice, odgovorne za obravnavo prošnje, ponovno preizkusili ugotovitev, do katere so po koncu postopka določanja države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje, prišli pristojni organi prve države članice v zvezi z lastno odgovornostjo. Poleg tega bi lahko posegala v bistveno načelo Uredbe Dublin III, ki je določeno v členu 3(1) te uredbe, da prošnjo za mednarodno zaščito obravnava samo ena država članica.

Na koncu je Sodišče menilo, da se na merila za določitev odgovornosti iz poglavja III Uredbe Dublin III ni mogoče sklicevati v utemeljitev tožbe zoper odločbo o predaji, sprejeto v okviru postopka za ponovni sprejem.

Ker pa je cilj meril za določitev odgovornosti iz členov od 8 do 10 Uredbe Dublin III prispevati k varstvu največje koristi otroka in družinskega življenja zadevnih oseb, če je zadevna oseba pristojnemu organu druge države članice v skladu z merilom iz člena 9 Uredbe Dublin III posredovala dokaze, na podlagi katerih je očitno, da je treba to državo članico šteti za odgovorno državo članico, mora ta država članica v skladu z načelom lojalnega sodelovanja priznati lastno odgovornost v položaju, ki je zajet s členom 20(5) Uredbe Dublin III (to je, kadar postopek določanja odgovorne države članice še ni bil končan v prvi državi članici). Zato se lahko državljani tretje države v takem položaju izjemoma sklicuje na to merilo v okviru pravnega sredstva zoper odločbo o predaji, sprejeto v zvezi z njim.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 29. julija 2019, **Torubarov** (C-556/17, [EU:C:2019:626](#)), razložilo *določbo Direktive o postopkih, ki določa obseg pravice do učinkovitega pravnega sredstva, ki jo morajo imeti prosilci za mednarodno zaščito (status begunca ali subsidiarna zaščita), zlasti glede odločb o zavrnitvi njihovih prošelj*⁸⁷. Sodišče je razsodilo, da mora sodišče, če ugotovi – potem ko je opravilo podrobno in *ex nunc* presojo vseh upoštevni dejanskih in pravnih elementov, ki jih je predložil prosilec za mednarodno zaščito – da je treba temu prosilcu na podlagi meril iz Direktive o standardih priznati tako zaščito iz razloga, na katerega se sklicuje v utemeljitev svoje prošnje, vendar je upravni ali parasodni organ pozneje sprejel nasprotno odločitev, ne da bi v zvezi s tem navedel nastanek novih okoliščin, ki bi upravičevale novo presojo potreb po mednarodni zaščiti navedenega prosilca, spremeniti to odločitev, ki ni v skladu z njegovo prejšnjo sodbo, in jo nadomestiti s svojo odločbo glede prošnje za mednarodno zaščito, pri čemer po potrebi ne uporabi nacionalne ureditve, ki mu tako ravnanje prepoveduje.

V obravnavani zadevi se je na predložitveno sodišče trikrat v okviru iste zadeve obrnil ruski državljani, ki ga kazensko preganjajo v njegovi državi izvora in ki je vložil prošnjo za mednarodno zaščito na Madžarskem zaradi strahu pred tem, da bo v Rusiji preganjan zaradi svojih političnih mnenj ali da bo tam utrpel resno škodo. Madžarski organ, odgovoren za obravnavo te prošnje, jo je namreč trikrat zavrnil, čeprav je predložitveno sodišče dvakrat razveljavilo njegovi odločbi o zavrnitvi in je v okviru druge tožbe zadevne osebe po presoji vseh elementov iz spisa ugotovilo, da je njegova prošnja za mednarodno zaščito utemeljena. V teh okoliščinah je zadevna oseba v okviru tretje tožbe predložitvenemu sodišču predlagala, naj sporne odločbe nadomesti s svojo odločbo o mednarodni zaščiti, do katere je upravičena. Vendar je bila z zakonom iz leta 2015 o upravljanju množičnega priseljevanja odpravljena pristojnost sodišč za spremembo upravnih odločb v zvezi s priznanjem mednarodne zaščite.

Sodišče je na podlagi sodbe *Alheto*⁸⁸ najprej opozorilo, da namen Direktive o postopkih ni poenotiti postopkovna pravila, ki se morajo uporabljati v državah članicah, kadar gre za sprejetje nove odločbe o prošnji za mednarodno zaščito po razveljavitvi prvotne odločbe, s katero je bila taka prošnja zavrnjena. Vendar iz cilja te direktive, ki je zagotoviti čim hitrejšo obravnavo tovrstnih prošelj, iz obveznosti zagotoviti polni učinek zadevne določbe navedene direktive in iz potrebe po zagotovitvi učinkovitosti pravnega sredstva, ki izhaja iz člena 47 Listine, izhaja, da mora vsaka država članica svoje nacionalno pravo prilagoditi tako, da bo po razveljavitvi te prvotne odločbe in v primeru vrnitve spisa parasodnemu ali upravnemu organu, pristojnemu za obravnavo navedene prošnje, nova odločba sprejeta v kratkem času in bo v skladu s presojo iz sodbe o razveljavitvi.

87| Člen 46(3).

88| Sodba Sodišča z dne 25. julija 2018, *Alheto* (C-585/16, [EU:C:2018:584](#)).

Sodišče je posebej poudarilo, da je zakonodajalec Unije – ker je določil, da mora sodišče, ki je pristojno za odločanje o tožbi zoper odločbo o zavrnitvi prošnje za mednarodno zaščito, po potrebi preučiti „potrebe prosilca po mednarodni zaščiti“ – nameraval navedenemu sodišču, če to meni, da ima v zvezi s tem na voljo vse potrebne dejanske in pravne elemente, podeliti pristojnost, da lahko po podrobni in *ex nunc* presoji, to pomeni izčrpni in posodobljeni presoji teh elementov, zavezujoče odloči o vprašanju, ali navedeni prosilec izpolnjuje pogoje, navedene v Direktivi o standardih, za priznanje mednarodne zaščite. V takem primeru, če je to sodišče prepričano, da je treba prošnji za mednarodno zaščito ugoditi, in če razveljavi odločbo o zavrnitvi navedene prošnje, ki jo je sprejel pristojni nacionalni organ, ter nato vrne zadevo navedenemu organu, navedeni organ ob upoštevanju dejanskih ali pravnih elementov, ki objektivno zahtevajo novo posodobljeno presojo, nima več diskrecijske pravice glede odločitve o tem, ali bo zaprošeno zaščito priznal glede na iste razloge, kot so tisti, ki so bili predloženi zadevnemu sodišču.

Zato bi bila lahko z nacionalno zakonodajo, ki vodi v položaj, v katerem nacionalno sodišče nima na voljo vseh sredstev, na podlagi katerih bi lahko uveljavljalo spoštovanje svoje sodbe, prosilcu za mednarodno zaščito dejansko odvzeta pravica do učinkovitega pravnega sredstva, saj bi lahko pravnoomočna in obvezna sodna odločba, ki bi se nanašala nanj, ostala brezpredmetna.

Sodišče (veliki senat) se je v sodbi z dne 12. novembra 2019, **Haqbin** (C-233/18, [EU:C:2019:956](#)), prvič izreklo o obsegu pravice, ki jo člen 20(4) Direktive o sprejemu daje državam članicam, da določijo sankcije, ki se uporabijo, kadar je prosilec za mednarodno zaščito odgovoren za hudo kršitev pravil v nastanitvenem centru, v katerem je nastanjen, ali za hudo nasilno vedenje. Sodišče je razsodilo, da ta določba v povezavi s členom 1 Listine državam članicam ne dopušča, da v teh primerih naložijo sankcijo, ki vključuje ukinitvev – čeprav začasno – materialnih pogojev za sprejem prosilca, ki se nanašajo na nastanitev, hrano ali obleko.

Z. Haqbin je afganistanski državljani, ki je v Belgijo prišel kot mladoletnik brez spremstva. Po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito je bil sprejet v sprejemni center. V tem centru je bil udeležen v pretepu med stanovalci različnega etničnega porekla. Po tem dogodku je direktor sprejemnega centra odločil, da bo Z. Haqbin za petnajst dni izključen iz materialne pomoči v sprejemnem centru. Med to izključitvijo je Z. Haqbin po lastnih izjavah noči preživel v parku v Bruslju in pri prijateljih.

V teh okoliščinah je predložitveno sodišče, ki je obravnavalo pritožbo Z. Haqbina zoper prvostopenjsko sodbo, s katero je bila zavrnjena njegova tožba zoper odločbo o izključitvi, vprašalo Sodišče o možnosti belgijskih organov, da ukinejo ali omejijo materialne pogoje za sprejem prosilca za mednarodno zaščito v položaju Z. Haqbina. Poleg tega se glede na njegov poseben položaj postavlja vprašanje, pod katerimi pogoji se sme taka sankcija naložiti mladoletniku brez spremstva.

Sodišče je najprej pojasnilo, da se sankcije iz člena 20(4) Direktive o sprejemu načeloma lahko nanašajo na materialne pogoje za sprejem. Vendar morajo biti take sankcije v skladu s členom 20(5) iste direktive objektivne, nepristranske, obrazložene in sorazmerne s posebnim položajem prosilca ter morajo v vseh okoliščinah ohranjati dostojen življenjski standard.

Ukinitvev – čeprav začasna – vseh materialnih pogojev za sprejem ali materialnih pogojev za sprejem v zvezi z nastanitvijo, hrano ali obleko pa ne bi bila združljiva z obveznostjo, da se prosilcu zagotovi dostojen življenjski standard. S tako sankcijo bi mu bila namreč odvzeta možnost zadovoljitve najosnovnejših potreb. Taka sankcija bi poleg tega pomenila kršitev zahteve po sorazmernosti.

Sodišče je dodalo, da imajo države članice obveznost, da stalno in brez prekinitve zagotavljajo dostojen življenjski standard, ter da morajo organi, zadolženi za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito, na urejen način in v okviru lastne odgovornosti zagotoviti dostop do pogojev za sprejem, ki lahko zagotavljajo ta življenjski standard. Ti organi se torej ne smejo omejiti na to, da prosilcu izročijo seznam zasebnih centrov za brezdomce, ki bi ga lahko sprejeli, kot so to načrtovali belgijski pristojni organi.

Glede sankcije, s katero se omejujejo materialni pogoji za sprejem, kot sta ukinitiv ali omejitev dodatka za dnevne izdatke, je Sodišče natančneje pojasnilo, da morajo pristojni organi v vseh okoliščinah zagotoviti, da je taka sankcija glede na poseben položaj prosilca in vse okoliščine obravnavane zadeve v skladu z načelom sorazmernosti in ne ogroža dostojanstva tega prosilca. V zvezi s tem je opozorilo, da lahko države članice v primerih iz člena 20(4) Direktive o sprejemu predvidijo druge ukrepe od tistih, ki se nanašajo na materialne pogoje za sprejem, kot so zadržanje prosilca v ločenem delu nastanitvenega centra ali njegova premestitev v drug nastanitveni center. Poleg tega lahko pristojni organi odločijo, da prosilca pridržijo, če so izpolnjeni pogoji, določeni v tej direktivi.

Če je prosilec mladoletnik brez spremstva, torej ranljiva oseba v smislu Direktive o sprejemu, morajo nacionalni organi ob sprejetju sankcij na podlagi člena 20(4) iste direktive še posebej upoštevati poseben položaj mladoletnika in načelo sorazmernosti. Te sankcije je treba – zlasti glede na člen 24 Listine – sprejeti predvsem ob upoštevanju največje koristi otroka. Direktiva o sprejemu tudi ne ovira tega, da se ti organi odločijo, da mladoletnika zaupajo službam ali pravosodnim organom, ki so zadolženi za varstvo mladoletnikov.

1.3. Odločbe o vrnitvi

Sodišče (veliki senat) se je v sodbi z dne 19. marca 2019, **Arib in drugi** (C-444/17, [EU:C:2019:220](#)), izreklo o razlagi člena 2(2)(a) Direktive 2008/115⁸⁹ (v nadaljevanju: *Direktiva o vračanju*), ki državam članicam omogoča, da v dveh primerih iz te določbe še naprej uporabljajo poenostavljene postopke vračanja na svojih zunanjih mejah, ne da bi morale upoštevati vse postopkovne faze, določene s to direktivo, da bi lahko hitreje odstranile državljane tretjih držav, ki so bili prestreženi ob prestopu take meje. Sodišče je razsodilo, da se ta določba v povezavi s členom 32 Uredbe 2016/399⁹⁰ ne uporablja za položaj državljan tretje države, ki je bil prijet v neposredni bližini notranje meje in ki nezakonito biva na ozemlju države članice, tudi če je ta država članica na podlagi člena 25 te uredbe ponovno uvedla nadzor na tej meji zaradi resne grožnje javnemu redu ali notranji varnosti navedene države članice.

Sodišče je po tem, ko je ugotovilo, da člen 2(2)(a) Direktive o vračanju državam članicam ne dovoljuje, da državljane tretjih držav, ki v njih nezakonito prebivajo, zaradi nezakonitega vstopa prek notranje meje izključijo s področja uporabe te direktive, preučilo, ali lahko to, da je država članica uvedla ponovni nadzor na svojih notranjih mejah v skladu s členom 25 Uredbe 2016/399, povzroči, da se za državljana tretje države, ki nezakonito prebiva na ozemlju te države članice in je prijet v bližini take notranje meje, uporabi člen 2(2)(a) Direktive o vračanju.

V zvezi s tem je Sodišče na prvem mestu poudarilo, da je treba izjemo, določeno v zgoraj navedeni določbi, kot odstopanje od področja uporabe Direktive o vračanju razlagati ozko. Ta določba pa se ob upoštevanju njenega besedila, ki v zvezi s tem ni dvomno, nanaša na položaj državljan tretje države, ki je na „zunanjih mejah“ države članice ali v neposredni bližini take zunanje meje. V tej določbi ni nobene navedbe o tem, da bi se lahko za tak položaj štel položaj državljan tretje države, ki je na notranji meji, na kateri je bil ponovno uveden nadzor na podlagi člena 25 Uredbe 2016/399 ali v neposredni bližini take notranje meje, čeprav sta ob sprejetju te direktive člena 23 in 28 Uredbe št. 562/2006⁹¹ že določala, prvič, da lahko države članice

89| Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL 2008, L 348, str. 98).

90| Uredba (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL 2016, 2016, L 77, str. 1).

91| Uredba (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL 2006, L 105, str. 1).

izjemoma ponovno uvedejo nadzor na notranjih mejah, kadar se pojavi resna grožnja njihovemu javnemu redu ali notranji varnosti, in drugič, da se v takem primeru smiselno uporabljajo ustrezne določbe te uredbe o zunanjih mejah.

Na drugem mestu, Sodišče je glede cilja, ki se uresničuje s členom 2(2)(a) Direktive o vračanju, razsodilo, da ob upoštevanju navedenega cilja ni treba razlikovati položaja nezakonito prebivajočega državljana tretje države, ki je bil prijet v neposredni bližini notranje meje, glede na to, ali je bil nadzor na navedeni meji ponovno uveden ali ne, saj zgolj to, da država članica ponovno uvede nadzor na notranjih mejah, ne povzroči, da je mogoče nezakonito prebivajočega državljana tretje države, ki je bil prijet ob prestopu te meje ali v njeni neposredni bližini, z ozemlja schengenskega območja s takojšnjo odvedbo na zunanjo mejo odstraniti hitreje in bolj zlahka, kot če bi bil na istem mestu prijet ob policijski kontroli v smislu člena 23(a) Uredbe 2016/399, ne da bi bil ponovno uveden nadzor na navedenih mejah.

Na tretjem mestu je Sodišče poudarilo, da je nujnost ozke razlage področja uporabe člena 2(2)(a) Direktive o vračanju potrjena tudi z analizo okvira, v katerega spada ta določba, in zlasti s sistematično razlago Uredbe 2016/399. Glede na besedilo člena 2 te uredbe se namreč pojma „notranje meje“ in „zunanje meje“ med seboj izključujeta, člen 32 te uredbe pa zgolj določa, da se, če država članica ponovno uvede nadzor na notranjih mejah, smiselno uporabljajo le ustrezne določbe te uredbe o zunanjih mejah. Vendar navedeni člen 32 ne določa, da se v takem primeru uporablja člen 2(2)(a) Direktive o vračanju.

2. Politika priseljevanja

Sodišče je v sodbi z dne 3. oktobra 2019, **X (Rezidenti za daljši čas – stalni, redni in zadostni viri)** (C-302/18, [EU:C:2019:830](#)), podalo razlago Direktive 2003/109 v delu, v katerem je v njej določeno, da države članice od državljanov tretjih držav zahtevajo, da za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas dokažejo, da imajo zase in za vzdrževane družinske člane stalne in redne vire, ki zadostujejo za njihovo vzdrževanje in vzdrževanje njihovih družinskih članov, ne da bi uporabljali sistem socialne pomoči zadevne države članice⁹². Sodišče je razsodilo, da se pojem „viri“ ne nanaša zgolj na lastne vire prosilca za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas, ampak so lahko s tem pojmom zajeti tudi viri, ki jih temu prosilcu da na razpolago tretja oseba, če so ti viri glede na posamični položaj zadevnega prosilca stalni, redni in zadostni.

Ta sodba je bila izdana v okviru spora med osebo X, ki je kamerunski državljan, in Belgische Staat (Belgijska država) v zvezi z zavrnitvijo vloge za izdajo dovoljenja za naselitev in pridobitev statusa rezidenta za daljši čas. X je v okviru vloge navajal vire svojega brata in predložil pisno zavezo, ki jo je podpisal zadnjenavedeni, v kateri je bilo navedeno, da bo ta zagotovil, da imajo X in njegovi vzdrževani družinski člani stalna, redna in zadostna sredstva za preživljanje. Vloga je bila zavrnjena z obrazložitvijo, da X nima lastnih virov in da dejstvo, da ga vzdržuje njegov brat, še ne pomeni, da ima redni in stalni prihodek.

Sodišče je po ugotovitvi, da je pojem „viri“ iz zadevne določbe avtonomen pojem prava Unije, navedlo, da zgolj na podlagi besedila navedene določbe ni mogoče določiti niti narave niti izvora v njej navedenih virov. V nekaterih jezikovnih različicah Direktive 2003/109 je namreč uporabljen izraz, ki ustreza besedi „viri“, medtem ko je v drugih jezikovnih različicah uporabljen izraz, ki ustreza pojmu „prihodki“. Tako je Sodišče podalo razlago, ki temelji na cilju te direktive in na sobesedilu zadevne določbe, ter zlasti ugotovilo, da navedena direktiva načeloma ne dovoljuje, da se določijo dodatni pogoji v zvezi z izvorom virov, na katere se nanaša zadevna določba.

⁹²| Člen 5(1)(a).

Sodišče je v nadaljevanju razsodilo, da iz preučitve besedila, cilja in sobesedila navedene določbe, tudi če se jo postavi ob bok primerljivih določb direktiv 2004/38⁹³ in 2003/86⁹⁴, prav tako izhaja, da izvor virov, na katere se nanaša prvonavedena določba, za zadevno državo članico ni odločilno merilo za namene preverjanja njihove stalnosti, rednosti in zadostnosti. Pogoje v zvezi z „viri“ v smislu Direktive 2003/109 in Direktive 2004/38 je namreč kljub temu, da je njihov pomen drugačen, mogoče razlagati podobno, in sicer tako, da ne izključujejo, da se lahko zadevna oseba sklicuje na vire, ki izvirajo od tretje osebe, ki je njen družinski član. Poleg tega iz Direktive 2003/86 izhaja, da ni odločilno, od kod viri izvirajo, ampak to, ali so stalni in zadostni glede na posamični položaj zadevne osebe.

Sodišče je nazadnje dodalo, da mora pristojni nacionalni organ preučiti, ali je treba vire, ki izvirajo od tretje osebe ali družinskega člana prosilca, šteti za stalne, redne in zadostne. Glede tega je mogoče upoštevati pravno zavezujočo naravo garancijske izjave, ki jo da tretja oseba ali družinski član prosilca, družinsko povezavo med prosilcem in družinskimi člani, ki so ga pripravljeni vzdrževati, ter naravo in trajnost virov zadnjenavedenih.

Sodišče je v sodbi z dne 12. decembra 2019, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca)* (C-519/18, [EU:C:2019:1070](#)), razsodilo, da država članica sme, da bi dovolila združitev družine s sestro begunca, zahtevati, da ta sestra zaradi svojega zdravstvenega stanja ni sposobna poskrbeti za svoje potrebe. Vendar se mora navedena nesposobnost presojati ob upoštevanju posebnega položaja beguncev in po posamični preučitvi. Poleg tega je mogoče tako združitev dovoliti le, če se na enak način ugotovi, da finančno podporo zadevne osebe dejansko zagotavlja begunec, ali je razvidno, da je begunec najbolj primeren družinski član za zagotovitev zahtevane finančne podpore.

V postopku v glavni stvari je sestra iranskega državljana, ki je pridobil status begunca na Madžarskem, vložila prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje zaradi združitve družine. Čeprav je trpela za depresijo, zaradi katere se je morala redno zdraviti, je bila njena prošnja zavrnjena z obrazložitvijo, med drugim, da ni dokazala, da zaradi svojega zdravstvenega stanja ne bi bila sposobna poskrbeti za svoje potrebe, kar je pogoj, ki ga zahteva madžarska ureditev.

Sodišče, ki mu je bilo zastavljeno vprašanje skladnosti te ureditve z Direktivo 2003/86, je najprej navedlo, da so za uveljavljanje pravice do združitve družine za begunce določeni ugodnejši pogoji. Natančneje, države članice lahko odločijo, da to pravico priznajo družinskim članom begunca – kot so bratje in sestre – ki niso izrecno naštet v Direktivi 2003/86 kot osebe, ki se jima taka pravica do združitve družine mora priznati ali se jim lahko prizna. Sodišče je zato poudarilo široko polje proste presoje, ki ga imajo države članice tako glede odločitve, da področje osebne uporabe te direktive razširijo, kot da določijo, kateri so zadevni družinski člani.

Ta manevrski prostor pa je vendarle omejen z dolžnostjo, da se prepričajo, da zadevnega družinskega člana „vzdržuje“ begunec. Sodišče je v zvezi s tem navedlo, da je treba pomen pogoja, ki je izrecno določen v Direktivi 2003/86, v Uniji razlagati avtonomno in enotno. V zvezi s tem je treba upoštevati pojasnila, ki jih je Sodišče že podalo glede primerljivega pogoja v okviru Direktive 2004/38, pri čemer je treba upoštevati posebnosti položaja beguncev. Tako ni mogoče sistematično zahtevati od begunca, da na dan prošnje za združitev zagotavlja finančno podporo člana svoje družine. Lahko je namreč finančno nezmožen pridobiti potrebna sredstva ali se boji, da bo ogrozil svojo družino, če bi z njo stopil v stik. Po mnenju Sodišča morata biti izpolnjena tudi dva elementa, da bi se štelo, da begunec vzdržuje svojega družinskega člana. Prvič, družinski

93| Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

94| Direktiva Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 224).

član na dan vložitve prošnje za združitev z beguncem glede na svoje gospodarske in socialne pogoje ne sme biti sposoben zadovoljevati svojih osnovnih potreb. Drugič, ugotoviti je treba, da njegovo finančno podporo dejansko zagotavlja begunec ali da je ob upoštevanju vseh upoštevnihih okoliščin – kot so sorodstvena stopnja družinskega člana z beguncem, narava in trdnost njegovih drugih družinskih razmerij ter starost in gospodarski položaj njegovih drugih sorodnikov – razvidno, da je begunec najbolj primeren družinski član za zagotovitev te finančne podpore.

Sodišče je tudi potrdilo, da lahko države članice glede na svoj manevrski prostor na tem področju določijo dodatne zahteve v zvezi z naravo razmerja odvisnosti, ki obstaja med beguncem in zadevnimi člani njegove družine. Zlasti lahko zahtevajo, da begunec te družinske člane vzdržuje iz nekaterih posebnih razlogov, kot je njihovo zdravstveno stanje. Vendar je ta možnost vseeno omejena z dvema vidikoma. Na eni strani mora taka nacionalna ureditev spoštovati tako temeljne pravice, ki jih zagotavlja Listina, kot načelo sorazmernosti. Na drugi strani morajo pristojni nacionalni organi opraviti posamično preučitev prošnje za združitev družine in pogoja, da družinskega člana vzdržuje begunec, pri čemer upoštevajo vse upoštevne elemente. Poleg tega morajo ti organi upoštevati dejstvo, da je lahko obseg potreb zelo različen glede na posameznika, in poseben položaj beguncev, zlasti glede na oteženo pridobitev dokazov v njihovi državi izvora.

IX. Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah: evropski nalog za prijetje

Kar zadeva pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah, je treba omeniti osem sodb, ki se nanašajo na evropski nalog za prijetje, od katerih so bile štiri izdane v okviru nujnega postopka predhodnega odločanja (PPU). Pet sodb se nanaša zlasti na pojem „odreditveni pravosodni organ“ v smislu Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ⁹⁵ o evropskem nalogu za prijetje.

Sodišče (veliki senat) je v združenih zadevah, v katerih je bila 27. maja 2019 izdana sodba **OG in PI (Državni tožilstvi v Lübecku in Zwickau)** (C-508/18 in C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)), razsodilo, da pojem „odreditveni pravosodni organ“ v smislu člena 6(1) Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje, pri katerem gre za organ, ki je pristojen za izdajo evropskega naloga za prijetje, ne zajema državnih tožilstev države članice, ki so izpostavljena tveganju, da bodo zanje v okviru sprejetja odločitve o izdaji evropskega naloga za prijetje neposredno ali posredno veljali posamezni napotki ali navodila izvršilne oblasti, kot je minister za pravosodje. Nasprotno je Sodišče (prav tako veliki senat) v sodbi z istega dne, **PF (Državni tožilec Litve)** (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)), razsodilo, da ta pojem zajema generalnega državnega tožilca države članice, ki je – čeprav je strukturno neodvisen od sodne veje oblasti – pristojen za kazenski pregon in katerega status v tej državi članici mu zagotavlja neodvisnost od izvršilne veje oblasti v okviru izdaje evropskega naloga za prijetje.

Te različne zadeve so se nanašale na izvršitev, in sicer na Irskem, evropskih nalogov za prijetje, ki sta jih izdali nemški državni tožilstvi zaradi kazenskih pregonov, uvedenih zoper litovskega državljana (zadeva OG) in romunskega državljana (zadeva PI), ter evropskega naloga za prijetje, ki ga je izdal generalni državni tožilec Litve zaradi kazenskega pregona, uvedenega zoper litovskega državljana (zadeva PF).

95| Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34).

Sodišče je v vsaki od teh sodb najprej opozorilo, da pojem „pravosodni organ“ v smislu člena 6(1) Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje terja avtonomno razlago in da ni omejen le na sodnike ali sodišča države članice, temveč ga je treba razumeti tako, da širše zajema organe, ki v tej državi članici sodelujejo pri izvajanju sodne oblasti v kazenskih zadevah, v nasprotju, med drugim, z ministrstvi ali službami policije, ki so del izvršilne oblasti. Tako lahko ta pojem zajema organe države članice, ki ne da bi bili nujno sodniki ali sodišča, sodelujejo pri izvajanju sodne oblasti v kazenskih zadevah v tej državi članici. Evropski nalog za prijetje olajšuje prosti pretok sodnih odločb, ki so bile izdane pred sodbo in ki se nanašajo na izvajanje kazenskega pregona, zato organi, ki so v skladu z nacionalnim pravom pristojni za sprejemanje takih odločitev, lahko spadajo na področje uporabe Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje. Organ, kot je državno tožilstvo, ki ima v okviru kazenskega postopka pristojnost, da sproži pregon zoper osebo, osumljeno storitve kaznivega dejanja, zaradi tega, da bi bila privedena pred sodišče, je torej treba obravnavati kot organ, ki sodeluje pri izvajanju sodne oblasti zadevne države članice, in Sodišče je ugotovilo, da gre za tak primer tako pri državnih tožilstvih v Nemčiji (zadevi OG in PI) kot tudi pri generalnem državnem tožilcu Litve (zadeva PF).

Sodišče je v nadaljevanju spomnilo, da sistem evropskega naloga za prijetje vključuje varstvo postopkovnih in temeljnih pravic, ki mora biti zagotovljeno zahtevani osebi, na dveh ravneh. Sodnemu varstvu, določenem na prvi ravni ob sprejetju nacionalne odločbe, kot je nacionalni nalog za prijetje, je dodano varstvo, ki mora biti zagotovljeno na drugi ravni ob izdaji evropskega naloga za prijetje. Kar zadeva ukrep, kot je izdaja evropskega naloga za prijetje, ki lahko poseže v pravico do svobode zadevne osebe iz člena 6 Listine, to varstvo pomeni, da je treba sprejeti odločitev, ki izpolnjuje zahteve za učinkovito sodno varstvo, vsaj na eni od dveh ravni tega varstva.

Zato mora nacionalna sodna odločba, kot je nacionalni nalog za prijetje, na katerem temelji evropski nalog za prijetje – kadar pravo odreditvene države članice podeli pristojnost za izdajo evropskega naloga za prijetje organu, ki sicer sodeluje pri izvajanju sodne oblasti v tej državi članici, vendar ni sodnik ali sodišče – izpolnjevati take zahteve. Sodišče je ugotovilo, da taka rešitev izvršitvenemu pravosodnemu organu omogoča zagotovilo, da odločitev o izdaji evropskega naloga za prijetje zaradi kazenskega pregona temelji na nacionalnem postopku, ki je predmet sodnega nadzora, in da so bila osebi, zoper katero je bil ta nacionalni nalog za prijetje izdan, zagotovljena vsa jamstva, potrebna za sprejetje take vrste odločitev.

Druga raven varstva pa pomeni, da pravosodni organ, ki je po nacionalni zakonodaji pristojen za izdajo evropskega naloga za prijetje, zlasti spremlja izpolnjevanje pogojev, potrebnih za to izdajo, in preuči, ali je glede na posebnosti vsakega posameznega primera navedena izdaja naloga sorazmerna. Poleg tega mora biti ta odreditveni pravosodni organ sposoben izvršitvenemu pravosodnemu organu zagotoviti, da glede na jamstva, ki jih zagotavlja pravni sistem odreditvene države članice, deluje neodvisno pri opravljanju svojih funkcij v zvezi z izdajo evropskega naloga za prijetje. Natančneje, ta neodvisnost zahteva, da obstajajo statusna in organizacijska pravila, ki zagotavljajo, da ta organ v okviru sprejetja odločitve o izdaji takega naloga za prijetje ni izpostavljen kakršnemu koli tveganju, da bo zlasti podrejen posameznim navodilom izvršilne veje oblasti. Nazadnje, v odreditveni državi članici mora – kadar zakonodaja te države članice podeljuje pristojnost za izdajo evropskega naloga za prijetje organu, ki sicer sodeluje pri izvajanju sodne oblasti te države članice, vendar ni sodišče – obstajati možnost sodnega nadzora nad odločitvijo o izdaji takega naloga za prijetje in zlasti nad sorazmernostjo takšne odločitve, ki v celoti izpolnjuje zahteve učinkovitega sodnega varstva.

Sodišče je v sodbah z dne 12. decembra 2019, **Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg in Openbaar Ministerie (Državni tožilstvi v Lyonu in Toursu)** (C-566/19 PPU in C-626/19 PPU, [EU:C:2019:1077](#)), **Openbaar Ministerie (Švedsko državno tožilstvo)** (C-625/19 PPU, [EU:C:2019:1078](#)) ter **Openbaar Ministerie (Državni tožilec v Bruslju)** (C-627/19 PPU, [EU:C:2019:1079](#)), ki so bile izdane v okviru nujnega postopka predhodnega odločanja, dopolnilo svojo nedavno sodno prakso⁹⁶ v zvezi z Okvirnim sklepom o evropskem nalogu za prijetje, tako da je pojasnilo zahtevo po neodvisnosti „odreditvenega pravosodnega organa“, ki izda evropski nalog za prijetje, in zahtevo po učinkovitem sodnem varstvu, ki mora biti zagotovljeno osebam, za katere se izda tak nalog za prijetje.

V zadevah iz postopkov v glavni stvari so državna tožilstva v Franciji (zadevi C-566/19 PPU in C-626/19 PPU), na Švedskem (zadeva C-625/19 PPU) in v Belgiji (zadeva C-627/19 PPU) izdala evropske naloge za prijetje zaradi, v prvih treh zadevah, kazenskega pregona in, v zadnji zadevi, izvršitve kazni. Postavilo se je vprašanje glede njihove izvršitve, ki je bila odvisna zlasti od tega, ali imajo ta državna tožilstva status „odreditvenega pravosodnega organa“.

Sodišče je na prvem mestu preizkusilo, ali je francoskemu državnemu tožilstvu s statusom, ki ga ima, podeljeno zadostno jamstvo neodvisnosti, da lahko izda evropske naloge za prijetje, in je razsodilo, da je temu tako.

Navedlo je namreč, da iz elementov, ki so mu bili predloženi, izhaja, da imajo francoski državni tožilci pristojnost za to, da neodvisno, predvsem v razmerju do izvršilne veje oblasti, presodijo potrebo po izdaji evropskega naloga za prijetje in sorazmernost te izdaje, ter da to pristojnost izvajajo objektivno, ob upoštevanju vseh obremenilnih in razbremenilnih elementov. Njihove neodvisnosti ne omaje niti dejstvo, da so zadolženi za izvajanje kazenskega pregona, niti dejstvo, da lahko minister za pravosodje nanje naslavlja splošna navodila glede kazenske politike, niti ne dejstvo, da delujejo pod vodstvom in nadzorom svojih hierarhično nadrejenih, ki so prav tako državni tožilci, in morajo torej spoštovati njihova navodila.

Sodišče je na drugem mestu pojasnilo zahtevo iz svoje nedavne sodne prakse, da mora v odreditveni državi članici v zvezi z odločitvijo o izdaji evropskega naloga za prijetje, ki jo sprejme organ, ki sodeluje pri izvajanju sodne oblasti, vendar ni sodišče, obstajati možnost sodnega nadzora, v katerem so spoštovane zahteve učinkovitega sodnega varstva.

Prvič, Sodišče je poudarilo, da obstoj tega sodnega nadzora ni pogoj za to, da se neki organ opredeli kot odreditveni pravosodni organ v smislu Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje.

Drugič, Sodišče je navedlo, da morajo države članice zagotoviti, da njihovi pravni redi učinkovito zagotavljajo zahtevano raven sodnega varstva, tako da uvedejo postopkovna pravila, ki se lahko od enega do drugega sistema razlikujejo. V zvezi s tem uvedba ločenega pravnega sredstva zoper odločitve o izdaji evropskega naloga za prijetje pomeni le eno od možnosti. Sodišče je tako razsodilo, da so zahteve učinkovitega sodnega varstva, ki mora biti zagotovljeno osebi, na katero se nanaša evropski nalog za prijetje, ki ga je izdal organ, ki ni sodišče, zaradi kazenskega pregona, izpolnjene, če so v odreditveni državi članici pogoji za izdajo tega naloga in zlasti sorazmernost te izdaje predmet sodnega nadzora.

96| Glej zlasti sodbe Sodišča z dne 27. maja 2019, **OG in PI (Državni tožilstvi v Lübecku in Zwickauu)** (C-508/18 in C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)), z dne 27. maja 2019, **PF (Generalni državni tožilec Litve)** (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)), in z dne 9. oktobra 2019, **NJ (Državno tožilstvo na Dunaju)** (C-489/19 PPU, [EU:C:2019:849](#)).

V obravnavanem primeru francoski in švedski sistem ustrezata tem zahtevam, saj je na podlagi nacionalnih postopkovnih pravil mogoče ugotoviti, da je sorazmernost odločitve državnega tožilstva o izdaji evropskega naloga za prijetje lahko predmet sodnega nadzora, ki se opravi pred sprejetjem te odločitve ali celo skoraj hkrati z njim, pa tudi naknadnega sodnega nadzora. To presojo sorazmernosti zlasti predhodno opravi sodišče, ki sprejme nacionalno odločbo, na podlagi katere se lahko nato izda evropski nalog za prijetje.

Sodišče je za primer, da državno tožilstvo evropskega naloga za prijetje ne izda zaradi kazenskega pregona, ampak zaradi izvršitve kazni zapora, ki je naložena s pravnomočno obsodbo, ugotovilo, da zahteve, ki izhajajo iz učinkovitega sodnega varstva, prav tako ne pomenijo, da je treba določiti ločeno pravno sredstvo zoper odločitev državnega tožilstva. Dejstvo, da belgijski sistem ne določa takega pravnega sredstva, torej ne pomeni, da ne izpolnjuje teh zahtev. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da kadar se evropski nalog za prijetje nanaša na izvršitev kazni, je sodni nadzor opravljen z izvršljivo sodbo, na kateri ta nalog za prijetje temelji. Izvršitveni pravosodni organ namreč lahko domneva, da je odločitev o izdaji tega naloga za prijetje posledica sodnega postopka, v katerem so bila zahtevani osebi zagotovljena jamstva v zvezi z varstvom njenih temeljnih pravic. Poleg tega sorazmernost tega naloga za prijetje izhaja tudi iz izrečene obsodbe, saj je v Okvirnem sklepu o evropskem nalogu za prijetje določeno, da morata biti s to obsodbo naložena kazen zapora ali ukrep, vezan na odvzem prostosti, v trajanju vsaj štiri mesece.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 24. junija 2019, **Popławski** (C-573/17, [EU:C:2019:530](#)), obravnavalo vprašanje, *ali pravosodni organ pri izvršitvi evropskega naloga za prijetje na podlagi načela primarnosti prava Unije ne sme uporabiti nacionalnih določb, ki niso združljive z okvirnim sklepom*. Poleg tega je podalo pojasnila glede pravnih učinkov izjave, ki jo država članica poda na podlagi člena 28(2) Okvirnega sklepa 2008/909⁹⁷ po datumu njegovega sprejetja. Na podlagi te določbe „lahko“ država članica „ob sprejetju tega okvirnega sklepa poda izjavo, v kateri navede, da bo kot odreditvena država in država izvršitve v primerih, ko se pravnomočna sodba [,ki jo je treba izvršiti,] izda pred datumom, ki ga določi, še naprej uporabljala obstoječe pravne instrumente o premestitvi obsojenih oseb, ki so se uporabljali pred 5. decembrom 2011. [...]“.

Spor o glavni stvari se je nanašal na postopek izvršitve – na Nizozemskem – evropskega naloga za prijetje, ki ga je oktobra 2013 poljsko sodišče izdalo zoper poljskega državljanca, ki prebiva na Nizozemskem, za izvršitev zaporne kazni na Poljskem. Predložitveno sodišče je oktobra 2015 v okviru izvršitve tega evropskega naloga za prijetje vložilo prvi predlog za sprejetje predhodne odločbe, na katerega je Sodišče odgovorilo s sodbo z dne 29. junija 2017, **Popławski**⁹⁸. V tej sodbi je Sodišče med drugim odločilo, da je treba člen 4, točka 6, Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje, v katerem je določen razlog za fakultativno neizvršitev evropskega naloga za prijetje, razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, s katero se izvaja ta določba in ki v primeru, v katerem predajo tujega državljanca z dovoljenjem za stalno prebivanje na ozemlju te države članice zahteva druga država članica za izvršitev zaporne kazni, ki je bila temu državljanu naložena s pravnomočno sodno odločbo, prvič, ne dovoli take predaje in, drugič, določa le obveznost pravosodnih organov prve države članice, da pravosodne organe druge države članice obvestijo, da so pripravljeni prevzeti izvršitev te sodbe, ne da bi bila na dan zavrnitve predaje zagotovljena dejanska izvršitev sodbe in niti da bi bilo to zavrnitev mogoče izpodbijati, če bi se pozneje izkazalo, da je ta prevzem nemogoče izvesti.

V drugi sodbi **Popławski** je Sodišče najprej razsodilo, sklicujoč se zlasti na besedilo člena 28(2) Okvirnega sklepa 2008/909 in na njegovo splošno sistematiko, da izjava, ki jo država članica poda na podlagi te določbe po datumu sprejetja tega okvirnega sklepa, ne more imeti pravnih učinkov.

97| Okvirni sklep Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008 o uporabi načela vzajemnega priznavanja sodb v kazenskih zadevah, s katerimi so izrečene zaporne kazni ali ukrepi, ki vključujejo odvzem prostosti, za namen njihovega izvrševanja v Evropski uniji (UL 2008, L 327, str. 27).

98| Sodba Sodišča z dne 29. junija 2017, **Popławski** (C-579/15, [EU:C:2017:503](#)).

V nadaljevanju je opozorilo na obseg obveznosti, ki na podlagi načela primarnosti prava Unije zavezuje nacionalno sodišče v položaju, ko bi bila določba njegovega nacionalnega prava v nasprotju z določbami prava Unije, ki – kot Okvirni sklep o evropskem nalogu za prijetje in Okvirni sklep 2008/909 – nimajo neposrednega učinka. V takem položaju to sodišče ni zavezano, da zgolj na podlagi prava Unije ne uporabi določbe svojega nacionalnega prava, ki ni združljiva z zadevno določbo prava Unije.

Vendar je Sodišče tudi opozorilo, da čeprav okvirni sklepi ne morejo imeti neposrednega učinka, je posledica njihove zavezujoče narave obveznost za nacionalne organe, da od izteka roka za njihov prenos skladno razlagajo svoje nacionalno pravo, če ta razlaga ne bi bila *contra legem* in če so z njo spoštovana splošna pravna načela, zlasti načeli pravne varnosti in prepovedi retroaktivnosti. Sodišče je v zvezi z obveznostjo razlage nizozemskega prava v skladu z Okvirnim sklepom o evropskem nalogu za prijetje opozorilo, da je v svoji predhodni sodbi z dne 29. junija 2017, *Popławski*, ugotovilo, da obveznost nacionalnega sodišča, da zagotovi polni učinek tega okvirnega sklepa, za Kraljevino Nizozemsko povzroči obveznost, da izvrši zadevni evropski nalog za prijetje, oziroma – v primeru zavrnitve – obveznost, da se na Nizozemskem zagotovi učinkovita izvršitev kazni, ki je bila na Poljskem izrečena zoper D. A. Popławskega.

Sodišče je na drugem mestu poleg tega pojasnilo, kako je treba razlagati člen 4, točka 6, Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje. V zvezi s tem je, prvič, kar zadeva obveznost, ki je s to določbo naložena izvršitveni državi članici, da v primeru zavrnitve izvršitve evropskega naloga za prijetje zagotovi dejanski prevzem zaporne kazni zoper zahtevano osebo, opozorilo, da ta obveznost predpostavlja resnično zavezo te države članice, da bo izvršila to kazen. Tako ni mogoče šteti, da zgolj okoliščina, da ta država izrazi, da je „pripravljena“ izvršiti to kazen, upravičuje tako zavrnitev. Zato mora izvršitveni pravosodni organ pred vsako zavrnitvijo izvršitve evropskega naloga za prijetje preveriti možnost dejanske izvršitve kazni v skladu s svojim nacionalnim pravom. V teh okoliščinah je predložitveno sodišče edino pristojno, da v obravnavanem primeru presodi, ali je mogoče nizozemsko pravo – brez uporabe razlage *contra legem* – razlagati tako, da je mogoče Okvirni sklep o evropskem nalogu za prijetje izenačiti s pogodbeno pravno podlago za namene uporabe zadevne nacionalne določbe. V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da predložitveno sodišče v zadevi v glavni stvari ne more upravičeno trditi, da te določbe nacionalnega prava ne more razlagati v skladu s pravom Unije le zato, ker je minister, ki mora ukrepati v primeru zavrnitve predaje, navedeno nacionalno določbo razlagal v smislu, ki ni v skladu s tem pravom. Zato, če predložitveno sodišče ugotovi, da je mogoče Okvirni sklep o evropskem nalogu za prijetje po metodah razlage, ki so priznane v nizozemskem pravu, za namene uporabe zadevne nacionalne določbe izenačiti z mednarodno pogodbo, mora to določbo, ki se tako razlaga, uporabiti v sporu o glavni stvari, ne da bi upoštevalo dejstvo, da minister taki razlagi nasprotuje.

Drugič, kar zadeva polje proste presoje, določeno v členu 4, točka 6, Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje, v korist izvršitvenega pravosodnega organa pri uporabi razloga za fakultativno neizvršitev evropskega naloga za prijetje, je Sodišče opozorilo, da mora biti temu organu omogočeno, da upošteva cilj tega razloga za fakultativno neizvršitev, ki je v tem, da se izvršitvenemu pravosodnemu organu omogoči, da kot posebej pomembno izpostavi možnost, da se zahtevani osebi po prestani kazni, na katero je bila obsojena, omogočijo boljše možnosti za ponovno vključitev v družbo. Tako se lahko možnost, ki jo ima izvršitveni pravosodni organ, da na podlagi te določbe zavrne predajo zahtevane osebe, uporabi samo, če ta organ – po preveritvi, prvič, da je ta oseba v izvršitveni državi članici, da je državljan te države ali v njej prebiva, in drugič, da se zaporna kazen, ki jo je tej osebi izrekla odreditvena država članica, dejansko lahko izvrši v izvršitveni državi članici – meni, da obstaja legitimen interes za izvršitev kazni, ki je bila naložena v odreditveni državi članici, na ozemlju izvršitvene države članice. Zato je predložitveno sodišče primarno tisto, ki mora zagotoviti, kolikor je mogoče, skladno razlago svojega nacionalnega prava, ki mu omogoča doseči rezultat, ki bo skladen s ciljem, ki se uresničuje z Okvirnim sklepom o evropskem nalogu za prijetje. Če bi se to izkazalo za nemogoče, bi moralo navedeno sodišče vsaj sprejeti takšno razlago svojega nacionalnega prava, ki mu omogoča, da pride do rešitve, ki ni v nasprotju s ciljem tega okvirnega sklepa, in ki zato omogoča preprečitev nekaznovanosti D. A. Popławskega. Tako bi bilo v primeru, če bi to sodišče navedeno pravo razlagalo tako, da je zavrnitev

izvršitve evropskega naloga za prijetje, ki je bil izdan zoper D. A. Poplawskega, pogojena z jamstvom, da bo zaporna kazen, na katero je bil obsojen na Poljskem, dejansko izvršena na Nizozemskem, in sicer tudi, če ta zavrnitev nastopi samodejno.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 15. oktobra 2019, **Dorobantu** (C-128/18, [EU:C:2019:857](#)), ob upoštevanju prepovedi mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja iz člena 4 Listine razložilo *določbo Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje*⁹⁹, ki določa, da ta instrument ne spreminja obveznosti spoštovanja temeljnih pravic in temeljnih pravnih načel iz člena 6 Pogodbe o Evropski uniji.

Spor o glavni stvari se je nanašal na izvršitev evropskega naloga za prijetje, ki ga je romunsko sodišče izdalo zoper romunskega državljana, v Nemčiji. Nemško sodišče se je kot organ, pristojen za izvršitev tega evropskega naloga za prijetje, spraševalo o merilih, ki jih je treba upoštevati pri presoji, ali se z razmerami v zaporu, v katerem bi bil ta državljan zaprt, če bi bil predan romunskim organom, spoštujejo zahteve, ki izhajajo iz člena 4 Listine. Ta zadeva je Sodišču omogočila, da je pojasnilo sodno prakso, ki izhaja zlasti iz njegovih sodb v zadevah *Aranyosi in Căldăraru*¹⁰⁰ ter *Generalstaatsanwaltschaft (Pogoji prestajanja zapora na Madžarskem)*¹⁰¹.

Sodišče se je na prvem mestu izreklo o intenzivnosti in obsegu nadzora razmer v zaporu v odreditveni državi članici, ki ga opravi izvršitveni pravosodni organ. V zvezi s tem je razsodilo, da mora izvršitveni pravosodni organ, kadar ima na voljo objektivne, zanesljive, natančne in ustrezno posodobljene dokaze, ki potrjujejo obstoj sistemskih ali splošnih pomanjkljivosti glede razmer v zavodih za prestajanje zaporne kazni odreditvene države članice, za to, da bi ugotovil, ali obstajajo resni in utemeljeni razlogi za prepričanje, da obstaja dejanska nevarnost, da bo oseba, za katero je izdan evropski nalog za prijetje, po predaji tej državi članici podvržena nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju, upoštevati vse relevantne materialne vidike razmer v zavodu za prestajanje zaporne kazni, za katerega je konkretno določeno, da bo ta oseba v njem zaprta. Ta nadzor ni omejen na preverjanje očitnih pomanjkljivosti, ker je prepoved nečloveškega ali ponižujočega ravnanja absolutna.

Poleg tega izvršitveni pravosodni organ zaradi konkretne in natančne narave takega nadzora na eni strani in rokov, ki mu jih nalaga okvirni sklep, na drugi ne sme opraviti preizkusa razmer v zaporu, ki obstajajo v vseh zaporih odreditvene države članice, v katerih bi zadevna oseba lahko bivala po odvzemu prostosti. Izvršitveni pravosodni organ mora za namene preveritve razmer v zavodu za prestajanje zaporne kazni, za katerega je konkretno določeno, da bo ta oseba v njem zaprta, zaprositi odreditveni pravosodni organ za informacije, za katere meni, da so potrebne, in se mora načeloma zanesti na zagotovila zadnjenavedenega organa, če ni natančnih podatkov, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, ali so razmere v zaporu v nasprotju s členom 4 Listine.

Med materialnimi vidiki, ki jih mora preveriti izvršitveni pravosodni organ, so osebni prostor, na voljo osebi, ki ji je odvzeta prostost, v celici tega zavoda, sanitarni pogoji in obseg svobode gibanja zadevne osebe v navedenem zavodu.

Sodišče je na drugem mestu, kar natančneje zadeva osebni prostor, ki ga ima na voljo oseba, ki ji je odvzeta prostost, poudarilo, da mora izvršitveni pravosodni organ, ker v zvezi s tem trenutno v pravu Unije ni minimalnih zahtev, upoštevati minimalne zahteve, ki izhajajo iz člena 3 Evropske konvencije o varstvu

99| Člen 1(3) Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje.

100| Sodba Sodišča z dne 5. aprila 2016, **Aranyosi in Căldăraru** (C-404/15 in C-659/15 PPU, [EU:C:2016:198](#)).

101| Sodba Sodišča z dne 25. julija 2018, **Generalstaatsanwaltschaft (Pogoji prestajanja zapora na Madžarskem)** (C-220/18 PPU, [EU:C:2018:589](#)).

človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP)¹⁰² v delu, v katerem pravica iz te določba ustreza pravici, ki jo zagotavlja člen 4 Listine. Sodišče je ob sklicevanju na sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice med drugim menilo, da je to, da je osebni prostor zaprte osebe v skupinski celici manjši od 3 m², podlaga za močno domnevo kršitve člena 3 EKČP, ki jo je običajno mogoče ovreči zgolj, če so zmanjšanja tega osebnega prostora kratka, občasna in minimalna, če so povezana s svobodo gibanja zunaj celice in dejavnostmi zunaj celice ter če so splošne razmere v zaporu v zadevnem zavodu dostojne. Sodišče je poleg tega pojasnilo, da izračun razpoložljivega prostora ne sme vključevati površine sanitarij, vključevati pa mora površino, ki jo zaseda pohištvo, vendar morajo osebe, ki jim je odvzeta prostost, ohraniti možnost, da se v celici normalno gibljejo.

Sodišče je na tretjem mestu razsodilo, da lahko izvršitveni pravosodni organi pri celoviti presoji razmer, v katerih bo odvzeta prostost osebi, zoper katero je izdan evropski nalog za prijetje, upoštevajo obstoj ukrepov za nadzor, kot je med drugim naknadni sodni nadzor nad razmerami v zaporu v odreditveni državi članici. Vendar izvršitveni pravosodni organ ne more izključiti obstoja dejanske nevarnosti nečloveškega ali ponižujočega ravnanja zgolj zato, ker ima zadevna oseba v tej državi članici na voljo pravno sredstvo, s katerim lahko ugovarja razmeram v zaporu, ali ker obstajajo zakonski ali strukturni ukrepi za okrepitev nadzora nad razmerami v zaporu.

Nazadnje, Sodišče je na četrtem mestu odločilo, da ugotovitve izvršitvenega pravosodnega organa, da obstajajo resni in utemeljeni razlogi za prepričanje, da obstaja nevarnost, da bo zadevna oseba po predaji odreditveni državi članici podvržena takemu ravnanju zaradi razmer v zavodu za prestajanje zaporne kazni, za katerega je konkretno določeno, da bo v njem zaprta, pri odločanju o taki predaji ni mogoče tehtati s preudarki, ki se nanašajo na učinkovitost pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah ter na načeli vzajemnega zaupanja in priznavanja. Absolutnost prepovedi nečloveškega ali ponižujočega ravnanja namreč nasprotuje temu, da bi bila lahko temeljna pravica, da se z osebo ne ravna nečloveško in ponižujoče, kakor koli omejena s takimi preudarki. Nujnost, da se zagotovi, da zadevna oseba ni podvržena nikakršnemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju, tako izjemoma upravičuje omejitev načel vzajemnega zaupanja in priznavanja.

102| Konvencija, podpisana v Rimu 4. novembra 1950.

X. Prevoz

V tem razdelku je treba omeniti dve sodbi. Prva sodba se nanaša na razlago pojma „izredne razmere“ v smislu Uredbe št. 261/2004 glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov. Druga sodba se nanaša na razlago pojma „pogodba o prevozu“ v smislu Uredbe št. 1371/2007 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu.

Sodišče je v sodbi z dne 4. aprila 2019, **Germanwings** (C-501/17, [EU:C:2019:288](#)), razložilo pojem „izredne razmere“ v smislu Uredbe št. 261/2004¹⁰³, tako da je ugotovilo, da poškodba letalske pnevmatike zaradi vijaka, ki leži na vzletno-pristajalni stezi, pomeni okoliščino, ki je zajeta s temi izrednimi razmerami. Letalski prevoznik mora potnikom v primeru triurne ali daljše zamude, ki je posledica te iste okoliščine, vseeno plačati odškodnino, če ni uporabil vseh sredstev, ki jih ima na voljo, za omejitev velike zamude navedenega leta.

Spor o glavni stvari je potekal med potnikom in letalskim prevoznikom Germanwings, ker je ta zavrnil plačilo odškodnine temu potniku, čigar let je imel veliko zamudo. Letalski prevoznik je zahtevo za izplačilo odškodnine zavrnil z obrazložitvijo, da je zamuda zadevnega leta nastala zaradi poškodbe letalske pnevmatike zaradi vijaka na vzletno-pristajalni stezi, kar je okoliščina, ki jo je treba opredeliti kot „izredne razmere“¹⁰⁴ v smislu Uredbe št. 261/2004, zaradi česar naj bi bil ta prevoznik oproščen obveznosti plačila odškodnine, določene s to uredbo¹⁰⁵.

Deželno sodišče, ki je odločalo o zadevi, je želelo izvedeti, ali gre pri zadevni poškodbi za „izredne razmere“ v smislu Uredbe št. 261/2004.

Sodišče je najprej navedlo, da letalski prevoznik ni dolžan plačati odškodnine potnikom, če lahko dokaže, da so je odpoved ali zamuda leta, ki je enaka ali daljša od treh ur ob prihodu, posledica „izrednih razmer“, katerim se ne bi bilo mogoče izogniti, tudi če bi bili sprejeti vsi ustrezni ukrepi, in da je – če je prišlo do takih razmer – sprejel položaju ustrezne ukrepe s tem, da je uporabil celotno osebje ter vsa razpoložljiva materialna in finančna sredstva, da bi preprečil, da bi bil zadevni let zaradi tega odpovedan ali imel veliko zamudo, pri čemer pa od njega ni mogoče zahtevati, da privoli v nevzdržne žrtve glede na zmogljivosti svojega podjetja v upoštevem trenutku.

Tako je Sodišče opozorilo, da je za „izredne razmere“ v smislu Uredbe št. 261/2004 mogoče opredeliti dogodke, ki po svoji naravi ali vzroku niso neločljivo povezani z običajnim opravljanjem dejavnosti zadevnega letalskega prevoznika in na katere dejansko ni mogoče vplivati.

Sodišče je presodilo, da se sicer letalski prevozniki redno srečujejo s poškodbami pnevmatik na svojih letalih, vendar za okvaro pnevmatike, ki nastane izključno zaradi trka s tujkom, ki leži na vzletno-pristajalni stezi letališča, ni mogoče šteti, da je po svoji naravi ali vzroku neločljivo povezana z običajnim opravljanjem dejavnosti zadevnega letalskega prevoznika. Poleg tega ta okoliščina ni pod njegovim dejanskim nadzorom in jo je zato treba opredeliti kot „izredne razmere“ v smislu Uredbe št. 261/2004.

¹⁰³ Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10).

¹⁰⁴ Člen 5(3) Uredbe št. 261/2004.

¹⁰⁵ Člen 5(1) in člen 7 Uredbe št. 261/2004.

Vendar mora letalski prevoznik, da je oproščen obveznosti plačila odškodnine na podlagi Uredbe št. 261/2004, dokazati, da je uporabil vsa razpoložljiva sredstva, da bi se izognil temu, da bi zaradi zamenjave pnevmatike, ki je bila poškodovana s tujkom na vzletno-pristajalni stezi letališča, prišlo do velike zamude zadevnega leta, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče. V zvezi s tem je Sodišče glede poškodb pnevmatik navedlo, da imajo letalski prevozniki na letališčih, s katerih opravljajo lete, lahko sklenjene pogodbe o zamenjavi pnevmatik, s katerimi jim je zagotovljena prednostna obravnava.

Sodišče je v sodbi z dne 7. novembra 2019, **Kanyeba in drugi** (od C-349/18 do C-351/18, [EU:C:2019:936](#)), na eni strani odločalo o *razlagi pojma „prevozna pogodba“ v smislu člena 3, točka 8, Uredbe št. 1371/2007 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu*¹⁰⁶, na drugi strani pa o *pristojnostih nacionalnega sodišča, kadar ugotovi nepoštenost pogodbenega pogoja v smislu Direktive 93/13 o nepoštenih pogojih*¹⁰⁷.

Ta sodba je bila izdana v okviru treh sporov med Société nationale des chemins de fer belge (SNCB) in tremi potniki glede doplačila, ki se je od njih zahtevalo zaradi potovanja z vlakom brez vozovnice. Potem ko so navedeni potniki zavrnil, da se njihov položaj uredi bodisi s takojšnjim plačilom cene vozovnice skupaj z doplačilom bodisi z naknadnim plačilom pavšalnega zneska, je družba SNCB zoper njih vložila tožbo, da bi se jim naložilo plačilo zneskov, ki so jih dolgovali zaradi navedenih kršitev njenih prevoznih pogojev. V tem okviru je SNCB trdila, da razmerje med njo in navedenimi potniki ni pogodbeno, ampak upravno, ker ti niso kupili vozovnice. Predložitveno sodišče, ki je odločalo o teh sporih, je Sodišče na eni strani vprašalo, kakšna je narava pravnega razmerja med prevozno družbo in potnikom, ki uporablja storitve te družbe brez vozovnice, na drugi strani pa, ali bi bilo mogoče doplačilo, ki ga zahteva družba SNCB, eventualno odreči na podlagi varstva, ki ga takemu potniku zagotavlja ureditev o nepoštenih pogojih.

Sodišče je na prvem mestu pojasnilo pojem „pogodba o prevozu“ v smislu člena 3, točka 8, Uredbe št. 1371/2007. Tako je najprej glede na besedilo te določbe ugotovilo, da taka pogodba v bistvu vsebuje obveznost prevoznika v železniškem prometu, da potniku zagotovi eno ali več prevoznih storitev, in obveznost potnika, da plača ceno, razen če je storitev prevoza brezplačna. Iz tega izhaja, da na eni strani s tem, da prevoznik v železniškem prometu dovoljuje prost dostop do svojega vlaka, in na drugi strani s tem, da potnik vstopi na ta vlak z namenom potovanja, tako prevoznik kot potnik izrazita svoji soglasni volji za sklenitev pogodbenega razmerja, tako da so pogoji, potrebni za ugotovitev obstoja pogodbe o prevozu, načeloma izpolnjeni. Nato je Sodišče preučilo sobesedilo, v katero je umeščena navedena določba, in ugotovilo, da ob upoštevanju tega besedila in sobesedila ta pojem „pogodba o prevozu“ ni odvisen od potnikovega posedovanja vozovnice in da zato vključuje položaj, v katerem potnik vstopi na vlak, ki je prosto dostopen, z namenom potovanja, ne da bi si priskrbel vozovnico. Nazadnje, Sodišče je poudarilo, da bi bilo v nasprotju s ciljem varstva potnikov v železniškem prometu, ki mu sledi Uredba št. 1371/2007, če bi bilo mogoče za takega potnika zgolj zato, ker ob vstopu na vlak nima vozovnice, šteti, da ni stranka v pogodbenem razmerju z železniškim podjetjem, ki je dovolilo prost dostop do svojih vlakov, ker bi lahko bil ta potnik v takem primeru zaradi okoliščin, za katere mu ni mogoče pripisati odgovornosti, prikrajšan za pravice, ki so na podlagi te uredbe povezane s sklenitvijo pogodbe o prevozu. Poleg tega je Sodišče dodalo, da v zvezi s tem v Uredbi št. 1371/2007 ni določb, zato ta razlaga pojma „pogodba o prevozu“ v smislu člena 3, točka 8, te uredbe ne vpliva na veljavnost te pogodbe ali na morebitne posledice neizpolnitve pogodbenih obveznosti ene od strank, ki so še naprej urejene z nacionalnim pravom, ki se uporabi.

¹⁰⁶ | Uredba (ES) št. 1371/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu (UL 2007, L 315, str. 14).

¹⁰⁷ | Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).

Sodišče je na drugem mestu najprej opozorilo, da v skladu s členom 1(2) Direktive 93/13 določbe te direktive ne veljajo za pogodbenne pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih, in da mora nacionalno sodišče preveriti, ali zadevni pogoj spada pod to izključitev iz področja uporabe te direktive. Sodišče je kljub temu ob predpostavki, da ta pogoj spada na področje uporabe te direktive, obravnavalo pristojnosti nacionalnega sodišča¹⁰⁸, kadar to ugotovi, da je pogodbeni pogoj nepošten v smislu Direktive 93/13. Tako je Sodišče glede pogoja o pogodbeni kazni, določenega v pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, na eni strani razsodilo, da člen 6(1) te direktive nasprotuje temu, da nacionalno sodišče, ki ugotovi nepoštenost takega pogoja, zniža znesek pogodbene kazni, ki je bila s tem pogojem naložena temu potrošniku. Na drugi strani je Sodišče razsodilo, da ta določba nasprotuje tudi temu, da nacionalno sodišče tak pogoj v skladu z načeli nacionalnega pogodbenega prava nadomesti z dispozitivno določbo nacionalnega prava, razen če nadaljnji obstoj zadevne pogodbe v primeru odprave nepoštenega pogoja ni več mogoč in če lahko zaradi ugotovitve ničnosti celotne pogodbe za potrošnika nastanejo posebej škodljive posledice.

V tem razdelku je treba še opozoriti, da se je Sodišče v sodbi **Avstrija/Nemčija** (C-591/17) izreklo o tem, da je Nemčija uvedla dajatev za uporabo avtocest in oprostitev zgolj za vozila, registrirana v Nemčiji. Ta sodba je bila predstavljena zgoraj v razdelku VII.1 „Prosti pretok blaga“.

XI. Konkurenca

1. Člen 101 PDEU

Sodišče je v sodbi z dne 14. marca 2019, **Skanska Industrial Solutions in drugi** (C-724/17, [EU:C:2019:204](#)), odločilo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z določbami Pogodbe glede omejevalnih sporazumov in razsodilo, da je v položaju, v katerem so vse delnice družb, ki so bile udeležene pri omejevalnem sporazumu, pridobile druge družbe, ki so likvidirale prvonavedene družbe in nadaljevale z njihovimi gospodarskimi dejavnostmi, mogoče prevzemne družbe šteti za odgovorne za škodo, povzročeno s tem omejevalnim sporazumom.

V obravnavanem primeru se je na Finskem med letoma 1994 in 2002 izvajal omejevalni sporazum. Ta omejevalni sporazum se je nanašal na razdelitev trgov, na cene in na oddajo ponudb za pogodbe s pavšalnimi cenami, zajemal je celotno državo članico ter je lahko vplival tudi na trgovino med državami članicami. Tožene družbe so med letoma 2000 in 2003 pridobile celoto delnic več udeleženk omejevalnega sporazuma, ki so bile nato po izvedbi postopkov prostovoljne likvidacije likvidirane. Vrhovno upravno sodišče Finske je udeleženke omejevalnega sporazuma s sodbo z dne 29. septembra 2009 obsodilo zaradi kršitve finskega zakona o preprečevanju omejevanja konkurence in določb Pogodbe glede omejevalnih sporazumov. Finsko mesto Vantaa je na podlagi te sodbe poskušalo od prevzemnih družb iztožiti odškodnino za škodo, ki je bila povzročena z omejevalnim sporazumom. Ta mu je bila zavrnjena z obrazložitvijo, da je v skladu s pravili o civilni odgovornosti, določenimi v finskem pravu, odgovorna le pravna oseba, ki je škodo povzročila.

¹⁰⁸ | Izhajajoče iz člena 6(1) Direktive 93/13.

Predložitveno sodišče je s prvim in drugim vprašanjem v bistvu vprašalo, ali je treba določbe Pogodbe glede omejevalnih sporazumov razlagati tako, da je v položaju, kakršen je v postopku v glavni stvari, prevzemne družbe mogoče šteti za odgovorne za škodo, povzročeno s tem omejevalnim sporazumom.

Sodišče je razsodilo, da je to, kako se določi subjekt, ki mora povrniti škodo, povzročeno z omejevalnim sporazumom, urejeno neposredno s pravom Unije. Ker je odgovornost za škodo, ki izhaja iz kršitve pravil Unije o konkurenci, osebna, mora za škodo, povzročeno s kršitvijo, odgovarjati podjetje, ki krši ta pravila. Subjekti, ki morajo povrniti škodo, povzročeno z omejevalnim sporazumom ali ravnanjem, prepovedanim s členom 101 PDEU, so podjetja v smislu te določbe, ki so bila udeležena pri tem omejevalnem sporazumu ali tem ravnanju.

Pojem „podjetje“ v smislu člena 101 PDEU pa zajema vse subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihov pravni status in način financiranja, ter označuje gospodarsko enoto, tudi če s pravnega vidika to gospodarsko enoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb.

Kadar je torej subjekt, ki je storil kršitev pravil Unije o konkurenci, pravno ali organizacijsko spremenjen, ta sprememba ne pomeni nujno ustanovitve novega podjetja, ki ni odgovorno za ravnanja predhodnega subjekta v nasprotju s temi pravili, če z gospodarskega vidika med tem subjektom in novim subjektom obstaja istovetnost. Če bi se lahko podjetja, odgovorna za škodo, povzročeno s takšno kršitvijo, izognila svoji odgovornosti že zgolj na podlagi tega, da se je spremenila njihova istovetnost zaradi prestrukturiranja, prenosov ali drugih pravnih ali organizacijskih sprememb, bi bila namreč ogrožena cilj, ki se dosega s tem sistemom, in polni učinek navedenih pravil.

V obravnavanem primeru je bilo očitno, da obstaja gospodarska kontinuiteta med prevzemnimi družbami na eni strani in družbami, ki so bile udeležene pri zadevnem omejevalnem sporazumu, na drugi. Prevzemne družbe so torej prevzele odgovornost zadnjih navedenih družb za škodo, povzročeno s tem omejevalnim sporazumom.

Sodišče je v sodbi z dne 12. decembra 2019, **Otis Gesellschaft in drugi** (C-435/18, [EU:C:2019:1069](#)), ki je bila izdana v postopku predhodnega odločanja, poleg tega podalo *pomembna pojasnila v zvezi z razmerjem med določbami prava Unije in določbami nacionalnega prava, s katerimi so urejene tožbe za povračilo škode, ki je nastala zaradi omejevalnega sporazuma, tako da je presodilo, da je treba člen 101 PDEU razlagati tako, da javni subjekt, ki je kupcem proizvodov, ki so bili predmet omejevalnega sporazuma, dodelil subvencionirana posojila, lahko zahteva povračilo škode, nastale zaradi omejevalnega sporazuma.*

Zadeva, ki jo je obravnavalo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija), se je začela z odškodninsko tožbo, ki jo je med drugim Land Oberösterreich (v nadaljevanju: tožeča stranka) vložila zoper pet družb, dejavnih na trgu vgradnje in vzdrževanja dvigal in tekočih stopnic, katerih sodelovanje pri protikonkurenčnem ravnanju v okviru omejevalnega sporazuma je bilo že prej dokazano. Tožeči stranki škoda ni nastala kot kupcu proizvodov, na katere se je nanašal omejevalni sporazum. Vendar pa naj bi zaradi povišanja cen gradnje, do katerega je prišlo zaradi omejevalnega sporazuma, dodelila subvencije v obliki subvencioniranih posojil, namenjenih financiranju gradbenih projektov, na katere je vplival omejevalni sporazum, v znesku, ki je bil višji, kot bi bil, če tega omejevalnega sporazuma ne bi bilo, zaradi česar tožeča stranka te razlike ni mogla uporabiti na bolj dobičkonosen način. Oberster Gerichtshof pa je navedlo, da je v skladu z načeli, na katerih v nacionalnem pravu temelji povračilo čiste premoženjske škode, povračilo omejeno le na škodo, ki se je želela preprečiti s kršenim pravnim pravilom, zaradi česar bi bilo lahko izključeno povračilo škode, ki je nastala osebam, ki na trgu, na katerega se nanaša omejevalni sporazum, ne delujejo niti kot dobavitelj niti kot kupec.

Sodišče, ki mu je Oberster Gerichtshof postavilo vprašanje o skladnosti take omejitve s členom 101 PDEU, je najprej spomnilo, da ima člen 101(1) PDEU neposreden učinek v razmerjih med posamezniki in da med drugim daje vsakomur pravico zahtevati odškodnino za škodo, ki mu je nastala zaradi pogodbe ali ravnanja,

ki lahko omejuje ali izkrivlja konkurenco, če je podana vzročna zveza med škodo in kršitvijo pravil o konkurenci. Poleg tega je Sodišče navedlo tudi, da nacionalna pravila, s katerimi se določajo podrobna pravila glede izvrševanja te pravice zahtevati odškodnino, ne smejo ovirati učinkovite uporabe člena 101 PDEU.

Sodišče je ugotovilo, da bi bilo učinkovito varstvo pred negativnimi posledicami kršitve pravil Unije o konkurenci bistveno oslajeno, če bi bila pravica zahtevati odškodnino za škodo, povzročeno z omejevalnim sporazumom, vnaprej omejena na dobavitelje in kupce na trgu, na katerega se nanaša omejevalni sporazum. V postopku v glavni stvari pa bi omejitev, ki jo nacionalno pravo določa v zvezi s škodo, ki jo je mogoče povrniti, povzročila ravno to, da bi bila povrnitev škode, ki jo zatrjuje tožeča stranka, izključena, ker na trgu, na katerega se nanaša omejevalni sporazum, ne deluje kot dobavitelj ali kot kupec. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da se zato, da se ne bi zgodilo, da udeležencem omejevalnega sporazuma ne bi bilo treba povrniti vse škode, ki so jo povzročili, ne zahteva, da mora biti škoda, povzročena neki osebi, posebej povezana s ciljem varstva iz člena 101 PDEU.

V skladu z ugotovitvami Sodišča iz člena 101 PDEU torej izhaja, da je treba vsakomur, ki na trgu, na katerega se nanaša omejevalni sporazum, ne deluje kot dobavitelj ali kot kupec, ampak kupcem proizvodov, ki so naprodaj na tem trgu, dodeli subvencije v obliki subvencioniranih posojil, omogočiti, da zahteva povračilo škode, ki mu je nastala, ker je bil znesek subvencij višji, kot bi bil, če tega omejevalnega sporazuma ne bi bilo, zaradi česar te razlike ni mogel uporabiti na bolj dobičkonosen način. Sodišče je nazadnje pojasnilo, da mora predložitveno sodišče ugotoviti, ali je imela tožeča stranka možnost izvesti bolj donosne naložbe in ali je tožeča stranka dokazala obstoj vzročne zveze med to škodo in zadevnim omejevalnim sporazumom.

2. Člen 102 PDEU

Na področju prevladujočega položaja je treba omeniti sodbo v zvezi s pravili, ki urejajo odškodninske tožbe zaradi kršitev konkurenčnega prava.

Sodišče je v sodbi z dne 28. marca 2019, **Cogeco Communications** (C-637/17, [EU:C:2019:263](#)), odločilo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki se je nanašal na *Direktivo 2014/104*¹⁰⁹ o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije, na člen 102 PDEU ter na načeli enakovrednosti in učinkovitosti.

Spor o glavni stvari se je nanašal na tožbo za povračilo škode, ki naj bi družbi Cogeco Communications Inc. nastala zaradi protikonkurenčnih praks družbe Sport TV Portugal SA. Tožba je bila vložena 27. februarja 2015, po odločbi organa, pristojnega za konkurenco, s katero je bilo družbi Sport TV Portugal naloženo plačilo globe zaradi zlorabe prevladujočega položaja na trgu premium športnih televizijskih kanalov med letoma 2006 in 2011.

V portugalskem pravu o nepogodbeni odgovornosti, ki se je uporabljalo za spor o glavni stvari, je določen triletni zastaralni rok, ki je po mnenju družbe Sport TV Portugal začel teči, ko je družba Cogeco Communications razpolagala z vsemi potrebnimi informacijami za presojo, ali je imela pravico do odškodnine, v takem primeru pa bi bila tožba v obravnavani zadevi zastarana. Direktiva 2014/104 sicer med drugim vsebuje določbe o zastaranju odškodninskih tožb zaradi kršitev konkurence, vendar na datum vložitve te tožbe ta direktiva še ni bila prenesena v portugalski pravni red. Ker je bila rešitev spora torej odvisna od uporabe Direktive 2014/104, je predložitveno sodišče v zvezi s tem vprašanjem vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe.

¹⁰⁹ | Direktiva 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije (UL 2014, L 349, str. 1).

Sodišče je glede *ratione temporis* uporabe Direktive 2014/104 razsodilo, da če so se države članice odločile, da se določbe njihovega notranjega pravnega reda, s katerimi se prenašajo procesnopravne določbe te direktive, ne uporabljajo za odškodninske tožbe, vložene pred začetkom veljavnosti teh nacionalnih določb, za tožbe, vložene po 26. decembru 2014, vendar pred datumom izteka roka za prenos te direktive, še naprej veljajo samo nacionalna procesnopravna pravila, ki so že veljala pred prenosom navedene direktive. To še toliko bolj velja za nacionalne določbe, ki jih države članice sprejmejo na podlagi člena 21 Direktive 2014/104 zato, da se uskladijo z njenimi materialnopravnimi določbami, ker se, kot je razvidno iz besedila člena 22(1) te direktive, te nacionalne določbe ne smejo uporabljati retroaktivno. V teh okoliščinah je Sodišče ugotovilo, da je treba Direktivo 2014/104 razlagati tako, da se ta direktiva ne uporablja za spor o glavni stvari.

Tako mora ob neobstoju ureditve Unije na področju odškodninskih tožb zaradi kršitev konkurence notranji pravni red vsake države članice določiti podrobna pravila glede izvrševanja pravice zahtevati odškodnino za škodo, ki izhaja iz zlorabe prevladujočega položaja, vključno s tistimi glede zastaralnih rokov, pri čemer je treba spoštovati načeli enakovrednosti in učinkovitosti. Ta pravila ne smejo posegati v učinkovito uporabo člena 102 PDEU.

V zvezi s tem je treba upoštevati posebnosti zadev konkurenčnega prava in natančneje okoliščino, da vložitev odškodninskih tožb zaradi kršitve konkurenčnega prava Unije načeloma terja izvedbo kompleksne dejanske in ekonomske analize.

Sodišče je ob upoštevanju načela učinkovitosti ugotovilo, da če je zastaralni rok, ki je začel teči pred zaključkom postopkov, v katerih nacionalni organ, pristojen za konkurenco, ali pritožbena instances izda pravnomočno odločbo, prekratek glede na trajanje teh postopkov in njegov tek ne more biti ne zadržan ne pretrgan za čas trajanja takih postopkov, ni izključeno, da ta zastaralni rok poteče, preden so ti postopki končani. Tak rok lahko tako praktično onemogoča ali čezmerno otežuje izvrševanje pravice do vložitve odškodninske tožbe na podlagi pravnomočne odločbe o kršitvi pravil Unije o konkurenci. Sodišče je zato razsodilo, da je treba člen 102 PDEU in načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki po eni strani določa, da je zastaralni rok za odškodninske tožbe tri leta in začne teči z dnem, ko je oškodovanec izvedel, da ima pravico do odškodnine, čeprav oseba, odgovorna za kršitev, ni znana, in po drugi strani ne določa nobene možnosti zadržanja ali pretrganja teka tega roka za čas postopka pred nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco.

Omeniti je treba še sodbo, izdano v zadevi **Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie** (C-617/17), ki se nanaša na razlago načela *ne bis in idem* v okviru postopkov, sproženih v nacionalnem pravu in pravu Unije zaradi kršitve konkurenčnega prava. Ta sodba je bila predstavljena v razdelku I.2 „Načelo *ne bis in idem*“.

3. Državne pomoči

Na področju državnih pomoči je treba omeniti tri sodbe. Prva se nanaša na ukrepe, ki jih je Nemčija sprejela v korist proizvajalcev električne energije iz obnovljivih virov energije, druga se nanaša na načrte regionalne pomoči za naložbe za velike projekte, tretja pa se nanaša na državne ukrepe, ki so bili sprejeti za rešitev finančnih težav, na katere je naletelo javno podjetje v železniškem sektorju.

Sodišče je v sodbi z dne 28. marca 2019, **Nemčija/Komisija** (C-405/16 P, [EU:C:2019:268](#)), na eni strani ugodilo pritožbi, ki jo je Nemčija vložila zoper sodbo Splošnega sodišča z dne 10. maja 2016, **Nemčija/Komisija** (T-47/15, [EU:T:2016:281](#)), s katero je navedeno sodišče kot neutemeljeno zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije (EU) 2015/1585 z dne 25. novembra 2014¹¹⁰, in na drugi strani razglasilo ničnost spornega sklepa. Drugače kot Komisija in Splošno sodišče je Sodišče razsodilo, da *ukrepov, ki jih je Nemčija sprejela v korist proizvajalcev električne energije, pridobljene iz obnovljivih virov energije in zemeljskega plina (v nadaljevanju: električna energija EEG)*¹¹¹, ni mogoče opredeliti kot državne pomoči, ker ne vključujejo državnih sredstev.

EEG iz leta 2012, katerega cilj je bil zagotavljati proizvajalcem električne energije EEG ceno, ki je višja od tržne cene, je med drugim zajemal obveznost za vse upravljavce omrežja, da električno energijo EEG kupujejo po z zakonom določeni ceni in da jo prodajajo na gotovinskem trgu borze z električno energijo. Če jim dobljena cena ni omogočala kritja finančnega bremena nakupa po cenah, določenih z zakonom, jim je mehanizem, imenovan „dajatev EEG“, omogočal, da od dobaviteljev, ki oskrbujejo končne odjemalce, zahtevajo, da jim plačajo razliko v sorazmerju s prodanimi količinami. Navedeni dobavitelji so imeli možnost, ne pa obveznost, da dajatev EEG prevalijo na končne odjemalce.

Komisija je v spornem sklepu med drugim menila, da tako sprejeti ukrepi, ki so bili nezakoniti, ker ji niso bili priglašeni,¹¹² pomenijo državne pomoči, vendar da so vseeno združljivi z notranjim trgov, pod pogojem, da Nemčija izvede zavezo. Splošno sodišče je v sodbi med drugim presodilo, da je Komisija upravičeno menila, da je EEG iz leta 2012 vključeval državna sredstva. Po navedbah Splošnega sodišča namreč mehanizmi, določeni v EEG iz leta 2012, v glavnem izvirajo iz izvajanja javne politike podpore proizvajalcem električne energije EEG. Poleg tega so bila z dajatvijo EEG pridobljena sredstva, ki so ostala pod prevladujočim vplivom javnih organov in ki so primerljiva dajatvi, vključevala državna sredstva. Nazadnje, subjekti, ki so upravljali navedene mehanizme, niso delovali za svoj račun in svobodno, ampak kot upravljavci pomoči, dodeljene iz državnih sredstev.

Sodišče je v obravnavanem primeru ugotovilo, da sta tako Splošno sodišče v izpodbijani sodbi kot Komisija v spornem sklepu napačno uporabila pravo, ker sta štela, da zadevni ukrepi vključujejo državna sredstva.

V zvezi s tem je najprej ugotovilo, da ker zakon EEG iz leta 2012 ni vseboval obveznosti prevalitve dajatve EEG na končne odjemalce, Splošno sodišče ne bi smelo šteti, da je ta dajatev „z vidika svojih učinkov primerljiva dajatvi, ki bremeni potrošnjo“. V nadaljevanju je razsodilo, da ni bilo dokazano niti, da je imela država pravico

110| Sklep Komisije (EU) 2015/1585 z dne 25. novembra 2014 o shemi pomoči SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) (ki jo je Nemčija izvajala za podporo za električno energijo iz obnovljivih virov in energetsko intenzivne uporabnike) (UL 2015, L 250, str. 122, v nadaljevanju: sporni sklep).

111| Gesetz zur Neuregelung des Rechtsrahmens für die Förderung der Stromerzeugung aus erneuerbaren Energien (zakon o novi ureditvi pravnega okvira za spodbujanje pridobivanja elektrike iz obnovljivih virov) (BGBl. 2011 I, str. 1634, v nadaljevanju: EEG iz leta 2012). Ta zakon se je uporabljal le od 1. januarja 2012 do 31. julija 2014, nato pa je bil nadomeščen z EEG iz leta 2014, ki ga je Komisija odobrila s sklepom z dne 27. julija 2014.

112| Člen 108(3) PDEU.

razpolaganja glede sredstev, pridobljenih z dajatvijo EEG, niti da je izvajala javni nadzor nad subjekti, ki so bili pristojni za njihovo upravljanje. Splošno sodišče se je namreč po eni strani omejilo na dokazovanje, da so bila sredstva, pridobljena z dajatvijo, pod prevladujočim vplivom javnih organov, pri čemer pa ni prišlo do ugotovitve, da je država s temi sredstvi lahko razpolagala, to pomeni, da je lahko odločila o njihovi drugačni uporabi od tiste, ki je bila predvidena z EEG iz leta 2012. Po drugi strani pa ti vidiki, ki jih je ugotovilo Splošno sodišče, čeprav omogočajo ugotovitev, da so javni organi izvajali nadzor nad pravilnim izvajanjem EEG iz leta 2012, niso dopuščali ugotovitve, da nad samimi sredstvi, pridobljenimi z dajatvijo EEG, obstaja državni nadzor.

Iz istih razlogov je Sodišče razsodilo, da Komisija ni dokazala, da so prednosti, določene v EEG iz leta 2012, vključevale državna sredstva in zato pomenile državno pomoč, zaradi česar je razglasilo ničnost spornega sklepa.

Sodišče je v sodbi z dne 29. julija 2019, **Bayerische Motoren Werke in Freistaat Sachsen/Komisija** (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)), ob potrditvi sodbe, zoper katero je bila vložena pritožba¹¹³, podalo pojasnila o *postopku in merilih za presojo združljivosti načrtov regionalnih pomoči za naložbe za velike projekte z notranjim trgovom*. Sodišče je s tem, da je zavrnilo nasprotno pritožbo, ki jo je vložila Komisija, poleg tega potrdilo, da *sklep, s katerim Splošno sodišče ugotovi predlogu za intervencijo, ne more biti predmet niti glavne pritožbe niti nasprotne pritožbe*.

Zvezna republika Nemčija je 30. novembra 2010 na podlagi člena 6(2) Uredbe št. 800/2008¹¹⁴ priglasila pomoč v višini 49 milijonov EUR, ki jo je nameravala dodeliti za zgraditev proizvodnega obrata družbe Bayerische Motoren Werke AG (v nadaljevanju: BMW) v Leipzigu (Nemčija) za izdelavo električnih vozil. Komisija je po formalnem postopku preiskave, ki se je začel na podlagi člena 108(2) PDEU, sprejela sklep, s katerim je razglasila, da je priglašena pomoč združljiva z notranjim trgovom, le če bi bila omejena na znesek 17 milijonov EUR (po cenah iz leta 2009), v preostalem pa ta pomoč ni združljiva z notranjim trgovom. Ničnostna tožba, ki jo je družba BMW vložila zoper ta sklep, je bila zavrnjena s sodbo, ki je bila predmet glavne pritožbe.

Glavni pritožbi, ki jo je vložila BMW, je sledila nasprotna pritožba Komisije za razveljavitev sklepa Splošnega sodišča, s katerim je bila Freistaat Sachsen dovoljena intervencija v podporo predlogom družbe BMW.¹¹⁵ Vendar je Sodišče to nasprotno pritožbo zavrglo kot nedopustno z obrazložitvijo, da v pravu Unije ni nobene pravne podlage za to, da bi stranka imela pravico vložiti pritožbo pri Sodišču zoper sklep, s katerim je Splošno sodišče ugodilo predlogu za intervencijo. V tem okviru je Sodišče tudi opozorilo, da pravo Unije, zlasti člen 47 Listine v povezavi z jamstvi iz člena 18 in člena 19(2) te listine, ne nalaga dvostopenjskega sodnega varstva. Pomemben je namreč le obstoj pravnega sredstva pred sodiščem. Načelo učinkovitega sodnega varstva tako zagotavlja posamezniku pravico do dostopa do sodišča in ne do večstopenjskega sodnega varstva. V obravnavanem primeru pa je Komisija lahko navedla trditve o dopustnosti predloga za intervencijo v okviru postopka pred Splošnim sodiščem.

V zvezi z vsebino zadeve in, natančneje, presojo združljivosti pomoči, ki jo je priglasila Zvezna republika Nemčija, z notranjim trgovom je Sodišče nato ugotovilo, da ta pomoč presega upošteveni prag posamične priglasitve iz člena 6(2) Uredbe št. 800/2008, ki je znašal 22,5 milijona EUR, in da je že zato taka pomoč, ki ne spada na področje uporabe te uredbe, izvzeta iz izjeme od obveznosti posamične priglasitve, ki je določena zlasti v členu 3 in členu 13(1) navedene uredbe. V zvezi s tem je poleg tega pojasnilo, da je treba pomoč, katere

113| Sodba Splošnega sodišča z dne 12. septembra 2017, **Bayerische Motoren Werke/Komisija** (T-671/14, [EU:T:2017:599](#)).

114| Uredba Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive [z notranjim] trgovom z uporabo členov [107 in 108 PDEU] (Uredba o splošnih skupinskih izjemah) (UL 2008, L 214, str. 3).

115| Sklep predsednika petega senata Splošnega sodišča z dne 11. maja 2015, **Bayerische Motoren Werke/Komisija** (T-671/14, neobjavljen, [EU:T:2015:322](#)).

znesek presega navedeni prag za posamično priglasitev, v njenem celotnem znesku, vključno z delom tega zneska, ki tega praga ni presegel, presoјati kot novo pomoč v smislu člena 1(c) Uredbe št. 659/1999¹¹⁶ v okviru posamičnega preizkusa na podlagi člena 107(3) PDEU. Sodišče je v zvezi s tem zlasti poudarilo, da ni mogoče šteti, da je ta del pomoči dovoljen na podlagi Uredbe št. 800/2008 kot pomoč, ki je združljiva z notranjim trgov. Poleg tega, da v tej uredbi ni določena konkretna presoja združljivosti pomoči glede na v tej uredbi določene pogoje, je namreč prag za posamično priglasitev iz člena 6(2) te uredbe povsem postopkovne narave. Presoja Komisije o združljivosti pomoči z notranjim trgov v okviru posamične preučitve prav tako nikakor ne more biti različna glede na to, ali se ta presoja opravi ob upoštevanju pogojev, določenih z Uredbo št. 800/2008, ali pogojev, navedenih v sporočilu Komisije iz leta 2009 o merilih za podrobno oceno regionalne pomoči za velike naložbene projekte¹¹⁷, sicer bi bil kršen člen 107(3) PDEU, ki je pravna podlaga tako za to uredbo kot za to sporočilo iz leta 2009.

Sodišče je ob sklicevanju na izključno pristojnost Komisije, da na podlagi člena 107(3) PDEU presodi združljivost ukrepov pomoči z notranjim trgov, poleg tega poudarilo, da Uredba št. 800/2008 ne vpliva na to izključno pristojnost. Komisija je torej edina, ki ima pravico, da pomoči, dodeljene na podlagi te uredbe, na podlagi te določbe razglasi za združljive z notranjim trgov, in to ne glede na to, ali znesek te pomoči presega prag za posamično priglasitev iz člena 6(2) navedene uredbe.

Sodišče je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **Arriva Italia in drugi** (C-385/18, [EU:C:2019:1121](#)), ki je bila izdana v postopku predhodnega odločanja, podalo pojasnila glede *uporabe pravil prava Unije o državnih pomočeh za ukrepe države, ki so bili sprejeti in izvedeni zaradi finančnih težav javnega podjetja iz sektorja železniškega prometa*.

Zadeva, ki jo je obravnavalo Consiglio di Stato (državni svet, Italija), se je nanašala na dva ukrepa, ki ju je italijanska država sprejela v letih 2015 in 2016 v odgovor na finančne težave javnega upravljavca lokalne železniške infrastrukture, ki je opravljal tudi storitve prevoza potnikov. Ta ukrepa sta na eni strani obsegala odobritev proračunske dotacije v višini 70 milijonov EUR, namenjene kritju finančnih potreb tega upravljavca (v nadaljevanju: finančni ukrep), na drugi pa prenos udeležbe v kapitalu upravljavca v težavah, ki je bil v izključni lasti države, na javno skupino podjetij, ki upravlja nacionalno železniško infrastrukturo in opravlja storitve prevoza potnikov, pri čemer je bil prenos opravljen neodplačno in brez javnega razpisa, vendar z obveznostjo za to javno skupino podjetij, da odpravi kapitalsko neravnovesje zadevnega upravljavca (v nadaljevanju: ukrep prenosa udeležbe v kapitalu).

Consiglio di Stato se je moralo izreči o utemeljenosti sodbe, s katero je bila zavrnjena tožba, ki so jo zoper odlok ministra, s katerim je bil določen ukrep prenosa udeležbe v kapitalu, vložili različni prevozniki v železniškem prometu. Tožeče stranke so se sklicevale na nezakonnost odloka, ker ukrepa nista bila predhodno priglašena Komisiji kot državni pomoči.

V odgovor na vprašanje, ki ga je Consiglio di Stato postavilo o uporabi meril za opredelitev nacionalnih ukrepov kot državnih pomoči v smislu člena 107(1) PDEU, je Sodišče glede finančnega ukrepa opozorilo, da gre za uporabo državnih sredstev, če je upravičenec iz ukrepa pridobil pravico do zadevnega zneska, pri čemer se ne zahteva dejanski prenos zadevnih sredstev. Vendar je Sodišče navedlo, da mora predložitveno sodišče opraviti ustrezna preverjanja. Poleg tega je Sodišče poudarilo, da je lahko selektivnost tako podeljene prednosti izpodbita le z dokazom, da je italijanska država delovala kot delničar gospodarskega subjekta v težavah, potem ko je ustrezno ocenila donosnost finančnega ukrepa. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da je ohranitev

¹¹⁶ Uredba Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339).

¹¹⁷ UL 2009, C 223, str. 3.

družbe upravičenke, ki jo je bilo mogoče doseči s sprejetjem finančnega ukrepa, zadostovala za opredelitev nevarnosti izkrivljanja konkurence, čeprav dejavnosti, ki jih je izvajala družba upravičenka, niso bile predmet javnega razpisa.

Dalje, glede opredelitve ukrepa prenosa udeležbe v kapitalu je Sodišče ugotovilo, da glede na njegove podrobne značilnosti ni mogoče izključiti, da tak ukrep lahko koristi javnemu podjetju, ki je prejemnik udeležbe v kapitalu, ali javnemu podjetju v težavah, ali obema zadevnima družbama. Sodišče je pojasnilo, da spoštovanje lastninskih ureditev, ki je določeno v členu 345 PDEU, s področja pravil o državnih pomočeh ne izvzema ureditve javnega lastništva in s tem sprememb, kot so te, ki izhajajo iz zadevnega ukrepa. Glede vprašanja, ali prenos udeležbe v kapitalu pomeni selektivno prednost, je Sodišče ugotovilo, da italijanska država pred tem ni ocenila donosnosti tega ukrepa. Tako iz spisa, ki je bil Sodišču predložen, ni izhajalo, da bi lahko na podlagi merila zasebnega vlagatelja javno podjetje, ki je upravičenec do te prednosti, pridobilo enako prednost, kot je ta, ki mu je bila na voljo iz državnih sredstev, v okoliščinah, ki ustrezajo običajnim tržnim pogojem. Sodišče je vseeno prepustilo predložitvenemu sodišču, da opravi potrebna preverjanja.

Nazadnje, Sodišče je obravnavalo vprašanje, kako je treba ukrepati v primeru, da je ukrep opredeljen kot državna pomoč, kar je bilo predmet drugega vprašanja Consiglio di Stato. V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da bo moralo predložitveno sodišče, če bo treba zadevne ukrepe opredeliti kot državne pomoči, sprejeti vse sklepe, ki izhajajo iz tega, da ti ukrepi Komisiji niso bili predhodno priglašeni, kar je v nasprotju s členom 108(3) PDEU, in da torej niso zakoniti.

XII. Davčne določbe

Sodišče je v sodbah z dne 26. februarja 2019, **N Luxembourg 1 in drugi** (združene zadeve C-115/16, C-118/16, C-119/16 in C-299/16, [EU:C:2019:134](#)) ter **T Danmark in Y Denmark** (C-116/16 in C-117/16, [EU:C:2019:135](#)), v bistvu odločalo o *razlagi splošnega načela prava Unije, v skladu s katerim se posamezniki ne morejo z namenom goljufije ali zlorabe sklicevati na določbe prava Unije*, ter o pojmu „upravičeni lastnik“ obresti ali licenčnin na eni strani ter dividend na drugi v smislu Direktive 2003/49¹¹⁸ in Direktive 90/435¹¹⁹, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/123¹²⁰.

V teh zadevah je bilo Sodišče pozvano, naj preuči obseg prepovedi zlorabe pravice glede oprostitve davka, ki jo določata ti dve direktivi na področju odtegnitve davka pri viru v zvezi s čezmejnimi plačili dividend ali obresti med povezanimi družbami s sedežem v različnih državah članicah. V zvezi s tem je treba opozoriti, da mora subjekt, ki prejme dividende ali obresti, izpolnjevati nekatere pogoje, da bi bil upravičen do režima oprostitve, med katerimi je status „upravičen lastnik“ navedenih plačil. Vendar se je v sporih o glavni stvari postavilo vprašanje, kako obravnavati plačila znotraj skupin družb, če družba izplačnica sicer res razdeli dividende ali obresti eni ali več družb, ki formalno izpolnjujejo pogoje iz ustreznih direktiv, vendar te družbe prejete zneske v celoti ali skoraj v celoti same nakažejo upravičenemu lastniku, ki pa ni vključen v režim oprostitve, ker ima sedež zunaj ozemlja Unije.

¹¹⁸ Direktiva Sveta 2003/49/ES z dne 3. junija 2003 o skupnem sistemu obdavčevanja plačil obresti ter licenčnin med povezanimi družbami iz različnih držav članic (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 380).

¹¹⁹ Direktiva Sveta z dne 23. julija 1990 o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 147).

¹²⁰ Direktiva Sveta 2003/123/ES z dne 22. decembra 2003 o spremembah Direktive 90/435/EGS o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 2, str. 3).

Danska v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari ni sprejela posebnih določb za prenos z namenom preprečevanja zlorabe pravice, ampak samo določbe za prenos pravil o oprostitvi, ki jih določata zadevni direktivi. Ta nacionalna pravila so tako določala, da davka pri viru ni treba odtegniti pri čezmejnih plačilih med družbami, ki izpolnjujejo pogoje, določene z navedenima direktivama. Vendar pa je danska finančna uprava v zadevah v glavni stvari zavrnila uporabo te oprostitve davka od dividend ali obresti. Trdila je, da družbe s sedežem v drugih državah članicah kot je Danska, ki so obresti ali dividende prejele od danskih družb, v resnici niso bile upravičene lastnice navedenih plačil v smislu direktiv 2003/49 in 90/435. Na podlagi te ugotovitve je navedena davčna uprava danske družbe plačnice zavezala, naj odtegnejo davek pri viru. V sodnih ugovorih, ki so bili vloženi na podlagi teh obdavčitev, so bila postavljena različna vprašanja o pojmu „upravičeni lastnik“, o potrebi po pravni podlagi za zavrnitev oprostitve davka zaradi zlorabe pravice, če pa taka pravna podlaga obstaja, o konstitutivnih elementih morebitne zlorabe pravice in s tem povezanimi dokaznimi pravili.

Sodišče je glede pojma „upravičeni lastnik“, uporabljenega zlasti v Direktivi 2003/49, presodilo, da ne zajema formalno opredeljenega lastnika, ampak subjekt, ki ima ekonomsko korist od prejetih obresti in zato razpolaga z možnostjo, da prosto določi njihovo namembnost, pri čemer se ni zgolj sklicevalo na cilj te direktive, ampak tudi na komentarje k Vzorčni davčni konvenciji OECD za izogibanje dvojnega obdavčevanja na področju davkov na dohodek in premoženje. Čeprav Direktiva 90/435 formalno ne vsebuje sklicevanja na pojem „upravičeni lastnik“, je Sodišče vseeno presodilo, da je oprostitve odtegnitve davka pri viru, določena s to direktivo, prav tako pridržana za upravičene lastnike dividend s sedežem v državi članici Unije.

Nato je Sodišče, kar zadeva vprašanje, pod kakšnimi pogoji je mogoče zadevno oprostitve zavrnilo na podlagi ugotovitve zlorabe pravice, opozorilo, da obstaja v pravu Unije splošno pravno načelo, v skladu s katerim se posamezniki ne morejo sklicevati na določbe prava Unije za namen goljufije ali zlorabe. Država članica mora torej zavrnilo ugodnost na podlagi takih določb, če se te ne uveljavljajo zaradi uresničitve ciljev teh določb, temveč s ciljem, da se pridobi ugodnost iz prava Unije, medtem ko so s tem povezani pogoji iz navedenih določb izpolnjeni le formalno in njihova uporaba ne bi bila skladna z njihovim namenom.

Sodišče je po ugotovitvi, da zadevne transakcije, za katere danska davčna uprava trdi, da pomenijo zlorabo pravice in so zato lahko nezdržljive s ciljem, ki ga želita doseči zadevni direktivi, spadajo na področje uporabe prava Unije, pojasnilo, da dovolitev finančnih shem, katerih edini ali bistveni cilj je pridobiti davčne ugodnosti, ki izhajajo iz uporabe Direktive 2003/49 ali Direktive 90/435, ne bi bila skladna s takimi cilji. Uporabi tega splošnega načela ne more nasprotovati pravica izkoristiti ugodnost konkurence med državami članicami zaradi neobstoja harmonizacije obdavčitve prihodkov. Iskanje najugodnejšega davčnega sistema sicer res samo po sebi ne more utemeljiti splošne domneve goljufije ali zlorabe. Vendar pa pravica ali prednost, ki izhaja iz prava Unije, ne bi smela biti podeljena, kadar je zadevna transakcija čisto umetna z ekonomskega vidika in je njen namen izogibanje zakonodaji zadevne države članice. V zvezi s tem je treba navesti, da morajo nacionalni organi in sodišča zavrnilo ugodnost pravic iz zadevnih direktiv, ki se uveljavljajo z namenom goljufije ali zlorabe, neobstoj nacionalnih ali konvencijskih določb proti zlorabi pa ne vpliva na to obveznost zavrnitve.

Na podlagi tega je Sodišče sklepalo, da morajo nacionalni organi in sodišča ugodnost oprostitve odtegnitve pri viru od obresti ali dividend, ki jih hčerinska družba razdeli svoji matični družbi, ki je določena v Direktivi 2003/49 in Direktivi 90/435, v primeru goljufije ali zlorabe davkoplačevalcu zavrnilo v skladu s splošnim načelom o prepovedi takih praks, tudi če ni določb nacionalnega ali konvencijskega prava, ki določajo tako zavrnitev.

Sodišče je preučilo tudi vprašanje, kakšni so konstitutivni elementi zlorabe pravice in kako jih je mogoče dokazati. Sodišče je ob sklicevanju na ustaljeno sodno prakso ugotovilo, da je za dokaz o zlorabi po eni strani potreben skupek objektivnih okoliščin in po drugi strani subjektivni element, to je namen pridobiti korist, ki izhaja iz predpisa Unije, tako da se umetno ustvarijo pogoji za pridobitev te koristi. Za umetno shemo se tako lahko šteje skupina družb, ki ni vzpostavljena iz razlogov, ki odražajo ekonomsko realnost, ki ima izključno

formalno strukturo ter katere glavni cilj ali eden izmed glavnih ciljev je pridobitev davčne ugodnosti, ki je v nasprotju s ciljem ali namenom davčnega prava, ki se uporabi. To je podano zlasti, kadar zaradi obvodnega subjekta, ki je vstavljen v strukturo skupine med družbo, ki plača obresti ali dividende, in subjektom, ki je njihov upravičeni lastnik, pride do izogitve plačila davka od navedenih obresti ali dividend. Dejstvo, da te obresti ali dividende v celoti ali skoraj v celoti in v zelo kratkem času po njihovem prejetju družba, ki jih prejme, prenakaže subjektom, ki ne izpolnjujejo pogojev za uporabo Direktive 2003/49 ali Direktive 90/435, tako pomeni indic za obstoj sheme, katere namen je neupravičena pridobitev oprostitve iz člena 1(1) Direktive 2003/49 in člena 5 Direktive 90/435.

Nazadnje je Sodišče preučilo pravila v zvezi z dokaznim bremenom glede obstoja zlorabe pravice. V tem okviru je v sodbi, ki se je nanašala na Direktivo 2003/49, ugotovilo, da je iz navedene direktive razvidno, da lahko država članica izvora od družbe, ki je prejela obresti, zahteva, da dokaže, da je njihov upravičeni lastnik. V zvezi s tem zadevnim davčnim organom nič ne preprečuje, da od davkoplačevalca zahtevajo dokaze, ki jih ocenjujejo kot potrebne za konkretno odmero zadevnih davkov in dajatev, ter da po potrebi zavrnejo zahtevano oprostitve, če ti dokazi niso predloženi. Sodišče je v sodbi, ki se je nanašala na Direktivo 90/435, pojasnilo, da ta direktiva ne vsebuje pravil v zvezi z dokaznim bremenom glede obstoja zlorabe pravice. Vendar pa je Sodišče ugotovilo, da mora v primeru, v katerem namerava davčni organ države članice izvora zaradi obstoja zlorabe zavrniti priznanje oprostitve, določene z Direktivo 90/435, dokazati konstitutivne elemente take zlorabe. Tak organ sicer ni zavezan opredeliti upravičenih lastnikov, vendar mora dokazati, da je domnevni upravičeni lastnik le obvodna družba, prek katere je bila zloraba pravice storjena.

V tem razdelku je treba omeniti tudi sodbo z dne 26. februarja 2019, **X (Posredniške družbe s sedežem v tretjih državah)** (C-135/17, [EU:C:2019:136](#)), o ureditvi države članice, ki pod nekaterimi pogoji določa, da se v davčno osnovo davčnega zavezanca, ki je rezident te države članice, vključijo dohodki, ki jih ustvari družba s sedežem v tretji državi in ki ne izvirajo iz lastne dejavnosti te družbe,¹²¹ ter sodbi z dne 19. junija 2019, **Memira Holding** (C-607/17, [EU:C:2019:510](#)) in **Holmen** (C-608/17, [EU:C:2019:511](#)), ki se nanašata na možnost matične družbe, da v okviru davka od dohodkov pravnih oseb odbije izgube, ki jih imajo njene hčerinske družbe s sedežem v drugih državah članicah¹²².

¹²¹ | Ta sodba je predstavljena v razdelku VII.5 „Prosti pretok kapitala“.

¹²² | Ti sodbi sta predstavljeni v razdelku VII.3 „Svoboda ustanavljanja“.

XIII. Približevanje zakonodaje

1. Avtorska pravica

Na področju avtorske pravice je treba omeniti tri sodbe, ki jih je veliki senat Sodišča izdal istega dne. Prvi dve se nanašata na izključni pravici avtorjev do reproduciranja in priobčitve njihovih del javnosti, zlasti na internetu, ter na izjeme od teh pravic in njune omejitve. Tretja sodba se nanaša na izključni pravici proizvajalcev fonogramov do reproduciranja in distribucije njihovih fonogramov ter na izjeme od teh pravic in njune omejitve. Četrta sodba se nanaša na vprašanje, ali to, da se javnosti s prenosom dobavi e-knjiga za stalno uporabo, spada v okvir pojma „priobčitev javnosti“ v smislu Direktive 2001/29¹²³ (v nadaljevanju: Direktiva o avtorski pravici).

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 29. julija 2019, **Funke Medien NRW** (C-469/17, [EU:C:2019:623](#)), podalo razlago *izključnih pravic avtorjev do reproduciranja svojih del in njihove priobčitve javnosti ter izjem od teh pravic in njunih omejitev, kot so predvidene z Direktivo o avtorski pravici, v okviru objave zaupnih poročil o vojaškem stanju, ki jih je sestavila država članica, na spletnem portalu dnevnika*.

Spor o glavni stvari je potekal med družbo Funke Medien, ki upravlja spletni portal nemškega dnevnika *Westdeutsche Allgemeine Zeitung*, in Zvezno republiko Nemčijo v zvezi s tem, da je družba Funke Medien objavila nekatera poročila o vojaškem stanju, opredeljena kot „zaupna z omejenim dostopom“, ki jih je sestavila nemška vlada. Zvezna republika Nemčija je menila, da je družba Funke Medien s tem kršila njeno avtorsko pravico na teh poročilih, zato je zoper njo vložila opustitveno tožbo, ki ji je deželno sodišče ugodilo, kar je nato višje deželno sodišče v pritožbenem postopku potrdilo. Družba Funke Medien je z revizijo, vloženo pri Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) kot predložitvenem sodišču, vztrajala pri svojih predlogih za zavrnitev opustitvene tožbe.

Sodišče je uvodoma navedlo, da so poročila o vojaškem stanju lahko varovana z avtorsko pravico le pod pogojem, da ta poročila pomenijo avtorjevo intelektualno stvaritev, ki odraža njegovo osebnost ter njegove svobodne in ustvarjalne izbire pri izdelavi navedenih poročil. Nacionalno sodišče mora v vsakem posameznem primeru preveriti, ali je ta pogoj izpolnjen.

Sodišče je najprej pri presoji vprašanja, ali določbe Direktive o avtorski pravici državam članicam dopuščajo polje proste presoje pri njihovem prenosu v nacionalno pravo, ugotovilo, da določbe o izključnih pravicah avtorjev do reproduciranja¹²⁴ in priobčitve njihovih del javnosti¹²⁵ pomenijo ukrepe popolne harmonizacije vsebine pravic, na katere se te določbe nanašajo. Sodišče pa je presodilo, da določbe Direktive o avtorski pravici, ki dopuščajo odstopanje od navedenih pravic v zvezi s poročanjem o aktualnih dogodkih in citati,¹²⁶ ne pomenijo ukrepov popolne harmonizacije obsega izjem ali omejitev, ki jih vsebujejo. Vendar je treba polje proste presoje, ki ga imajo države članice pri izvajanju teh določb, izvrševati v mejah, določenih s pravom Unije, da se ohrani pravično ravnotežje med interesi imetnikov pravic do varstva njihove pravice intelektualne

¹²³| Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230).

¹²⁴| Člen 2(a) Direktive o avtorski pravici.

¹²⁵| Člen 3(1) Direktive o avtorski pravici.

¹²⁶| Člen 5(3)(c), drugi primer, in (d) Direktive o avtorski pravici.

lastnine¹²⁷, ki se zagotavlja z Listino, na eni strani ter pravic in interesov uporabnikov varovanih del ali predmetov, zlasti njihovo svobodo izražanja in obveščanja¹²⁸, ki se prav tako zagotavlja z Listino, ter splošnega interesa na drugi.

Sodišče je v nadaljevanju v zvezi s svobodo izražanja in obveščanja pojasnilo, da z njo zunaj okvira izjem in omejitev, določenih z Direktivo o avtorski pravici,¹²⁹ ni mogoče upravičiti odstopanja od izključnih pravic avtorja do reproduciranja svojih del in njihove priobčitve javnosti, ki ni določeno z navedeno direktivo. V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da je seznam izjem in omejitev iz Direktive o avtorski pravici izčrpen.

Nazadnje je Sodišče ugotovilo, da se mora nacionalno sodišče v okviru vzpostavitve ravnotežja, ki ga mora ob upoštevanju vseh okoliščin zadevnega primera zagotoviti med izključnima pravicama avtorjev do reproduciranja svojih del in njihove priobčitve javnosti na eni strani ter pravicami uporabnikov varovanih predmetov, navedenimi v določbah o odstopanju iz Direktive o avtorski pravici v zvezi s poročanjem o aktualnih dogodkih in citati na drugi, opreti na takšno razlago teh določb, ki je ob spoštovanju njihovega besedila in ob ohranitvi njihovega polnega učinka povsem v skladu s temeljnimi pravicami, zagotovljenimi z Listino.

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 29. julija 2019, **Spiegel Online** (C-516/17, [EU:C:2019:625](#)), prav tako podalo razlago *izključnih pravic avtorjev do reproduciranja in priobčitve svojih del javnosti ter izjem in omejitev teh pravic, kot so določene z Direktivo o avtorski pravici, tokrat v okviru objave rokopisa in v zborniku objavljenega članka na spletnem informativnem mestu, ki sta bila prek hiperpovezave na voljo za prenos.*

Spor o glavni stvari je potekal med družbo Spiegel Online, ki upravlja istoimenski spletni informativni portal, in Volkerjem Beckom, ki je bil poslanec Bundestaga (zvezni parlament, Nemčija), ker je družba Spiegel Online na svojem spletnem mestu objavila rokopis V. Becka in članek, ki ga je ta objavil v zborniku. V. Beck je pri deželnem sodišču nasprotoval temu, da se na spletnem mestu družbe Spiegel Online dasta na voljo celotni besedili tega rokopisa in članka, pri čemer je menil, da gre za kršitev avtorske pravice. To sodišče je predlogom V. Becka ugodilo. Ker je bila pritožba družbe Spiegel Online zavrnjena, je ta pri predložitvenem sodišču vložila revizijo.

Sodišče, ki mu je bilo predloženo vprašanje, ali določbi Direktive o avtorski pravici, ki dovoljujeta odstopanje od izključnih pravic avtorja v zvezi s poročanjem o aktualnih dogodkih¹³⁰ in citiranjem¹³¹, državam članicam dajeta polje proste presoje pri njunem prenosu v nacionalno pravo, je presodilo, da ti določbi ne pomenita ukrepov popolne harmonizacije. Vendar je treba polje proste presoje, ki ga imajo države članice pri izvajanju teh določb, izvrševati v mejah, določenih s pravom Unije, da se ohrani pravično ravnotežje med interesi imetnikov pravic do varstva njihove pravice intelektualne lastnine¹³², ki se zagotavlja z Listino, na eni strani ter pravic in interesov uporabnikov varovanih del ali predmetov, zlasti njihovo svobodo izražanja in obveščanja¹³³, ki se prav tako zagotavlja z Listino, ter splošnega interesa na drugi.

127| Člen 17(2) Listine.

128| Člen 11 Listine.

129| Člen 5(2) in (3) Direktive o avtorski pravici.

130| Člen 5(3)(c), drugi primer, Direktive o avtorski pravici.

131| Člen 5(3)(d) Direktive o avtorski pravici.

132| Člen 17(2) Listine.

133| Člen 11 Listine.

Sodišče je v zvezi s svobodo izražanja in obveščanja pojasnilo, da z njo zunaj okvira izjem in omejitev, določenih z Direktivo o avtorski pravici,¹³⁴ ni mogoče upravičiti odstopanja od izključnih pravic avtorja do reproduciranja in priobčitve del javnosti, ki ni določeno z navedeno direktivo. V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da je seznam izjem in omejitev iz te direktive izčrpen.

Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da se mora nacionalno sodišče v okviru vzpostavitve ravnotežja, ki ga mora ob upoštevanju vseh okoliščin zadevnega primera zagotoviti med izključnima pravicama avtorjev do reproduciranja¹³⁵ in priobčitve svojih del javnosti¹³⁶ na eni strani ter pravicami uporabnikov varovanih predmetov, navedenimi v določbah o odstopanju iz Direktive o avtorski pravici v zvezi s poročanjem o aktualnih dogodkih in citati na drugi, opreti na tako razlago teh določb, ki je ob spoštovanju njihovega besedila in ob ohranitvi njihovega polnega učinka povsem v skladu s temeljnimi pravicami, zagotovljenimi z Listino.

Sodišče se je na prvem mestu osredotočilo na določbo o odstopanju iz Direktive o avtorski pravici v zvezi s poročanjem o aktualnih dogodkih in menilo, da ta določba nasprotuje nacionalnemu pravilu, s katerim je uporaba izjeme oziroma omejitve iz te določbe omejena na primere, v katerih predhodna prošnja za dovoljenje za uporabo varovanega dela za namene poročanja o aktualnih dogodkih ni razumno mogoča. Ob nastopu aktualnega dogodka se – zlasti v informacijski družbi – namreč načeloma zahteva, da je informacija, ki se nanaša na ta dogodek, mogoče posredovati hitro, kar je težko združljivo z zahtevo po pridobitvi predhodnega soglasja avtorja, ki bi lahko pretirano otežila ali celo preprečila pravočasno posredovanje upoštevanih informacij javnosti.

Sodišče je na drugem mestu preučilo določbo o odstopanju iz Direktive o avtorski pravici v zvezi s citiranjem in, prvič, presodilo, da pojem „citati“ iz te določbe zajema napotitev – prek hiperpovezave – na datoteko, do katere je mogoče dostopati samostojno. V tem okviru je opozorilo na svojo sodno prakso, v skladu s katero hiperpovezave prispevajo k dobremu delovanju interneta, ki je posebnega pomena za svobodo izražanja in obveščanja, ki je zagotovljena z Listino, ter za izmenjavo mnenj in informacij v tem omrežju, za katero je značilna možnost dostopa do ogromne količine informacij. Drugič, Sodišče je presodilo, da je bilo delo že zakonito dano na voljo javnosti, če je v svoji konkretni obliki že prej postalo dostopno javnosti z dovoljenjem imetnika pravice ali na podlagi prisilne licence oziroma na podlagi zakonskega dovoljenja. Nacionalno sodišče mora glede na konkreten primer, ki ga obravnava, in ob upoštevanju vseh okoliščin zadeve odločiti, ali je bilo delo javnosti dano na voljo zakonito.

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 29. julija 2019, **Pelham in drugi** (C-476/17, [EU:C:2019:624](#)), podalo razlago *izključnih pravic proizvajalcev fonogramov do reproduciranja in distribuiranja njihovih fonogramov ter izjem in omejitev teh pravic, kot so določene z Direktivo o avtorski pravici in Direktivo 2006/115*¹³⁷, *tokrat v okviru odvzema zvočnega vzorca (sampling) skladbe za njegovo uporabo, da bi se ustvarila nova skladba.*

R. Hütter in F. Schneider-Esleben (v nadaljevanju: Hütter in drugi) sta člana glasbene skupine Kraftwerk. Ta je leta 1977 izdala fonogram, na katerem je skladba „Metall auf Metall“. M. Pelham in M. Haas sta skladatelja skladbe „Nur mir“, ki se je pojavila na fonogramih, za produkcijo katerih je leta 1997 poskrbela družba Pelham. Hütter in drugi so zatrjevali, da je družba Pelham v elektronski obliki kopirala približno dve sekundi trajajoči

¹³⁴| Člen 5(2) in (3) Direktive o avtorski pravici.

¹³⁵| Člen 2(a) Direktive o avtorski pravici.

¹³⁶| Člen 3(1) Direktive o avtorski pravici.

¹³⁷| Direktiva 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine (UL 2006, L 376, str. 28).

vzorec (sample) z ritmično sekvenco skladbe „Metall auf Metall“ in ta vzorec z zaporednim ponavljanjem vključila v skladbo „Nur mir“. Hütter in drugi so menili, da je skupina Pelham s tem kršila pravico, sorodno avtorski, katere imetniki so kot proizvajalci fonogramov.

V tem okviru je Sodišče najprej navedlo, da je treba reproduciranje zvočnega vzorca – čeprav zelo kratkega zvočnega vzorca – fonograma, ki ga opravi uporabnik, načeloma šteti za „delno“ reproduciranje tega fonograma, ki je zajeto z izključno pravico, ki jo ima proizvajalec takega fonograma na podlagi Direktive o avtorski pravici.

Sodišče je vseeno opozorilo, da je treba pravico do intelektualne lastnine¹³⁸, določeno v Listini, uravnotežiti z drugimi temeljnimi pravicami, ki jih zagotavlja Listina, med katerimi je svoboda umetnosti¹³⁹, ki omogoča, ker je zajeta s svobodo izražanja¹⁴⁰, sodelovanje pri javni izmenjavi kulturnih, političnih in socialnih informacij ter idej vseh vrst. Tako je Sodišče presodilo, da ob upoštevanju Listine izključna pravica, ki je podeljena proizvajalcu fonogramov, da ta dovoli ali prepove reproduciranje svojega fonograma,¹⁴¹ temu proizvajalcu omogoča, da nasprotuje temu, da tretja oseba uporabi zvočni vzorec – čeprav zelo kratek – iz njegovega fonograma, da bi ta vzorec vključila v drug fonogram, razen če je ta vzorec vanj vključen v *spremenjeni in pri poslušanju neprepoznalni obliki*.

Sodišče je v nadaljevanju v zvezi s to izključno pravico tudi pojasnilo, da člen 2(c) Direktive o avtorski pravici pomeni ukrep popolne harmonizacije vsebine pravice, ki jo ta člen vsebuje. Izključna pravica reproduciranja, ki jo imajo proizvajalci fonogramov v Uniji, je namreč v navedeni direktivi opredeljena nedvoumno, pri čemer poleg tega zanjo ni določen nikakršen pogoj in njeno izvajanje oziroma njeni učinki niso odvisni od nobenega akta.

Poleg tega je Sodišče glede izključne pravice proizvajalca fonogramov do dajanja na voljo svojih fonogramov, vključno z njihovimi „primerki“¹⁴², razsodilo, da je treba pojem „kopija“, ki je uporabljen tudi v Ženevski konvenciji¹⁴³, s katero mora biti razlaga skladna, razlagati tako, da ne zajema fonograma, ki ob tem, da vsebuje glasbene vzorce, prenesene iz drugega fonograma, ne prevzame celotnega ali bistvenega dela tega fonograma.

Dalje je Sodišče, ki je obravnavalo možnost odstopanja od izključne pravice proizvajalcev fonogramov do reproduciranja njihovih fonogramov, presodilo, da država članica v svojem nacionalnem pravu ne more določiti druge izjeme ali omejitve navedene pravice poleg tistih, ki so določene v Direktivi o avtorski pravici¹⁴⁴. V zvezi s tem je opozorilo, da je seznam izjem in omejitev iz te direktive izčrpen.

Nazadnje, Sodišče je glede pojma „citati“ iz Direktive o avtorski pravici¹⁴⁵ menilo, da ta pojem ne zajema položaja, v katerem ni mogoče prepoznati dela, na katero se nanaša zadevno citiranje. Vendar kadar ustvarjalec novega glasbenega dela uporabi zvočni vzorec (*sample*), ki je bil odvzet iz fonograma in ki je ob poslušanju tega novega dela prepoznaven povprečnemu poslušalcu, lahko uporaba tega zvočnega vzorca glede na

138| Člen 17(2) Listine.

139| Člen 13 Listine.

140| Člen 11 Listine.

141| Člen 2(c) Direktive o avtorski pravici.

142| Člen 9(1)(b) Direktive 2006/115.

143| Konvencija za varstvo proizvajalcev fonogramov pred nedovoljenim presnemavanjem njihovih fonogramov, podpisana v Ženevi 29. oktobra 1971, člen 1(c) in člen 2.

144| Člen 5 Direktive o avtorski pravici.

145| Člen 5(3)(d) Direktive o avtorski pravici.

okolščine primera pomeni „citat“ v smislu Direktive o avtorski pravici v povezavi s členom 13 Listine, če je namen navedene uporabe interakcija z delom, iz katerega je bil vzorec vzet, in če so izpolnjeni pogoji iz Direktive o avtorski pravici.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **Nederlands Uitgeversverbond in Groep Algemene Uitgevers** (C-263/18, [EU:C:2019:1111](#)), razsodilo, da to, da se javnosti dobavi e-knjiga s prenosom za stalno uporabo, spada pod pojem „priobčitev javnosti“ v smislu Direktive o avtorski pravici.

Nederlands Uitgeversverbond (v nadaljevanju: NUV) in Groep Algemene Uitgevers (v nadaljevanju: GAU), združenji, ki varujeta interese nizozemskih založnikov, sta pri Rechtbank Den Haag (sodišče v Haagu, Nizozemska) vložili tožbo, s katero sta med drugim predlagali, naj se družbi Tom Kabinet prepovesta dajanje e-knjig na voljo članom „bralnega kluba“, ki ga je ta družba ustvarila na svojem spletnem mestu, in reproduciranje teh knjig. Združenji NUV in GAU sta trdili, da se s temi dejavnostmi kršijo avtorske pravice njunih članov na teh e-knjigah. Družba Tom Kabinet naj bi s tem, da je te „rabljene“ e-knjige v okviru tega bralnega kluba ponujala za prodajo, te knjige nedovoljeno priobčila javnosti. Družba Tom Kabinet pa je trdila, da te dejavnosti spadajo v okvir pravice distribuiranja, za katero zgoraj navedena direktiva predpisuje pravilo izčrpanja, kadar je zadevni objekt – v obravnavanem primeru e-knjige – imetnik pravice prodal v Uniji ali je bil v Uniji prodan z njegovim soglasjem. To pravilo naj bi pomenilo, da združenji NUV in GAU po prodaji zadevnih e-knjig ne bi več imeli izključne pravice dovoliti ali prepovedati distribucijo teh knjig javnosti.

Sodišče je ugotovilo, da dobava e-knjige s prenosom za stalno uporabo ne spada v okvir pravice „javnega distribuiranja“ iz člena 4(1) Direktive o avtorski pravici, temveč v okvir pravice do „priobčitve javnosti“ iz člena 3(1) navedene direktive, za katero je izčrpanje izključeno na podlagi odstavka 3 tega člena.

Sodišče je v utemeljitev te ugotovitve med drugim iz Pogodbe Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (SOIL) o avtorski pravici, ki je podlaga za to direktivo, in pripravljalnega gradiva za navedeno direktivo sklepal, da je zakonodajalec Unije nameraval to pravilo o izčrpanju pridržati za distribucijo oprijemljivih predmetov, kot so knjige na materialnem nosilcu. Uporaba tega pravila o izčrpanju za e-knjige pa bi, nasprotno, lahko bistveno bolj vplivala na interes imetnikov, da dobijo ustrezno plačilo, kot v primeru knjig na materialnem nosilcu, ker se nematerializirani primerki e-knjig z uporabo ne poslabšajo in tako na morebitnem trgu rabljenih izdelkov pomenijo popolne nadomestke novih primerkov.

Kar natančneje zadeva pojem „priobčitev javnosti“, je Sodišče navedlo, da je treba ta pojem razumeti široko, tako da zajema vsakršno priobčitev javnosti, ki ni prisotna na kraju izvora priobčitve, in s tem vsako oddajanje ali retransmisijo dela v javnost po žici ali brezžično. Ta pojem združuje dva kumulativna elementa, in sicer dejanje priobčitve dela in priobčitev tega dela javnosti.

V zvezi s prvim elementom iz obrazložitvenega memoranduma k predlogu Direktive o avtorski pravici izhaja, da je „odločilno dejanje tisto, s katerim se da delo na voljo javnosti, to je, da se to delo ponudi na mestu, ki je dostopno javnosti, kar je dejanje pred fazo dejanskega prenosa na zahtevo“, in da „ni pomembno, ali je oseba dejansko prenesla delo“. Tako je treba po mnenju Sodišča dejstvo, da se zadevna dela dajo na voljo vsaki osebi, ki se registrira na spletnem mestu bralnega kluba, obravnavati kot „priobčitev“ dela, ne da bi morala zadevna oseba to možnost uporabiti tako, da bi e-knjigo s te spletne strani dejansko prenesla.

V zvezi z drugim elementom je treba upoštevati ne le število oseb, ki imajo lahko hkrati dostop do istega dela, ampak tudi, koliko od teh oseb je lahko imelo dostop do tega dela zaporedoma. V obravnavani zadevi je po mnenju Sodišča pomembno število oseb, ki so lahko imele hkrati ali zaporedoma dostop do istega dela prek platforme bralnega kluba. Zato je treba šteti – s pridržkom, da predložitveno sodišče opravi preverjanje ob upoštevanju vseh upoštevanih elementov – da je zadevno delo priobčeno javnosti.

Poleg tega je Sodišče razsodilo, da se za to, da gre za priobčitev javnosti, zahteva, da se varovano delo priobči z uporabo posebne tehnične metode, ki se razlikuje od tistih, ki so bile uporabljene dotlej, ali če ne gre za tako metodo, da se priobči novi javnosti, torej javnosti, ki je imetniki avtorske pravice niso upoštevali, ko so dovolili prvotno priobčitev svojega dela javnosti. V obravnavani zadevi je treba – ker se dajanje na voljo e-knjige na splošno opravlja na podlagi licence za uporabo, ki uporabniku, ki je zadevno e-knjigo prenesel, dovoljuje le branje te knjige na lastnih napravah – šteti, da gre pri priobčitvi, kakršno izvaja družba Tom Kabinet, za priobčitev javnosti, ki je imetniki avtorske pravice še niso upoštevali, in zato za priobčitev novi javnosti.

2. Industrijska lastnina

Na področju prava Unije o znamkah je treba omeniti štiri sodbe. Prva sodba se nanaša na krajevno pristojnost sodišč držav članic v zvezi s kršitvami in veljavnostjo. V drugi sodbi je Sodišče pojasnilo pojem „slaba vera“ ob vložitvi prijave znamke Unije. V tretji sodbi so bila podana pojasnila glede pristojnosti Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), da prekliče svoje odločbe, pri katerih je podana očitna kršitev določb postopka, ki mu jo je mogoče pripisati. Nazadnje, četrta sodba se nanašata na resno in dejansko uporabo kolektivne znamke Evropske unije.

Sodišče je v sodbi z dne 5. septembra 2019, **AMS Neve in drugi** (C-172/18, [EU:C:2019:674](#)), v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe *pojasnilo obseg pojma „[ozemlje] države članice, v kateri je bilo izvršeno dejanje kršitve“ iz člena 97(5) Uredbe št. 207/2009¹⁴⁶ o znamki Evropske unije (v nadaljevanju: Uredba o znamkah), ki se nanaša na obseg krajevne pristojnosti sodišč držav članic na področju kršitev in veljavnosti*. Spor iz postopka v glavni stvari se je nanašal na tožbo zaradi kršitve znamke Evropske unije, vloženo proti tretji osebi, ki je znake, ki so enaki ali podobni tej znamki, uporabljala pri oglaševanju in ponujanju naproday na spletnem mestu ali na platformah družbenih medijev. Tožba je bila vložena na sodišču v Združenem kraljestvu, ki je menilo, da za obravnavanje te tožbe ni pristojno, ker je pristojno sodišče kraja, kjer je tretja oseba sprejela odločitev, da bo na tem mestu ali na teh platformah te izdelke oglaševala ali ponujala naproday, in ukrepe za izvršitev te odločitve.

Sodišče je najprej ugotovilo, da možnosti tožeče stranke, da izbere pristojno sodišče bodisi na podlagi člena 97(1) Uredbe o znamkah glede na stalno prebivališče tožene stranke bodisi na podlagi odstavka 5 tega člena glede na kraj, kjer je bilo izvršeno dejanje kršitve, ni mogoče razumeti tako, da lahko tožeča stranka v zvezi z istimi dejanji, s katerimi je bila izvršena kršitev, kumulira tožbe na podlagi odstavkov 1 in 5 tega člena, ampak je iz te možnosti razvidna le alternativna narava sodišča iz tega odstavka 5 glede na sodišča iz drugih odstavkov navedenega člena. Zakonodajalec Unije s tem, da določa tako alternativno sodišče, imetniku znamke Evropske unije omogoča, da vloži ciljno usmerjene tožbe, od katerih se vsaka nanaša na kršitve, ki so bile storjene na ozemlju ene same države članice. Če se več tožb zaradi kršitve med istimi strankami nanaša na uporabo istega znaka, vendar se ne nanašajo na isto ozemlje, te tožbe nimajo istega predmeta in zanje zato ne veljajo pravila o litispendenci. Tako sodišča različnih držav članic, ki so jim bile zadeve predložene v takih okoliščinah, ne morejo izreči „nasprotujočih sodb“ v smislu uvodne izjave 17 Uredbe o znamkah, ker se tožbe, ki jih je tožeča stranka vložila, nanašajo na različna ozemlja.

Sodišče je nato navedlo, da se mora sodišče za znamke v Uniji, pri katerem je vložena tožba glede kršitve na podlagi člena 97(5) Uredbe o znamkah, ko preizkuša, ali je pristojno za odločanje o obstoju kršitve na ozemlju države članice, pod katero spada, prepričati, da so bila dejanja, ki se očitajo toženi stranki, storjena na tem

146| Uredba Sveta (ES) št. 207/2009 z dne 26. februarja 2009 o blagovni znamki Evropske unije (UL 2009, L 78, str. 1).

ozemlju. Kadar se ta dejanja nanašajo na oglase in prodajne ponudbe, sporočene po elektronski poti, za proizvode, na katerih je znak, ki je enak ali podoben znamki Evropske unije, za kar imetnik te znamke ni dal soglasja, je treba šteti, da so bila ta dejanja storjena na ozemlju, kjer so potrošniki ali trgovci, ki so jim ti oglasi ali te prodajne ponudbe namenjene, tudi če ima tožena stranka sedež na drugem ozemlju, če je strežnik za elektronsko omrežje, ki ga tožena stranka uporablja, na drugem ozemlju, ali če so izdelki, na katere se ti oglasi ali ponudbe nanašajo, na drugem ozemlju. Preprečiti je namreč treba položaj, v katerem bi se kršitelj znamke Unije lahko s tem, da bi se skliceval na kraj, kjer so bili njegovi oglasi in njegove ponudbe dani na splet, z namenom, da bi izključil pristojnost vseh sodišč, ki niso sodišče tega kraja ali sodišče, kjer ima sedež, izognil uporabi tega člena in tako ogrozil polni učinek te določbe. Sodišče je ugotovilo, da bi, če bi se pojem „[ozemlje] države članice, v kateri je bilo izvršeno dejanje kršitve“ razlagal tako, da se nanaša na državo članico, v kateri je izvršitelj teh poslovnih ravnanj vzpostavil svoje spletno mesto in sprožil prikazovanje svojih oglasov in prodajnih ponudb, kršiteljem s sedežem v Uniji, ki poslujejo po elektronski poti in želijo imetnikom znamk Unije, ki so kršene, preprečiti možnost izbire drugega sodišča, za doseg tega cilja zadostovalo, da kraj dajanja na splet in kraj, kjer imajo sedež, združijo na istem ozemlju. Poleg tega se lahko izkaže, da tožeča stranka pretirano težko ali sploh ne more izvedeti za kraj, kjer je tožena stranka sprejela odločitve in tehnične ukrepe za to prikazovanje.

Zato je treba za poslovna ravnanja, kakršna so ta v postopku v glavni stvari, šteti, da so bila „izvršena“ na ozemlju, kjer so pridobila naravo oglasa in prodajne ponudbe, to je na ozemlju, kjer je bil dostop do poslovne vsebine dejansko omogočen potrošnikom in trgovcem, ki jim je bila ta vsebina namenjena. Vprašanje, ali so ti oglasi in ponudbe povzročili nakup izdelkov tožene stranke, pri tem ni pomembno.

Sodišče je s sodbo z dne 12. septembra 2019, **Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret/EUIPO** (C-104/18 P, [EU:C:2019:724](#)), razveljavilo sodbo Splošnega sodišča¹⁴⁷ in *pojasnilo pojem „slaba vera“ ob vložitvi prijave znamke Evropske unije*.

J. Nadal Esteban in družba Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret, ki je imetnica figurativnih znamk KOTON, sta bila do leta 2004 v poslovnem razmerju. J. Nadal Esteban je 25. aprila 2011 vložil zahtevo za registracijo figurativnega znaka STYLO & KOTON kot znamke Evropske unije za proizvode in storitve iz razredov 25, 35 in 39 v smislu Nicejskega aranžmaja¹⁴⁸. Po delni ugoditvi ugovoru družbe Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret, ki je temeljil na njenih znamkah KOTON, registriranih za proizvode in storitve iz razredov 18, 25 in 35, je bila znamka STYLO & KOTON registrirana za storitve iz razreda 39. Družba Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret je nato vložila zahtevo za ugotovitev ničnosti na podlagi člena 52(1)(b) Uredbe o znamkah, ki določa, da je ravnanje prijavitelja v slabi veri ob vložitvi prijave znamke absolutni razlog za ničnost.

Splošno sodišče je potrdilo odločbo Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) o zavrnitvi zahteve za ugotovitev ničnosti in menilo, da ravnanje v slabi veri ni moglo biti podano, ker proizvodi in storitve, za katere so bile znamke registrirane, niso bili enaki ali podobni, zaradi česar bi obstajala verjetnost zmede glede njih. Sodišče, pri katerem je bila vložena pritožba, je moralo pojasniti pojem „slaba vera“.

Sodišče je najprej pojasnilo, da sicer pojem ravnanja v „slabi veri“ v skladu z njegovim običajnim pomenom v vsakdanjem jeziku predpostavlja obstoj nepoštena naravnosti ali nepoštenega namena, vendar je treba ta pojem razložiti tudi v okviru gospodarskega prometa, v katerega spada pravo znamk. S pravili o znamki Evropske unije pa se želi zlasti prispevati k sistemu neizkrivljene konkurence v Uniji, v katerem mora biti

¹⁴⁷ Sodba Splošnega sodišča z dne 30. novembra 2017, **Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret/EUIPO – Nadal Esteban (STYLO & KOTON)** (T-687/16, neobjavljena, [EU:T:2017:853](#)).

¹⁴⁸ Nicejski aranžma o mednarodni klasifikaciji proizvodov in storitev zaradi registracije znamk z dne 15. junija 1957, kakor je bil revidiran in spremenjen.

vsakemu podjetju, da bi pritegnilo stranke s kakovostjo svojih proizvodov ali storitev, omogočeno, da kot znamke registrira znake, ki potrošniku brez možnosti zmede omogočajo razlikovanje teh proizvodov ali storitev od proizvodov ali storitev z drugim izvorom. Sodišče je zato ugotovilo, da je treba znamko razglasiti za nično zaradi slabe vere, kadar iz upoštevanih in ujemajočih se indecev izhaja, da imetnik navedene znamke zahteve za registracijo te znamke ni vložil s ciljem lojalnega konkuriranja, temveč da bi na način, ki ni v skladu z dobrimi poslovnimi običaji, posegel v interese tretje osebe, ali da bi ne oziraje se na določeno tretjo osebo pridobil izključno pravico za druge namene kot tiste, ki so zajeti s funkcijami znamke, med katerimi je bistvena funkcija označbe izvora.

Sodišče je v nadaljevanju razsodilo, da iz sodbe z dne 11. junija 2009, **Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli** (C-529/07, [EU:C:2009:361](#)), ne izhaja, da se lahko obstoj ravnanja v slabi veri ugotovi le v položaju, ko se na notranjem trgu za enake ali podobne proizvode uporablja enak ali podoben znak, ki se lahko zamenjuje z znakom, katerega registracija se zahteva. Obstajajo lahko namreč primeri, v katerih je mogoče šteti, da je bila zahteva za registracijo znamke vložena v slabi veri ne glede na to, da ob vložitvi te zahteve tretja oseba na notranjem trgu ni uporabljala enakega ali podobnega znaka za enake ali podobne proizvode. V primeru zahteve za ugotovitev ničnosti, ki temelji na členu 52(1)(b) Uredbe o znamkah, nikakor ni potrebno, da je vlagatelj te zahteve imetnik prejšnje znamke za enake ali podobne proizvode ali storitve. Poleg tega v primeru, če se izkaže, da je ob vložitvi prijave sporne znamke tretja oseba vsaj v eni državi članici uporabljala znak, ki je enak ali podoben sporni znamki, ni treba nujno dokazati obstoja verjetnosti zmede glede teh znakov v javnosti. Če ni verjetnosti zmede glede znaka, ki ga uporablja tretja oseba, in sporne znamke, ali če tretja oseba ne uporablja znaka, ki je enak ali podoben sporni znamki, lahko druge dejanske okoliščine, odvisno od primera, pomenijo upoštevne in ujemajoče se indice, ki dokazujejo prijaviteljevo ravnanje v slabi veri.

Sodišče je nazadnje ugotovilo, da Splošno sodišče pri celoviti presoji ni upoštevalo vseh upoštevanih dejanskih okoliščin, ki so obstajale *ob vložitvi prijave*, čeprav je ta trenutek odločilnega pomena. Zahtevano je bilo namreč, naj se znamka razglasi za nično v celoti, zaradi česar je bilo torej treba to zahtevo preizkusiti tako, da se presodi, kakšen je bil namen J. Nadala Estebana, ko je zahteval registracijo navedene znamke. Sodišče je zato izpodbijano sodbo razveljavilo.

Sodišče je v sodbi z dne 31. oktobra 2019, **Repower/EUIPO** (C-281/18 P, [EU:C:2019:916](#)), zavrnilo pritožbo zoper sodbo Splošnega sodišča¹⁴⁹ in podalo *pojasnila glede pristojnosti Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), da prekliče svoje odločbe, pri katerih je podana očitna kršitev določb postopka, ki mu jo je mogoče pripisati*.

V tem primeru je pritožnica, družba Repower, pri EUIPO registrirala besedno znamko REPOWER. Na predlog intervenientke, družbe repowermap.org, je oddelek za izbris pri EUIPO delno ugodil predlogu za ugotovitev ničnosti te znamke za nekatere proizvode in storitve. Pritožbo zoper to odločbo je odbor za pritožbe pri EUIPO zavrnil. Potem ko je intervenientka pri Splošnem sodišču vložila tožbo zaradi razveljavitve, je odbor za pritožbe z novo odločbo preklical svojo zavrnilno odločbo, ker ni bila dovolj obrazložena in je bila torej pri njej podana „očitna kršitev določb postopka“ v smislu člena 80(1) Uredbe o znamkah.

Splošno sodišče je v okviru odločanja o tožbi družbe Repower zoper to odločbo o preklicu menilo, da EUIPO te odločbe ne more opreti na člen 80(1) Uredbe o znamkah, ker neobrazložitev ni „očitna kršitev določb postopka“ v smislu te določbe¹⁵⁰. Splošno sodišče pa je vseeno ocenilo, da odločba o preklicu lahko temelji

149| Sodba Splošnega sodišča z dne 21. februarja 2018, **Repower/EUIPO – repowermap.org (REPOWER)** (T-727/16, [EU:T:2018:88](#)).

150| Člen 80(1), prvi stavek, Uredbe št. 207/2009 določa, da če EUIPO opravi vpis v register ali sprejme odločbo z očitno kršitvijo določb postopka, ki mu jo je mogoče pripisati, zagotovi, da se vpis izbriše ali odločitev razveljavi.

na splošnem pravnem načelu, ki dovoljuje preklic nezakonitih upravnih aktov. Ker je Splošno sodišče ugotovilo, da ta napaka glede izbire pravne podlage ne upravičuje razveljavitve odločbe o preklicu, je tožbo družbe Repower zavrnilo.

Sodišče je opozorilo, da je treba za razlago pojma „očitna kršitev določb postopka“ v smislu člena 80(1) Uredbe o znakah upoštevati ne le njegovo besedilo, ampak tudi njegovo sobesedilo in cilje, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je.

V zvezi s tem je Sodišče menilo, da iz sistematike Uredbe o znakah izhaja, da se kršitve določb postopka iz člena 80(1) te uredbe nanašajo zlasti na postopkovne določbe te uredbe, kot je obveznost obrazložitve. To razlago podkrepljuje cilj člena 80(1) te uredbe, ki EUIPO nalaga obveznost, da prekliče odločbe, pri katerih je podana očitna kršitev določb postopka, z namenom zagotavljanja dobrega upravljanja in ekonomičnosti postopka. Ta razlaga tudi odraža ustaljeno sodno prakso Sodišča, v skladu s katero je obveznost obrazložitve bistvena postopkovna zahteva, ki jo je treba razlikovati od vprašanja utemeljenosti obrazložitve, ki se nanaša na vsebinsko zakonitost spornega akta.

Zato je Sodišče drugače kot Splošno sodišče razsodilo, da je vsakršna kršitev obveznosti obrazložitve, kot je neobstoje ali nezadostnost obrazložitve, kršitev postopkovnih določb v smislu člena 80(1) Uredbe o znakah, zaradi katere mora EUIPO preklicati odločbo, pri kateri je podana, če je ta kršitev očitna.

Iz tega izhaja, da se je ta določba v tem primeru uporabljala in da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo. Vendar je Sodišče ugotovilo, da ta napačna uporaba prava ne more povzročiti razveljavitve izpodbijane sodbe, ker je izrek te sodbe, v katerem je bila zavrnjena tožba družbe Repower zoper odločbo o preklicu, utemeljen iz drugih razlogov.

Sodišče je s sodbo z dne 12. decembra 2019, **Der Grüne Punkt/EUIPO** (C-143/19 P, [EU:C:2019:1076](#)), razveljavilo sodbo Splošnega sodišča¹⁵¹ zaradi napačne uporabe prava pri uporabi pojma „resna in dejanska uporaba“ kolektivne znamke Evropske unije.

V obravnavanem primeru je pritožnica, družba Der Grüne Punkt, pridobila registracijo kolektivne figurativne znamke v obliki kroga iz dveh puščic, ki se nanaša na sistem zbiranja in predelave odpadne embalaže. Pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) je bila vložena zahteva za razveljavitev, ki ji je ta urad delno ugodil z obrazložitvijo, da se navedena znamka ni resno in dejansko uporabljala za proizvode, za katere je bila registrirana, razen za embalažne proizvode.

Tožbo za razveljavitev odločbe odbora za pritožbe pri EUIPO, ki jo je vložila pritožnica, je Splošno sodišče zavrnilo.

Pritožnica je v utemeljitev pritožbe trdila, da je Splošno sodišče napačno razlagalo pojem „resna in dejanska uporaba“ v smislu člena 15(1) Uredbe o znakah in da ni ustrezno upoštevalo značilnosti kolektivnih znamk, navedenih v členu 66 te uredbe.

Sodišče je najprej opozorilo, da je glavni namen kolektivne znamke razlikovanje proizvodov ali storitev članov združenja, ki je imetnik te znamke, od proizvodov ali storitev drugih podjetij. Tako funkcija kolektivne znamke – drugače kot pri individualni znamki – ni, da se potrošniku sporoči „istovetnost izvora“ proizvodov ali storitev, za katere je registrirana. V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da člen 66 Uredbe o znakah nikakor ne zahteva, da bi proizvajalci, izdelovalci, izvajalci ali trgovci, ki so člani združenja, ki je imetnik kolektivne znamke, bili del iste skupine družb, ki proizvaja ali dobavlja proizvode ali storitve pod enotnim nadzorom. Poleg tega je

151| Sodba Splošnega sodišča z dne 12. decembra 2018, **Der Grüne Punkt/EUIPO – Halston Properties (Podoba kroga iz dveh puščic)** (T-253/17, [EU:T:2018:909](#)).

Sodišče ugotovilo, da so kolektivne znamke tako kot individualne znamke v gospodarskem prometu. Njihova uporaba mora torej, da bi jo bilo mogoče opredeliti kot „resno in dejansko“ v smislu člena 15(1) Uredbe o znamkah, dejansko slediti cilju zadevnih podjetij, da ustvarijo oziroma ohranijo trg za svoje proizvode in storitve.

Nato je Sodišče ugotovilo, da je uporaba kolektivne znamke v skladu z njeno bistveno funkcijo že, če se s to uporabo potrošniku omogoča, da razume, da zadevni proizvodi ali storitve izvirajo iz podjetij, ki so vključena v združenje, ki je imetnik znamke, in tako te proizvode ali storitve razlikuje od proizvodov ali storitev, ki izvirajo iz podjetij, ki niso člani tega združenja. Sodišče je v obravnavanem primeru menilo, da iz ugotovitev Splošnega sodišča izhaja, da se je kolektivna znamka uporabljala v skladu s svojo bistveno funkcijo, ker je proizvajalec ali distributer spornih proizvodov del sistema licenčnega sporazuma pritožnice.

Sodišče je nazadnje poudarilo, da je treba presojo resne in dejanske uporabe zadevne znamke opraviti tako, da se zlasti ocenijo uporaba, ki se v zadevnem gospodarskem sektorju šteje za upravičeno za ohranjanje ali ustvarjanje tržnega deleža za proizvode ali storitve, ki jih varuje znamka, narava teh proizvodov ali storitev, značilnosti trga ter obseg in pogostost uporabe znamke. V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da Splošno sodišče navedenih meril v obravnavani zadevi ni uporabilo. Sodišče je med drugim ugotovilo, da bi moralo Splošno sodišče preučiti, ali se je v obravnavanem primeru ustrezno dokazana uporaba, in sicer namestitev zadevne znamke na embalažo proizvodov podjetij, ki so vključena v sistem za zbiranje v bližini in ekološko odstranjevanje odpadne embalaže, v zadevnih gospodarskih sektorjih ali vsaj v nekaterih od njih štela za upravičeno, da se ohrani ali ustvari tržni delež za proizvode. Sodišče je odločilo, da ni mogoče izključiti, da lahko navedba proizvajalca ali distributerja na embalaži proizvodov tekoče potrošnje o vključenosti v tak sistem recikliranja vpliva na odločitev potrošnikov za nakup in tako prispeva k ustvarjanju ali ohranjanju tržnih deležev v zvezi s temi proizvodi.

Sodišče je ugotovilo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo pri uporabi pojma „resna in dejanska uporaba“, zato je izpodbijano sodbo in odločbo odbora za pritožbe pri EUIPO razveljavilo.

3. Telekomunikacije

Na tem področju je treba posebej omeniti dve sodbi. Prva je sodba z dne 1. oktobra 2019, **Planet49** (C-673/17), ki se nanaša na privolitev uporabnika spletnega mesta v shranjevanje informacij ali dostop do informacij prek piškotkov. Ta sodba je predstavljena v razdelku XIV.1 „Varstvo osebnih podatkov“.

Druga je sodba z dne 5. septembra 2019, **AW in drugi (Klici na številko 112)** (C-417/18, [EU:C:2019:671](#)), v kateri je Sodišče razsodilo, da *imajo države članice obveznost, da zagotovijo – kolikor je to tehnično izvedljivo – da telekomunikacijska podjetja organu, ki je odgovoren za klice v sili na številko 112, brezplačno dajo na voljo informacije o lokaciji kličočega, tudi če je bil klic opravljen z mobilnega telefona brez kartice SIM*. Poleg tega morajo biti te informacije dovolj zanesljive in natančne, da lahko dežurne službe pridejo na pomoč. Nazadnje, Sodišče je natančneje pojasnilo pogoje, pod katerimi je mogoče uveljavljati odgovornost države v primeru kršitve prava Unije.

Mlado 17-letno dekle je bilo ugrabljeno v predmestju Panevėžysa (Litva) ter nato zlorabljeno in živo zažgano v prtljažniku avtomobila. Medtem ko je bilo zaprto v tem prtljažniku, je z mobilnim telefonom okoli desetkrat poklicalo litovski center za obveščanje na enotno evropsko številko za klic v sili „112“, da bi zaprosilo za pomoč. Vendar aparati centra za obveščanje niso prikazali številke uporabljenega mobilnega telefona, kar je zaposlenim v tem centru preprečilo, da bi določili njegovo lokacijo. Ni bilo mogoče ugotoviti, ali je imel mobilni telefon, ki ga je uporabila žrtev, kartico SIM, niti zakaj številka tega telefona centru za obveščanje ni bila vidna.

Bližnji žrtve so vložili tožbo, s katero so predlagali, naj se litovski državi naloži povračilo nepremoženjske škode. Republiki Litvi so očitali, da ni zagotovila ustreznega praktičnega izvajanja člena 26(5) Direktive 2002/22¹⁵², ki državam članicam nalaga, da zagotovijo, da zadevna podjetja organu, ki je odgovoren za klice v sili, brezplačno dajo na voljo informacije o lokaciji kličočega, takoj ko navedeni organ sprejme klic.

Upravno sodišče v Vilni (Litva), ki mu je bila zadeva predložena, je Sodišču v predhodno odločanje predložilo vprašanje glede obsega obveznosti posredovanja informacij o lokaciji kličočega na številko 112.

Sodišče je najprej pojasnilo, da obveznost iz člena 26(5) Direktive 2002/22 velja za države članice, in sicer ob upoštevanju tehnične izvedljivosti, tudi kadar je klic opravljen z mobilnega telefona brez kartice SIM.

Dalje, Sodišče je poudarilo, da daje člen 26(5), zadnji stavek, Direktive 2002/22 državam članicam določeno polje proste presoje pri opredelitvi meril glede natančnosti in zanesljivosti informacij o lokaciji kličočega na številko 112. Vendar morajo merila, ki jih opredelijo, zagotoviti – kolikor je to tehnično izvedljivo – določitev lokacije kličočega tako zanesljivo in natančno, da mu lahko dežurne službe koristno pridejo na pomoč. Ker je taka presoja zelo tehnična in tesno povezana s posebnostmi nacionalnega mobilnega telekomunikacijskega omrežja, jo mora opraviti nacionalno sodišče.

Nazadnje, Sodišče je glede pogojev, ki morajo biti izpolnjeni za uveljavljanje odgovornosti države za škodo, povzročeno s kršitvijo prava Unije, poudarilo, da je med njimi seveda pogoj, ki se nanaša na obstoj neposredne vzročne zveze med kršitvijo tega prava in škodo, ki so jo utrpeli ti posamezniki. Vendar mora država posledice povzročene škode odpraviti v okviru nacionalnih predpisov o odgovornosti, pri čemer pa pogoji, ki so jih določile nacionalne zakonodaje na področju povrnitve škode, ne smejo biti manj ugodni od pogojev za podobne zahtevke, ki so nacionalnega značaja. Iz tega sledi, da če se v skladu z nacionalnim pravom države

152| Direktiva 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalni storitvi) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 367), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/136/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 (UL 2009, L 337, str. 11).

članice obstoj posredne vzročne zveze med nezakonitostjo, ki so jo storili nacionalni organi, in škodo, ki jo je utrpel posameznik, šteje kot zadosten za uveljavljanje odgovornosti države, je treba tako posredno vzročno zvezo med kršitvijo prava Unije, ki jo je mogoče pripisati tej državi članici, in škodo, ki jo je utrpel posameznik, v skladu z načelom enakovrednosti prav tako šteti za zadostno za uveljavljanje odgovornosti navedene države članice za to kršitev prava Unije.

4. Javna naročila

Sodišče je v sodbi z dne 11. julija 2019, **Telecom Italia** (C-697/17, [EU:C:2019:599](#)), v okviru omejenega postopka oddaje javnega naročila za preskrbo in gradnje, ki je urejen z Direktivo 2014/24¹⁵³, pojasnilo pogoje, pod katerimi lahko gospodarski subjekti predložijo ponudbo. V tem okviru je Sodišče presodilo, da ob upoštevanju zahteve, ki je določena v tej direktivi ter ki se nanaša na pravno in stvarno identiteto med gospodarskimi subjekti, izbranimi v predizboru, in tistimi, ki predložijo ponudbe, kandidat, izbran v predizboru, ki se zaveže, da bo prevzel drugega kandidata, ki je bil prav tako izbran v predizboru, na podlagi sporazuma o združitvi, sklenjenega med fazo predizbora in fazo predložitve ponudb ter izvedenega po tej fazi predložitve, lahko predloži ponudbo.

Družba Infratel je maja 2016 v imenu italijanskega ministrstva za gospodarski razvoj razpisala omejeni postopek za oddajo javnih naročil za gradnjo, vzdrževanje in upravljanje javnega pasivnega ultraširokopasovnega omrežja v več italijanskih regijah. V okviru tega postopka, ki se je nanašal na dodelitev petih sklopov, so prijavo za sodelovanje vložile družba Telecom Italia ter med drugim družbi Metroweb Sviluppo in OpEn Fiber. Čeprav je bila družba Metroweb Sviluppo predhodno izbrana, nazadnje ni predložila ponudbe.

Družba Infratel je januarja 2017 objavila seznam povabljenih ponudnikov in začasno razvrstitev uspešnih ponudnikov. V skladu s to razvrstitvijo je bila družba OpEn Fiber v vseh petih sklopih uvrščena na prvo mesto, medtem ko je bila družba Telecom Italia na drugem mestu, razen v sklopu št. 4, v katerem je zasedla tretje mesto. Ker družba Telecom Italia z izidom zadevnega postopka ni bila zadovoljna, je najprej vložila zahtevo za vpogled v dokumente v spisu v zvezi s tem razpisnim postopkom. Iz teh je v bistvu izhajalo, da je družba OpEn Fiber med fazo predizbora in rokom za predložitev ponudb prevzela družbo Metroweb Sviluppo, čemur Evropska komisija ni nasprotovala. Nato je družba Telecom Italia pred italijanskimi sodišči izpodbijala dodelitev petih zadevnih sklopov.

Sodišče je najprej opozorilo na to, da v skladu s členom 28(2), prvi stavek, Direktive 2014/24 lahko ponudbo oddajo le gospodarski subjekti, ki jih javni naročnik k temu povabi na podlagi ocene predloženih informacij, nato pa poudarilo, da ta določba predpostavlja pravno in stvarno identiteto med gospodarskimi subjekti, izbranimi v predizboru, in tistimi, ki predložijo ponudbe. To pravilo je določeno za omejeni postopek, ki poteka v več fazah, zlasti za fazo predizbora in fazo predložitve ponudb. Sodišče pa je navedlo, da v tej določbi niso določena pravila, ki se nanašajo na morebitne spremembe v strukturi ali gospodarski in tehnični zmogljivosti kandidata, ki je bil izbran v predizboru.

¹⁵³ | Direktiva 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES (UL 2014, L 94, str. 65).

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da je v podobnem kontekstu Direktive 2004/17¹⁵⁴ preučilo vprašanje vpliva takih sprememb v postopku oddaje javnega naročila s pogajanjem, in sicer v sodbi *MT Højgaard in Züblin*¹⁵⁵. Tako je Sodišče razsodilo, da v postopku s pogajanjem v primeru prenehanja skupine, ki je bila izbrana v predizboru, katere del sta bila dva gospodarska subjekta, eden od njiju lahko nadomesti to skupino in nadaljuje ta postopek, ne da bi bilo kršeno načelo enakosti. Vendar je treba dokazati, da ta gospodarski subjekt sam izpolnjuje zahteve, ki jih je prvotno opredelil javni naročnik (prvo merilo), in da nadaljevanje njegovega sodelovanja v navedenem postopku ne povzroča poslabšanja konkurenčnega položaja drugih ponudnikov (drugo merilo).

Sodišče je v obravnavanem primeru v zvezi s spoštovanjem prvega merila ugotovilo, da družba OpEn Fiber še naprej izpolnjuje zahteve, ki jih je prvotno določil naročnik, ker se je njena stvarna zmogljivost s prevzemom družbe Metroweb Sviluppo povečala.

Sodišče je glede drugega merila ugotovilo, da mora biti prevzem, kakršen je ta družbe Metroweb Sviluppo, izveden ob upoštevanju ureditve Unije, zlasti Uredbe št. 139/2004¹⁵⁶. V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da je Komisija 15. decembra 2016 na podlagi navedene uredbe sklenila, da ne bo nasprotovala združitvi družb OpEn Fiber in Metroweb Sviluppo. V tem okviru je Sodišče poudarilo, da je namen določb prava Unije, ki so ločene od tistih, ki urejajo javna naročila, zagotoviti prav to, da postopki združitve, kakršna je ta v obravnavani zadevi, ne ogrožajo obstoja svobodne in neizkrivljene konkurence na notranjem trgu. Zato se, če je ravnanje gospodarskega subjekta v skladu s temi posebnimi pravili, ne more šteti, da lahko njegova udeležba v takšnem postopku povzroči poslabšanje konkurenčnega položaja drugih ponudnikov zgolj zato, ker bo združeni subjekt imel okrepljene gospodarske in tehnične zmogljivosti.

154| Direktiva 2004/17/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil naročnikov v vodnem, energetske in transportnem sektorju ter sektorju poštne storitve (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 19). Ta direktiva ne velja več.

155| Sodba Sodišča z dne 24. maja 2016, *MT Højgaard in Züblin* (C-396/14, [EU:C:2016:347](#)).

156| Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40).

5. Živila

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 12. novembra 2019, **Organisation juive européenne in Vignoble Psagot** (C-363/18, [EU:C:2019:954](#)), ki se nanaša na razlago Uredbe (EU) št. 1169/2011¹⁵⁷, razsodilo, da *morajo biti živila s poreklom z ozemlja, ki ga zaseda Država Izrael, opremljena z navedbo njihovega ozemlja porekla, ki ji je, kadar ta živila izvirajo iz naselja ali skupine naselij, ki tvorijo izraelsko naselbino na tem ozemlju, dodana navedba tega izvora.*

Spor o glavni stvari je potekal med Organisation juive européenne (Evropsko judovsko združenje) in družbo Vignoble Psagot Ltd ter ministre de l'Économie et des Finances (minister za gospodarstvo in finance, Francija) glede zakonitosti obvestila o navedbi porekla za blago z ozemelj, ki jih Izrael zaseda od junija 1967, s katerim se je zahtevalo, da sta na teh živilih zadevni navedbi. To obvestilo je sledilo objavi razlagalnega obvestila Evropske komisije o navedbi porekla za blago s teh ozemelj¹⁵⁸.

Prvič, Sodišče je opozorilo, da morata biti država porekla ali kraj izvora živila v skladu s členoma 9 in 26 Uredbe št. 1169/2011 navedena, kadar bi izpustitev take navedbe lahko zavedla potrošnike, ker bi ti menili, da ima to živilo državo porekla ali kraj izvora, ki se razlikuje od dejanske države porekla ali dejanskega kraja izvora navedenega živila. Poleg tega je navedlo, da navedba porekla ali izvora, kadar je navedena na živilu, ne sme biti zavajajoča.

Drugič, Sodišče je pojasnilo tako razlago pojma „država porekla“¹⁵⁹ kot razlago izrazov „država“ in „ozemlje“ v smislu Uredbe št. 1169/2011. V zvezi s tem je navedlo, da je ta pojem v členu 2(3) navedene uredbe opredeljen s sklicevanjem na carinski zakonik Unije¹⁶⁰, v skladu s katerim se za blago s poreklom iz „države“ ali „ozemlja“ šteje blago, ki je bilo v celoti pridobljeno v tej državi ali na tem ozemlju bodisi je bila v tej državi ali na tem ozemlju opravljena zadnja bistvena predelava ali obdelava tega blaga.¹⁶¹

Glede izraza „država“, ki je v Pogodbah EU in DEU večkrat uporabljen, je Sodišče navedlo, da je treba za zagotovitev skladne razlage prava Unije ta izraz v carinskem zakoniku Unije in zato v Uredbi št. 1169/2011 razlagati enako. „Država“ pa označuje suvereni subjekt, ki znotraj svojih geografskih meja izvaja vse pristojnosti, ki jih priznava mednarodno pravo. Glede pojma „ozemlje“ je Sodišče navedlo, da iz formulacije carinskega zakonika Unije¹⁶² izhaja, da označuje subjekte, ki niso „država“. V tem okviru je Sodišče pojasnilo, da bi dejstvo, da se na živilih doda navedba, da je Država Izrael njihova „država porekla“, medtem ko so ta živila dejansko z ozemelj, ki imajo vsako svoj mednarodni status, ki se razlikuje od statusa te države, pri čemer ta zaseda ta ozemlja, za katera velja omejena jurisdikcija te države kot okupacijske sile v smislu mednarodnega humanitarne

157| Uredba (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredb (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004 (UL 2011, L 304, str. 18).

158| Razlagalno obvestilo o navedbi porekla za blago z ozemelj, ki jih Izrael zaseda od junija 1967 (UL 2015, C 375, str. 4).

159| Člen 9(1)(i) in člen 26(2)(a) Uredbe št. 1169/2011.

160| Uredba (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije (UL 2013, L 269, str. 1).

161| Člen 60 Uredbe št. 952/2013.

162| Člen 60 Uredbe št. 952/2013.

prava, lahko zavedlo potrošnike. Zato je Sodišče razsodilo, da je navedba ozemlja porekla zadevnih živil obvezna v smislu Uredbe št. 1169/2011, da bi se preprečilo zavajanje potrošnikov glede dejstva, da je Država Izrael prisotna na zadevnih ozemljih kot okupacijska sila, ne pa kot suvereni subjekt.

Tretjič in zadnjič, glede pojma „kraj izvora“¹⁶³ je Sodišče navedlo, da ga je treba razumeti tako, da napotuje na katero koli določeno geografsko območje, ki je znotraj države porekla ali na ozemlju porekla nekega živila, razen naslova proizvajalca. Tako je mogoče navedbo, da živilo izvira iz „izraelske naselbine“ na enem od „ozemelj, ki jih zaseda Država Izrael“, obravnavati kot navedbo „kraja izvora“, če se izraz „naselbina“ nanaša na kraj, ki je geografsko določen.

Poleg tega je Sodišče glede vprašanja, ali je navedba „izraelska naselbina“ kot navedba kraja izvora obvezna, najprej poudarilo, da je za naselbine na nekaterih ozemljih, ki jih zaseda Država Izrael, značilna okoliščina, da se z njimi izvaja politika preseljevanja prebivalstva, ki jo ta država zunaj svojega ozemlja izvaja v nasprotju s splošnimi pravili mednarodnega humanitarnega prava.¹⁶⁴ Sodišče je nato razsodilo, da izpustitev te navedbe, ki pomeni, da je navedeno le ozemlje porekla, lahko zavede potrošnike. Ti namreč ob neobstoju kakršnih koli pojasnjevalnih informacij v zvezi s tem ne morejo vedeti, da tako živilo izvira iz naselja ali naselij, ki sestavljajo naselbino, in so na eno od teh ozemelj umeščena v nasprotju s pravili mednarodnega humanitarnega prava. Sodišče pa je navedlo, da mora v skladu z določbami Uredbe št. 1169/2011¹⁶⁵ obveščanje potrošnikov tem omogočiti, da se odločajo ozaveščeno in ob upoštevanju ne le zdravstvenih, gospodarskih, okoljskih, socialnih in etičnih vidikov, ampak tudi mednarodnega prava. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da taki vidiki lahko vplivajo na odločitve potrošnikov o nakupu.

Sodišče je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **Exportslakterij J. Gosschalk in drugi** (C-477/18 in C-478/18, [EU:C:2019:1126](#)), razvilo sodno prakso v zvezi s pristojbinami, ki jih morajo plačati klavnice za uradni veterinarski nadzor, ki ga opravijo pristojni organi. Glede vprašanja razlage Uredbe št. 882/2004¹⁶⁶ je na eni strani razsodilo, da so *organi upravičeni na klavnice preveliti plače in stroške osebja, ki ne izvaja konkretno nadzora, in sicer sorazmerno s časom, ki ga to upravno osebje objektivno potrebuje za dejavnosti, ki so neločljivo povezane z izvajanjem nadzora*. Na drugi strani je odločilo, da lahko organi pod nekaterimi pogoji zaračunavajo pristojbine za čas nadzora, ki ga je klavnica rezervirala pri pristojnem organu, dejansko pa ni bil opravljen, tudi če bi morali ta nadzor opraviti napoteni veterinarji, ki niso plačani za tisti čas nadzora, ki ni opravljen.

V postopku v glavni stvari je več nizozemskih klavnic izpodbijalo račune, ki so jih nizozemski organi izdali za veterinarske inšpekcijske preglede v njihovih obratih. Take inšpekcijske preglede opravijo veterinarji in pregledniki, zaposleni pri pristojnem organu, ali napoteni pregledniki iz zasebne družbe. V praksi klavnica pri organu vloži zahtevo, v kateri navede število zahtevanih nadzornikov in čas, ki je potreben za izvedbo nadzora. Če so inšpekcijske naloge končane prej, kot je bilo načrtovano, je klavnica dolžna plačati za čas, ki je bil za namen nadzora zahtevan, vendar ni bil opravljen.

Klavnice so menile, da se ta neopravljeni čas ne bi smel zaračunati niti se plače in stroški upravnega in podpornega osebja ne bi smeli vključiti v pristojbine, ki so jim naložene. Klavnice so izpodbijale tudi tarife, ki se uporabljajo za naloge, ki jih opravijo napoteni veterinarji, ki od organa prejmejo drugačno plačilo.

163| Člen 9(1)(i) in člen 26(2)(a) Uredbe št. 1169/2011.

164| Člen 49, šesti odstavek, Ženevske konvencije o varstvu civilnih oseb v času vojne, sklenjene 12. avgusta 1949.

165| Uvodni izjavi 3 in 4 ter člen 3(1) Uredbe št. 1169/2011.

166| Uredba (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o izvajanju uradnega nadzora, da se zagotovi preverjanje skladnosti z zakonodajo o hrani in živilih ter s pravili o zdravstvenem varstvu živali in zaščiti živali (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 45, str. 200).

Nazadnje, predložitveno sodišče je imelo dvome glede tega, da se v pristojbinah upoštevajo stroški oblikovanja rezerve zasebne družbe, ki zagotavlja delo preglednikov, pri čemer je ta rezerva namenjena plačilu osebja v primeru zdravstvene krize, da bi bilo mogoče delo ponovno začeti opravljati takoj po koncu krize.

Večina teh vprašanj je povezanih z združljivostjo nizozemske ureditve z zahtevo iz Uredbe št. 882/2004, da se lahko pristojbine pobirajo le za financiranje stroškov, ki so dejansko nastali pri izvajanju uradnega nadzora in ki jih nosi pristojni organ¹⁶⁷. V zvezi s tem je Sodišče najprej opozorilo, da je zahteva po učinkovitosti uradnega nadzora glavna skrb zakonodajalca Unije. Ob upoštevanju te zahteve po učinkovitosti je navedlo, prvič, da tudi upravno in podporno osebje prispeva k učinkovitosti nadzora. To osebje namreč veterinarje razbremeni logistične organizacije inšpekcijskih nalog in prispeva k spremljanju nadzora. Plače in stroške tega osebja je torej mogoče upoštevati pri izračunu pristojbin, ampak le v sorazmerju s časom dela, ki je potrebno za opravljanje dejavnosti, ki so neločljivo povezane z izvajanjem uradnega nadzora.

Drugič, Sodišče je razsodilo, da je zaračunavanje časa nadzora, ki dejansko ni bil opravljen, dopustno, če bi opustitev pobiranja teh pristojbin lahko vplivala na učinkovitost sistema nadzora. Vendar morajo klavnice imeti možnost, da pristojni organ obvestijo o svoji želji, da se trajanje nadzora glede na prvotno predvideno trajanje skrajša, če je ta želja sporočena v razumnem roku, ki ga v ta namen določi navedeni organ.

Sodišče je dodalo, da za zaračunavanje neopravljenega časa nadzora veljajo dodatni pogoji, kadar inšpekcijski pregled opravijo napoteni veterinarji, ki za neopravljeni čas nadzora niso plačani. V tem primeru lahko organ kvečjemu zaračuna znesek, ki ustreza znesku pristojbine, zmanjšanemu za stroške plač napotnih veterinarjev. Tako izračunani ostanek pristojbine mora tudi dejansko ustrezati splošnim stroškom, ki so določeni v uredbi.

Poleg tega je Sodišče glede upoštevanja, na splošno, plačila napotnih veterinarjev, ki so plačani manj kot veterinarji, zaposleni pri pristojnem organu, pojasnilo, da je pavšalne pristojbine, ki so načeloma dovoljene z Uredbo št. 882/2004, mogoče uporabiti tudi, če nadzor opravijo napoteni veterinarji. Vendar te pristojbine na splošno ne smejo biti višje od stroškov, ki jih nosi organ. Zato mora organ, če ugotovi, da je v danem obdobju ustvaril dobiček, pavšalne pristojbine za naslednje obdobje znižati.

Nazadnje, Sodišče je zavrnilo možnost, da se pri izračunu pristojbin upoštevajo stroški oblikovanja rezerve zasebne družbe, ki organu zagotavlja delo preglednikov. S pristojbinami se lahko namreč krijejo le stroški, ki dejansko nastanejo pri izvajanju nadzora v živilskih podjetjih.

167| Člen 27(1) in (4)(a) Uredbe št. 882/2004.

6. Avtomobilsko zavarovanje

Sodišče je v sodbi z dne 20. junija 2019, **Línea Directa Aseguradora** (C-100/18, [EU:C:2019:517](#)), razložilo pojem „uporaba vozil“ v smislu Direktive 2009/103¹⁶⁸ o zavarovanju avtomobilске odgovornosti in presodilo, da je s tem pojmom zajet položaj, v katerem se je vozilo, ki je bilo parkirano v zasebni garaži stavbe več kot 24 ur, vžgalo in zanetilo požar, katerega vzrok je električni tokokrog tega vozila, ter povzročilo škodo na tej stavbi.

Avgusta 2013 se je vozilo, ki je bilo več kot 24 ur parkirano v zasebni garaži stavbe, vžgalo in povzročilo škodo. Vzrok za požar je bil električni tokokrog vozila. Lasnik vozila je zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil sklenil pri družbi Línea Directa. Stavba je bila zavarovana pri družbi Segurcaixa, ki je družbi, lastnici te stavbe, zaradi povrnitve nastale škode plačala odškodnino v višini 44.704,34 EUR.

Družba Segurcaixa je marca 2014 vložila tožbo zoper družbo Línea Directa, da bi se tej družbi naložilo povračilo plačane odškodnine, ker je vzrok za škodni dogodek „dogodek ob uporabi vozila“ v smislu španskega prava, ki je krit z avtomobilskim zavarovanjem vozila. Zahtevek družbe Segurcaixa je bil na prvi stopnji zavržen. V pritožbenem postopku je bilo družbi Línea Directa naloženo plačilo odškodnine, ki jo je zahtevala družba Segurcaixa. Družba Línea Directa je zoper to sodbo vložila kasacijsko pritožbo pri Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija). Navedeno sodišče je imelo dvome o pravilni razlagi pojma „uporaba vozil“ iz Direktive 2009/103, zato se je odločilo, da bo Sodišču predložilo več vprašanj za predhodno odločanje.

Sodišče je najprej opozorilo, da je pojem „uporaba vozil“ v smislu te direktive¹⁶⁹ avtonomen pojem prava Unije, katerega razlaga se ne sme prepustiti presoji vsake države članice. Poudarilo je tudi, da si je zakonodajalec Unije stalno prizadeval za izpolnitev in krepitev cilja varstva oškodovancev nesreč, ki jih povzročijo ta vozila.

Sodišče je glede na svojo sodno prakso¹⁷⁰ opozorilo, da pojem „uporaba vozil“ ni omejen na prometne položaje in da ta pojem zajema vsakršno uporabo vozila, ki je v skladu z običajno funkcijo tega vozila, zlasti vsakršno uporabo vozila kot prevoznega sredstva. V tem okviru je Sodišče po eni strani poudarilo, da to, da je bilo vozilo, ki je bilo udeleženo v nesreči, v trenutku, ko se je nesreča zgodila, v mirovanju, samo po sebi ne izključuje, da je uporaba tega vozila v navedenem trenutku lahko zajeta z njegovo funkcijo prevoznega sredstva. Vprašanje, ali je bil v trenutku, ko se je nesreča zgodila, motor zadevnega vozila prižgan ali ne, prav tako ni odločilno. Po drugi strani nobena določba Direktive 2009/103 obsega obveznosti zavarovanja in varstva, ki se s to obveznostjo želi dati oškodovancem nesreč, ki jih povzročijo motorna vozila, ne omejuje na uporabo takšnih vozil na določenih površinah ali določenih poteh.

¹⁶⁸ Direktiva 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL 2009, L 263, str. 11).

¹⁶⁹ Člen 3, prvi odstavek, Direktive 2009/103 določa, da vsaka država članica ob upoštevanju člena 5 te direktive sprejme vse ustrezne ukrepe za zagotovitev, da je civilna odgovornost pri uporabi vozil, ki so običajno na njenem ozemlju, krita z zavarovanjem.

¹⁷⁰ Glej zlasti sodbi Sodišča z dne 20. decembra 2017, **Núñez Torreiro** (C-334/16, [EU:C:2017:1007](#)), in z dne 15. novembra 2018, **BTA Baltic Insurance Company** (C-648/17, [EU:C:2018:917](#)).

Sodišče je zato iz tega sklepalo, da pojem „uporaba vozil“ v smislu Direktive 2009/103 ni odvisen od značilnosti površine, na kateri je to vozilo uporabljeno, in med drugim od okoliščine, da zadevno vozilo ob nesreči miruje in je na parkirišču. V teh okoliščinah je Sodišče štelo, da sta parkiranje in obdobje mirovanja vozila naravni in potrebni etapi, ki sta sestavni del njegove uporabe kot prevoznega sredstva. Tako se vozilo v skladu s svojo funkcijo prevoznega sredstva načeloma uporablja tudi v času, ko je med dvema vožnjama parkirano.

V obravnavanem primeru je Sodišče presodilo, da je parkiranje vozila v zasebni garaži njegova uporaba, ki je v skladu z njegovo funkcijo prevoznega sredstva, pri čemer te ugotovitve ne omaje dejstvo, da je bilo to vozilo v tej garaži parkirano več kot 24 ur.

Nazadnje, Sodišče je glede okoliščine, da je bila nesreča iz postopka v glavni stvari posledica požara, ki ga je povzročil električni tokokrog vozila, presodilo, da če vozilo, ki je vzrok te nesreče, ustreza opredelitvi „vozila“ v smislu Direktive 2009/103¹⁷¹, med deli tega vozila ni treba razločevati tistega, ki je razlog za škodni dogodek, niti ni treba ugotavljati funkcij, ki jih ta del zagotavlja.

7. Nadzor nabave in posedovanja orožja

Sodišče je v sodbi z dne 3. decembra 2019, **Češka republika/Parlament in Svet** (C-482/17, [EU:C:2019:1035](#)), zavrnilo tožbo za razglasitev ničnosti – v celoti ali delno – Direktive 2017/853¹⁷² (v nadaljevanju: *izpodbijana direktiva*), s katero sta Evropski parlament in Svet spremenila Direktivo Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja¹⁷³ (v nadaljevanju: *Direktiva o strelnem orožju*). Sodišče je presodilo, da ukrepi, ki sta jih v izpodbijani direktivi sprejela Evropski parlament in Svet, ne pomenijo kršitev načel prenosa pristojnosti, sorazmernosti, pravne varnosti, varstva legitimnih pričakovanj in prepovedi diskriminacije, na katera se je Češka republika sklicevala v utemeljitev tožbe.

Z Direktivo o strelnem orožju je bil za odpravo nadzora na notranjih mejah znotraj schengenskega območja vzpostavljen harmoniziran minimalni okvir v zvezi s posedovanjem in nabavo strelnega orožja ter njegovim prenosom med državami članicami. Za to ta direktiva vsebuje določbe o pogojih, pod katerimi se strelno orožje različnih razredov lahko nabavi in poseduje, pri čemer iz razlogov javne varnosti določa, da je treba nabavo nekaterih vrst strelnega orožja prepovedati.

Evropski parlament in Svet sta po nekaterih terorističnih napadih leta 2017 sprejela izpodbijano direktivo, da bi uvedla strožja pravila za najnevarnejše, onesposobljeno in polavtomatsko strelno orožje. Namen te direktive je hkrati tudi olajšati prosti pretok katerega orožja, zlasti z uvedbo pravil o označevanju.

171| Člen 1, točka 1, Direktive 2009/103.

172| Direktiva (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja (UL 2017, L 137, str. 22).

173| Direktiva Sveta 91/477/EGS z dne 18. junija 1991 o nadzoru nabave in posedovanja orožja (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 11, str. 3).

V zvezi z avtomatskim strelnim orožjem, predelanim v polavtomatsko strelno orožje, ki je načeloma prepovedano, izpodbijana direktiva vsebuje odstopanje, pri čemer pogoje za njegovo uporabo izpolnjuje samo Švica, ki je del schengenskega območja in za katero se uporablja Direktiva o strelnem orožju. Gre, natančneje, za pogoj v zvezi z obstojem vojaškega sistema, ki temelji na splošni vojaški obveznosti in ki je v zadnjih petdesetih letih vseboval sistem prenosa vojaškega strelnega orožja na osebe, ki zapustijo vojsko.

Češka republika je pri Sodišču vložila tožbo za razglasitev ničnosti izpodbijane direktive v celoti ali delno. V tem postopku sta Češko republiko podprli Madžarska in Poljska, medtem ko sta Evropski parlament in Svet podprli Francija in Evropska komisija.

Glede zatrjevane kršitve načela prenosa pristojnosti je Sodišče najprej opozorilo, da tudi če so bile z aktom, ki temelji na členu 114 PDEU, kot je Direktiva o strelnem orožju, že odstranjene vse ovire pri trgovanju na področju, ki ga harmonizira, to zakonodajalcu Unije ne onemogoča, da bi ta akt na podlagi te določbe prilagodil vsaki spremembi okoliščin glede na njegovo nalogo, da skrbi za varstvo splošnih interesov, priznanih v okviru Pogodb. Med temi splošnimi interesi pa sta boj proti mednarodnemu terorizmu in hudemu kriminalu ter ohranjanje javne varnosti.

Dalje, Sodišče je v zvezi z ureditvijo, ki spreminja obstoječo zakonodajo, pojasnilo, da je treba pri opredelitvi pravne podlage te ureditve upoštevati tudi obstoječo zakonodajo, ki jo ta ureditev spreminja, predvsem njen cilj in vsebino. Ločena presoja akta, ki uvaja spremembo, bi lahko namreč pripeljala do paradoksalnega izida, in sicer, da tega akta ne bi bilo mogoče sprejeti na podlagi člena 114 PDEU, zakonodajalec Unije pa bi lahko prišel do istega normativnega izida tako, da bi prvotni akt razveljavil in ga na podlagi te določbe v celoti preoblikoval v nov akt. Zato je Sodišče ugotovilo, da je treba pravno podlago, na kateri bi morala biti sprejeta izpodbijana direktiva, opredeliti zlasti ob upoštevanju okvira, ki ga tvori Direktiva o strelnem orožju, in ureditve, ki izhaja iz sprememb, ki so bile vanjo vnesene z izpodbijano direktivo.

Nazadnje je Sodišče po primerjanju cilja in vsebine Direktive o strelnem orožju s cilji in vsebino izpodbijane direktive ugotovilo, da je namen obeh direktiv zagotoviti približevanje predpisov držav članic na področju prostega pretoka strelnega orožja za civilno uporabo, obenem pa to svoboščino omejiti z varnostnimi zagotovili, prilagojenimi značilnostim zadevnega blaga, in da izpodbijana direktiva v zvezi s tem zgolj ureja ravnesje med tema ciljema, ki je bilo vzpostavljeno z Direktivo o strelnem orožju, za njegovo prilagoditev spremembam okoliščin.

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da je harmonizacija vidikov glede varnosti blaga eden od bistvenih elementov za zagotovitev pravilnega delovanja notranjega trga, saj bi lahko heterogeni predpisi na tem področju povzročili ovire pri trgovanju. Ker pa je posebnost strelnega orožja njegova nevarnost, in sicer ne le za uporabnike, temveč tudi za širšo javnost, je Sodišče poudarilo, da je upoštevanje javne varnosti v okviru zakonodaje o nabavi in posedovanju tega blaga nepogrešljivo.

V teh okoliščinah je Sodišče razsodilo, da zakonodajalec Unije s sprejetjem izpodbijane direktive na podlagi člena 114 PDEU ni prekoračil diskrecijske pravice, ki jo ima na podlagi te določbe.

V zvezi z zatrjevano kršitvijo načela sorazmernosti je Sodišče preučilo, ali medinstitucionalni sporazum o boljši pripravi zakonodaje¹⁷⁴ Komisiji formalno nalaga pripravo ocene učinka ukrepov, določenih z izpodbijano direktivo, da se omogoči preučitev sorazmernosti teh ukrepov. V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da je priprava ocen učinka faza zakonodajnega postopka, ki mora praviloma nastopiti, kadar ima zakonodajni predlog lahko velik gospodarski, okoljski ali socialni vpliv. Vendar iz besedila tega sporazuma ne izhaja obveznost izvedbe te ocene v vseh okoliščinah.

Opustitve ocene učinka tako ni mogoče opredeliti kot kršitev načela sorazmernosti, kadar je zakonodajalec Unije v posebnem položaju, v katerem mu ni treba opraviti te ocene, vendar le, če ima na voljo dovolj elementov, na podlagi katerih lahko presodi sorazmernost sprejetih ukrepov.

Sodišče je v nadaljevanju sodbe ugotovilo, da je imel zakonodajalec Unije na voljo številne analize in priporočila, ki so zajemali vse teme, na katere je bilo opozorjeno v trditvah Češke republike, in da ni bilo razvidno, da bi bili grajani ukrepi ob upoštevanju navedenih analiz in priporočil – v nasprotju s tem, kar je zatrjevala ta država članica – očitno neprimerni glede na cilja zagotavljanja javne varnosti državljanov Unije in olajšanja delovanja notranjega trga s strelnim orožjem za civilno uporabo.

Zato je Sodišče razsodilo, da v obravnavani zadevi institucije Unije niso prekoračile široke diskrecijske pravice, ki jo imajo, kadar morajo opraviti take zapletene presoje in ocene, ki so politične, gospodarske ali socialne narave. Nazadnje je Sodišče še zavrnilo trditve Češke republike, s katerimi je ta država članica posebej izpodbijala nekatere določbe izpodbijane direktive, za katere je menila, da so v nasprotju z načeli sorazmernosti, pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj nekaterih lastnikov oziroma imetnikov orožja, za katero bi lahko veljala strožja ureditev na podlagi izpodbijane direktive, in, nazadnje, prepovedi diskriminacije.

V zvezi z zadnjemavedenim načelom je Sodišče zlasti razsodilo, da sta v okviru odstopanja, ki velja za Švico, hkrati upoštevani kultura in tradicija te države ter dejstvo, da ima ta zaradi navedene tradicije izkušnje in dokazano sposobnost spremljanja in nadzorovanja zadevnih oseb in orožja, zaradi česar je mogoče domnevati, da bodo cilji javne varnosti, ki jim sledi izpodbijana direktiva, kljub navedenemu odstopanju doseženi. Ker nobena država članica Evropske unije očitno ni v položaju, ki bi bil primerljiv s položajem Švice, ne gre za diskriminacijo.

¹⁷⁴ Medinstitucionalni sporazum med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o boljši pripravi zakonodaje z dne 13. aprila 2016 (UL 2016, L 123, str. 1).

XIV. Internet in elektronsko poslovanje

V tem razdelku je treba omeniti različne sodbe, med katerimi so tri s področja varstva osebnih podatkov in ena s področja elektronskega poslovanja. Poleg tega se sodbi z dne 29. julija 2019, *Funke Medien NRW* (C-469/17) in *Spiegel Online* (C-516/17), nanašata na varstvo izključnih pravic avtorjev v primeru reproduciranja in priobčitve njihovih del javnosti na spletu. Zадnjenavedeni sodbi sta bili predstavljeni v razdelku XIII.1 „Avtorska pravica“.

1. Varstvo osebnih podatkov

Sodišče je v velikem senatu na področju varstva osebnih podatkov izdalo tri posebej pomembne sodbe. Sodišče je v dveh sodbah pojasnilo, prvič, obveznosti upravljavca iskalnika v okviru odstranitve povezav do občutljivih podatkov in, drugič, ozemeljski obseg odstranitve povezav. Tretja sodba se nanaša na privolitve uporabnika spletnega mesta v shranjevanje informacij ali dostop do informacij prek piškotkov.

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 24. septembra 2019, **GC in drugi (Odstranitev povezav do občutljivih podatkov)** (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)), pojasnilo *obveznosti upravljavca iskalnika v okviru zahteve za odstranitev povezav v zvezi z občutljivimi podatki*.

Družba Google ni ugodila zahtevam štirih oseb za odstranitev različnih povezav na spletne strani, ki so jih objavile tretje osebe, predvsem na članke v tiskanih medijih, s seznama zadetkov, ki ga spletni iskalnik prikaže po iskanju, opravljenem na podlagi njihovega imena. Po pritožbah teh štirih oseb je Commission nationale de l'informatique et des libertés (nacionalna komisija za informatiko in svoboščine, CNIL) (Francija) zavrnila, da bi družbo Google pozvala, naj izbriše zadevne povezave. Conseil d'État (državni svet, Francija), ki mu je bila zadeva predložena, je Sodišču predlagal, naj pojasni obveznosti upravljavca iskalnika pri obravnavanju zahteve za odstranitev povezav na podlagi Direktive 95/46¹⁷⁵.

Prvič, Sodišče je opozorilo, da je obdelava osebnih podatkov, ki razkrivajo rasno ali etnično poreklo, politično mnenje, versko ali filozofsko prepričanja ali članstvo v sindikatu, in obdelava podatkov v zvezi z zdravjem ali spolnim življenjem – ob upoštevanju nekaterih izjem in odstopanj – prepovedana¹⁷⁶. Obdelava podatkov v zvezi s prekrški, kazenskimi obsodbami ali varnostnimi ukrepi pa se lahko načeloma izvaja samo pod nadzorom uradnega organa ali pa če nacionalna zakonodaja določi ustrezne posebne zaščitne ukrepe.¹⁷⁷

175| Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355). Ta direktiva je bila z učinkom od 25. maja 2018 razveljavljena z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL 2016, L 119, str. 1).

176| Člen 8(1) Direktive 95/46 in člen 9(1) Uredbe 2016/679.

177| Člen 8(5) Direktive 95/46 in člen 10 Uredbe 2016/679.

Sodišče je razsodilo, da se prepoved in omejitve v zvezi z obdelavo teh posebnih vrst podatkov za upravljavca iskalnika uporabljajo podobno kot za vsako drugo odgovorno osebo za obdelavo osebnih podatkov. Namen teh prepovedi in omejitev je namreč zagotoviti povečano varstvo v zvezi s takimi obdelavami, ki lahko zaradi posebne občutljivosti teh podatkov pomenijo posebno hud poseg v temeljni pravici do spoštovanja zasebnega življenja in varstva osebnih podatkov.¹⁷⁸

Vendar upravljavec iskalnika ni odgovoren za to, da so osebni podatki na spletni strani, ki jo je objavila tretja oseba, temveč za uvrstitev te strani na seznam zadetkov iskanja. V teh okoliščinah se prepoved in omejitve v zvezi z obdelavo občutljivih podatkov za tega upravljavca uporabljajo samo zaradi te uvrstitve na seznam zadetkov iskanja in torej prek preverjanja, ki se pod nadzorom pristojnih nacionalnih organov opravi na podlagi zahteve, ki jo vloži zadevna oseba.

Drugič, Sodišče je menilo, da mora upravljavec iskalnika, kadar prejme zahtevo za odstranitev povezav v zvezi z občutljivimi podatki, tej zahtevi načeloma in ob upoštevanju določenih izjem ugoditi. Kar zadeva te izjeme, lahko upravljavec taki zahtevi ne ugotovi, če ugotovi, da povezave vodijo do podatkov, ki jih je zadevna oseba očitno javno objavila,¹⁷⁹ če ta uvrstitev na seznam zadetkov iskanja izpolnjuje tudi vse druge pogoje glede zakonitosti obdelave osebnih podatkov in če ta oseba nima pravice, da navedeni uvrstitvi na seznam zadetkov iskanja ugovarja na podlagi razlogov, povezanih z njenim posebnim položajem¹⁸⁰.

Vsekakor mora upravljavec iskalnika, kadar prejme zahtevo za odstranitev povezav, preveriti, ali je vključitev povezave do spletne strani, na kateri so objavljeni občutljivi podatki, na seznam zadetkov, ki se prikaže po iskanju, opravljenem na podlagi imena te osebe, nujno potrebna za varovanje svobode obveščanja internetnih uporabnikov¹⁸¹, ki bi morda imeli interes za dostop do te spletne strani na podlagi takega iskanja. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da čeprav pravici do spoštovanja zasebnosti in varstva osebnih podatkov na splošno prevladata nad pravico internetnih uporabnikov do svobode obveščanja, pa je to ravnotežje lahko v posebnih primerih odvisno od narave zadevne informacije in od tega, kako občutljiva je za zasebnost zadevne osebe, ter od interesa javnosti, da razpolaga s to informacijo, ki je lahko med drugim odvisen od vloge, ki jo ima ta oseba v javnem življenju.

Tretjič, Sodišče je razsodilo, da mora upravljavec iskalnika v okviru zahteve za odstranitev povezav, ki se nanaša na podatke v zvezi s kazenskim sodnim postopkom zoper zadevno osebo, ki se nanašajo na prejšnjo fazo tega postopka in ne ustrezajo več sedanjemu položaju, preučiti, ali ima ob upoštevanju vseh okoliščin obravnavanega primera navedena oseba pravico do tega, da zadevne informacije v sedanjí fazi več ne bodo povezane z njenim imenom prek seznama zadetkov, ki se prikaže po iskanju, opravljenem na podlagi tega imena. Vendar mora upravljavec, tudi če ni tako, ker je vključitev zadevne povezave nujno potrebna za usklajitev pravic zadevne osebe do spoštovanja zasebnega življenja in varstva osebnih podatkov s svobodo obveščanja potencialno zainteresiranih internetnih uporabnikov, seznam zadetkov najpozneje ob prejemu zahteve za odstranitev povezav prilagoditi tako, da splošna slika, ki iz njega izhaja za internetnega uporabnika, odraža sedanje stanje sodnega postopka, za kar je med drugim potrebno, da se povezave do spletnih strani, ki vsebujejo informacije glede tega, na tem seznamu prikažejo na vrhu.

178| Pravici do spoštovanja zasebnega življenja in varstva osebnih podatkov sta zagotovljeni s členoma 7 in 8 Listine.

179| Člen 8(2)(e) Direktive 95/46 in člen 9(2)(e) Uredbe 2016/679.

180| Člen 14, prvi odstavek, (a), Direktive 95/46 in člen 21(1) Uredbe 2016/679.

181| Pravica do svobode izražanja in obveščanja je zagotovljena v členu 11 Listine.

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 24. septembra 2019, **Google (Ozemeljski obseg odstranitve povezav)** (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)), razsodilo, da *mora upravljavec iskalnika povezave načeloma odstraniti le na različicah svojega iskalnika, ki ustrezajo vsem državam članicam*.

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL) (nacionalna komisija za informatiko in svoboščine, Francija) je družbo Google opomnila, naj v primeru, v katerem ta družba ugotovi zahtevo, da se s seznama zadetkov, ki se prikaže po iskanju, opravljenem na podlagi imena posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, odstranijo povezave na spletne strani, ki vsebujejo osebne podatke, ki se nanašajo na tega posameznika, povezave odstrani na vseh domenskih končnicah svojega iskalnika. Ker družba Google tega opomina ni upoštevala, ji je CNIL naložila sankcijo v višini 100.000 EUR. Conseil d'État (državni svet), pri katerem je družba Google vložila tožbo, je Sodišče prosil, naj pojasni ozemeljski obseg obveznosti upravljavca iskalnika, da uresniči pravico do odstranitve povezav na podlagi Direktive 95/46.

Sodišče je najprej opozorilo na možnost za posameznike, da na podlagi prava Unije uveljavljajo pravico do odstranitve povezav proti upravljavcu iskalnika, ki ima eno ali več poslovnih enot na ozemlju Unije, ne glede na to, ali je bila obdelava osebnih podatkov (v obravnavani zadevi odstranitev povezav na spletne strani, na katerih so osebni podatki, ki se nanašajo na posameznika, ki uveljavlja to pravico) opravljena v Uniji.¹⁸²

Glede obsega pravice do odstranitve povezav je Sodišče ugotovilo, da upravljavcu iskalnika povezav ni treba odstraniti na vseh različicah svojega iskalnika, ampak le na različicah svojega iskalnika, ki ustrezajo vsem državam članicam. V zvezi s tem je navedlo, da bi bil sicer z univerzalno odstranitvijo ob upoštevanju značilnosti spleta in iskalnikov v celoti dosežen cilj zakonodajalca Unije, ki je zagotavljati visoko raven varstva osebnih podatkov v celotni Uniji, vendar iz prava Unije¹⁸³ nikakor ne izhaja, da bi zakonodajalec Unije za uresničitev takega namena določil, da se pravici do odstranitve povezav prizna obseg, ki bi presegal ozemlje držav članic. Natančneje, medtem ko pravo Unije določa mehanizme za sodelovanje med nadzornimi organi držav članic za doseg skupne odločitve, ki temelji na tehtanju pravice do spoštovanja zasebnega življenja in varstva osebnih podatkov na eni strani ter interesa javnosti iz različnih držav članic, da ima dostop do informacij, na drugi strani, taki mehanizmi trenutno niso določeni glede obsega odstranitve povezav zunaj Unije.

V sedanjem stanju prava Unije mora upravljavec iskalnika zahtevano odstranitev povezav opraviti ne le na različici iskalnika, ki ustreza državi članici stalnega prebivališča upravičenca do te odstranitve, ampak na vseh različicah iskalnika, ki ustrezajo državam članicam, in to predvsem zato, da se zagotovi dosledna in visoka raven varstva v celotni Uniji. Poleg tega mora tak upravljavec po potrebi sprejeti ukrepe, ki so dovolj učinkoviti, da spletnim uporabnikom v Uniji preprečujejo ali jih vsaj resno odvračajo od tega, da bi do povezav, ki so predmet odstranitve, dostopali prek različice iskalnika, ki ustreza tretji državi, nacionalno sodišče pa mora preveriti, ali ukrepi, ki jih je sprejel upravljavec, to zahtevo izpolnjujejo.

Nazadnje, Sodišče je poudarilo, da sicer pravo Unije ne nalaga upravljavcu iskalnika, da povezave odstrani na vseh različicah svojega iskalnika, vendar tega tudi ne prepoveduje. Zato so nadzorni ali sodni organi držav članic še naprej pristojni, da na podlagi nacionalnih standardov varstva temeljnih pravic opravijo tehtanje med pravico posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, do spoštovanja njegovega zasebnega življenja in do varstva njegovih osebnih podatkov na eni strani ter svobodo obveščanja na drugi strani in da na koncu tega tehtanja upravljavcu tega iskalnika po potrebi odredijo, naj odstrani povezave na vseh različicah navedenega iskalnika.

¹⁸² | Člen 4(1)(a) Direktive 95/46 in člen 3(1) Uredbe 2016/679.

¹⁸³ | Člen 12(b) in člen 14, prvi odstavek, točka (a), Direktive 95/46 ter člen 17(1) Uredbe 2016/679.

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 1. oktobra 2019, **Planet49** (C-673/17, [EU:C:2019:801](#)), razsodilo, da privolitev v shranjevanje informacij ali v dostop do informacij z uporabo piškotkov, ki so nameščeni na terminalski opremi uporabnika spletnega mesta, ni veljavna, če dovoljenje izhaja iz vnaprej označenega potrditvenega polja, to pa je neodvisno od tega, ali so zadevne informacije osebni podatki ali ne. Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da *mora ponudnik storitev uporabnika spletnega mesta obvestiti o času delovanja piškotkov in o tem, ali imajo tretje osebe dostop do teh piškotkov*.

Spor iz postopka v glavni stvari se je nanašal na organizacijo nagradne igre s strani družbe Planet49 na spletnem mestu [www.dein-macbook.de](#). Internetni uporabniki so, da bi lahko sodelovali, morali posredovati svoje ime in naslov na spletni strani, kjer sta bili potrditveni polji. Potrditveno polje, namenjeno dovoljenju za namestitev piškotkov, je bilo vnaprej označeno. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), pri katerem je nemško zvezno združenje organizacij za varstvo potrošnikov vložilo pravno sredstvo, je podvomilo glede veljavnosti pridobitve privolitve uporabnikov prek vnaprej označenega potrditvenega polja in glede obsega obveznosti obveščanja, ki je naložena ponudniku storitve.

Predlog za sprejetje predhodne odločbe se je v bistvu nanašal na razlago pojma privolitve glede na Direktivo o zasebnosti in elektronskih komunikacijah¹⁸⁴ v povezavi z Direktivo 95/46¹⁸⁵ ter Splošno uredbo o varstvu podatkov¹⁸⁶.

Prvič, Sodišče je navedlo, da člen 2(h) Direktive 95/46, na katerega napotuje člen 2(f) Direktive o zasebnosti in elektronskih komunikacijah, opredeljuje privolitev kot „vsako prostovoljno dano posebno in informirano izjavo volje, s katero posameznik, na katerega se osebni podatki nanašajo, izrazi soglasje, da se osebni podatki o njem obdelujejo“. Navedlo je, da zahteva, da mora posameznik „dati izjavo“, jasno napotuje na aktivno ravnanje, ne pa na pasivno. Privolitev, dana z vnaprej označenim potrditvenim poljem, pa ne zajema aktivnega ravnanja uporabnika spletnega mesta. Poleg tega je iz zgodovine nastanka člena 5(3) Direktive o zasebnosti in elektronskih komunikacijah, ki od njegove spremembe z Direktivo 2009/136 določa, da mora uporabnik „dati privolitev“ za namestitev piškotkov, razvidno, da se privolitev uporabnika ne more več predpostavljati in da mora izhajati iz njegovega aktivnega ravnanja. Končno, aktivna privolitev je odslej določena s Splošno uredbo o varstvu podatkov¹⁸⁷, katere člen 4, točka 11, določa, da mora biti izjava volje v obliki „jasnega pritrilnega dejanja“, in v katere uvodni izjavi 32 je izrecno izključeno, da gre v primeru „molka, vnaprej označenih okenc ali nedejavnosti“ za privolitev.

Sodišče je zato razsodilo, da privolitev ni veljavna, kadar je shranjevanje informacij ali dostop do informacij, ki so že shranjene v terminalski opremi uporabnika spletnega mesta, dovoljeno na podlagi vnaprej označenega potrditvenega polja, ki ga mora uporabnik, da zavrne svojo privolitev, odznačiti. Dodalo je, da to, da je uporabnik kliknil na gumb za sodelovanje v zadevni nagradni igri, ne more zadostovati za to, da bi se štelo, da je uporabnik veljavno privolil v namestitev piškotkov.

184| Člen 2(f) in člen 5(3) Direktive 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 514), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/136/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 (UL 2009, L 337, str. 11).

185| Člen 2(h).

186| Člen 6(1)(a) Uredbe 2016/679.

187| Člen 6(1)(a) Uredbe 2016/679.

Drugič, Sodišče je ugotovilo, da je namen člena 5(3) Direktive o zasebnosti in elektronskih komunikacijah varovati uporabnika pred katerim koli poseganjem v njegovo zasebnost, ne glede na to, ali se to poseganje nanaša na osebne ali druge podatke. Iz tega izhaja, da se pojma privolitve ne sme razlagati različno glede na to, ali so podatki, shranjeni v terminalski opremi uporabnika spletnega mesta ali iz nje priklicani, osebni podatki ali ne.

Tretjič, Sodišče je navedlo, da ta določba zahteva, da je uporabnik podal privolitev po tem, ko je bil jasno in izčrpno obveščen med drugim o namenih obdelave. Jasna in izčrpna obvestitev pa mora uporabniku omogočiti, da z lahkoto ugotovi posledice morebitne dane privolitve, in zagotoviti, da je ta privolitev dana ob popolni seznanjenosti z dejstvi. V zvezi s tem je Sodišče menilo, da sta trajanje delovanja piškotkov in možnost oziroma nemožnost tretjih oseb, da dostopajo do teh piškotkov, del jasne in izčrpne obvestitve, ki jo mora ponudnik storitev zagotoviti uporabniku spletnega mesta.

2. Elektronsko poslovanje

Sodišče (veliki senat) je s sodbo z dne 19. decembra 2019, **Airbnb Ireland** (C-390/18, [EU:C:2019:1112](#)), na eni strani razsodilo, da storitev posredovanja, katere namen je prek elektronske platforme odplačno povezati potencialne najemnike s poklicnimi ali nepoklicnimi najemodajalci, ki ponujajo storitve kratkotrajne nastanitve, pri čemer se skupaj z navedeno storitvijo posredovanja prav tako ponujajo številne storitve, ki so glede na to storitev posredovanja pomožne, opredeliti kot „storitev informacijske družbe“ v smislu Direktive 2000/31 o elektronskem poslovanju¹⁸⁸. Na drugi strani je Sodišče ugotovilo, da zasebni subjekt lahko nasprotuje temu, da se zanj v okviru kazenskega postopka z uveljavljanjem premoženjskoppravnega zahtevka uporabljajo ukrepi države članice, ki omejujejo svobodo zagotavljanja take storitve, ki jo opravlja iz druge države članice, če navedeni ukrepi niso bili priglašeni v skladu s členom 3(4)(b), druga alinea, iste direktive.

Spor o glavni stvari je nastal v okviru kazenskega postopka, ki je bil sprožen v Franciji na podlagi predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoppravnega zahtevka, ki ga je Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (združenje poklicnih ponudnikov nastanitve in turističnih storitev) vložilo zoper družbo Airbnb Ireland. Airbnb Ireland je družba irskega prava, ki upravlja elektronsko platformo, ki omogoča, da se med drugim v Franciji proti plačilu provizije poklicni in nepoklicni najemodajalci, ki razpolagajo z nastanitvami za kratkoročni najem, povežejo z osebami, ki iščejo tovrstno nastanitev. Poleg tega družba Airbnb Ireland navedenim najemodajalcem ponuja pomožne storitve, na primer podlago za določitev vsebine njihove ponudbe, zavarovanje civilne odgovornosti, orodje za oceno višine njihove najemnine in plačilne storitve v zvezi navedenimi storitvami.

Združenje, ki je vložilo predlog za pregon zoper družbo Airbnb Ireland, je trdilo, da ta družba z istoimensko platformo ne le povezuje dve stranki, temveč opravlja storitve nepremičninskega posrednika brez poklicne licence, s čimer krši tako imenovani Hoguetov zakon, ki v Franciji velja za nepremičninske dejavnosti. Družba Airbnb Ireland pa je trdila, da Direktiva 2000/31 vsekakor nasprotuje tej ureditvi.

¹⁸⁸ | Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399).

Sodišče, ki mu je bilo na prvem mestu predloženo vprašanje glede opredelitve storitve posredovanja, ki jo opravlja družba Airbnb Ireland, je ob sklicevanju na sodbo *Asociación Profesional Elite Taxi*¹⁸⁹ opozorilo, da če storitev posredovanja izpolnjuje pogoje iz člena 1(1)(b) Direktive 2015/1535¹⁹⁰, na katerega napotuje člen 2(a) Direktive 2000/31, in sicer da se opravi odplačno, na daljavo, elektronsko in na posamezno zahtevo prejemnika storitev, načeloma pomeni „storitev informacijske družbe“, ki je ločena od poznejše storitve, na katero se nanaša. Vendar mora veljati nasprotno, če se izkaže, da je ta storitev posredovanja sestavni del celotne storitve, katere glavni element je storitev, ki spada v drugo pravno opredelitev.

Sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da storitev posredovanja, kakršno opravlja družba Airbnb Ireland, te pogoje izpolnjuje, pri čemer narava povezav med storitvijo posredovanja in nastanitveno storitvijo ne upravičuje, da se navedena storitev posredovanja ne opredeli kot „storitev informacijske družbe“ in da se s tem za navedeno storitev posredovanja zavrne uporaba Direktive 2000/31.

Sodišče je ločenost te storitve posredovanja od nastanitvene storitve, na katero se ta nanaša, poudarilo z navedbo, prvič, da se ta storitev posredovanja ne nanaša na takojšnje izvajanje nastanitvene storitve, temveč predvsem na zagotavljanje orodja za predstavitev in iskanje namestitvev, ki se oddajajo, kar olajšuje sklenitev prihodnjih pogodb o najemu. Zato tovrstne storitve ni mogoče šteti zgolj za pomožno glede na neko celotno namestitveno storitev. Drugič, Sodišče je poudarilo, da storitev posredovanja, kakršna je ta, ki jo opravlja družba Airbnb Ireland, nikakor ni nujna za opravljanje nastanitvenih storitev, saj imajo tako najemniki kot najemodajalci za to na voljo številne druge kanale, od katerih so nekateri na voljo že dlje časa. Tretjič, Sodišče je nazadnje navedlo, da iz elementov iz spisa ne izhaja, da bi družba Airbnb določala višino ali zgornjo mejo najemnin, ki jih zahtevajo najemodajalci, ki uporabljajo njeno platformo.

Sodišče je še pojasnilo, da nobena od drugih storitev, ki jih ponuja družba Airbnb Ireland, ne more omajati te ugotovitve, saj so te razne storitve zgolj pomožne glede na storitev posredovanja, ki jo opravlja ta družba. Poleg tega je navedlo, da drugače kot pri storitvah posredovanja, na katere se nanašata sodbi *Asociación Profesional Elite Taxi in Uber France*¹⁹¹, ne ta storitev posredovanja ne pomožne storitve, ki jih ponuja družba Airbnb Ireland, ne omogočajo, da bi se ugotovil odločilen vpliv, ki bi ga ta družba izvajala na pogoje opravljanja nastanitvenih storitev, na katere se nanaša njena storitev posredovanja, glede določanja višine zahtevanih najemnin in izbora najemodajalcev ali nastanitvev, ponujenih v najem na njeni platformi.

Sodišče je na drugem mestu preučilo, ali lahko družba Airbnb Ireland v sporu o glavni stvari nasprotuje temu, da se zanjo uporabi zakon, s katerim se omejuje svoboda zagotavljanja storitev informacijske družbe, ki jih opravlja gospodarski subjekt iz druge države članice, kakršen je Hoguev zakon, ker Francija tega zakona ni priglasila v skladu s členom 3(4)(b), druga alineja, Direktive 2000/31. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da dejstvo, da je bil navedeni zakon sprejet pred začetkom veljavnosti Direktive 2000/31, Francije ne more razbremeniti obveznosti priglasitve. Sodišče je v nadaljevanju po zgledu razlogovanja v sodbi *CIA Security International*¹⁹² štelo, da je treba navedeni obveznosti, ki je bistvena postopkovna zahteva, priznati neposredni učinek. Sodišče je ugotovilo, da iz tega izhaja, da če država članica krši obveznost priglasitve takega ukrepa, se lahko zasebni subjekt na to kršitev sklicuje ne samo v okviru kazenskega pregona zoper njega, ampak tudi v zvezi z zahtevo za odškodnino drugega zasebnega subjekta, ki uveljavlja premoženjskopravni zahtevek.

189| Sodba Sodišča z dne 20. decembra 2017, *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, [EU:C:2017:981](#)), točka 40.

190| Direktiva (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL 2015, L 241, str. 1).

191| Sodba Sodišča z dne 10. aprila 2018, *Uber France* (C-320/16, [EU:C:2018:221](#)).

192| Sodba Sodišča z dne 30. aprila 1996, *CIA Security International* (C-194/94, [EU:C:1996:172](#)).

XV. Socialna politika

Na področju socialne politike je treba omeniti več sodb. Nanašajo se na načelo enakega obravnavanja na področju zaposlovanja in socialne varnosti ter na organizacijo delovnega časa, pravico do plačanega letnega dopusta in varstvo delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca.

1. Enako obravnavanje na področju zaposlovanja in socialne varnosti

Omeniti je treba štiri sodbe, ki se tako ali drugače nanašajo na različno obravnavanje zaradi spola ali spolne usmerjenosti ter veroizpovedi. Sodišče je v peti sodbi, in sicer gre za sodbo z dne 5. novembra 2019, **Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč)** (C-192/18, [EU:C:2019:924](#)), ugodilo tožbi zaradi neizpolnitve obveznosti, ki jo je vložila Komisija proti Republiki Poljski, in ugotovilo, da ta država članica ni izpolnila obveznosti iz prava Unije po eni strani s tem, da je uvedla različne upokojitvene starosti glede na spol za poljske sodnice in sodnike ter za poljske državne tožilke in tožilce, in po drugi strani s tem, da je znižala upokojitveno starost za sodnike poljskih splošnih sodišč ter ministra za pravosodje ob tem pooblastila za sprejetje odločitve o podaljšanju mandata teh sodnikov.¹⁹³

Sodišče (veliki senat) se je v sodbi z dne 15. januarja 2019, **E.B.** (C-258/17, [EU:C:2019:17](#)), izreklo o uporabi Direktive 2000/78¹⁹⁴ (v nadaljevanju: *Direktiva o prepovedi diskriminacije*) v zvezi z disciplinsko odločbo, sprejeto leta 1975, s katero je bila odrejena predčasna upokojitev uradnika s 25-odstotnim znižanjem zneska njegove pokojnine. Ta disciplinska sankcija je bila naložena avstrijskemu policijskemu uradniku, ker je storil kaznivo dejanje poskusa nečistovanja nad mladoletniki moškega spola. Zadevna oseba je leta 2009 pri zavodu za pokojninsko zavarovanje vložila zahteve, s katerimi je med drugim izpodbijala pravne učinke navedene disciplinske odločbe. Predložitev sodišče, ki je odločalo o tej zadevi, je ugotovilo, da je sporna disciplinska odločba temeljila na različnem obravnavanju zaradi spolne usmerjenosti, saj bi bila sankcija, določena v nacionalni ureditvi, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja, bistveno manj stroga, če to sankcionirano nečistovanje ne bi zajemalo moške homoseksualnosti. Tako je odločilo, da Sodišču postavi vprašanje glede uporabe določb Direktive o prepovedi diskriminacije v zadevi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, in glede obveznosti, ki jih ima glede na okoliščine primera nacionalno sodišče na podlagi te direktive.

Sodišče je najprej razsodilo, da položaj, kakršen je ta, ki je nastal s predčasno upokojitvijo nekdanjega uradnika policije, spada na področje uporabe *ratione materiae* Direktive o prepovedi diskriminacije, če pokojnina, izplačana temu nekdanjemu uradniku, spada pod pojem „plačilo“ v smislu člena 157 PDEU. Tako mora predložitev sodišče preveriti, ali se ta pokojnina v nacionalnem pravu šteje za plačilo, ki se izplača v okviru delovnega razmerja, ki se nadaljuje po tem, ko zadevni uradnik pridobi pravico do starostne pokojnine.

V zvezi z uporabo *ratione temporis* Direktive o prepovedi diskriminacije je Sodišče nato spomnilo, da se novo pravno pravilo ne uporablja za pravne položaje, ki so nastali in se v celoti končali med veljavnostjo starega predpisa, temveč le za njihove prihodnje učinke in nove pravne položaje. Iz tega izhaja, da disciplinskega ukrepa, na podlagi katerega je bil uradnik policije predčasno upokojen, ki temelji na različnem obravnavanju zaradi spolne usmerjenosti in pomeni neposredno diskriminacijo v smislu člena 2(2)(a) Direktive o prepovedi diskriminacije, ni več mogoče izpodbijati na podlagi te direktive, saj je postal pravnomočen pred potekom

¹⁹³ Ta sodba je predstavljena v razdelku I.1 „Pravica do nepristranskega sodišča in poštenega sojenja“.

¹⁹⁴ Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).

roka za prenos te direktive in so se z začetkom njene veljavnosti vsi njegovi učinki izčrpali. Uporaba Direktive o prepovedi diskriminacije od datuma izteka roka za njen prenos pa nacionalnemu sodišču nalaga, da za obdobje po tem datumu ponovno preuči diskriminatorno sankcijo v obliki 25-odstotnega znižanja zneska pokojnine, ki se periodično izplačuje nekdanjemu uradniku, da bo mogoče določiti znesek, ki bi ga ta prejel, če ne bi bila podana nikakršna diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 22. januarja 2019, **Cresco Investigation** (C-193/17, [EU:C:2019:43](#)), razsodilo, da avstrijska zakonodaja – s katero se plačan dela prost dan na veliki petek, v primeru dela na ta dan pa „nadomestilo za dela prost dan“, odobrita samo delavcem, ki pripadajo nekaterim krščanskim cerkvam – ni združljiva s členom 21 Listine, na katerega se je mogoče sklicevati v okviru sporov med posamezniki, in z Direktivo o prepovedi diskriminacije.

Postopek v glavni stvari je potekal med agencijo zasebnih detektivov in enim od njenih zaposlenih, ki je na veliki petek delal, ne da bi prejel „nadomestilo za dela prost dan“, ker so v skladu z nacionalnim pravom do tega upravičeni samo pripadniki nekaterih cerkva. Ker je delavec menil, da je bil žrtev diskriminacije na podlagi vere, je od svojega delodajalca zahteval plačilo tega nadomestila. Predložitevno sodišče, ki je odločalo o tej zadevi, je Sodišču postavilo vprašanje v zvezi z združljivostjo avstrijske zakonodaje s členom 21 Listine in z Direktivo o prepovedi diskriminacije.

Sodišče je na prvem mestu razsodilo, da ta zakonodaja uvaža neposredno diskriminacijo na podlagi vere v smislu člena 2(2)(a) Direktive o prepovedi diskriminacije. Različno obravnavanje, ki je uvedeno z nacionalno zakonodajo, namreč neposredno temelji na veri delavcev. Poleg tega se nanaša na kategorije delavcev, ki so v primerljivem položaju. Tako odobritev plačanega dela prostega dne na veliki petek kot plačilo nadomestila za dela prost dan delavcem, ki so pripadniki ene od navedenih cerkva, sta namreč odvisna zgolj od formalne pripadnosti teh delavcev tej cerkvi. Na eni strani lahko torej taki delavci na ta dela prosti dan prosto razpolagajo s časom in ga namenijo na primer počitku ali prostočasnim dejavnostim, medtem ko drugi delavci, ki želijo na veliki petek razpolagati z obdobjem počitka ali prostočasnih dejavnosti, niso upravičeni do ustreznega dela prostega dne. Na drugi strani imajo delavci, ki so pripadniki zadevnih cerkva, pravico do nadomestila za dela prost dan, tudi če bi na veliki petek delali, ne da bi čutili obveznost ali potrebo po praznovanju tega verskega praznika. Njihov položaj se v zvezi s tem ne razlikuje od položaja drugih delavcev, ki so tega dne delali, ne da bi bili upravičeni do tega nadomestila.

Sodišče je na drugem mestu ob navedbi, da cilj zadevne avstrijske zakonodaje, in sicer upoštevati poseben pomen velikega petka za pripadnike zadevnih cerkva, spada na področje varstva verske svobode, izključilo, da bi bila neposredna diskriminacija, ki je z njo uvedena, lahko upravičena na podlagi člena 2(5) Direktive o prepovedi diskriminacije ali člena 7(1) navedene direktive. Možnost delavcev, ki ne pripadajo krščanskim cerkvam iz zadevne zakonodaje, da praznujejo verski praznik, ki ne sovпада z dela prostim dnevom, v avstrijskem pravu namreč ni upoštevana z odobritvijo dodatnega dela prostega dne, temveč v okviru dolžnosti skrbnosti delodajalcev v razmerju do njihovih zaposlenih, kar zadnjenavedenim po potrebi omogoča pridobitev pravice do tega, da so z dela odsotni toliko časa, kolikor je potrebno za izpolnitev nekaterih verskih obredov. Iz tega izhaja, da zadevna zakonodaja ni nujna za varstvo verske svobode v smislu člena 2(5) te direktive. Iz istega razloga prav tako ni mogoče šteti, da ta zakonodaja vsebuje posebne ukrepe, katerih namen bi bil nadomestiti prikrajšanje zadevnih delavcev v poklicnem življenju v smislu člena 7(1) Direktive o prepovedi diskriminacije ob upoštevanju načela sorazmernosti in, kolikor je to mogoče, načela enakosti.

Glede izvajanja prepovedi diskriminacije na podlagi vere, ki izhaja iz prava Unije, v postopku v glavni stvari je Sodišče potrdilo, da se na Direktivo o prepovedi diskriminacije ni mogoče sklicevati v sporu med posamezniki, zato da bi se preprečila uporaba ureditve države članice, če te ureditve, kot v obravnavani zadevi, ni mogoče razlagati v skladu s to direktivo. Vendar načelo enakega obravnavanja na področju zaposlovanja in dela ni določeno z zadnjenavedeno direktivo, ampak izhaja iz različnih mednarodnih pogodb in ustavnih tradicij, skupnih državam članicam. Poleg tega je prepoved vsakršne diskriminacije na podlagi vere ali prepričanja kot splošno načelo prava Unije zavezujoča in je določena v členu 21(1) Listine.

Zato ta prepoved kot taka podeljuje posameznikom pravico, na katero se lahko sklicujejo v sporu proti drugim posameznikom na področju, za katero velja pravo Unije. Nacionalno sodišče mora tako zagotoviti pravno varstvo, ki izhaja iz tega člena, in njegov polni učinek. Zavezano je, da ne uporabi diskriminatorne nacionalne določbe, pri čemer mu ni treba zahtevati ali čakati, da zakonodajalec to določbo predhodno odpravi.

Sodišče je tako ugotovilo, da dokler avstrijski zakonodajalec ne sprejme ukrepov o vzpostavitvi enakega obravnavanja, morajo delodajalci v skladu s členom 21 Listine delavcem, ki ne pripadajo nobeni od cerkva iz zadevnih nacionalnih določb, zagotoviti obravnavanje, enako tistemu, ki je s temi določbami omejeno na delavce, ki so pripadniki ene od navedenih cerkva.

Sodišče se je v sodbi z dne 20. junija 2019, **Hakelbracht in drugi** (C-404/18, [EU:C:2019:523](#)), izreklo o *obsegu varstva, določenega v členu 24 Direktive 2006/54¹⁹⁵ (v nadaljevanju: Direktiva o enakem obravnavanju moških in žensk), pred viktimizacijo delavcev, ki jih njihov delodajalec spravi v neugoden položaj, ker so podprli osebo, ki je bila diskriminirana zaradi spola, in zlasti o možnosti države članice, da navedeno varstvo omeji le na uradne priče.*

Ta sodba spada v okvir spora med delavko in njenim nekdanjim delodajalcem v zvezi s plačilom odškodnine kot posledice tega, da ji je bila odpovedana pogodba o zaposlitvi devet mesecev po tem, ko je nasprotovala zavrnitvi njenega delodajalca, da zaposli ustrezno kandidatko zaradi njene nosečnosti. Delavki je bilo očitano, da je bila vzrok pritožbe, ki jo je navedena kandidatka vložila pri inštitutu za enakost žensk in moških, ker je zainteresirano osebo obvestila, da njena kandidatura ni bila sprejeta zaradi njene nosečnosti.

Sodišče je razsodilo, da člen 24 Direktive o enakem obravnavanju moških in žensk nasprotuje nacionalni zakonodaji, v skladu s katero je v položaju, ko je oseba, ki je menila, da je žrtev diskriminacije zaradi spola, vložila pritožbo, delavec, ki jo je v zvezi s tem podprl, zaščiten proti ukrepom viktimizacije delodajalca samo, če je nastopal kot priča v okviru preiskave te pritožbe in njegovo pričanje izpolnjuje formalne zahteve, ki jih določa navedena zakonodaja.

V zvezi s tem je Sodišče najprej poudarilo, da je treba kategorijo delavcev, ki je upravičena do varstva iz navedene določbe, razumeti široko, saj besedilo te določbe varstva ne omejuje samo na delavce, ki so vložili pritožbo ali njihove predstavnike, niti na tiste, ki izpolnjujejo nekatere formalne zahteve, ki pogojujejo priznanje določenega statusa, kot je status priče.

Dalje, Sodišče je ob upoštevanju cilja Direktive o enakem obravnavanju moških in žensk poudarilo, da morajo biti ustrezni sodni ali upravni postopki za spoštovanje obveznosti iz te direktive v skladu s členom 17 navedene direktive na voljo vsem osebam, ki menijo, da jim je bila storjena krivica, ker glede njih ni bilo uporabljeno načelo enakega obravnavanja. Sodišče je navedlo, da je zadnjenavedena določba poseben izraz načela učinkovitega sodnega varstva, ki je potrjeno v členu 47 Listine.

Zato je Sodišče sklenilo, da učinkovitost varstva pred diskriminacijo na podlagi spola, ki ga zahteva Direktiva o enakem obravnavanju moških in žensk, ne bi bila zagotovljena, če to varstvo ne bi zajemalo ukrepov, ki bi jih delodajalec sprejel proti delavcem, ki so formalno ali neformalno branili zaščiteni osebo ali pričali v njeno korist. Ti delavci bi namreč lahko bili odvrnjeni od posredovanja v korist te osebe zaradi strahu pred odvzemom varstva, če ne bi izpolnjevali nekaterih formalnih zahtev, kar bi lahko resno ogrozilo doseganje cilja Direktive o enakem obravnavanju moških in žensk zaradi zmanjšanja verjetnosti, da bodo primeri diskriminacije na podlagi spola odkriti in rešeni.

¹⁹⁵ | Direktiva 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL 2006, L 204, str. 23).

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 7. oktobra 2019, **Safeway** (C-171/18, [EU:C:2019:839](#)), preučilo *združljivost ukrepa za odpravo diskriminacije, ki jo je Sodišče ugotovilo v sodbi z dne 17. maja 1990, Barber* (C-262/88, [EU:C:1990:209](#), v nadaljevanju: *sodba Barber*), z načelom enakega plačila za moške in ženske, ki je določeno v členu 119 Pogodbe ES¹⁹⁶. Pri tej diskriminaciji je šlo za to, da je bila običajna upokojitvena starost (v nadaljevanju: OUS) določena različno glede na spol, in sicer 65 let za moške in 60 let za ženske. Za odpravo te diskriminacije je pokojninski načrt retroaktivno poenotil OUS vseh njegovih članov na 65 let. Sodišče je razsodilo, da člen 119 Pogodbe ES, kadar ni objektivne utemeljitve, nasprotuje takemu ukrepu poenotenja za obdobje od najave tega ukrepa do njegovega sprejetja, in to tudi takrat, ko je takšno postopanje dovoljeno z nacionalnim pravom in ustanovitvenim aktom tega pokojninskega načrta.

Pokojninski načrt iz postopka v glavni stvari je v obliki trusta ustanovila družba Safeway Ltd leta 1978. Po izdaji sodbe Barber sta družbi Safeway in Safeway Pension Trustees Ltd, ki je odgovorna za upravljanje pokojninskega načrta, septembra in decembra 1991 najavili, da bo OUS poenotena na 65 let za vse zavarovance z učinkom od 1. decembra 1991. Vendar je bil ta ukrep poenotenja na podlagi akta trusta formalno sprejet šele 2. maja 1996, z učinkom od 1. decembra 1991. Nato je bil pri sodiščih Združenega kraljestva začet postopek v zvezi z vprašanjem, ali je ta retroaktivna sprememba OUS združljiva s pravom Unije.

Prvič, Sodišče je opozorilo, da se posledice, ki jih je treba izpeljati iz ugotovitve diskriminacije v sodbi Barber, razlikujejo glede na zadevna obdobja zaposlitve. Glede obdobj, ki so upoštevna za to zadevo, in sicer obdobj zaposlitve od razglasitve navedene sodbe do sprejetja ukrepov za ponovno vzpostavitev enakega obravnavanja s strani pokojninskega načrta, je treba osebam iz skupine v manj ugodnem položaju (v obravnavanem primeru moški) priznati enake ugodnosti kot osebam iz privilegirane skupine (v obravnavanem primeru ženske).

Drugič, Sodišče je naštel zahteve, ki jih morajo izpolnjevati ukrepi, sprejeti za odpravo diskriminacije, ki je v nasprotju s členom 119 Pogodbe ES, da bi se lahko štelo, da se z njimi ponovno vzpostavlja enako obravnavanje, ki se zahteva s to določbo. Po eni strani za te ukrepe načeloma ne morejo veljati pogoji, zaradi katerih bi se diskriminacija ohranila, čeprav le prehodno. Po drugi strani morajo spoštovati načelo pravne varnosti, tako da uvedba zgolj prakse, ki v razmerju do zadevnih oseb nima zavezujočih pravnih učinkov, ni dovoljena. Zato je Sodišče ugotovilo, da so bili v okviru pokojninskega načrta iz postopka v glavni stvari ukrepi, ki izpolnjujejo navedene zahteve, sprejeti šele 2. maja 1996, in sicer z aktom trusta, ki je bil sprejet na ta dan, ne pa z obvestili oseb, ki so bile odgovorne za ta načrt, zavarovancem septembra in decembra 1991.

V teh okoliščinah je Sodišče razsodilo, da bi bila dovolitev, da ukrep retroaktivno (v tem primeru z učinkom od 1. decembra 1991) poenoti OUS na raven OUS oseb iz skupine, ki je bila predhodno obravnavana manj ugodno, in sicer na 65 let, v nasprotju ne samo s ciljem izenačitve delovnih pogojev v smislu napredka, ki izhaja iz preambule Pogodbe ES in njenega člena 117, ampak tudi z načelom pravne varnosti in zahtevami, ki izhajajo iz sodne prakse Sodišča, zlasti v zvezi s členom 119 Pogodbe ES.

Vendar je Sodišče opozorilo, da se lahko ukrepi za prenehanje diskriminacije, ki je v nasprotju s pravom Unije, izjemoma sprejmejo z retroaktivnim učinkom, če dejansko ustrezajo nujnemu razlogu v splošnem interesu. Čeprav je lahko nevarnost resne ogrožitve finančnega ravnovesja pokojninskega sistema takšen nujni razlog v splošnem interesu, je Sodišče poudarilo, da mora predložitveno sodišče preveriti, ali ukrep iz postopka v glavni stvari ustreza cilju preprečitve take ogrožitve.

¹⁹⁶ | Določba, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari in ki ustreza sedanjemu členu 157 PDEU.

2. Organizacija delovnega časa

Sodišče (veliki senat) se je v sodbi z dne 14. maja 2019, **CCOO** (C-55/18, [EU:C:2019:402](#)), izreklo o ukrepih, ki jih morajo države članice sprejeti za zagotovitev spoštovanja pravice delavcev do omejitve najdaljšega delovnega časa ter tedenskega in dnevnega počitka, in predvsem o vprašanju, ali se za spoštovanje te pravice zahteva vzpostavitev sistema, ki omogoča evidentiranje dnevnega delovnega časa, ki ga opravi vsak delavec. Ta sodba se umešča v okvir spora med sindikatom delavcev in delodajalcem s ciljem doseči izdajo ugotovitvene sodbe, da ima delodajalec obveznost vzpostavitve sistema za evidentiranje dnevnega delovnega časa, ki ga opravijo njegovi zaposleni, s katerim bi bilo mogoče preveriti spoštovanje, prvič, predpisanega delovnega časa, in drugič, obveznosti, da se predstavnikom sindikatov posredujejo informacije o nadurah, opravljenih v posameznem mesecu.

V tem okviru je Sodišče razsodilo, da je treba člene 3, 5 in 6 Direktive 2003/88¹⁹⁷ v povezavi s členom 31(2) Listine ter členom 4(1), členom 11(3) in členom 16(3) Direktive 89/391¹⁹⁸ razlagati tako, da nasprotujejo ureditvi, ki – kot se razlaga v nacionalni sodni praksi – delodajalcem ne nalaga obveznosti vzpostavitve sistema, ki omogoča evidentiranje dnevnega delovnega časa, ki ga opravi vsak delavec.

V zvezi s tem je Sodišče najprej opozorilo, da je z določbami Direktive 2003/88 podrobneje opredeljena temeljna pravica vsakega delavca do omejitve najdaljšega delovnega časa ter tedenskega in dnevnega počitka, ki je izrecno določena v členu 31(2) Listine, in je zato treba te določbe razlagati ob upoštevanju tega člena.

Dalje, Sodišče je glede vzpostavitve sistema, ki omogoča evidentiranje dnevnega delovnega časa, ki ga opravi vsak delavec, podrobneje navedlo, da brez takega sistema ni mogoče objektivno in zanesljivo določiti niti števila delovnih ur, ki jih tako opravi delavec, in njihove časovne razporeditve niti števila ur, ki so kot nadure opravljene po običajnem delovnem času. V teh okoliščinah je pretirano težko ali v praksi celo nemogoče zagotoviti, da bi lahko delavci uveljavljali pravice, ki so jim podeljene s pravom Unije, z namenom, da bi lahko dejansko izkoristili omejitev tedenskega delovnega časa ter minimalni dnevni in tedenski počitek, ki jih določa ta direktiva.

Objektivna in zanesljiva določitev števila delovnih ur, opravljenih dnevno in tedensko, je namreč bistvena za to, da se ugotovi, prvič, ali je bil najdaljši tedenski delovni čas iz člena 6 Direktive 2003/88, ki, kot določa ta člen, vključuje nadure, spoštovan v referenčnem obdobju iz člena 16(b) ali člena 19 te direktive, in drugič, ali sta bila minimalni dnevni in tedenski počitek iz člena 3 oziroma iz člena 5 navedene direktive spoštovana v vsakem 24-urnem obdobju (za dnevni počitek) ali v referenčnem obdobju iz člena 16(a) iste direktive (za tedenski počitek).

Sodišče je sklenilo, da ob upoštevanju dejstva, da morajo države članice zaradi zagotovitve polnega učinka Direktive 2003/88 sprejeti vse potrebne ukrepe za zagotovitev spoštovanja minimalnega počitka in preprečitev kakršne koli prekoračitve najdaljšega tedenskega delovnega časa, nacionalna ureditev, ki ne določa obveznosti uporabe instrumenta, ki omogoča objektivno in zanesljivo ugotovitev števila delovnih ur, opravljenih dnevno

197| Direktiva 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 381).

198| Direktiva Sveta z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (89/391/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 349).

in tedensko, ne more zagotoviti polnega učinka pravic iz člena 31(2) Listine in iz te direktive, ker niti delodajalcem niti delavcem ne daje možnosti, da bi preverili, ali se te pravice spoštujejo, in lahko tako ogrozi doseganje cilja navedene direktive, ki je zagotavljanje boljše zaščite varnosti in zdravja delavcev.

Nazadnje je Sodišče dodalo, da dejstvo, da lahko delavec v skladu z nacionalnimi procesnimi predpisi uporabi druga dokazna sredstva, kot so med drugim izpovedi prič, predložitev elektronske pošte ali vpogled v mobilne telefone ali računalnike, da bi z njimi posredoval indice o kršitvi navedenih pravic in s tem prevladal dokazno breme, nima vpliva na to. S takimi dokaznimi sredstvi namreč ni mogoče objektivno in zanesljivo dokazati števila delovnih ur v posameznem dnevu oziroma tednu, ki jih je opravil delavec. Sodišče je posebej glede izpovedi prič poudarilo šibkejši položaj delavca v delovnem razmerju. Poleg tega je Sodišče tudi razsodilo, da preiskovalnih in kaznovalnih pooblastil, ki jih nacionalna zakonodaja zagotavlja nadzornim organom, kot je inšpektorat za delo, ni mogoče šteti za alternativo zgoraj omenjenemu sistemu, ki omogoča evidentiranje dnevnega delovnega časa, ki ga opravi vsak delavec, ker tudi ti organi, če ni takega sistema, ne razpolagajo z učinkovitim sredstvom za pridobitev dostopa do objektivnih in zanesljivih podatkov v zvezi z delovnim časom, ki ga opravijo delavci v vsakem podjetju, kar bi se lahko izkazalo za potrebno za izvajanje njihove naloge nadzora in, po potrebi, za naložitev kazni.

Sodišče je še ugotovilo, da imajo države članice polje proste presoje, da opredelijo konkretna pravila za izvajanje takega sistema, zlasti glede njegove oblike, po potrebi ob upoštevanju posebnosti vsakega sektorja zadevne dejavnosti ali posebnosti nekaterih podjetij, med drugim njihove velikosti.

3. Pravica do plačanega letnega dopusta

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 19. novembra 2019, **TSN in AKT** (združeni zadevi C-609/17 in C-610/17, [EU:C:2019:981](#)), po eni strani razsodilo, da *člen 7(1) Direktive 2003/88, ki določa pravico do plačanega letnega dopusta v minimalnem trajanju štirih tednov*, ne nasprotuje nacionalnim predpisom in kolektivnim pogodbam, ki določajo, da se dodelijo dnevi plačanega letnega dopusta, ki presegajo to minimalno trajanje, pri čemer je prenos teh dni dopusta zaradi bolezni izključen. Sodišče je po drugi strani razsodilo, da se člen 31(2) Listine, ki med drugim določa, da ima vsak delavec pravico do plačanega letnega dopusta, ne uporabi v primeru takšnih nacionalnih predpisov in kolektivnih pogodb.

Vsaka od zadev, ki ju je obravnavalo predložitveno sodišče, se je nanašala na delavca, ki je imel na podlagi kolektivne pogodbe, ki se je uporabljala za njegovo dejavnost, pravico do plačanega letnega dopusta, ki je presegal minimalno obdobje štirih tednov, določeno z Direktivo 2003/88, in sicer sedem tednov (zadeva C-609/17) in pet tednov (zadeva C-610/17). Ta delavca, ki zaradi bolezni v obdobju plačanega letnega dopusta nista bila zmožna za delo, sta vsak od svojega delodajalca zahtevala, da prenese del letnega dopusta, ki ga nista mogla izkoristiti. Vendar sta njuna delodajalca zavrnila ti zahtevi v delu, v katerem sta se nanašali na tisti del plačanega letnega dopusta, ki je presegal minimalno obdobje štirih tednov, določeno z Direktivo 2003/88.

Prvič, Sodišče je glede Direktive 2003/88 spomnilo, da ta ne nasprotuje nacionalnim določbam, s katerimi je podeljena pravica do plačanega letnega dopusta, ki presega obdobje štirih tednov, določeno s členom 7(1) te direktive. Vendar se v takem primeru za pravice do plačanega letnega dopusta, ki presega to minimalno obdobje, uporablja nacionalno pravo, ne pa ta direktiva, zlasti v zvezi s pogoji dodelitve in izgube teh dodatnih dni dopusta. Zato se lahko države članice odločijo, ali bodo določile pravico do prenosa celote ali dela teh dodatnih dni dopusta, kadar delavec v obdobju letnega dopusta ni zmožen za delo zaradi bolezni, če delavec pravico do plačanega letnega dopusta, do katere je dejansko upravičen, še vedno obdrži v najmanj enakem minimalnem trajanju štirih tednov, ki je zagotovljeno z Direktivo 2003/88.

Drugič, glede Listine, katere področje uporabe določa njen člen 51(1), je Sodišče najprej navedlo, da se določbe Listine glede ravnanja držav članic uporabljajo za države članice samo takrat, kadar izvajajo pravo Unije. Država članica pa s tem, da sprejme predpise ali odobri sklenitev kolektivnih pogodb, ki določajo dodelitev dni plačanega letnega dopusta, ki presegajo minimalno obdobje štirih tednov, zagotovljeno z Direktivo 2003/88, pri čemer je prenos teh dni dopusta zaradi bolezni izključen, ne izvaja te direktive v smislu člena 51(1) Listine, tako da se ta listina in zlasti njen člen 31(2) ne uporablja.

V zvezi s tem je Sodišče med drugim poudarilo, da se Direktiva 2003/88, ki je bila sprejeta na podlagi člena 137(2) ES, ki je postal člen 153(2) PDEU, omejuje na določitev minimalnih varnostnih in zdravstvenih zahtev pri organizaciji delovnega časa. V skladu s členom 153(4) PDEU take minimalne zahteve državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov, ki so združljivi s Pogodbama. Tako so države članice pri izvajanju svoje pristojnosti s področja socialne politike še naprej svobodne pri sprejemanju takšnih ukrepov, ki so strožji od tistih, ki so predmet posredovanja zakonodajalca Unije, če ti ukrepi ne spodkopavajo doslednosti navedenega posredovanja.

Sodišče je zato ugotovilo, da kadar države članice zagotavljajo ali omogočajo, da socialni partnerji dodelijo pravico do plačanega letnega dopusta, ki presega minimalno trajanje štirih tednov, določeno z Direktivo 2003/88, take pravice in tudi pogoji za morebiten prenos teh pravic v primeru bolezni med dopustom spadajo na področje pristojnosti držav članic, ne da bi bili urejeni s to direktivo. Kadar pa določbe prava Unije na zadevnem področju ne urejajo določenega vidika in državam članicam ne nalagajo posebnih obveznosti glede na dani položaj, nacionalna ureditev, ki jo sprejme država članica glede tega vidika, ne spada na področje uporabe Listine.

4. Varstvo delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca

Sodišče je v sodbi z dne 19. decembra 2019, *Pensions-Sicherungs-Verein* (C-168/18, [EU:C:2019:1128](#)), v kateri je razlagalo člen 8 Direktive 2008/94 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca¹⁹⁹, razsodilo, da se znižanje zneska prejemkov iz poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki se izplačujejo nekdanjemu delavcu, zaradi plačilne nesposobnosti njegovega nekdanjega delodajalca šteje za očitno nesorazmerno, če ta nekdanji delavec že živi ali bi zaradi tega znižanja moral živeti pod pragom tveganja revščine. Sodišče je navedlo, da to velja tudi, če zadevna oseba prejema vsaj polovico zneska prejemkov, ki izhajajo iz njenih pridobljenih pravic.

V zadevi, ki jo je obravnavalo predložitveno sodišče, je nemški državljani od decembra 2000 prejemal poklicno pokojnino, ki je vključevala mesečni dodatek k pokojnini in letno božičnico, ki sta bila podeljena neposredno od nekdanjega delodajalca, ter rento, ki jo je izplačevala nemška pokojninska blagajna na podlagi prispevkov tega nekdanjega delodajalca. Zaradi gospodarskih težav, v katerih se je leta 2003 znašla navedena pokojninska blagajna, je bil znesek izplačevanih prejemkov s soglasjem zveznega urada za nadzor finančnih storitev znižan. Nekdanji delodajalec je to znižanje izravnaval do leta 2012, ko je bil glede njega uveden postopek zaradi plačilne nesposobnosti. Od takrat nekdanji delavec ni več prejemal nadomestila za znižanje, saj je subjekt zasebnega prava, ki ga je Nemčija določila kot jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti delodajalca na področju poklicne pokojnine, prevzel samo izplačevanje mesečnega dodatka k pokojnini in letne božičnice, ne pa nadomestila za znižanje.

¹⁹⁹ | Direktiva 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (UL 2008, L 283, str. 36).

Sodišče je najprej navedlo, da se položaj iz postopka v glavni stvari nanaša na nekdanjega delavca, katerega nekdanji delodajalec je plačilno nesposoben, ter da je bilo na dan, ko je ta delodajalec postal plačilno nesposoben, in zaradi te plačilne nesposobnosti poseženo v pridobljene pravice tega nekdanjega delavca do dajatev za starost. Sodišče je iz tega sklepalo, da se člen 8 Direktive 2008/94 uporabi v položaju, kakršen je ta v obravnavani zadevi.

Dalje, glede okoliščin, v katerih je treba šteti, da je znižanje zneska prejemkov iz poklicnega pokojninskega zavarovanja očitno nesorazmerno in povzroči obveznost držav članic, da delavcem zagotovijo neko varstvo, je Sodišče opozorilo, da imajo države članice pri prenosu člena 8 Direktive 2008/94 široko polje proste presoje in so dolžne zagotoviti le minimalno varstvo, ki se zahteva s to določbo. V zvezi s tem je opozorilo, da mora nekdanji delavec v primeru plačilne nesposobnosti svojega delodajalca prejemati vsaj polovico starostnih prejemkov, ki izhajajo iz njegovih pridobljenih pravic, kar pa ne izključuje, da se lahko nastale izgube kljub temu minimalnemu varstvu v nekaterih okoliščinah štejejo za očitno nesorazmerne. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da je treba znižanje starostnih prejemkov šteti za očitno nesorazmerno, če so možnosti zadevne osebe za zadovoljitev njenih potreb resno prizadete. To bi veljalo v primeru nekdanjega delavca, ki zaradi tega znižanja že živi ali bi moral živeti pod pragom tveganja revščine, ki ga je za zadevno državo članico določil Eurostat, tako da mora torej zadevna država članica zagotoviti nadomestilo v znesku, ki – ne da bi nujno pokrival vse nastale izgube – vendarle odpravi njihovo očitno nesorazmernost.

Nazadnje, Sodišče je ugotovilo, da člen 8 Direktive 2008/94 v delu, v katerem državam članicam nalaga, da zagotovijo minimalno varstvo nekdanjega delavca, ki je izpostavljen očitno nesorazmernemu znižanju starostnih prejemkov, vsebuje jasno, natančno in nepogojno obveznost, katere namen je priznanje pravic posameznikom. Zato se je na to določbo mogoče sklicevati v razmerju do subjekta zasebnega prava, ki ga je zadevna država članica določila kot jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti delodajalca na področju poklicne pokojnine, kadar je ta subjekt glede na nalogo, za katero je pooblaščen, in pogoje, v katerih jo opravlja, mogoče izenačiti z državo, če naloga jamčenja, ki jo ima ta subjekt, dejansko zajema vrste starostnih prejemkov, za katere se zahteva minimalno varstvo iz tega člena.

5. Napotitev delavcev

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **Dobersberger** (C-16/18, [EU:C:2019:1110](#)), razsodilo, da se *Direktiva 96/71²⁰⁰ ne uporablja za delavce, ki so zaposleni v podjetju s sedežem v državi članici in ki opravljajo storitve postrežbe, čiščenja ali oskrbe potnikov s hrano in pijačo na mednarodnih vlakih, ki prečkajo državo članico zadevnega prevoznika v železniškem prometu*, kadar ti delavci opravljajo velik del dela, ki je neločljivo povezano s temi storitvami, na ozemlju države članice, v kateri ima sedež njihovo podjetje, in tam svojo službo začnejo ali zaključijo.

M. Dobersberger je poslovodja podjetja s sedežem na Madžarskem, ki je prek več podizvajalskih pogodb, sklenjenimi z družbama s sedežem v Avstriji in na Madžarskem, zagotavljalo opravljanje storitev postrežbe na nekaterih mednarodnih vlakih Österreichische Bundesbahnen (avstrijske zvezne železnice). Ti vlaki so prečkali Avstrijo, njihova začetna ali končna postaja pa je bila v Budimpešti (Madžarska). Storitve so opravljali delavci s stalnim prebivališčem na Madžarskem, večino katerih je temu podjetju dalo na voljo drugo madžarsko podjetje. Vsi delavci so imeli središče svojih življenjskih interesov na Madžarskem, kjer so začeli in zaključili svojo službo. Poleg tega so v Budimpešti prevzeli hrano in pijačo ter jo natovorili na vlake. Prav tako so ti delavci morali v Budimpešti opraviti pregled stanja zalog in pripraviti izračun prometa.

200| Direktiva 96/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 2, str. 431).

Po nadzoru v Avstriji so bile M. Dobersbergerju zaradi kršitve avstrijske socialne zakonodaje v zvezi z napotitvijo delavcev na delo na ozemlje te države članice naložene upravne sankcije kazenske narave. Po mnenju avstrijskih organov so bili madžarski delavci napoteni na avstrijsko ozemlje, tako da bi M. Dobersberger moral izpolniti določene upravne obveznosti. Tako bi moral te delavce prijaviti en teden pred njihovim začetkom opravljanja dela in na mestu opravljanja dela imeti pripravljene njihove pogodbe o zaposlitvi in različne dokumente v zvezi s plačami, nakazanimi navedenim delavcem, v nemškem jeziku ter dokumente o prijavi delavcev v socialno zavarovanje.

V teh okoliščinah je bilo postavljeno vprašanje, ali se Direktiva 96/71, ki je prenesena z avstrijsko socialno zakonodajo, uporablja za zagotavljanje storitev na mednarodnem vlaku, ki jih delavci podjetja, ki ima sedež v eni državi članici, opravljajo na podlagi pogodbe, sklenjene s prevoznikom v železniškem prometu, ki ima sedež v drugi državi članici, kadar vlak prečka to drugo državo članico.

V zvezi s tem je Sodišče najprej pojasnilo, da storitve postrežbe, čiščenja ali oskrbe potnikov s hrano in pijačo, ki se zagotavljajo na vlakih, niso neločljivo povezane s storitvami prevoza potnikov z vlakom. Zato te storitve ne spadajo na področje uporabe členov od 90 do 100 PDEU v zvezi s prevozom, temveč na področje uporabe členov od 56 do 62 PDEU v zvezi s storitvami, razen člena 58(1) PDEU. Iz tega sledi, da so te storitve lahko zajete z Direktivo 96/71, ki je bila sprejeta na določb primarnega prava v zvezi s storitvami.

Da bi ugotovilo, ali zadevne storitve spadajo na področje uporabe te direktive, je Sodišče preučilo pojem „napoteni delavec“ v smislu te direktive. Razsodilo je, da ni mogoče šteti, da je delavec napoten na ozemlje države članice, če opravljanje njegovega dela ni zadostno povezano s tem ozemljem. Delavci, ki opravljajo velik del svojega dela v državi članici, v kateri ima sedež podjetje, ki jih je zaposlilo za opravljanje storitev na mednarodnih vlakih, in ki svojo službo začnejo ali zaključijo v tej državi članici, pa niso zadostno povezani z ozemljem države članice ali držav članic, ki ga ti vlaki prečkajo, da bi jih bilo mogoče šteti za „napotene“ v smislu Direktive 96/71. Njihov položaj torej ne spada na področje uporabe te direktive.

Sodišče je dodalo, da v zvezi s tem ni pomembno, da je podlaga za opravljanje zadevnih storitev v okviru podizvajalske verige pogodba, ki je sklenjena s podjetjem, ki ima sedež v isti državi članici kot prevoznik v železniškem prometu, na katerega je pogodbeno vezano. Prav tako ni pomembno, da podjetje za opravljanje teh storitev zaposluje delavce, ki mu jih da na voljo podjetje, ki ima sedež v isti državi članici.

XVI. Javno zdravje

Sodišče je v sodbi z dne 18. septembra 2019, **VIPA** (C-222/18, [EU:C:2019:751](#)), razsodilo, da lahko država članica lekarni prepove, da bi zdravila, ki se izdajajo le na zdravniški recept, izdajala na podlagi naročilnice zdravstvenega delavca, ki ima dovoljenje za predpisovanje zdravil in opravlja svojo dejavnost v drugi državi članici, če take naročilnice ne vsebujejo imena zadevnega pacienta.

VIPA, gospodarska družba madžarskega prava, ki upravlja lekarno, je izdajala zdravila, ki se izdajajo le na zdravniški recept, na podlagi naročilnic medicinske družbe s sedežem v Združenem kraljestvu in zdravnika, ki svojo dejavnost opravlja v Avstriji, pri čemer ta nimata dovoljenja za opravljanje zdravstvene dejavnosti, ki ga izda madžarski organ, pristojen na področju zdravstva. Madžarski nacionalni inštitut za farmacijo in prehrano je zato družbi VIPA naložil globo višini 45.000.000 madžarskih forintov (HUF) (približno 140.000 EUR), ji prepovedal nadaljevanje nezakonitega izdajanja zdravil v zadevni lekarni in preklical dovoljenje za opravljanje dejavnosti.

Upravno in delovno sodišče v Budimpešti (Madžarska), pri katerem je družba VIPA vložila tožbo, je vprašalo Sodišče, ali obveznost priznavanja receptov, izdanih v drugi državi članici, določena v členu 11(1) Direktive 2011/24²⁰¹, velja glede naročilnic, ki ne vsebujejo imena pacienta, kateremu so namenjena naročena zdravila.

Sodišče je najprej ugotovilo, da v členu 3(k) Direktive 2011/24, v katerem je opredeljen pojem „recept“, ni določeno, ali mora biti navedeno ime zadevnega pacienta. Člen 11(1) iste direktive pa se v vseh jezikovnih različicah razen madžarske in portugalske v bistvu izrecno sklicuje na recept, ki se nanaša na poimenovanega pacienta. Poleg tega Izvedbena direktiva 2012/52²⁰² s tem, da v členu 3 v povezavi s Prilogo k tej izvedbeni direktivi določa, da morajo recepti iz člena 11(1) Direktive 2011/24 vsebovati podatke za identifikacijo pacienta, določa, da obveznost priznavanja receptov iz navedenega člena 11(1) ne velja za naročilnice, ki ne vsebujejo imena zadevnega pacienta.

Ta razlaga je podprta s cilji, ki se uresničujejo z Direktivo 2011/24, v kateri so določena pravila za zagotavljanje lažjega dostopa posameznih pacientov do varnega in visokokakovostnega čezmejnega zdravstvenega varstva.²⁰³ Z naročilnicami, kakršne so obravnavane, pa po eni strani ni mogoče zagotavljati varnosti in zdravja pacienta, ki se mu bo zdravilo izdalo, po drugi strani pa namen teh naročilnic ni omogočiti pacientu nakup zdravil, ampak omogočiti zdravstvenemu delavcu, da se oskrbi z zdravili. Sodišče je zato razsodilo, da bi bilo škodljivo, da za naročilnice, ki ne vsebujejo imena zadevnega pacienta, velja obveznost priznavanja receptov, določena z Direktivo 2011/24, v nasprotju s cilji, ki se uresničujejo s to direktivo.

Sodišče je poleg tega ugotovilo, da sicer zadevna nacionalna ureditev pomeni omejitev prostega pretoka blaga, ki je prepovedana s členom 35 PDEU, vendar je mogoče tako omejitev utemeljiti, med drugim s členom 36 PDEU, zlasti z razlogi varovanja zdravja in življenja ljudi. Sodišče je v zvezi s tem ugotovilo, da je zadevna nacionalna ureditev primerna za to, da se zagotovi, da zdravila, ki se izdajajo le na recept, koristijo prebivalstvu države članice, v kateri ima sedež lekarna, ki zdravilo izda, s čimer se tako zagotovi stanovitna, varna in kakovostna oskrba prebivalstva te države članice z zdravili, ki se izdajajo le na recept. Če bi bil namreč na podlagi naročilnic, kot so te v postopku v glavni stvari, mogoč izvoz zdravil, ki se izdajajo le na recept, v količini,

201| Direktiva 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu (UL 2011, L 88, str. 45).

202| Izvedbena direktiva Komisije 2012/52/EU z dne 20. decembra 2012 o določitvi ukrepov za olajšanje priznavanja zdravniških receptov, predpisanih v drugi državi članici (UL 2012, L 356, str. 68).

203| Člen 1(1) in (2) Direktive 2011/24 v povezavi z uvodnima izjavama 10 in 11 te direktive.

ki je lahko pomembna, za zdravljenje pacientov na ozemlju druge države članice, bi zaradi tega v zadevni državi članici lahko prišlo do nezadostne oskrbe lekarn in s tem do nezadostnega pokrivanja potreb pacientov po zdravilih, ki se izdajajo le na recept, s čimer bi bila kršena obveznost iz tega člena 81, drugi odstavek, Direktive 2001/83²⁰⁴.

Tako je Sodišče razsodilo, da člena 35 in 36 PDEU ne nasprotujeta zadevni nacionalni ureditvi, če je ta ureditev utemeljena s ciljem varovanja zdravja in življenja ljudi, primerna za zagotovitev uresničitve tega cilja in ne presega tega, kar je nujno za doseg tega cilja, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

XVII. Varstvo potrošnikov

Na področju varstva potrošnikov je treba omeniti štiri sodbe. Prva sodba se nanaša na razlago pojmov „potrošnik“ in „prodajalec ali ponudnik“ v smislu Direktive 93/13 o nepoštenih pogojih²⁰⁵ v okviru pogodbe o stanovanjskem kreditu, ki ga družba dodeli enemu od svojih delavcev in njegovi ženi. Dve drugi sodbi se nanašata na vprašanji delne ohranitve pogoja o predčasni zapadlosti obveznosti iz pogodbe o hipotekarnem kreditu, ki je bil razglašen za nepoštenega, in nadaljevanja postopka izvršbe na podlagi hipoteke, ki je bil začel na podlagi tega pogoja. Četrta in zadnja sodba se nanaša zlasti na razlago pojmov „potrošnik“ in „nenaročena dobava blaga“ v smislu Direktive 2011/83 o pravicah potrošnikov²⁰⁶ v okviru nacionalne ureditve na področju dobave toplotne energije. Omeniti je treba tudi sodbo **Kanyeba in drugi** (združene zadeve od C-349/18 do C-351/18) v zvezi z nepoštenostjo pogodbenega pogoja v prevoznih pogodbah²⁰⁷.

Sodišče se je v sodbi z dne 21. marca 2019, **Pouvin in Dijoux** (C-590/17, [EU:C:2019:232](#)), izreklo o razlagi pojmov „potrošnik“ in „prodajalec ali ponudnik“, kakor sta opredeljena v Direktivi 93/13, v okviru zahtevka za plačilo zneskov, dolgovanih v okviru stanovanjskega kredita, ki ga je družba odobrila svojemu zaposlenemu in njegovi ženi, za financiranje nakupa stanovanja za njuno glavno prebivališče.

V skladu s pogojem iz te kreditne pogodbe je ta avtomatično prenehala, če bi kreditojemalcu iz kakršnega koli razloga prenehalo delovno razmerje s to družbo. Potem, ko je zaposleni dal odpoved, sta z ženo prenehala odplačevati obroke kredita. Družba je na podlagi navedenega pogodbenega pogoja proti kreditojemalcema vložila tožbo za plačilo zneskov, ki sta jih dolgovala iz naslova glavnice in obresti ter na podlagi klavzule o pogodbeni kazni.

204| Direktiva 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 27, str. 69), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2011/62/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2011 (UL 2011, L 174, str. 74). Člen 81, drugi odstavek, te direktive imetniku dovoljenja za promet z zdravilom in distributerjem omenjenega zdravila, ki je dejansko na trgu v državi članici, nalaga, da v okviru svojih pristojnosti zagotovi ustrezno in neprekinjeno dobavo tega zdravila lekarnam in osebam, ki imajo dovoljenje za prodajo zdravil, tako da so pokrite potrebe bolnikov v zadevni državi članici.

205| Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).

206| Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2011, L 304, str. 64), člen 27.

207| Ta sodba je predstavljena v razdelku X „Prevoz“.

Prvostopenjsko sodišče, ki je odločalo o tej zadevi, je ugotovilo, da je klavzula o avtomatičnem prenehanju kreditne pogodbe nepošten pogoj. Pritožbeno sodišče je nato to sodbo razveljavilo in ugotovilo, da je na dan, ko je zaposleni dal odpoved, prišlo do avtomatičnega prenehanja zadevne pogodbe. Ker sta zaposleni in njegova žena menila, da sta ravnala v vlogi potrošnikov in se sklicevala na nepoštenost pogoja, s katerim je določena predčasna zapadlost kredita iz razloga, ki ni povezan s pogodbo, kakršen je ta, določen v njuni kreditni pogodbi, sta vložila kasacijsko pritožbo.

Na prvem mestu, Sodišče je v zvezi s pojmom „potrošnik“²⁰⁸ razsodilo, da ta pojem zajema zaposlenega v podjetju in njegovega zakonca, ki s tem podjetjem skleneta kreditno pogodbo, ki je primarno namenjena zaposlenim navedenega podjetja za financiranje nakupa nepremičnine v zasebne namene. Sodišče je pojasnilo, da dejstvo, da fizična oseba s svojim delodajalcem sklene pogodbo, ki ni pogodba o zaposlitvi, samo po sebi ni ovira pri tem, da se to osebo opredeli kot „potrošnika“ v smislu Direktive 93/13. Sodišče je v zvezi z izključitvijo pogodb o zaposlitvi s področja uporabe te direktive razsodilo, da pogodbe o stanovanjskem kreditu, ki ga delodajalec odobri zaposlenemu in njegovemu zakoncu, ni mogoče opredeliti kot „pogodbo o zaposlitvi“, ker ne ureja delovnega razmerja niti pogojev zaposlitve.

Na drugem mestu, Sodišče je v zvezi s pojmom „prodajalec ali ponudnik“²⁰⁹ razsodilo, da k temu pojmu spada podjetje, ki z enim od svojih zaposlenih in njegovim zakoncem v okviru svoje poklicne dejavnosti sklene kreditno pogodbo, ki je primarno pridržana za njegove zaposlene, tudi če odobritev kreditov ni njegova glavna dejavnost. Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da tudi če glavna dejavnost takega delodajalca ni zagotavljanje finančnih instrumentov, ampak dobava energije, ima ta delodajalec informacije in strokovno znanje ter človeške in materialne vire, ki jih fizična oseba, to je druga pogodbeni stranka, ne more imeti. Dodalo je, da dejstvo, da se kreditna pogodba predlaga zaposlenim in da se jim tako omogoči pridobitev lastnine, pritegne in ohrani kvalificirano in usposobljeno delovno silo za opravljanje poklicne dejavnosti delodajalca. V tem okviru je poudarilo, da obstoj ali neobstoj morebitnega neposrednega prihodka za tega delodajalca, ki je določen s to pogodbo, ne vpliva na opredelitev navedenega delodajalca kot „prodajalca ali ponudnika“ v smislu Direktive 93/13. Sodišče je še poudarilo, da je široka razlaga pojma „prodajalec ali ponudnik“ prispeva k uresničitvi cilja te direktive, ki je varstvo potrošnika kot šibkejši stranke pogodbe, sklenjene s prodajalcem ali ponudnikom, in ponovna vzpostavitev ravnotežja med strankama.

Sodišče (veliki senat) se je s sodbo z dne 26. marca 2019 v združenih zadevah **Abanca Corporación Bancaria** (C-70/17, [EU:C:2019:250](#)) in **Bankia** (C-179/17, [EU:C:2019:250](#)) izreklo o razlagi členov 6 in 7 Direktive 93/13.

Spora o glavni stvari sta se nanašala na tožeče stranke, ki so sklenile pogodbe o hipotekarnem kreditu v Španiji, v katerih je bil določen pogoj, ki je omogočal, da se zahteva predčasna izpolnitev obveznosti iz pogodbe zlasti v primeru neplačila enega samega mesečnega obroka.

Predložitveni sodišči sta Sodišče vprašali, ali je treba člena 6 in 7 Direktive 93/13 po eni strani razlagati tako, da kadar je razsojeno, da je pogoj o predčasni zapadlosti obveznosti iz pogodbe o hipotekarnem kreditu nepošten, se del tega pogoja lahko z odpravo elementov, zaradi katerih je nepošten, ohrani, in po drugi strani tako, da se v nasprotnem primeru postopek izvršbe na podlagi hipoteke, ki se začne ob uporabi tega pogoja, lahko vseeno nadaljuje tako, da se subsidiarno uporabi pravilo nacionalnega prava, kadar bi bila nemogočnost uporabiti ta postopek lahko v nasprotju z interesi potrošnika.

208| Člen 2(b) Direktive 93/13.

209| Člen 2(c) Direktive 93/13.

Sodišče je v zvezi s tem razsodilo, da je treba člena 6 in 7 Direktive 93/13 razlagati tako, da, najprej, nasprotujeta temu, da se pogoj o predčasni zapadlosti obveznosti iz pogodbe o hipotekarnem kreditu, ki je bil ugotovljen za nepoštenega, z odpravo elementov, zaradi katerih je nepošten, delno ohrani, če bi se zaradi take odprave spremenila vsebina tega pogoja, ki bi vplivala na njegovo bistvo. Dalje, Sodišče je razsodilo, da ta člena ne nasprotujeta temu, da nacionalno sodišče popravi ničnost takega nepoštenega pogoja s tem, da ga nadomesti z novim besedilom zakonske določbe, ki je bila podlaga za ta pogoj, ki se uporablja v primeru dogovora med sopogodbenicama, če zadevna pogodba o hipotekarnem kreditu v primeru odprave navedenega nepoštenega pogoja ne bi mogla obstati in če je izkazano, da bi zaradi razglasitve ničnosti celotne pogodbe za potrošnika lahko nastale posebej škodljive posledice.

V tem okviru je Sodišče sicer opozorilo, da je treba člen 6(1) Direktive 93/13 – kadar nacionalno sodišče ugotovi ničnost nepoštenega pogoja v pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom – razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu pravnemu pravilu, ki nacionalnemu sodišču dovoljuje, da to pogodbo prilagodi tako, da spremeni vsebino tega pogoja. Če bi nacionalno sodišče smelo spremeniti vsebino nepoštenih pogojev v taki pogodbi, bi tako taka pristojnost lahko ogrozila uresničitev dolgoročnega cilja iz člena 7 Direktive 93/13. Ta pristojnost bi namreč prispevala k temu, da bi se za prodajalce ali ponudnike odpravil odvračilni učinek s preprosto neuporabo takih nepoštenih pogojev za potrošnika, ker bi ti prodajalci ali ponudniki še naprej skušali uporabljati te pogoje, saj bi vedeli, da lahko nacionalno sodišče, če ugotovi njihovo neveljavnost, pogodbo vseeno dopolni v potrebnem obsegu, tako da bi se zagotovil interes navedenih prodajalcev ali ponudnikov.

Vendar v položaju, v katerem se pogodba, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ne more ohraniti po odpravi nepoštenega pogoja, člen 6(1) Direktive 93/13 ne nasprotuje temu, da nacionalno sodišče ob uporabi načel pogodbenega prava – v položajih, v katerih ugotovitev ničnosti nepoštenega pogoja to sodišče zavezuje k temu, da ugotovi ničnost celotne pogodbe in tako potrošnika izpostavi posebej škodljivim posledicam, tako da bi bil ta zaradi tega kaznovan – odpravi nepošteni pogoj in ga nadomesti s subsidiarno določbo nacionalnega prava.

Taka nadomestitev je glede na cilj Direktive 93/13 povsem utemeljena. Je namreč v skladu s ciljem člena 6(1) te direktive, saj je namen te določbe, da se formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov, določeno s pogodbo, zamenja z dejanskim ravnotežjem, tako da se med sopogodbениki spet vzpostavi enakost, ne pa, da se razveljavijo vse pogodbe, ki vsebujejo nepoštene pogoje.

Če nepoštenega pogoja ne bi bilo dovoljeno nadomestiti s subsidiarno določbo nacionalnega prava in bi moralo sodišče ugotoviti ničnost celotne pogodbe, bi to za potrošnika lahko pomenilo posebej škodljive posledice, tako da bi bil lahko ogrožen odvračalni učinek, izhajajoč iz ugotovitve ničnosti pogodbe. Kar zadeva kreditno pogodbo, bi bila namreč posledica take ničnosti načeloma takojšnja izterljivost preostanka dolgovanega zneska posojila, katerega višina bi lahko presegla finančno zmožnost potrošnika, tako da bi bil kaznovan zadnjenavedeni, in ne posojilodajalec, ki zato ne bi bil odvrnjen od vključitve nepoštenih pogojev v pogodbo, ki jih ponuja.

Iz enakih razlogov je Sodišče razsodilo, da v položaju, v katerem pogodba o hipotekarnem kreditu, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, po odpravi nepoštenega pogoja, katerega besedilo temelji na zakonski določbi, ki se uporabi, če se pogodbeni stranki tako dogovorita, ne more več obstajati, člen 6(1) Direktive 93/13 ne nasprotuje temu, da nacionalno sodišče za izognitev ničnosti te pogodbe ta pogoj nadomesti z novim besedilom te referenčne zakonske določbe, ki je bilo sprejeto po sklenitvi pogodbe, če bi zaradi ugotovitve ničnosti pogodbe za potrošnika obstajala nevarnost posebej škodljivih posledic.

Predložitveni sodišči morata v skladu s pravili notranjega prava in po objektivnem pristopu preveriti, ali bi odprava teh pogojev pomenila, da se pogodbi o hipotekarnih kreditih ne bi več mogli ohraniti.

V takem primeru bosta morali predložitveni sodišči preveriti, ali bi za zadevne potrošnike zaradi ugotovitve ničnosti pogodb o hipotekarnih kreditih iz postopkov v glavni stvari obstajala nevarnost posebej škodljivih posledic. Sodišče je v obravnavanem primeru navedlo, da je iz predložitvenih odločb razvidno, da bi taka ugotovitev ničnosti lahko zlasti vplivala na postopkovna pravila nacionalnega prava, v skladu s katerimi lahko banke pred sodiščem dosežejo vračilo celotnega zneska kredita, ki ga potrošniki še dolgujejo.

Sodišče je v sodbi z dne 5. decembra 2019, *EVN Bulgaria Toplofikatsia in Toplofikatsia Sofia* (C-708/17 in C-725/17, [EU:C:2019:1049](#)),²¹⁰ razsodilo, da *Direktiva 2011/83 o pravicah potrošnikov*²¹¹ in *Direktiva 2005/29 o nepoštenih poslovnih praksah*²¹² ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa, da morajo lastniki stanovanja v zgradbi v etažni lastnini, ki je priključena na omrežje za daljinsko ogrevanje, prispevati k stroškom porabe toplotne energije skupnih delov in notranje napeljave zgradbe, čeprav niso individualno naročili dobave ogrevanja in čeprav ga v svojem stanovanju ne uporabljajo. Sodišče je prav tako razsodilo, da direktivi 2006/32²¹³ in 2012/27²¹⁴ o energetske učinkovitosti ne nasprotujeta tej ureditvi, v skladu s katero se obračuni v zvezi s to porabo za vsakega lastnika stanovanja v zgradbi v etažni lastnini določijo sorazmerno z ogrevano prostornino njegovega stanovanja.

Spora o glavni stvari se umeščata v okvir dveh tožb za plačilo računov, naslovljenih na lastnika stanovanj v zgradbah v etažni lastnini, za porabo toplotne energije notranje napeljave in skupnih delov teh zgradb. Ta lastnika sta ugovarjala plačilu teh računov s trditvijo, da čeprav se njuna zgradba oskrbuje iz omrežja za daljinsko ogrevanje na podlagi pogodbe o dobavi, sklenjeni med etažnimi lastniki in dobaviteljem toplotne energije, nista individualno soglašala s prejemanjem daljinskega ogrevanja in ga ne uporabljata v svojem stanovanju.

Sodišče je najprej razložilo pojem „potrošnik“ v smislu Direktive 2011/83²¹⁵ in presodilo, da pod ta pojem kot odjemalci dobavitelja energije spadajo lastniki in imetniki stvarne pravice do uporabe stanovanja v zgradbi v etažni lastnini, ki je priključena na omrežje daljinskega ogrevanja, če so fizične osebe, ki ne delujejo v okviru poslovne ali poklicne dejavnosti. Iz tega je tako sklepalo, da pogodbe o dobavi daljinskega ogrevanja iz postopkov v glavni stvari spadajo v kategorijo pogodb, sklenjenih med trgovci in potrošniki, v smislu člena 3(1) Direktive 2011/83.

Sodišče je nato pojasnilo pojem „nenaročena dobava“ blaga v smislu člena 27 Direktive 2011/83 in navedlo, da oskrba notranje napeljave in posledično skupnih delov zgradbe v etažni lastnini s toplotno energijo, izvedena po sklepu o priključitvi te zgradbe na daljinsko ogrevanje, ki so ga v skladu z nacionalnim pravom sprejeli etažni lastniki te zgradbe, ne pomeni nenaročene dobave daljinskega ogrevanja.

210| Ta sodba se nanaša tudi na področje energetske učinkovitosti. Glej razdelek XIX „Energijska“.

211| Člen 27 Direktive 2011/83.

212| Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/29/ES z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter o spremembi Direktive Sveta 84/450/EGS, direktiv Evropskega parlamenta in Sveta 97/7/ES, 98/27/ES in 2002/65/ES ter Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta (Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah) (UL 2005, L 149, str. 22), člen 5(1) in (5).

213| Direktiva 2006/32/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006 o učinkovitosti rabe končne energije in o energetskih storitvah ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/76/EGS (UL 2006, L 114, str. 64), člen 13(2).

214| Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL 2012, L 315, str. 1), člen 10(1).

215| Člen 2(1) Direktive 2011/83.

Sodišče se je nazadnje izreklo o metodi obračunavanja porabe toplotne energije v zgradbah v etažni lastnini. V zvezi s tem je poudarilo, da v skladu z Direktivo 2006/32²¹⁶ države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci, med drugim električne energije in daljinskega ogrevanja, na voljo individualne števec, ki natančno prikazujejo njihovo dejansko porabo, če je to tehnično izvedljivo. Sodišče pa je navedlo, da se zdi težko predstavljivo, da bi se lahko v zgradbah v etažni lastnini obračuni, ki se nanašajo na ogrevanje, popolnoma individualizirali, zlasti za notranjo napeljavo in skupne dele, glede na to, da stanovanja v taki zgradbi niso medsebojno neodvisna na toplotni ravni, saj toplota prehaja med ogrevanimi enotami in tistimi, ki so manj ali sploh niso ogrevane. V teh okoliščinah je Sodišče iz tega sklepalo, da glede na široko polje proste presoje, ki ga imajo države članice pri metodi za izračun porabe toplotne energije v zgradbah v etažni lastnini, direktivi 2006/32 in 2012/27 ne nasprotujeta temu, da se toplota, ki jo oddaja notranja napeljava take zgradbe, izračuna sorazmerno z ogrevano prostornino vsakega stanovanja.

XVIII. Okolje

Na področju varstva okolja je treba omeniti več sodb. Prva sodba se nanaša na uporabo previdnostnega načela na področju dajanja fitofarmaceutskih sredstev v promet. V drugi sodbi je obravnavana možnost sklicevanja na Direktivo 91/676 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov pred nacionalnimi sodišči. Prav tako je treba omeniti tri druge sodbe, od katerih se prva nanaša na razlago Direktive o habitatih, drugi dve pa na uporabo Direktive 85/337/EGS o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje.²¹⁷

1. Previdnostno načelo

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 1. oktobra 2019, *Blaise in drugi* (C-616/17, [EU:C:2019:800](#)), odločilo o veljavnosti Uredbe (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet²¹⁸ ob upoštevanju previdnostnega načela. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vložen v okviru kazenskega postopka, ki je bil uveden proti M. Blaisu in dvajsetim drugim obdolžencem zaradi dejanja poškodovanja oziroma zmanjšanja uporabnosti tuje stvari, ki so ga storili kot sotorilci. Te osebe so vstopile v trgovine v okrožju Ariège (Francija) in poškodovale plastenke s sredstvi za zatiranje plevela, ki vsebujejo glifosat, ter steklena izložbena okna. Obdolženci so se v utemeljitev svojih dejanj, katerih namen je bil trgovine in njihove stranke opozoriti na nevarnosti, povezane s prodajo sredstev za zatiranje plevela, ki vsebujejo glifosat, sklicevali na previdnostno načelo. Predložitveno sodišče je menilo, da mora, da bi odločilo o utemeljenosti te trditve, odločiti o veljavnosti Uredbe št. 1107/2009 ob upoštevanju previdnostnega načela, in je v zvezi s tem postavilo vprašanja Sodišču.

²¹⁶ Člen 13(2) Direktive 2006/32.

²¹⁷ Omeniti je treba tudi sodbo z dne 19. decembra 2019, *Deutsche Umwelthilfe* (C-752/18), v kateri je Sodišče odločilo o vprašanju, ali nacionalna sodišča lahko sprejmejo izvedbene ukrepe v obliki uklonilnega zapora zoper vodje nacionalnih organov, ki vztrajno zavračajo uskladitev s sodno odločbo, s katero jim je bilo naloženo, naj izpolnijo obveznosti iz Direktive 2008/50 v zvezi s kakovostjo zunanjega zraka. Ta sodba je bila predstavljena v razdelku IV „Pravo Unije in nacionalno pravo“.

²¹⁸ Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL 2009, L 309, str. 1).

Sodišče je najprej pojasnilo obseg tega načela in poudarilo, da ga mora zakonodajalec Unije upoštevati pri sprejemanju pravil o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet. Ker je cilj Uredbe št. 1107/2009 določiti pravila, ki urejajo registracijo fitofarmacevtskih sredstev in odobritev aktivnih snovi, ki jih ta sredstva vsebujejo, za njihovo dajanje v promet, je moral zakonodajalec Unije uvesti normativni okvir, ki pristojnim organom omogoča, da imajo pri odločanju o tej registraciji in o tej odobritvi na voljo dovolj elementov, da lahko zadovoljivo ocenijo tveganja za zdravje, ki izhajajo iz uporabe teh aktivnih snovi in teh fitofarmacevtskih sredstev. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da mora biti sodni nadzor glede na nujnost vzpostavitve ravnotežja med več cilji in načeli ter zapletenost izvajanja upoštevanih meril nujno omejen na vprašanje, ali je zakonodajalec Unije storil očitno napako pri presoji.

Nato je Sodišče razsodilo, da neopredelitev pojma „aktivna snov“ v Uredbi ni nezdržljiva s previdnostnim načelom. Vlagatelj mora namreč ob vložitvi vloge za registracijo fitofarmacevtskega sredstva navesti vse snovi, iz katerih je to sredstvo sestavljeno in ki izpolnjujejo merila iz Uredbe. Vlagatelj torej nima možnosti, da bi po prosti presoji odločil, katero sestavino navedenega sredstva je treba šteti za aktivno snov. Zakonodajalec pa s tem, da je tako določil obveznosti za vlagatelja, ki se nanašajo na opredelitev aktivnih snovi, ni storil očitne napake pri presoji.

Sodišče je poleg tega štelo, da je Uredba v skladu s previdnostnim načelom, ker nalaga upoštevanje kumulativnih učinkov sestavin fitofarmacevtskega sredstva. V postopku odobritve aktivnih snovi in postopku registracije fitofarmacevtskih sredstev je določeno, da ocena vlog vključuje presojo morebitnih škodljivih učinkov sredstva, vključno s tistimi, ki jih povzroča interakcija med sestavinami sredstva. Uredba ne vsebuje očitne napake pri presoji niti glede tega.

Enaka ugotovitev je bila podana v zvezi z zanesljivostjo preskusov, študij in analiz, ki se upoštevajo za registracijo fitofarmacevtskega sredstva. Sodišče je navedlo, da okoliščina, da preskuse, študije in analize, ki so potrebni za postopek odobritve aktivne snovi in za postopek registracije fitofarmacevtskega sredstva, predloži vlagatelj, ne da bi bila opravljena ponovna neodvisna analiza, ne povzroči kršitve previdnostnega načela. Uredba v zvezi s tem vlagatelju nalaga predložitev dokaza o tem, da sredstvo ni škodljivo, ureja kakovost preskusov, študij in analiz ter pristojnim organom, ki jim je predložena vloga, nalaga opravo objektivne in neodvisne ocene. Ti organi morajo v tem okviru obvezno upoštevati druge upoštevne elemente kot tiste, ki jih predloži vlagatelj, ter zlasti najzanesljivejše razpoložljive znanstvene podatke in najnovejše rezultate mednarodnih raziskav, ne da bi v vseh primerih pripisali prevladujoč pomen študijam, ki jih predloži vlagatelj. Sodišče je nazadnje pojasnilo, da vlagatelj z Uredbo ni oproščen predložitve testov rakotvornosti in toksičnosti sredstva. Tako sredstvo je namreč mogoče registrirati le, če pristojni organi izključijo tveganje neposrednega ali zapoznelega škodljivega vpliva na zdravje ljudi.

Zato ni bilo ugotovljeno nič takega, kar bi lahko vplivalo na veljavnost Uredbe št. 1107/2009.

2. Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati

Sodišče je v sodbi z dne 3. oktobra 2019, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland in drugi* (C-197/18, [EU:C:2019:824](#)), prvič navedlo, da se lahko fizične in pravne osebe, ki jih onesnaževanje podzemnih voda neposredno zadeva, pred nacionalnimi sodišči sklicujejo na nekatere določbe Direktive 91/676 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov²¹⁹ (v nadaljevanju: Direktiva o nitratih).

Ta sodba je bila izdana v okviru spora med združenjem za oskrbo severne Gradišanske (Avstrija) z vodo, avstrijsko občino, ki upravlja občinsko zajetje, in posameznikom, ki je lastnik zasebnega zajetja, kot tožečimi strankami in avstrijskim zveznim ministrstvom za trajnostni razvoj in turizem. Tožeče stranke so se pritoževale nad onesnaženjem podzemnih voda v njihovi regiji, v katerih naj bi delež nitratov redno presegal prag 50 mg/l, ki je določen z Direktivo o nitratih. V tem okviru so vložile zahteve za sprejetje ukrepov, ki bi omogočili zmanjšanje deleža nitratov v teh vodah. Ministrstvo pa je ugovarjalo, da tožeče stranke nimajo upravičenja zahtevati take ukrepe. Tako je bilo Sodišče pozvano, naj pojasni, ali se lahko fizične in pravne osebe, kot so te tri tožeče stranke, sklicujejo na določbe Direktive o nitratih, da bi zahtevale sprejetje ali spremembo nacionalnih ukrepov, določenih z navedeno direktivo, za zmanjšanje koncentracije nitratov v podzemnih vodah.

Sodišče je najprej spomnilo, da zato, da se ohrani zavezujoča narava direktiv in njihov polni učinek, nacionalno pravo ne more načelno izključiti, da se pravni subjekti sklicujejo na določbe teh aktov prava Unije. Potrebno je vsaj to, da imajo fizične ali pravne osebe, ki jih kršitev določb direktive neposredno zadeva, možnost, da pri pristojnih organih – po potrebi po sodni poti – zahtevajo spoštovanje zadevnih obveznosti.

Sodišče je nato poudarilo, da je delež nitratov, ki v podzemnih vodah presega ali bi lahko presegel prag 50 mg/l, določen z Direktivo o nitratih, v nasprotju z glavnim ciljem te direktive. Ta direktiva želi posameznikom omogočiti zakonito rabo podzemnih voda. Če se ta prag ne upošteva, je treba vode opredeliti kot onesnažene. Tako tveganje, da bi prag 50 mg/l lahko bil presežen, že ovira normalno uporabo voda in zahteva, da lastniki virov izvedejo ukrepe za odpravo onesnaženja. Kršitev glavnega cilja Direktive o nitratih torej te osebe neposredno zadeva in te morajo imeti možnost obrniti se na nacionalne organe in sodišča, da bi zahtevale izpolnitev obveznosti, ki jih imajo države članice na podlagi te direktive.

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da kadar nitrati kmetijskega izvora pomembno prispevajo k onesnaževanju voda, se uporablja Direktiva o nitratih in ta državam članicam nalaga, da uvedejo delovne programe in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zmanjšanje koncentracije nitratov, da bi se preprečila prekoračitev ali nevarnost prekoračitve deleža nitratov 50 mg/l v vodah. Zato morajo države članice ob upoštevanju najboljših razpoložljivih znanstvenih in tehničnih spoznanj prav tako strogo nadzirati stanje voda v okviru programov spremljanja in s pomočjo merilnih točk.

Obveznost držav članic, da sprejmejo potrebne ukrepe za zmanjšanje deleža nitratov v podzemnih vodah, določene z Direktivo o nitratih, je jasna, natančna in brezpogojna, tako da se lahko posamezniki proti državi članici nanjo neposredno sklicujejo.

²¹⁹ | Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 68).

Ob upoštevanju teh ugotovitev je Sodišče tako razsodilo, da kadar kmetijska dejavnost pomembno prispeva k onesnaževanju podzemnih voda, morajo imeti fizične in pravne osebe, katerih zakonita raba njihovih vodnih virov je ovirana, možnost od nacionalnih organov zahtevati spremembo obstoječega delovnega programa ali sprejetje drugih ukrepov, določenih z Direktivo o nitratih, dokler delež nitratov v podzemnih vodah brez teh ukrepov presega ali bi lahko presegal 50 mg/l.

3. Direktiva o habitatih

Sodišče (drugi senat) je v sodbi z dne 10. oktobra 2019, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola* (C-674/17, [EU:C:2019:851](#)), ki se nanaša na razlago Direktive Sveta 92/43 z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst²²⁰ (v nadaljevanju: Direktiva o habitatih), pojasnilo vse pogoje, pod katerimi lahko države članice sprejmejo ukrepe, ki odstopajo od prepovedi namernega ubitja osebkov vrst, ki so predmet strogega varstva,²²¹ v obravnavanem primeru volka (*canis lupus*).

Finska agencija za divjad je z odločbama z dne 18. decembra 2015 odobrila odstrel sedmih volkov v Severni Savoniji med 23. januarjem in 21. februarjem 2016. Glavni cilj je bil preprečiti nezakonito ubijanje oziroma divji lov. Vrhovno upravno sodišče Finske, ki je v okviru pritožbe odločalo o tožbah finskega združenja za varstvo okolja zoper ti odločbi, je Sodišče v bistvu zaprosilo, naj ugotovi, ali Direktiva o habitatih nasprotuje sprejetju takih odločb.

Sodišče je odgovorilo, da je treba Direktivo o habitatih razlagati tako, da nasprotuje sprejetju takih odločb, če te ne izpolnjujejo vseh pogojev, ki jih ta direktiva določa.

Tako je na prvem mestu potrebno, da so v okviru takih odstopanj cilji, ki jim ta odstopanja sledijo, navedeni jasno, natančno in utemeljeno ter da je na podlagi nespornih znanstvenih podatkov dokazano, da so ta odstopanja primerna za doseg tega cilja. Sodišče je v obravnavani zadevi razsodilo, da se je mogoče sklicevati na boj proti divjemu lovu kot cilj, ki je zajet s to direktivo, vendar mora biti z dovolitvijo resnično mogoče zmanjšati nezakoniti lov, in to v tolikšni meri, da bi imela neto pozitiven učinek na stanje ohranjenosti populacije volka.

Na drugem mestu mora biti natančno in ustrezno dokazano, da želenega cilja ni mogoče doseči z drugo zadovoljivo rešitvijo. Sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da zgolj obstoj nezakonite dejavnosti, kot je divji lov, ali težave z izvajanjem nadzora nad to dejavnostjo ne morejo biti zadosten dokaz v zvezi s tem. Nasprotno, treba je dati prednost strogemu in učinkovitemu nadzoru nad to nezakonito dejavnostjo.

Na tretjem mestu iz člena 16 Direktive o habitatih izhaja, da je ohranitev ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevnih vrst na njihovem naravnem območju razširjenosti nujen predpogoj za odobritev takih odstopanj. Ta morajo tako temeljiti na merilih, ki so določena tako, da se zagotovi dolgoročno varstvo dinamike in družbene stabilnosti zadevne vrste. Odstopanja morajo biti poleg tega predmet ocene navedenega stanja ohranjenosti in učinka, ki ga lahko imajo na to stanje. Ravno tako države članice, če obstaja negotovost glede vprašanja, ali bo tako odstopanje škodilo vzdrževanju ali obnovitvi ugodnega stanja ohranjenosti populacij vrste, ki ji grozi izumrtje, ali ne, v skladu s previdnostnim načelom teh odstopanj ne smejo sprejeti ali izvajati.

220| Direktiva Sveta 92/43/EEC z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102).

221| Člen 12(1)(a) Direktive o habitatih določa, da države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da vzpostavijo sistem strogega varstva živalskih vrst iz Priloge IV, točka (a), na njihovem naravnem območju razširjenosti, ki med drugim prepoveduje vse oblike namernega ujetja ali ubitja osebkov teh vrst v naravi.

Nazadnje, na četrtem mestu je potrebno, da države članice izpolnjujejo posebne pogoje, ki so določeni v členu 16(1)(e) Direktive o habitatih. Prvič, določiti morajo omejeno in določeno število osebkov, ki so lahko predmet odstopanja, tako da se prepreči vsako tveganje znatnega negativnega vpliva na strukturo zadevne populacije. Drugič, te osebkove morajo določiti selektivno in v omejenem obsegu, kar lahko pomeni individualno opredelitev. Tretjič, zagotoviti morajo, da sta sprejetje in uporaba teh odstopanj učinkovito in pravočasno nadzorovana.

4. Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje

V zvezi s tem je treba omeniti dve sodbi. Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 12. novembra 2019, **Komisija/Irska (Polje vetrnih elektrarn Derrybrien)** (C-261/18, [EU:C:2019:955](#)), Irski naložilo plačilo denarnih sankcij, ker ta ni sprejela konkretnih ukrepov po sodbi z dne 3. julija 2008, **Komisija/Irska**²²², s katero je Sodišče ugotovilo, da je bila kršena Direktiva 85/337²²³ o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje. Ta sodba je bila predstavljena v razdelku V.1.1 „Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti“.

Sodišče (veliki senat) se je s sodbo z dne 29. julija 2019, **Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen** (C-411/17, [EU:C:2019:622](#)), izreklo o razlagi Direktive 92/43 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter Direktive 2011/92 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje²²⁴. Ta sodba je bila izdana v okviru spora med združenjema Inter-Environnement Wallonie ASBL in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL, katerih cilj je varstvo okolja in življenjskega okolja, na eni strani in Conseil des ministres (svet ministrov, Belgija) na drugi v zvezi z zakonom, s katerim je Kraljevina Belgija, prvič, določila ponovni zagon dejavnosti komercialne proizvodnje električne energije v nedeljujoči jedrski elektrarni za obdobje skoraj desetih let, in drugič, za deset let preložila prvotno predvideni datum ustavitve obratovanja delujoče jedrske elektrarne in prenehanje komercialne proizvodnje električne energije v njej. Ti združenji sta belgijskim organom v bistvu očitali, da so ta zakon sprejeli, ne da bi bile spoštovane zahteve po predhodni presoji, ki jih nalagata navedeni direktivi.

222| Sodba Sodišča z dne 3. julija 2008, **Komisija/Irska** (C-215/06, [EU:C:2008:380](#)).

223| Direktiva Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 248).

224| Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL 2012, L 26, str. 1).

V tem okviru je Sodišče razsodilo, da sporni ukrepi v zvezi s podaljšanjem komercialne proizvodnje električne energije v jedrski elektrarni pomenijo „projekt“ v smislu direktiv 2011/92 in 92/43, saj nujno vključujejo izvedbo obsežnih del, ki spreminjajo fizično stvarnost zadevnih območij. Ta projekt mora biti načeloma predmet presoje vplivov na okolje in na zadevna zavarovanja območja pred sprejetjem teh ukrepov. Okoliščina, da so za izvajanje teh ukrepov potrebni naknadni akti, kot je izdaja novega posamičnega dovoljenja za proizvodnjo električne energije za komercialne namene za eno od dveh zadevnih elektrarn, v zvezi s tem ni odločilna. Tudi dela, ki so neločljivo povezana s temi ukrepi, morajo biti predmet take presoje pred sprejetjem teh ukrepov, če sta njihova narava in njihov potencialni vpliv na okolje in na zadevna zavarovana območja v tej fazi dovolj opredeljena.

Državi članici je na podlagi Direktive 2011/92 dovoljeno, da tak projekt izvzame iz presoje vplivov na okolje, da bi se zagotovila zanesljivost njene oskrbe z električno energijo, le če med drugim dokaže, da je tveganje za zanesljivost te oskrbe razumno verjetno in da je zadevni projekt tako nujen, da bi lahko upravičil neobstoje take presoje. Vendar taka možnost izjeme ne vpliva na obveznost okoljske presoje, ki je vezana na projekte, ki – tako kot ta iz postopka v glavni stvari – povzročijo čezmejne vplive.

Poleg tega je sicer res, da je cilj, da se vedno zagotavlja zanesljivost oskrbe z električno energijo države članice, nujni razlog prevladujočega javnega interesa v smislu Direktive 92/43, ki upravičuje izvedbo projekta kljub negativni presoji in če ni alternativnih rešitev, vendar to ne velja, če so na zavarovanem območju, na katero bi lahko vplival projekt, prednostni naravni habitatni tipi ali prednostne vrste. V takem primeru lahko le potreba po preprečitvi dejanske in resne grožnje prekinitve oskrbe z električno energijo zadevne države članice pomeni razlog javne varnosti v smislu te direktive in lahko pomeni tako utemeljitev. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da lahko nacionalno sodišče, če to dopušča nacionalno pravo, izjemoma ohrani učinke ukrepov, kot so ti iz postopka v glavni stvari, ki so bili sprejeti s kršitvijo obveznosti, določenih v direktivah 2011/92 in 92/43, če to ohranitev upravičujejo nujni razlogi, povezani s potrebo odprave dejanske in resne grožnje prekinitve oskrbe z električno energijo zadevne države članice, ki je ni mogoče odpraviti z drugimi sredstvi in alternativami, zlasti v okviru notranjega trga. Ta ohranitev lahko zajema le obdobje, ki je nujno potrebno za odpravo te nezakonitosti.

5. Energija iz obnovljivih virov

Sodišče je v sodbi z dne 24. oktobra 2019, **Prato Nevoso Termo Energy** (C-212/18, [EU:C:2019:898](#)), potrdilo, da italijanska ureditev, ki se nanaša na dovoljenje za uporabo tekočih biogoriv, pridobljenih z obdelavo odpadnih rastlinskih olj, kot vira energije elektrarne, načeloma ni v nasprotju niti z Direktivo 2008/98²²⁵ o odpadkih niti z Direktivo 2009/28²²⁶ o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov.

V obravnavani zadevi je družba Prato Nevoso Termo Energy Srl (v nadaljevanju: Prato Nevoso), ki upravlja obrat za proizvodnjo toplotne in električne energije, pri pokrajini Cuneo (Italija) zaprosila za izdajo dovoljenja za zamenjavo metana, kot vira energije njenega obrata, s tekočim biogorivom, v obravnavanem primeru rastlinskim oljem, proizvedenim z zbiranjem in kemično obdelavo odpadnih olj, ki so bila uporabljena za cvrtje. Pristojni nacionalni organ je v skladu z italijansko zakonodajo, ki se uporablja, to vlogo zavrnil z obrazložitvijo, da navedeno rastlinsko olje ni vključeno na nacionalni seznam, ki vsebuje kategorije goriv iz

225| Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL 2008, L 312, str. 3).

226| Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES (UL 2009, L 140, str. 16), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2015/1513 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 (UL 2015, L 239, str. 1).

biomase, ki se lahko uporabljajo v obratu, ki izpušča emisije v zrak, ne da bi bilo treba upoštevati pravila na področju energetske predelave odpadkov. Posledica italijanske ureditve je torej, da je treba tekoče biogorivo, pridobljeno s kemično obdelavo odpadnih olj, ki so bila uporabljena za cvrtje, šteti za odpadek in ne za gorivo. Predložitveno sodišče, pri katerem je družba Prato Nevoso vložila tožbo zoper to zavrnilno odločbo, je postavilo vprašanje za predhodno odločanje, ali je taka nacionalna ureditev združljiva z določbami zgoraj navedenih direktiv.

Sodišče je ob sklicevanju zlasti na sodbo *Tallinna Vesi*²²⁷ z dne 28. marca 2019 ugotovilo, da Direktiva 2008/98 o odpadkih načeloma ne nasprotuje temu, da država članica določi, da za uporabo tekočega biogoriva, pridobljenega iz odpadkov, kot goriva velja ureditev o energetski predelavi odpadkov, ker to biogorivo ne spada v nobeno od kategorij iz nacionalnega seznama goriv, dovoljenih v obratu, ki izpušča emisije v zrak. Sodišče je navedlo, da te ugotovitve ni mogoče ovreči z določbami o nacionalnih postopkih za izdajo dovoljenj iz Direktive 2009/28 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, saj se te ne nanašajo na zakonodajne postopke sprejetja meril za prenehanje statusa odpadka.

Vendar je Sodišče poudarilo, da je treba v takem primeru preučiti, ali so lahko nacionalni organi, ne da bi storili očitno napako pri presoji, ugotovili, da je treba zadevno tekoče biogorivo šteti za odpadek. Sodišče je ob sklicevanju na cilje Direktive 2008/98 in na svojo pristojnost, da predložitvenemu sodišču zagotovi vse koristne smernice za rešitev spora, o katerem odloča, opozorilo, da člen 6(1) Direktive 2008/98 določa, da nekateri odpadki prenehajo biti odpadki, kadar so predelani ali recikrirani in izpolnjujejo posebna merila, ki jih določijo države članice ob upoštevanju več pogojev, med katerimi je „neobstoj škodljivih vplivov na okolje in zdravje ljudi“. Ob upoštevanju trditev, ki jih je navedla italijanska vlada, je Sodišče poudarilo, da se lahko država članica zaradi obstoja določene stopnje znanstvene negotovosti glede okoljskih tveganj, povezanih s prenehanjem statusa odpadka za neko snov, kot je zadevno tekoče biogorivo, odloči, da te snovi ne bo vključila na seznam goriv, dovoljenih v napravi, ki izpušča emisije v zrak. V skladu s previdnostnim načelom iz člena 191(2) PDEU država članica namreč, če po presoji najboljših razpoložljivih znanstvenih podatkov ostane negotovost glede vprašanja, ali uporaba snovi, ki je nastala s predelavo odpadkov, v opredeljenih okoliščinah nima nobenega možnega škodljivega vpliva na okolje in zdravje ljudi, ne sme določiti meril za prenehanje statusa odpadka te snovi ali možnosti, da bi se s posamično odločbo ugotovilo prenehanje tega statusa.

227| Sodba Sodišča z dne 28. marca 2019, *Tallinna Vesi* (C-60/18, [EU:C:2019:264](#)).

XIX. Energija

V tem razdelku je treba omeniti dve sodbi. Prva je sodba z dne 5. decembra 2019, *EVN Bulgaria Toplofikatsia in Toplofikatsia Sofia* (C-708/17 in C-725/17, [EU:C:2019:1049](#)), v kateri je Sodišče obravnavalo združljivost nacionalne ureditve na področju dobave toplotne energije s pravom Unije.²²⁸

Druga je sodba z dne 19. decembra 2019, GRDF (C-236/18, [EU:C:2019:1120](#)), v kateri se je Sodišče izreklo o časovnem obsegu pristojnosti za sprejemanje odločitev, ki je nacionalnim regulativnim organom v okviru opravljanja naloge reševanja sporov na trgu z zemeljskim plinom podeljena s členom 41(11) Direktive 2009/73 o notranjem trgu z zemeljskim plinom²²⁹.

Podlaga za to zadevo je spor med dvema dobaviteljema zemeljskega plina in družbo GRDF, operaterjem distribucijskega sistema zemeljskega plina v Franciji, ki se je nanašal na veljavnost klavzule v njunih pogodbah o prenosu zemeljskega plina po distribucijskem omrežju, ki sta bili sklenjeni v letih 2005 in 2008. Na podlagi te klavzule sta morala dobavitelja v okviru pogodb, sklenjenih s končnimi odjemalci, pobirati zneske, ki so bili dolgovani iz naslova tarife za storitve distribucije družbe GRDF, in tej družbi nakazati te zneske, tudi če jih končni odjemalci niso plačali. Leta 2014 je bila z odločbo organa za poravnavo sporov pri Commission de régulation de l'énergie (regulativna komisija za energetiko, v nadaljevanju: CRE) ugotovljena nezdržljivost zadevnih pogodb z Direktivo 2009/73 od datuma njune sklenitve. Ta odločba je bila potrjena v pritožbenem postopku, zato je družba GRDF začela postopek pri Cour de cassation (kasacijsko sodišče), ki se je odločilo, da pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe, da bi se v bistvu ugotovilo, ali Direktiva 2009/73 nasprotuje temu, da ima odločba regulativnega organa učinke v obdobju pred nastankom spora med strankama.

Sodišče je razsodilo, da navedena direktiva ne nasprotuje temu, da regulativni organ, ki deluje kot organ za poravnavo sporov, sprejme odločbo, s katero se operaterju sistema naloži, da pogodbo o prenosu zemeljskega plina, ki jo je sklenil z dobaviteljem, uskladi s pravom Unije za celotno pogodbeno obdobje, torej tudi za obdobje pred nastankom spora med strankama. Sodišče je v zvezi s tem najprej navedlo, da v členu 41(11) Direktive 2009/73 ni pojasnjeno, kakšni so časovni učinki odločb regulativnega organa, ki delujejo kot organ za poravnavo sporov. Sodišče je nato podalo razlago navedene določbe ob upoštevanju cilja in okvira Direktive 2009/73 ter navedlo, da je na podlagi člena 41(1)(b) te direktive naloga regulativnega organa, da zagotovi spoštovanje obveznosti, ki jih imajo operaterji sistema, med katerimi je obveznost, da se sistem dostopa tretjih strani do sistema uporablja objektivno in brez diskriminacije med uporabniki sistema. To pomeni, da morajo države članice zagotoviti, da ima regulativni organ na podlagi člena 41(10) Direktive 2009/73 pristojnost za sprejemanje zavezujočih odločitev v razmerju do podjetij plinskega gospodarstva, zato da bi ta podjetja po potrebi spremenila pogoje za priključitev in dostop do sistema, vključno zlasti s tarifami, za zagotovitev njihove sorazmernosti in nediskriminatorne uporabe. Omejitev časovnih učinkov odločbe regulativnega organa, ki deluje kot organ za poravnavo sporov, na obdobje po nastanku spora med strankama pa bi bila v nasprotju s cilji Direktive 2009/73 in bi škodovala njenemu polnemu učinku.

Sodišče je poleg tega razsodilo, da te razlage člena 41(11) Direktive 2009/73 ni mogoče izpodbiti niti z načelom pravne varnosti niti z načelom varstva legitimnih pričakovanj. Prvič, nacionalnemu sodišču se sicer izjemoma pod pogoji, ki jih določi Sodišče, lahko dovoli, da ohrani nekatere učinke nacionalnega akta, ki je bil razglašen za ničnega, vendar v obravnavanem primeru predložitveno sodišče ni navedlo konkretnih elementov, s

²²⁸ | Ta sodba je predstavljena v razdelku XVII „Varstvo potrošnikov“.

²²⁹ | Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (UL 2009, L 211, str. 94).

katerimi bi bilo mogoče dokazati posebna tveganja v zvezi s pravno negotovostjo. Drugič, družba GRDF je sicer trdila, da so pogajanja o zadevnih pogodbah o prenosu potekala pod okriljem in nadzorom komisije CRE, vendar ni dokazala, da ji je ta organ dal natančna zagotovila glede skladnosti sporne klavzule, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

XX. Čezmorske države in ozemlja

Sodišče je v sodbah z dne 31. oktobra 2019, *Komisija/Združeno kraljestvo* (C-391/17, [EU:C:2019:919](#)) in *Komisija/Nizozemska* (C-395/17, [EU:C:2019:918](#)), razsodilo, da *Združeno kraljestvo in Kraljevina Nizozemska nista izpolnila obveznosti iz člena 4(3) PEU* s tem, da nista nadomestila izgube lastnih sredstev, ki je nastala, ker so organi Angvile izdali izvozna potrdila EXP za uvoz aluminija iz te ČDO v obdobju 1999-2000, organi Curaçaa in Arube pa potrdila o prometu blaga EUR.1 za uvoz mleka v prahu in riža s Curaçaa v obdobju 1997-2000 ter uvoz drobljenca in zdroba z Arube v obdobju 2002-2003, v nasprotju s sklepoma o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj k Evropski gospodarski skupnosti/Evropski skupnosti (v nadaljevanju: sklepa ČDO)²³⁰.

V zvezi s ČDO so se države članice na podlagi Pogodbe ES dogovorile, da Uniji pridružijo neevropske države in ozemlja, ki imajo posebne odnose z nekaterimi državami članicami, med katerimi sta Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska ter Kraljevina Nizozemska. Na podlagi Pogodbe so zadevne ČDO tako predmet posebne ureditve glede pridruževanja, ki je v njej opredeljena. Ta posebna ureditev med drugim pomeni, da se za uvoz blaga s poreklom iz ČDO v države članice uporablja popolna oprostitvev carin. Ta oprostitvev je podrobneje določena v navedenih sklepih, in sicer tako, da se proizvodi s poreklom v ČDO in pod nekaterimi pogoji proizvodi, ki po poreklu niso iz ČDO, so pa v prostem prometu v posamezni ČDO in se v enakem stanju ponovno izvažajo v Unijo, uvozijo v Unijo brez carin in dajatev z enakim učinkom. Poleg tega je iz sklepov ČDO razvidno, da so države članice in pristojni organi ČDO skupaj s Komisijo vključeni v ukrepe, ki jih Unija izvaja v okviru navedenih sklepov.

Spoštovanje določb o navedeni oprostitvi se dokazuje s potrdilom, ki ga izdajo carinski organi izvozne ČDO. Carinski organi države uvoznice lahko to potrdilo naknadno preverijo. Spori, ki se nanašajo na ta potrdila, pa se predložijo odboru, ki mu predseduje predstavnik Komisije in ki ga sestavljajo predstavniki držav članic, lokalni organi izvozne ČDO pa v njem ne sodelujejo.

V zadevi C-391/17 je družba s sedežem na Angvili leta 1998 začela izvajati sistem pretovarjanja, v okviru katerega je bil uvožen aluminij s poreklom iz tretjih držav prijavljen carini na Angvili in nato prepeljan v Unijo. Angvilski organi so izdali izvozna potrdila za zadevni ponovni izvoz, hkrati pa so uvoznikom Unije dodelili pomoč za transport.

230| Sklep Sveta 91/482/EGS z dne 25. julija 1991 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj k Evropski gospodarski skupnosti (UL 1991, L 263, str. 1) in Sklep Sveta 2001/822/ES z dne 27. novembra 2001 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski skupnosti (Sklep o pridružitvi čezmorskih držav) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 38, str. 319).

V zadevi C-395/17 sta bila med letoma 1997 in 2000 v Nemčijo uvožena mleko v prahu in riž s Curaçaa. Poleg tega sta bila v letih 2002 in 2003 na Nizozemsko uvožena drobljenec in zdrob z Arube. Organi Curaçaa in Arube so za te proizvode izdali potrdila o prometu blaga, čeprav ti proizvodi niso izpolnjevali pogojev za to, da bi se šteli za proizvode s poreklom iz teh ČDO, za katere bi veljala oprostitev carin in dajatev z enakim učinkom.

V obeh zadevah so bile opravljene poizvedbe. Komisija je po teh poizvedbah sprejela odločbe, v katerih je bilo po ugotovitvi, da preučena potrdila niso bila zakonita, sklenjeno, da se carine v zvezi z uvozom, opravljenim ob predložitvi teh potrdil, naknadno ne vknjižijo. Države članice, v katere so bili uvoženi zadevni proizvodi z Angvile, s Curaçaa in z Arube, na podlagi teh odločb niso naknadno vknjižile carin. Komisija je zato od Združenega kraljestva in Kraljevine Nizozemske zahtevala, naj nadomestita izgubo lastnih sredstev Unije, ki je posledica izdaje zadevnih potrdil. Ti državi članici sta zavrnili vsakršno odgovornost v zvezi s tem, zato se je Komisija odločila, da proti njima vloži tožbi zaradi neizpolnitve obveznosti.

Sodišče je navedeni tožbi preizkusilo z vidika načela lojalnega sodelovanja, kot je določeno v členu 4(3) PEU.

Prvič, Sodišče je opozorilo, da na podlagi člena 198, prvi odstavek, PDEU obe zadevni državi članici spadata med tiste, ki imajo posebne odnose s ČDO, in da je posebna ureditev glede pridruževanja v času izdaje zadevnih potrdil temeljila na teh posebnih odnosih. Za te posebne odnose je značilno, da ČDO niso neodvisne države, ampak so odvisne od države članice, ki med drugim zagotavlja njihovo zastopanje na mednarodni ravni. V skladu z navedenim členom je uporaba posebne ureditve glede pridruževanja upravičena le za države in ozemlja, ki imajo posebne odnose z zadevno državo članico, ki je zahtevala, naj se zanje uporabi posebna ureditev glede pridruževanja.

Dalje, Sodišče je ugotovilo, da je bila izdaja spornih potrdil urejena s sklepoma ČDO in torej s pravom Unije ter da so zato organi ČDO morali spoštovati zahteve iz teh sklepov. Postopki, ki so z navedenima sklepoma določeni za reševanje sporov ali težav v tem okviru, pa odražajo osrednjo vlogo, ki jo imajo za ureditev glede pridruževanja posebni odnosi med zadevno ČDO in državo članico, s katero je povezana. Ti posebni odnosi lahko povzročijo posebno odgovornost države članice v razmerju do Unije, kadar organi ČDO izdajo potrdila v nasprotju z navedenima sklepoma. Sodišče je pojasnilo, da preferencialna in odstopajoča narava carinske ureditve, ki se uporablja za proizvode, ki so predmet obeh zadev, pomeni, da je obveznost držav članic, da sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev polne učinkovitosti prava Unije, ki je povezana z načelom lojalnega sodelovanja, v obravnavanih zadevah še posebej pomembna. Sodišče je na podlagi tega ugotovilo, da zadevni državi članici Uniji odgovarjata za vsako napako, ki so jo storili organi njunih ČDO v okviru izdajanja zadevnih potrdil.

Nazadnje, Sodišče je poudarilo, da če ta izdaja, ki je v nasprotju s sklepoma ČDO, državi članici uvoza preprečuje, da bi pobrala carino, ki bi jo morala pobrati, če navedena potrdila ne bi bila izdana, je izguba lastnih sredstev, ki iz tega izhaja, protipravna posledica kršitve prava Unije. Zaradi te posledice mora država članica, ki je v razmerju do Unije odgovorna za nezakonito izdajanje potrdil, nadomestiti navedeno izgubo. Obveznost nadomestitve je le poseben izraz obveznosti, ki izhaja iz načela lojalnega sodelovanja, v skladu s katero morajo države članice sprejeti vse potrebne ukrepe za odpravo kršitve prava Unije in odpraviti protipravne posledice te kršitve. To izgubo je treba povečati za zamudne obresti, ki se izračunajo od datuma, ko je Komisija zahtevala nadomestitev izgube, saj zgolj nadomestitev zneska carin, ki jih ni bilo mogoče pobrati, ne more zadostovati za odpravo protipravnih posledic nezakonite izdaje zadevnih potrdil.

XXI. Mednarodni sporazumi

Sodišče (občna seja) je v mnenju z dne 30. aprila 2019, Sporazum CGT EU-Kanada (mnenje 1/17, [EU:C:2019:341](#)), razglasilo, da je *oddelek F poglavja osem Celovitega gospodarskega in trgovinskega sporazuma (CETA) med Kanado na eni strani ter Evropsko unijo in njenimi državami članicami na drugi strani, ki se nanaša na vzpostavitev mehanizma za reševanje naložbenih sporov med vlagatelji in državami (v nadaljevanju: mehanizem ISDS), združljiv s primarnim pravom Evropske unije*. Ta mehanizem med drugim predvideva vzpostavitev sodišča in pritožbenega sodišča ter – dolgoročneje - vzpostavitev večstranskega naložbenega sodišča.

Sodišče je najprej opozorilo, da je mednarodni sporazum lahko združljiv s pravom Unije le, če ne posega v avtonomijo pravnega reda Unije. Ta avtonomija, ki obstaja tako glede na pravo držav članic kot glede na mednarodno pravo, izhaja iz bistvenih značilnosti Unije in njenega prava ter je tako v tem, da ima Unija lasten ustavni okvir.

Sodišče je v uvodu ugotovilo, da predvideni mehanizem ISDS ne spada v sodni sistem Unije. Sodišče, ki je predvideno s sporazumom CETA, je namreč ločeno od notranjih sodišč Kanade, Unije in njenih držav članic. Zato je razsodilo, da pravo Unije ne nasprotuje niti temu, da je v sporazumu CETA določena vzpostavitev sodišč, niti temu, da se v njem tem sodiščem podeli pristojnost za razlago in uporabo določb sporazuma. Vendar ta sodišča ne morejo biti pristojna za razlago ali uporabo drugih določb prava Unije kot tistih, ki jih vsebuje sporazum CETA, ali za izdajo odločb, ki bi lahko učinkovale tako, da bi bilo institucijam Unije preprečeno delovanje v skladu z njenim ustavnim okvirom.

Sodišče je v zvezi s tem izpostavilo, prvič, da s sporazumom CETA predvidenima sodiščema ni podeljena nobena druga pristojnost za razlago ali uporabo prava Unije kot tista, ki se nanaša na določbe tega sporazuma. Drugič, v zvezi z neobstojem učinka na delovanje institucij Unije v skladu z njenim ustavnim okvirom je Sodišče ugotovilo, da bi pristojnost predvidenih sodišč posegla v avtonomijo pravnega reda Unije, če bi bila urejena tako, da bi lahko navedeni sodišči v okviru presoje omejitev svobode gospodarske pobude, na katere bi se nanašal zahtevek, postavili pod vprašaj raven varstva javnega interesa, zaradi katerega je Unija uvedla te omejitve za vse gospodarske subjekte. Vendar je iz sporazuma CETA razvidno, da predvideni sodišči na podlagi pristojnosti za presojo ne bosta mogli poseči v raven varstva javnega interesa, ki jo bo Unija opredelila v demokratičnem procesu. Zato je Sodišče sklenilo, da oddelek F poglavja osem sporazuma CETA ne posega v avtonomijo pravnega reda Unije.

V zvezi z združljivostjo mehanizma ISDS s splošnim načelom enakega obravnavanja je bilo v predlogu za izdajo mnenja navedeno različno obravnavanje kot posledica tega, da podjetja in posamezniki držav članic, ki vlagajo v Uniji, ne bodo mogli izpodbijati ukrepov Unije pred sodiščema, predvidenima s sporazumom CETA, medtem ko bodo kanadski subjekti, ki vlagajo v Unijo, te ukrepe lahko izpodbijali pred navedenima sodiščema. V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da enakost pred zakonom, določena v členu 20 Listine, ne določa nobene izrecne omejitve svojega področja uporabe in se torej uporablja v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, kot so tisti, ki spadajo na področje uporabe mednarodnega sporazuma, ki ga sklene Unija. Poleg tega ta temeljna pravica velja za vse osebe, za položaj katerih se uporablja pravo Unije, ne glede na njihov izvor. Enakost pred zakonom izraža načelo enakega obravnavanja, ki zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno. Vendar je Sodišče ugotovilo, da kanadska podjetja in Kanadčani, ki vlagajo v Uniji, niso v položaju, ki bi bil primerljiv s položajem podjetij in posameznikov držav članic, ki vlagajo v Uniji, tako da različno obravnavanje, navedeno v predlogu za izdajo mnenja, ne pomeni diskriminacije.

Kar zadeva združljivost mehanizma ISDS s pravico do dostopa do neodvisnega sodišča, je Sodišče najprej opozorilo, da za Unijo veljajo določbe člena 47, drugi in tretji odstavek, Listine, ki določa navedeno pravico. Jamstva, zagotovljena z Listino, Kanade sicer ne zavezujejo, vseeno pa zavezujejo Unijo, ki torej ne more skleniti sporazuma, s katerim se vzpostavljata sodišči, pristojni za izdajo odločb, ki so za Unijo zavezujoče, in za obravnavo sporov, ki jih pred njima vlagajo pravni subjekti Unije, ne da bi bila zagotovljena navedena jamstva. Sodišče je v nadaljevanju navedlo, da vzpostavitev mehanizma, ki ni del sodnih sistemov pogodbenic, zagotavlja, da se zaupanje tujih vlagateljev razširi na organ, ki je pristojen za ugotavljanje kršitev oddelkov C in D poglavja osem sporazuma CETA s strani države gostiteljice njihovih naložb. Zato sta neodvisnost predvidenih sodišč in dostop tujih vlagateljev do teh sodišč neločljivo povezana s ciljem proste in pravične trgovine, ki je določen v členu 3(5) PEU in ki se uresničuje s sporazumom CETA. Glede dostopnosti do predvidenih sodišč je Sodišče navedlo, da obstaja nevarnost, da bo mehanizem ISDS v praksi, če ne bo sprejeta ureditev za zagotovitev, da bosta sodišči v finančnem smislu dostopni posameznikom ter malim in srednjim podjetjem, dostopen zgolj vlagateljem z znatnimi finančnimi sredstvi. V nadaljevanju je izpostavilo, da v sporazumu CETA ni nobenih zavez, v skladu s katerimi bo z vzpostavitvijo teh sodišč začela veljati ureditev, ki bo zagotovila stopnjo dostopnosti, ki jo zahteva člen 47 Listine. Nasprotno je v izjavi št. 36, ki je sestavni del okvira, v katerem Svet sprejema sklep o odobritvi podpisa sporazuma CETA v imenu Unije, navedeno, da se Komisija in Svet zavezujeta za zagotovitev dostopnosti predvidenih sodišč za mala in srednja podjetja. Sodišče je štelo, da ta zaveza zadošča za ugotovitev, da je sporazum CETA združljiv z zahtevo po dostopnosti do sodišč.

Nazadnje je Sodišče ugotovilo, da sporazum CETA vsebuje zadostna jamstva, da bosta predvideni sodišči izpolnjevali zahtevo po neodvisnosti, tako z njenega zunanega vidika, ki pomeni, da morata navedeni sodišči svoje naloge opravljati povsem samostojno, kot z njenega notranjega vidika, ki se nanaša na enako razdaljo članov sodišč v odnosu do strank v sporu in na neobstoj kakršnega koli osebnega interesa članov glede rešitve tega spora.

XXII. Evropski javni uslužbenci

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 26. marca 2019, *Španija/Parlament* (C-377/16, [EU:C:2019:249](#)), v okviru tožbe na podlagi člena 263 PDEU razglasilo ničnost razpisa za prijavo interesa, ki ga je Evropski parlament objavil za zaposlitev pogodbenih uslužbencev za opravljanje nalog voznikov in v katerem je omejil izbiro „jezika 2“ izbirnega postopka le na angleščino, francoščino in nemščino ter določil uporabo zgolj teh jezikov kot jezikov sporazumevanja v postopku.

Evropski parlament je 14. aprila 2016 objavil razpis za prijavo interesa, s katerim je želel oblikovati podatkovno zbirko kandidatov, ki bi se lahko zaposlili kot pogodbeni uslužbenci za opravljanje nalog voznikov. V naslovu IV tega razpisa je bilo določeno, da je zadevna zaposlitev pogojena z „zadovoljivim znanjem nemščine, angleščine ali francoščine“ kot „jezika 2“. Ta omejitev je po mnenju Parlamenta ustrezala interesu službe, ki zahteva, da „morajo biti novo zaposleni uslužbenci sposobni nemudoma začeti delo ter se pri vsakdanjem delu učinkovito sporazumevati“, pri čemer so ti trije jeziki najbolj uporabljeni jeziki v tej instituciji. Poleg tega so bili kandidati zavezani k predložitvi prijav z uporabo elektronskega prijavnega obrazca na spletnem mestu Evropskega urada za izbor osebja (EPSO), ki je na voljo samo v teh treh jezikih.

Glede omejitve izbire jezikov za sporazumevanje med kandidati in uradom EPSO v okviru zadevnega izbirnega postopka je Sodišče razsodilo, da ni mogoče izključiti, da je bila kandidatom odvzeta možnost vložitve prijave v uradnem jeziku, ki bi si ga sami izbrali, in da so bili zato različno obravnavani na podlagi jezika. V tem okviru

je Sodišče med drugim opozorilo, da se lahko v skladu s členom 2 Uredbe št. 1/58²³¹ dokumenti, ki jih oseba, za katero velja zakonodaja države članice, pošlje institucijam Unije, sestavijo v katerem koli uradnem jeziku iz člena 1 te uredbe, ki ga izbere pošiljatelj. Ta pravica, da se med uradnimi jeziki Unije izbere jezik, ki se uporablja pri sporazumevanju z institucijami, ima kot bistveni element spoštovanja jezikovne raznolikosti Unije, katere pomen je razviden iz člena 3(3), četrti pododstavek, PEU in iz člena 22 Listine, odločilen pomen. Vendar lahko institucije v posebnem okviru postopkov za izbor osebja Unije določijo omejitve v zvezi z uporabo uradnih jezikov, če so take omejitve v skladu s členom 1d(6) Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi), kakor se uporabljajo za pogodbene uslužbence na podlagi člena 80(4) Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev (PZDU)²³², objektivno in razumno utemeljene z legitimnim ciljem v splošnem interesu v okviru kadrovske politike ter sorazmerne glede na cilj, ki se želi doseči. V obravnavani zadevi pa Evropski parlament ni navedel nobenega razloga, s katerim bi bilo mogoče dokazati obstoj takega legitimnega cilja v splošnem interesu, ki bi lahko utemeljil omejitev jezikov sporazumevanja samo na angleščino, francoščino in nemščino.

V zvezi z vprašanjem omejitve izbire „jezika 2“ na te jezike za sam izbirni postopek je Sodišče ugotovilo, da je bila kandidatom, katerih znanje jezikov ne more ustrezati navedeni zahtevi, odvzeta možnost sodelovanja v izbirnem postopku, in to čeprav so ob upoštevanju pogojev iz člena 82(3)(e) PZDU imeli zadostno znanje vsaj dveh uradnih jezikov Unije. Ta omejitev lahko pomeni različno obravnavanje na podlagi jezika. Čeprav lahko iz interesa službe na podlagi legitimnega cilja v splošnem interesu izhaja potreba, da imajo zaposlene osebe posebna jezikovna znanja, mora institucija, ki omeji jezikovno ureditev izbirnega postopka in ki ima v zvezi s tem široko diskrecijsko pravico, dokazati, da je taka omejitev primerna za zadovoljevanje dejanskih zahtev, ki izhajajo iz nalog, ki jih bodo osebe, ki bodo zaposlene, opravljale, ta omejitev pa mora biti sorazmerna s tem interesom in temeljiti na jasnih, objektivnih in predvidljivih merilih, ki kandidatom omogočajo, da se seznanijo z razlogi za ta pogoj, sodiščema Unije pa, da v zvezi s tem pogojem izvajajo nadzor zakonitosti.

Sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da razlogi, navedeni v naslovu IV razpisa za prijavo interesa, sami po sebi ne zadostujejo kot dokaz, da je na delovnih mestih voznika v Evropskem parlamentu potrebno ravno znanje enega od zadevnih treh jezikov, ne pa drugih uradnih jezikov Unije. Evropski parlament poleg tega na podlagi člena 6 Uredbe št. 1/58 ni sprejel notranjih pravil v zvezi z uporabo jezikovne ureditve v tej instituciji, zato brez upoštevanja nalog, ki jih bodo zaposlene osebe dejansko opravljale, ni mogoče trditi, da so ti trije jeziki nujno najkoristnejši za vsa delovna mesta v tej instituciji. Sodišče je zvezi z okoliščino, da je bilo v opisu nalog navedeno, da bodo morali vozniki, ki bodo zaposleni, svoje naloge opravljati pretežno v Bruslju, Luxembourgu in Strasbourgu, to je v treh mestih, ki so v državah članicah, v katerih sta uradna jezika francoščina oziroma nemščina, presodilo, da ne zadostuje za utemeljitev zadevne omejitve. Parlament namreč ni dokazal, da je bila omejitev na katerega koli od jezikov, ki so bili opredeljeni kot „jezik 2“ izbirnega postopka, objektivno in razumno utemeljena glede na posebno naravo delovnih mest, ki jih je treba zapolniti, in zakaj ne bi mogli biti izbrani drugi uradni jeziki, ki bi bili lahko primerni za ta delovna mesta.

Nazadnje, kar zadeva posledice razglasitve ničnosti razpisa za prijavo interesa, je Sodišče ugotovilo ničnost podatkovne zbirke, ki je bila ustanovljena v ta namen. Menilo je, da kandidati, ki so bili vpisani v to podatkovno zbirko, niso prejeli nobenega jamstva za zaposlitev in da torej zgolj vpis kandidatov v to podatkovno zbirko

231| Uredba Sveta št. 1 z dne 15. aprila 1958 o določitvi jezikov, ki se uporabljajo v Evropski gospodarski skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 1, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (EU) št. 517/2013 z dne 13. maja 2013 (UL 2013, L 158, str. 1)

232| Uredba Sveta (EGS, Euratom, ESPJ) št. 259/68 z dne 29. februarja 1968 o določitvi Kadrovskih predpisov za uradnike Evropskih skupnosti in pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti ter o posebnih ukrepih, ki se začasno uporabljajo za uradnike Komisije (UL, L 56, 1968, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU, Euratom) št. 1023/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 (UL 2013, L 287, str. 15).

ni mogel ustvariti legitimnega pričakovanja, zaradi katerega bi bilo treba učinke razpisa za prijavo interesa, ki je bil razglašen za ničnega, ohraniti v veljavi. Nasprotno pa razglasitev ničnosti ni vplivala na morebitne že izvedene zaposlitve.

Sodišče (veliki senat) je v sodbi z dne 26. marca 2019, **Komisija/Italija** (C-621/16 P, [EU:C:2019:251](#)), v pritožbenem postopku potrdilo *sodbo Splošnega sodišča*²³³, s katero je bila na podlagi členov 1d in 28 Kadrovskih predpisov, člena 1(2) Priloge III h Kadrovskim predpisom in člena 1 Uredbe Sveta (EGS) št. 1/58 razglašena ničnost dveh obvestil o splošnem natečaju Evropskega urada za izbor osebja (EPSO) za sestavo rezervnih seznamov upravnih uslužbencev. S tema obvestiloma je bila izbira drugega jezika izbirnega postopka omejena le na angleščino, francoščino in nemščino, določena pa je bila tudi uporaba zadnjenavedenih jezikov kot jezika sporazumevanja z uradom EPSO.

Prvič, Sodišče je glede dopustnosti tožbe na prvi stopnji najprej spomnilo, da se ničnostna tožba lahko vloži zoper vse določbe, ki jih sprejmejo institucije in katerih namen je ustvariti zavezujoče pravne učinke, in to ne glede na obliko. Nato je ugotovilo, da je Splošno sodišče ob upoštevanju pravne narave spornih obvestil o natečajih pravilno ugotovilo, da ta akta ne pomenita potrditvenih ali povsem izvedbenih aktov splošnih pravil, ki veljajo za splošne natečaje, ampak sta akta, ki zajemata „zavezujoče pravne učinke glede jezikovne ureditve zadevnih natečajev“, in sta tako izpodbojna akta. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da je organizacija natečaja urejena z razpisom, s katerim so določeni glavni elementi, kot je znanje jezikov, zahtevano zaradi posebne vrste prostih delovnih mest, v skladu z določbami Priloge III h Kadrovskim predpisom. Ta razpis torej določa „pravni okvir“ zadevnega natečaja glede na cilj, ki ga določi organ za imenovanja, in ima zato zavezujoče pravne učinke. Ta presoja pravne narave razpisov natečajev je v obravnavani zadevi potrjena s Splošnimi pravili za javne natečaje, ki jih je sprejel urad EPSO, in tudi z besedilom spornih razpisov natečajev.

Drugič, glede izvajanja in obsega sodnega nadzora, ki ga je opravilo Splošno sodišče, je Sodišče opozorilo, da morajo imeti institucije Unije široko diskrecijsko pravico pri organizaciji svojih služb in zlasti pri določitvi meril za preverjanje usposobljenosti, ki se zahteva za prosta delovna mesta, ter – glede na ta merila in v interesu službe – pri določitvi pogojev in podrobnih pravil za organizacijo natečaja. Vendar je ta pravica nujno omejena s členom 1d Kadrovskih predpisov, ki prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi jezika, in določa, da je različno obravnavanje na podlagi jezika, ki izhaja iz omejitve jezikovne ureditve natečaja na omejeno število uradnih jezikov, mogoče dopustiti, le če je taka omejitev objektivno utemeljena in sorazmerna z dejanskimi potrebami službe. Poleg tega mora vsak pogoj v zvezi s posebnim jezikovnim znanjem temeljiti na jasnih, objektivnih in predvidljivih merilih, ki kandidatom omogočajo razumeti razloge za ta pogoj, sodiščema Unije pa opraviti nadzor nad njegovo zakonitostjo.

Ker je zakonitost omejitve odvisna od njene utemeljenosti in sorazmernosti, je Splošno sodišče v obravnavani zadevi upravičeno *in concreto* preučilo med drugim vprašanje, ali so v spornih razpisih natečajev, Splošnih pravilih za javne natečaje in dokazih, ki jih je predložila Komisija, „konkretne navedbe“, na podlagi katerih je mogoče objektivno ugotoviti obstoj interesa službe, s katerim je mogoče upravičiti omejitev izbire jezika 2 natečaja. Splošno sodišče mora namreč preveriti ne le vsebinsko pravilnost navedenih dokazov, njihovo zanesljivost in doslednost, ampak tudi to, ali so v teh dokazih vsi upoštevni podatki za presojo zapletenega položaja in ali je z njimi mogoče utemeljiti iz njih izpeljane sklepe.

Tretjič, v zvezi z omejitvijo izbire jezikov sporazumevanja med kandidati in uradom EPSO je Sodišče razsodilo, da je razlogovanje Splošnega sodišča, v skladu s katerim Uredba št. 1/58 ureja vsakršno omejitev uradnih jezikov, ki se zahteva za komuniciranje med uradom EPSO in kandidati na natečajih, napačno. V zvezi s tem je navedlo, da je bilo v sodbi *Italija/Komisija* (C-566/10 P)²³⁴ sicer res razsojeno, da če v internih pravilnikih

233| Sodba Splošnega sodišča z dne 15. septembra 2016, **Italija/Komisija** (T-353/14 in T-17/15, [EU:T:2016:495](#)).

234| Sodba Sodišča z dne 27. novembra 2012, **Italija/Komisija** (C-566/10 P, [EU:C:2012:752](#)).

institucij, na katere se nanašata razpisa natečajev iz te zadeve, ni posebnih določb, ki bi veljale za uradnike in uslužbenke, odnosi med temi institucijami in njihovimi uradniki in uslužbenci niso popolnoma izključeni s področja uporabe Uredbe št. 1/58, vendar se to pojasnilo ne nanaša na jezike sporazumevanja med uradom EPSO in kandidati, ampak na jezike objave navedenih razpisov natečajev. Zato je v okviru izbirnih postopkov osebja Unije na podlagi člena 1d(6) Kadrovskih predpisov mogoče dopustiti različno obravnavanje v zvezi z jezikovno ureditvijo natečajev. Vendar je Sodišče v obravnavanem primeru razsodilo, da je Splošno sodišče upravičeno ugotovilo, da z razlogi, ki so bili navedeni za utemeljitev izbire jezikov sporazumevanja, ni mogoče utemeljiti omejitve izbire jezikov sporazumevanja z uradom EPSO v smislu člena 1d(1) in (6) Kadrovskih predpisov, sporni obvestili pa prav tako ne določata, na podlagi katerih objektivno preverljivih elementov temelji navedena omejitev, ki mora biti sorazmerna z dejanskimi potrebami službe.

Sodišče je v sodbi z dne 19. decembra 2019, **HK/Komisija** (C-460/18 P, [EU:C:2019:1119](#)), razveljavilo sodbo Splošnega sodišča z dne 3. maja 2018, **HK/Komisija**²³⁵, in s tem, da je dokončno odločilo o sporu, zavrnilo tako ničnostno tožbo, ki jo je pritožnik vložil zoper sklep Evropske komisije, s katerim mu je bila zavrnjena pravica do družinske pokojnine kot preživelemu zakoncu uradnice, kot njegovo tožbo za odškodnino za domnevno nastalo premoženjsko in nepremoženjsko škodo.

Ta zadeva se je nanašala na zahtevo pritožnika, da se mu kot preživelemu zakoncu uradnice Evropske komisije, ki je umrla 11. aprila 2015 in s katero je bil poročen od 9. maja 2014, prizna pravica do prejemanja družinske pokojnine. Par je že od leta 1994 živel v neregistrirani zunajzakonski skupnosti. Pritožnik je od svoje partnerke redno prejemal denar zaradi zdravstvenih težav, zaradi katerih ni mogel delati ali se usposablјati.

Sodišče je najprej razveljavilo sodbo Splošnega sodišča, s katero je bila zavrnjena tožba pritožnika, ker je Splošno sodišče kršilo obveznost obrazložitve. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da v obrazložitvi izpodbijane sodbe ni jasno in razumljivo razvidno razlogovanje Splošnega sodišča glede določitve oseb, ki bi lahko bile upravičene do družinske pokojnine na podlagi člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, kar je pomembno za vprašanje primerljivosti položajev, ki so bili obravnavani za preizkus skladnosti te določbe Kadrovskih predpisov s splošnim načelom prepovedi diskriminacije.

Sodišče je po ugotovitvi, da stanje postopka omogoča, da odloči o zadevi, presodilo, da je lahko Komisija upravičeno zavrnila dodelitev pravice do družinske pokojnine pritožniku, ker ta ne izpolnjuje pogoja v zvezi z minimalnim trajanjem enega leta zakonske zveze z umrlim uradnikom, ki je določen s členom 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.

Sodišče je poudarilo, da niti dejstvo, da so z navedeno določbo z njenega področja uporabe izključeni neregistrirani zunajzakonski partnerji, niti dejstvo, da je z njo določeno takšno minimalno trajanje zakonske zveze, da bi bil preživel zakonec upravičen do družinske pokojnine, nista očitno neustrezni glede na cilj družinske pokojnine, zato se z njima ne krši splošno načelo prepovedi diskriminacije.

Sodišče je navedlo, da pravica do družinske pokojnine ni povezana z morebitno finančno odvisnostjo zakonca v razmerju do pokojnika. Nasprotno, upravičenec do te pokojnine je moral biti v zvezi z umrlim uradnikom v okviru civilnega razmerja, ki je bilo temelj za nastanek vseh pravic in obveznosti med njima, kot je zakonska zveza ali pod določenimi pogoji registrirana zunajzakonska skupnost.

235| T-574/16, neobjavljena, [EU:T:2018:252](#).

Sodišče je pojasnilo, da sta med temi pogoji med drugim tudi dejstvo, da mora preživeli partner predložiti uradni dokument, ki ga država članica ali pristojni organ države članice prizna kot dokument, ki potrjuje status zunajzakonskih partnerjev, in dejstvo, da par v tej državi članici ni imel možnosti za sklenitev zakonske zveze.

Sodišče je tako presodilo, da dejanska življenjska skupnost, kakršna je neregistrirana zunajzakonska skupnost, ki načeloma ni zakonsko urejena, ne izpolnjuje zahtevanih pogojev in da zato v zvezi z družinsko pokojnino neregistrirani zunajzakonski partnerji niso v položaju, ki bi bil primerljiv s položajem poročenih oseb, niti s položajem partnerjev, ki so sklenili registrirano zunajzakonsko skupnost, ki izpolnjuje pogoje za upravičenost do te pokojnine.

Poleg tega je Sodišče razsodilo, da ima za boj proti zlorabam ali celo goljufiji zakonodajalec Unije diskrecijsko pravico pri določitvi pravice do družinske pokojnine in da je namen pogoja, v skladu s katerim mora zakonska zveza trajati najmanj eno leto, da bi bil preživeli zakonec upravičen prejemati družinsko pokojnino, zagotoviti resničnost in trajnost odnosov med zadevnimi osebami.

Sodišče je ugotovilo, da je treba tožbo za povračilo domnevno povzročene premoženjske ali nepremoženjske škode prav tako zavrniti kot neutemeljeno, ker so bili predlogi pritožnika v zvezi s tem tesno povezani s predlogi za razglasitev ničnosti, ki so bili zavrnjeni kot neutemeljeni.

C | Dejavnost sodnega tajništva Sodišča leta 2019

Marc-André Gaudissart, namestnik sodnega tajnika

Čeprav je nalog, ki so naložene sodnemu tajništvu, veliko in so raznolike predvsem zaradi posebnega mesta, ki ga ima to tajništvo v strukturi večjezične institucije, kot je Sodišče Evropske unije, in zaradi vloge povezovalca, ki jo ima med sodišči držav članic in zastopniki strank na eni strani ter kabineti in službami institucije na drugi, je njegova glavna naloga seveda ta, da zagotavlja nemoten potek postopkov in vestno vodenje spisov v zadevah, ki so predložene sodišču, od vpisa začetnega procesnega akta v vpisnik sodnega tajništva do vročitve odločbe, s katero se postopek konča, strankam ali sodišču, ki mu je predložilo zadevo. Število vloženih zadev in zadev, ki jih je Sodišče končalo, ima zato neposreden vpliv na delovno obremenitev sodnega tajništva in njegovo zmožnost, da se spopade z izzivi, s katerimi se sooča na najrazličnejših področjih.

Ker je bilo preteklo leto ponovno zaznamovano z zelo intenzivno dejavnostjo na ravni vloženih zadev in na ravni končanih zadev, bodo spodnje vrstice namenjene predvsem pregledu glavnih statističnih trendov, in ne drugim nalogam, ki jih opravlja sodno tajništvo, čeprav je moralo tem nalogam v letu 2019 nameniti nezanemarljiv del svojih virov, zlasti v okviru spoštovanja regulativnih zahtev glede varstva osebnih podatkov ali v okviru del in premislekov, ki potekajo **v zvezi z** vzpostavitev integriranega sistema za vodenje zadev.

I. Vložene zadeve

Čeprav je bilo mogoče misliti, da je bila v letu 2018 – s kar 849 vloženimi zadevami v enem samem letu – dosežena zgodovinska zgornja meja, so statistični podatki ponovno presegli vse napovedi, saj je bilo v preteklem letu opaženo novo povečanje števila vloženih zadev za 14 %, in sicer je bilo **v letu 2019 pri Sodišču vloženih kar 966 zadev**. Tolikšno število zadev mu ni bilo predloženo še nikoli. Tako kot v prejšnjih dveh letih je povečanje v veliki meri mogoče pojasniti z novim povečanjem števila predlogov za sprejetje predhodne odločbe – s 641 predlogi so te zadeve namreč predstavljale dve tretjini vseh zadev, vloženih v letu 2019, in več kot dvakratnik števila predlogov za sprejetje predhodne odločbe, vloženih pri Sodišču deset let prej (302 predloga za sprejetje predhodne odločbe v letu 2009) – pa tudi z občutnim povečanjem števila pritožb. Z 266 zadevami so namreč pritožbe, pritožbe v zvezi z začasno odredbo in pritožbe v zvezi z intervencijo predstavljale več kot 27 % zadev, vloženih v letu 2019 (v primerjavi z malo manj kot 23 % preteklo leto). Razlog za to povečanje je predvsem večje število odločb, ki jih je v letu 2018 izdalo Splošno sodišče, pri čemer je to večje število odločb povezano zlasti s povečanjem njegovega osebja.

S 35 zadevami, vloženimi v letu 2019, v primerjavi s 57 zadevami preteklo leto pa je bil opažen precejšen upad števila tožb zaradi neizpolnitve obveznosti, vendar se v tej fazi zdi prenačljeno izpeljevati sklepe iz te ugotovitve, saj je zmanjšanje števila teh tožb mogoče pripisati tudi posebnim institucionalnim okoliščinam preteklega leta, zaznamovanim zlasti z iztekom mandata „Junckerjeve“ Komisije in oblikovanjem nove Komisije, ki bi lahko sprejela drugačen pristop do sodnih postopkov kot prejšnja. Nazadnje, v preteklem letu sta pozornost vzbudila tožba, ki jo je Računsko sodišče vložilo na podlagi člena 286(6) Pogodbe o delovanju Evropske unije, ter predlog za izdajo mnenja (1/19), ki ga je Evropski parlament vložil na podlagi člena 218(11) te pogodbe in ki se nanaša med drugim na vprašanje, ali je sklenitev Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija) s strani Unije združljiva s Pogodbama.

Kar zadeva predloge za sprejetje predhodne odločbe, je treba navesti, da so se v letu 2019 na Sodišče brez izjeme obrnila sodišča vseh držav članic. Enako kot leta 2018 so na vrhu „geografske“ razvrstitve predlogov za sprejetje predhodne odločbe, predloženih v letu 2019, še vedno Nemčija, Italija in Španija s 114, 70 oziroma 64 predlogi za sprejetje predhodne odločbe, ki so jih v preteklem letu vložila sodišča teh držav članic, vendar bosta pozornost opazovalcev pritegnili predvsem število predlogov, ki so jih vložila sodišča držav, ki so k Uniji pristopile v letih 2004, 2007 ali 2013, in razmeroma visoko število predlogov za sprejetje predhodne odločbe iz Združenega kraljestva (18) kljub odločitvi te države članice, da zapusti Evropsko unijo.

Z 49 oziroma 39 predlogi za sprejetje predhodne odločbe, vloženimi v letu 2019, sta bili Romunija in Poljska namreč na četrtem in petem mestu geografske razvrstitve predlogov za sprejetje predhodne odločbe – pred državami ustanoviteljicami, kot so Belgija, Francija ali Nizozemska (katerih sodišča so se v letu 2019 na Sodišče obrnila v 38, 32 oziroma 28 primerih) – precej pa se je povečalo tudi število predlogov, vloženih s strani bolgarskih (24), hrvaških (10), latvijskih (12), slovaških (10) in slovenskih (5) sodišč. Ta razvoj nesporno potrjuje dinamičnost dialoga, ki ga Sodišče navezuje s sodišči vseh držav članic, tudi če ta dialog včasih temelji na neizraženih skrbih, saj se nekatera vprašanja, postavljena Sodišču, nanašajo na tako občutljive teme, kot je spoštovanje temeljnih pravil in načel pravne države v državah članicah, s katerimi so urejeni med drugim način imenovanja sodnikov ali njihova upokojitvena starost, obstoj neodvisnih in nepristranskih disciplinskih postopkov ali tudi priznavanje minimalnih jamstev proslcem za azil ali upravičencem sistema mednarodne zaščite.

Poleg tega so se zadeve, predložene Sodišču v letu 2019 – bodisi v postopkih predhodnega odločanja bodisi v okviru direktnih tožb ali pritožb – nanašale na zelo širok razpon področij, ki odseva množino in raznolikost področij, urejenih s pravom Unije, od obveznosti dovoliti minimalni počitek, enakega plačila za delavce in delavke, ki so primerljivem položaju, in odškodnin za letalske potnike, povezanih z odpovedmi ali prevelikimi zamudami letov, do potrebe po ustreznem obveščanju javnosti pri dajanju nekaterih fitofarmaceutskih sredstev v promet ali tudi potrebe po ustreznem obveščanju potrošnikov o sestavi ali natančnem geografskem poreklu živil, ki jih kupujejo. Enako kot v letu 2018 pa so zmagovalci še vedno trojica, ki jo tvorijo zadeve v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice (105 novih zadev), obdavčitvijo (74 zadev) ter intelektualno in industrijsko lastnino (prav tako 74 zadev). V začetku leta 2019 je bilo vloženo tudi veliko pritožb zoper sodbe, ki jih je Splošno sodišče izdalo decembra 2018 na področjih državnih pomoči in konkurence, kar pojasnjuje posebej visoko število novih zadev, povezanih s tema področjema (59 oziroma 42 novih zadev).

Nazadnje, navesti je treba, da je bilo preteklo leto zaznamovano tudi z visokim številom predlogov za pospešitev postopka, saj je bila uporaba hitrega postopka predlagana v kar 58 zadevah (v primerjavi z 36 leta 2018 in 31 leta 2017), uporaba nujnega postopka predhodnega odločanja pa je bila zahtevana (ali predlagana) v 20 zadevah (to je ena zadeva več kot prejšnje leto in pet več kot leta 2017). Čeprav Sodišče ni ugodilo vsem tem predlogom, je bilo vseeno primorano v kratkem času preučiti okoliščine, navedene v vsakem posameznem primeru, da je presodilo, ali je treba sprožiti katerega od teh dveh postopkov ali ne. Konkretno je ta preučitev pripeljala do izvedbe nujnega postopka v 11 zadevah in do obravnavanja še treh zadev po hitrem postopku.

II. Končane zadeve

Čeprav je bilo število vloženih zadev v preteklem letu posebej visoko, je bilo to povečanje na srečo ponovno izravnano s še nikoli doseženim številom končanih zadev. Z **865 rešenimi zadevami v letu 2019** namreč Sodišče postavlja nov rekord, pri čemer je bil prejšnji rekord dosežen v prejšnjem letu, s 760 končanimi zadevami leta 2018. Ta številka pomeni 14odstotno povečanje.

Ne da bi se na tem mestu spuščali v podrobnosti zadev, končanih leta 2019, in njihov pomen – v zvezi s tem se napotuje na razvoj sodne prakse, naveden v drugem delu tega poročila – bodo pri pregledovanju števil in statističnih podatkov, predstavljenih v nadaljevanju, bralčevo pozornost posebej pritegnili trije elementi.

Prvi element se nesporno nanaša na visok delež sklepov v skupnem številu zadev, končanih v letu 2019. Medtem ko je Sodišče v letu 2018 sprejelo 218 sklepov, se je v letu 2019 to število povečalo na 293 sklepov, če se upoštevajo vse kategorije skupaj. To povečanje temelji na dveh dejavnikih.

Na eni strani ga je mogoče pojasniti s povečano uporabo vseh možnosti, ki so za to, da se v kratkem času odloči o tožbah, vloženih na Sodišče, na voljo na podlagi Poslovnika in zlasti na podlagi njegovega člena 99, ki Sodišču omogoča, da z obrazloženim sklepom zagotovi hiter odgovor na vprašanja, ki se mu predložijo v predhodno odločanje, če so ta vprašanja enaka vprašanju, o katerem je Sodišče že odločalo, če je iz sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen je odgovor na tako vprašanje, ali če odgovor nanj ne dopušča nobenega razumnega dvoma (na podlagi te določbe je bilo tako v letu 2019 končanih kar 57 zadev).

Na drugi strani je navedeno povečanje povezano s tem, da je 1. maja 2019 začela veljati Uredba (EU, Euratom) 2019/629 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019¹, s katero je bil uveden nov mehanizem predhodne dopustitve nekaterih kategorij pritožb, katerega učinek je, da lahko Sodišče take pritožbe v celoti ali delno dopusti le, če odpirajo vprašanje, ki je pomembno za enotnost, doslednost ali razvoj prava Unije. Ker je bilo presojeno, da ta pogoj ni izpolnjen – ali da ga pritožnice vsaj niso dovolj podkrepile – je Sodišče v letu 2019 sprejelo veliko (27) sklepov o nedopustitvi pritožbe, kar je prispevalo k povečanju števila sklepov, s katerimi se postopek konča.

Opozoriti je treba tudi na prvi primer izvajanja člena 182 Poslovnika, ki Sodišču omogoča, da pritožbo razglasi za očitno utemeljeno, če je že odločalo o enem ali več pravnih vprašanjih, ki so enaka tem, ki se zastavljajo s pritožbenimi razlogi.

Kar zadeva porazdelitev končanih zadev glede na sestavo, je mogoče omeniti mnenje (1/17), ki ga je 30. aprila 2019 izdala občna seja Sodišča v zvezi z združljivostjo mehanizma za reševanje sporov med vlagatelji in državami (ISDS), vzpostavljenega s Celovitim gospodarskim in trgovinskim sporazumom med Kanado na eni strani ter Evropsko unijo in njenimi državami članicami na drugi strani, s pravom Unije, ter visok delež odločb, ki jih je izdal veliki senat Sodišča, ki je v letu 2019 končal kar 82 zadev. Posebej je treba omeniti tudi naraščajoč delež odločb, izdanih v senatu treh sodnikov. V letu 2019 so namreč senati Sodišča v sestavi treh sodnikov s sodbo ali sklepom končali kar 351 zadev v primerjavi z 251 v letu 2018. To znatno povečanje, ki nastopa v okviru visoke delovne obremenitve, je mogoče delno pojasniti z željo Sodišča, da se tem sestavam zagotovi večji pomen tako, da se ob tem, ko se jim dodelijo primerne zadeve, po potrebi predstavijo sklepni predlogi, kar se je prej pri zadevah, ki se dodelijo takim sestavam, dogajalo redkeje. Delež odločb senatov petih sodnikov je bil v letu 2019 nekoliko višji, saj so te sestave v preteklem letu končale 343 zadev v primerjavi s 323 zadevami leto prej.

1| UL L 111 z dne 25. aprila 2019, str. 1.

Nazadnje, glede trajanja postopkov je treba navesti, da je na splošno ostalo nespremenjeno ali se je celo skrajšalo, kljub znatnemu povečanju števila zadev. V letu 2019 je povprečni čas obravnave zadev za predhodno odločanje namreč znašal 15,5 meseca (in 3,7 meseca za zadeve, obravnavane po nujnem postopku predhodnega odločanja) – v primerjavi s 16 meseci oziroma 3,1 meseca leta 2018 – medtem ko se je povprečni čas obravnave direktnih tožb in pritožb ustalil pri 19,1 meseca (v primerjavi z 18,8 meseca leta 2018) oziroma 11,1 meseca (v primerjavi s 13,4 meseca). Kot je bilo navedeno zgoraj, ti rezultati v večjem delu izhajajo iz povečane uporabe sklepov, še posebej na področju intelektualne in industrijske lastnine, na katerem je bilo veliko pritožb zavrženih oziroma zavrženih bodisi na podlagi člena 170a ali člena 170b Poslovnika Sodišča (novi mehanizem dopustitve pritožb) bodisi na podlagi njegovega člena 181.

III. Nerešene zadeve

Kot logična posledica povečanja števila vloženih zadev v letu 2019, ki presega povečanje števila končanih zadev kljub temu, da je to povečanje veliko, se je v primerjavi s prejšnjim letom povečalo tudi število nerešenih zadev, saj je to **31. decembra 2019 znašalo 1102 zadev** (1013 zadev, če se upoštevajo združitve zaradi medsebojne povezanosti).

V ta okvir je treba umestiti zlasti začetek veljavnosti mehanizma predhodne dopustitve pritožb 1. maja 2019, pa tudi spremembe, ki jih je Sodišče v preteklem letu uvedlo v svojem poslovniku, v Priporočilih nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja in v Praktičnih navodilih za stranke v zvezi z zadevami, predloženimi Sodišču. Namen teh sprememb, katerih obseg je bil opisan v prvem delu tega poglavja, je razjasniti, dopolniti ali poenostaviti določbe, ki urejajo postopek pred Sodiščem, ter natančneje opredeliti okvir odnosov, ki jih Sodišče vzdržuje z nacionalnimi sodišči in zastopniki strank. Navedene spremembe morajo Sodišču omogočiti, da nekoliko zajezi povečevanje števila zadev, vloženih pri njem, brez poseganja v druge ukrepe, ki bi lahko bili predlagani, ko bi nastopil čas, če bi se nadaljeval naraščajoči trend, da bi se olajšala obravnava nekaterih zadev ali ponovno uravnotežile pristojnosti med Sodiščem in Splošnim sodiščem.

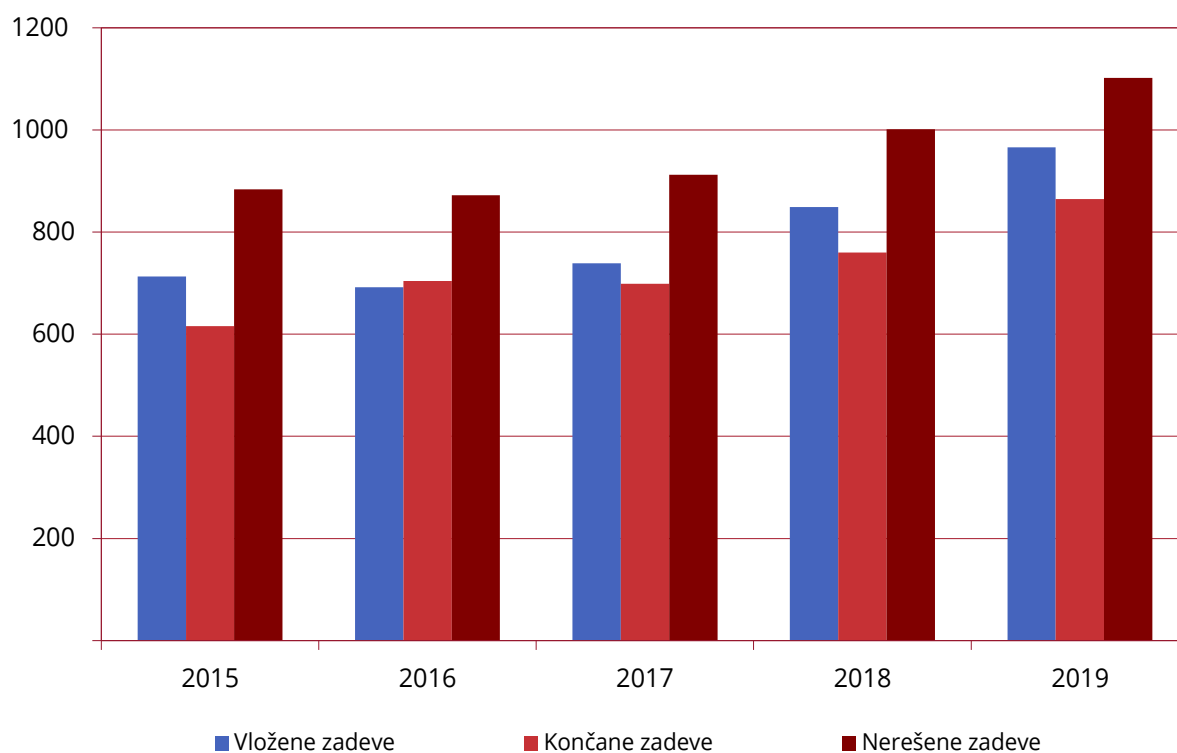

D | Sodna statistika Sodišča

I. Splošna dejavnost Sodišča – Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2015–2019)	151
II. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2015–2019)	152
III. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2015–2019)	153
IV. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2019)	154
V. Vložene zadeve – Predlogi za predhodno odločanje po državah članicah (2015–2019)	155
VI. Vložene zadeve – Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države (2015–2019)	156
VII. Končane zadeve – Vrste postopkov (2015–2019)	157
VIII. Končane zadeve – Sodbe, mnenja, sklepi (2019)	158
IX. Zadeve, zaključene s sodbo, mnenjem ali sklepom – Sestava (2015–2019)	159
X. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2015–2019)	160
XI. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2019)	161
XII. Končane zadeve – Sodbe zaradi neizpolnitve obveznosti države: izid postopka (2015–2019)	162
XIII. Končane zadeve – Pritožbe: izid postopka (2015–2019)	163
XIV. Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2015–2019)	164
XV. Nerešene zadeve 31. decembra – Vrste postopkov (2015–2019)	165
XVI. Nerešene zadeve 31. decembra – Sestava (2015–2019)	166
XVII. Hitri postopki (2015–2019)	167
XVIII. Nujni postopek predhodnega odločanja (2015–2019)	168
XIX. Začasne odredbe (2015–2019)	169
XX. Pritožbe iz člena 58a Statuta (2019)	170
XXI. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2019) – Vložene zadeve in sodbe ali mnenja	171
XXII. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2019) – Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe po državi članici in po letu	173
XXIII. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2019) – Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe po državi članici in po sodišču	175
XXIV. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2019) – Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti, vložene zoper države članice	178
XXV. Aktivnost sodnega tajništva Sodišča (2015–2019)	179

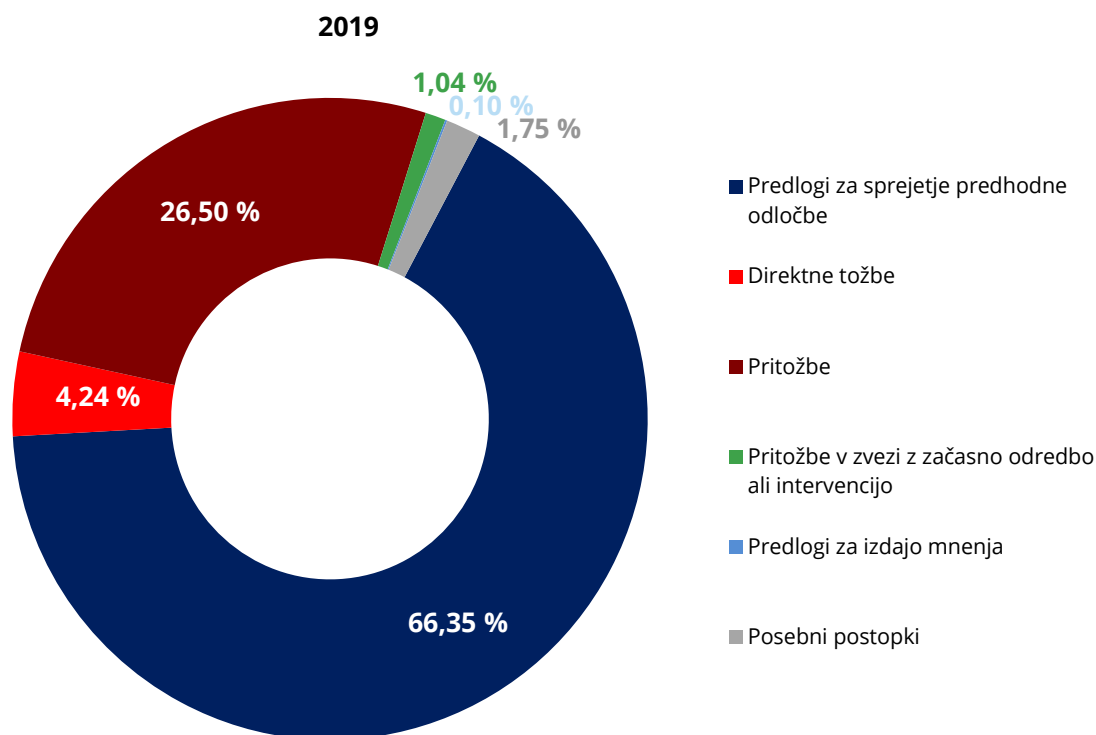
I. Splošna dejavnost Sodišča –

Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Vložene zadeve	713	692	739	849	966
Končane zadeve	616	704	699	760	865
Nerešene zadeve	884	872	912	1001	1102

II. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	436	470	533	568	641
Direktne tožbe	48	35	46	63	41
Pritožbe	206	168	141	193	256
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali	9	7	6	6	10
Predlogi za izdajo mnenja	3		1		1
Posebni postopki ¹	11	12	12	19	17
Skupaj	713	692	739	849	966
Predlogi za izdajo začasne odredbe	2	3	3	6	6

1) Za „posebne postopke“ se štejejo: brezplačna pravna pomoč, odmera stroškov, poprava, ugovor zoper zamudno sodbo, ugovor tretjega, razlaga, obnova postopka, preučitev predloga prvega generalnega pravobranilca za preveritev odločbe Splošnega sodišča, postopek rubeža, zadeve v zvezi z imuniteto.

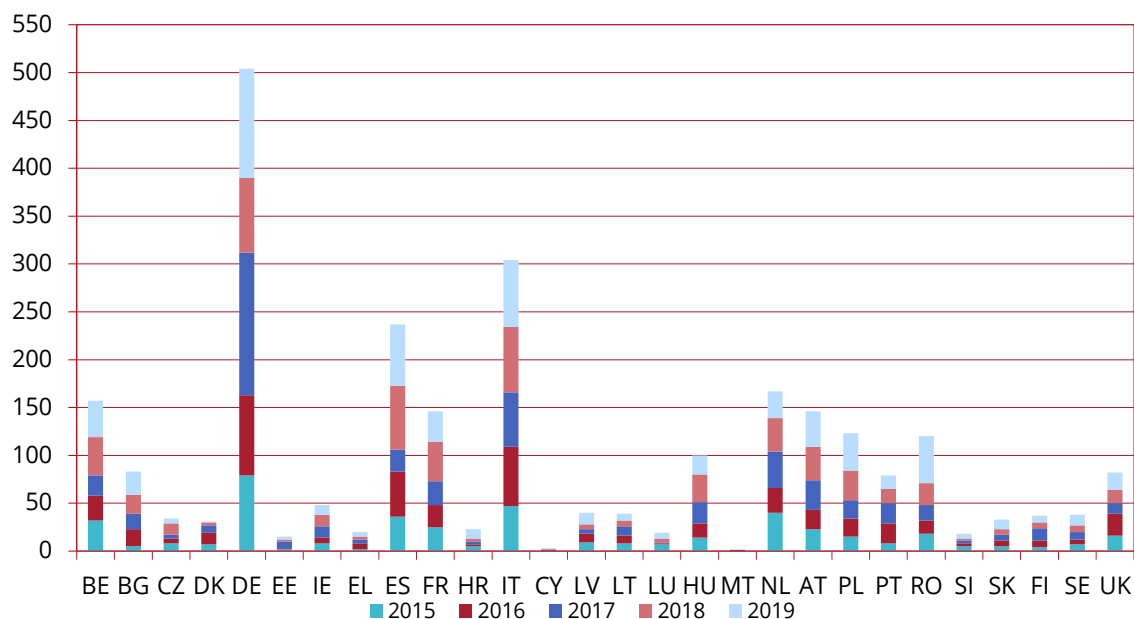
III. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Arbitražna klavzula			5	2	3
Carinska unija in skupna carinska tarifa	29	13	14	14	18
Dostop do dokumentov	7	6	1	10	5
Državljanstvo Unije	6	7	8	6	8
Državne pomoči	29	39	21	26	59
Ekonomska in monetarna politika	11	1	7	3	11
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	3		2		1
Energija	1	3	2	12	6
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	6	3	6	6	8
Industrijska politika	11	3	6	4	7
Intelktualna in industrijska lastnina	88	66	73	92	74
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport			2		
Javna naročila	26	19	23	28	27
Javno zdravje	10	1	1	4	6
Kmetijstvo	17	27	14	26	24
Konkurenca	40	35	8	25	42
Načela prava Unije	13	11	12	29	33
Obdavčitev	49	70	55	71	73
Območje svobode, varnosti in pravice	53	76	98	82	106
Okolje	47	30	40	50	47
Podjetniško pravo	1	7	1	2	3
Pravo institucij	24	22	26	34	38
Približevanje zakonodaje	22	34	41	53	29
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj	1				
Pristop novih držav			1		
Promet	27	32	83	39	54
Prosti pretok blaga	8	3	6	4	8
Prosti pretok kapitala	6	4	12	9	6
Prosto gibanje oseb	15	28	16	19	41
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	1	3	3	1	
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	5	2	2	1	3
Skupna ribiška politika	1	3	1	1	1
Skupna zunanja in varnostna politika	12	7	6	7	19
Socialna politika	32	33	43	46	41
Socialna varnost delavcev migrantov	7	10	7	14	2
Svoboda opravljanja storitev	24	15	18	37	12
Svoboda ustanavljanja	12	16	8	7	8
Trgovinska politika	15	20	8	5	10
Varstvo potrošnikov	40	23	36	41	73
Zunanje delovanje Evropske unije	3	4	3	4	4
Pogodba DEU	702	676	719	814	910
Varnostni nadzor				1	
Zaščita prebivalstva				1	1
Pogodba AE				2	1
Načela prava Unije				1	1
Pogodba EU				1	1
Kadrovski predpisi za uradnike		1	8	16	35
Postopek	9	13	12	12	16
Pravo institucij				2	
Privilegiji in imuniteta	2	2		2	3
Razno	11	16	20	32	54
SKUPAJ V CELOTI	713	692	739	849	966

IV. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2019)

	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Direktne tožbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj	Posebni postopki
Arbitražna klavzula			3			3	
Carinska unija in skupna carinska tarifa	18					18	
Dostop do dokumentov			4	1		5	
Državljanstvo Unije	8					8	
Državne pomoči	17	1	39	2		59	
Ekonomska in monetarna politika	3		8			11	
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija			1			1	
Energija	4	1	1			6	
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	7	1				8	
Industrijska politika	6	1				7	
Intelektualna in industrijska lastnina	15	1	58			74	
Javna naročila	25	1	1			27	
Javno zdravje	3		2	1		6	
Kmetijstvo	14	1	8	1		24	
Konkurenca	12		27	3		42	
Načela prava Unije	32	1				33	
Obdavčitev	67	5		1		73	
Območje svobode, varnosti in pravice	103	3				106	
Okolje	30	12	5			47	
Podjetniško pravo	2		1			3	
Pravo institucij	2	4	30	1		38	1
Približevanje zakonodaje	25	1	3			29	
Promet	51	3				54	
Prosti pretok blaga	8					8	
Prosti pretok kapitala	5	1				6	
Prosto gibanje oseb	40	1				41	
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)			3			3	
Skupna ribiška politika		1				1	
Skupna zunanja in varnostna politika			19			19	
Socialna politika	40		1			41	
Socialna varnost delavcev migrantov	2					2	
Svoboda opravljanja storitev	12					12	
Svoboda ustanavljanja	8					8	
Trgovinska politika	5		5			10	
Varstvo potrošnikov	72		1			73	
Zunanje delovanje Evropske unije	2		1		1	4	
Pogodba DEU	638	39	221	10	1	910	1
Zaščita prebivalstva		1				1	
Pogodba AE		1				1	
Načela prava Unije	1					1	
Pogodba EU	1					1	
Kadrovski predpisi za uradnike	1		34			35	
Postopek			1			16	15
Privilegiji in imuniteta	1	1				3	1
Razno	2	1	35			54	16
SKUPAJ V CELOTI	641	41	256	10	1	966	17

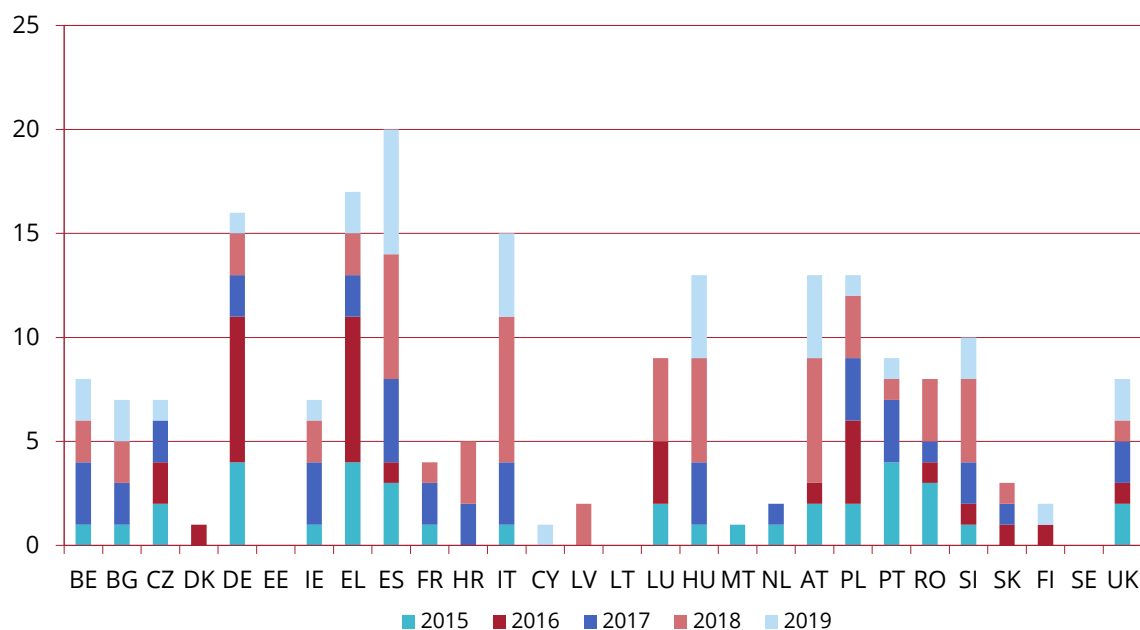
V. Vložene zadeve – Predlogi za predhodno odločanje po državah članicah (2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Belgija	32	26	21	40	38	157
Bolgarija	5	18	16	20	24	83
Češka	8	5	4	12	5	34
Danska	7	12	8	3	1	31
Nemčija	79	84	149	78	114	504
Estonija	2	1	7	2	3	15
Irska	8	6	12	12	10	48
Grčija	2	6	4	3	5	20
Španija	36	47	23	67	64	237
Francija	25	23	25	41	32	146
Hrvaška	5	2	3	3	10	23
Italija	47	62	57	68	70	304
Ciper				1	1	2
Latvija	9	9	5	5	12	40
Litva	8	8	10	6	7	39
Luksemburg	7	1	1	4	6	19
Madžarska	14	15	22	29	20	100
Malta		1			1	2
Nizozemska	40	26	38	35	28	167
Avstrija	23	20	31	35	37	146
Poljska	15	19	19	31	39	123
Portugalska	8	21	21	15	14	79
Romunija	18	14	16	23	49	120
Slovenija	5	3	3	2	5	18
Slovaška	5	6	6	6	10	33
Finska	4	7	13	6	7	37
Švedska	7	5	8	7	11	38
Združeno kraljestvo	16	23	11	14	18	82
Drugo ¹	1					1
Skupaj	436	470	533	568	641	2 648

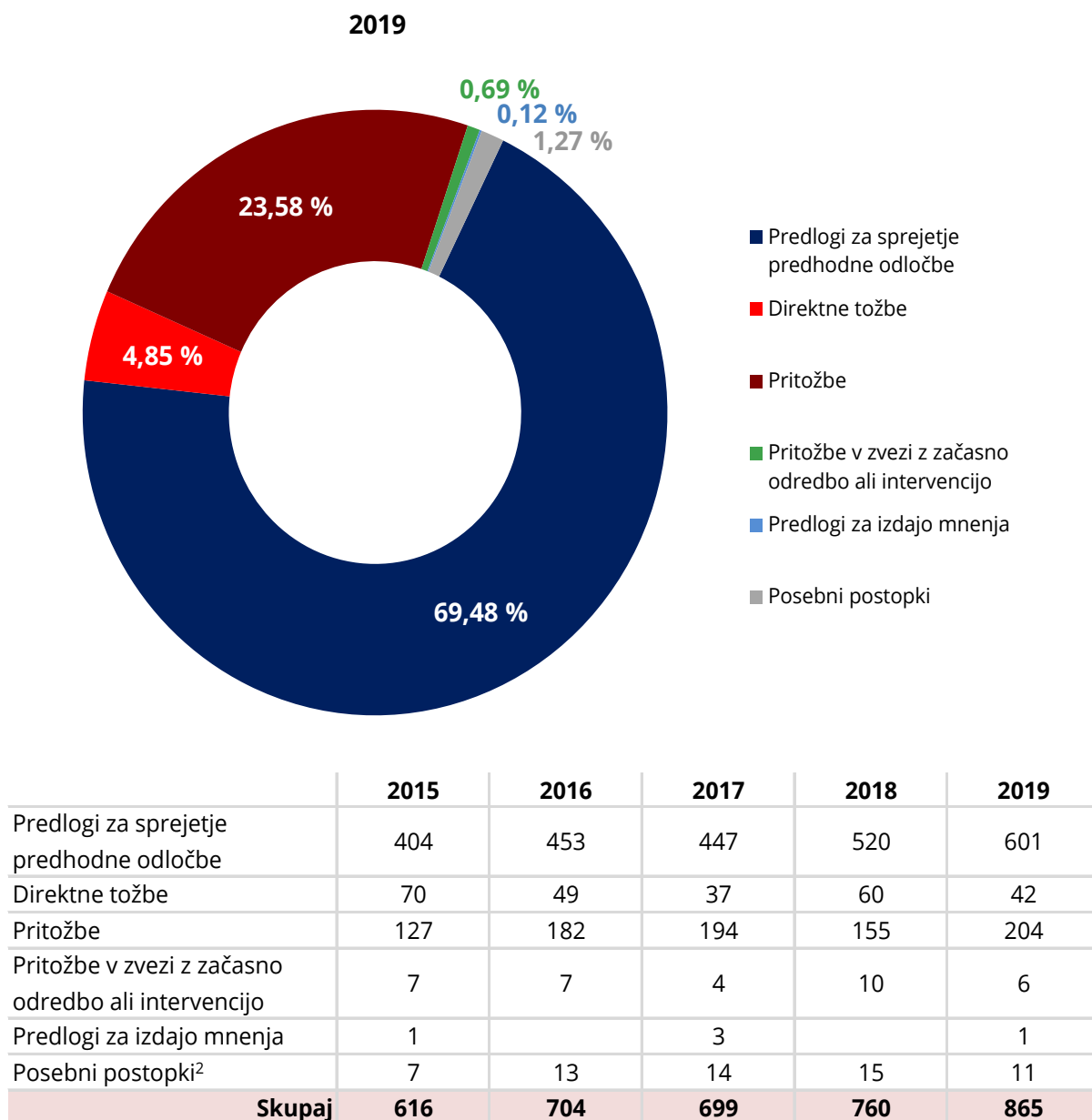
1| Zadeva C-169/15, *Montis Design* (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof)

VI. Vložene zadeve – Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Belgija	1		3	2	2	8
Bolgarija	1		2	2	2	7
Češka	2	2	2		1	7
Danska		1				1
Nemčija	4	7	2	2	1	16
Estonija						
Irska	1		3	2	1	7
Grčija	4	7	2	2	2	17
Španija	3	1	4	6	6	20
Francija	1		2	1		4
Hrvaška			2	3		5
Italija	1		3	7	4	15
Ciper					1	1
Latvija				2		2
Litva						
Luksemburg	2	3		4		9
Madžarska	1		3	5	4	13
Malta	1					1
Nizozemska	1		1			2
Avstrija	2	1		6	4	13
Poljska	2	4	3	3	1	13
Portugalska	4		3	1	1	9
Romunija	3	1	1	3		8
Slovenija	1	1	2	4	2	10
Slovaška		1	1	1		3
Finska		1			1	2
Švedska						
Združeno kraljestvo	2	1	2	1	2	8
Skupaj	37	31	41	57	35	201

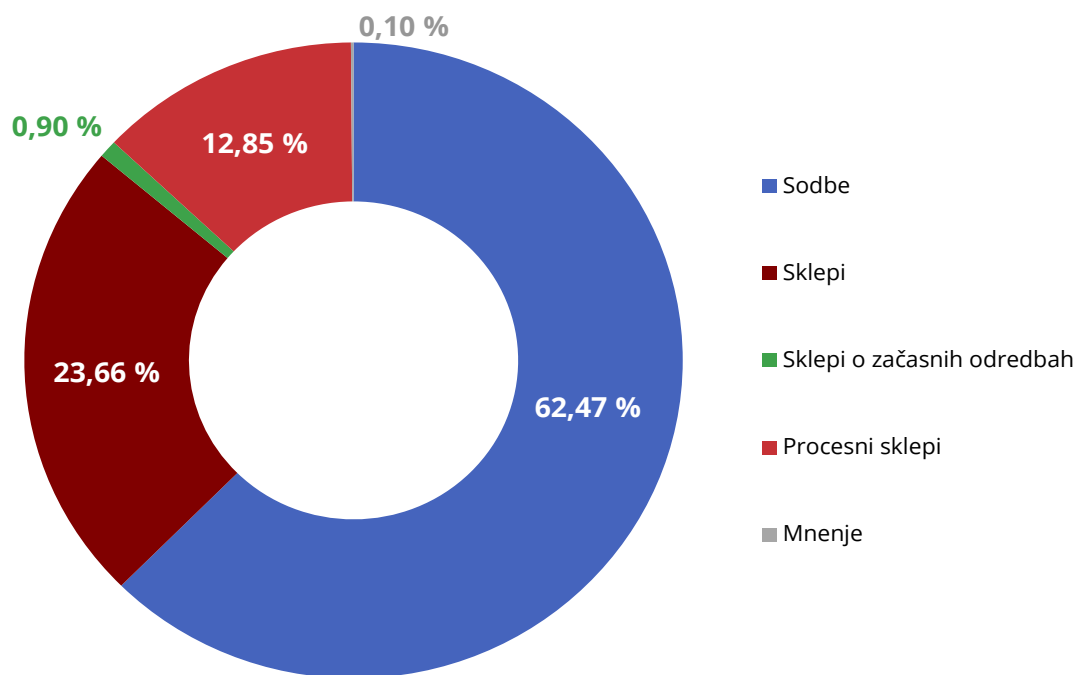
VII. Končane zadeve – Vrste postopkov (2015–2019)¹

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = je ena zadeva).

2| Kot „posebni postopki“ štejejo: brezplačna pravna pomoč, odmera stroškov, poprava, pritožba zoper zamudno sodbo, ugovor tretjega, razlaga, obnova postopka, preizkus predloga prvega generalnega pravobranilca za preveritev odločbe Splošnega sodišča, postopek zasega, zadeve s področja imunitete.

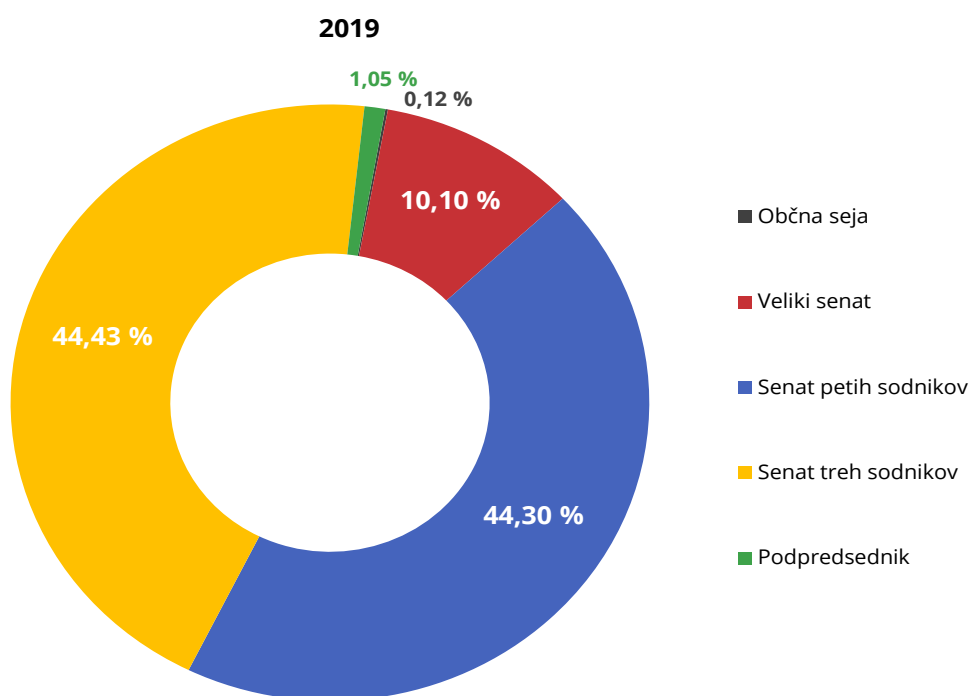
VIII. Končane zadeve – Sodbe, mnenja, sklepi (2019)¹

	Sodbe	Sklepi ²	Sklepi o začnih odredbah ³	Procesni sklepi ⁴	Mnenje	Skupaj
Predlogi za sprejetje	375	70		83		528
Direktne tožbe	32			9		41
Pritožbe	84	106	1	8		199
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo			6			6
Predlogi za izdajo mnenja					1	1
Posebni postopki		10		1		11
Skupaj	491	186	7	101	1	786

- 1| Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (en niz združenih zadev = je ena zadeva).
- 2| Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.
- 3| Sklepi, izdani na podlagi predloga, vloženega v skladu s členi 278 PDEU, 279 PDEU ali 280 PDEU ali v skladu z ustreznimi določbami PESAE ali na podlagi pritožbe, vložene zoper sklep o izdaji začasne odredbe ali zoper sklep o intervenciji.
- 4| Sklepi, s katerimi se postopek konča z izbrisom zadeve, z ustavitvijo postopka ali z vrnitvijo zadeve Splošnemu sodišču v ponovno odločanje.

IX. Zadeve, zaključene s sodbo, mnenjem ali sklepom – Sestava (2015-2019)¹

	2015			2016			2017			2018			2019		
	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Občna seja							1		1	1		1	1		1
Veliki senat	47		47	54		54	46		46	76		76	77		77
Senat petih sodnikov	298	20	318	280	20	300	312	10	322	300	15	315	317	21	338
Senat treh sodnikov	93	89	182	120	162	282	151	105	256	153	93	246	163	176	339
Podpredsednik		7	7		5	5		3	3		7	7		8	8
Skupaj	438	116	554	454	187	641	510	118	628	530	115	645	558	205	763

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = je ena zadeva).

2| Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

**X. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom –
Predmet pravnega sredstva (2015–2019)¹**

	2015	2016	2017	2018	2019
Arbitražna klavzula				3	2
Carinska unija in skupna carinska tarifa	20	27	19	12	12
Dostop do dokumentov	3	4	9	2	5
Državljanstvo Unije	4	8	5	10	7
Državne pomoči	26	26	33	29	20
Ekonomska in monetarna politika	3	10	2	3	7
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	4	2		1	
Energija	2		2	1	9
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	1	2	7	2	6
Industrijska politika	9	10	8	2	7
Intelektualna in industrijska lastnina	51	80	60	74	92
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1		2		
Javna naročila	14	31	15	22	20
Javno zdravje	5	4	5		6
Kmetijstvo	20	13	22	15	23
Konkurenca	23	30	53	12	20
Načela prava Unije	12	13	14	10	17
Obdavčitev	55	41	62	58	68
Območje svobode, varnosti in pravice	49	52	61	74	85
Okolje	27	53	27	33	50
Podjetniško pravo	1	1	4	1	1
Pravo institucij	27	20	27	28	28
Približevanje zakonodaje	24	16	29	28	44
Pristop novih držav		1		1	
Promet	9	20	17	38	25
Prosti pretok blaga	9	5	2	6	2
Prosti pretok kapitala	8	7	1	13	8
Prosto gibanje oseb	13	12	17	24	25
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	1	3	2	3	1
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	1	1	7	1	1
Skupna ribiška politika	3	1	2	2	2
Skupna zunanja in varnostna politika	6	11	10	5	8
Socialna politika	30	23	26	42	36
Socialna varnost delavcev migrantov	14	5	6	10	12
Svoboda opravljanja storitev	17	14	13	21	23
Svoboda ustanavljanja	17	27	10	13	5
Trgovinska politika	4	14	14	6	11
Varstvo potrošnikov	29	33	20	19	38
Vseevropska omrežja		1			
Zaposlovanje	1				
Zunanje delovanje Evropske unije	1	5	1	3	4
Pogodba DEU	544	626	614	627	730
Zaščita prebivalstva	1				1
Pogodba AE	1				1
Načela prava Unije					1
Pogodba EU					1
Kadrovski predpisi za uradnike	3		1	7	18
Postopek	4	14	13	10	11
Pravo institucij					2
Privilegiji in imuniteta	2	1		1	
Razno	9	15	14	18	31
SKUPAJ V CELOTI	554	641	628	645	763

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = je ena zadeva).

XI. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2019)¹

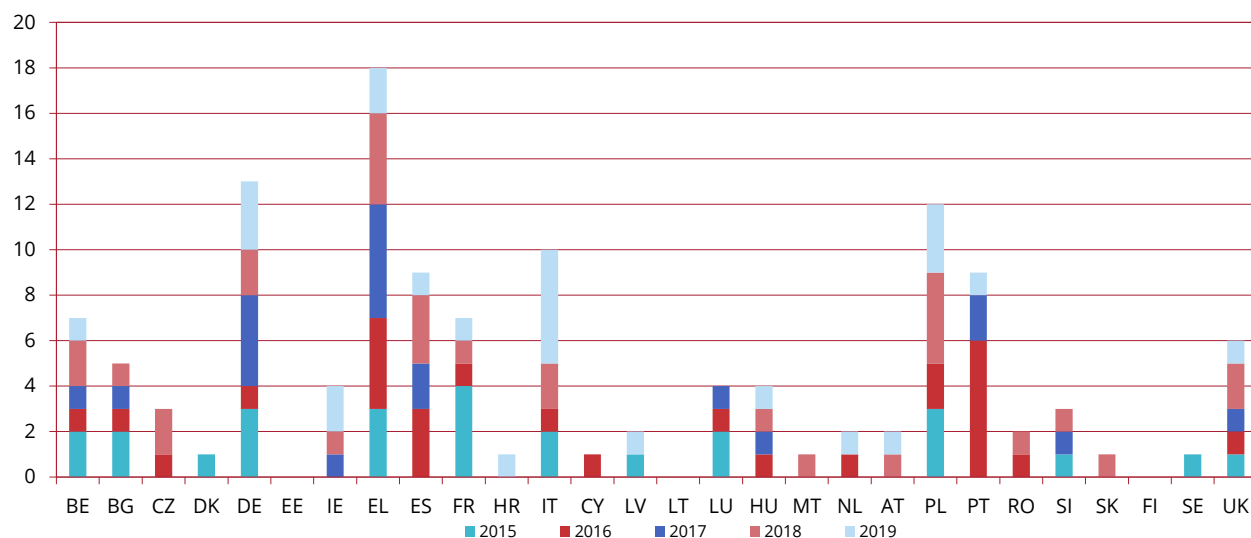
	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Arbitražna klavzula	2		2
Carinska unija in skupna carinska tarifa	12		12
Dostop do dokumentov	2	3	5
Državljanstvo Unije	7		7
Državne pomoči	12	8	20
Ekonomska in monetarna politika	7		7
Energija	8	1	9
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	6		6
Industrijska politika	7		7
Intelektualna in industrijska lastnina	31	61	92
Javna naročila	15	5	20
Javno zdravje	6		6
Kmetijstvo	19	4	23
Konkurenca	16	4	20
Načela prava Unije	10	7	17
Obdavčitev	61	7	68
Območje svobode, varnosti in pravice	73	12	85
Okolje	48	2	50
Podjetniško pravo		1	1
Pravo institucij	8	20	28
Približevanje zakonodaje	35	9	44
Promet	21	4	25
Prosti pretok blaga	2		2
Prosti pretok kapitala	4	4	8
Prosto gibanje oseb	16	9	25
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	1		1
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	1		1
Skupna ribiška politika	2		2
Skupna zunanja in varnostna politika	7	1	8
Socialna politika	28	8	36
Socialna varnost delavcev migrantov	11	1	12
Svoboda opravljanja storitev	18	5	23
Svoboda ustanavljanja	5		5
Trgovinska politika	11		11
Varstvo potrošnikov	29	9	38
Zunanje delovanje Evropske unije	4		4
Pogodba DEU	545	185	730
Zaščita prebivalstva	1		1
Pogodba AE	1		1
Načela prava Unije	1		1
Pogodba EU	1		1
Kadrovski predpisi za uradnike	9	9	18
Postopek		11	11
Pravo institucij	2		2
Razno	11	20	31
SKUPAJ V CELOTI	558	205	763

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = je ena zadeva).

2| Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

XII. Končane zadeve –

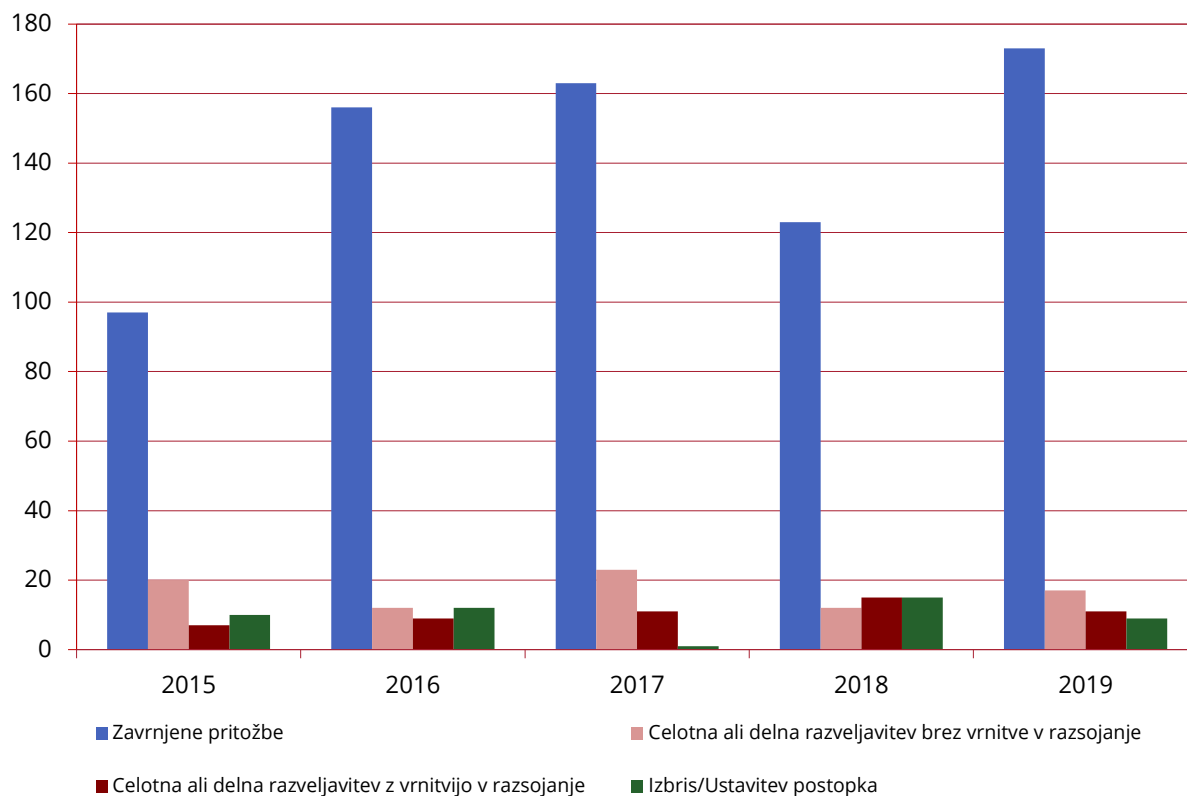
Sodbe zaradi neizpolnitve obveznosti države: izid postopka (2015–2019)¹

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Belgija	2		1		1		2		1	
Bolgarija	2		1		1		1			
Češka			1				2			1
Danska	1							1		
Nemčija	3		1		4		2	1	3	
Estonija										
Irska		1			1		1		2	
Grčija	3		4		5		4		2	
Španija			3		2		3		1	1
Francija	4		1				1		1	
Hrvaška									1	
Italija	2		1				2		5	1
Ciper			1							
Latvija	1								1	
Litva										
Luksemburg	2		1		1					
Madžarska			1		1		1		1	
Malta				1			1			
Nizozemska			1	1					1	
Avstrija				1			1	1	1	
Poljska	3	1	2				4		3	
Portugalska			6		2				1	
Romunija			1				1			
Slovenija	1				1		1			
Slovaška		2					1			
Finska										
Švedska	1									
Združeno kraljestvo	1	1	1	1	1		2		1	
Skupaj	26	5	27	4	20		30	3	25	3

1| Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (en niz združenih zadev = je ena zadeva).

XIII. Končane zadeve – Pritožbe: izid postopka (2015-2019)^{1 2} (sodbe in sklepi)

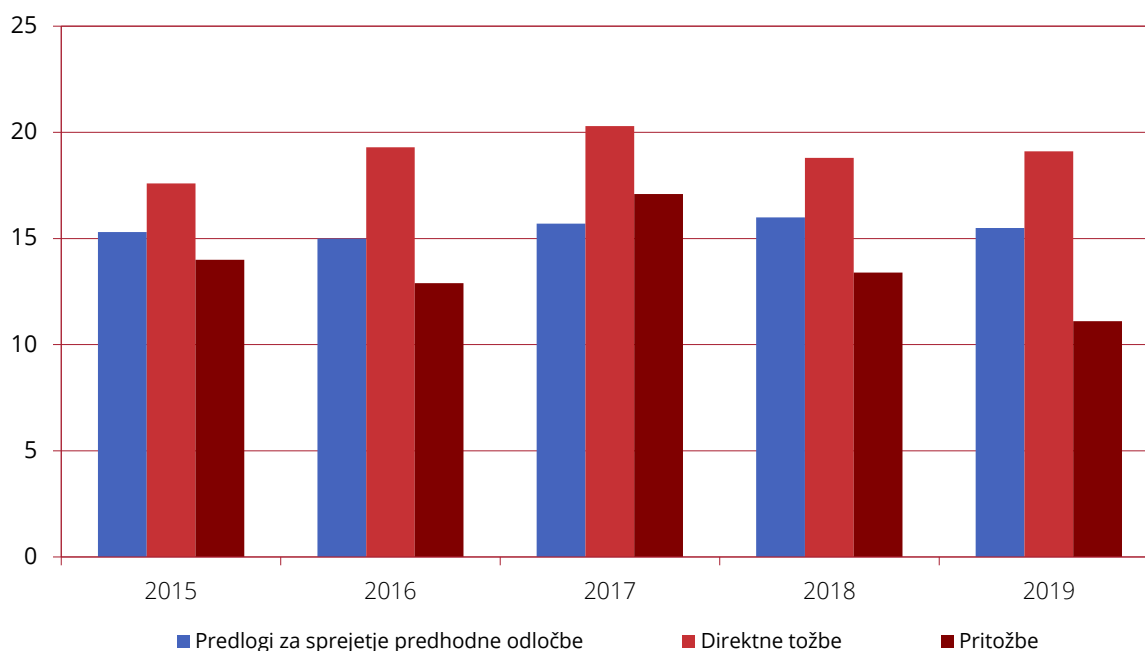

	2015			2016			2017			2018			2019		
	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Zavržene pritožbe	37	60	97	63	93	156	103	60	163	59	64	123	63	110	173
Celotna ali delna razveljavitev brez vrnitve v razsojanje	19	1	20	12		12	23		23	11	1	12	17		17
Celotna ali delna razveljavitev z vrnitvijo v razsojanje	6	1	7	9		9	11		11	14	1	15	9	2	11
Izbris/Ustavitev postopka		10	10		12	12		1	1		15	15		9	9
Skupaj	62	72	134	84	105	189	137	61	198	84	81	165	89	121	210

1| Podrobnejše informacije glede pritožb, vloženih zoper odločbe Splošnega sodišča, so vključene v sodno statistiko tega sodišča.

2| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = je ena zadeva). Vključujejo tudi pritožbe iz člena 58a Protokola o Statutu Sodišča Evropske unije in razglašene za nedopustne na podlagi členov 170a in 170b Poslovnika. Za več informacij glede mehanizma iz člena 58a Statuta, glej tabelo XX tega poročila.

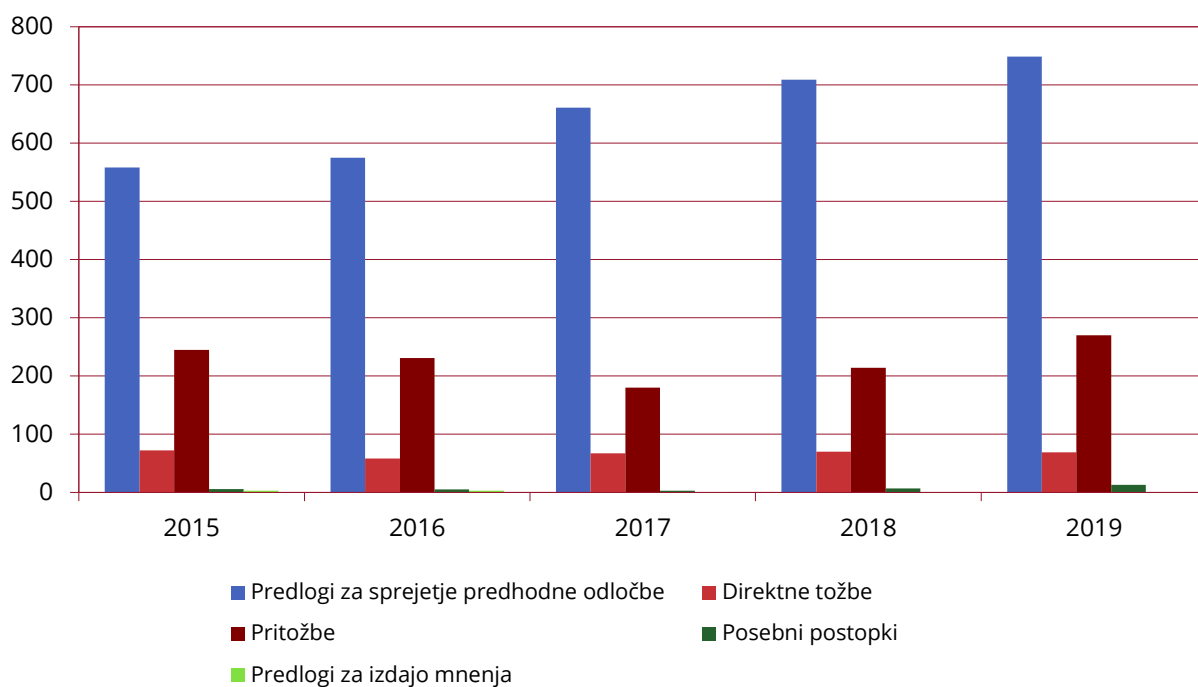
XIV. Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2015–2019)¹
(sodbe in sklepi)

	2015	2016	2017	2018	2019
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	15,3	15	15,7	16	15,5
Nujni postopek predhodnega odločanja	1,9	2,7	2,9	3,1	3,7
Hitri postopki	5,3	4	8,1	2,2	9,9
Direktne tožbe	17,6	19,3	20,3	18,8	19,1
Hitri postopki				9	10,3
Pritožbe	14	12,9	17,1	13,4	11,1
Hitri postopki		10,2			

1| Pri izračunu trajanja postopkov so izključeni: zadeve, v katerih je bila izdana vmesna sodba ali v katerih so bili izvedeni pripravljalni ukrepi, mnenja, posebni postopki (in sicer: brezplačna pravna pomoč, odmera stroškov, poprava, ugovor zoper zamudno sodbo, ugovor tretjega, razlaga, obnova postopka, preučitev predloga prvega generalnega pravobranilca za preveritev odločbe Splošnega sodišča, postopek rubeža in zadeve v zvezi z imuniteto); postopki, ki se končajo s sklepom o izbrisu zadeve, s sklepom o ustavitvi postopka ali s sklepom o vrnitvi zadeve v ponovno odločanje Splošnemu sodišču; postopki za izdajo začasnih odredb ter pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo.

XV. Nerešene zadeve 31. decembra – Vrste postopkov (2015–2019)¹

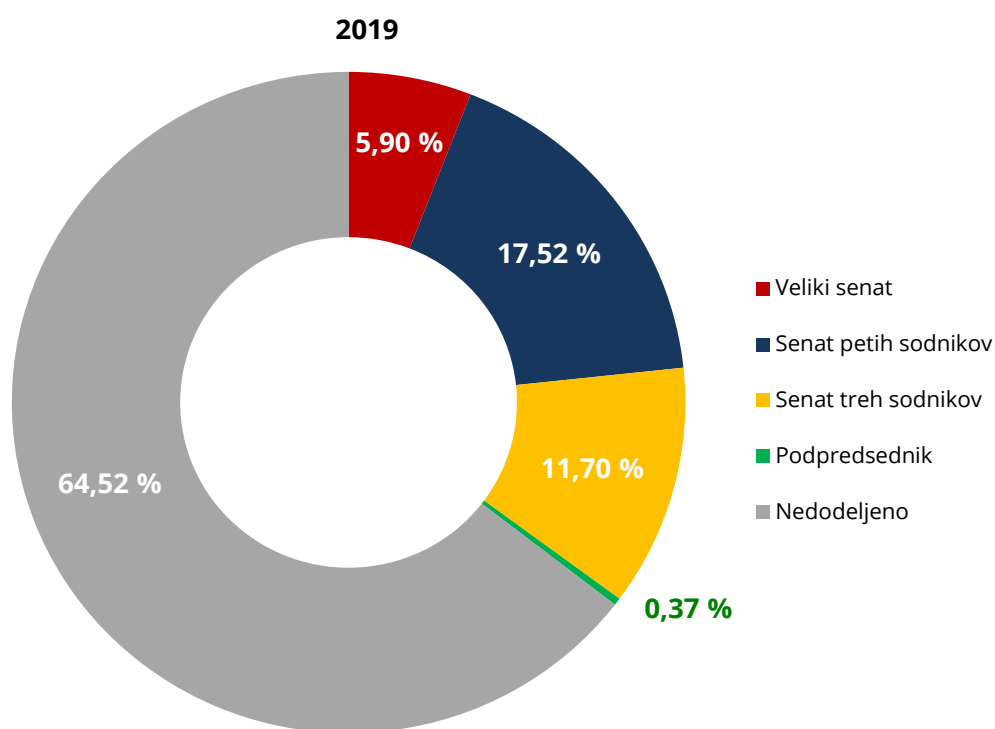

	2015	2016	2017	2018	2019
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	558	575	661	709	749
Direktne tožbe	72	58	67	70	69
Pritožbe	245	231	180	214	270
Posebni postopki	6	5	3	7	13
Predlogi za izdajo mnenja ²	3	3	1	1	1
Skupaj	884	872	912	1001	1102

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = je ena zadeva).

2| Kot „posebni postopki“ štejejo: brezplačna pravna pomoč, odmera stroškov, poprava, pritožba zoper zamudno sodbo, ugovor tretjega, razlaga, obnova postopka, preizkus predloga prvega generalnega pravobranilca za preveritev odločbe Splošnega sodišča, postopek zasega, zadeve s področja imunitete.

XVI. Nerešene zadeve 31. decembra – Sestava (2015–2019)¹

	2015	2016	2017	2018	2019
Občna seja		1		1	
Veliki senat	38	40	76	68	65
Senat petih sodnikov	203	215	194	236	192
Senat treh sodnikov	54	75	76	77	130
Podpredsednik	2	2	4	1	4
Nedodeljeno	587	539	562	618	711
Skupaj	884	872	912	1001	1102

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = je ena zadeva).

XVII. Hitri postopki (2015-2019)

Predlogi za obravnavo po hitrem postopku¹

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	18	20	30	33	50	151
Direktne tožbe			1	3	3	7
Pritožbe		1		1	4	6
Posebni postopki					1	1
Skupaj	18	21	31	37	58	165

Predlogi za obravnavo po hitrem postopku - izid postopka²

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Ugoditev	1	4	4	9	3	21
Zavrnitev	23	12	30	17	56	138
Ustavitev postopka ³		4	1	3	1	9
Nerešene zadeve	3	4		8	6	21
Skupaj	27	24	35	37	66	189

1| V tej tabeli navedene številke prikazujejo število predlogov, vloženih v tem letu, neodvisno od leta vložitve zadeve, na katero se predlog nanaša.

2| V tej tabeli navedene številke se nanašajo na število odločb, sprejetih v tem letu v zvezi s predlogom za obravnavo po hitrem postopku, neodvisno od leta vložitve takega predloga.

3| O predlogu ni bilo treba formalno odločiti zaradi izbrisa zadeve ali zaradi končanja zadeve s sodbo ali sklepom.

XVIII. Nujni postopek predhodnega odločanja (2015–2019)

Predlogi za uvedbo nujnega postopka predhodnega odločanja¹

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah	4		5	5		14
Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah	5	7	6	8	10	36
Policijsko sodelovanje					4	4
Meje, azil in imigracije	2	5	4	5	5	21
Drugo				1	1	2
Skupaj	11	12	15	19	20	77

Predlogi za uvedbo nujnega postopka predhodnega odločanja - izid postopka²

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Ugoditev	5	9	4	12	11	41
Zavrnitev	5	4	11	7	7	34
Nerešene zadeve	1				2	3
Skupaj	11	13	15	19	20	78

1| V tej tabeli navedene številke prikazujejo število predlogov, vloženih v tem letu, neodvisno od leta vložitve zadeve, na katero se predlog nanaša.

2| V tej tabeli navedene številke se nanašajo na število sprejetih odločitev v tem letu v zvezi s predlogi za obravnavo po nujnem postopku, neodvisno od leta vložitve takega predloga.

XIX. Začasne odredbe (2015-2019)

Predlogi za izdajo začasne odredbe¹

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Državne pomoči				2	1	3
Industrijska politika			1			1
Javna naročila			1			1
Kmetijstvo		1			1	2
Konkurenca	2			1	3	6
Načela prava Unije				1		1
Okolje		1	1			2
Pravo institucij				2		2
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje		1				1
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)					1	1
Skupaj	2	3	3	6	6	20

Začasne odredbe - izid postopka²

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Ugoditev		2	1	5	1	9
Zavrnitev		3		3	4	10
Nerešene zadeve	2		2		1	5
Skupaj	2	5	3	8	6	24

1| V tej tabeli navedene številke prikazujejo število predlogov, vloženih v tem letu, neodvisno od leta vložitve zadeve, na katero se predlog nanaša.

2| V tej tabeli navedene številke se nanašajo na število odločb, sprejetih v tem letu v zvezi s predlogom za izdajo začasne odredbe, neodvisno od leta vložitve takega predloga.

XX. Pritožbe iz člena 58a Statuta (2019)

Pritožbe zoper odločitev Splošnega sodišča v zvezi z odločitvijo neodvisnega odbora za pritožbe

	2019
Urad Evropske unije za intelektualno lastnino	36
Urad Skupnosti za rastlinske sorte	2
Skupaj	38

Odločitve o dopustnosti pritožbe¹

	2019
Dopustnost	
Nedopustnost	27
Nedopustna	2
Brez odločitve	
Skupaj	29

1| V tej tabeli navedene številke prikazujejo število predlogov, vloženih v tem letu, neodvisno od leta vložitve zadeve, na katero se predlog nanaša.

XXI. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952-2019) – Vložene zadeve in sodbe ali mnenja

Leta	Vložene zadeve ¹							Sodbe/mnenja ²
	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Direktne tožbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1 218				1324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

1| V tej tabeli navedene številke se nanašajo na vse zadeve, vložene pri Sodišču, z izjemo posebnih postopkov.

2| V tem stolpcu navedene številke prikazujejo število sodb ali mnenj, ki jih je izdalo Sodišče, ob upoštevanju združitve zadev zaradi povezanosti (vrsta združenih zadev = ena zadeva).

Leta	Vložene zadeve ¹							Sodbe/mnenja ²
	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Direktne tožbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
2017	533	46	141	6	1	727	3	466
2018	568	63	193	6		830	6	462
2019	641	41	256	10	1	949	6	491
Skupaj	11.358	9134	2653	144	28	23.317	379	12.443

1| V tej tabeli navedene številke se nanašajo na vse zadeve, vložene pri Sodišču, z izjemo posebnih postopkov.

2| V tem stolpcu navedene številke prikazujejo število sodb ali mnenj, ki jih je izdalo Sodišče, ob upoštevanju združitve zadev zaradi povezanosti (vrsta združenih zadev = ena zadeva).

XXII. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952-2019) -

Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe po državi članici in po letu

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Drugo ¹	Skupaj
1961																			1											1
1962																			5											5
1963																1			5											6
1964												2							4											6
1965					4					2									1											7
1966																			1											1
1967	5				11					3						1			3											23
1968	1				4					1		1							2											9
1969	4				11					1						1														17
1970	4				21					2		2							3											32
1971	1				18					6		5				1			6											37
1972	5				20					1		4							10											40
1973	8				37					4		5				1			6											61
1974	5				15					6		5							7								1			39
1975	7			1	26					15		14				1			4								1			69
1976	11				28		1			8		12							14								1			75
1977	16			1	30		2			14		7							9								5			84
1978	7			3	46		1			12		11							38								5			123
1979	13			1	33		2			18		19				1			11								8			106
1980	14			2	24		3			14		19							17								6			99
1981	12			1	41					17		11				4			17								5			108
1982	10			1	36					39		18							21								4			129
1983	9			4	36		2			15		7							19								6			98
1984	13			2	38		1			34		10							22								9			129
1985	13				40		2			45		11				6			14								8			139
1986	13			4	18		4	2	1	19		5				1			16								8			91
1987	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19								9			144
1988	30			4	34				1	38		28				2			26								16			179
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1					14			139
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2					12			141
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3					14			186
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18			1					18			162

>>>

1| Zadeva **Campina Melkunie** (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof), C-265/00.
Zadeva **Miles in drugi** (Odbor za pritožbe Evropskih šol), C-196/09.
Zadeva **Montis Design** (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof), C-169/15.

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Drugo ¹	Skupaj
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2			6	7	18			239
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21			1	4	51		2	11	10	17	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17			3	3	77		1	14	17	24	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59		2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1			1	5	6	16	265
2008	24			1	6	71		2	1	9	17	12				3	4	6	34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
2015	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	436
2016	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20	19	21	14	3	6	7	5	23		470
2017	21	16	4	8	149	7	12	4	23	25	3	57		5	10	1	22		38	31	19	21	16	3	6	13	8	11		533
2018	40	20	12	3	78	2	12	3	67	41	3	68	1	5	6	4	29		35	35	31	15	23	2	6	6	7	14		568
2019	38	24	5	1	114	3	10	5	64	32	10	70	1	12	7	6	20	1	28	37	39	14	49	5	10	7	11	18		641
Skupaj	919	161	74	196	2 641	30	125	190	591	1 052	24	1 583	9	77	68	102	207	4	1 076	593	197	203	211	27	60	128	152	655	3	11.358

1] Zadeva **Campina Melkunie** (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof), C-265/00.

Zadeva **Miles in drugi** (Odbor za pritožbe Evropskih šol), C-196/09.

Zadeva **Montis Design** (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof), C-169/15.

XXIII. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2019) –**Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe po državi članici in po sodišču**

			Skupaj
Belgija	Cour constitutionnelle	42	
	Cour de cassation	100	
	Conseil d'État	95	
	Druga sodišča	682	919
Bolgarija	Върховен касационен съд	6	
	Върховен административен съд	24	
	Druga sodišča	131	161
Češka	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	10	
	Nejvyšší správní soud	33	
	Druga sodišča	31	74
Danska	Højesteret	36	
	Druga sodišča	160	196
Nemčija	Bundesverfassungsgericht	2	
	Bundesgerichtshof	248	
	Bundesverwaltungsgericht	149	
	Bundesfinanzhof	336	
	Bundesarbeitsgericht	44	
	Bundessozialgericht	77	
	Druga sodišča	1785	2641
Estonija	Riigikohus	14	
	Druga sodišča	16	30
Irska	Supreme Court	39	
	High Court	46	
	Druga sodišča	40	125
Grčija	Άρειος Πάγος	13	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	61	
	Druga sodišča	116	190
Španija	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	107	
	Druga sodišča	483	591
Francija	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	140	
	Conseil d'État	149	
	Druga sodišča	762	1052
Hrvaška	Ustavni sud		
	Vrhovni sud	1	
	Visoki upravni sud	1	
	Visoki prekršajni sud		
	Druga sodišča	22	24

>>>

Italija	Corte Costituzionale	4	
	Corte suprema di Cassazione	170	
	Consiglio di Stato	204	
	Druga sodišča	1205	1583
Ciper	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Druga sodišča	5	9
Latvija	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa	2	
	Druga sodišča	54	77
Litva	Konstitucinis Teismas	2	
	Auksciausiasis Teismas	23	
	Vyriausiasis administracinis teismas	25	
	Druga sodišča	18	68
Luksemburg	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	28	
	Cour administrative	33	
	Druga sodišča	40	102
Madžarska	Kúria	31	
	Fővárosi Ítéltábla	8	
	Szegedi Ítéltábla	4	
	Druga sodišča	164	207
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Druga sodišča	4	4
Nizozemska	Hoge Raad	301	
	Raad van State	131	
	Centrale Raad van Beroep	69	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	166	
	Tariefcommissie	35	
	Druga sodišča	374	1076
Avstrija	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	137	
	Verwaltungsgerichtshof	111	
	Druga sodišča	340	593
Poljska	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	29	
	Naczelny Sąd Administracyjny	53	
	Druga sodišča	114	197
Portugalska	Supremo Tribunal de Justiça	16	
	Supremo Tribunal Administrativo	65	
	Druga sodišča	122	203
Romunija	Înalta Curte de Casație și Justiție	22	
	Curtea de Apel	102	
	Druga sodišča	87	211

>>>

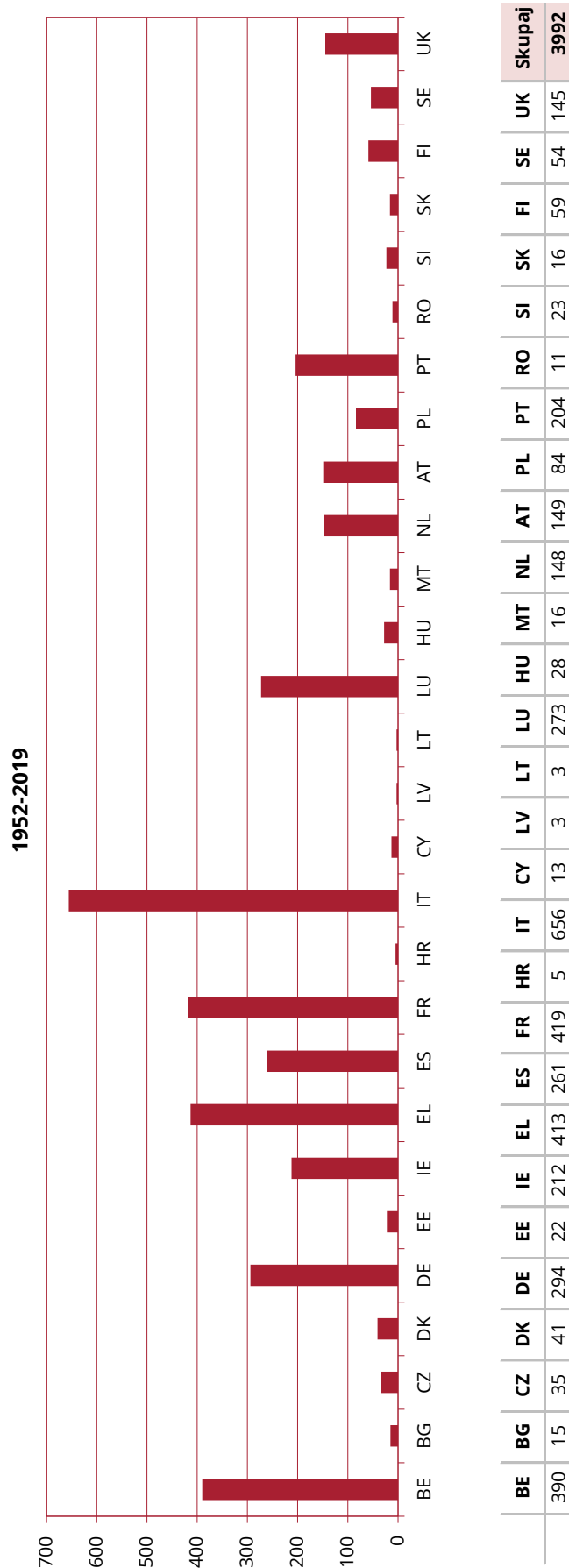
Slovenija	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	19	
	Druga sodišča	7	27
Slovaška	Ústavný súd	1	
	Najvyšší súd	22	
	Druga sodišča	37	60
Finska	Korkein oikeus	26	
	Korkein hallinto-oikeus	63	
	Työtuomioistuin	5	
	Druga sodišča	34	128
Švedska	Högsta Domstolen	25	
	Högsta förvaltningsdomstolen	37	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Druga sodišča	81	152
Združeno kraljestvo	House of Lords	40	
	Supreme Court	18	
	Court of Appeal	94	
	Druga sodišča	503	655
Drugo	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	2	
	Odbor za pritožbe Evropskih šol ²	1	3
Skupaj			11.353

1| Zadeva *Campina Melkunie*. C-265/00.
Zadeva *Montis Design*, C-169/15.

2| Zadeva *Miles in drugi*, C-196/09.

XXIV. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2019) –

Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti, vložene zoper države članice

XXV. Aktivnost sodnega tajništva Sodišča (2015–2019)

Vrsta intervencije	2015	2016	2017	2018	2019
Dokazila, vpisana v vpisnik sodnega tajništva	89.328	93.215	99.266	108.247	113.563
Procesni akti, vloženi prek e-Curie (odstotek)	69 %	75 %	73 %	75 %	80 %
Sklicane in opravljene obravnave	256	270	263	295	270
Sklicane in opravljene obravnave za predstavitev sklepnih predlogov	239	319	301	305	296
Sodbe, mnenja in sklepi, s katerimi se postopek konča, ki so bili vročeni strankam	570	645	654	684	785
Zapisniki o obravnavi (navedbe, sklepni predlogi in sodbe)	894	1001	1033	1062	1058
Obvestilo v UL glede vložnih zadev	639	660	679	695	818
Obvestilo v UL glede končanih zadev	546	522	637	661	682

E | Sestava Sodišča

Protokolarni vrstni red 31. decembra 2019)

Prva vrsta, od leve proti desni:

prvi generalni pravobranilec M. Szpunar, predsednika senatov M. Vilaras in A. Arabadjiev, podpredsednica Sodišča R. Silva de Lapuerta, predsednik Sodišča K. Lenaerts, predsednik senata J.-C. Bonichot, predsednica senata A. Prechal, predsednika senatov E. Regan in M. Safjan

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodnik M. Ilešič, generalna pravobranilka J. Kokott, predsednica senata L. S. Rossi, predsedniki senatov S. Rodin, P. G. Xuereb in I. Jarukaitis, sodnika E. Juhász in J. Malenovský

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodniki F. Biltgen, D. Šváby, T. von Danwitz in L. Bay Larsen, generalna pravobranilka E. Sharpston, sodnica C. Toader, sodnik C. Vajda, sodnica K. Jürimäe

Četrta vrsta, od leve proti desni:

sodnik N. J. Piçarra, generalna pravobranilca M. Bobek in M. Campos Sánchez-Bordona, sodnik C. Lycourgos, generalni pravobranilci H. Saugmandsgaard Øe, E. Tanchev in G. Hogan

Peta vrsta, od leve proti desni:

sodnik N. Jääskinen, generalna pravobranilca P. Pikamäe in G. Pitruzzella, sodnika A. Kumin in N. Wahl, sodni tajnik A. Calot Escobar

1. Spremembe v sestavi Sodišča leta 2019

Slavnostna seja z dne 6. februarja 2019

Predstavniki vlad držav članic so s sklepom z dne 1. februarja 2019 za obdobje od 5. februarja 2019 do 6. oktobra 2024 za generalnega pravobranilca na Sodišču imenovali Priita Pikamäeja namesto Nilsa Wahla.

Na Sodišču je 6. februarja 2019 potekala slavnostna seja ob prenehanju funkcije in odhodu Nilsa Wahla ter ob prisegi in nastopu funkcije Priita Pikamäeja.

Slavnostna seja z dne 20. marca 2019

Predstavniki vlad držav članic so s sklepom z dne 6. marca 2019 za obdobje od 20. marca 2019 do 6. oktobra 2024 za sodnika na Sodišču imenovali Andreasa Kumina namesto Marie Berger.

Na Sodišču je 20. marca 2019 potekala slavnostna seja ob prenehanju funkcije in odhodu Marie Berger ter ob prisegi in nastopu funkcije Andreasa Kumina.

9. junij 2019

Smrt Yvesa Bota, generalnega pravobranilca na Sodišču od 7. oktobra 2006.

17. junij 2019

Parlament Republike Latvije je 29. maja 2019 za predsednika republike izvolil Egilsa Levitsa, sodnika na Sodišču od 11. maja 2004. Egils Levits je zato s 17. junijem 2019 odstopil s funkcije sodnika Sodišča.

Slavnostna seja z dne 7. oktobra 2019

Niilo Jääskinen je bil s sklepom z dne 1. februarja 2019 za obdobje od 7. oktobra 2019 do 6. oktobra 2021 imenovan za sodnika na Sodišču namesto Allana Rosasa.

Poleg tega je bil Nils Wahl s sklepom z dne 10. julija 2019 za obdobje od 7. oktobra 2019 do 6. oktobra 2024 imenovan za sodnika na Sodišču namesto Carla Gustava Fernlunda.

Na Sodišču je 7. oktobra 2019 potekala slavnostna seja ob prenehanju funkcije in odhodu Allana Rosasa in Carla Gustava Fernlunda ter ob prisegi in nastopu funkcije Niila Jääskinena in Nilsa Wahla.

2. Protokolarni vrstni red

Na dan 31. decembra 2019

K. LENAERTS, predsednik
R. SILVA de LAPUERTA, podpredsednica
J.-C. BONICHOT, predsednik prvega senata
A. ARABADJIEV, predsednik drugega senata
A. PRECHAL, predsednica tretjega senata
M. VILARAS, predsednik četrtega senata
E. REGAN, predsednik petega senata
M. SZPUNAR, prvi generalni pravobranilec
M. SAFJAN, predsednik šestega senata
S. RODIN, predsednik devetega senata
P. G. XUEREB, predsednik sedmega senata
L. S. ROSSI, predsednica osmega senata
I. JARUKAITIS, predsednik desetega senata
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
E. JUHÁSZ, sodnik
M. ILEŠIČ, sodnik
J. MALENOVSKÝ, sodnik
L. BAY LARSEN, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
T. von DANWITZ, sodnik
C. TOADER, sodnica
D. ŠVÁBY, sodnik
C. VAJDA, sodnik
F. BILTGEN, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
C. LYCOURGOS, sodnik
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, generalni pravobranilec
H. Saugmandsgaard ØE, generalni pravobranilec
M. BOBEK, generalni pravobranilec
E. TANCHEV, generalni pravobranilec
N. PIÇARRA, sodnik
G. HOGAN, generalni pravobranilec
G. PITRUZZELLA, generalni pravobranilec
P. PIKAMÄE, generalni pravobranilec
A. KUMIN, sodnik
N. JÄÄSKINEN, sodnik
N. WAHL, sodnik

A. CALOT ESCOBAR, sodni tajnik

3. Nekdanji člani Sodišča

(po nastopu funkcije)

Sodniki in generalni pravobranilci

Massimo PILOTTI, sodnik (1952-1958), predsednik od 1952 do 1958 (†)
Petrus SERRARENS, sodnik (1952-1958) (†)
Otto RIESE, sodnik (1952-1963) (†)
Louis DELVAUX, sodnik (1952-1967) (†)
Jacques RUEFF, sodnik (1952-1959 in 1960-1962) (†)
Charles Léon HAMMES, sodnik (1952-1967), predsednik od 1964 do 1967 (†)
Adrianus VAN KLEFFENS, sodnik (1952-1958) (†)
Maurice LAGRANGE, generalni pravobranilec (1952-1964) (†)
Karl ROEMER, generalni pravobranilec (1953-1973) (†)
Rino ROSSI, sodnik (1958-1964) (†)
Nicola CATALANO, sodnik (1958-1962) (†)
Andreas Matthias DONNER, sodnik (1958-1979), predsednik od 1958 do 1964 (†)
Alberto TRABUCCHI, sodnik (1962-1972), nato generalni pravobranilec (1973-1976) (†)
Robert LECOURT, sodnik (1962-1976), predsednik od 1967 do 1976 (†)
Walter STRAUSS, sodnik (1963-1970) (†)
Riccardo MONACO, sodnik (1964-1976) (†)
Joseph GAND, generalni pravobranilec (1964-1970) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS, sodnik (1967-1984), predsednik od 1980 do 1984 (†)
Pierre PESCATORE, sodnik (1967-1985) (†)
Hans KUTSCHER, sodnik (1970-1980), predsednik od 1976 do 1980 (†)
Alain Louis DUTHEILLET DE LAMOTHE, generalni pravobranilec (1970-1972) (†)
Henri MAYRAS, generalni pravobranilec (1972-1981) (†)
Cearbhall Ó DÁLAIGH, sodnik (1973-1974) (†)
Max SØRENSEN, sodnik (1973-1979) (†)
Jean-Pierre WARNER, generalni pravobranilec (1973-1981) (†)
Alexander J. MACKENZIE STUART, sodnik (1973-1988), predsednik od 1984 do 1988 (†)
Gerhard REISCHL, generalni pravobranilec (1973-1981) (†)
Aindrias O'KEEFFE, sodnik (1974-1985) (†)
Francesco CAPOTORTI, sodnik (1976), nato generalni pravobranilec (1976-1982) (†)
Giacinto BOSCO, sodnik (1976-1988) (†)
Adolphe TOUFFAIT, sodnik (1976-1982) (†)
Thijmen KOOPMANS, sodnik (1979-1990) (†)
Ole DUE, sodnik (1979-1994), predsednik od 1988 do 1994 (†)
Ulrich EVERLING, sodnik (1980-1988)
Alexandros CHLOROS, sodnik (1981-1982) (†)
Sir Gordon SLYNN, generalni pravobranilec (1981-1988), nato sodnik (1988-1992) (†)
Simone ROŽÈS, generalna pravobranilka (1981-1984)
Pieter VERLOREN van THEMAAT, generalni pravobranilec (1981-1986) (†)
Fernand GRÉVISSE, sodnik (1981-1982 et 1988-1994) (†)
Kai BAHLMANN, sodnik (1982-1988) (†)
G. Federico MANCINI, generalni pravobranilec (1982-1988), nato sodnik (1988-1999) (†)
Yves GALMOT, sodnik (1982-1988) (†)

Constantinos KAKOURIS, sodnik (1983-1997) (†)
 Carl Otto LENZ, generalni pravobranilec (1984-1997)
 Marco DARMON, generalni pravobranilec (1984-1994) (†)
 René JOLIET, sodnik (1984-1995) (†)
 Thomas Francis O'HIGGINS, sodnik (1985-1991) (†)
 Fernand SCHOCKWEILER, sodnik (1985-1996) (†)
 Jean MISCHO, generalni pravobranilec (1986-1991 in 1997-2003) (†)
 José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA, sodnik (1986-2000)
 José Luís da CRUZ VILAÇA, generalni pravobranilec (1986-1988)
 Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS, sodnik (1986-2003), predsednik od 1994 do 2003
 Manuel DIEZ de VELASCO, sodnik (1988-1994) (†)
 Manfred ZULEEG, sodnik (1988-1994) (†)
 Walter VAN GERVEN, generalni pravobranilec (1988-1994) (†)
 Francis Geoffrey JACOBS, generalni pravobranilec (1988-2006)
 Giuseppe TESAURO, generalni pravobranilec (1988-1998)
 Paul Joan George KAPTEYN, sodnik (1990-2000)
 Claus Christian GULMANN, generalni pravobranilec (1991-1994), nato sodnik (1994-2006)
 John L. MURRAY, sodnik (1991-1999)
 David Alexander Ogilvy EDWARD, sodnik (1992-2004)
 Antonio Mario LA PERGOLA, sodnik (1994 et 1999-2006), generalni pravobranilec (1995-1999) (†)
 Georges COSMAS, generalni pravobranilec (1994-2000)
 Jean-Pierre PUISSOCHET, sodnik (1994-2006)
 Philippe LÉGER, generalni pravobranilec (1994-2006)
 Günter HIRSCH, sodnik (1994-2000)
 Michael Bendik ELMER, generalni pravobranilec (1994-1997)
 Peter JANN, sodnik (1995-2009)
 Hans RAGNEMALM, sodnik (1995-2000) (†)
 Leif SEVÓN, sodnik (1995-2002)
 Nial FENNELLY, generalni pravobranilec (1995-2000)
 Melchior WATHELET, sodnik (1995-2003), generalni pravobranilec (2012-2018)
 Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER, generalni pravobranilec (1995-2009) (†)
 Romain SCHINTGEN, sodnik (1996-2008)
 Krateros IOANNOU, sodnik (1997-1999) (†)
 Siegbert ALBER, generalni pravobranilec (1997-2003)
 Antonio SAGGIO, generalni pravobranilec (1998-2000) (†)
 Vassilios SKOURIS, sodnik (1999-2015), predsednik od 2003 do 2015
 Fidelma O'KELLY MACKEN, sodnica (1999-2004)
 Ninon COLNERIC, sodnica (2000-2006)
 Stig von BAHR, sodnik (2000-2006)
 Antonio TIZZANO, generalni pravobranilec (2000-2006), nato sodnik (2006-2018), podpredsednik od 2015 do 2018
 José Narciso da CUNHA RODRIGUES, sodnik (2000-2012)
 Christiaan Willem Anton TIMMERMANS, sodnik (2000-2010)
 Leendert A. GEELHOED, generalni pravobranilec (2000-2006) (†)
 Christine STIX-HACKL, generalna pravobranilka (2000-2006)
 Allan ROSAS, sodnik (2002-2019)
 Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO, generalni pravobranilec (2003-2009)
 Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN, sodnik (2004-2012)
 Jerzy MAKARCZYK, sodnik (2004-2009)
 Pranas KÜRIS, sodnik (2004-2010)

Georges ARESTIS, sodnik (2004-2014)
Anthony BORG BARTHET, sodnik (2004-2018)
Ján KLUČKA, sodnik (2004-2009)
Uno LÖHMUS, sodnik (2004-2013)
Egils LEVITS, sodnik (2004-2019)
Aindrias Ó CAOIMH, sodnik (2004-2015)
Paolo MENGOZZI, generalni pravobranilec (2006-2018)
Pernilla LINDH, sodnica (2006-2011)
Yves BOT, generalni pravobranilec (2006-2019) (†)
Ján MAZÁK, generalni pravobranilec (2006-2012)
Verica TRSTENJAK, generalna pravobranilka (2006-2012)
Jean-Jacques KASEL, sodnik (2008-2013)
Maria BERGER, sodnica (2009-2019)
Niilo JÄÄSKINEN, generalni pravobranilec (2009-2015)
Pedro CRUZ VILLALÓN, generalni pravobranilec (2009-2015)
Egidijus JARAŠIŪNAS, sodnik (2010-2018)
Carl Gustav FERNLUND, sodnik (2011-2019)
Nils WAHL, generalni pravobranilec (2012-2019)

Predsedniki

Massimo PILOTTI (1952-1958) (†)
Andreas Matthias DONNER (1958-1964) (†)
Charles Léon HAMMES (1964-1967) (†)
Robert LECOURT (1967-1976) (†)
Hans KUTSCHER (1976-1980) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS (1980-1984) (†)
Alexander John MACKENZIE STUART (1984-1988) (†)
Ole DUE (1988-1994) (†)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSÍAS (1994-2003)
Vassilios SKOURIS (2003-2015)

Sodni tajniki

Albert VAN HOUTTE (1953-1982) (†)
Paul HEIM (1982-1988)
Jean-Guy GIRAUD (1988-1994)
Roger GRASS (1994-2010)

Poglavje 2

Splošno Sodišče

A | Dejavnost Splošnega sodišča leta 2019

Marc van der Woude, predsednik Splošnega sodišča

Leto 2019 je bilo v mnogo pogledih za Splošno sodišče posebej pomembno.

Prvič, Splošno sodišče je lahko v letu 2019 proslavilo 30 let svojega obstoja. Prvi člani Splošnega sodišča, ustanovljenega s sklepom Sveta z dne 24. oktobra 1988, so namreč funkcije nastopili 25. septembra 1989. V počastitev te obletnice je Splošno sodišče organiziralo konferenco z naslovom „Splošno sodišče Evropske unije v digitalni dobi“, na kateri sta bili obravnavani dve tematiki: „Dostopnost sodišč“ ter „Učinkovita in kakovostna sodišča“. Splošno sodišče je ob tej priložnosti združilo številne predstavnike evropskih, nacionalnih in mednarodnih institucij ter profesorje prava, sodnike in odvetnike iz vseh držav članic. Gradivo s te zelo kakovostne konference je na voljo na spletnem mestu Curia.

Drugič, Splošno sodišče je bilo deležno velikih sprememb z vidika svoje sestave, tako zaradi delne zamenjave na tem sodišču kot tudi zaradi izvajanja tretje faze reforme sodne ureditve institucije. Splošno sodišče je najprej 20. marca 2019 sprejelo sodnico R. Frendo kot zamenjavo za sodnika P. G. Xuereba, ki je bil 8. oktobra 2018 imenovan na Sodišče. Na slovesnosti, organizirani 26. septembra 2019, se je Splošno sodišče lahko poklonilo osmim sodnikom, ki so zapustili to sodišče, in sicer sodnici I. Pelikánovi ter sodnikom G. Berardisu, E. Bieliūnasu, L. Calvu-Sotelu Ibáñezu-Martínu, A. Dittrich Preku, E. Perillu, M. Preku in I. Ulloi Rubiu. Na slavnostni seji, ki je bila istega dne, je Splošno sodišče lahko sprejelo 14 novih članov, in sicer sodnice T. Perišin, O. Porchio, T. R. Pynnä, P. Škvařilová-Pelzl, M. Stancu in G. Steinfatt ter sodnike G. Hesseja, J. Laitenbergerja, R. Mastroiannija, J. Martína y Péreza de Nanclaresa, I. Nömma, R. Norkusa, M. Sampola Pucurulla in L. Truchota. Splošno sodišče je 31. decembra 2019 sestavljalo 52 članov.

Tretjič, za pripravo na izvajanje te tretje faze reforme je Splošno sodišče sprejelo sklop ukrepov, katerih namen je v razumnem roku zagotoviti kakovostno pravosodje. Prvi ukrep se nanaša na število senatov Splošnega sodišča, ki ga je bilo treba zaradi večjega števila sodnikov povečati z devet na deset, pri čemer ima vsak senat pet sodnikov¹. Poleg tega, zaradi spodbujanja izmenjav med sodniki teh senatov ti ne zasedajo več z dvema možnostma sestave treh sodnikov, ki jima predseduje isti predsednik senata, temveč s šestimi možnostmi sestave po sistemu rotacije.

Drugi ukrep, vzpostavljen od 30. septembra 2019, se nanaša na uvedbo določene ravni specializacije senatov na področjih intelektualne lastnine in javnih uslužbencev. Tako je bilo odločeno, da bo šest senatov obravnavalo prvo kategorijo zadev in da bodo štirje senati odgovorni za drugo kategorijo zadev. Vse preostale kategorije sporov bodo še naprej porazdeljene med vse senate. Poleg tega se bo dodeljevanje vseh zadev senatom tako na področjih, ki sta predmet specializacije, kot na preostalih področjih še naprej izvajalo po sistemu vrstnega reda, katerega delovanje je mogoče prilagoditi za upoštevanje delovne obremenitve in medsebojne povezanosti zadev. Zадnjenavedeno odstopanje pomeni, da se zadeve, ki se nanašajo na isti izpodbijani akt ali v katerih je izpostavljena podobna problematika, načeloma dodelijo istemu senatu, celo istemu sodniku poročevalcu.

Tretji ukrep se nanaša na sestavo velikega senata, ki je bila spremenjena, da bi se sodnikom, ki niso predsedniki senatov, omogočilo pogostejše zasedanje v tej sestavi 15 sodnikov. Od 26. septembra 2019 veliki senat sestavljajo predsednik, podpredsednik, omejeno število predsednikov senatov, sodniki senata, ki mu je bila zadeva prvotno dodeljena, in drugi sodniki, ki so izbrani izmenično glede na senioriteto in obrnjeno senioriteto.

1| Po potrebi bo lahko dva od teh senatov sestavljalo šest sodnikov.

Četrtrič, Splošno sodišče je presodilo, da je pomembno v sodno dejavnost bolj vključevati predsednika in podpredsednika, pri tem pa upoštevati njune posebne odgovornosti, ki niso združljive z dejavnostjo sodnika, ki v celoti sodeluje v sestavah. Tako predsednik nadomesti zadržanega sodnika v razširjenih sestavah petih sodnikov, podpredsednik pa sodeluje v razširjenih sestavah petih sodnikov za eno zadevo na senat in na leto. V tem okviru je treba poudariti, da je Splošno sodišče potrdilo, da je glavna naloga podpredsednika zagotavljanje doslednosti in kakovosti sodne prakse.

Vsi ti ukrepi bi morali Splošnemu sodišču omogočiti, da zagotovi, da zadnja faza reforme pripelje do rezultatov, zlasti kar zadeva nadaljnje zmanjševanje trajanja postopkov in bolj sistematično dodeljevanje zadev razširjenim sestavam petih ali petnajstih sodnikov.

Petič, kljub izzivom, ki sta jih povzročila izvajanje zadnje faze reforme in delna zamenjava na Splošnem sodišču, je to uspelo doseči zadovoljive rezultate. Statistično gledano sta število vloženih zadev (939) in število končanih zadev (874) – ob upoštevanju vložitve velike skupine povezanih zadev konec leta – na splošno poravnani, število nerešenih zadev pa znaša 1398. Ta zadovoljivi položaj se kaže v času obravnave zadev, ki še naprej sledi svojemu upadajočemu trendu. Trajanje postopkov pri zadevah, rešenih s sodbo in sklepom, je v letu 2019 namreč znašalo 17 mesecev v primerjavi z 20 meseci leta 2018 in približno 26 meseci v prvih letih prejšnjega desetletja. To jasno izboljšanje je ena od koristi reforme sodne ureditve Unije. Še ena korist zadeva možnost, da Splošno sodišče pogostejše zaseda v sestavah petih sodnikov v zadevah, v katerih je to potrebno, in tako povečuje avtoriteto svojih sodb. Od leta 2016 se število zadev, o katerih odločijo razširjene sestave, giblje okrog 60 zadev na leto v primerjavi z manj kot desetimi v začetku prejšnjega desetletja.

B | Sodna praksa Splošnega sodišča leta 2019

Savvas Papasavvas, podpredsednik

Trendi sodne prakse

Analiza odločb, ki jih je Splošno sodišče izdalo v letu 2019, znova omogoča ugotoviti raznolikost obravnavanih področij in pomembnost sporov, ki jih je navedeno sodišče rešilo. Splošno sodišče je, da bi se soočilo s temi izzivi, enako kot v lanskem letu redno in pogosto uporabilo možnost, ki mu jo nudi člen 50 Statuta Sodišča Evropske unije, da zaseda v senatu petih sodnikov. Kar zadeva obravnavana vprašanja, je Splošno sodišče večkrat moralo sankcionirati nespoštovanje načel, ki jih vzpostavlja pravo Unije, in temeljnih pravic. V letu 2019 je prav tako imelo priložnost natančneje opredeliti več postopkovnih vprašanj. Kot prvostopenjsko sodišče je moralo poleg tega obravnavati nova vprašanja, kot tudi zadeve, ki so s pravnega in ekonomskega vidika izjemno pomembne.

Splošno sodišče je kot porok spoštovanja načel prava Unije v sodbi z dne 10. januarja 2019, **RY/Komisija** (T-160/17, [EU:T:2019:1](#)), odločbo Evropske komisije o odpovedi pogodbe o zaposlitvi začasnega uslužbenca za nedoločen čas, ki je bila sprejeta zaradi izgube zaupanja, razglasilo za nično zaradi kršitve pravice tega uslužbenca do izjave, določene v členu 41(2)(a) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Poleg tega je Splošno sodišče v sodbah z dne 11. julija 2019, **Yanukovych/Svet** (T-244/16 in T-285/17, [EU:T:2019:502](#)) ter **Klymenko/Svet** (T-274/18, [EU:T:2019:509](#)), razglasilo ničnost več aktov Sveta Evropske unije¹ o omejevalnih ukrepih zaradi razmer v Ukrajini, v delu, v katerem je bilo ime tožečih strank, nekdanjega predsednika in nekdanjega ukrajinskega ministra za prihodke in dajatve, ohranjeno na seznamu oseb, subjektov in organov, za katere se uporabljajo ti omejevalni ukrepi. Splošno sodišče je ob uporabi načel sodne prakse, ki izhajajo iz sodbe z dne 19. decembra 2018, **Azarov/Svet** (C-530/17 P, [EU:C:2018:1031](#)), menilo, da ni bilo dokazano, da je Svet pred sprejetjem izpodbijanih aktov preveril, ali so ukrajinski pravosodni organi spoštovali pravico tožečih strank do obrambe in njuno pravico do učinkovitega sodnega varstva. Zato je iz tega razloga izpodbijane akte razglasilo za nične.

Splošno sodišče je bilo poleg tega pozvano, da poda pojasnila glede nekaterih vidikov v zvezi z dopustnostjo tožb. Tako je Splošno sodišče v sklepu z dne 30. aprila 2019, **Romunija/Komisija** (T-530/18, v pritožbenem postopku², [EU:T:2019:269](#)), pojasnilo začetek teka roka za vložitev ničnostne tožbe zoper posamični akt, kadar je bil ta akt ne le vročen njegovemu naslovniku, temveč tudi objavljen. Splošno sodišče je menilo, da je treba za določitev začetka teka tega roka upoštevati datum objave v Uradnem listu, kadar je bila ta objava, ki je pogoj za začetek veljavnosti akta, določena s Pogodbo DEU, oziroma datum uradnega obvestila v drugih primerih, ki so navedeni v členu 297(2), tretji pododstavek, PDEU, med katere spadajo sklepi, v katerih je določeno, na koga so naslovljeni. Splošno sodišče je ob uporabi teh načel presodilo, da je bila tožba, ki jo je Romunija vložila 7. septembra 2018, prepozna in da jo je bilo treba zavreči kot nedopustno. Poleg tega je

1] V obravnavanem primeru je bila v zadevah T-244/16 in T-285/17 predlagana ničnost Sklepa Sveta (SZVP) 2016/318 z dne 4. marca 2016 (UL 2016, L 60, str. 76) in Izvedbene uredbe Sveta (EU) 2016/311 z dne 4. marca 2016 (UL 2016, L 60, str. 1) ter Sklepa Sveta (SZVP) 2017/381 z dne 3. marca 2017 (UL 2017, L 58, str. 34) in Izvedbene uredbe Sveta (EU) 2017/374 z dne 3. marca 2017 (UL 2017, L 58, str. 1), v zadevi T-274/18 pa Sklepa Sveta (SZVP) 2018/333 z dne 5. marca 2018 (UL 2018, L 63, str. 48) in Izvedbene uredbe Sveta (EU) 2018/326 z dne 5. marca 2018 (UL 2018, L 63, str. 5).

2] Zadeva C-498/19 P, **Romunija/Komisija**.

Splošno sodišče v sodbi z dne 20. septembra 2019, **Venezuela/Svet** (T-65/18, v pritožbenem postopku³, [EU:T:2019:649](#)), obravnavalo vprašanje dopustnosti tožb, ki jih vložijo tretje države. V zvezi s tem je Splošno sodišče, potem ko je ugotovilo, da Bolivarska republika Venezuela kot država ni bila izrecno in posebej navedena v izpodbijanih določbah ter da je poleg tega ni bilo mogoče enačiti z gospodarskim subjektom, ki običajno opravlja gospodarsko dejavnost, menilo, da izpodbijane določbe niso vplivale neposredno na pravni položaj te države in je tožbo zavrglo kot nedopustno.

Splošno sodišče se je prav tako srečalo z novimi pravnimi vprašanji, kot v sodbi z dne 10. septembra 2019, **Poljska/Komisija** (T-883/16, v pritožbenem postopku⁴, [EU:T:2019:567](#)), v kateri je ugodilo ničnostni tožbi, ki jo je Republika Poljska vložila zoper sklep Komisije o potrditvi spremembe sistema za izvzetje plinovoda OPAL, ki jo je predlagal nemški regulativni organ,⁵ zaradi kršitve načela energetske solidarnosti, ki je določeno v členu 194(1) PDEU, ki ga je preučevalo prvič. Enako je Splošno sodišče v sodbi z dne 12. decembra 2019, **Conte/EUIPO (CANNABIS STORE AMSTERDAM)** (T-683/18, [EU:T:2019:855](#)), zavrnilo tožbo zoper odločbo odbora za pritožbe pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), s katero je bila zavrnjena registracija znamke CANNABIS STORE AMSTERDAM, ker nasprotuje javnemu redu. Splošno sodišče ni še nikoli analiziralo znamke, ki se jo lahko razume tako, kot da se nanaša na prepovedane droge z vidika člena 7(1)(f) Uredbe 2017/1001⁶. Poleg tega se je Splošno sodišče 20. septembra 2019 v sodbi **BASF Grenzach/ECHA** (T-125/17, [EU:T:2019:638](#)), prvič izreklo o nalogi in pristojnostih komisije za pritožbe pri Evropski agenciji za kemikalije (ECHA). Natančneje, Splošno sodišče je določilo obseg in intenzivnost nadzora, ki ga je opravila ta komisija v okviru pritožbe, vložene pri njej zoper odločbo ECHA, s katero so se zahtevale dodatne informacije v zvezi z evalvacijo snovi triklozan na podlagi Uredbe (ES) št. 1907/2006⁷. Nazadnje je treba navesti tudi sodbo z dne 8. maja 2019, **Stemcor London in Samac Steel Supplies/Komisija** (T-749/16, [EU:T:2019:310](#)), s katero je Splošno sodišče zavrnilo tožbo za razglasitev ničnosti Izvedbene uredbe (EU) 2016/1329⁸, ki določa retroaktivno obračunanje dokončne protidampinške dajatve na uvoz nekaterih hladno valjanih ploščatih izdelkov iz jekla s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Ruske federacije. V tej sodbi se je Splošno sodišče prvič izreklo o mehanizmu, ki je določen v členu 10(4) osnovne uredbe na področju protidampinških dajatev⁹, ki Komisiji

3| Zadeva C-872/19 P, **Venezuela/Svet**.

4| Zadeva C-848/19 P, **Nemčija/Poljska**.

5| Sklep Komisije C(2016) 6950 final z dne 28. oktobra 2016 o spremembi pogojev za izvzetje plinovoda OPAL iz pravil o dostopu tretjih strani do sistema in o reguliranju tarif, odobreno na podlagi Direktive 2003/55/ES.

6| Člen 7(1)(f) Uredbe (EU) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije (UL 2017, L 154, str. 1) določa, da se zavrne registracija znamk, ki so v nasprotju z javnim redom ali sprejetimi moralnimi načeli.

7| Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL 2006, L 396, str. 1, popravek UL 2007, L 136, str. 3).

8| Izvedbena uredba Komisije (EU) 2016/1329 z dne 29. julija 2016 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na registrirani uvoz nekaterih hladno valjanih ploščatih izdelkov iz jekla s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Ruske federacije (UL 2016, L 210, str. 27).

9| Uredba (EU) 2016/1036 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske unije (UL 2016, L 176, str. 21).

pod nekaterimi pogoji omogoča retroaktivno obračunanje protidampinške dajatve za proizvode, prijavljene za sprostitev v potrošnjo ne več kot 90 dni pred dnevom začetka uporabe začasnih ukrepov (vendar ne pred začetkom preiskave).

Nazadnje, Splošno sodišče je obravnavalo tako imenovane zadeve „tax rulings“. Tako je v sodbi z dne 14. februarja 2019, **Belgija in Magnetrol International/Komisija** (T-131/16 in T-263/16, v pritožbenem postopku¹⁰, [EU:T:2019:91](#)), v okviru tožbe na podlagi člena 263 PDEU razglasilo ničnost Sklepa 2016/1699, s katerim je bila shema oprostitve presežnega dobička belgijskih subjektov multinacionalnih skupin podjetij, ki jo je Belgija izvajala od leta 2004, razglašena za nezakonito in z notranjim trgom nezdružljivo državno pomoč ter je bilo odrejeno, da mora Belgija zagotoviti njeno vračilo¹¹. V sodbi z dne 24. septembra 2019, **Luxembourg in Fiat Chrysler Finance Europe/Komisija** (T-755/15 in T-759/15, [EU:T:2019:670](#)), pa je Splošno sodišče kot neutemeljeni zavrnilo tožbi Velikega vojvodstva Luksemburg in podjetja Fiat Chrysler Finance Europe za razglasitev ničnosti sklepa Komisije, s katerim je bilo vnaprejšnje davčno stališče, ki so ga luksemburški davčni organi dali podjetju Fiat Chrysler Finance Europe, opredeljeno kot državna pomoč¹².

I. Sodni postopek

1. Pojem izpodbijnega akta

Splošno sodišče je s sklepom z dne 15. marca 2019, **Silgan Closures in Silgan Holdings/Komisija** (T-410/18, v pritožbenem postopku¹³, [EU:T:2019:166](#)), zavrnilo tožbo za razglasitev ničnosti sklepa Komisije, da se v skladu s členom 2(1) Uredbe št. 773/2004¹⁴ začne postopek izvajanja člena 101 PDEU v zvezi z več družbami, dejavnimi v sektorju kovinske embalaže, med drugim v zvezi s tožečima strankama. Glede tega je Splošno sodišče sprejelo ugovor nedopustnosti, ki ga je podala Komisija, in odločilo, da je izpodbijani sklep pripravljalni akt, ki nima pravnih učinkov za tožeči stranki v smislu člena 263 PDEU.

Splošno sodišče je najprej opozorilo, da je treba pravne učinke in naravo izpodbijanega sklepa presojati z vidika funkcije, ki jo ima v okviru postopka, ki vodi k sprejetju odločbe na podlagi poglavja III Uredbe št. 1/2003¹⁵.

Zlasti kar zadeva posledico, predvideno v členu 11(6) Uredbe št. 1/2003, da začetek postopka, na katerega se nanaša izpodbijani sklep, organe, pristojne za konkurenco v državah članicah, razbremeni uporabe člena 101 PDEU za dejansko stanje, ki je predmet tega postopka, je Splošno sodišče ugotovilo, da ta posledica ne posega v interese tožečih strank, temveč ju ščiti pred vzporednimi postopki teh organov.

10| Zadeva C-337/19 P, **Komisija/Belgija in Magnetrol International**.

11| Sklep Komisije (EU) 2016/1699 z dne 11. januarja 2016 o shemi državne pomoči v zvezi z oprostitvijo presežnega dobička SA.37667 (2015/C) (ex 2015/NN), ki jo je izvedla Belgija (UL 2016, L 260, str. 61).

12| Sklep Komisije (EU) 2016/2326 z dne 21. oktobra 2015 o državni pomoči SA.38375 (2014/C ex 2014/NN), ki jo je Luksemburg odobril podjetju Fiat (UL 2016, L 351, str. 1).

13| Zadeva C-418/19 P, **Silgan Closures in Silgan Holdings/Komisija**.

14| Uredba Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma [101 in 102 PDEU] (UL 2004, L 123, str. 18).

15| Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101 in 102 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

Splošno sodišče je odločilo, da ta ugotovitev velja, ne le če noben nacionalni organ ni začel postopka na tem področju, temveč še toliko bolj, če je tak organ začel tak postopek in na podlagi člena 11(6) Uredbe št. 1/2003 izgubil pristojnost. Ob tem, da odločba o začetku postopka izvajanja člena 101 PDEU ne vpliva na pravni položaj zadevnega podjetja, kadar to do takrat ni predmet nobenega drugega postopka, to namreč še toliko bolj velja, če je proti zadevnemu podjetju preiskavo že začel nacionalni organ.

Po mnenju Splošnega sodišča se tožeči stranki torej neupravičeno sklicujeta na člena 104 in 105 PDEU, ki določata nekatere povezave med pristojnostjo Komisije in pristojnostjo držav članic v zvezi z izvajanjem med drugim člena 101 PDEU. Te določbe se namreč nanašajo le na morebitne primere, ki niso zajeti z uredbo za uporabo člena 101 PDEU, sprejeto na podlagi člena 103 PDEU, kot je Uredba št. 1/2003.

Splošno sodišče je poudarilo, da na eni strani tožečima strankama nič ne preprečuje, da zaprosita za uporabo Obvestila Komisije o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah. Na drugi strani je v primeru kartela, katerega protikonkurenčni učinki lahko nastanejo v več državah članicah in lahko zato povzročijo ukrepanje več nacionalnih organov, pristojnih za konkurenco, in Komisije, podjetju, ki želi imeti korist od ureditve prizanesljivosti, v interesu, da prošnje za imuniteto ne vloži le pri nacionalnih organih, eventualno pristojnih za uporabo člena 101 PDEU, ampak tudi pri Komisiji.

V takem primeru mora torej zadevno podjetje, ki želi, da se zanj uporabi tak program, izvesti potrebne ukrepe, da Komisija z morebitnim izvajanjem pristojnosti, ki jo ima na podlagi Uredbe št. 1/2003, čim manj ali sploh nič ne vpliva na ugodnosti, ki jih podjetje lahko zahteva na podlagi prizanesljivosti.

Poleg tega je Splošno sodišče odločilo, da pretrganje zastaranja zaradi sprejetja izpodbijanega sklepa ne presega učinkov procesnega akta, ki vpliva izključno na postopkovni, in ne na pravni položaj podjetja, ki je predmet preiskave. Ta presoja povsem postopkovne narave teh učinkov velja ne le z vidika pretrganja zastaranja iz člena 25 Uredbe št. 1/2003, ampak tudi z vidika pretrganja zastaranja pooblastil, ki jih imajo nacionalni organi za naložitev kazni, ki so lahko določene v nacionalnem pravu.

Pri Splošnem sodišču je bila v zadevi, v kateri je bil izdan sklep z dne 6. maja 2019, **ABLV Bank/ECB** (T-281/18, v pritožbenem postopku¹⁶, [EU:T:2019:296](#)), vložena ničnostna tožba zoper sklepe ECB, v katerih je ta razglasila, da tožeča stranka in njena hčerinska družba, ABLV Bank Luxembourg SA, propadata ali bosta verjetno propadli v smislu člena 18(1) Uredbe št. 806/2014¹⁷. ECB je v okviru tega postopka vložila dva ugovora nedopustnosti. ECB s prvim ugovorom nedopustnosti trdi, da njena ocena, da subjekt propada ali bo verjetno propadel, pomeni pripravljalni ukrep brez zavezujočega učinka in da v navedeni uredbi ni predvidena možnost vložitve ničnostne tožbe zoper oceno o propadu ali verjetnem propadu. Poleg tega je menila, da člen 86(2) navedene uredbe izrecno določa, da je zoper odločitve enotnega odbora za reševanje (EOR) mogoče vložiti tako tožbo. ECB z drugim ugovorom nedopustnosti trdi, da se njene ocene o propadu ali verjetnem propadu niso nanašale neposredno na tožečo stranko, ker na eni strani niso imele neposrednih učinkov na njen pravni položaj, na drugi strani pa so organom, odgovornim za njihovo izvajanje, puščale povsem proste roke.

Splošno sodišče je v zvezi s prvim ugovorom nedopustnosti najprej opozorilo, da lahko v skladu z njegovo ustaljeno sodno prakso fizične ali pravne osebe izpodbijajo samo akte, ki imajo zavezujoče pravne učinke, ki posegajo v interese tožeče stranke tako, da znatno spreminjajo njen pravni položaj. Poleg tega so, kadar gre za akte, ki so pripravljeni v več fazah notranjega postopka, izpodbojni akti načeloma samo ukrepi, v katerih je izraženo dokončno stališče institucije na koncu postopka, ne pa tudi vmesni ukrepi, katerih namen

16| Zadeva C-551/19 P, **ABLV Bank/ECB**.

17| Uredba (EU) št. 806/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. julija 2014 o določitvi enotnih pravil in enotnega postopka za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1093/2010 (UL 2014, L 225, str. 1).

je pripraviti končno odločbo in na nezakonitost katerih se je mogoče učinkovito sklicevati v okviru tožbe zoper to odločbo. Zoper vmesni akt pa ni mogoče vložiti tožbe, če se izkaže, da bi se bilo na nezakonitost tega akta mogoče sklicevati v utemeljitev tožbe zoper končno odločbo, glede na katero ta akt predstavlja pripravljalni akt. V tem primeru bi tožba zoper odločbo, s katero se postopek konča, zagotavljala zadostno sodno varstvo.

Splošno sodišče je nato poudarilo, da izpodbijani akti vsebujejo oceno ECB glede propada ali verjetnega propada subjekta, da pa ECB nima nobene pristojnosti odločanja v okviru, določenem za sprejetje sheme za reševanje. Čeprav morata biti v skladu z uvodno izjavo 26 Uredbe št. 806/2014 ECB in EOR zmožna oceniti, ali kreditna institucija propada ali bo verjetno propadla, pa je za oceno pogojev, zahtevanih za reševanje, in za sprejetje sheme za reševanje pristojen izključno EOR, če meni, da so vsi pogoji izpolnjeni. Poleg tega je Splošno sodišče ocenilo, da iz člena 18(1) navedene uredbe izrecno izhaja, da mora EOR oceniti, ali so izpolnjeni trije pogoji iz te določbe. Res je, da je ECB pristojna predložiti oceno, ki se nanaša na prvi pogoj, in sicer propad ali verjetni propad, vendar pa gre zgolj za oceno, ki EOR v ničemer ne zavezuje.

Nazadnje, Splošno sodišče je ocenilo, da je treba izpodbijane akte šteti za pripravljalne ukrepe v postopku, ki naj bi EOR omogočili, da sprejme odločitve glede reševanja zadevnih bančnih ustanov, in zato zoper njih ni mogoče vložiti ničnostne tožbe. Ti akti ne spreminjajo pravnega položaja tožeče stranke. Pomenijo namreč oceno dejstev s strani ECB glede vprašanja propada ali verjetnega propada tožeče stranke in njene hčerinske družbe, ki nikakor ni zavezujoča, temveč je podlaga, na kateri EOR sprejme shemo za reševanje ali odločbe, s katerimi je ugotovljeno, da reševanje ni v javnem interesu. Zato izpodbijani akti niso izpodbojni akti v smislu člena 263 PDEU, tako da je Splošno sodišče tožbo v celoti zavrglo kot nedopustno, ne da bi se moralo izreči o drugem ugovoru nedopustnosti, ki ga je navedla ECB.

Splošno sodišče je s sklepom **RATP/Komisija** (T-422/18, [EU:T:2019:339](#)) tožbo za razglasitev ničnosti prvotne odločbe Komisije o odobritvi dostopa do dokumentov zavrglo kot nedopustno, ker je bila izpodbijana odločba umaknjena in nadomeščena pred vložitvijo tožbe.

Generalni direktorat Komisije za mobilnost in promet je 5. marca 2018 vlagatelju začetne prošnje za dostop do dopisov predsednika generalnega direktorja Régie autonome des transports parisiens (RATP), naslovljene na Komisijo, odobril delni dostop. Generalni sekretar Komisije je 7. junija 2018 po potrdilni prošnji za dostop sprejel odločbo, v kateri je zavrnil vsako razkritje spornih dokumentov.

Ko je RATP izvedela za začetno prošnjo za dostop in za to, da je bila prosilcu za dostop poslana redigirana različica spornih dokumentov, je 6. julija 2018 vložila tožbo za razglasitev ničnosti prvotne odločbe o odobritvi delnega dostopa do navedenih dokumentov.

Splošno sodišče je ocenilo, da ker izpodbijana odločba pomeni le prvo stališče Komisije, ki je bilo v celoti nadomeščeno z odločbo z dne 7. junija 2018, se je z njo končal postopek in ima zato naravo odločbe. Tako je odločba z dne 7. junija 2018 ob vložitvi tožbe že nadomestila izpodbijano odločbo in je povzročila, da je bila ta odpravljena iz pravnega reda Unije, tako da ni več učinkovala. Zato je bila tožba ob vložitvi brez predmeta in jo je bilo treba razglasiti za nedopustno.

Poleg tega tožeča stranka ni imela pravnega interesa, saj razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe ne bi odpravila učinkov razkritja spornih dokumentov.

Sklep splošnega sodišča, da tožbo za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe zavrže kot nedopustno, ker je brez predmeta, pa ne vpliva na možnost, da tožeča stranka vloži odškodninsko tožbo.

2. Procesno upravičenje

V sklepu z dne 14. februarja 2019, **Associazione GranoSalus/Komisija** (T-125/18, v pritožbenem postopku¹⁸, [EU:T:2019:92](#)), je Splošno sodišče zavrnilo predlog za razglasitev ničnosti Izvedbene uredbe 2017/2324¹⁹.

Vzrok za to zadevo je, da je Evropska komisija podaljšala odobritev glifosata, aktivne snovi, ki se uporablja zlasti kot herbicid. Tožeča stranka, združenje, sestavljeno iz pridelovalcev pšenice, potrošnikov in združenj za njihovo varstvo, je Splošnemu sodišču predlagala, naj razglasi ničnost Izvedbene uredbe 2017/2324 in odredi pripravljalni ukrep za predložitev odlomkov poročila Evropske agencije za varnost hrane (EFSA), v katerem so pregledane študije o možnih učinkih glifosata na zdravje ljudi, da bi se ti učinki primerjali z drugimi dokumenti v zvezi s tem.

Najprej, glede vprašanja obstoja lastnega interesa, ki bi ga lahko izkazala tožeča stranka, je Splošno sodišče ugotovilo, da ker tožeča stranka ni navedla, da je imela vlogo pri pripravi Izvedbene uredbe 2017/2324 ali ima posebne pravice v okviru postopka, ki je pripeljal do sprejetja tega akta, nima takega interesa, ki bi ji omogočal, da v svojem imenu vloži ničnostno tožbo pri Splošnem sodišču.

Dalje, v zvezi s procesnim upravičenjem članov tožeče stranke je Splošno sodišče ugotovilo, da v tem primeru članov tožeče stranke ni mogoče šteti za naslovnike Izvedbene uredbe 2017/2324, ker v tem aktu niso imenovani kot njegovi naslovniki. Kar zadeva domnevno posamično nanašanje tega akta na nekatere člane tožeče stranke zaradi njihovega splošnega statusa potrošnikov in državljanov Unije, je Splošno sodišče presodilo, da navedeni akt na člane tožeče stranke zaradi njihovega objektivnega statusa potrošnikov, državljanov Unije ali pridelovalcev pšenice vpliva enako kot na katerega koli drugega potrošnika, državljana Unije ali pridelovalca pšenice, ki je dejansko ali potencialno v enakem položaju. Glede opredelitve Izvedbene uredbe 2017/2324 kot predpisa, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov, je Splošno sodišče poudarilo, da se ocenjevanje glifosata izvaja v dveh fazah. Najprej je snov predložena v odobritev Komisiji. Nato vsaka država članica dovoli, da se dajo v promet sredstva, ki vsebujejo to snov. Enako velja za podaljšanje odobritve snovi. Iz tega postopka izhaja, da Izvedbena uredba 2017/2324 učinkuje tako, da nacionalni organi podaljšajo dovoljenja za dajanje v promet, ki torej pomenijo izvedbene ukrepe.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 11. julija 2019, **Air France/Komisija** (T-894/16, [EU:T:2019:508](#)), kot nedopustno zavrglo ničnostno tožbo, ki jo je letalska družba Air France vložila zoper sklep na področju državnih pomoči, ki ga je Komisija sprejela v zvezi z nekaterimi ukrepi, ki so jih francoski organi izvedli v korist letališča Marseille Provence in letalskih prevoznikov, ki uporabljajo to letališče.²⁰

Letališče Marseille Provence je eno največjih letališč Francije. Upravljavec tega letališča se je leta 2004 v prizadevanju za ponovno ožvitev prometa in preusmeritev razvoja na evropske destinacije odločil, da poleg glavnega terminala zgradi nov terminal za nizkocenovne lete. Upravljavec je za financiranje gradnje tega novega terminala med drugim od francoske države prejel subvencijo za naložbe. Za ta novi terminal je bila

18| Zadeva C-313/19 P, **Associazione GranoSalus/Komisija**.

19| Izvedbena uredba Komisije (EU) 2017/2324 z dne 12. decembra 2017 o podaljšanju odobritve aktivne snovi glifosat v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet ter o spremembi Priloge k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 540/2011 (UL 2017, L 333, str. 10).

20| Sklep Komisije (EU) 2016/1698 z dne 20. februarja 2014 o ukrepih SA.22932 (11/C) (ex NN 37/07), ki jih je Francija izvedla v korist letališča Marseille Provence in letalskih prevoznikov, ki uporabljajo to letališče (UL 2016, L 260, str. 1).

poleg tega sprejeta posebna ureditev, s katero so bile določene nižje potniške pristojbine. Nazadnje, za oglaševanje destinacije Marseille in za privabljanje velikega števila potnikov je bila za obdobje petih let z možnostjo podaljšanja sklenjena pogodba o nakupu oglaševalskega prostora.

Komisija je po preučitvi teh različnih ukrepov z vidika prava državnih pomoči menila, da je letališče Marseille Provence prejelo pomoč za naložbe, ki je združljiva z notranjim trgov na podlagi člena 107(3)(c) PDEU. Glede nižjih potniških pristojbin za nov terminal, ki se uporablja za nizkocenovne lete, in pogodbe o nakupu oglaševalskega prostora pa je Komisija, nasprotno, ugotovila, da ne gre za pomoč v smislu člena 107(1) PDEU. Zoper ta sklep Komisije je družba Air France vložila ničnostno tožbo, v kateri je med drugim navedla, da imajo nizkocenovne letalske družbe, kot je družba Ryanair, konkurenčno prednost zaradi uporabe novega terminala, namenjenega tej vrsti letov.

Vendar je Splošno sodišče tožbo družbe Air France zavrglo kot nedopustno z obrazložitvijo, da ta nima procesnega upravičenja na podlagi člena 263, četrti odstavek, PDEU.

Splošno sodišče je v zvezi s tem najprej poudarilo, da mora na podlagi navedene določbe tožeča stranka, kot je Air France, izpolnjevati dva pogoja, in sicer da se izpodbijani sklep nanjo nanaša neposredno in posamično. V skladu z ustaljeno sodno prakso je mogoče posamično nanašanje na družbo Air France poleg tega potrditi le, če je bila ta družba v konkurenčnem razmerju z upravičencem do ukrepov pomoči, ki so predmet sklepa, ki se izpodbija pred Splošnim sodiščem, in če so ti ukrepi bistveno vplivali njen položaj na trgu.

Splošno sodišče je nato glede na ta načela ugotovilo, da je bila subvencija za naložbe, odobrena za financiranje gradnje novega terminala na letališču Marseille Provence, dodeljena samo upravljavcu tega letališča, ki je bil njen edini upravičenec. Ker med navedenim upravljavcem in družbo Air France ni bilo konkurenčnega razmerja, se sklep Komisije, s katerim je bila ta subvencija razglašena za združljivo z notranjim trgov, ne nanaša posamično na družbo Air France.

Glede nižjih pristojbin za novi terminal za nizkocenovne polete in pogodbe o nakupu oglaševalskega prostora je Splošno sodišče nazadnje pojasnilo, da je upoštevni trg, v zvezi s katerim je treba preučiti učinek teh ukrepov, sestavljen iz vseh povezav, ki se zagotavljajo s tega letališča in nanj, neodvisno od uporabljenega terminala. Družba Air France kot tožeča stranka mora zato dokazati, da je bil njen konkurenčni položaj na tem trgu znatno prizadet zaradi nižjih pristojbin in pogodbe o nakupu oglaševalskega prostora. Vendar družba Air France tudi ob predpostavki, da so navedeni ukrepi neposredno vplivali na njen konkurenčni položaj na upoštevнем trgu ob upoštevanju tega, da konkurira družbi Ryanair, ni predložila elementov, iz katerih bi bilo mogoče sklepati, da je bil tak vpliv znaten. Njeno tožbo je zato treba v celoti zavreči kot nedopustno.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 20. septembra 2019, **Venezuela/Svet** (T-65/18, v pritožbenem postopku²¹, [EU:T:2019:649](#)), presodilo, da ničnostna tožba, ki jo je Bolivarska republika Venezuela (v nadaljevanju: Venezuela) vložila zoper tri akte Sveta, s katerimi so bili na podlagi skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) uvedeni omejevalni ukrepi glede na razmere v Venezueli,²² ni dopustna.

Splošno sodišče je najprej opozorilo, da člen 263, četrti odstavek, PDEU med drugim določa, da se mora odločba, ki je predmet ničnostne tožbe, na fizično ali pravno osebo neposredno nanašati, da bi bila ta tožba dopustna, nato pa ugotovilo, da določbe aktov, ki se izpodbijajo v obravnavani zadevi (v nadaljevanju: izpodbijane določbe), vsebujejo prepoved prodaje nekaterega orožja, opreme in tehnologije vsem fizičnim

21| Zadeva C-872/19 P, **Venezuela/Svet**.

22| V obravnavani zadevi je bila predlagana razglasitev ničnosti Uredbe Sveta (EU) 2017/2063 z dne 13. novembra 2017 o omejevalnih ukrepih glede na razmere v Venezueli (UL 2017, L 295, str. 21), Izvedbene uredbe Sveta (EU) 2018/1653 z dne 6. novembra 2018 o izvajanju Uredbe 2017/2063 (UL 2018, L 276, str. 1) in Sklepa Sveta (SZVP) 2018/1656 z dne 6. novembra 2018 o spremembi Sklepa (SZVP) 2017/2074 o omejevalnih ukrepih glede na razmere v Venezueli (UL 2018, L 276, str. 10).

ali pravnim osebam, subjektom ali organom v Venezueli ter prepoved opravljanja nekaterih storitev istim fizičnim ali pravnim osebam, subjektom ali organom v Venezueli. Splošno sodišče je v zvezi s tem ugotovilo, da je uporaba zgoraj navedenih prepovedi omejena na ozemlje Unije, na fizične osebe, ki so državljani ene od držav članic, in pravne osebe, ki so ustanovljene v skladu s pravom ene od njih, pa tudi na pravne osebe, subjekte in organe v zvezi s katerim koli poslom, opravljenim v celoti ali delno znotraj Unije. Splošno sodišče je nazadnje ugotovilo, da Venezuela kot država ni izrecno in posebej navedena v izpodbijanih določbah.

Splošno sodišče je poleg tega menilo, da Venezuele ni mogoče enačiti z gospodarskim subjektom, ki običajno opravlja gospodarsko dejavnost. Venezuela kot država izvaja prerogative javne oblasti, zlasti v okviru državnih pristojnosti, kot so naloge obrambe, varovanja in nadzora.

Poleg tega je v nasprotju z gospodarskim subjektom, katerega delovanje je omejeno na njegovo dejavnost, področje delovanja Venezuele kot države izjemno raznoliko. Ta zelo širok nabor pristojnosti jo tako razlikuje od gospodarskega subjekta, ki običajno opravlja določeno gospodarsko dejavnost. Splošno sodišče je v zvezi s tem ugotovilo, da podatki, ki mu jih je predložila Venezuela, kakor jih je ugotovil Eurostat, o skupni vrednosti poslovnih transakcij za blago, na katero se nanašajo izpodbijane določbe, ne dokazujejo, da je Venezuela s tem, da je kupila zadevne proizvode in storitve, nastopala kot subjekt, ki ga je mogoče enačiti z gospodarskim subjektom, ki deluje na zadevnih trgih, in ne v okviru svojih državnih pristojnosti. Zato na podlagi tega, da izpodbijane določbe subjektom s sedežem v Uniji prepovedujejo gospodarske in finančne odnose z vsemi fizičnimi ali pravnimi osebami, subjekti ali organi v Venezueli, ni mogoče sklepati, da se te določbe neposredno nanašajo na Venezuelo v smislu člena 263, četrty odstavka, PDEU. Ker izpodbijane določbe poleg tega Venezueli neposredno ne prepovedujejo nakupa in uvoza opreme ter pridobitve storitev, na katere se nanašajo, ter ne vplivajo na njeno sposobnost izvrševanja suverenih pravic nad območji in blagom pod njeno jurisdikcijo, je Splošno sodišče ocenilo, da nič ne omogoča sklepanja, da bi bil namen Sveta zmanjšati pravno in poslovno sposobnost Venezuele, tako da ni mogoče šteti, da navedene določbe neposredno vplivajo na pravni položaj tožeče stranke.

Nazadnje, glede trditve Venezuele, da ob neobstoju procesnega upravičenja in ob neobstoju nacionalnih izvedbenih ukrepov ne bi mogla sprožiti postopka pred sodišči držav članic ter bi bila prikrajšana za vsakršno sodno varstvo, Splošno sodišče opozarja, da je treba pogoje za dopustnost iz člena 263, četrty odstavka, PDEU sicer razlagati ob upoštevanju pravice do učinkovitega sodnega varstva, vendar ta pravica ne more privedi do izključitve teh pogojev, ki so izrecno določeni v Pogodbi DEU.

Glede na navedeno je Splošno sodišče ugotovilo, da tožba, vložena zoper izpodbijane akte, v celoti ni dopustna.

3. Rok za tožbo

Romunija je na Splošnem sodišču v zadevi, v kateri je bil 30. aprila 2019 sprejet sklep **Romunija/Komisija** (T-530/18, v pritožbenem postopku²³, [EU:T:2019:269](#)), vložila tožbo za razglasitev delne ničnosti Izvedbenega sklepa Komisije o izključitvi nekaterih odhodkov držav članic iz naslova evropskih kmetijskih skladov iz financiranja Evropske unije²⁴. Komisija je s tem sklepom med drugim za Romunijo uporabila finančni popravek v višini več kot 90 milijonov EUR. Ta zadeva je Splošnemu sodišču omogočila, da poda pojasnila o začetku teka roka za vložitev ničnostne tožbe zoper posamični akt, kot je sklep, sprejet na podlagi člena 297(2), tretji

23| Zadeva C-498/19 P, **Romunija/Komisija**.

24| Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2018/873 z dne 13. junija 2018 o izključitvi nekaterih odhodkov držav članic iz naslova Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) iz financiranja Evropske unije (UL 2018, L 152, str. 29).

pododstavek, PDEU, kadar je bil naslovnik tega akta o njem seznanjen na dva različna načina. V obravnavani zadevi je bilo namreč o izpodbijanem sklepu stalno predstavništvo Romunije pri Evropski uniji uradno obveščeno 14. junija 2018, 15. junija 2018 pa je bil objavljen tudi v Uradnem listu Evropske unije.

Splošno sodišče je najprej opozorilo, da se v skladu s členom 263, šesti odstavek, PDEU, ničnostna tožba, odvisno od primera, vloži v dveh mesecih od objave izpodbijanega akta ali njegovega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je zanj izvedel. Poleg tega se na eni strani v skladu s členom 60 Poslovnika Splošnega sodišča procesni roki zaradi oddaljenosti podaljšajo za enkratno obdobje desetih dni, na drugi strani pa v skladu s členom 59 tega Poslovnika velja, da če začne rok za vložitev tožbe zoper akt institucije teči od objave tega akta v Uradnem listu, se rok računa od izteka 14. dne po tej objavi.

Nato je Splošno sodišče navedlo, da je treba za določitev začetka teka roka za vložitev ničnostne tožbe upoštevati datum objave v Uradnem listu, kadar je ta objava, ki je pogoj za začetek veljavnosti akta, določena s Pogodbo DEU, oziroma datum uradnega obvestila v drugih primerih, ki so navedeni v členu 297(2), tretji pododstavek, PDEU, med katere spadajo sklepi, v katerih je določeno, na koga so naslovljeni. Tako je v zvezi z aktom, v katerem je določeno, na koga je naslovljen, verodostojno samo besedilo, o katerem so naslovniki uradno obveščeni, čeprav je bil ta akt objavljen tudi v Uradnem listu. Ker je v obravnavani zadevi kot naslovnik izpodbijanega sklepa izrecno določena Romunija, je ta zanjo začel veljati z datumom njegovega uradnega obvestila. Poleg tega je rok za vložitev tožbe začel teči od tega uradnega obvestila in je, ker ni bilo mogoče uporabiti člena 59 Poslovnika, potekel 24. avgusta 2018, vključno s podaljšanjem zaradi oddaljenosti. Zato je Splošno sodišče presodilo, da je tožba, ki jo je Romunija vložila 7. septembra 2018, prepozna in jo je treba zavreči kot nedopustno.

Nazadnje je Splošno sodišče poudarilo, da te ugotovitve ni mogoče ovreči s trditvami tožeče stranke.

V zvezi s tem je, prvič, Romunija trdila, da ker v obravnavani zadevi začetek teka roka za vložitev ničnostne tožbe zoper akt institucije in začetek veljavnosti ali nastopa pravnih učinkov tega akta nista samodejno soodvisna, bi lahko kot začetek teka tega roka upoštevali datum objave izpodbijanega sklepa v Uradnem listu, čeprav je ta sklep zaradi predhodnega uradnega obvestila že imel učinke zanjo. Splošno sodišče je zlasti menilo, da je ta utemeljitev temeljila na zamenjavi pogojev dopustnosti ničnostne tožbe iz člena 263 PDEU in pogojev, ki se nanašajo na veljavnost akta, ki se izpodbija s tako tožbo.

Drugič, Romunija se je sklicevala na obstoj dolgoletne ustaljene prakse Komisije, da sklepe, kot so ti v obravnavani zadevi, objavi v Uradnem listu, ob tem pa o njih uradno obvesti njihove naslovnike. Poudarja, da bi moral biti v teh netipičnih okoliščinah začetek teka roka za vložitev tožbe objava navedenih sklepov. Splošno sodišče je navedlo, da tudi, če domnevamo, da taka praksa obstaja, je treba, ker je bila stranka predhodno uradno obveščena o sklepu, za izračun roka vložitve tožbe upoštevati ta datum, in ne poznejši datum objave v Uradnem listu. Poleg tega sprejetje edinega merila uradnega obvestila kot začetka teka roka za vložitev ničnostne tožbe zoper akte, v katerih je določeno, na koga so naslovljeni, zagotavlja pravno varnost in učinkovito sodno varstvo, v nasprotju s kombinirano rešitvijo, pri kateri se mora naslovnik akta, ki je bil o njem ustrezno uradno obveščen, še pozanimati, ali je morda akt objavljen v Uradnem listu, kar je negotovo, saj objava ni obvezna.

Tretjič, Splošno sodišče je v zvezi s trditvijo, da obstajajo razlike med besedilom, objavljenim v Uradnem listu, in uradno sporočenim besedilom, ki naj bi bilo nepopolno, opozorilo, da je uradno obvestilo postopek, s katerim avtor posamičnega akta tega uradno sporoči njegovim naslovnikom in jim tako omogoči, da se seznanijo z njegovo vsebino in razlogi, na katerih temelji. Ker pa so bile navedene razlike neznatne, Romuniji niso mogle preprečiti, da se dovolj jasno in natančno seznani z vsebino izpodbijanega sklepa in da razume razloge, na katerih temelji. Zato te razlike ne vplivajo na uporabo roka za vložitev ničnostne tožbe.

4. Brezplačna pravna pomoč

Splošno sodišče je s sklepom z dne 23. maja 2019, **OP/Komisija** (T-630/18 AJ, [EU:T:2019:365](#)), prošnjo prosilke za brezplačno pravno pomoč na podlagi člena 147 Poslovnika Splošnega sodišča zavrnilo zaradi nezadostnih podatkov in potrdil za oceno njenega premoženjskega stanja.

Kot v zvezi s preučitvijo premoženjskega stanja prosilke izhaja iz člena 147(3) Poslovnika, morajo podatki in potrdila, ki so priloženi prošnji za brezplačno pravno pomoč, omogočati oceno, ali je prosilka glede na to stanje v celoti ali deloma nezmožna plačati stroške pomoči in zastopanja pred Splošnim sodiščem. Splošno sodišče meni, da taka presoja nujno predpostavlja, da prosilka predloži podatke in potrdila, ki so časovno dovolj blizu datumu vložitve prošnje, da se lahko objektivno ocenijo njene finančne zmožnosti za plačilo navedenih stroškov.

Splošno sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da bi morala tožeča stranka v skladu z navodili na obrazcu prošnje za brezplačno pravno pomoč predložiti podatke o svojih sredstvih za leto 2017 oziroma 2018.

V zvezi s tem je menilo, najprej, da se dokumenti, predloženi pri vložitvi prejšnje prošnje za brezplačno pravno pomoč, ki so se nanašali na leto 2016, za upošteveno obdobje ne morejo upoštevati. Poleg tega je Splošno sodišče izjavo prosilke, v kateri zatrjuje, da se bodo njene potrebe pokrivalo iz vračila stroškov, priglasenih v pravnih postopkih, ki potekajo, opredelilo kot skopo in dvomno, ker tovrstnih dohodkov ni mogoče obravnavati kot sredstva za zadovoljevanje vsakodnevnih potreb posameznika. Splošno sodišče je ugotovilo, da prosilka v svoji prošnji ni prijavila poklicne dejavnosti, za katero se zdi, da jo je opravljala v upoštevnem obdobju. Ker ni bilo nobenega pojasnila, bi morala prosilka opredeliti materialne in finančne pogoje, v katerih naj bi opravljala to dejavnost, ter predložiti podatke in dokazila, ki bi omogočili oceno njenih sedanjih sredstev.

V teh okoliščinah je Splošno sodišče ugotovilo, da ni bilo mogoče opredeliti, s katerimi sredstvi je prosilka v upoštevnem obdobju zadovoljevala svoje potrebe. Ob upoštevanju teh elementov je Splošno sodišče sklenilo, da prosilka ni pravno zadostno dokazala, da je zaradi svojega premoženjskega stanja v celoti ali deloma nezmožna plačati stroške pomoči in zastopanja pred Splošnim sodiščem. V teh okoliščinah je Splošno sodišče zaradi neizpolnitve pogoja iz člena 146(1) Poslovnika zavrnilo prošnjo za brezplačno pravno pomoč, ne da bi se izreklo o vprašanju, ali je nameravana tožba očitno nedopustna ali očitno brez pravne podlage.

Splošno sodišče je v sodbi **Frank/Komisija** (T-478/16, [EU:T:2019:399](#)) z dne 11. junija 2019, zavrnilo tožbo Regine Frank za razglasitev ničnosti odločb Komisije z dne 17. junija 2016 in 16. septembra 2016, s katerima je bila zaradi molka organa zavrnjena oziroma izrecno zavrnjena vloga tožeče stranke za nepovratna sredstva za raziskovalni projekt.

Regine Frank je na podlagi razpisa za zbiranje predlogov v okviru okvirnega programa Obzorje 2020²⁵ pri Izvajalski agenciji Evropskega raziskovalnega sveta (ERCEA) vložila vlogo za nepovratna sredstva za projekt v zvezi s prenosom svetlobe v kvazikristalnih in neperiodičnih strukturah. To vlogo je tožeča stranka vložila v imenu tehnične univerze v Kaiserslauternu. Vendar je ta univerza ERCEA navedla, da ni na voljo kot gostiteljica projekta, ki ga je hotela izvesti tožeča stranka. Univerza je tudi pojasnila, da je tožeča stranka za razpis za zbiranje predlogov za leto 2016 brez njenega dovoljenja uporabila pismo o soglasju, ki ga je univerza izdala za razpis za zbiranje predlogov za leto 2015. ERCEA je zaradi neobstoja veljavnega pisma o soglasju vlogo za nepovratna sredstva zavrnila. Komisija je to zavrnitev najprej potrdila implicitno, nato pa z izrecno odločbo o zavrnitvi.

25| Razpisi za zbiranje predlogov in povezane dejavnosti na podlagi delovnega programa Evropskega raziskovalnega sveta (CER) za leto 2016 v okviru okvirnega programa za raziskave in inovacije (2014–2020) – Obzorje 2020 (UL 2015, C 253, str. 12).

Splošno sodišče se je moralo na prvem mestu izreči o posledicah odločitve odvetnika o prenehanju zastopanja tožeče stranke, ki je v postopku pred Splošnim sodiščem upravičena do brezplačne pravne pomoči. V obravnavanem primeru je Splošno sodišče s sklepom z dne 16. februarja 2017 odločilo, da tožeči stranki odobri brezplačno pravno pomoč, in ugodilo njeni izbiri glede identitete njenega zastopnika. Vendar je zastopnik tožeče stranke 5. marca 2018 sodno tajništvo Splošnega sodišča obvestil, da se ne strinja več z zastopanjem. Splošno sodišče je nato tožečo stranko obvestilo, da mora pooblastiti drugega odvetnika, da jo bo zastopal na obravnavi 31. januarja 2019. Do obravnave se tožeča stranka na ta poziv Splošnega sodišča ni odzvala. Tožeča stranka je na obravnavi osebno zaprosila za uporabo člena 148(5) Poslovnika Splošnega sodišča, ki določa pogoje, pod katerimi je odvetnik lahko na pobudo sodnega tajnika Splošnega sodišča pooblaščen za zastopanje stranke pred Splošnim sodiščem.

V zvezi s tem je Splošno sodišče odločilo, da če je prosilec sam predlagal odvetnika, se, prvič, za uporabo člena 148(5) Poslovnika za zamenjavo navedenega odvetnika z drugim zahteva vložitev nove prošnje za brezplačno pravno pomoč v skladu s členom 147(2) in (3) Poslovnika. Drugič, taka zamenjava je v skladu s členom 148(5) Poslovnika mogoča le, če je postala potrebna zaradi objektivnih okoliščin, neodvisnih od ravnanja ali volje prosilca, kot so smrt, upokojeitev, neizpolnjevanje poklicnih obveznosti ali neupoštevanje pravil poklicne etike odvetnika. Dejstva, da se odvetnik odpove zastopanju stranke v sporu, pri čemer se sklicuje na njeno ravnanje, ki bi lahko drastično omejilo njegovo nalogo zastopnika, pa torej ni mogoče šteti za tehten razlog, ki lahko upraviči uporabo člena 148(5) Poslovnika.

Na drugem mestu je Splošno sodišče kot nedopustno zavrglo predlog za razglasitev ničnosti zavrnilne odločbe Komisije zaradi molka organa. Splošno sodišče je v tem smislu navedlo, da se neobstoj odgovora Komisije šteje za odločbo o zavrnitvi upravne pritožbe zaradi molka, zoper katero se lahko vloži ničnostna tožba. Vendar je Komisija pred vložitvijo tožbe pri Splošnem sodišču sprejela odločbo, s katero je upravno pritožbo izrecno zavrnila, s čimer je tako odpravila zavrnilno odločbo zaradi molka organa.

Splošno sodišče je na tretjem mestu v zvezi s pogoji za upravičenost in dopustnost vloge za nepovratna sredstva opozorilo, da je morala v okoliščinah obravnavane zadeve tožeča stranka za analizo svoje vloge za nepovratna sredstva izkazati veljavno pismo o soglasju univerze gostiteljice. Nazadnje je Splošno sodišče pojasnilo, da je identiteta institucije gostiteljice v okviru vloge za nepovratna sredstva bistven element in kot taka ne more biti zamenjana ali dodana, ne da bi bilo treba to vlogo bistveno spremeniti. Tožeča stranka tako ne more očitati ERCEA, da ji ni dovolila poiskati nove institucije gostiteljice.

II. Pravo institucij

Splošno sodišče je v sodbi z dne 14. februarja 2019, **RE/Komisija** (T-903/16, [EU:T:2019:96](#)), odločalo o predlogu uslužbenca Komisije za razglasitev ničnosti dopisa, s katerim je bila zavrnjena zahteva za dostop do osebnih podatkov. V tem primeru je bila tožeča stranka predmet upravne preiskave Direktorata Komisije za varnost²⁶. Ta direktorat je z izpodbijanim dopisom zavrnil zahtevo tožeče stranke za dostop do njenih osebnih podatkov na podlagi Uredbe št. 45/2001²⁷. Komisija je zlasti trdila, da je bil ta dopis zgolj potrditveni akt prejšnje zavrnitve dostopa, ki je tožeča stranka ni izpodbijala v roku za tožbo, in da tožeča stranka ni imela pravnega interesa za vložitev tožbe zoper ta dopis, ker se je ta nanašal na osebne podatke, do katerih je že imela dostop.

26| Direktorat za varnost Generalnega direktorata Komisije za človeške vire in varnost.

27| Uredba (ES) št. 45/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2000 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah in organih Skupnosti in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 26, str. 102).

Splošno sodišče je glede dopustnosti ničnostnih predlogov na prvem mestu presodilo, da lahko oseba v okviru Uredbe št. 45/2001 kadar koli vloži novo zahtevo za dostop do osebnih podatkov, do katerih ji je bil predhodno dostop zavrnilen. Taka zahteva zavezuje zadevno institucijo, da preveri, ali je predhodna zavrnitev dostopa še vedno utemeljena. Zato je posledica nove preučitve, katere namen je preveriti, ali je zavrnitev dostopa do osebnih podatkov, ki je bila predhodno sprejeta, še vedno utemeljena, sprejetje akta, ki ne potrjuje zgolj predhodnega akta, temveč pomeni akt, ki je lahko predmet ničnostne tožbe. Iz člena 13(c) Uredbe št. 45/2001, ki zadevni osebi omogoča, da „kadar koli“ dostopi do svojih osebnih podatkov, namreč po eni strani izhaja, da ima ta oseba stalno in trajno pravico dostopa do teh podatkov. Po drugi strani pa se izjeme in omejitve te pravice do dostopa iz člena 20(1) Uredbe št. 45/2001 lahko uporabljajo le v obdobju, v katerem so potrebne. Poleg tega je na področju obdelave osebnih podatkov dejanski in pravni položaj zadevne osebe po naravi evolutiven, tako da lahko obdelava zgolj zaradi poteka časa postane nepotrebna ali celo nezakonita.

Na drugem mestu, Splošno sodišče je poudarilo, da nobena določba Uredbe št. 45/2001 zadevni osebi ne nalaga, naj obrazloži ali utemelji zahtevo za dostop do svojih osebnih podatkov. Iz tega sledi, da se lahko na področju dostopa do osebnih podatkov tožeča stranka sklicuje na obstoj novih in bistvenih dejstev, ki upravičujejo ponovno preučitev, čeprav jih v svoji zahtevi ni omenila. Ker so bili v tem primeru razlogi, na katerih temelji prejšnja zavrnitev dostopa, povezani z upravno preiskavo proti tožeči stranki, je Splošno sodišče menilo, da je bil zaključek te upravne preiskave novo in bistveno dejstvo, ki upravičuje novo preučitev pravice tožeče stranke do dostopa do svojih osebnih podatkov. Ta preučitev je bila še toliko bolj utemeljena, ker je tožeča stranka pustila preteči razumen rok (več kot šest mesecev) pred vložitvijo nove zahteve za dostop do svojih osebnih podatkov.

Na tretjem mestu, Splošno sodišče je ocenilo, da ima v okviru Uredbe št. 45/2001 zadevna oseba stalno in trajno pravico dostopa do svojih osebnih podatkov, pri čemer ji ta pravica zlasti omogoča vložitev zahteve za dostop tudi v primeru, v katerem bi že lahko dostopila do vseh ali dela teh podatkov. V teh okoliščinah ima razglasitev ničnosti izpodbijanega dopisa tudi v delu, v katerem se nanaša na osebne podatke, do katerih je tožeča stranka že imela dostop, zanj lahko pravne posledice in ji lahko prinese korist.

Glede na te preudarke je Splošno sodišče presodilo, da so bili ničnostni predlogi dopustni.

Splošno sodišče je v okviru preizkusa utemeljenosti ničnostnih predlogov ugodilo tožbenemu razlogu kršitve obveznosti obrazložitve. V zvezi z novo zavrnitvijo, ki bi jo bilo treba sprejeti po ponovni preučitvi, sklicevanje na prejšnje odločbe namreč ne more pomeniti zadostne obrazložitve. Zato je Splošno sodišče izpodbijani dopis razglasilo za ničen v delu, v katerem je z njim zavrnjena zahteva tožeče stranke za dostop do nekaterih njenih osebnih podatkov.

Splošno sodišče je s sodbo z dne 24. oktobra 2019, **EPSU in Goudriaan/Komisija** (T-310/18, [EU:T:2019:757](#)), zavrnilo tožbo za razglasitev ničnosti sklepa Komisije, s katerim je bilo zavrnjeno, da se Svetu predloži predlog sklepa o izvajanju sporazuma, ki so ga podpisali evropski socialni partnerji, na ravni Unije.

Socialni partnerji so decembra 2015 podpisali sporazum z naslovom „Splošni okvir za obveščanje in posvetovanje z uradniki in zaposlenimi osrednjih vladnih organov“ (v nadaljevanju: Sporazum) na podlagi člena 155(1) PDEU. Nato so skupaj zaprosili Komisijo, naj predloži predlog za izvajanje Sporazuma na ravni Unije, s sklepom Sveta, sprejetim na podlagi člena 155(2) PDEU. Komisija pa je marca 2018 socialne partnerje obvestila, da je sklenila, da Svetu ne bo predložila takšnega predloga. Ta sklep o zavrnitvi je temeljil na razlogih, ki se nanašajo, prvič, na posebno naravo osrednjih vladnih organov, saj ti izvajajo prerogative javne oblasti, drugič, na obstoj – v nacionalnem pravu številnih držav članic – določb o obveščanju in posvetovanju z uradniki ter uslužbenci teh organov in, tretjič, na obstoj bistvenih razlik med državami članicami glede opredelitve in obsega navedenih organov, tako da bi morebiten sklep Sveta o izvajanju Sporazuma imel bolj ali manj obsežno področje uporabe glede na posamezne države članice.

Splošno sodišče je najprej presodilo, da je sklep Komisije o zavrnitvi izpodbojni akt. Po eni strani ga namreč ni bilo mogoče opredeliti kot pripravljalni akt, po drugi strani pa morebitni obstoj široke diskrecijske pravice ne pomeni ovire za dopustnost tožbe.

Splošno sodišče je nato poudarilo, da Komisija – kadar so se socialni partnerji pogajali in sklenili sporazum na podlagi člena 155(1) PDEU in če so podpisnice predložile skupno zahtevo za izvajanje tega sporazuma na ravni Unije s sklepom Sveta, sprejetim na podlagi člena 155(2) PDEU – ni dolžna ugoditi tej zahtevi in mora presoditi, ali je treba Svetu predložiti predlog v tem smislu.

Splošno sodišče je v zvezi s tem dodalo, da mora Komisija ne le preveriti le zakonitost določb tega sporazuma, ampak tudi upoštevati splošni interes Unije ter zato presoditi, ali je – tudi glede na politične, gospodarske in socialne preudarke – morebitno izvajanje tega sporazuma na ravni Unije primerno.

Nazadnje, Splošno sodišče je pojasnilo, da ima Komisija široko diskrecijsko pravico in da mora biti v primeru zavrnitve sklep, ki ga sprejme Komisija, predmet omejenega nadzora Splošnega sodišča.

III. Pravila o konkurenci, ki veljajo za podjetja

1. Prispevek na področju člena 101 PDEU

Splošno sodišče je v sodbi z dne 28. marca 2019, **Pometon/Komisija** (T-433/16, v pritožbenem postopku²⁸, [EU:T:2019:201](#)), potem ko je Sklep Evropske komisije C(2016) 3121 final v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru (EGP) razglasilo za delno ničen, spremenilo znesek globe, ki je bila s tem sklepom naložena družbi Pometon SpA, ker je ta sodelovala pri kartelu, ki so ga tvorili sporazumi ali usklajena ravnanja s štirimi drugimi podjetji ter katerega namen je bil v bistvu usklajevanje cen abrazivov v celotnem EGP. Izpodbijani sklep je bil sprejet po „hibridnem“ postopku, ki je bil časovno zamaknjen, ker so bila štiri druga podjetja, ki so bila udeležena v kartelu, predmet Sklepa C(2014) 2074 final o poravnavi, sprejetega na podlagi členov 7 in 23 Uredbe št. 1/2003²⁹, medtem ko se je družba Pometon odločila umakniti iz postopka poravnave.

Glede očitka, ki ga navaja družba Pometon, da je Komisija s tem, da se je v sklepu o poravnavi večkrat sklicevala na njeno ravnanje, že prejudicirala njeno krivdo, je Splošno sodišče najprej opozorilo, da za upravni postopek, ki ga v zvezi s karteli vodi Komisija, velja člen 41 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in da se ob upoštevanju narave zadevnih kršitev ter narave in stopnje strogosti sankcij, ki so za te kršitve predpisane, načelo domneve nedolžnosti iz člena 48(1) Listine o temeljnih pravicah uporablja *mutatis mutandis* tudi za upravne postopke v zvezi s spoštovanjem evropskih pravil na področju konkurence. Splošno sodišče je nato poudarilo, da spoštovanje dolžnosti nepristranskosti, določene v členu 41 Listine o temeljnih pravicah, zahteva, da Komisija v okviru postopka, ki je postal hibridni postopek, sklep o poravnavi sestavi in obrazloži z vso redakcijsko previdnostjo, ki je potrebna za to, da ta sklep, čeprav ni naslovljen na podjetje, ki se je umaknilo iz postopka poravnave, ne posega v sklop procesnih jamstev, ki jih mora biti to podjetje deležno v okviru poznejšega kontradiktornega postopka. Splošno sodišče je zato ob sklicevanju na merila za razlago, ki jih je določilo Evropsko sodišče za človekove pravice v sodbi Karaman proti Nemčiji z dne 27. februarja

28| Zadeva C-440/19 P, **Pometon/Komisija**.

29| Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101 PDEU] in [102 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

2014, preučilo, prvič, ali v sklepu o poravnavi redakcijska previdnost pri navedbi nekaterih ravnanj družbe Pometon ne dopušča nikakršnega suma, da je Komisija namerno prejudicirala krivdo in odgovornost tega podjetja, in drugič, ali so bila sklicevanja na navedena ravnanja nujna za dokaz odgovornosti naslovnikov sklepa o poravnavi. Splošno sodišče je pri tem ugotovilo, da spornih sklicevanj v zvezi z družbo Pometon ni mogoče šteti niti za indic nezadostne nepristranskosti Komisije glede te družbe niti za indic nezadostnega spoštovanja domneve nedolžnosti v izpodbijanem sklepu.

Splošno sodišče je po tem, ko je opozorilo na pravila v zvezi z dokaznim bremenom pri kršitvi člena 101(1) PDEU in v zvezi z izvajanjem dokazov, potrdilo, da je Komisija pravno zadostno dokazala to, da je družba Pometon sodelovala pri enotni in trajajoči kršitvi člena 101(1) PDEU, ki je bila sestavljena iz različnih sklopov ravnanj v okviru zadevnega kartela, in trajanje te kršitve. Iz vseh dokazov, ki jih je preučila Komisija, je namreč razvidno, da se je družba Pometon polno zavedala ne le bistvenih značilnosti kartela, v zvezi s katerim ne izpodbija opredelitve za enotno in trajajočo kršitev, ampak tudi njegovega geografskega obsega, ter da je torej pri tej kršitvi hotela sodelovati. Ker ni niti najmanjšega indika o distanciranju družbe Pometon od kartela, je Komisija poleg tega pravno zadostno dokazala, da navedeno podjetje ni prekinilo svoje udeležbe pri zadevni enotni in trajajoči kršitvi, čeprav za približno 16-mesečno obdobje ni imela neposrednega dokaza o tajnih stikih.

Nazadnje je Splošno sodišče preučilo predlog za razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa ali za spremembo globe 6.197.000 EUR, ki je bila naložena družbi Pometon. V zvezi s tem je družba Pometon trdila, da raven prilagoditve osnovnega zneska globe, ki jo je Komisija določila na podlagi točke 37 Smernic o načinu določanja glob³⁰, ni dovolj obrazložena ter da ta raven prilagoditve tudi ni skladna z načeloma sorazmernosti in enakega obravnavanja.

Glede predloga za razglasitev ničnosti je Splošno sodišče ugotovilo, da obrazložitev izpodbijanega sklepa ne vsebuje nobene dovolj natančne informacije o uporabljeni metodi izračuna in elementih presoje, ki so bili upoštevani za razlikovanje stopnje zmanjšanja osnovnega zneska, priznane družbi Pometon, od stopenj, uporabljenih za preostale udeležence kartela, ki so privolili v poravnavo, glede na lastno odgovornost vsakega podjetja. Komisija se je namreč v bistvu na splošno sklicevala na obstoj razlik med individualno udeležbo družbe Pometon in individualno udeležbo preostalih udeležencev kartela ter na potrebo po določitvi globe, ki bo sorazmerna s kršitvijo, ki jo je storilo to podjetje, in bo imela tudi zadosten odvračilni učinek. Splošno sodišče je tako ugotovilo, da je v izpodbijanem sklepu kršena obveznost obrazložitve v zvezi s stopnjo izjemnega zmanjšanja, priznано družbi Pometon na podlagi točke 37 Smernic, in je člen 2 navedenega sklepa, ki določa znesek globe, ki se naloži družbi Pometon, razglasilo za ničn.

Glede predloga za spremembo zneska globe je Splošno sodišče poudarilo, da se je na podlagi pojasnil, ki jih je Komisija podala v svojih pisanjih, lahko seznanilo z metodo izračuna in merili, ki jih je Komisija uporabila tako v izpodbijanem sklepu kot v sklepu o poravnavi, ter da je zato lahko v okviru izvajanja svoje neomejene pristojnosti presodilo njihovo primernost. Opozorilo je tudi, da sodišče Unije izpodbijani sklep lahko spremeni, ne da bi razglasilo njegovo ničnost, zato da odpravi, zmanjša ali poveča naloženo globo, pri čemer izvajanje te pristojnosti povzroči dokončni prenos pooblastila za naložitev sankcij na to sodišče. Splošno sodišče mora zato določiti ustrezen znesek globe, pri čemer je njegova diskrecijska pravica omejena le z meriloma v zvezi s težo in trajanjem kršitve, določenima v členu 23(3) Uredbe št. 1/2003, ter z zgornjo mejo 10 % skupnega prometa zadevnega podjetja v predhodnem poslovnem letu, ob upoštevanju načel sorazmernosti, individualizacije sankcij in enakega obravnavanja ter obveznosti obrazložitve.

30| Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe (ES) št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2).

Glede merila v zvezi s trajanjem udeležbe družbe Pometon pri zadevni enotni in trajajoči kršitvi je Splošno sodišče najprej ugotovilo, da je bil ta pogoj že ustrezno upoštevan, ko je Komisija določila osnovni znesek globe, ki ga družba Pometon ni izpodbijala. Dalje, glede uporabe zakonskega merila teže kršitve je Splošno sodišče ugotovilo, da mora določiti raven prilagoditve osnovnega zneska globe, ki bo glede na merila, ki jih šteje za ustrezna, sorazmerna s težo kršitve, ki jo je storila družba Pometon, in bo imela tudi zadosten odvračilni učinek. V zvezi s tem je Splošno sodišče ocenilo, da je v okviru izvajanja njegove neomejene pristojnosti primerno upoštevati najprej individualno odgovornost družbe Pometon za udeležbo pri zadevnem kartelu, nato sposobnost te družbe, da je s svojim kršitvenim ravnanjem škodovala konkurenci na trgu abrazivov, in nazadnje njeno velikost, ob primerjanju – za vsakega od teh različnih dejavnikov – individualne odgovornosti in položaja družbe Pometon z individualno odgovornostjo in položajem vsakega od preostalih udeležencev kartela. V okoliščinah obravnavanega primera je Splošno sodišče na podlagi navedenih dejavnikov družbi Pometon priznalo 75-odstotno izjemno zmanjšanje osnovnega zneska globe, prilagojenega zaradi olajševalnih okoliščin, kot je bil določen v izpodbijanem sklepu, in ji naložilo globo v znesku 3.873.375 EUR.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 23. maja 2019, *Recylex in drugi/Komisija* (T-222/17, v pritožbenem postopku³¹, [EU:T:2019:356](#)), zavrnilo tožbo družb Recylex SA, Fonderie et Manufacture de Métaux SA in Harz-Metall GmbH (v nadaljevanju: Recylex), ki se ukvarjajo s proizvodnjo recikliranega svinca in drugih izdelkov, s katero so želele te družbe doseči znižanje globe, ki jim jo je Komisija naložila s sklepom³² o kršitvi člena 101 PDEU. Ta kršitev je bila storjena v obliki sporazumov ali usklajenih ravnanj med štirimi skupinami podjetij na ozemlju Belgije, Nemčije, Francije in Nizozemske. Storjena naj bi bila z usklajevanjem nakupnih cen odpadnih svinčevokislinskih akumulatorjev, ki se uporabljajo za izdelavo recikliranega svinca.

Upravni postopek, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, se je začel na podlagi prošnje za imuniteto, ki jo je vložilo podjetje JCI, ena od skupin podjetij, na katere se ta sklep nanaša. Eco-Bat, druga skupina podjetij, in nato podjetje Recylex sta prav tako vložili prošnji za imuniteto ali – če tema prošnjama ne bi bilo ugodeno – prošnji za znižanje globe na podlagi Obvestila Komisije o prizanesljivosti iz leta 2006³³. Podjetju JCI je bila dodeljena imuniteta, podjetju Eco-Bat pa znižanje globe za 50 %, ker je bilo prvo podjetje, ki je predložilo dokaze z znatno dodano vrednostjo. Podjetju Recylex, ki je bilo drugo podjetje, ki je predložilo take dokaze, je bila globa znižana za 30 %.

V teh okoliščinah je bilo Splošnemu sodišču predloženo vprašanje, ali lahko v primeru, v katerem sta dve podjetji predložili dokaze z znatno dodano vrednostjo, podjetje, ki jih je predložilo drugo, vstopi na mesto prvega podjetja, če se izkaže, da sodelovanje slednjega ni izpolnjevalo zahtev iz točke 12 Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2006.

V zvezi s tem je Splošno sodišče med drugim ugotovilo, da iz same logike Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2006 izhaja, da je pričakovani učinek tega obvestila ta, da se v omejevalnih sporazumih ustvari ozračje negotovosti in spodbudi njihovo razkritje Komisiji. Ta negotovost izhaja ravno iz tega, da udeleženci omejevalnega sporazuma vedo, da bo lahko imuniteto pred globami dobil le eden od njih, in sicer s tem, da bo razkril druge udeležence kršitve, ti pa bodo tako izpostavljeni tveganju, da jim bodo naložene globe. V tem sistemu in v skladu s to logiko se podjetjem, ki najhitreje zagotovijo sodelovanje, lahkoodobrijo večja zmanjšanja glob, ki bi jim bile sicer naložene, kot podjetjem, ki sodelovanja niso tako hitro zagotovila. Časovno zaporedje in to, kako hitro so člani omejevalnega sporazuma začeli sodelovati, sta torej temeljna elementa sistema, ki je bil vzpostavljen z Obvestilom o prizanesljivosti iz leta 2006.

31| Zadeva C-563/19 P, *Recylex in drugi/Komisija*.

32| Sklep Komisije C(2017) 900 final z dne 8. februarja 2017 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU (Zadeva AT.40018 – Recikliranje avtomobilskih akumulatorjev).

33| Obvestilo Komisije o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah (UL 2006, C 298, str. 17).

Splošno sodišče je v sodbi z dne 12. julija 2019, *Hitachi-LG Data Storage in Hitachi-LG Data Storage Korea/Komisija* (T-1/16, [EU:T:2019:514](#)),³⁴ zavrnilo predlog družbe Hitachi-LG Data Storage, Inc. in njene hčerinske družbe Hitachi-LG Data Storage Korea Inc. (v nadaljevanju: tožeči stranki) za znižanje zneska globe, ki jima je bila naložena s Sklepom Komisije C(2015) 7135 final z dne 21. oktobra 2015³⁵ zaradi kršitve pravil o konkurenci v sektorju proizvodnje in dobave pogonov za optične diske (v nadaljevanju: POD).

Po upravni preiskavi, začeti na podlagi prijave, je Komisija ugotovila, da je bilo trinajst družb udeleženih v kartelu na trgu POD. V skladu z izpodbijanem sklepom je Komisija ugotovila, da so udeleženci tega prepovedanega kartela vsaj od 23. junija 2004 do 25. novembra 2008 usklajevali svoje ravnanje glede razpisnih postopkov, ki sta jih organizirala proizvajalca računalnikov, družbi Dell in Hewlett Packard. Po navedbah Komisije so udeležene družbe prek omrežja vzporednih dvostranskih stikov skušale zagotoviti, da cene proizvodov POD ostanejo na višji ravni, kot bi bile brez teh dvostranskih stikov. Komisija je tako tožečima strankama naložila globo v višini 37.121.000 EUR zaradi kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP.

Tožeči stranki sta v utemeljitev tožbe za znižanje te globe navedli dva tožbena razloga, ki sta se nanašala, prvič, na kršitev načela dobrega upravljanja in obveznosti obrazložitve, in drugič, na napačno uporabo prava, ker Komisija ni odstopila od splošne metode, navedene v Smernicah o načinu določanja glob, da bi zmanjšala globo tožečih strank ob upoštevanju posebnosti obravnavanega primera in njune vloge na trgu POD. Tožeči stranki sta v odgovoru na ukrepe procesnega vodstva Splošnega sodišča pojasnili, da Splošnemu sodišču predlagata, naj uporabi svojo neomejeno sodno pristojnost, tako da preizkusi odločbo zaradi molka Komisije o zavrnitvi njune prošnje za znižanje zneska globe in preuči utemeljenost te prošnje.

Splošno sodišče je v zvezi s tem na prvem mestu opozorilo, da Pogodba ne pozna „tožbe v sporu polne jurisdikcije“ kot samostojnega pravnega sredstva, tako da lahko sodišča Unije to neomejeno pristojnost izvajajo le v okviru nadzora nad akti institucij, natančneje v okviru ničnostne tožbe. Splošno sodišče je tako najprej ugotovilo, da je tožba vsebovala, prvič, predlog za razglasitev delne ničnosti izpodbijanega sklepa v delu, v katerem je Komisija zavrnila prošnjo tožečih strank za znižanje zneska naložene globe, in drugič, predlog za spremembo tega sklepa, ki se je nanašal na to, da naj Splošno sodišče ugotovi, da je to prošnja in zato zniža navedeni znesek.

Nato je Splošno sodišče v zvezi s prvim tožbenim razlogom na eni strani zavrnilo trditve tožečih strank, da je Komisija kršila obveznost obrazložitve zavrnitve uporabe izjeme iz točke 37 Smernic o načinu določanja glob, ki Komisiji omogoča, da odstopi od metodologije iz navedenih smernic, in katere uporabo sta predlagali tožeči stranki. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da je morala Komisija v izpodbijanem sklepu obrazložiti le metodologijo, ki je bila uporabljena za izračun zneska globe, ne pa tudi elementov, ki jih pri navedenem izračunu ni upoštevala, in zlasti ne razlogov, iz katerih ni uporabila izjeme iz točke 37 navedenih smernic.

Splošno sodišče je na drugi strani zavrnilo očitke v zvezi s kršitvijo načela dobrega upravljanja. V zvezi s tem je zlasti potrdilo, da je Komisija v upravnem postopku ravnala skrbno, ker je, prvič, preden je Svetovalni odbor za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje podal pisno mnenje o predhodnem osnutku sklepa, zaslišala tožeči stranki in preučila njune pripombe ter je, drugič, temu odboru v skladu s členom 14(3) Uredbe št. 1/2003 posredovala najpomembnejše informacije za izračun zneska globe.

34| V zvezi z isto tematiko glej tudi sodbi z dne 12. julija 2019, *Sony in Sony Electronics/Komisija* (T-762/15, [EU:T:2019:515](#)), in z dne 12. julija 2019, *Quanta Storage/Komisija* (T-772/15, [EU:T:2019:519](#)).

35| Sklep Komisije C(2015) 7135 final z dne 21. oktobra 2015 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva AT.39639 – Pogoni za optične diske).

Nazadnje je Splošno sodišče v zvezi z drugim tožbenim razlogom opozorilo, da se lahko znižanje zneska globe na podlagi točke 37 Smernic o načinu določanja glob odobri le v izjemnih okoliščinah, kadar lahko posebnosti posamezne zadeve ali potreba po zagotavljanju odvrčilnega učinka v posamezni zadevi utemeljijo odstop Komisije od splošne metodologije za izračun zneska globe, določene v teh smernicah. Splošno sodišče je v zvezi s tem menilo, da nobena od okoliščin, na katere sta se sklicevali tožeči stranki, ni upoštevna za utemeljitev takega znižanja globe na podlagi izjeme, določene v točki 37 Smernic.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 12. julija 2019, **Toshiba Samsung Storage Technology in Toshiba Samsung Storage Technology Korea/Komisija** (T-8/16, v pritožbenem postopku³⁶, [EU:T:2019:522](#)), zavrnilo predlog družbe Toshiba Samsung Storage Technology Corp. in njene hčerinske družbe Toshiba Samsung Storage Technology Korea Corp. (v nadaljevanju: tožeči stranki) za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije C(2015) 7135 final z dne 21. oktobra 2015 in, podredno, znižanje zneska globe, ki jima je bila s tem sklepom naložena zaradi kršitve pravil o konkurenci v sektorju proizvodnje in dobave pogonov za optične diske (v nadaljevanju: POD).

Po upravni preiskavi, začeti na podlagi prijave, je Komisija ugotovila, da je bilo trinajst družb udeleženih v kartelu na trgu POD. V skladu z izpodbijanim sklepom je Komisija ugotovila, da so udeleženci tega prepovedanega kartela vsaj od 23. junija 2004 do 25. novembra 2008 usklajevali svoje ravnanje glede razpisnih postopkov, ki sta jih organizirala proizvajalca računalnikov, družbi Dell in Hewlett Packard. Po navedbah Komisije so udeležene družbe prek omrežja vzporednih dvostranskih stikov skušale zagotoviti, da cene proizvodov POD ostanejo na višji ravni, kot bi bile brez teh dvostranskih stikov. Komisija je zato tožečima strankama zaradi kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP naložila globo v višini 41.304.000 EUR.

Tožeči stranki sta v utemeljitev svoje tožbe navedli več tožbenih razlogov, ki so se nanašali zlasti na bistveno kršitev postopka in na kršitev pravice do obrambe ter na napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačno uporabo prava pri določitvi geografskega obsega kršitve ter ugotovitvi enotne in trajajoče kršitve.

Splošno sodišče je glede pojma enotne in trajajoče kršitve spomnilo, da ta predpostavlja celoto ravnanj različnih subjektov, ki so poskušali doseči isti protikonkurenčni ekonomski cilj. Iz samega pojma enotne in trajajoče kršitve tako izhaja, da taka kršitev pomeni „celoto ravnanj ali kršitev“. Tožeči stranki torej ne moreta trditi, da je Komisija v izpodbijani sklep vključila dodatno pravno kvalifikacijo, ker je poleg enotne in trajajoče kršitve, opredeljene v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, ugotovila, da je bila ta sestavljena iz več „ločenih kršitev“, saj so navedeno enotno kršitev tvorila prav ta različna protikonkurenčna ravnanja.

Splošno sodišče je poleg tega štelo, da to, da so se nekatere značilnosti kartela, med drugim vključitev novih udeležencev, zmanjšanje njihovega števila ali razširitev kartela, da bi ta zajemal tudi družbo Hewlett Packard, skozi čas spreminjali, Komisiji ni preprečevalo, da ta kartel opredeli kot enotno in trajajočo kršitev, ker je cilj kartela ostal nespremenjen.

Splošno sodišče je s sodbo **Printeos in drugi/Komisija** (T-466/17, [EU:T:2019:671](#)) z dne 24. septembra 2019 zavrnilo tožbo več podjetij, dejavnih pri prodaji standardnih kataloških in posebnih potiskanih pisemskih ovojnic (v nadaljevanju: tožeče stranke), ki so primarno predlagala razglasitev delne ničnosti sklepa Evropske komisije³⁷, s katerim jim je bila naložena globa zaradi kršitve člena 101 PDEU (v nadaljevanju: izpodbijani sklep). Ta kršitev je imela obliko sporazumov ali usklajenih ravnanj med tožečimi strankami in štirimi drugimi skupinami podjetij na ozemlju več evropskih držav.

36| Zadeva C-700/19 P, **Toshiba Samsung Storage Technology in Toshiba Samsung Storage Technology Korea/Komisija**.

37| Sklep Komisije C(2017) 4112 final z dne 16. junija 2017 o spremembi Sklepa C(2014) 9295 final z dne 10. decembra 2014 o postopku na podlagi člena 101 [PDEU] in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva AT.39780 – Pisemske ovojnice).

Izpodbijani sklep je bil sprejet po tem, ko je bila zaradi nezadostne obrazložitve razglašena delna ničnost³⁸ prejšnjega sklepa Komisije³⁹, s katerim je bila tožečim strankam naložena globa v višini 4.729.000 EUR in ki je bil sprejet po postopku poravnave (v nadaljevanju: prvotni sklep). Komisija je po tej sodbi sprejela izpodbijani sklep, s katerim je spremenila prvotni sklep in hkrati naložila globo v istem znesku.

Na prvem mestu, Splošno sodišče je presodilo, da Komisija, če razglasitev ničnosti akta Unije temelji na kršitvi postopka, kot je nezadostnost obrazložitve, in če sodišče Unije ni uporabilo svoje neomejene pristojnosti, da bi spremenilo naloženo globo, lahko sprejme nov sklep, s katerim tožečim strankam naloži globo, ne da bi storila to, kar izhaja iz očitkov iz tožbenega razloga, ki se nanaša na kršitev načel pravne varnosti, varstva legitimnih pričakovanj in *ne bis in idem*. V zvezi s tem je Splošno sodišče pojasnilo, da uporaba načela *ne bis in idem* predpostavlja, da je bilo odločeno o obstoju kršitve ali da je bila preverjena zakonitost presoje kršitve. Zato načelo *ne bis in idem* samo po sebi ne nasprotuje ponovnemu pregonu za isto protikonkurenčno ravnanje, če je bil prvi sklep razglašen za ničen iz procesnih razlogov, ne da bi se odločalo o utemeljenosti očitanih dejstev, saj odločba o razglasitvi ničnosti v takem primeru ne pomeni „oprostitve“ v kazenskopravnem smislu. Splošno sodišče je ocenilo, da ta pristop velja tudi za razglasitev ničnosti sklepa o naložitvi globe zaradi nezadostne obrazložitve, če je bil ta sklep sprejet po končanem postopku poravnave.

Na drugem mestu, kar zadeva tožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev načela enakega obravnavanja pri določitvi zneska globe, je Splošno sodišče ocenilo, da je treba za nadzor spoštovanja tega načela razlikovati med, na eni strani, obvezno enakopravno določitev osnovnega zneska glob, ki jih je treba naložiti zadevnim podjetjem, in na drugi strani, uporabo zgornje meje 10 % za navedena podjetja na podlagi člena 23(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 1/2003, ki se lahko razlikuje glede na njihov skupni promet. Čeprav je namreč Komisija lahko upravičeno izbrala metodo za izračun osnovnega zneska, ki temelji na vrednosti prodaje v celotnem letu, ki ga zajema kršitev, da bi opredelila gospodarski pomen kršitve in sorazmerno težo vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi, je morala v tem okviru spoštovati načelo enakega obravnavanja. Nasprotno pa uporaba zgornje meje 10 % za določitev končnega zneska glob načeloma ni bila odvisna niti od tega gospodarskega pomena kršitve, niti od sorazmerne teže vsakega udeleženega podjetja, niti od teže ali trajanja navedene kršitve, ki jo je storilo to podjetje, temveč je bila povsem samodejna, ta samodejnost pa je bila povezana izključno s skupnim prometom podjetja, tako da je bila navedena uporaba *ipso facto* v skladu z načelom enakega obravnavanja.

Vendar je Splošno sodišče presodilo, da je napačna analiza Komisije, v skladu s katero rezultat uporabe zgornje meje 10 % v vmesni fazi izračuna glob, ki jih je treba naložiti, *ipso facto* povzroči rezultate, ki so skladni z načelom enakega obravnavanja. Splošno sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da je Komisija z uporabo takega pristopa, ki ne spada na področje uporabe člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, uporabila svojo diskrecijsko pravico na podlagi točke 37 Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003. Po preučitvi prilagoditve osnovnih zneskov, ki je bila na podlagi tega pristopa izvedena v zvezi z različnimi skupinami podjetij, na katere je bil naslovljen izpodbijani sklep, je Splošno sodišče menilo, da je bila ena od teh skupin brez objektivne utemeljitve deležna ugodnejšega obravnavanja. Vendar je Splošno sodišče presodilo, da se tožeče stranke ne morejo v svojo korist sklicevati na nezakonitost, ki izhaja iz takega neenakega obravnavanja.

Kar zadeva vzporedno uporabo člena 101 PDEU in nacionalnega prava konkurence – v obravnavani zadevi v zvezi z učinki ravnanja tožečih strank na španskem ozemlju – ki je bila predmet tretjega tožbenega razloga, ki se je nanašal na kršitev načela pravičnosti, je Splošno sodišče najprej ugotovilo, da se izpodbijani sklep ne

38| Sodba Splošnega sodišča z dne 13. decembra 2016, **Printeos in drugi/Komisija** (T-95/15, [EU:T:2016:722](#)).

39| Sklep Komisije C(2014) 9295 final z dne 10. decembra 2014 o postopku na podlagi člena 101 [PDEU] in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva AT.39780 – Pisemske ovojnice).

nanaša na to ozemlje in da je španski organ, pristojen za konkurenco, kaznoval ravnanja, storjena v drugem obdobju. Splošno sodišče je ugotovilo, da v takih okoliščinah celovita in dovolj odvračalna sankcija za protikonkurenčno ravnanje tožečih strank zahteva prav upoštevanje vseh njegovih učinkov na teh različnih ozemljih, vključno s časovnimi učinki, tako da Komisiji ni mogoče očitati, da iz teh istih razlogov ni zmanjšala globe, ki je bila tožečim strankam naložena v prvotnem in izpodbijanem sklepu.

2. Razvoj na področju koncentracij

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 23. maja 2019, *KPN/Komisija* (T-370/17, [EU:T:2019:354](#)), izreklo o Sklepu Evropske komisije C(2016) 5165 final z dne 3. avgusta 2016 o združljivosti koncentracije, v okviru katere želita družbi Vodafone Group in Liberty Global Europe Holding (v nadaljevanju: priglasiteljici) pridobiti skupni nadzor nad polno delujočim skupnim podjetjem v telekomunikacijskem sektorju na Nizozemskem, z notranjim trgov in Sporazumom o Evropskem gospodarskem prostoru. Tožeča stranka – nizozemsko podjetje, ki je konkurent priglasiteljic in ki je dejavno zlasti v sektorju kabelskih omrežij, prek katerih na Nizozemskem nudi storitve televizije – je izpodbijala ta sklep. Njena tožba se je nanašala predvsem na obstoj vertikalnih problemov konkurence vzdolž verige za distribucijo televizijskih vsebin.

Splošno sodišče se je najprej izreklo o tožbenem razlogu, ki se nanaša na očitno napako pri presoji v zvezi z opredelitvijo upoštevnega trga. V zvezi s tem je Splošno sodišče opozorilo, da vprašanje, ali sta proizvoda oziroma storitvi del istega trga, pomeni, da je treba ugotoviti, ali se štejeta za zamenljivi ali nadomestljivi glede na njune značilnosti, ceno ali namen uporabe, in to zlasti z vidika kupca. V obravnavani zadevi je Splošno sodišče ugotovilo, da Komisija ni storila očitne napake pri presoji s tem, da ni še bolj segmentirala trga prodaje in odkupa na debelo premium plačljivih televizijskih športnih kanalov, ob upoštevanju tega, da so ti kanali z vidika ponudnikov televizijskih storitev na maloprodajni ravni zamenljivi, ker imajo podobne naročnike in podobno vsebino.

Nato je Splošno sodišče preučilo, ali obstaja očitna napaka pri presoji glede vertikalnih učinkov koncentracije, zlasti glede učinka izključitve dostopa do proizvodnih dejavnikov v zvezi s kanalom Ziggo Sport Totaal na trgu veleprodaje in odkupa na debelo premium plačljivih televizijskih športnih kanalov. Splošno sodišče je najprej opozorilo, da v skladu s Smernicami o nehorizontalnih združitvah izključitev iz trga proizvodnih dejavnikov nastane, kadar bi novi subjekt po koncentraciji verjetno omejil dostop do proizvodov ali storitev, ki bi jih v primeru brez koncentracije dobavil. Pri oceni verjetnosti scenarija protikonkurenčne izključitve mora Komisija preučiti, prvič, ali bi združeni subjekt, nastal s koncentracijo, po koncentraciji lahko izvajal znatno izključevanje pri dostopu do proizvodnih dejavnikov, drugič, ali bi za to imel interes in, tretjič, ali bi strategija izključitve s trga škodljivo vplivala na konkurenco nižje v verigi. Ti trije pogoji so kumulativni, tako da neobstoj enega od njih zadostuje za izključitev tveganja protikonkurenčne izključitve dostopa do proizvodnih dejavnikov. Prvi od teh pogojev je lahko izpolnjen le, kadar ima vertikalno integrirana družba, ki je nastala po koncentraciji, pomembno stopnjo tržne moči na trgu višje v verigi, v obravnavani zadevi na trgu prodaje na debelo premium plačljivih televizijskih športnih kanalov. Splošno sodišče pa je razsodilo, da Komisija ni storila očitne napake pri presoji s tem, da je v izpodbijanem sklepu sklenila, da subjekt, nastal s koncentracijo, ne bi mogel izvajati strategije izključevanja pri dostopu do proizvodnih dejavnikov, ker je njegov tržni delež na upoštevnem trgu manjši od 10 %.

IV. Državne pomoči

1. Dopustnost

Prvi razširjeni senat Splošnega sodišča je s sodbama z dne 19. junija 2019, *NeXovation/Komisija* (T-353/15, v pritožbenem postopku⁴⁰, [EU:T:2019:434](#)) in *Ja zum Nürburgring/Komisija* (T-373/15, v pritožbenem postopku⁴¹, [EU:T:2019:432](#)) zavrnil tožbi za razglasitev delne ničnosti sklepa Evropske komisije v zvezi z državno pomočjo v korist kompleksa Nürburgring v Nemčiji za izgradnjo zabavišnega parka, hotelov in restavracij ter za organizacijo avtomobilskih dirk⁴².

Javna podjetja, lastniki kompleksa Nürburgring (v nadaljevanju: prodajalci), so med letoma 2002 in 2012 prejeli pomoči v glavnem od nemške dežele Porenje - Pfalška. Te pomoči so bile predmet formalnega postopka preiskave na podlagi člena 108(2) PDEU, ki ga je Komisija začela leta 2012. Istega leta je bila ugotovljena insolventnost prodajalcev, zato je bila sprejeta odločitev o prodaji njihovih sredstev. Uveden je bil postopek javnega razpisa, kar je privedlo do prodaje teh sredstev družbi Capricorn Nürburgring Besitzgesellschaft GmbH (v nadaljevanju: Capricorn).

Ponudnik, in sicer družba NeXovation, Inc., ter nemško moto športno združenje Ja zum Nürburgring eV, sta pri Komisiji vložila pritožbo, ker po njunem mnenju postopek javnega razpisa ni bil niti pregleden niti nediskriminatoren ter ni dosegel tržne cene. Komisija je s sklepom ugotovila nezakonitost nekaterih ukrepov podpore v korist prodajalcev in njihovo nezdružljivost s skupnim trgov. Prav tako je odločila, da se morebitna izterjava pomoči ni nanašala na družbo Capricorn in da prodaja sredstev kompleksa Nürburgring družbi Capricorn ni pomenila državne pomoči. Komisija je namreč ugotovila, da je bil postopek javnega razpisa pregleden in nediskriminatoren. Družba NeXovation, Inc. in združenje Ja zum Nürburgring eV sta vložila tožbo zoper sklep Komisije.

Najprej, glede sklepa, ki se nanaša na gospodarsko kontinuiteto med prodajalci in družbo Capricorn, je Splošno sodišče opozorilo, da je treba sklep, ki se nanaša na gospodarsko kontinuiteto, šteti za sklep, ki je „povezan“ s predhodnim končnim sklepom o zadevnih pomočeh „in ga dopolnjuje“. Ker je izpodbijani sklep povezan in dopolnilen sklepu, sprejetemu po končanem formalnem postopku preiskave v zvezi s pomočmi prodajalcem, lahko tožeče stranke trdijo, da se zadnjenavedeni sklep nanje posamično nanaša, samo, kadar jih individualizira podobno kot samega naslovnika sklepa, kar v tem primeru ne drži.

Dalje, glede sklepa o prodaji sredstev družbi Capricorn, ki je bil sprejet po koncu faze predhodne preučitve pomoči, in ne po formalnem postopku preiskave, je Splošno sodišče ugotovilo, da je načeloma mogoče vsakemu podjetju, ki se sklicuje na to, da obstaja dejansko ali potencialno konkurenčno razmerje, načeloma priznati status zadevne stranke v smislu člena 108(2) PDEU. Zato je Splošno sodišče v zvezi s tem sklepom ugotovilo, da imajo tožeče stranke procesno upravičenje kot zadevne stranke in ohranijo pravni interes, ki se nanaša na varstvo procesnih pravic, ki jih imajo na podlagi člena 108(2) PDEU kot zadevne stranke.

40| Zadeva C-665/19 P, *NeXovation/Komisija*.

41| Zadeva C-647/19 P, *Ja zum Nürburgring/Komisija*.

42| Sklep Komisije (EU) 2016/151 z dne 1. oktobra 2014 o državni pomoči SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN), ki jo je Nemčija odobrila za dirkališče Nürburgring (UL 2016, L 34, str. 1).

Splošno sodišče je nazadnje opozorilo, da če se podjetje prodaja v okviru odprtega, preglednega in nepogojnega postopka javnega razpisa, je mogoče domnevati, da je tržna cena enaka najvišji ponudbi, pri čemer je treba ugotoviti, prvič, ali je ta ponudba zavezujoča in kredibilna in, drugič, ali ni poleg cene upravičeno upoštevati tudi druge ekonomske dejavnike.

2. Pojem državne pomoči

a. Gospodarska prednost

Splošno sodišče je s sodbo z dne 26. februarja 2019, *Fútbol Club Barcelona/Komisija* (T-865/16, v pritožbenem postopku⁴³, [EU:T:2019:113](#)),⁴⁴ za ničen razglasilo Sklep Komisije (EU) 2016/2391 z dne 4. julija 2016 o državni pomoči SA.29769 (2013/C) (ex 2013/NN), ki jo je Španija dodelila nekaterim nogometnim klubom, ker Komisija ni pravno zadostno dokazala obstoja ekonomske prednosti, dodeljene upravičencem zadevnega ukrepa.

Izpodbijani sklep se je nanašal na španski zakon, sprejet leta 1990, ki je vse španske profesionalne klube zavezoval k temu, da se preoblikujejo v športne delniške družbe, razen profesionalnih športnih klubov, ki so v poslovnih letih pred sprejetjem tega zakona ustvarili pozitiven rezultat. Tožeča stranka, Fútbol Club Barcelona, in trije drugi profesionalni nogometni klubi, ki spadajo na področje uporabe te izjeme, so se tako odločili, da bodo še naprej delovali v obliki nepridobitnih pravnih oseb, in bili iz tega naslova deležni posebne stopnje obdavčitve svojih dohodkov. Ker je ta posebna davčna stopnja obdavčitve do leta 2016 ostala nižja od stopnje, ki se je uporabljala za športne delniške družbe, je Komisija v izpodbijanem sklepu menila, da ta ureditev s tem, da uvaža davčno ugodnost na področju davka od dohodkov pravnih oseb v korist štirih zadevnih klubov, pomeni nezakonito in nezdružljivo shemo pomoči, in je Kraljevini Španiji odredila, naj ustavi njeno izvajanje ter izterja individualne pomoči, ki so bile izplačane upravičencem navedene sheme.

Splošno sodišče je v sodbi najprej zavrnilo tožbeni razlog, ki se je nanašal na kršitev člena 49 PDEU, ker bi Komisija po mnenju tožeče stranke morala ugotoviti, da je bila obveznost, da se profesionalni športni klubi preoblikujejo v športne delniške družbe, v nasprotju s tem členom. Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da Komisija v okviru postopka, ki poteka na področju državnih pomoči, razen primera, v katerem nezdružljivost zadevnega ukrepa pomoči izhaja iz kršitve člena 49 PDEU, ni pristojna za ugotovitev, da obstaja samostojna kršitev člena 49 PDEU, in za to, da izpelje ustrezne pravne posledice.

Nato je Splošno sodišče preučilo tožbeni razlog v zvezi z napakami Komisije pri presoji prednosti, ki jo ureditev daje štirim zadevnim klubom. Splošno sodišče je po tem, ko je opozorilo, da ima Komisija obveznost, da celovito obravnava kompleksne ukrepe, da bi ugotovila, ali slednji dajejo gospodarsko prednost upravičnim podjetjem, ki je ta ne bi pridobila pod običajnimi tržnimi pogoji, pojasnilo, da je tako tudi v okviru preučitve sheme pomoči. V zvezi s tem velja, da se Komisija v primeru sheme pomoči sicer lahko omeji na preučitev splošnih in abstraktnih značilnosti zadevne sheme, ne da bi ji bilo treba obravnavati vsak posamezni primer uporabe, zato da bi preverila, ali vsebuje elemente pomoči, vendar pa mora ta preučitev vključevati tudi različne posledice – ugodne in neugodne – zadevne sheme za njene upravičence, če je dvomna narava domnevne prednosti posledica samih značilnosti sheme.

⁴³ Zadeva C-362/19 P, Komisija/Fútbol Club Barcelona.

⁴⁴ V zvezi z isto tematiko glej tudi sodbe z dne 20. marca 2019, *Hércules Club de Fútbol/Komisija* (T-766/16, [EU:T:2019:173](#)); z dne 22. maja 2019, *Real Madrid Club de Fútbol/Komisija* (T-791/16, [EU:T:2019:346](#)), in z dne 26. februarja 2019, *Athletic Club/Komisija* (T-679/16, neobjavljena, [EU:T:2019:112](#)).

Ker nacionalna ureditev, na katero se nanaša izpodbijani sklep, pomeni zoženje osebnega področja uporabe davčne ureditve za nepridobitne organizacije v sektorju španskega profesionalnega športa, je Splošno sodišče preučilo, ali je Komisija v izpodbijanem sklepu pravno zadostno dokazala, da je davčna ureditev nepridobitnih organizacij kot celota upravičence lahko postavila v ugodnejši položaj od tistega, v katerem bi bili, če bi morali delovati v obliki športnih delniških družb. Po mnenju Splošnega sodišča pa ni tako. Splošno sodišče je namreč po tem, ko je poudarilo, da je Komisija ob sprejetju izpodbijanega sklepa razpolagala z dokazi, ki kažejo na posebnost davčne ureditve nepridobitnih organizacij v zvezi z zgornjo mejo davčnih odbitkov za ponovno vlaganje izrednih dobičkov na stopnji, ki je manj ugodna od tiste, ki se je uporabljala za športne delniške družbe, presodilo, da na podlagi trditev Komisije ni mogoče izključiti, da te manjše možnosti davčnih odbitkov v okviru ureditve za nepridobitne organizacije lahko izravnavajo prednost, ki izhaja iz nižje nominalne davčne stopnje, ki so je deležni ti subjekti. Ker Komisija ni pravno zadostno dokazala, da je bila s spornim ukrepom njegovim upravičencem podeljena prednost, je Splošno sodišče ugotovilo kršitev člena 107(1) PDEU in izpodbijani sklep razglasilo za ničen.

b. Pripisljivost – Uporaba državnih sredstev

Splošno sodišče je v sodbi z dne 19. marca 2019, *Italija in drugi/Komisija* (T-98/16, T-196/16 in T-198/16, v pritožbenem postopku⁴⁵, [EU:T:2019:167](#)), v okviru ničnostne tožbe na podlagi člena 263 PDEU Sklep Komisije 2016/1208⁴⁶ o državni pomoči, ki jo je Italija dodelila italijanski banki, Banca Tercas, razglasilo za ničen, ker je presodilo, da je ta institucija napačno ugotovila, da je mogoče sporne ukrepe pripisati državi in da zajemajo uporabo državnih sredstev.

Leta 2013 je italijanska banka, Banca Popolare di Bari (BPB), izrazila zanimanje za vpis povečanja kapitala druge italijanske banke, Banca Tercas, ki je bila od leta 2012, potem ko je centralna banka Italijanske republike, Banca d'Italia (banka Italije), ugotovila nepravilnosti, pod izredno upravo. Eden od pogojev, ki ga je banka BPB postavila za to transakcijo, je bil, da Fondo Interbancario di Tutela dei Depositi (FITD) krije primanjkljaj v premoženju Banca Tercas, v zvezi s katerim je bila zahtevana tudi izvedba revizije. FITD je zasebnopravni italijanski konzorcij bank, ki temelji na vzajemnosti in ki ima možnost posredovati v korist svojih članic, in sicer ne samo zaradi zakonskega jamstva vlog v primeru prisilne upravne likvidacije ene od njegovih članic (obvezno posredovanje), temveč tudi na prostovoljni podlagi v skladu s svojim statutom, če to posredovanje omogoča zmanjšati breme, ki bi lahko nastalo zaradi jamstva za vloge, ki ga nosijo njegove članice (prostovoljna posredovanja, med katerimi je zadevno prostovoljno posredovanje v podporo ali kot preventivni ukrep).

Konzorcij FITD se je, potem ko se je prepričal, da je posredovanje v korist Banca Tercas bolj ekonomično od poplačila vlagateljev te banke, leta 2014 odločil, da bo kril negativno premoženjsko stanje te banke in da ji bo dodelil nekatera jamstva. Te ukrepe je odobrila banka Italije. Evropska komisija je v zvezi s temi ukrepi zaradi dvomov o združljivosti s pravili Unije na področju državnih pomoči začela temeljito preiskavo. S Sklepom 2016/1208, ki je predmet tožbe v tej zadevi, je ugotovila, da so zadevni ukrepi državna pomoč, ki jo je Italijanska republika dodelila v korist Banca Tercas.

Splošno sodišče je, potem ko je opozorilo na sodno prakso Sodišča v zvezi z opredelitvijo za državno pomoč v smislu člena 107 PDEU, na prvem mestu preučilo, ali je mogoče navedene ukrepe pripisati italijanski državi, in nato na drugem mestu, ali so bili ti financirani iz državnih sredstev.

45| Zadeva C-425/19 P, *Komisija/Italija in drugi*.

46| Sklep Komisije (EU) 2016/1208 z dne 23. decembra 2015 o državni pomoči, ki jo je Italija dodelila banki Tercas (zadeva SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN)) (UL 2016, L 203, str. 1).

Splošno sodišče je tako na prvem mestu presodilo, da je Komisija s tem, da je menila, da je dokazala, da so italijanski organi izvajali znaten javni nadzor nad določitvijo posredovanja konzorcija FITD v korist Banca Tercas, storila napako, ker ta institucija ni pravno zadostno dokazala vpletenosti italijanskih javnih organov v sprejetje zadevnega ukrepa in zato tudi ne pripisljivosti tega ukrepa državi v smislu člena 107(1) PDEU. Splošno sodišče je ob tem, da je opozorilo, da mora Komisija v primeru ukrepa, ki ga je sprejel zasebni subjekt, dokazati obstoj indicov, ki zadostujejo, da se ugotovi, da je bil ta ukrep sprejet pod vplivom ali pod dejanskim nadzorom javnih organov, zaporedno preučilo obseg javnega pooblastila, podeljenega konzorciju FITD, in nato avtonomijo konzorcija FITD pri sprejetju odločitve o posredovanju.

V zvezi s prvo točko je na eni strani ugotovilo, da je bil namen posredovanj konzorcija FITD v podporo predvsem uresničevanje zasebnih interesov članic tega konzorcija, in na drugi strani, da se z njimi ne izvaja nobeno javno pooblastilo, podeljeno z italijansko zakonodajo. V zvezi s tem je zlasti navedlo, da pooblastilo, ki je konzorciju FITD podeljeno z italijanskim zakonom, obsega izključno to, da kot sistem jamstva izplača vlagatelje (do 100.000 EUR na vlagatelja), če se nad banko, ki je njegova članica, uvede prisilna upravna likvidacija, in da pri ravnanju konzorcija FITD zunaj tega okvira ne gre za uresničevanje javnega cilja, ki bi bilo naloženo z italijansko zakonodajo. Glede na to je ugotovilo, da imajo posredovanja v podporo tako drugačen cilj od tistega, ki se uresničuje z vračilom vlog v primeru prisilne upravne likvidacije, in da ne pomenijo izvajanja javnega pooblastila.

Splošno sodišče je v zvezi z drugo točko ugotovilo, da Komisija ni dokazala vpletenosti italijanskih javnih organov v sprejetje zadevnega ukrepa. Splošno sodišče je v zvezi s tem navedlo, da je FITD zasebnopravni konzorcij, ki v skladu s svojim statutom deluje „za račun in v interesu“ svojih članov, ter da njegova upravljavska organa izvoli generalna skupščina konzorcija FITD in da ta organa enako kot generalno skupščino sestavljajo izključno predstavniki bank članic konzorcija. V teh okoliščinah je Splošno sodišče med drugim ugotovilo, da dovoljenje, ki ga je izdala banka Italije za posredovanje konzorcija FITD v korist Banca Tercas, ni indic, ki bi omogočal, da bi se zadevni ukrep pripisal italijanski državi, ker se je banka Italije v zvezi s tem omejila na izvedbo nadzora skladnosti tega ukrepa z regulativnim okvirom za namene bonitetnega nadzora. Prav tako je ugotovilo, da tudi prisotnost predstavnikov banke Italije na sejah upravljavskih organov konzorcija FITD ni indic za pripisljivost zadevnega ukrepa državi, ker so zgolj v vlogi navadnih opazovalcev, brez vsakršne glasovalne ali posvetovalne pravice. Poleg tega je ugotovilo, da Komisija ni predložila nobenega elementa, ki bi dokazoval, da je banka Italije odločilno vplivala na pogajanja med konzorcijem FITD na eni strani ter banko BPB in izrednim upraviteljem na drugi, ker so bila ta pogajanja zgolj izraz legitimnega in običajnega dialoga s pristojnimi nadzornimi organi, ki je banki Italije omogočil seznanjenost z razvojem zadeve, da je lahko hitreje sprejela odločitev o dovolitvi zadevnega ukrepa, potem ko sta ga sprejela upravljavska organa konzorcija FITD. Komisija poleg tega ni dokazala, da bi imel poziv, ki ga je banka Italije izrekla konzorciju FITD, naj z banko BPB sklene uravnotežen sporazum v zvezi s kritjem negativnega premoženjskega stanja Banca Tercas, kakršen koli vpliv na odločitev konzorcija FITD o posredovanju v korist zadnjenavedene banke. Nazadnje je Splošno sodišče navedlo, da tudi s tem, da je imel izredni upravitelj možnost začeti postopek, ki bi lahko do posredovanja konzorcija FITD v podporo pripeljal s tem, da mu pošlje nezavezujoč predlog za tako posredovanje, ni mogoče izpodbiti avtonomije konzorcija FITD, ker ga vložitev takega predloga ne zavezuje, da mu ugodí, saj o vsebini takega posredovanja odloča avtonomno in ker konzorcij FITD trdi, da lahko na lastno pobudo začne postopek za izvedbo posredovanja, pri čemer ta trditev ni v nasprotju s statutom konzorcija FITD ali z italijansko zakonodajo.

Splošno sodišče je na drugem mestu ob presoji treh indicov, ki jih je Komisija upoštevala pri ugotovitvi, da je bilo posredovanje konzorcija FITD financirano iz javnih sredstev, presodilo, da ta institucija ni dokazala, da so italijanski javni organi nadzorovali sredstva, ki so bila dodeljena Banca Tercas, in da so jih torej imeli ti organi na voljo.

Tako je, prvič, zavrnilo ugotovitev, da je bil konzorcij FITD nosilec javnega pooblastila in da je bilo njegovo posredovanje v korist Banca Tercas izvedeno zaradi zaščite vlog vlagateljev, pri čemer se je v zvezi s tem sklicevalo na analizo, ki je bila izvedena v okviru pripisljivosti posredovanja konzorcija FITD državi. Drugič, ugotovilo je, da Komisija ni zmogla dokazati, da je želela banka Italije s svojim formalnim nadzorom glede zakonitosti uporabe sredstev, ki jih je uporabljal konzorcij FITD, usmerjati zasebna sredstva, ki so mu bila dana na voljo. Tretjič, ugotovilo je, da to, da so bili prispevki, ki jih je konzorcij FITD uporabil za financiranje posredovanja, obvezni, ker banke, ki so vanj včlanjene, v praksi nimajo druge možnosti, kot da se vanj včlanijo, in ker te banke zoper njegove odločitve ne morejo podati veta ali odstopiti od sprejete odločitve o posredovanju, v bistvu ostaja teoretično in ne vpliva na posredovanje. V zvezi s tem je zlasti navedlo, da so sredstva, ki so bila uporabljena za posredovanje konzorcija FITD, zasebna sredstva, ki so jih zagotovile banke članice tega konzorcija, da obveznost članic konzorcija FITD, da prispevajo za posredovanje, ne izhaja iz predpisa, temveč iz določbe statuta, ki je zasebne narave in ki ohranja avtonomijo odločanja navedenih članic, ter da se je konzorcij FITD, preden se je odločil za posredovanje in za mobilizacijo zasebnih sredstev svojih članic, prepričal, da je strošek tega posredovanja nižji od stroška, ki bi ga pomenila likvidacija Banca Tercas in torej uveljavitev zakonskega jamstva za vloge vlagateljev, tako da je bilo navedeno posredovanje v interesu banke BPB, Banca Tercas in vseh njegovih članic.

3. Nacionalni davčni ukrepi

a. Ukrepi v korist nacionalnih pristanišč

Splošno sodišče je v sodbi z dne 30. aprila 2019 **UPF/Komisija** (T-747/17, [EU:T:2019:271](#)), kot neutemeljeno zavrnilo ničnostno tožbo, ki jo je Union des ports de France (UPF) vložilo zoper sklep Evropske komisije z dne 27. julija 2017⁴⁷, s katerim je bila na podlagi določb Pogodbe o obstoječih državnih pomočeh⁴⁸ za nezdružljivo z notranjim trgov razglašena ureditev oprostitve davka od dohodkov pravnih oseb, ki jo je Francija izvajala v korist svojih pristanišč, in s katerim je bila zahtevano, naj jo ta za v prihodnje odpravi.

Izpodbijani sklep je bil izdan na podlagi poizvedbe, izvedene leta 2013 v vseh državah članicah, da bi se pridobil celovit pregled nad delovanjem in obdavčenjem njihovih pristanišč. V njem je bilo ugotovljeno, da ukrep, ki se nanaša na oprostitve davka od dohodkov pravnih oseb subjektov, ki so dejavni v pristaniškem sektorju, pomeni obstoječo shemo državne pomoči, ki ni združljiva z notranjim trgov. Zato je bilo z izpodbijanim sklepom odrejeno, da se ta ukrep odpravi in da se prihodki od gospodarskih dejavnosti njegovih upravičencev obdavči z davkom od dohodkov pravnih oseb od začetka davčnega leta, ki sledi datumu sprejetja tega sklepa.

Splošno sodišče je najprej presodilo, da izpodbijani sklep sicer ne more imeti pravnih učinkov za upravičence sheme pomoči brez sprejetja izvedbenih ukrepov francoskih organov, vendar ima UPF kot poklicno združenje za varstvo in zastopanje svojih članov procesno upravičenje za vložitev tožbe zoper izpodbijani sklep, če navedeni člani niso sami vložili tožbe. V zvezi s tem je ugotovilo, da so vsi člani UPF francoska pomorska pristanišča ali velika francoska pomorska pristanišča ali trgovinske in gospodarske zbornice, ki so upravljalci takih pristanišč, ki so bili zakonito upravičeni do ugodnosti sheme oprostitve. Ker so poleg tega navedeni člani pravne osebe javnega prava, ustanovljene z odlokom, ki niso ustanovljene na zasebno pobudo, so del zaprtega kroga gospodarskih subjektov, katerih identiteto je bilo ob sprejetju izpodbijanega sklepa mogoče ugotoviti in ki so se lahko sklicevali na status dejanskih upravičencev obstoječe sheme pomoči.

⁴⁷ Sklep Komisije (EU) 2017/2116 z dne 27. julija 2017 o shemi pomoči SA.38398 (2016/C, ex 2015/E), ki jo je odobrila Francija – Obdavčitev pristanišč v Franciji (UL 2017, L 332, str. 24; v nadaljevanju: izpodbijani sklep).

⁴⁸ Člen 107(1) PDEU.

Vendar je Splošno sodišče presodilo, da v izpodbijanem sklepu ni bilo napačno uporabljeno pravo, in je zavrnilo vse očitke UPF, med drugim tiste v zvezi z napakami, ki naj bi jih storila Komisija pri presoji gospodarske narave dejavnosti francoskih pristanišč in njihove opredelitve kot podjetja. Tako je ugotovilo, da iz izpodbijanega sklepa jasno izhaja, da se nanaša le na prihodke iz gospodarskih dejavnosti upravičencev oprostitve in da se ti upravičenci le glede teh dejavnosti štejejo za podjetja. Prav tako je ocenilo, da je utemeljena presoja, v skladu s katero so dejavnosti, ki jih opravljajo francoska pristanišča, razen tistih, ki jih opravljajo pri izvajanju nalog javne oblasti, kot so nadzor in varnost pomorskega prometa ali nadzor onesnaževanja, gospodarske narave. Okoliščina, da ima subjekt za izvajanje dela svojih dejavnosti prerogative javne oblasti, sama po sebi namreč ni ovira za to, da se opredeli kot podjetje za preostanek njegovih gospodarskih dejavnosti. Poleg tega je treba subjekt, če je njegove gospodarske dejavnosti mogoče ločiti od izvajanja njegovih prerogativ javne oblasti, šteti za podjetje za ta del njegovih dejavnosti.

Splošno sodišče je tudi presodilo, da Komisija ni storila nobene napake pri presoji pogojev glede izkrivljanja konkurence in vpliva na trgovino. Zlasti je ugotovilo, da ob predpostavki, da bi preučitev individualnega položaja nekaterih otoških in čezmorskih pristanišč lahko pokazala, da ti pogoji niso izpolnjeni, mora to preučitev v primeru sheme pomoči opraviti država članica v fazi izterjave pomoči ali pozneje, ob spoštovanju načela lojalnega sodelovanja med navedeno državo članico in Komisijo.

Splošno sodišče je še ocenilo, da Komisija ni storila napake pri vodenju postopka nadzora obstoječih pomoči s tem, da je francoskim organom naložila, da morajo dokazati združljivost ukrepa davčne oprostitve z notranjim trgov. V zvezi s tem je navedlo, da ni nobenega razloga, da bi se v fazi formalnega postopka preiskave razlikovalo med postopkom, ki se uporablja za nove pomoči, in postopkom, ki se uporablja za obstoječe pomoči, niti da bi se sklepalo, da se dokazno breme v zvezi s preučitvijo združljivosti obstoječe sheme pomoči z notranjim trgov obrne.

Nazadnje je Splošno sodišče presodilo, da Komisija ni kršila načela dobrega upravljanja s tem, da je začela postopke le zoper tri države članice, pri čemer je ostala nedejavna do držav članic, ki so bile zajete v njeno poizvedbo iz leta 2013 in ki so priznale, da v njihovih pristaniščih veljajo davčne ureditve, ki odstopajo od pravil splošne pravne ureditve. Zlasti je ugotovilo, da obveznost nepristranskosti Komisiji ne more nalagati, da hkrati opravlja preiskave in sprejema zavezujoče odločitve v okviru postopkov o državnih pomočeh. Poleg tega morebitne kršitve obveznosti države članice, ki jo ima ta v skladu s Pogodbo, ni mogoče upravičiti z okoliščino, da so tudi druge države članice kršile to obveznost.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 20. septembra 2019, ***Havenbedrijf Antwerpen in Maatschappij van de Brugse Zeehaven/Komisija*** (T-696/17, [EU:T:2019:652](#)), zavrnilo ničnostno tožbo, ki sta jo vložili pristanišči v Antwerpnu in Bruggeju zoper sklep Evropske komisije z dne 27. julija 2017, s katerim je bila shema oprostitve davka od dohodkov družb, do katere sta bili upravičeni, opredeljena kot državna pomoč, ki ni združljiva s Pogodbo, in s katerim je bila odrejena njena odprava⁴⁹.

Z izpodbijanim sklepom, ki je bil sprejet po poizvedbi, izvedeni leta 2013 v vseh državah članicah, da bi se pridobil celovit vpogled v delovanje in obdavčitev njihovih pristanišč, je bilo ugotovljeno, da ukrep v zvezi z oprostitvijo davka od dohodkov družb v korist belgijskih pristanišč, omenjenih v členu 180, točka 2, Code des impôts sur les revenus coordonné en 1992 (zakonik o davkih od dohodkov, usklajen leta 1992), pomeni obstoječo shemo državne pomoči, ki ni združljiva z notranjim trgov. Zato je bilo z njim zlasti odrejeno, naj se ta oprostitve odpravi in naj se na dohodke od dejavnosti navedenih pristanišč uvede davek od dohodkov družb od začetka leta, ki je sledilo datumu njegovega sprejetja.

⁴⁹ Sklep Komisije (EU) 2017/2115 z dne 27. julija 2017 o shemi pomoči št. SA.38393 (2016/C, ex 2015/E), ki jo je odobrila Belgija – Obdavčitev pristanišč v Belgiji (UL 2017, L 332, str. 1), v nadaljevanju: izpodbijani sklep.

Splošno sodišče je v tem primeru tožbo zavrnilo kot neutemeljeno, pri čemer je odločilo, da je Komisija pravilno menila, da je treba pristanišči šteti za podjetji, ker opravljata gospodarske dejavnosti, ter da jima je zaradi oprostitve, do katere sta upravičeni, dana prednost in je torej ta oprostitev selektivna z vidika prava državnih pomoči.⁵⁰

Splošno sodišče je namreč na prvem mestu presodilo, da je Komisija pravilno menila, da pristanišči vsaj delno opravljata gospodarske dejavnosti, ker svojim uporabnikom zagotavljata storitev dostopa plovil do pristaniške infrastrukture v zameno za „pristaniško pristojbino“ in posebne storitve za plačilo, kot so pilotaža, dviganje, ravnanje s tovorom ali privezovanje, ter ker dajeta določeno infrastrukturo ali nekatera zemljišča na voljo podjetjem za njihove za lastne potrebe ali za zagotavljanje navedenih posebnih storitev. V zvezi s tem je Splošno sodišče pojasnilo, prvič, da okoliščina, da so na pristanišči prenesene prerogative javne oblasti negospodarske narave, kot so nadzor in varnost pomorskega prometa ali nadzor onesnaževanja, ali so jima zaupane storitve splošnega pomena, sama po sebi ne preprečuje opredelitve teh pristanišč kot podjetij, ker opravljata tudi gospodarske dejavnosti v obliki ponujanja blaga in storitev na trgu za plačilo. Drugič, ugotovilo je, da ni bilo dokazano, da so gospodarske dejavnosti pristanišč povsem pomožne in jih ni mogoče ločiti od izvajanja njunih prerogativ javne oblasti. Nazadnje je presodilo, da tudi če bi bilo treba šteti, da imata pristanišči pravni monopol, in v Belgiji ne bi bilo zasebnih izvajalcev pristaniške dejavnosti, ki bi jima konkurirali, vseeno obstaja trg pristaniških storitev, na katerem si konkurirajo različna pristanišča Unije, zlasti na osi Hamburg–Rotterdam–Antwerpen.

Na drugem mestu je Splošno sodišče odločilo, da je Komisija pravilno ugotovila, da se z oprostitvijo davka od dohodkov družb, do katere sta pristanišči upravičeni na podlagi člena 180, točka 2, CIR, tema pristaniščema daje selektivna prednost v smislu člena 107(1) PDEU. V zvezi s tem je v prvi vrsti opozorilo, da preizkus, ki ga je treba opraviti zaradi odločitve o selektivnosti, zahteva, da se najprej opredeli referenčni okvir, to je skupna ali „običajna“ davčna ureditev, ki se uporablja, in da se nato dokaže, da zadevni davčni ukrep odstopa od navedene skupne ureditve, ker uvaja razlikovanje med subjekti, ki so glede na cilj, ki se uresničuje z navedeno ureditvijo, v primerljivem dejanskem in pravnem položaju.

V tem primeru je člen 1 CIR določal, da so družbe obdavčene z davkom od dohodkov družb, pravne osebe, ki niso družbe, pa z davkom od dohodkov pravnih oseb. Poleg tega je bila v členu 2, točka 5(a), CIR družba opredeljena kot vsak subjekt, ki ima pravno osebnost in upravlja podjetje ali se ukvarja s pridobitnimi dejavnostmi.

V tem okviru je Splošno sodišče najprej presodilo, da je Komisija utemeljeno menila, da so pristanišča načeloma „družbe“ zaradi bistvenega dela svojih dejavnosti, ki je gospodarske narave, in da bi bila ta pristanišča ob neobstoju člena 180, točka 2, CIR obdavčena z davkom od dohodkov družb, ker opravljajo pridobitne dejavnosti, in ne z davkom od dohodkov pravnih oseb na podlagi členov 1 in 2 CIR. Ker je člen 180, točka 2, CIR tako določal brezpogojno oprostitve davka od dohodkov družb v korist pristanišč, čeprav so ta upravljal podjetja ali se ukvarjala s pridobitnimi dejavnostmi v smislu člena 2, točka 5, CIR, se njegove določbe niso umeščale v logiko referenčnega okvira in so zato pomenile odstopanje od navedenega okvira. Nato je ugotovilo, da je Komisija pravilno menila, da to odstopanje uvaja razlikovanje med družbami, zavezanimi za plačilo davka od dohodkov družb, in pristanišči, čeprav so ta v primerljivem položaju glede na cilj referenčnega okvira, to je obdavčiti dobiček družb, ki upravlja podjetja ali se ukvarja s pridobitnimi dejavnostmi. Nazadnje je Splošno sodišče presodilo, da to odstopanje ni utemeljeno z naravo in sistematiko ureditve obdavčitve dohodkov. V zvezi s tem je zlasti poudarilo, da ker je odločilno merilo za zavezanost za plačilo davka od dohodkov družb to, da zadevni subjekt upravlja podjetje ali se ukvarja s pridobitnimi dejavnostmi, okoliščine, da pristanišča ne izplačujejo svojega dobička, temveč ga reinvestirajo, da uresničujejo cilj, ki presega njihov individualni

50| Člen 107(1) PDEU.

interes, da njihov statutar ni cilj ni ustvarjanje dobička, da so del javnih oblasti in da opravljajo naloge splošnega pomena, ne zadostujejo za utemeljitev ugodnejše davčne obravnave od davčne obravnave drugih družb glede na usmerjevalna načela davčnega sistema.

b. Obdavčitev družb, ki so vključene v večnacionalno skupino

Splošno sodišče je v sodbi z dne 14. februarja 2019, *Belgija in Magnetrol International/Komisija* (T-131/16 in T-263/16, v pritožbenem postopku⁵¹, [EU:T:2019:91](#)), v okviru ničnostne tožbe na podlagi člena 263 PDEU razglasilo ničnost sklepa Komisije z dne 11. januarja 2016, s katerim je ta shemo oprostitve presežnega dobička belgijskih subjektov multinacionalnih skupin podjetij, ki jo je Belgija izvajala od leta 2004, razglasila za nezakonito in z notranjim trgov nezdružljivo državno pomoč ter odredila, da mora Belgija zagotoviti njeno vračilo⁵².

V skladu s členom 185(2)(b) code des impôts sur les revenus de 1992 (zakonik o davkih od dohodkov iz leta 1992) (v nadaljevanju: CIR 92) – ki temelji na neodvisnem tržnem načelu, ki ga določa člen 9 vzorčne konvencije Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) o davku na dohodek in kapital – se davčna osnova družb, vključenih v multinacionalne skupine družb, ki so predmet obdavčitve v Belgiji, lahko v vsakem posameznem primeru glede na razpoložljive elemente, ki jih predloži davčni zavezanec, pozitivno ali negativno prilagodi s popravki dobička, ki izhaja iz čezmejnih transakcij znotraj skupine, kadar uporabljene transferne cene ne odražajo tržnih mehanizmov in neodvisnega tržnega načela. Pozitivna prilagoditev omogoča povečanje dobička družbe rezidentke, ki je del multinacionalne skupine, da bi se vključil dobiček, ki bi ga družba rezidentka morala doseči pri transakciji, izvedeni v običajnih tržnih razmerah. Na drugi strani je namen negativne prilagoditve preprečiti ali odpraviti dvojno obdavčitev. Belgijski davčni organi lahko ti prilagoditvi odobrijo z vnaprejšnjim stališčem (tax ruling).

Splošno sodišče je na prvem mestu zavrnilo tožbeni razlog v zvezi z domnevnim posegom Komisije v izključno pristojnost Belgije na področju neposredne obdavčitve. V zvezi s tem je navedlo, da neposredni davki v sedanjem stanju razvoja prava Unije sicer spadajo v pristojnost držav članic, vendar morajo te to pristojnost izvrševati v skladu s pravom Unije. Ukrep, s katerim javni organi nekaterim podjetjem priznajo ugodnejšo davčno obravnavo, ki upravičence postavlja v ugodnejši finančni položaj kot druge davčne zavezance, pa lahko pomeni državno pomoč. Ker je Komisija pristojna za zagotavljanje spoštovanja pravil o državnih pomočeh, ji torej ni mogoče očitati, da je prekoračila svojo pristojnost.

Na drugem mestu je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija napačno ugotovila, da v obravnavani zadevi obstaja shema pomoči v smislu člena 1(d) Uredbe 2015/1589⁵³. V skladu s to določbo pomeni shema pomoči „vsak akt, na podlagi katerega je mogoče brez nadaljnjih izvedbenih ukrepov dodeliti individualno pomoč podjetjem, opredeljenim v aktu na splošen in abstrakten način, in kateri koli akt, na podlagi katerega je mogoče dodeliti pomoč, ki ni povezana z določenim projektom, enemu ali več podjetjem za nedoločen čas in/ali v nedoločenem znesku“. Splošno sodišče je navedlo, da ta opredelitev pomeni, prvič, da če so individualne pomoči dodeljene brez nadaljnjih izvedbenih ukrepov, morajo bistveni elementi zadevne sheme pomoči nujno izhajati iz določb, opredeljenih kot temelj navedene sheme. Ta opredelitev pomeni tudi, drugič, da nacionalni organi, ki uporabljajo navedeno shemo, nimajo diskrecijske pravice glede določitve bistvenih elementov zadevne pomoči in njenega dodeljevanja ter da mora biti pristojnost nacionalnih organov omejena

51| Zadeva C-337/19 P, *Komisija/Belgija in Magnetrol International*.

52| Sklep Komisije (EU) 2016/1699 z dne 11. januarja 2016 o shemi državne pomoči v zvezi z oprostitvijo presežnega dobička SA.37667 (2015/C) (ex 2015/NN), ki jo je izvedla Belgija (notificirano pod dokumentarno številko C(2015) 9837) (UL 2016, L 260, str. 61).

53| Uredba Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 PDEU (UL 2015, L 248, str. 9).

na tehnično uporabo določb, ki naj bi sestavljale zadevno shemo, po potrebi po tem, ko preverijo, ali prosilci izpolnjujejo predpogoje za pridobitev ugodnosti iz sheme. Nazadnje, tretjič, v aktih, na katerih temelji shema pomoči, morajo biti upravičenci do pomoči opredeljeni na splošen in abstrakten način, tudi če pomoč, ki jim je dodeljena, ni določena.

Splošno sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, prvič, da lahko nekateri bistveni elementi sheme, na katere se je Komisija oprla v Sklepu (EU) 2016/1699, sicer izhajajo iz aktov, ki jih je v njem identificirala, vendar pa to ne velja za vse te bistvene elemente, med drugim za dvofazno metodo izračuna presežnega dobička, ki vključuje metodo stopnje čistega dobička (Transactional Net Margin Method, TNMM), ter zahtevo po naložbah, ustvarjanju novih delovnih mest in centralizaciji ali povečanju dejavnosti v Belgiji. Tako je izvajanje teh aktov in torej dodelitev domnevnih pomoči nujno odvisna od sprejetja nadaljnjih izvedbenih ukrepov. Drugič, Splošno sodišče je ocenilo, da so belgijski davčni organi pri sprejetju vnaprejšnjih stališč o presežnem dobičku imeli diskrecijsko pravico v zvezi z vsemi bistvenimi elementi spornega sistema oprostitve, ki jim je omogočala, da so vplivali na značilnosti, znesek ali pogoje priznanja oprostitve, kar tudi izključuje obstoj sheme pomoči. Glede tega je ugotovilo, da navedeni organi pri odobritvi negativne prilagoditve niso tehnično uporabljali regulativnega okvira, ki se uporabi, temveč so, nasprotno, izvajali kvalitativno in kvantitativno presojo vsakega zahtevka posebej na osnovi poročil in dokazov, ki jih je predložil zadevni subjekt, da bi ugotovili, ali je odobritev navedene prilagoditve upravičena. Tretjič, Splošno sodišče je poudarilo, da upravičenci domnevne sheme pomoči – ki se v skladu s členom 185(2)(b) CIR 92 uporablja za družbe, ki so del multinacionalne skupine v okviru svojih vzajemnih čezmejnih odnosov – z akti, ki so po navedbah Komisije temelj sheme pomoči, niso opredeljeni na splošen in abstrakten način, tako da se mora torej takšna opredelitev nujno izvesti z nadaljnjimi izvedbenimi ukrepi. Nazadnje, četrtič, Splošno sodišče je presodilo, da Komisija ni dokazala, da sistematično ravnanje belgijskih davčnih organov, ki ga je opredelila, ustreza zahtevam iz člena 1(d) Uredbe 2015/1589.

Sedmi razširjeni senat Splošnega sodišča je v sodbi z dne 24. septembra 2019, **Luxembourg in Fiat Chrysler Finance Europe/Komisija** (T-755/15 in T-759/15, [EU:T:2019:670](#)), kot neutemeljeni zavrnil tožbi Velikega vojvodstva Luksemburg in podjetja Fiat Chrysler Finance Europe za razglasitev ničnosti sklepa Evropske komisije, s katerim je bilo vnaprejšnje davčno stališče, ki so ga luksemburški davčni organi dali podjetju Fiat Chrysler Finance Europe⁵⁴, opredeljeno kot državna pomoč.

Družba Fiat Chrysler Finance Europe, prej Fiat Finance and Trade Ltd (v nadaljevanju: družba FFT), je del avtomobilske skupine Fiat/Chrysler ter zagotavlja storitve zakladništva in financiranja družbam iz navedene skupine s sedežem v Evropi. Družba FFT s sedežem v Luksemburgu je pri luksemburških davčnih organih zaprosila za vnaprejšnje davčno stališče (*tax ruling*) glede obdavčitve (v nadaljevanju: vnaprejšnje stališče). Luksemburški organi so na podlagi tega zaprosila sprejeli vnaprejšnje stališče, s katerim so potrdili metodo za določanje plačila družbi FFT za storitve, ki jih ta zagotavlja drugim družbam iz skupine Fiat/Chrysler, kar je družbi FFT omogočilo, da letno določi svoj dobiček, ki je v Velikem vojvodstvu Luksemburg obdavčen z davkom od dohodkov pravnih oseb.

Komisija je v izpodbijanem sklepu menila, da je to vnaprejšnje stališče državna pomoč v smislu člena 107 PDEU, natančneje pomoč za tekoče poslovanje, ki ni združljiva z notranjim trgov. Ugotovila je tudi, da ji Veliko vojvodstvo Luksemburg ni priglasilo osnutka zadevnega vnaprejšnjega stališča niti ni upoštevalo obveznosti mirovanja, s čimer je kršilo člen 108(3) PDEU. Zato je Komisija odredila zagotovitev vračila te pomoči, ki je nezakonita in ni združljiva z notranjim trgov. Veliko vojvodstvo Luksemburg in družba FFT sta vsak zase vložila tožbi za razglasitev ničnosti navedenega sklepa.

⁵⁴| Sklep Komisije (EU) 2016/2326 z dne 21. oktobra 2015, o državni pomoči SA.38375 (2014/C, ex 2014/NN), ki jo je Luksemburg dodelil podjetju Fiat (UL 2016, L 351, str. 1).

Ker je neposredna obdavčitev v izključni pristojnosti držav članic, je Splošno sodišče na prvem mestu opozorilo, da Komisija s tem, da je obravnavala vprašanje, ali je zadevno vnaprejšnje stališče skladno s pravili o državnih pomočeh, ni izvedla nobene „prikrite davčne harmonizacije“, ampak je izvrševala pristojnost, ki jo ima na podlagi prava Evropske unije. Ker je namreč Komisija pristojna za to, da poskrbi za spoštovanje člena 107 PDEU, ji ni mogoče očitati, da je prekoračila svoje pristojnosti s tem, da je preizkusila zadevno vnaprejšnje stališče, da bi preverila, ali je državna pomoč, in če je, ali je združljiva z notranjim trgov.

Na drugem mestu je Splošno sodišče navedlo, da kadar se z nacionalnim davčnim pravom namerava obdavčiti dobiček iz gospodarske dejavnosti integriranega podjetja, kot da bi ta izhajal iz transakcij, izvedenih v tržnih pogojih, Komisija lahko uporabi neodvisno tržno načelo za preizkus, ali se transakcije znotraj skupine plačujejo, kot bi bile sklenjene med neodvisnimi podjetji, in ali je bila posledično z vnaprejšnjim davčnim stališčem zagotovljena prednost njegovemu upravičencu v smislu člena 107(1) PDEU. V zvezi s tem je Splošno sodišče pojasnilo, da je neodvisno tržno načelo, kot ga je Komisija opredelila v izpodbijanem sklepu, orodje, ki ji omogoča preizkus, ali se transakcije znotraj skupine plačujejo, kot bi bile sklenjene med neodvisnimi podjetji. Zato je ob upoštevanju luksemburškega davčnega prava ugotovilo, da je to orodje znotraj okvira izvrševanja pristojnosti Komisije na podlagi člena 107 PDEU. Komisija je torej v obravnavani zadevi smela preveriti, ali višina cen za transakcije znotraj skupine, potrjena z zadevnim vnaprejšnjim stališčem, ustreza tisti, ki bi bila dogovorjena v tržnih pogojih.

Na tretjem mestu je Splošno sodišče v zvezi z dokazom obstoja prednosti kot take menilo, da metoda določanja plačila družbi FFT, ki je bila potrjena z zadevnim vnaprejšnjim stališčem, ne omogoča izida v skladu z običajnimi tržnimi pogoji in da – nasprotno – minimizira plačilo družbi FFT, na podlagi katerega se določi, koliko davka mora ta družba plačati.

Na četrtem mestu je Splošno sodišče v zvezi z preizkusom selektivnosti prednosti, dodeljene družbi FFT z zadevnim vnaprejšnjim stališčem, ocenilo, da Komisija ni storila napake z mnenjem, da je bila prednost, dodeljena družbi FFT, selektivna, ker je bilo navedeno vnaprejšnje stališče opredeljeno kot individualna pomoč in ker so bili v obravnavani zadevi izpolnjeni pogoji v zvezi z domnevo selektivnosti. Splošno sodišče je dodalo, da je Komisija vsekakor to, da je bil zadevni ukrep selektiven, dokazala tudi na podlagi trofazne analize selektivnosti.

Na petem mestu je Splošno sodišče v zvezi z zagotovitvijo vračila pomoči potrdilo, da izterjava pomoči v obravnavani zadevi ni bila v nasprotju niti z načelom pravne varnosti niti s pravico do obrambe Velikega vojvodstva Luksemburg.

Sedmi razširjeni senat Splošnega sodišča je v sodbi z dne 24. septembra 2019, **Nizozemska in drugi/Komisija** (T-760/15 in T-636/16, [EU:T:2019:669](#)), za ničten razglasil sklep Komisije, s katerim je bil kot državna pomoč opredeljen vnaprejšnji cenovni sporazum, ki so ga nizozemski davčni organi sklenili s podjetjem Starbucks Manufacturing Emea BV⁵⁵ (v nadaljevanju: družba SMBV).

55| Sklep Komisije (EU) 2017/502 z dne 21. oktobra 2015, o državni pomoči SA.38374 (2014/C, ex 2014/NN), ki jo je Nizozemska dodelila podjetju Starbucks (UL 2017, L 83, str. 38).

Družba SMBV je hčerinska družba skupine Starbucks, zadolžena za nekatere proizvodne in distribucijske dejavnosti v navedeni skupini. Nizozemski davčni organi so 28. aprila 2008 z družbo SMBV sklenili vnaprejšnji cenovni sporazum (v nadaljevanju: vnaprejšnji sporazum), katerega predmet je bila določitev plačila družbi SMBV za njene dejavnosti v skupini Starbucks. Plačilo družbi SMBV je bilo nato podlaga za letno določitev dobička družbe SMBV, obdavčenega z davkom od dohodkov pravnih oseb na Nizozemskem. Komisija je 21. oktobra 2015 sprejela sklep, s katerim je vnaprejšnji sporazum opredelila kot pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgov, in odredila zagotovitev vračila te pomoči. Kraljevina Nizozemska na eni strani ter Starbucks Corp. in družba SMBV na drugi so zoper navedeni sklep vložile tožbe za razglasitev ničnosti.

Ker je neposredna obdavčitev v izključni pristojnosti držav članic, je Splošno sodišče na prvem mestu opozorilo, da morajo zadnje navedene to pristojnost kljub temu izvajati v skladu s pravom Evropske unije. Posegi držav članic na področju neposredne obdavčitve, čeprav bi se nanašali na vprašanja, ki niso predmet harmonizacije v Uniji, zato niso izvzeti iz področja uporabe ureditve v zvezi z nadzorom nad državnimi pomočmi. Iz tega sledi, da je Komisija davčni ukrep, kakršen je vnaprejšnji sporazum, lahko opredelila kot državno pomoč, če so bili za to izpolnjeni pogoji.

Na drugem mestu je Splošno sodišče navedlo, da kadar je bil namen nacionalnega davčnega prava obdavčiti dobiček iz gospodarske dejavnosti integriranega podjetja, kot da bi izhajal iz transakcij, izvedenih v tržnih pogojih, Komisija lahko uporabi neodvisno tržno načelo pri preizkusu, ali so se transakcije znotraj skupine plačevale, kot bi bile sklenjene med neodvisnimi podjetji, in ali je bila posledično z vnaprejšnjim davčnim stališčem zagotovljena prednost njegovemu upravičencu v smislu člena 107(1) PDEU. V zvezi s tem je Splošno sodišče pojasnilo, da je načelo običajnih tržnih pogojev, kot ga je Komisija opredelila v sklepu, orodje, ki ji omogoča preizkus, ali se transakcije znotraj skupine plačujejo, kot bi bile sklenjene med neodvisnimi podjetji. Zato je ob upoštevanju nizozemskega davčnega prava ugotovilo, da je to orodje znotraj okvira izvrševanja pristojnosti Komisije na podlagi člena 107 PDEU. Komisija je torej v obravnavani zadevi smela preveriti, ali višina cen za transakcije znotraj skupine, potrjena z zadevnim vnaprejšnjim sporazumom, ustreza tisti, ki bi bila dogovorjena v tržnih pogojih.

Na tretjem mestu pa je Splošno sodišče v zvezi z dokazom obstoja prednosti kot take menilo, da Komisija ni dokazala, da je bila z zadevnim vnaprejšnjim sporazumom zagotovljena prednost v smislu člena 107(1) PDEU, in sicer s tem, da se je zmanjšalo davčno breme družbe SMBV. Natančneje, Splošno sodišče je zavrnilo različne argumente, ki jih je navajala Komisija kot dokaz za to, da je bila z vnaprejšnjim sporazumom zaradi potrditve metode za določanje transfernih cen, ki ne omogoča izida v skladu z običajnimi tržnimi pogoji, zagotovljena prednost družbi SMBV.

Splošno sodišče je tako najprej zavrnilo argument, da naj bi bila družbi SMBV z vnaprejšnjim sporazumom zagotovljena prednost zato, ker izbira metode za določanje cen za transakcije znotraj skupine sama po sebi ne daje zanesljivega približka tržnega izida v skladu z neodvisnim tržnim načelom. Samo zaradi nespoštovanja metodoloških pravil se namreč nujno ne zmanjša davčno breme in Komisija bi morala dokazati tudi, da metodološke napake, ki jih je opredelila v zadevnem vnaprejšnjem sporazumu, ne omogočajo doseganja zanesljivega približka izida v skladu z običajnimi tržnimi pogoji, in da je bil zaradi njih obdavčljivi dobiček znižan glede na davčno breme na podlagi običajnih pravil nacionalnega prava o obdavčitvi za podjetje, ki je v primerljivem dejanskem položaju kot družba SMBV in posluje v tržnih pogojih. Takega dokaza pa Komisija ni predložila.

Splošno sodišče je v zvezi s tem zlasti ugotovilo, da Komisija ni navedla nobenega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče sklepati, da bi bil posledica metode iz vnaprejšnjega sporazuma za določitev transfernih cen, in sicer metode stopnje čistega dobička (transactional net margin method, v nadaljevanju: TNMM), neizogibno prenizek izid, zaradi česar bi imela družba SMBV prednost. Podobno je Splošno sodišče navedlo, da zgolj ugotovitev Komisije, da v vnaprejšnjem sporazumu ni bila analizirana licenčna, ki jo je družba SMBV plačevala podjetju iz skupine Starbucks za uporabo njegovih pravic intelektualne lastnine, zlasti metode

praženja in drugega znanja in izkušenj s področja praženja, ne zadostuje kot dokaz za to, da ta licenčna dejansko ni skladna z neodvisnim tržnim načelom. Splošno sodišče je poleg tega v zvezi z zneskom navedene licenčnine, ki jo plačuje družba SMBV, po analizi funkcij družbe SMBV v zvezi z licenčnino in analizi primerljivih sporazumov o praženju, ki jih je preučila Komisija, ocenilo, da Komisija ni dokazala, da iz tega izhaja prednost v smislu člena 107(1) PDEU.

Nato je Splošno sodišče preučilo podreden argument Komisije, po katerem naj bi, tudi če bi bilo TNMM v obravnavani zadevi mogoče uporabiti za določanje transfernih cen, vnaprejšnji sporazum zagotovil prednost družbi SMBV, ker je bil način uporabe navedene metode, potrjene z vnaprejšnjim sporazumom, napačen. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da Komisija ni dokazala, da so različne napake pri načinu uporabe TNMM, ki jih je opredelila – in sicer bodisi s tem, da je bila družba SMBV z vnaprejšnjim sporazumom potrjena kot testni subjekt za uporabo TNMM, bodisi z izbiro kazalnika ravni dobička za uporabo TNMM, bodisi z nekaterimi prilagoditvami navedenega kazalnika – zagotovile prednost družbi SMBV.

4. Subvencije za naložbe podjetij za javni prevoz

V sodbah z dne 12. julija 2019, *Keolis CIF in drugi/Komisija* (T-289/17, [EU:T:2019:537](#)), *Transdev in drugi/Komisija* (T-291/17, [EU:T:2019:534](#)), *Région Île-de-France/Komisija* (T-292/17, [EU:T:2019:532](#)), *Optile/Komisija* (T-309/17, [EU:T:2019:529](#)), *Ceobus in drugi/Komisija* (T-330/17, [EU:T:2019:527](#)) in *STIF-IDF/Komisija* (T-738/17, [EU:T:2019:526](#)), je Splošno sodišče zavrnilo več predlogov za razglasitev delne ničnosti sklepa Komisije z dne 2. februarja 2017 v zvezi s shemama pomoči, ki ju je Francija izvedla v korist avtobusnih prevoznikov v regiji Île-de-France⁵⁶.

Vse te zadeve se nanašajo na dodelitev dveh shem pomoči v korist avtobusnih prevoznikov v regiji Île-de-France, pri čemer je prvo Région Île-de-France izvajala med letoma 1994 in 2008, drugo pa je izvajal Syndicat Transport Île de France (STIF-IDF) od leta 2008 naprej. Cilj pomoči, ki so bile izplačane na podlagi teh shem, je bil, da se podjetjem, ki opravljajo redni javni prevoz v regiji Île-de-France, olajša pridobitev opreme in izravnanje naložbeni stroški, ki so jih imela ta podjetja.

Komisija je v sklepu, ki se izpodbija pred Splošnim sodiščem, najprej menila, da sta ti shemi pomoči združljivi z notranjim trgov. Potem pa je vseeno ugotovila, da so bile finančne pomoči, dodeljene na podlagi teh shem, izvedene nezakonito, ker so pomenile „nove pomoči“ in ji niso bile priglašene. Komisija je v zvezi s tem zlasti ugotovila kršitev člena 108(3) PDEU, ki državam članicam, ki nameravajo dodeliti ali spremeniti državno pomoč, prepoveduje izvajanje predlaganih ukrepov, dokler Komisija ne opravi predhodnega nadzora nad projekti. Člen 108(3) PDEU tako določa obveznost „standstill“, ki se uporablja za nove pomoči, ne pa za obstoječe pomoči.

S sodbami *Keolis CIF in drugi/Komisija*, *Transdev in drugi/Komisija*, *Optile/Komisija* in *Ceobus in drugi/Komisija* je Splošno sodišče zavrnilo tožbe, ki jih je vložilo več upravljavcev omrežij za cestni prevoz potnikov v tej regiji, s katerimi so predlagali razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa v delu, v katerem se nanaša na shemo pomoči, ki jo je Région Île-de-France izvedla med letoma 1994 in 2008. V tem okviru je več tožečih strank navedlo očitke, ki so se nanašali na različne kršitve obveznosti obrazložitve Komisije, ki jih je Splošno sodišče vseeno vse zavrnilo. Tožeče stranke so v utemeljitev svojih tožb poleg tega izpodbijale, da so bile za

⁵⁶ Sklep Komisije (EU) 2017/1470 z dne 2. februarja 2017 o shemah pomoči SA.267632014/C (ex 2012/NN), ki jih je Francija izvedla v korist avtobusnih prevoznikov v regiji Île-de-France (UL 2017, L 209, str. 24).

nove pomoči opredeljene subvencije za naložbe, ki so jih prevozna podjetja prejela v okviru zadevne sheme pomoči. Upravljalci omrežij za cestni prevoz so se prav tako sklicevali na kršitev pravil o zastaranju iz člena 17 Uredbe št. 2015/1589⁵⁷.

Glede opredelitve sheme pomoči, ki jo je Région Île-de-France izvedla med letoma 1994 in 2008, za novo pomoč je Splošno sodišče na eni strani zavrnilo očitke v zvezi s kršitvijo člena 1(b)(i) Uredbe 2015/1589, v skladu s katerim se pomoči, ki so bile uvedene pred začetkom veljavnosti Pogodbe DEU v zadevni državi članici, štejejo za obstoječe. Tožeče stranke namreč Splošnemu sodišču niso predložile zadostnih dokazov za ugotovitev, da je bila zadevna shema pomoči uvedena pred datumom začetka veljavnosti Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti v Franciji 1. januarja 1958. Splošno sodišče je na drugi strani zavrnilo očitke, ki se nanašajo na kršitev člena 1(b)(v) Uredbe 2015/1589, v skladu s katerim se vsaka pomoč, ki takrat, ko se je začela izvajati, ni bila pomoč, pozneje pa je to postala zaradi razvoja notranjega trga in je država članica ni spremenila, šteje za obstoječo. Splošno sodišče je v zvezi s tem izpostavilo, da so podjetja za prevoz, ki so jim bile dodeljene pomoči, od uvedbe zadevne sheme pomoči lahko uporabljala opremo, financirano s temi pomočmi, v okviru dejavnosti prevoza, odprtih za konkurenco. Glede obdobja od leta 1994 do leta 2008 zadevna prevozna podjetja poleg tega niso nasprotovala opredelitvi dodeljenih subvencij kot državnih pomoči v smislu člena 107(1) PDEU. Poleg tega je bila ugotovitev Komisije, da so bila za to obdobje izpolnjena vsa merila iz te določbe, v skladu z analizo iz več odločb nacionalnih sodišč, izdanih na tem področju.

Splošno sodišče je poleg tega zavrnilo očitke v zvezi s kršitvijo člena 17 Uredbe št. 2015/1589, ki določa desetletni zastaralni rok na področju vračila pomoči. Splošno sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da se pravila o zastaranju, opredeljena v tej določbi, nanašajo izključno na pooblastila Komisije, tako da se ne uporabijo, kadar je Komisija, kot v obravnavanem primeru, po dodelitvi nezakonitih pomoči ugotovila, da so bile združljive z notranjim trgom. Splošno sodišče pa je opozorilo, da za pooblastila nacionalnih organov glede morebitne izterjave takih pomoči veljajo le pravila o zastaranju, določena v nacionalnem pravu, ki ga uporabi nacionalno sodišče.

Splošno sodišče je s sodbo **Région Île-de-France/Komisija** zavrnilo tožbo, ki jo je vložila Région Île-de-France. Splošno sodišče je menilo, da tožeča stranka Komisiji ne more očitati, da je kršila obveznost obrazložitve v okviru svoje presoje selektivnosti sheme pomoči, ki jo je tožeča stranka vzpostavila med letoma 1994 in 2008, ter neupravičene gospodarske prednosti, ki so jo prejeli upravičenci te sheme. Poleg tega je Splošno sodišče ocenilo, da ni podlage za izpodbijanje utemeljenosti presoje v izpodbijanem sklepu v zvezi z obstojem gospodarske prednosti in selektivnostjo sheme. Glede tega je Splošno sodišče pojasnilo, da podjetja iz drugih držav članic ali drugih francoskih regij niso bila upravičena do dodelitve spornih subvencij, do katerih so lahko upravičena samo podjetja, ki delujejo na trgu rednega prevoza potnikov in opravljajo dejavnosti na ozemlju tožeče stranke. Splošno sodišče je poleg tega sklenilo, da tožbeni razlog kršitve člena 1(b)(i) in (v) Uredbe 2015/1589 zavrne.

Splošno sodišče je s sodbo **STIF-IDF/Komisija** zavrnilo tožbo, ki jo je vložilo združenje STIF-IDF in s katero je predlagalo razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa v delu, v katerem se nanaša na shemo pomoči, ki jo je to izvajalo od leta 2008. Ta del izpodbijanega sklepa se je nanašal zlasti na vrsto pogodb, ki jih je sklenilo združenje STIF-IDF in zasebna podjetja, ki opravljajo dejavnosti rednega javnega prevoza na ozemlju Région Île-de-France, ki so določale, da združenje STIF-IDF plača finančni prispevek podjetjem podpisnikom kot nadomestilo za opravljanje obveznosti javne službe, za katerih izpolnjevanje so bila ta podjetja pogodbeno zavezana.

⁵⁷ | Uredba Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 PDEU (UL 2015, L 248, str. 9).

Združenje STIF-IDF se je v utemeljitev svoje ničnostne tožbe sklicevalo na ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero državna intervencija ni državna pomoč v smislu člena 107 PDEU, če pomeni protidajatev za storitve, ki jih opravijo upravičena podjetja za izvajanje obveznosti javne službe, tako da ta podjetja dejansko nimajo finančne koristi in navedena intervencija torej ne povzroči, da so ta podjetja v ugodnejšem konkurenčnem položaju glede na konkurenčna podjetja. V konkretnem primeru pa morajo biti za to, da se tako nadomestilo ne opredeli kot državna pomoč, izpolnjena tako imenovana merila „Altmark“⁵⁸. V četrtem od teh meril je določeno, da je treba raven državne intervencije določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno, dobro vodeno podjetje, ki je ustrezno opremljeno s sredstvi, zato da lahko zadosti zahtevam javne službe, imelo pri izpolnjevanju teh obveznosti. V tožbi je združenje STIF-IDF Komisiji natančneje očitalo, da je v izpodbijanem sklepu napačno menila, da sporna shema pomoči ne izpolnjuje tega merila, in da je kršila svojo obveznost obrazložitve v zvezi s tem.

Splošno sodišče je, potem ko je potrdilo, da je Komisija dovolj natančno navedla razloge, iz katerih je menila, da sporna shema pomoči ni izpolnjevala četrtega merila Altmark, poudarilo, da so bili dokazi, ki jih je v podporo svojim očitkom navedlo združenje STIF-IDF, v bistvu sestavljeni iz sklicevanja na metodološka orodja, ki jih je uporabilo pred določitvijo zneska finančnih prispevkov, ki jih je treba plačati podjetjem podpisnikom, in na različne naknadne inšpekcijske preglede, opravljene za preverjanje naložb, ki so jih opravila ta podjetja. Ker pa ti dokazi niso bili upoštevni ali vsaj zadostni za ugotovitev, ali je bil znesek nadomestila določen v skladu s četrtnim merilom Altmark, je Splošno sodišče ugotovilo, da informacije, ki jih je predložilo združenje STIF-IDF, ne izkazujejo, da je pri presoji sporne sheme pomoči v izpodbijanem sklepu glede tega merila prišlo do napačne uporabe prava ali napačne presoje.

5. Uporaba *ratione temporis* določb na področju državnih pomoči

Splošno sodišče je v sodbi z dne 18. junija 2019, *European Food in drugi/Komisija* (združene zadeve T-624/15, T-694/15 in T-704/15, v pritožbenem postopku⁵⁹, [EU:T:2019:423](#)), razglasilo za ničen celoten Sklep Komisije (EU) 2015/1470 z dne 30. marca 2015⁶⁰, s katerim je ta ugotovila, da gre pri plačilu odškodnine, dodeljene z odločbo arbitražnega sodišča, ustanovljenega pod pokroviteljstvom Mednarodnega centra za reševanje investicijskih sporov (ICSID), za pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgov.

Vlada Kraljevine Švedske in romunska vlada sta 29. maja 2002 sklenili bilateralni investicijski sporazum za spodbujanje in medsebojno zaščito naložb (v nadaljevanju: BIS), ki je začel veljati 1. julija 2003 in katerega člen 2(3) je določal, da vsaka pogodbenica vselej zagotovi pravično obravnavo naložb vlagateljev iz druge pogodbenice. Leta 2005, v okviru pogajanj o pristopu Romunije k Evropski uniji (ki se je zgodil 1. januarja 2007), je romunska vlada odpravila nacionalno shemo spodbud v korist vlagateljev v prikrajšane regije, ki je bila sprejeta z izrednim odlokom vlade (v nadaljevanju: EGO) št. 24/1998. Ker je pet tožnikov (v nadaljevanju: arbitražni tožniki), ki so bili upravičeni do te sheme, menilo, da je Romunija s tem, da je odpravila to shemo, kršila svojo obveznost do pravične obravnave švedskih vlagateljev, so v skladu s členom 7 BIS 28. julija 2005 sprožili spor pred arbitražnim sodiščem. To sodišče je z arbitražno odločbo z dne 11. decembra 2013 arbitražnim tožnikom dodelilo odškodnino v breme Romunije v znesku približno 178 milijonov EUR. Komisija je izplačilo te odškodnine skupaj z obrestmi, ki so se natekle od dne izdaje arbitražne odločbe, s sklepom opredelila za

58| Gre za štiri merila za uporabo te sodne prakse, ki so bila navedena v sodbi z dne 24. julija 2003, *Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, [EU:C:2003:415](#), točke od 88 do 93).

59| Zadeva C-638/19 P, *Komisija/European Food in drugi*

60| Sklep Komisije (EU) 2015/1470 z dne 30. marca 2015 o državni pomoči SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) Romunije – Arbitražna odločba o zadevi Micula proti Romuniji z dne 11. decembra 2013 (notificirano pod dokumentarno številko C(2015) 2112) (UL 2015, L 232, str. 43; v nadaljevanju: sporni sklep).

ново državno pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgom, in je sprejela izpodbijani sklep, da bi Romuniji preprečila izvršitev arbitražne odločbe. Družbe, na katere se je ta sklep neposredno nanašal (v nadaljevanju: tožeče stranke), so vložile ničnostno tožbo na podlagi člena 263 PDEU.

Splošno sodišče je v zvezi s tožbenim razlogom tožečih strank, ki se je nanašal na neuporabo prava Unije za položaj, ki je obstajal pred pristopom Romunije, ugotovilo, da je do sprejetja sheme spodbujanja investicij in njene odprave, začetka veljavnosti BIS, kršitev, ki jih je storila Romunija, in tožbe arbitražnih tožnikov na arbitražno sodišče prišlo pred tem pristopom in da je zaradi odprave spodbud nastala škoda, za katero je bila z arbitražno odločbo prisojena zadevna odškodnina. Splošno sodišče je ugotovilo, da so arbitražni tožniki pravico do odškodnine pridobili, ko je Romunija v letu 2005 odpravila spodbude, in zato pred njenim pristopom k Uniji. Ker se pravo Unije v Romuniji takrat ni uporabljalo, je Splošno sodišče presodilo, da Komisija ni mogla izvajati pristojnosti, ki so ji bile s Pogodbo podeljene na področju državnih pomoči. Splošno sodišče je nazadnje pojasnilo, da se novo pravilo sicer načeloma uporabi neposredno za prihodnje učinke položaja, ki je nastal med veljavnostjo starega pravila, vendar pa ni mogoče šteti, da učinki arbitražne odločbe pomenijo prihodnje učinke položaja, ki je nastal pred pristopom, saj je ta odločba retroaktivno povzročila dokončno pridobljene učinke, ki so bili z njo le „ugotovljeni“ za preteklost, torej učinke, ki so bili delno vzpostavljeni že pred pristopom, glede na to, kot je Komisija ugotovila v svojem sklepu, da izvršitev arbitražne odločbe ponovno vzpostavlja položaj, v katerem bi tožeče stranke po vsej verjetnosti bile, če Romunija sheme iz EGO ne bi odpravila, in da to pomeni pomoč za tekoče poslovanje.

Poleg tega je Splošno sodišče opozorilo, da odškodnine za nastalo škodo ni mogoče šteti za pomoč, razen če pomeni nadomestilo za odpravo nezakonite ali nezdružljive pomoči, in da torej te odškodnine, ker se pravo Unije ne uporablja za odškodnine, s katerimi se nadomešča škoda zaradi odprave sheme spodbud, ni mogoče šteti za nadomestilo za odpravo nezakonite ali s pravom Unije nezdružljive pomoči. Splošno sodišče je zato presodilo, da sklep Komisije ni zakonit, ker je bila v njem ta odškodnina opredeljena kot prednost in pomoč v smislu člena 107 PDEU.

V. Intelektualna lastnina

1. Znamka Evropske unije

a. Absolutni razlogi za zavrnitev

Splošno sodišče je v sodbi z dne 14. februarja 2019, *Bayer Intellectual Property/EUIPO (Prikaz srca)* (T-123/18, [EU:T:2019:95](#)), obravnavalo tožbo zoper odločbo prvega odbora za pritožbe pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), s katero je bila zavrnjena pritožba zoper odločbo preizkuševalca o zavrnitvi registracije figurativne znamke, ki prikazuje srce. Odbor za pritožbe je menil, da bi upoštevna javnost prijavljeno znamko dojemala kot prikaz srca in zato kot namigovanje na to, da se zadevne storitve nanašajo na področje kardiologije.

Splošno sodišče je opozorilo, prvič, da mora znamka upoštevni javnosti omogočiti, da razlikuje proizvode, ki jih označuje, od proizvodov drugih podjetij, ne da bi bila posebej pozorna, tako da prag razlikovalnega učinka, potreben za registracijo znamke, ne more biti odvisen od stopnje pozornosti te javnosti.

Drugič, Splošno sodišče je opozorilo, da mora EUIPO v skladu z ustaljeno sodno prakso izvajati svoje pristojnosti v skladu s splošnimi načeli prava Unije. Čeprav mora EUIPO – ob spoštovanju načel enakega obravnavanja in dobrega upravljanja – upoštevati že sprejete odločbe o podobnih zahtevah in posvetiti posebno pozornost

vprašanju, ali je treba odločiti v enakem smislu, mora biti uporaba teh načel kljub temu v skladu s spoštovanjem načela zakonitosti. Poleg tega mora biti preizkus vsake zahteve za registracijo zaradi pravne varnosti in zlasti dobrega upravljanja strog in celosten, da ne bi bila registracija ali razveljavitev registracije znamk neupravičena. Tako je treba tak preizkus opraviti v vsakem posameznem primeru. Registracija znaka kot znamke je namreč odvisna od posebnih meril, ki se uporabljajo za dejansko stanje obravnavanega primera in ki so namenjena preverjanju, ali v zvezi s spornim znakom ni podan razlog za zavrnitev.

Splošno sodišče je poudarilo, da iz teh načel na eni strani izhaja, da morajo odbori za pritožbe, če se odločijo za drugačno presojo od tiste, ki je bila sprejeta v prejšnjih odločbah o podobnih zahtevah, ki so se uveljavljale pred njimi, izrecno obrazložiti ta odklon od navedenih odločb. Vendar je taka obveznost obrazložitve odklona od prejšnjih odločb manj pomembna v primeru preizkusa, ki je strogo odvisen od prijavljene znamke, kot v primeru dejanskih ugotovitev, ki niso odvisne od te iste znamke. Na drugi strani je ugotovilo, da iz navedene sodne prakse izhaja tudi, da se odločbe, ki jih sprejmejo odbori za pritožbe na podlagi Uredbe 2017/1001⁶¹ v zvezi z registracijo znaka kot znamke Evropske unije, sprejemajo na podlagi izvrševanja vezane pristojnosti, in ne na podlagi pravice do prostega preudarka, tako da se mora zakonitost odločb teh istih odborov za pritožbe presojati zgolj na podlagi te uredbe, kot jo razlaga sodišče Unije. Zato odbori za pritožbe ne morejo biti vezani s prejšnjimi odločbami EUIPO.

Splošno sodišče je v obravnavanem primeru poudarilo, prvič, da je preizkus razlikovalnega učinka prijavljene znamke strogo odvisen od te znamke, in ne od ugotovitev dejanskega stanja, ki jih navaja tožeča stranka. Tako je lahko odbor za pritožbe zgolj navedel, da se tožeča stranka ne more tehtno sklicevati na prejšnje odločbe EUIPO, da bi izpodbijala ugotovitev, da je pri prijavljeni znamki podan razlog za zavrnitev iz člena 7(1) (b) Uredbe 2017/1001. Poleg tega je Splošno sodišče ugotovilo, da je odbor za pritožbe vsekakor izrecno navedel razlog, zaradi katerega se je oddaljil od rešitve, sprejete v prejšnji odločbi, na katero se sklicuje tožeča stranka. V bistvu je namreč poudaril, da se takrat zadevni proizvodi niso nanašali posebej na kardiologijo, tako da ti proizvodi, v nasprotju z zadevnimi storitvami v tem postopku, niso imeli „neposredne in takoj prepoznavne povezave s človeškim srcem“. Drugič, Splošno sodišče je menilo, da tožeča stranka ne more izpodbijati utemeljenosti te obrazložitve, ne da bi izpodbijala utemeljenost zavrnitve registracije prijavljene znamke. Vendar je izpostavilo, da je odbor za pritožbe pravilno ugotovil, da za prijavljeno znamko obstaja razlog za zavrnitev, ki se nanaša na kršitev člena 7(1)(b) Uredbe 2017/1001.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 19. junija 2019, **adidas/EUIPO – Shoe Branding Europe (Upodobitev treh vzporednih črt)** (T-307/17, [EU:T:2019:427](#)), zavrnilo tožbo zoper odločbo Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), s katero je ta razglasil ničnost figurativne znamke, ki upodablja tri vzporedne črne črte na beli podlagi, ker naj bi bila ta znamka brez slehernega razlikovalnega učinka, vključno pridobljenega z uporabo.

V obravnavani zadevi je družba adidas AG registrirala figurativno znamko, ki je sestavljena iz treh enako oddaljenih vzporednih črt enake širine, ki so na proizvodu uporabljene v kateri koli smeri. Družba Shoe Branding Europe BVBA je vložila zahtevo za ugotovitev ničnosti te znamke, pri čemer se je sklicevala na neobstoje razlikovalnega učinka v smislu člena 52(1)(a) Uredbe št. 207/2009⁶² v povezavi s členom 7(1)(b) te uredbe. EUIPO je zahtevi za ugotovitev ničnosti ugodil, ker naj bi bila zadevna znamka brez slehernega razlikovalnega učinka, tako svojstvenega kot pridobljenega z uporabo.

⁶¹ | Uredba (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije (UL 2017, L 154, str. 1).

⁶² | Uredba Sveta (ES) št. 207/2009 z dne 26. februarja 2009 o blagovni znamki Skupnosti (Kodificirano besedilo) (UL 2009, L 78, str. 1).

Na prvem mestu je moralo Splošno sodišče ugotoviti, ali je treba v zvezi z uporabo znamke v oblikah, ki se lahko upoštevajo, pojem „uporaba“ znamke v smislu člena 7(3) in člena 52(2) Uredbe št. 207/2009 razlagati enako kot pojem „resna in dejanska uporaba“ iz člena 15(1) te uredbe.

V zvezi s tem je Splošno sodišče presodilo, da je treba pojem uporabe znamke v smislu člena 7(3) in člena 52(2) Uredbe št. 207/2009 razlagati tako, da se ne nanaša samo na uporabo znamke v obliki, v kateri se je zanjo zahtevala registracija in v kateri je bila registrirana, ampak tudi na uporabo znamke v oblikah, ki se od te oblike razlikujejo le v zanemarljivih spremembah in ki se zato lahko obravnavajo kot na splošno enakovredne navedeni obliki.

Na drugem mestu je Splošno sodišče menilo, da lahko v primeru skrajno preproste znamke celo majhne spremembe te znamke pomenijo pomembne spremembe, tako da se spremenjena oblika ne more obravnavati kot na splošno enakovredna registrirani obliki navedene znamke. Namreč, preprostejša kot je znamka, verjetneje je, da ne bo imela razlikovalnega učinka in da bo sprememba te znamke vplivala na eno od njenih bistvenih značilnosti in s tem na to, kako bo to znamko dojemala upoštevna javnost.

Na tretjem mestu je Splošno sodišče ugotovilo, da je bila značilnost registrirane oblike zadevne znamke uporaba treh črnih črt na beli podlagi. Iz tega je sklepalo, da ob upoštevanju skrajne preprostosti zadevne znamke in kombinacije barv, uporabljene pri registraciji, dejstva, da se uporabi obratna kombinacija barv, ni mogoče opredeliti kot zanemarljivo spremembo glede na registrirano obliko zadevne znamke. Zato je Splošno sodišče sklenilo, da je EUIPO utemeljeno izključil dokaze, ki ne prikazujejo zadevne znamke, ampak druge znake, sestavljene iz treh belih (ali svetlih) črt na črni (ali temni) podlagi.

Splošno sodišče je s sodbo z dne 12. decembra 2019, **Conte/EUIPO (CANNABIS STORE AMSTERDAM)** (T-683/18, [EU:T:2019:855](#)), zavrnilo tožbo, vloženo zoper odločbo odbora za pritožbe pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), s katero je bila zavrnjena registracija znamke „CANNABIS STORE AMSTERDAM“, ker nasprotuje javnemu redu.

Tožeča stranka, Santa Conte, je zahtevala registracijo figurativnega znaka, ki vsebuje besedni element „CANNABIS STORE AMSTERDAM“ in figurativni element z upodobitvijo listov konoplje, za proizvode in storitve iz razredov 30, 32 in 43 (živila, pijače ter nudenje hrane in pijače). Odbor za pritožbe pri EUIPO je registracijo zavrnil na podlagi člena 7(1)(f) Uredbe 2017/1001⁶³, ker je menil, da znak nasprotuje javnemu redu.

Prvič, Splošno sodišče je opozorilo, da je odločilno merilo za oceno tega, ali je znak v nasprotju z javnim redom, to, kako to znamko dojema upoštevna javnost, pri čemer lahko to dojetje temelji na opredelitvah, ki z znanstvenega ali tehničnega vidika niso natančne, kar pomeni, da je pomembno konkretno in dejansko dojetje znaka, ne glede na izčrpnost informacij, ki jih ima potrošnik. Tako je odbor za pritožbe poudaril, da je „posebna oblika lista konoplje pogosto uporabljena kot medijski simbol marihuane“, in pravilno ugotovil, da ne gre za znanstveno dejstvo, temveč za dojetje upoštevne javnosti. Poleg tega je Splošno sodišče potrdilo trditev odbora za pritožbe, da bi upoštevna javnost besedo „amsterdam“ razumela v smislu, da se nanaša na mesto na Nizozemskem, ki dopušča uporabo drog in je znano po svojih „coffee shops“.

Drugič, Splošno sodišče je v zvezi z upoštevnostjo javnosti navedlo, da je to širša javnost Unije, ki nima nujno natančnih znanstvenih ali tehničnih znanj, ki se nanašajo na prepovedane droge na splošno, in posebej znanj v zvezi z drogo, pridobljeno iz konoplje, čeprav se ta položaj lahko spreminja glede na države članice, na

63| Člen 7(1)(f) Uredbe (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije (UL 2017, L 154, str. 1) določa, da se kot znamka ne registrirajo znamke, ki nasprotujejo javnemu redu ali sprejetim moralnim načelom.

katerih ozemlju je navedena javnost. Poleg tega, ker se tožeča stranka v prijavi znamke sklicuje na proizvode in storitve široke potrošnje, ki so namenjeni širši javnosti brez razlikovanja glede na starost, ni nobenega veljavnega razloga za omejitev upoštevne javnosti le na mlado javnost.

Tretjič, Splošno sodišče je ugotovilo, da se v številnih državah Evropske unije proizvodi iz konoplje, pri katerih je vsebnost tetrahidrokanabinola (THC) višja od 0,2 %, štejejo za prepovedane droge. Ker pa znaki, ki se jih lahko dojema na način, da nasprotujejo javnemu redu ali sprejetim moralnim načelom, niso enaki v vseh državah članicah, med drugim iz jezikovnih, zgodovinskih, socialnih ali kulturnih razlogov, je Splošno sodišče menilo, da se je odbor za pritožbe pravilno skliceval na zakonodajo teh držav članic, ker se ti elementi ne upoštevajo zaradi njihove normativne vrednosti, ampak kot dejanski indici, ki omogočajo presojo, kako upoštevna javnost, ki je v zadevnih državah članicah, dojema zadevni znak. Splošno sodišče je prav tako menilo, da bi upoštevna angleško govoreča javnost znak dojemala tako, da pomeni „trgovina kanabisa v Amsterdamu“, upoštevna javnost, ki ne govori angleško, pa kot „kanabis v Amsterdamu“, kar v obeh primerih, podkrepljeno s podobo listov konoplje, ki so medijski simbol marihuane, pomeni jasen in nedvoumen namig na prepovedano drogo, ki se tam trži.

Četrto, Splošno sodišče je v zvezi s pojmom javnega reda poudarilo, da vsaka neskladnost z zakonom ne pomeni nujno, da gre za nasprotje z javnim redom. Potrebno je namreč še, da ta neskladnost vpliva na interes, za katerega zadevna država članica oziroma države članice štejejo, da je temeljni glede na njihove sisteme vrednot. V obravnavanem primeru je Splošno sodišče ugotovilo, da je v državah članicah, v katerih uživanje in uporaba droge, pridobljene iz konoplje, ostajata prepovedana, boj proti širjenju te droge še posebej občutljiva tema, kar ustreza cilju javnega zdravja, katerega namen je boj proti škodljivim učinkom take snovi.

Ob upoštevanju teh preudarkov je Splošno sodišče sklenilo, da je zadevni znak, ki bi ga upoštevna javnost dojemala kot pokazatelj, da hrana in pijača, ki so navedene v prijavi znamke, in storitve, na katere se nanaša prijava znamke, vsebujejo droge, ki so prepovedane v več državah članicah, v nasprotju z javnim redom.

b. Relativni razlogi za zavrnitev

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 7. februarja 2019, *Swemac Innovation/EUIPO-SWEMAC Medical Appliances (SWEMAC)* (T-287/17, [EU:T:2019:69](#)), je imetnik znamke Evropske unije SWEMAC pri Splošnem sodišču vložil predlog za razveljavitev odločbe odbora za pritožbe, s katero je ta ugotovil ničnost navedene znamke zaradi obstoja prejšnjega znaka, in sicer prejšnje švedske firme družbe Swemac Medical Appliances AB.

V zadevi se je postavilo zlasti vprašanje, ali, kot trdi tožeča stranka, okoliščina, da bi se ta lahko sklicevala na še starejšo pravico, kot je prejšnji znak, pomeni, da vlagateljica zahteva za ugotovitev ničnosti, imetnica prejšnjega znaka, nima pravice prepovedati uporabe poznejše znamke Evropske unije, tako da pogoj iz člena 8(4)(b) Uredbe št. 207/2009 ni izpolnjen.

V zvezi s tem je Splošno sodišče navedlo, da se mora imetnik izpodbijane znamke Evropske unije, kadar ima starejšo pravico, ki lahko razveljavi prejšnjo znamko, na kateri temelji zahteva za ugotovitev ničnosti, v skladu s sodno prakso obrniti na pristojni organ ali nacionalno sodišče, da bi dosegel razglasitev ničnosti te znamke.

Poleg tega je opozorilo na sodno prakso, vzpostavljeno v okviru postopka z ugovorom, v skladu s katero je dejstvo, da je imetnik izpodbijane znamke imetnik nacionalne znamke, ki je še starejša od prejšnje znamke, samo po sebi brez vpliva, saj postopek z ugovorom na ravni Unije ni namenjen reševanju sporov na nacionalni ravni.

Veljavnosti nacionalne znamke namreč v skladu s sodno prakso ni mogoče izpodbijati v okviru postopka za registracijo znamke Evropske unije, temveč izključno v okviru postopka za ugotavljanje ničnosti, sproženega v zadevni državi članici. Poleg tega, čeprav mora Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) na podlagi dokazov, ki jih mora predložiti vlagatelj ugovora, preveriti obstoj nacionalne znamke, na katero se sklicuje v utemeljitev ugovora, ni pristojen odločati o sporu med to znamko in drugo znamko na nacionalni ravni, ker ta spor spada v pristojnost nacionalnih organov.

Zato v skladu s sodno prakso, dokler je prejšnja nacionalna znamka dejansko zaščitena, obstoj nacionalne registracije ali druge pravice, starejše od te znamke, ni upošteven v okviru ugovora zoper prijavo znamke Evropske unije, tudi če je prijavljena znamka Evropske unije enaka prejšnji nacionalni znamki tožeče stranke ali drugi pravici, ki je starejša od nacionalne znamke, na kateri temelji ugovor.

Splošno sodišče je ugotovilo, da je že imelo priložnost presoditi, da ob predpostavki, da je pravice za prejšnja domenska imena mogoče enačiti s prejšnjo nacionalno registracijo, vsekakor ni naloga Splošnega sodišča, da odloči o sporu med prejšnjo nacionalno znamko in pravicami za prejšnja domenska imena, ker tak spor ni v pristojnosti Splošnega sodišča.

Splošno sodišče je menilo, da je treba to sodno prakso po analogiji uporabiti v obravnavanem primeru. V zvezi s tem je navedlo, da je treba ne glede na obveznosti EUIPO in vlogo Splošnega sodišča ugotoviti, da ni naloga niti urada EUIPO niti Splošnega sodišča, da odloča o sporu med prejšnjim znakom in drugo firmo ali znamko podjetja, ki ni registrirana na nacionalni ravni, v okviru postopka za ugotovitev ničnosti znamke Evropske unije.

Po mnenju Splošnega sodišča iz tega sledi, da se vprašanje prejšnje pravice presoja glede na registracijo izpodbijane znamke Evropske unije, in ne glede na domnevne prejšnje pravice, ki bi jih imetnik izpodbijane znamke Evropske unije, v obravnavanem primeru tožeča stranka, lahko imel v razmerju do vlagateljice zahteve za ugotovitev ničnosti, ki je imetnica prejšnjega znaka. Zato je edina prejšnja pravica, ki jo je treba upoštevati pri tem sporu, prejšnji znak.

Zadeva, v kateri je bil 22. maja 2019 sprejet sklep **Puma/EUIPO – CMS (CMS Italy)** (T-161/16, [EU:T:2019:350](#)), izvira iz ugovora družbe PUMA zoper registracijo figurativne znamke CMS Italy, katere glavni figurativni element je mačka v skoku na desno, na podlagi treh mednarodnih registracij figurativnih znamk, katerih edini ali glavni element je mačka v skoku na levo ter ki učinkujejo v različnih državah članicah. V utemeljitev ugovora je bil naveden razlog iz člena 8(5) Uredbe št. 207/2009 (postal člen 8(5) Uredbe št. 2017/1001).

Navedeni ugovor je bil zavrnjen, ker ugled prejšnjih znamk ni bil dokazan, saj oddelek za ugovore med drugim ni upošteval več prejšnjih odločb Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), v katerih je bil ugotovljen ugled nekaterih navedenih znamk, ki jih je stranka, ki je vlagateljica ugovora, navedla kot dokaz, ker naj bi se morala zakonitost odločb EUIPO presojati na podlagi Uredbe št. 207/2009, kot jo razlaga sodišče Unije, ne pa predhodne prakse odločanja. Pritožbo zoper to odločbo je zavrnil odbor za pritožbe, ki je to presojo posredno priznal in zavrnil dokaze, ki mu jih je predložila tožeča stranka, zlasti ker naj ne bi šlo za dopolnilne, ampak glavne dokaze.

Splošno sodišče je z obrazloženim sklepom, izdanim na podlagi člena 132 Poslovnika, ugotovilo, da je tožba ob upoštevanju sodbe z dne 28. junija 2018, **EUIPO/Puma** (C-564/16 P, [EU:C:2018:509](#)), utemeljena, pri čemer je povzelo nauk iz te sodbe. Splošno sodišče je zlasti opozorilo, da če so prejšnje odločbe EUIPO, ki jih vlagateljica ugovora navaja kot dokaz o tem, da je v njih ugotovljen ugled prejšnje znamke, ki ga navaja v utemeljitev ugovora v smislu člena 8(5) Uredbe št. 207/2009, izčrpne, kar zadeva dokazno podlago in dejstva, na katerih temelji ta ugotovitev, so te odločbe pomemben pokazatelj, da je tudi za navedeno znamko mogoče šteti, da ima ugled v smislu tega člena v okviru postopka z ugovorom, ki poteka.

Splošno sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da je tožeča stranka kot dokaz ugleda prejšnjih znamk natančno navedla tri prejšnje odločbe EUIPO, ki pomenijo nedavno prakso odločanja, v katerih je bil ugotovljen ugled dveh od treh prejšnjih znamk, ki so se nanašale na enake ali podobne proizvode, kot so zadevni, in nekatere od držav članic, na katere se nanaša ta zadeva. Zato bi moral odbor za pritožbe te odločbe EUIPO upoštevati in se vprašati o tem, ali je treba odločiti enako ali ne, in če je odgovor nikalen, izrecno obrazložiti to razhajanje v presoji. Odbor za pritožbe je s tem, da je zanikal upoštevnost navedenih odločb, kršil načelo dobrega upravljanja. Splošno sodišče je zato razveljavilo izpodbijano odločbo odbora za pritožbe.

Splošno sodišče je s sodbo z dne 27. junija 2019, **Luciano Sandrone/EUIPO - J. García Carrión (Luciano Sandrone)** (T-268/18, [EU:T:2019:452](#)), razveljavilo odločbo drugega odbora za pritožbe pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) z dne 26. februarja 2018, s katero je zadnjenavedeni razveljavil odločbo oddelka za ugovore z dne 12. aprila 2017, s katero je bil zavrnjen ugovor, ki ga je vložil imetnik prejšnje besedne znamke DON LUCIANO, registrirane za „alkoholne pijače (razen piva)“, zoper zahtevo za registracijo besedne znamke Luciano Sandrone za „alkoholne pijače, razen piva; pripravk[e] za proizvodnjo alkoholnih pijač“.

Splošno sodišče je glede primerjave nasprotujočih si znakov, pri čemer je najprej preučilo obstoj prevladujočega elementa, ovrglo presojo odbora za pritožbe, da je ime Luciano, ki je prisotno v znaku, ki je predmet prijave znamke, zaznano kot redko pri upoštevni javnosti v Nemčiji in na Finskem. Splošno sodišče v obravnavani zadevi razlikuje med samo dodelitvijo imena in seznanjenostjo upoštevne javnosti z njim, ob upoštevanju trgovinskih tokov v Uniji in sedanjih elektronskih komunikacijskih sredstev. Navaja, da čeprav je dobro znano, da ime Luciano ni zelo razširjeno med prebivalstvom v Nemčiji in na Finskem, pa to nikakor ne pomeni, da bo to ime v teh državah članicah zaznano kot redko ime.

Splošno sodišče je torej menilo, da bi moral odbor za pritožbe ugotoviti, da je prevladujoči element v prejšnji znamki element „luciano“, kar je pravilno storil, v znaku, ki je predmet prijave znamke, pa element „sandrone“, saj ta priimek ni zaznan kot pogost, česar pa ni storil.

Splošno sodišče je glede pomenske primerjave navedlo, da odbor za pritožbe ni opredelil koncepta, ki bi ga bilo mogoče navezati na zadevno ime in priimek, ter da zato zgolj okoliščina, da bo upoštevna javnost znak, za katerega je vložena prijava, povezala z imenom in priimkom ter torej z določeno osebo, virtualno ali resnično, in da bo prejšnja znamka zaznana, kot da označuje osebo z imenom Luciano, ni upoštevna za primerjavo nasprotujočih si znakov na pomenski ravni. Zato izpodbija presojo odbora za pritožbe in meni – tako kot EUIPO, ki se je v svojih vlogah oddaljil od presoje odbora za pritožbe v zvezi s tem – da v obravnavanem primeru pomenska primerjava ni mogoča, saj imeni in priimek, ki so del nasprotujočih si znakov, ne zajemajo nobenega koncepta.

V zvezi s splošno presojo verjetnosti zmede Splošno sodišče ugotavlja, da je odbor za pritožbe, prvič, storil napako s tem, da ni upošteval prevladujočega vidika elementa „sandrone“ v znaku, ki je predmet prijave znamke, ter zaradi nemožnosti izvedbe pomenske primerjave med njima. Po drugi strani navaja, da odbor za pritožbe ni upošteval več posebnosti zadevnih proizvodov, in sicer da so v vinskem sektorju imena zelo pomembna, ne glede na to, ali gre za priimke ali imena področij, saj služijo navajanju in označevanju vin. Tako je presodilo, da je ravno razlikovalni element „sandrone“ tisti, ki bo služil za opredelitev vin tožeče stranke, ali označba v celoti, to je „luciano sandrone“, ne pa zgolj element „luciano“. Poudarja, da odbor za pritožbe tudi ni upošteval pogostosti uporabe španskih ali italijanskih imen ali priimkov, dejanskih ali domnevnih, v vinskem sektorju ter dejstva, da so potrošniki navajeni na znamke, ki vsebujejo te elemente, tako da ne bodo vedno, kadar se tovrstno ime ali priimek pojavi v znamki v povezavi z drugimi elementi, mislili, da označuje, da vsi proizvodi, za katere je uporabljen, izhajajo iz istega vira.

Zato je Splošno sodišče ugotovilo, da v vinskem sektorju, v katerem je uporaba znakov, sestavljenih iz imen ali priimkov, zelo pogosta, ni verjetno, da bi povprečni potrošnik lahko verjel v obstoj gospodarske povezave med imetniki nasprotujočih si znakov samo zato, ker ta vsebujeta enako italijansko ime Luciano. V zvezi z

znamkami, ki se nanašajo na vina, zgolj na podlagi tega dejstva torej ni mogoče sklepati o obstojerjetnosti zmede, saj upoštevna javnost ne bo pričakovala, da bo navedeno pogosto ime kot element znamke uporabljal samo en proizvajalec.

c. Postopkovna vprašanja

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 7. maja 2019, **mobile.de/EUIPO (Upodobitev avtomobila v besedilnem oblačku)** (T-629/18, [EU:T:2019:292](#)), izreklo o obravnavanju predloga za zožitev seznama proizvodov in storitev, za katere se je zahtevala registracija znamke. Tožeča stranka je ta predlog vložila med postopkom pred odborom za pritožbe po tem, ko je preizkuševallec pri EUIPO delno zavrnil registracijo, nanašal pa se je na vse proizvode in storitve, za katere se je registracija zavrnila. Namesto da bi odbor za pritožbe ugotovil, da je treba postopek ustaviti, je pritožbo razglasil za nedopustno, ker dokument, ki ga je predložila tožeča stranka in ki se je nanašal na navedeni predlog za zožitev, ni izpolnjeval meril za to, da bi ga bilo mogoče priznati kot izjavo, v kateri so navedeni vzroki za pritožbo, saj ni vseboval nobenega argumenta v utemeljitev razveljavitve odločbe preizkuševalca. EUIPO se je strinjal s predlogi tožeče stranke za razveljavitve odločbe odbora za pritožbe.

Splošno sodišče je na prvem mestu poudarilo, da Splošno sodišče, čeprav se EUIPO strinja s stališčem tožeče stranke, ni oproščeno preučitve zakonitosti izpodbijane odločbe. Neodvisnost odborov za pritožbe pri EUIPO namreč temu uradu ne omogoča, da spremeni ali umakne odločbo, ki jo je sprejel odbor za pritožbe, ali da mu celo da navodila v tem smislu.

Splošno sodišče je na drugem mestu spomnilo, da lahko prijavitelj znamke kadar koli zoži seznam proizvodov in storitev iz svoje prijave znamke, torej tudi med pritožbenim postopkom. Predlog za zožitev proizvodov in storitev je bil vложен v roku za vložitev izjave z vzroki za pritožbo, zato bi moral odbor za pritožbe ne glede na vprašanje, ali je bila ta izjava vložena, odločiti o tem predlogu.

Splošno sodišče je zato ugotovilo, da je odbor za pritožbe s tem, da ni odločil o navedenem predlogu za zožitev, kršil člen 49(1) Uredbe 2017/1001 v povezavi s členom 27(5) Delegirane uredbe 2018/625⁶⁴, in je izpodbijano odločbo razveljavilo.

2. Modeli

Splošno sodišče je v sodbi z dne 6. junija 2019, **Rietze/EUIPO - Volkswagen (Vozilo VW Caddy)** (T-192/18, [EU:T:2019:379](#)), potrdilo odločbo Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), v skladu s katero je model, ki ponazarja vozilo VW Caddy, nov v smislu člena 5 Uredbe št. 6/2002⁶⁵ in ima individualno naravo v smislu člena 6 te uredbe. Ta zadeva izvira iz postopka za ugotovitev ničnosti, ki ga je vložila tožeča stranka, nemška družba Rietze, ki trži miniaturne avtomobile. Izpodbijani model je bil tisti, ki ponazarja vozilo VW Caddy, ki ga je družba Volkswagen dala na trg leta 2011. Da bi dokazala razkritje prejšnjega modela, se je tožeča stranka sklicevala na prejšnji model tega vozila, in sicer na model VW Caddy (2K) Life, ki je bil dan na trg leta 2004.

⁶⁴| Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/625 z dne 5. marca 2018 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta o blagovni znamki Evropske unije ter razveljavitvi Delegirane uredbe (EU) 2017/1430 (UL 2018, L 104, str. 1).

⁶⁵| Uredba Sveta (ES) št. 6/2002 z dne 12. decembra 2001 o modelih Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 27, str. 142).

Na prvem mestu je Splošno sodišče zavrnilo trditev tožeče stranke, da bi moral EUIPO, prvič, pretehtati značilnosti nasprotujočih si modelov, drugič, analizirati njihove skupne točke ter, tretjič, razlikovati med njihovimi estetskimi in tehničnimi značilnostmi.

Na drugem mestu je Splošno sodišče zavrnilo trditev tožeče stranke, da EUIPO ni upošteval nekaterih dokazov, na katerih je bila ponazoritev prejšnjega modela. Splošno sodišče je opozorilo, da mora stranka, ki je vložila zahtevo za ugotovitev ničnosti, predložiti natančne in popolne prikaze prejšnjega modela in da od odbora za pritožbe ni mogoče zahtevati, da bo združil različne prikaze izdelka, v katerega je bil vključen prejšnji model, niti da bo element, ki se pojavlja v večini prikazov, nadomestil z elementom, ki se pojavi zgolj na enem prikazu. Zato je Splošno sodišče tožbo zavrnilo.

3. Žlahtniteljske pravice

Splošno sodišče je v sodbi z dne 5. februarja 2019, **Mema/OCVV (Braeburn 78 (11078))** (T-177/16, [EU:T:2019:57](#)), podalo pojasnila glede obsega preizkusa, ki ga mora odbor za pritožbe pri Uradu Skupnosti za rastlinske sorte (CPVO) izvesti, zlasti s postavitvijo vzporednice z obveznostmi, ki jih ima odbor za pritožbe pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO). V tej zadevi je bila z odločbo odbora za pritožbe pri CPVO potrjena odločba CPVO o zavrnitvi prijave tožeče stranke za podelitev žlahtniteljske pravice v Skupnosti za sorto jabolka „Braeburn 78“. CPVO je v bistvu menil, da ta sorta ni dovolj razločljiva v primerjavi s sorto „Royal Braeburn“.

Prvič, Splošno sodišče je opozorilo, da je za delo CPVO značilna znanstvena in tehnična kompleksnost pogojev za obravnavo prošelj za podelitev žlahtniteljske pravice v Skupnosti, tako da mu je treba pri izvajanju nalog priznati diskrecijsko pravico, ki se med drugim razteza na preverjanje razločljivosti sorte. Vendar mora odbor za pritožbe pri CPVO upoštevati tudi načelo dobrega upravljanja, na podlagi katerega mora skrbno in nepristransko preučiti vse upoštevne dejanske in pravne elemente v zadevi, ki jo obravnava. Poleg tega se določbe v zvezi s postopkom, ki poteka pred CPVO, smiselno uporabljajo za pritožbeni postopek. Tako je treba načelo raziskovanja dejstev po uradni dolžnosti iz člena 76 Uredbe št. 2100/94⁶⁶ uporabiti tudi v takem postopku pred odborom za pritožbe.

Drugič, Splošno sodišče je ugotovilo, da ima člen 72 Uredbe št. 2100/94, v skladu s katerim lahko odbor za pritožbe bodisi izvršuje katero koli pooblastilo v pristojnosti oddelka, ki je izdal izpodbijano odločbo, ali pa preda zadevo navedenemu oddelku, da ukrepa naprej, podobno besedilo kot člen 71(1) Uredbe 2017/1001⁶⁷. Tako iz te odločbe kot tudi sistematike Uredbe št. 2017/1001 izhaja, da odbor za pritožbe glede odločanja o pritožbi lahko izvršuje katero koli pooblastilo v pristojnosti oddelka, ki je izdal odločbo, zoper katero je bila vložena pritožba, in da se njegov preizkus nanaša na celoten spor, kakršen je ta v trenutku, ko odloča. Iz tega člena tudi izhaja, da obstaja funkcionalna kontinuiteta med različnimi oddelki EUIPO in odbori za pritožbe, iz katere izhaja, da morajo v okviru ponovnega preizkusa, ki so ga odbori za pritožbe zavezani opraviti glede odločb, ki so jih sprejeli prvostopenjski oddelki EUIPO, odločitve odborov za pritožbe temeljiti na vseh dejanskih in pravnih elementih, ki so jih stranke navedle v postopku pred prvostopenjskim oddelkom ali v pritožbenem postopku. Poleg tega je bilo glede obsega preizkusa, ki ga morajo odbori za pritožbe pri EUIPO opraviti glede odločbe, ki je predmet pritožbe, razsojeno, da ta obseg preizkusa ni odvisen od tega, ali stranka,

⁶⁶ Uredba Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 16, str. 390).

⁶⁷ Uredba (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije (UL 2017, L 154, str. 1).

ki je vložila pritožbo, uveljavlja neki poseben razlog glede te odločbe s tem, da graja, kako je oddelek EUIPO, ki je odločal na prvi stopnji, razlagal ali uporabil pravno pravilo ali celo kako je ta oddelek presojal neki dokazni element.

Splošno sodišče je zato menilo, da se ob upoštevanju podobnosti med določbami Uredbe 2017/1001 in Uredbe št. 2100/94 podobna načela uporabljajo za postopke, ki jih uporablja CPVO.

Splošno sodišče je nazadnje ugotovilo, da sporna odločba ni bila obrazložena oziroma da obrazložitev ni bila zadostna, zato jo je razveljavilo.

VI. Skupna zunanja in varnostna politika – Omejevalni ukrepi

1. Boj proti terorizmu

Splošno sodišče je 6. marca 2019 v sodbi ***Hamas/Svet*** (T-289/15, v pritožbenem postopku⁶⁸, [EU:T:2019:138](#)) odločilo o tožbi za razglasitev ničnosti Sklepa (SZVP) 2015/521 in Izvedbene uredbe (EU) 2015/513⁶⁹, ki jo je vložila organizacija Hamas, ki je bila vpisana na seznam oseb in subjektov, za katere veljajo posebni omejevalni ukrepi za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu. Natančneje, čeprav je bilo na prvotna seznama iz leta 2001⁷⁰ vpisano le teroristično krilo Hamasa („Hamas-Izz al-Din al-Qassem“), je bilo od leta 2003, kot posledica posodobitev aktov iz leta 2001, na teh seznamih vpisano tudi politično krilo te organizacije (Hamas).⁷¹ V obrazložitvi, ki se nanaša na izpodbijana akta, je Svet navedel, da se je oprl na štiri nacionalne odločbe, to je na eno odločbo, ki jo je sprejel organ Združenega kraljestva (v nadaljevanju: odločba Home Secretary, minister za notranje zadeve Združenega kraljestva), in tri odločbe, ki so jih sprejeli organi Združenih držav.

68| Zadeva C-386/19 P, ***Hamas/Svet***.

69| Sklep Sveta (SZVP) 2015/521 z dne 26. marca 2015 o posodobitvi in spremembi seznama oseb, skupin in subjektov, za katere se uporabljajo členi 2, 3 in 4 Skupnega stališča 2001/931/SZVP o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu, in razveljavitvi Sklepa 2014/483/SZVP (UL 2015, L 82, str. 107); Izvedbena uredba Sveta (EU) 2015/513 z dne 26. marca 2015 o izvajanju člena 2(3) Uredbe (ES) št. 2580/2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu ter razveljavitvi Izvedbene uredbe (EU) št. 790/2014 (UL 2015, L 82, str. 1).

70| Ime tega terorističnega krila je bilo navedeno na seznamu, priloženem Skupnemu stališču 2001/931/SZVP z dne 27. decembra 2001 o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 18, zvezek 1, str. 217), in na seznamu iz Sklepa Sveta 2001/927/ES z dne 27. decembra 2001 o določitvi seznama iz člena 2(3) Uredbe Sveta (ES) št. 2580/2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 18, zvezek 1, str. 207).

71| Skupno stališče Sveta 2003/651/SVZP z dne 12. septembra 2003 o posodobitvi Skupnega stališča 2001/931/SZVP o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu in o razveljavitvi Skupnega stališča 2003/482/SPVZ (UL 2003, L 229, str. 42); Sklep Sveta 2003/646/ES z dne 12. septembra 2003 o izvajanju člena 2(3) Uredbe (ES) št. 2580/2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu in o razveljavitvi Sklepa 2003/480/ES (UL 2003, L 229, str. 22).

Splošno sodišče je zavrnitev tožbe v zvezi z zadnjenavedenimi odločbami utemeljilo s tem, da je spomnilo, da pojem „pristojni organ“ iz člena 1(4) Skupnega stališča 2001/931⁷² ne zajema zgolj organov držav članic, temveč lahko načeloma vključuje tudi organe tretjih držav, pri čemer je tako tesno sodelovanje vseh držav upravičeno zaradi izvajanja Resolucije Varnostnega sveta Združenih narodov 1373 (2001) in cilja boja proti terorizmu na svetovni ravni, ki se želi z njo doseči.

Splošno sodišče je nato v zvezi z uporabo odločb takih organov tretjih držav navedlo, da mora Svet, kadar se opre na tovrstno odločbo organa tretje države, prej preveriti, ali je bila ta odločba sprejeta ob spoštovanju pravice do obrambe in pravice do učinkovitega sodnega varstva. Natančneje, v obrazložitvah svojih aktov mora Svet navesti informacije, na podlagi katerih je mogoče šteti, da je to preverjanje opravil. Po mnenju Splošnega sodišča mora Svet s tem namenom v teh obrazložitvah navesti razloge, iz katerih meni, da je bila odločba tretje države, na katero se opira, sprejeta ob spoštovanju pravice do obrambe in pravice do učinkovitega sodnega varstva, pri čemer so navedbe v zvezi s tem po potrebi lahko kratke. V tej zadevi je Splošno sodišče presodilo, da navedba, da je bila odločba organa tretje države objavljena v uradnem listu te države, ne zadostuje, da bi se štelo, da je Svet izpolnil to obveznost, da preveri, ali je bila v tej državi pravica do obrambe spoštovana. Ker je Splošno sodišče presodilo, da obrazložitev v delu, v katerem se nanaša na ameriške odločbe, ni zadostna, je odločilo, da te odločbe ne morejo služiti kot podlaga izpodbijanima aktoma. V nadaljevanju je ugotovilo, da člen 1(4) Skupnega stališča 2001/931 ne zahteva, da se morajo akti Sveta opreti na več odločb pristojnih organov, zato sta lahko izpodbijana akta temeljila le na odločbi Home Secretary, tako da je treba preizkus tožbe v nadaljevanju omejiti na izpodbijana akta v delu, v katerem sta temeljila na zadnjenavedeni odločbi.

Poleg tega je Splošno sodišče v zvezi z ugovorom, ki se je nanašal na upravno naravo te odločbe Home Secretary, presodilo, da to, da je odločba upravna, in ne sodna, ni odločilno za uporabo člena 1(4) Skupnega stališča 2001/931, ker že iz besedila te določbe izrecno izhaja, da se lahko organ, ki ni sodni, opredeli za pristojni organ v smislu te določbe. Čeprav je namreč iz člena 1(4), drugi pododstavek, Skupnega stališča 2001/931 razvidna preferenca za odločbe sodnih organov, pa ta člen po mnenju Splošnega sodišča ne izključuje upoštevanja odločb upravnih organov, če so ti na eni strani po nacionalnem pravu dejansko pristojni za sprejemanje odločb za boj proti terorizmu in če se na drugi strani ti organi, čeprav so le upravni, lahko štejejo za „enakovredne“ sodnim organom, ker je zoper njihove odločbe mogoče zahtevati sodno varstvo. V obravnavani zadevi je Splošno sodišče štelo, da je bil ta pogoj izpolnjen, ker se lahko zoper sporno odločbo Home Secretary vloži pravno sredstvo, tako da je treba ta upravni organ šteti za pristojni organ v smislu zgoraj navedene določbe.

Poleg tega je Splošno sodišče navedlo, da se obveznost, ki jo ima Svet na podlagi člena 1(4), prvi pododstavek, Skupnega stališča 2001/931, da pred uvrstitvijo imen oseb ali subjektov na sezname o zamrzitvi sredstev na podlagi odločb, ki jih sprejmejo pristojni organi, preveri, da imajo te odločbe „podlago na trdnih in zaupanja vrednih dokazih ali indicijih“, nanaša le na odločbe o začetku preiskave ali pregona, ne uporablja pa se za obsodbe. Splošno sodišče je tako presodilo, da odločba Home Secretary ni odločba o začetku preiskave ali pregona in da jo je treba izenačiti z obsodbo, tako da na podlagi člena 1(4) Skupnega stališča 2001/931 Svetu v obrazložitvi izpodbijanih aktov ni bilo treba navesti trdnih dokazov in indicev, na katerih temelji odločba tega organa.

72] V prvem stavku te določbe je navedeno: „Seznam v Prilogi je sestavljen na podlagi točnih podatkov ali gradiva iz s tem povezanega dosjeja, ki prikazuje, da je odločitev glede oseb, skupin ali organizacij sprejel pristojni organ, ne glede na to, ali gre za začetek preiskave ali pregon zaradi terorističnega dejanja, poskusa ali omogočanja takega dejanja ali sodelovanja pri njem s podlago na trdnih in zaupanja vrednih dokazih ali indicijih ali obsodbe za taka dejanja.“

Nazadnje je Splošno sodišče navedlo, da kadar zgolj na podlagi dejstva, da je nacionalna odločba, ki je bila podlaga za prvotno uvrstitev, ostala v veljavi, ni več mogoče ugotoviti, da tveganje vpletenosti zadevne osebe ali subjekta v teroristične dejavnosti še vedno obstaja, se mora Svet pri obdržanju imena te osebe ali tega subjekta na navedenem seznamu opreti na posodobljeno presojo položaja, ob upoštevanju novejših dejanskih elementov, ki kažejo na to, da navedeno tveganje še vedno obstaja. V tej zadevi je Splošno sodišče presodilo, da je to tako, ker je Svet ponovno uvrstitev imena tožeče stranke na sporna seznama oprl, prvič, na to, da so odločbe, ki so bile opredeljene kot odločbe pristojnih organov v smislu člena 1(4) Skupnega stališča 2001/931, ostale v veljavi, in drugič, na dejstva, ki pomenijo novejši dokaz, ki jih je samostojno navedel Svet, in dokazujejo, da je tveganje vpletenosti organizacije Hamas v teroristične organizacije še vedno obstajalo.

2. Ukrajina

Splošno sodišče je 11. julija 2019 v sodbah *Yanukovyč/Svet* (T-244/16 in T-285/502, [EU:T:2019:502](#)) in *Klymenko/Svet* (T-274/18, [EU:T:2019:509](#)) razglasilo ničnost več aktov Sveta⁷³ o omejevalnih ukrepih zaradi razmer v Ukrajini, s katerimi je bilo podaljšano trajanje seznama oseb, subjektov in organov, za katere se uporabljajo ti omejevalni ukrepi⁷⁴, v delu, v katerem so bila imena tožečih strank, nekdanjega predsednika Ukrajine in nekdanjega ukrajinskega ministra za prihodke in dajatve, ohranjena na navedenem seznamu. Odločitev o vpisu je bila sprejeta zato, ker so zoper tožeči stranki v Ukrajini potekale predhodne preiskave zaradi kaznivih dejanj, povezanih z odtujitvijo javnih sredstev in njihovim nezakonitim prenosom iz Ukrajine, nato pa je bila podaljšana, ker so organi navedene države zoper tožeči stranki uvedli kazenski postopek zaradi odtujitve javnih sredstev ali drugega premoženja.

Splošno sodišče ob uporabi načel sodne prakse, ki izhajajo iz sodbe z dne 19. decembra 2018, *Azarov/Svet*⁷⁵, v navedenih dveh zadevah najprej opozarja, da morajo sodišča Unije nadzirati zakonitost vseh aktov Unije glede na spoštovanje temeljnih pravic. Čeprav lahko Svet sprejetje ali ohranitev omejevalnih ukrepov opre na odločbo tretje države, pa mora sam preveriti, ali je bila taka odločba sprejeta med drugim ob spoštovanju pravice do obrambe in pravice do učinkovitega sodnega varstva v navedeni državi. V zvezi s tem je pojasnjeno, da čeprav dejstvo, da je zadevna tretja država pristopila h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP), vključuje nadzor Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju: ESČP) glede pravic, zagotovljenih z EKČP, pa ta okoliščina ne odpravi potrebe po zgoraj navedenem preverjanju. Poleg tega mora Svet, da izpolni svojo obveznost obrazložitve, v aktih o naložitvi omejevalnih ukrepov izkazati, da je preveril, da so bile ob sprejetju odločbe tretje države, na katero opira te ukrepe, navedene pravice spoštovane. Poleg tega mora Svet navedeno preverjanje opraviti ne glede na dokaze tožečih strank.

Splošno sodišče nato ugotavlja, da čeprav Svet trdi, da je bil v Ukrajini med kazensko preiskavo izveden sodni nadzor in da obstoj več sodnih odločb, sprejetih v tem okviru, kaže na to, da je lahko preveril spoštovanje zadevnih pravic, te odločbe same po sebi ne morejo biti dokaz, da je bila odločitev ukrajinskih organov o izvedbi kazenskih postopkov, na katerih temelji ohranitev omejevalnih ukrepov, sprejeta ob spoštovanju

73| V obravnavani zadevi je bila v zadevah T-244/16 in T-285/17 zahtevana razglasitev ničnosti Sklepa Sveta (SZVP) 2016/318 z dne 4. marca 2016 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2016, zvezek 60, str. 76) in Izvedbene uredbe Sveta (EU) 2016/311 z dne 4. marca 2016 (UL 2016, L 60, str. 1), Sklepa Sveta (SZVP) 2017/381 z dne 3. marca 2017 (UL 2017, L 58, str. 34) in Izvedbene uredbe Sveta (EU) 2017/374 z dne 3. marca 2017 (UL 2017, L 58, str. 1), v zadevi T-274/18 pa Sklepa Sveta (SZVP) 2018/333 z dne 5. marca 2018 (UL 2018, L 63, str. 48) in Izvedbene uredbe Sveta (EU) 2018/326 z dne 5. marca 2018 (UL 2018, L 63, str. 5).

74| In sicer, osebe, subjekti in organi, za katere se uporablja člen 1 Sklepa 2014/119/SZVP o omejevalnih ukrepih proti določenim osebam, subjektom in organom zaradi razmer v Ukrajini (UL 2014, L 66, str. 26), kakor je bil spremenjen s Sklepom Sveta (SZVP) 2015/143 z dne 29. januarja 2015 (UL 2015, L 24, str. 16), in člen 2 Uredbe Sveta (EU) št. 208/2014 z dne 5. marca 2014 (UL 2014, L 66, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (EU) 2015/138 z dne 29. januarja 2015 (UL 2015, L 24, str. 1).

75| Sodba Sodišča z dne 19. decembra 2018, *Azarov/Svet* (C-530/17 P, [EU:C:2018:1031](#)).

pravice do obrambe in do učinkovitega sodnega varstva. Vse sodne odločbe, ki jih je navedel Svet, torej spadajo v okvir kazenskih postopkov, ki so upravičili vpis in ohranitev imena tožečih strank na seznamu, ter so glede njih zgolj stranske, ker so bodisi zaščitne bodisi postopkovne.

Splošno sodišče v sodbi *Klymenko/Svet* (T-274/18) zlasti poudarja, da Svet ne pojasni, kako je mogoče na podlagi obstoja teh odločb sklepati, da je bilo zagotovljeno varstvo zadevnih pravic, čeprav je bil ukrajinski kazenski postopek, ki je bil podlaga zadevnih omejevalnih ukrepov leta 2014, še vedno v fazi predhodne preiskave. V zvezi s tem se Splošno sodišče sklicuje na EKČP⁷⁶ in Listino o temeljnih pravicah⁷⁷, iz katerih izhaja, da načelo pravice do učinkovitega sodnega varstva med drugim vključuje pravico do sojenja v razumnem roku. Splošno sodišče poudarja, da je ESČP že navedlo, da je kršitev tega načela mogoče ugotoviti zlasti takrat, kadar je v preiskovalni fazi kazenskega postopka več obdobj nedejavnosti, ki jih je mogoče pripisati preiskovalnim organom, pristojnim za to preiskavo. Splošno sodišče opozarja tudi, da mora Svet, kadar omejevalni ukrepi proti določeni osebi veljajo že več let, in to še vedno zaradi istega kazenskega postopka, ki ga vodi zadevna tretja država, podrobneje obravnavati vprašanje, ali so morda organi kršili temeljne pravice te osebe. Zato bi moral Svet navesti vsaj razloge, zaradi katerih je lahko menil, da so bile te pravice spoštovane glede vprašanja, ali je bila zadeva tožeče stranke obravnavana v razumnem času.

Pred vsebinsko presojo je Splošno sodišče poleg tega v isti zadevi zavrnilo ugovor nedopustnosti, ki ga je Svet podal v zvezi s tem, da naj bi se tožeča stranka z opiranjem na sodbo *Azarov/Svet* sklicevala na nov tožbeni razlog. V zvezi s tem Splošno sodišče na prvem mestu navaja, da je Sodišče v sodbi *Azarov/Svet*, potem ko je razveljavilo sodbo z dne 7. julija 2017, *Azarov/Svet*⁷⁸, menilo, da stanje postopka omogoča odločitve o zadevi, in sporna akta razglasilo za nična s tem, da je ugotovilo kršitev obveznosti obrazložitve, ki je razlog javnega reda, na katerega se je mogoče kadar koli sklicevati. Splošno sodišče na drugem mestu ugotavlja, da so trditve tožeče stranke, ki se nanašajo na sodbo *Azarov/Svet*, vsekakor tesno povezane z nekaterimi točkami tožbe in so torej prav tako dopustne na tej podlagi. Na tretjem mestu Splošno sodišče opozarja, da sodba *Azarov/Svet*, ker je Sodišče razveljavilo sodno prakso Splošnega sodišča, ki je obstajala v času, ko je tožeča stranka vložila tožbo, pomeni pravni element, ki upravičuje navedbo novega tožbenega razloga ali trditve.

VII. Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija

Splošno sodišče je v sodbi z dne 12. marca 2019, *Madžarska/Komisija* (T-139/15, [EU:T:2019:156](#)), zavrnilo ničnostno tožbo, ki jo je Madžarska na podlagi člena 263 PDEU vložila zoper Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2015/103⁷⁹, s katerim ji je bil naložen finančni popravek v višini 25 % skupnega zneska pomoči za prestrukturiranje za popolno odstranitev obratov za proizvodnjo sladkorja, ki so bile podeljene madžarskim proizvajalcem sladkorja v okviru začasne sheme za prestrukturiranje industrije sladkorja.

76| Člen 6(1).

77| Člen 47.

78| Sodba Splošnega sodišča z dne 7. julija 2017, *Azarov/Svet* (T-215/15, [EU:T:2017:479](#)).

79| Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2015/103 z dne 16. januarja 2015 o izključitvi nekaterih odhodkov držav članic iz naslova Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) iz financiranja Evropske unije (UL 2015, L 16, str. 33).

Splošno sodišče se je na prvem mestu izreklo o tem, kdaj je treba presoditi, ali silosi pomenijo proizvodne zmogljivosti, ki jih je treba odstraniti, da bi bila podeljena pomoč za prestrukturiranje za popolno odstranitev, oziroma če so zajeti s katero od izjem, ki jih je določilo Sodišče v sodbi z dne 14. novembra 2013, *SFIR in drugi* (od C-187/12 do C-189/12, [EU:C:2013:737](#)).

Splošno sodišče je ugotovilo, da je treba status silosa presojati ob vložitvi prošnje za pomoč, ne pa po izvedenem prestrukturiranju. Zakonodajalec Unije je namreč za uresničitev cilja zmanjšanja nedobičkonosne zmogljivosti proizvodnje sladkorja v Uniji, ki mu sledi zadevna ureditev, določil dve shemi za prestrukturiranje, ki se razlikujeta glede na vrsto odstranitve, pri čemer je ta lahko popolna ali delna, in za kateri se odobri različen znesek pomoči za prestrukturiranje. V primeru popolne odstranitve se izjemoma lahko ohranijo vse naprave, ki niso potrebne za proizvodnjo sladkorja, izoglukoze ali inulinskega sirupa ali ki niso neposredno povezane s proizvodnjo navedenih proizvodov, kot so naprave za pakiranje. Nasprotno se v primeru delne odstranitve lahko ohranijo naprave, ki so potrebne za proizvodnjo sladkorja, izoglukoze ali inulinskega sirupa ali ki so neposredno povezane s proizvodnjo teh proizvodov, če niso več uporabljene za proizvodnjo proizvodov, zajetih s STU za sladkor.

Prvič, če bi bil status silosov preučen ob koncu prestrukturiranja, bi bilo mogoče tako v primeru popolne odstranitve kot v primeru delne odstranitve ohraniti silose, ki so ob vložitvi prošnje za pomoč pomenili proizvodne zmogljivosti. Zato ohranitev dela proizvodnih zmogljivosti ne bi bila več posebna značilnost delne odstranitve, ampak bi bila mogoča tudi v primeru popolne odstranitve, čeprav so v tem zadnjem primeru zaradi višjih stroškov, ki so povezani s tovrstno odstranitvijo, gospodarski subjekti prejeli pomoč za prestrukturiranje, katere znesek je za 25 % višji od zneska, dodeljenega v primeru delne odstranitve. Drugič, silosi, za katere je mogoče domnevati, da pomenijo proizvodne zmogljivosti, ko je vložena prošnja za pomoč, v načrtu prestrukturiranja ne bi bili omenjeni kot proizvodne zmogljivosti, ki jih je treba odstraniti, kar bi pomenilo kršitev člena 4(3)(c) Uredbe št. 320/2006⁸⁰. Tretjič, zaveza o odstranitvi vseh proizvodnih zmogljivosti, ki mora biti priložena prošnji za pomoč za prestrukturiranje za popolno odstranitev, bi bila pomanjkljiva, saj se ne bi nanašala na celoto proizvodnih zmogljivosti, ki so obstajale ob sprejetju te zaveze.

Splošno sodišče je na drugem mestu preučilo, ali bi morala Komisija ob upoštevanju objektivnih težav pri razlagi zadevne ureditve, kar zadeva vprašanje ohranitve silosov v primeru popolne odstranitve, zmanjšati znesek finančnega popravka ali tega popravka sploh ne uporabiti, kot je navedeno v smernicah iz Dokumenta VI/5330/97⁸¹, zlasti pod naslovom „Mejni primeri“, drugi odstavek, Priloge 2 k temu dokumentu (v nadaljevanju: mejni primer).

Splošno sodišče je navedlo, da je mejni primer faktor ponderiranja, ki ne daje samodejno pravice do njegove uporabe. Za uporabo mejnega primera morata biti namreč izpolnjena pogoja, da, prvič, pomanjkljivost, ki jo ugotovi Komisija pri potrjevanju obračunov, izhaja iz težav v zvezi z razlago ureditve Unije in da, drugič, so nacionalni organi storili potrebno za odpravo pomanjkljivosti, takoj ko jo je Komisija odkrila.

⁸⁰ Uredba Sveta (ES) št. 320/2006 z dne 20. februarja 2006 o ustanovitvi začasne sheme za prestrukturiranje industrije sladkorja v Skupnosti in spremembi Uredbe (ES) št. 1290/2005 o financiranju skupne kmetijske politike (UL 2006, L 58, str. 42).

⁸¹ Dokument Komisije VI/5330/97 z dne 23. decembra 1997 z naslovom „Smernice v zvezi z izračunom finančnih posledic ob pripravi odločbe o potrditvi obračunov Jamstvenega oddelka EKUS“.

VIII. Varovanje zdravja

Splošno sodišče je v sodbi z dne 16. maja 2019, **GMPO/Komisija** (T-733/17, v pritožbenem postopku⁸², [EU:T:2019:334](#)), v celoti zavrnilo tožbo za razglasitev delne ničnosti sklepa Komisije o preklicu zdravila na podlagi aktivne snovi trientin, katere sponzor je družba GMP-Orphan (GMPO), tožeča stranka, iz registra zdravil sirot Evropske unije z obrazložitvijo, da ta ne ustreza merilom iz Uredbe št. 141/2000⁸³, torej da „pomembno koristi“ bolnikom z redkimi boleznimi v primerjavi z drugim že odobrenim podobnim zdravilom. S statusom zdravila sirote bi tožeča stranka pridobila obdobje tržne ekskluzivnosti 10 let od pridobitve dovoljenja za promet z zdravilom.

Glavna trditev tožeče stranke je bila, da bi njeno zdravilo, v zvezi s katerim je bil uveden postopek za izdajo dovoljenja za promet v skladu z Uredbo št. 726/2004⁸⁴, s tem dovoljenjem za bolnike ipso iure pomenilo „pomembno korist“ v smislu Uredbe št. 141/2000, v primerjavi z drugim podobnim zdravilom, ki je že dovoljeno, vendar le na trgu ene države članice.

Splošno sodišče trdi, da nobena določba niti iz Uredbe št. 141/2000 niti iz Uredbe št. 847/2000⁸⁵ ne določa, da je dovoljenje za dajanje v promet – na ravni Unije – zdravila sirote samo po sebi pomembna korist glede na zdravljenje z obstoječim zdravilom, ki je enako učinkovito in že dovoljeno, čeprav le v eni državi članici. Poleg tega Splošno sodišče meni, da se sponzor v te namene ne more opreti na splošne domneve ali trditve, kot je na primer domnevna nezadostna razpoložljivost že obstoječih in odobrenih zdravljenj v državah članicah. Nasprotno pa mora na podlagi dokazov ter konkretnih in podprtih elementov dokazati, da novo zdravilo bolnikom zagotavlja korist in da prispeva k njihovi oskrbi. Splošno sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da mora pričakovana prednost tega novega zdravila glede na obstoječe zdravilo preseči določen količinski ali kakovostni prag, da bi jo bilo mogoče šteti za „pomembno“ ali „glavno“ v smislu upoštevnega pravnega okvira.

V obravnavanem primeru je Odbor za zdravila sirote Evropske agencije za zdravila v mnenju, na podlagi katerega je Komisija sprejela izpodbijano odločbo, menil, da tožeča stranka ni predložila dovolj dokazov za ugotovitev, da je obstajal problem glede razpoložljivosti že obstoječega zdravila. V zvezi s tem je Splošno sodišče ob ugotovitvi, da mnenje navedenega odbora ne izhaja iz zapletenih tehničnih ali znanstvenih ocen, temveč se v bistvu opira na dejanske ugotovitve v zvezi z razpoložljivostjo referenčnega zdravila v Uniji, izvedlo celovit sodni nadzor nad zakonitostjo tega mnenja. Ugotovilo je, prvič, da ima preiskava, ki jo je opravil Odbor, da bi preveril predpostavke, ki jih je tožeča stranka navedla pred njim, visoko dokazno vrednost, in drugič, da so bili dokazi, ki jih je tožeča stranka predložila pred istim odborom, pravilno ocenjeni. Tako je Splošno sodišče ugotovilo, da izpodbijani sklep, s katerim je bilo potrjeno mnenje Odbora za zdravila sirote, ne vsebuje napake pri presoji.

82| Zadeva C-575/19 P, **GMPO/Komisija**.

83| Uredba (ES) št. 141/2000 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 1999 o zdravilih sirotah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 5, str. 21).

84| Uredba (ES) št. 726/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o postopkih Skupnosti za pridobitev dovoljenja za promet in nadzor zdravil za humano in veterinarsko uporabo ter o ustanovitvi Evropske agencije za zdravila (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 34, str. 229).

85| Uredba Komisije (ES) št. 847/2000 z dne 27. aprila 2000 o določbah za izvajanje meril za določitev zdravila kot zdravila sirote in opredelitvah za pojma „podobno zdravilo“ in „klinična superiornost“ (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 5, str. 71).

IX. Energija

Splošno sodišče je s sodbo z dne 10. septembra 2019, **Poljska/Komisija** (T-883/16, v pritožbenem postopku⁸⁶, [EU:T:2019:567](#)), ugodilo ničnostni tožbi, ki jo je Republika Poljska vložila zoper sklep Komisije o potrditvi spremembe sistema za izvzetje plinovoda OPAL, ki jo je predlagal nemški regulativni organ⁸⁷.

Plinovod OPAL je kopenski krak plinovoda Nord Stream 1, s katerim se iz Rusije prenaša zemeljski plin v Evropo, pri tem pa se izogne „tradicionalnim“ tranzitnim državam, kot so Ukrajina, Poljska in Slovaška. Komisija je leta 2009 pogojno odobrila odločbo nemškega regulativnega organa o izvzetju plinovoda OPAL iz pravil Direktive 2003/55⁸⁸ (ki jo je pozneje nadomestila Direktiva 2009/73⁸⁹) o dostopu tretjih strani do mreže plinovodov in o reguliranju tarif. Ker družba Gazprom ni nikoli izpolnila enega od pogojev, ki jih je naložila Komisija, je plinovod OPAL od začetka njegovega obratovanja leta 2011 smela izkoriščati le v obsegu 50 % njegove zmogljivosti.

Nemški regulativni organ je leta 2016 na zahtevo družbe Gazprom Komisiji sporočil svojo namero o spremembi nekaterih določb o izvzetju, odobrenem leta 2009. Z načrtovano spremembo bi se v bistvu omogočilo izkoriščanje plinovoda OPAL v njegovi polni zmogljivosti pod pogojem, da se vsaj 50 % te zmogljivosti proda na dražbi. Komisija je to spremembo odobrila pod nekaterimi pogoji. Ker je bilo s tem sklepom Komisije družbi Gazprom omogočeno, da zmanjša količine zemeljskega plina, ki prečkajo Ukrajino in Slovaško, ter v prihodnje tudi količine, ki prečkajo Poljsko, je Poljska pri Splošnem sodišču vložila tožbo za razglasitev ničnosti tega sklepa, pri čemer se je zlasti sklicevala na oslabitev svoje energetske varnosti.

Splošno sodišče je na prvem mestu kot neupoštevten zavrnilo ničnostni tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo člena 36(1)(a) Direktive 2009/73. V skladu s to določbo se lahko povezovalni plinovodi na zahtevo izvajajo iz določb te direktive o dostopu tretjih strani do mreže plinovodov, če je izpolnjeno več pogojev. Ker je eden od teh pogojev izboljšanje zanesljivosti oskrbe, je Poljska Komisiji očitala, da ni spoštovala te določbe. V zvezi s tem pa je Splošno sodišče ugotovilo, da bi merilo izboljšanja zanesljivosti oskrbe morala izpolnjevati naložba v novo plinsko infrastrukturo večjega obsega, v tem primeru torej gradnja plinovoda OPAL. Zato se je morala Komisija v okviru prvotne odločbe iz leta 2009 prepričati, ali načrtovana naložba izpolnjuje to merilo. Komisiji pa ni bilo treba preučiti navedenega merila v okviru sprejetja izpodbijanega sklepa leta 2016, s katerim je bila le potrjena sprememba pogojev, ki so bili določeni za prvotno izvzetje. Ker namreč v tej fazi ni bila predvidena nobena nova naložba in ker se s spremembo pogojev obratovanja, ki jo je predlagal nemški organ, ni spreminjal plinovod OPAL kot infrastruktura, na to vprašanje v letu 2016 ni bilo mogoče odgovoriti drugače kot leta 2009.

Na drugem mestu je Splošno sodišče prvič preučilo načelo energetske solidarnosti, določeno v členu 194(1) PDEU in katerega kršitev zatrjuje Poljska. Najprej je navedlo, da to načelo kot poseben izraz – na področju energije – splošnega načela solidarnosti med državami članicami zajema pravice in obveznosti tako za Unijo kot za države članice. Splošno sodišče je med drugim pojasnilo, da to načelo ni omejeno na obveznosti

⁸⁶ Zadeva C-848/19 P, **Nemčija/Poljska**.

⁸⁷ Sklep Komisije C(2016) 6950 final z dne 28. oktobra 2016 o spremembi pogojev, odobrenih z Direktivo 2003/55/ES, za izvzetje plinovoda OPAL iz pravil o dostopu tretjih strani do sistema in o reguliranju tarif.

⁸⁸ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2003/55/ES z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 98/30/ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 12, zvezek 2, str. 230).

⁸⁹ Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (UL 2009, L 211, str. 94).

medsebojne pomoči v položajih krize pri oskrbi oziroma pri delovanju notranjega trga s plinom. Nasprotno, načelo solidarnosti zajema tudi splošno obveznost Unije in držav članic, da pri izvajanju svojih pristojnosti upoštevajo interese drugih akterjev. V okviru energetske politike Unije to pomeni, da si morajo Unija in države članice pri izvajanju svojih pristojnosti na podlagi te politike prizadevati, da ne sprejmejo ukrepov, ki bi lahko posegali v interese Unije in drugih držav članic glede zanesljivosti oskrbe, glede ekonomske in politične trajnosti ter glede diverzifikacije virov oskrbe. Zato morajo institucije Unije in države članice pri izvajanju navedene politike upoštevati interese Unije in različnih držav članic ter te interese pretehtati v primeru konfliktov.

Ob upoštevanju tega obsega načela solidarnosti bi morala Komisija v okviru sprejetja izpodbijanega sklepa iz leta 2016 presoditi, ali lahko sprememba ureditve obratovanja plinovoda OPAL, ki jo je predlagal nemški regulativni organ, vpliva na interese drugih držav članic na področju energetike, in če je tako, te interese pretehtati glede na interes, ki ga navedena sprememba pomeni za Zvezno republiko Nemčijo in po potrebi za Unijo. Ker pa take preučitve v izpodbijanem sklepu ni, je Splošno sodišče razglasilo njegovo ničnost.

X. Kemikalije (REACH)

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 20. septembra 2019, **BASF Grenzach/ECHA** (T-125/17, [EU:T:2019:638](#)), v razširjenem senatu prvič izreklo o nalogi in pristojnostih komisije za pritožbe pri Evropski agenciji za kemikalije (ECHA) ter, natančneje, o obsegu in intenzivnosti nadzora, ki ga je opravila ta komisija v okviru pritožbe, vložene pri njej zoper odločbo ECHA, s katero so se zahtevale dodatne informacije v zvezi z evalvacijo snovi triklozan na podlagi Uredbe št. 1907/2006⁹⁰.

Tožeča družba, proizvajalec triklozana, je edini registracijski zavezanec za to snov v smislu te uredbe. Tožeča stranka je po tem, ko je ECHA sprejela odločbo, s katero je od nje zahtevala dodatne informacije, vložila pritožbo pri komisiji za pritožbe pri tej agenciji, ki je bila delno zavrnjena. V tožbi pred Splošnim sodiščem je predlagala razglasitev ničnosti odločbe komisije za pritožbe pri ECHA z opiranjem na tožbene razloge v zvezi s tem, da navedena komisija ni izpolnila svoje nadzorne vloge, ker naj ne bi opravila preučitve *de novo* znanstvenih presoj, na katerih je temeljila prvotna odločba ECHA. Ker trditvam tožeče stranke ni bilo mogoče ugoditi, je Splošno sodišče tožbo zavrnilo zaradi spodnjih preudarkov.

Na prvem mestu je Splošno sodišče v zvezi z obsegom nadzorne naloge komisije za pritožbe pri ECHA uvodoma ugotovilo, da nobena določba niti Uredbe št. 1907/2006 niti Uredbe št. 771/2008⁹¹ ne določa izrecno, da komisija za pritožbe v okviru pritožbe, vložene pri njej zoper odločbo ECHA, s katero se zahtevajo dodatne informacije v okviru evalvacije snovi, opravi preučetev *de novo*, kakršno predlaga tožeča stranka, torej preučetev, ki se nanaša na vprašanje, ali je mogoče v času, ko odloča o pritožbi, glede na vse ustrezne pravne in dejanske elemente, zlasti glede na znanstvena vprašanja, zakonito sprejeti novo odločbo z enakim izrekom, kot ga je imela izpodbijana odločba, ali ne. Nasprotno, iz določb teh dveh uredb je razvidno, da se komisija za pritožbe v okviru take pritožbe omeji na preučetev, ali trditve, ki jih je predložil pritožnik, lahko dokazujejo obstoj napake, ki vpliva na izpodbijano odločbo. Splošno sodišče je namreč ugotovilo, da je zaradi kontradiktornosti postopka pred komisijo za pritožbe pri ECHA, kot je določen s splošnimi postopkovnimi pravili iz Uredbe

⁹⁰ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL 2006, L 396, str. 1, in popravek v UL 2007, L 136, str. 3).

⁹¹ Uredba Komisije (ES) št. 771/2008 z dne 1. avgusta 2008 o predpisih glede organizacije in postopka komisije za pritožbe Evropske agencije za kemikalije (UL 2008, L 206, str. 5).

št. 771/2008, predmet tega postopka opredeljen z razlogi, ki jih navede tožeča stranka v okviru pritožbe pred to komisijo, zato ima lahko tovrstna pritožba za predmet samo preuči tev, ali je mogoče z elementi, ki jih je predložila tožeča stranka, dokazati, da odločba, ki se izpodbija pred njo, vsebuje napake.

Poleg tega je Splošno sodišče poudarilo, da je iz sistematike Uredbe št. 1907/2006 razvidno, da postopkovna pravila, ki se uporabljajo za ECHA, kadar ta sprejme odločbo na prvi stopnji, niso namenjena neposredni uporabi za komisijo za pritožbe. Zato je menilo, da komisiji za pritožbe ni treba opraviti nove preuči tve, primerljive s tisto, ki jo opravi ECHA, ko odloča na prvi stopnji. Splošno sodišče je zlasti menilo, da komisija za pritožbe ni pristojna za izvedbo ponovne znanstvene preuči tve, opravljene v prvotni odločbi ECHA, saj, prvič, je treba to evalvacijo, ki mora biti opravljena ob upoštevanju previdnostnega načela, zaupati zgolj znanstvenikom strokovnjakom ter, drugič, nobena določba uredb št. 1907/2006 in št. 771/2008 ne določa take nove znanstvene evalvacije v okviru pritožbenega postopka pred komisijo za pritožbe.

Na drugem mestu, kar zadeva intenzivnost nadzora komisije za pritožbe pri ECHA, je Splošno sodišče odločilo, da – v nasprotju z nadzorom sodišča Unije – nadzor, ki ga opravi komisija za pritožbe in se nanaša na presoje zelo zapletenih znanstvenih dejstev iz odločbe ECHA, ne more biti omejen zgolj na preverjanje obstoja očitnih napak. Glede na znanstveno oziroma pravno usposobljenost članov, ki sestavljajo komisijo za pritožbe pri ECHA, ima ta komisija namreč potrebno strokovno znanje, da lahko sama opravi tovrstno presojo. Zato mora navedena komisija na podlagi pravne in znanstvene usposobljenosti svojih članov preučiti, ali je mogoče s trditvami, ki jih je predložil pritožnik, dokazati, da preudarki, na katerih temelji navedena odločba, vsebujejo napako.

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 20. septembra 2019, **Nemčija/ECHA** (T-755/17, [EU:T:2019:647](#)), izreklo o nalogi in pristojnostih komisije za pritožbe pri Evropski agenciji za kemikalije (ECHA), natančneje o naravi in obsegu nadzora, ki ga je opravila ta komisija v okviru pritožbe, ki je bila pri njej vložena zoper odločbo agencije ECHA, s katero je ta na podlagi Uredbe št. 1907/2006 zahtevala dodatne informacije v zvezi z evalvacijo snovi benpat.

Potem ko je agencija ECHA sprejela odločbo, s katero je od družb, ki so benpat registrirale pri agenciji ECHA, zahtevala dodatne podatke, so te pri komisiji za pritožbe pri navedeni agenciji vložile pritožbo, na podlagi katere je bila sporna odločba razglašena za delno nično. Zvezna republika Nemčija je s tožbo, ki jo je vložila pri Splošnem sodišču, predlagala, naj se odločba komisije za pritožbe pri agenciji ECHA razglasi za nično, ker navedena komisija za pritožbe v bistvu ni pristojna za odločanje o pritožbenih razlogih, s katerimi se dokazuje obstoj vsebinskih napak v odločbi agencije ECHA. Ker trditve tožeče države članice ni bilo mogoče sprejeti, je Splošno sodišče tožbo delno zavrnilo, saj je razsodilo, da je komisija za pritožbe pri agenciji ECHA pristojna za obravnavanje takih pritožbenih razlogov.

Na prvem mestu je Splošno sodišče opozorilo, da ima navedena komisija za pritožbe zlasti zato, ker so člani komisije imenovani na podlagi izkušenj ter znanstvenega in pravnega znanja, potrebno strokovno znanje za to, da sama izvede presojo znanstvenih elementov, in da se s tem strokovnim znanjem zagotavlja uravnotežena presoja pravnih in tehničnih vidikov. Na drugem mestu je Splošno sodišče poudarilo, da niti Uredba št. 1907/2006 niti Uredba št. 771/2008 ne določata posebnih pravil glede pritožb zoper odločbe o evalvaciji snovi.

Na tretjem mestu je Splošno sodišče ugotovilo, da cilji omogočanja vložitve pritožbe zoper odločbo agencije ECHA pri komisiji za pritožbe govorijo v prid pristojnosti te komisije za odločanje o pritožbenih razlogih, s katerimi se želi dokazati obstoj vsebinskih napak v taki odločbi. Splošno sodišče je namreč menilo, da ker je obseg nadzora komisije za pritožbe pri agenciji ECHA večji od obsega nadzora sodišča Unije, pristojnosti navedene komisije niso omejene na preverjanje obstoja očitnih napak, temveč obsegajo tudi preverjanje tehničnih vidikov odločbe, za kar so potrebne dodatne informacije. Poleg tega komisija za pritožbe pri agenciji ECHA, če bi bila njena pristojnost omejena, ne bi mogla opravljati svoje funkcije, in sicer omejevanja sporov

pred sodiščem Unije ob hkratnem zagotavljanju pravice do učinkovitega pravnega sredstva, to pa bi bilo v nasprotju s preudarki, na podlagi katerih so bila uvedena pravila o dopustitvi pritožb v zadevah, ki so že bile predmet dvojne presoje, in sicer najprej presoje navedene komisije, nato pa še Splošnega sodišča.⁹²

Na četrtem in zadnjem mestu je Splošno sodišče ugotovilo, da z omejeno pristojnostjo komisije za pritožbe agencije ECHA ni mogoče zagotoviti učinkovitega pravnega sredstva v smislu člena 47, prvi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Splošno sodišče je – potem ko je opozorilo, da komisija za pritožbe v okviru kontradiktornega postopka preizkusi samo to, ali je mogoče s trditvami, ki so bile podane pred njo, dokazati obstoj napake v sporni odločbi – menilo, da pritožbenih razlogov v zvezi z obstojem vsebinskih napak v odločbi agencije ECHA pri taki omejeni pristojnosti ne bi bilo mogoče učinkovito uveljavljati v okviru ničnostne tožbe zoper odločbo navedene komisije pri Splošnem sodišču. Omejena pristojnost komisije za pritožbe bi poleg tega povzročila vlaganje neučinkovitih pritožb pri tej komisiji, ker bi morala tožeča stranka, ki bi želela doseči razglasitev ničnosti odločbe agencije ECHA samo na podlagi vsebinskih napak v tej odločbi, vložiti pritožbo pri navedeni komisiji, taka pritožba pa bi bila v takem primeru sistematično obsojena na zavrnitev.

XI. Damping

Splošno sodišče je s sodbo z dne 20. marca 2019, **Foshan Lihua Ceramic/Komisija** (T-310/16, [EU:T:2019:170](#)), zavrnilo tožbo družbe Foshan Lihua Ceramic, kitajskega proizvajalca izvoznika (v nadaljevanju: tožeča stranka), za razglasitev ničnosti odločbe Komisije o zavrnitvi njenega zahtevka za status novega proizvajalca izvoznika v zvezi z dokončnimi protidampinškimi ukrepi, ki so bili z Izvedbeno uredbo (EU) št. 917/2011⁹³ (v nadaljevanju: dokončna uredba) uvedeni na uvoz keramičnih ploščic s poreklom iz Ljudske republike Kitajske. Tožeči stranki, ki ni sodelovala v upravnem postopku, na podlagi katerega je bila sprejeta navedena uredba, je bila naložena stopnja protidampinške dajatve, določena z uporabo najvišjih stopenj dampinga, ugotovljenih za reprezentativni proizvod sodelujočega proizvajalca izvoznika. Komisija je zavrnila zahtevek za odobritev statusa novega proizvajalca izvoznika, ker tožeča stranka ni dokazala, da izpolnjuje pogoje za odobritev tega statusa.

Splošno sodišče je najprej ugotovilo, da se člen 11(5) Uredbe št. 1225/2009⁹⁴ (v nadaljevanju: osnovna uredba), s katerim se upoštevne določbe osnovne uredbe v zvezi s postopki in vodenjem preiskav, med drugim člen 5(10) in (11) ter člen 6(7) osnovne uredbe, prenašajo zgolj na postopke za pregled iz člena 11, od (2) do (4), osnovne uredbe, ne uporablja v okviru preiskave na podlagi člena 3 dokončne uredbe.

Kar zadeva domnevno kršitev člena 9.5 Sporazuma o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o carinah in trgovini iz leta 1994 (GATT) (v nadaljevanju: protidampinški sporazum)⁹⁵, je Splošno sodišče ugotovilo, da čeprav je besedilo člena 11(4), pododstavki od prvega do tretjega, osnovne uredbe, z izjemo tretjega pogoja v zvezi z obstojem izvoza po obdobju prvotne preiskave, podobno besedilu člena 9.5 protidampinškega

92| Uredba (EU, Euratom) 2019/629 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2019, L 111, str. 1).

93| Izvedbena uredba Sveta (EU) št. 917/2011 z dne 12. septembra 2011 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in dokončnem pobiranju začasne dajatve, uvedene na uvoz keramičnih ploščic s poreklom iz Ljudske republike Kitajske (UL 2011, L 238, str. 1).

94| Uredba Sveta (ES) št. 1225/2009 z dne 30. novembra 2009 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL 2009, L 343, str. 51), kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (EU) št. 37/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. januarja 2014 o spremembi določenih uredb o skupni trgovinski politiki v zvezi s postopki za sprejetje določenih ukrepov (UL 2014, L 18, str. 1).

95| Sporazum o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o carinah in trgovini 1994 (GATT) (UL 1994, L 336, str. 103) iz Priloge 1 A k Sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (STO) (UL 1994, L 336, str. 3).

sporazuma, ima člen 11(4) osnovne uredbe še četrti pododstavek, v skladu s katerim se ta člen ne uporablja, kadar so institucije v prvotni preiskavi uporabile vzorčenje. Namen te izjeme je, da novi proizvajalci izvozniki niso postavljeni v ugodnejši postopkovni položaj od tistih, ki so sodelovali v prvotni preiskavi, vendar niso bili vključeni v vzorec. Ta skrb v protidampinškem sporazumu ni bila upoštevana. Člen 11(4), četrti pododstavek, osnovne uredbe je torej izraz volje zakonodajalca Unije, da v zvezi s pogoji za začetek pregleda za nove proizvajalce izvoznike uporabi pristop, lasten pravnemu redu Unije, tako da navedene določbe ni mogoče šteti za ukrep, ki je namenjen temu, da se v pravnem redu Unije zagotovi izvršitev posebne obveznosti, sprejete v okviru Svetovne trgovinske organizacije. Iz tega sledi, da člen 9.5 protidampinškega sporazuma v pravnem redu Unije nima neposrednega učinka.

Splošno sodišče je nato presodilo, da ker so cilji preiskave na podlagi člena 3 dokončne uredbe bolj omejeni kot cilji preiskave na podlagi člena 11(4) osnovne uredbe, je upravičeno, da se o začetku preiskave na podlagi člena 3 dokončne uredbe obvesti manj oseb. Medtem ko namreč namen preiskave na podlagi člena 11(4) osnovne uredbe ni le ugotoviti, ali je zadevni subjekt nov proizvajalec izvoznik, ampak tudi – če je odgovor na to prvo vprašanje pritrdilen – ugotoviti njegovo individualno stopnjo dampinga, je edini namen preiskave na podlagi člena 3 dokončne uredbe preveriti, ali je zadevni subjekt dejansko nov proizvajalec izvoznik. Ta mora med to preiskavo dokazati, da v obdobju prvotne preiskave ni izvažal blaga iz člena 1(1) dokončne uredbe s poreklom iz Kitajske, da ni povezan z izvoznikom ali proizvajalcem, za katerega veljajo ukrepi, uvedeni s to uredbo, in da je dejansko izvažal zadevno blago ali prevzel nepreklicno pogodbeno obveznost, da bo izvažal znatno količino v Unijo po koncu obdobja preiskave. Ker se ti pogoji nanašajo na položaj zadevnega subjekta, je očitno, da je ta, ne pa tretje osebe, najprimernejši za zagotovitev potrebnih informacij.

Splošno sodišče je nazadnje glede dokaznega bremena in dokaznega standarda pojasnilo, da dokazno breme vlagatelja zahtevka za status novega proizvajalca izvoznika tako v skladu s členom 3 dokončne uredbe kot v skladu s členom 11(4) osnovne uredbe ne zajema ničesar, kar bi bilo nemogoče izpolniti. Predložitev popolnih, skladnih in preverljivih informacij in dokazov, zlasti o vseh njegovih prodajah in strukturi njegove skupine, Komisiji omogoča, da – razen če se je to res zgodilo – izključi, da se je zadevni proizvod v obdobju prvotne preiskave izvažal v Unijo, ali da tudi ugotovi, da tožeča stranka ni povezana z nobenim proizvajalcem izvoznikom, za katerega veljajo zadevne protidampinške dajatve.

Glede tega Komisiji ni treba dokazati obstoja izvoza zadevnega proizvoda v Unijo s strani tožeče stranke ali povezav s podjetji, za katera veljajo zadevne protidampinške dajatve, niti predložiti indicov v tem smislu. Za zavrnitev zahtevka za odobritev tega statusa v bistvu zadošča, da dokazi, ki jih je predložil zadevni subjekt, ne zadostujejo za utemeljitev njegovih trditev. Komisija pa mora v okviru vloge, ki jo ima v preiskavah glede odobritve statusa novega proizvajalca izvoznika, z vsemi sredstvi, ki so ji dana na voljo, preveriti točnost trditev in dokazov, ki jih je predložil tak subjekt.

Splošno sodišče je s sodbo z dne 8. maja 2019, *Stemcor London in Samac Steel Supplies/Komisija* (T-749/16, [EU:T:2019:310](#)), zavrnilo tožbo za razglasitev ničnosti Uredbe Komisije št. 2016/1329⁹⁶ (v nadaljevanju: izpodbijana uredba), ki določa retroaktivno obračunanje dokončne protidampinške dajatve na uvoz nekaterih hladno valjanih ploščatih izdelkov iz jekla s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Ruske federacije.

V tej sodbi se je Splošno sodišče prvič izreklo o mehanizmu, ki je določen v členu 10(4) osnovne uredbe na področju protidampinških dajatev⁹⁷, ki Komisiji omogoča retroaktivno obračunanje protidampinške dajatve za proizvode, prijavljene za sprostitev v potrošnjo ne več kot 90 dni pred dnevom začetka uporabe začasnih

96| Izvedbena uredba Komisije (EU) 2016/1329 z dne 29. julija 2016 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na registrirani uvoz nekaterih hladno valjanih ploščatih izdelkov iz jekla s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Ruske federacije (UL 2016, L 210, str. 27).

97| Uredba (EU) 2016/1036 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske unije (UL 2016, L 176, str. 21).

ukrepov (vendar ne pred začetkom preiskave), če so bili zadevni uvozi registrirani, če „je bilo v zvezi z zadevnim izdelkom opaziti damping v daljšem obdobju ali pa se je uvoznik zavedal ali pa bi se moral zavedati dampinga, kar zadeva obseg dampinga in domnevno ali ugotovljeno škodo“ (člen 10(4)(c)), in če „poleg ravni uvoza, ki je povzročal škodo v teku obdobja preiskave, obstaja nadaljnja znatna rast uvoza, ki bo zaradi svoje časovne opredeljenosti in obsega in drugih okoliščin verjetno resno ogrozil popravljalni učinek dokončne protidampinške dajatve, ki se bo uporabila“ (člen 10(4)(d)).

Po tem, ko sta tožeči stranki trdili, prvič, da je Komisija storila več napak pri razlagi in uporabi pogojev, določenih v členu 10(4)(c) osnovne uredbe, je Splošno sodišče zavrnilo predlagano razlago, v skladu s katero je treba seznanjenost uvoznikov dokazati glede „dejanskega“ dampinga, in ne le „domnevnega“, da bi bil pogoj iz člena 10(4)(c) osnovne uredbe izpolnjen, in menilo, da je treba za zagotovitev polnega učinka navedene določbe šteti, da se besedi „domnevna“ ali „ugotovljena“ nanašata tako na obseg dampinga kot na obseg škode.

Splošno sodišče je nato menilo, da je v nezaupni različici pritožbe in obvestilu o začetku preiskave v obravnavanem primeru dovolj dokazov, da sta se uvoznika, ki sta izkušena trgovca, že ob začetku postopka preiskave zavedala obsega domnevnega dampinga v smislu člena 10(4) osnovne uredbe.

V zvezi s členom 10(4)(d) osnovne uredbe je Splošno sodišče presodilo, da mora obdobje, upoštevno za presojo „nadaljnje znatne rasti uvoza“, omogočati, da se vključi čas po objavi obvestila o začetku preiskave, kajti to je trenutek, od katerega so se uvozniki zavedali možnosti poznejše retroaktivne uporabe dajatve na registrirani uvoz in so zato zaradi predvidene prihodnje uvedbe teh dajatev lahko poskušali uvoziti velike količine zadevnih izdelkov.

Splošno sodišče je nato pojasnilo, da je treba nadaljnjo znatno rast uvoza presojati celovito, da se ugotovi, ali bo uvoz kot celota verjetno resno ogrozil popravljalni učinek dokončnih dajatev in torej industriji Unije povzročil dodatno škodo, ne da bi se upošteval posamični in subjektivni položaj zadevnih uvoznikov.

Splošno sodišče je poleg tega razsodilo, da se „znatnost“ rasti določa za vsak primer posebej, ne le s primerjanjem tehtanih mesečnih povprečij uvoza v obdobju preiskave in uvoza v obdobju od obvestila o začetku preiskave do uvedbe začasnih ukrepov, temveč tudi ob upoštevanju vseh drugih ustreznih elementov, kot so zlasti razvoj skupne potrošnje zadevnega izdelka v Uniji, gibanje zalog in razvoj tržnih deležev.

Zato je Splošno sodišče razsodilo, da je Komisija lahko upravičeno ugotovila, da je ta nadaljnja znatna rast uvoza zaradi svojega obsega, časovne opredeljenosti in drugih okoliščin, to je znižanja cen in velikega povečanja zalog, dodatno negativno vplivala na cene in tržni delež industrije Unije v Uniji in bo torej verjetno resno ogrozila popravljalni učinek dokončne protidampinške dajatve.

Splošno sodišče je s sodbo z dne 3. decembra 2019, *Yieh United Steel/Komisija* (T-607/15, [EU:T:2019:831](#)), zavrnilo predlog družbe Yieh United Steel Corp. za razglasitev ničnosti Izvedbene uredbe Komisije 2015/1429 o uvedbi protidampinških dajatev na uvoz hladno valjanih ploščatih izdelkov iz nerjavnega jekla s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Tajvana ⁹⁸.

Ta zadeva izvira iz protidampinškega postopka, ki ga je Komisija vodila v letih 2014 in 2015 ter v katerem je bila z izpodbijano uredbo uvedena protidampinška dajatev v višini 6,8 % na uvoz hladno valjanih ploščatih izdelkov iz nerjavnega jekla. Tožeča stranka je družba s sedežem na Tajvanu, ki se ukvarja s proizvodnjo in distribucijo proizvodov, na katere se ta protidampinška dajatev nanaša.

⁹⁸ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2015/1429 z dne 26. avgusta 2015 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz hladno valjanih ploščatih izdelkov iz nerjavnega jekla s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Tajvana (UL 2015, L 224, str. 10).

Tožeča stranka je pri Splošnem sodišču vložila tožbo za razglasitev ničnosti Izvedbene uredbe 2015/1429 v delu, v katerem se nanaša nanjo, pri čemer se je sklicevala zlasti na kršitev člena 2 osnovne protidampinške uredbe⁹⁹. V skladu z drugim odstavkom te določbe se „normalna vrednost“ izdelkov, na katere se nanaša protidampinška dajatev, običajno določi na podlagi prodaje podobnega izdelka, namenjenega domači potrošnji. V skladu s prvim odstavkom navedenega člena normalna vrednost izdelkov, na katere se nanaša protidampinška dajatev, običajno temelji na cenah, ki so jih neodvisne stranke plačale ali jih plačujejo v običajnem poteku trgovanja.

V zvezi s tem je tožeča stranka zlasti izpodbijala to, da je Komisija zavrnila odštetje vrednosti reciklirane odpadne kovine od proizvodnih stroškov izdelka, na katerega se nanaša protidampinška dajatev, da bi se določila njegova normalna vrednost. Poleg tega naj bi Komisija napačno zavrnila upoštevanje nekaterih prodaj tožeče stranke neodvisni stranki v državi izvoznici, ki je prav tako distributer zadevnega proizvoda, za katere tožeča stranka meni, da so pomenile domačo prodajo, ker jih ni namenila za izvoz ali ni vedela, kakšna je bila njihova končna namembnost. Komisija pa je zavrnila upoštevanje navedenih prodaj za določanje normalne vrednosti zadevnega izdelka, ker je preiskava pokazala, da so obstajali objektivni dokazi, da so bile navedene prodaje v resnici prodaje za izvoz, in da je bil poleg tega en del zadevnih prodaj vključen v sistem popustov za izvoz.

Splošno sodišče je najprej ugotovilo, da je Komisija lahko zavrnila zahtevo po odbitku vrednosti recikliranih jeklenih odpadkov od proizvodne cene izdelka, na katerega se nanaša protidampinška dajatev, ker ni mogla natančno preveriti, ali so stroški, povezani s proizvodnjo in prodajo zadevnega izdelka, ustrezno izraženi v računovodskih evidencah tožeče stranke.

Splošno sodišče je v zvezi z zahtevo, da se upošteva prodaja hladno valjanih ploščatih izdelkov iz nerjavnega jekla neodvisni stranki v državi izvoznici, najprej poudarilo, da tudi če obstajajo odstopanja med različnimi jezikovnimi različicami člena 2(2) osnovne protidampinške uredbe, se velika večina navedenih jezikovnih različic nanaša na namen zadevnega proizvoda, ne pa tudi na namero proizvajalca glede navedenega namena ob prodaji.

Nato je Splošno sodišče na eni strani poudarilo, da je v členu 2.1 protidampinškega sporazuma GATT¹⁰⁰ v treh uradnih jezikovnih različicah v angleščini uporabljen izraz „destined for consumption“, v francoščini „destiné à la consommation“ in v španščini „destinado al consumo“, in na drugi strani opozorilo, da je treba določbe osnovne protidampinške uredbe razlagati čim bolj v skladu z ustreznimi določbami protidampinškega sporazuma.

Razlago, da ni treba iskati „namere“ ali „konkretnega vedenja“ prodajalca o končni namembnosti zadevnega izdelka, poleg tega potrjuje analiza sobesedila člena 2 osnovne protidampinške uredbe, ki jo je opravilo Splošno sodišče.

Ta razlaga je tudi v skladu s ciljem protidampinške preiskave, to je, da je treba poiskati objektivne dokaze. Splošno sodišče je v tem okviru menilo, da bi zahteva, da je za izključitev prodaje izvoženih izdelkov iz določitve normalne vrednosti treba predložiti dokaz o nameri prodajalca glede končne namembnosti zadevnega izdelka, navsezadnje omogočila, da se za določitev normalne vrednosti upoštevajo cene izvoženih izdelkov, ki bi lahko izkrivljale in ogrozile pravilno določitev navedene normalne vrednosti.

99| Uredba Sveta (ES) št. 1225/2009 z dne 30. novembra 2009 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL 2009, L 343, str. 51, in popravek v UL 2010, L 7, str. 22).

100| Člen VI Splošnega sporazuma o carinah in trgovini iz leta 1994 (GATT) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 82), ki je v Prilogi 1 A k Sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (STO) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 82).

Splošno sodišče je nazadnje pojasnilo, da je navedena razlaga tudi v skladu z načeloma predvidljivosti in pravne varnosti, medtem ko naj bi bila uporaba merila, ki temelji na nameri ali konkretnem vedenju prodajalca, pogoj za upoštevanje prodajne cene izvoženih izdelkov za določitev normalne vrednosti s subjektivnim elementom, katerega obstoj bi se lahko v praksi lahko izkazal kot naključen ali pa bi ga bilo nemogoče dokazati.

Tako je Splošno sodišče ugotovilo, da tožeča stranka v obravnavanem primeru ni dokazala, da je Komisija s tem, da je zavrnila upoštevanje prodaje tožeče stranke njeni neodvisni stranki za določitev normalne vrednosti izdelka, na katerega se nanaša protidampinški postopek, napačno uporabila pravo ali storila očitno napako pri presoji dejstev.

Splošno sodišče je tako ugotovilo, da pritožnica v obravnavani zadevi ni dokazala, da je Komisija napačno uporabila pravo ali storila očitno napako pri presoji dejanskega stanja, ker pri določitvi normalne vrednosti proizvoda, na katerega se nanaša protidampinški postopek, ni upoštevala prodaje pritožnice njeni neodvisni stranki.

XII. Dostop do dokumentov institucij

Splošno sodišče je imelo leta 2019 priložnost podati pojasnila v zvezi s pojmom informacij, ki se nanašajo na emisije v okolje, v zvezi z izjemo glede varstva dokumentov za notranjo rabo in v zvezi z obsegom splošne domneve zaupnosti dokumentov v zvezi s postopki nadzora državnih pomoči.

1. Pojem informacij, ki se nanašajo na emisije v okolje

Splošno sodišče je s sodbo z dne 7. marca 2019, *Tweedale/EFSA* (T-716/14, [EU:T:2019:141](#)), ugodilo tožbi, ki jo je vložil A. C. Tweedale na podlagi člena 263 PDEU za razglasitev delne ničnosti odločbe Evropske agencije za varnost hrane (EFSA), s katero mu je slednja zavrnila dostop do študij za ugotavljanje toksičnosti glifosata na podlagi člena 4(2) Uredbe št. 1049/2001¹⁰¹. EFSA je menila, da ni obstajal prevladujoč javni interes za razkritje delov zahtevanih študij, saj slednji ne pomenijo informacij, „ki se nanašajo na emisije v okolje“, v smislu Uredbe št. 1367/2006¹⁰². Tožeča stranka se je sklicevala zlasti na kršitev člena 4(2) Uredbe št. 1049/2001 in člena 6(1) Uredbe št. 1367/2006, ker bi bilo zahtevani študiji mogoče opredeliti kot informacije, „ki se nanašajo na emisije v okolje“, v smislu te zadnje določbe.

Splošno sodišče najprej opozarja, da institucija Evropske unije, ki obravnava prošnjo za dostop do dokumenta, ne more upravičiti zavrnitve razkritja na podlagi izjeme v zvezi z varstvom poslovnih interesov neke fizične ali pravne osebe v smislu člena 4(2), prva alineja, Uredbe št. 1049/2001, če so informacije, ki jih vsebuje ta dokument, informacije, „ki se nanašajo na emisije v okolje“, v smislu člena 6(1) Uredbe št. 1367/2006. V tem smislu je Splošno sodišče menilo, da se zato postavlja vprašanje, ali so informacije, vsebovane v zahtevanih študijah, informacije, „ki se nanašajo na emisije v okolje“, v smislu te določbe.

¹⁰¹ | Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

¹⁰² | Uredba (ES) št. 1367/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. septembra 2006 o uporabi določb Aarhuške konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah v institucijah in organih Skupnosti (UL 2006, L 264, str. 13).

Glede pojma informacije, „ki se nanašajo na emisije v okolje“, je Splošno sodišče menilo, da ga ni mogoče omejiti samo na informacije, ki se nanašajo na emisije, ki so bile dejansko sproščene v okolje ob uporabi fitofarmacevtskega sredstva ali zadevne aktivne snovi na rastline ali zemljo, ampak da ta pojem zajema tudi informacije o predvidljivih emisijah fitofarmacevtskega sredstva ali zadevne aktivne snovi v okolje v okoliščinah, ki pomenijo običajne ali realne pogoje uporabe tega proizvoda ali snovi, ki ustrezajo tistim, za katere je bilo izdano dovoljenje za dajanje v promet za ta proizvod ali to snov, in kakršne so te na območju, na katerem naj bi se ta snov ali ta proizvod uporabljal.

Splošno sodišče je v zvezi s tem presodilo, da je aktivna snov, ki je vsebovana v fitofarmacevtskih sredstvih, kot je glifosat, pri običajni uporabi namenjena sprostitvi v okolje zaradi svoje funkcije in zato njenih predvidljivih emisij ni mogoče šteti za povsem hipotetične niti za zgolj predvidljive. Ker je glifosat odobren v državah članicah od leta 2002 in se je dejansko uporabljal v fitofarmacevtskih sredstvih, so torej njegove emisije v okolje resnične. Namen zahtevanih študij je zato določitev toksičnosti aktivne snovi, ki je dejansko prisotna v okolju.

Splošno sodišče je nato poudarilo, da v skladu s sodno prakso Sodišča pojem informacij, „ki se nanašajo na emisije v okolje“, ni omejen na informacije, na podlagi katerih je mogoče oceniti zgolj emisije, temveč se nanaša tudi na informacije, ki se nanašajo na vplive teh emisij na okolje. Splošno sodišče je menilo, da je namen zahtevanih študij določiti mejne vrednosti, pod katerimi glifosat, če je prisoten v živilih, bolj ali manj dolgoročno ne pomeni tveganja za zdravje ljudi, in torej določiti različne vrednosti v zvezi z vplivom emisij glifosata na zdravje ljudi. Splošno sodišče je menilo, da za to, da bi bilo študiji mogoče opredeliti kot informacije, „ki se nanašajo na emisije v okolje“, niso tako pomembni pogoji, v katerih sta bili ti študiji izvedeni, zlasti to, ali sta bili izvedeni v laboratoriju, temveč je pomemben njun namen.

Nazadnje, Splošno sodišče je menilo, da bi dostop tožeče stranke do zahtevanih študij slednji omogočal razumeti, kako bi lahko izpusti glifosata v okolje prizadeli zdravje ljudi, in da je zato treba zahtevane študije šteti za informacije, „ki se nanašajo na emisije v okolje“, v smislu člena 6(1) Uredbe št. 1367/2006.

2. Izjema v zvezi z varstvom dokumentov za notranjo rabo

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 12. marca 2019, *De Masi in Varoufakis/ECB* (T-798/17, v pritožbenem postopku¹⁰³, [EU:T:2019:154](#)), je Splošno sodišče odločalo o tožbi za razglasitev ničnosti sklepa Evropske centralne banke (ECB), s katerim je bil tožečima strankama, Fabiu de Masiju in Yanisu Varoufakisu, zavrnjen dostop do dokumenta z naslovom „Odgovori na vprašanja v zvezi z razlago člena 14.4 Protokola o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke“. Ta dokument je vseboval odgovor zunanjega svetovalca v zvezi s pravnim svetovanjem, za katero ga je zaprosila ECB glede pooblastil, ki jih ima Svet guvernerjev na podlagi navedenega člena 14.4. V spornem dokumentu so bili obravnavani zlasti prepovedi, omejitve in pogoji, ki jih lahko ta svet naloži nacionalnim centralnim bankam za izvajanje nalog zunaj Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), saj te naloge lahko ovirajo cilje in naloge ESCB. ECB je dostop do tega dokumenta po eni strani zavrnila na podlagi izjeme iz člena 4(2), druga alineja, Sklepa 2004/258¹⁰⁴ v zvezi z varstvom pravnih nasvetov in po drugi na podlagi izjeme iz člena 4(3), prvi pododstavek, istega sklepa v zvezi z varstvom dokumentov za notranjo rabo.

103| Zadeva C-342/19 P, *De Masi et Varoufakis/ECB*.

104| Sklep Evropske centralne banke 2004/258/EC z dne 4. marca 2004 o dostopu javnosti do dokumentov Evropske centralne banke (ECB/2004/3) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 5, str. 51), kakor je bil spremenjen s Sklepom Evropske centralne banke 2011/342/EU z dne 9. maja 2011 o spremembah Sklepa ECB/2004/3 o dostopu javnosti do dokumentov Evropske centralne banke (ECB/2011/6) (UL 2015, L 84, str. 64).

Glede izjeme v zvezi z varstvom dokumentov za notranjo rabo je Splošno sodišče navedlo razlike med besedilom člena 4(3), prvi pododstavek, Sklepa 2004/258 in besedilom člena 4(3) Uredbe št. 1049/2001. Splošno sodišče je v zvezi s tem menilo, da se v okviru izjeme iz člena 4(3), prvi pododstavek, Sklepa 2004/258 dokaz resne oslabitve postopka odločanja ne zahteva. Poleg tega je Splošno sodišče menilo, da se javni interes, na katerem temelji ta izjema, na eni strani nanaša na varstvo prostora za razmislek znotraj ECB, ki omogoča izmenjavo zaupnih mnenj znotraj organov odločanja institucije v okviru razprav in predhodnih posvetovanj, in na drugi na varstvo prostora za izmenjavo zaupnih mnenj med ECB in zadevnimi nacionalnimi organi. Splošno sodišče je torej presodilo, da je ECB upravičeno lahko štela, da je bil sporni dokument namenjen za notranjo rabo v smislu člena 4(3), prvi pododstavek, Sklepa 2004/258, ker je menila, da je bil ta dokument namenjen zagotovitvi informacij in okrepitvi razprav Sveta guvernerjev v okviru pristojnosti, ki so mu podeljene s členom 14.4 Protokola o statutu ESCB in ECB.

Glede trditve v zvezi z obstojem prevladujočega javnega interesa, ki upravičuje razkritje zadevnega dokumenta, je Splošno sodišče menilo, da tak interes v obravnavanem primeru ni bil dokazan. Splošno sodišče je poudarilo, da interes za dostop do dokumenta kot domnevnega pripravljalnega dokumenta za sporazum o nujni likvidnostni pomoči vsekakor ne more prevladati nad interesom, na katerem temelji izjema iz člena 4(3), prvi pododstavek, Sklepa 2004/258. ECB je zato lahko zavrnitev dostopa do spornega dokumenta upravičeno utemeljila z izjemo od pravice do dostopa iz člena 4(3), prvi pododstavek, Sklepa 2004/258 v zvezi z dokumenti za notranjo rabo.

3. Obseg splošne domneve zaupnosti dokumentov v zvezi s postopki nadzora državnih pomoči

Splošno sodišče je moralo v zadevi, v kateri je bila 14. maja 2019 izdana sodba ***Commune de Fessenheim in drugi/Komisija*** (T-751/17, [EU:T:2019:330](#)), odločiti o tem, ali se za dokumente iz razprav pred priglasitvijo uporabi splošna domneva zaupnosti dokumentov glede postopkov nadzora državnih pomoči.

V obravnavanem primeru je francoska vlada v postopku pred priglasitvijo Komisijo obvestila o protokolu za odškodnino skupine Électricité de France (EDF) zaradi zaprtja jedrske elektrarne Fessenheim. Po tem postopku je Komisija izdala mnenje o skladnosti tega protokola s pravom Unije o državnih pomočeh.

Commune de Fessenheim (občina Fessenheim) in drugi lokalni organi, na katere vpliva zaprtje elektrarne, so na podlagi Uredbe št. 1049/2001 Komisijo zaprosili, naj jih seznani z obvestilom o končanem postopku pred priglasitvijo.

Komisija je dostop do tega dokumenta zavrnila na podlagi izjeme v zvezi z varstvom namena preiskav, ki je določena v členu 4(2), tretja alineja, te uredbe, in se pri tem sklicevala na splošno domnevo zaupnosti dokumentov glede postopkov nadzora državnih pomoči.

Splošno sodišče je zavrnilo tožbo zoper odločbo Komisije in potrdilo, da se za dokumente iz razprav pred priglasitvijo uporabi splošna domneva zaupnosti iz dveh razlogov.

Na eni strani, razpravam pred priglasitvijo lahko sledi predhodna preiskava ali celo uradni postopek preiskave na podlagi Uredbe št. 2015/1589¹⁰⁵. Če pa bi se dokumenti, ki so bili poslani pred priglasitvijo, lahko posredovali tretjim osebam, domneva zaupnosti, ki se uporablja za dokumente, povezane s postopkom nadzora, ki je urejen s to uredbo, ne bi bila več učinkovita, ker bi bili lahko dokumenti, na katere se nanaša, predhodno razkriti.

Na drugi strani, razprave pred priglasitvijo morajo potekati v ozračju zaupanja med Komisijo in zadevno državo članico. Če bi morala Komisija odobriti dostop do občutljivih informacij, ki jih države članice predložijo v okviru razprav pred priglasitvijo, bi to lahko države članice odvrnilo od tega, da bi jih delile, pri čemer pa je ta želja po sodelovanju bistvenega pomena za uspeh teh razprav, s katerimi se v skladu s Kodeksom dobrih praks želi izboljšati kakovost priglasitve in tako omogočiti, da v najboljših možnih okoliščinah pride do rešitev, s katerimi se lahko izboljšajo položaji, ki so lahko problematični glede na pravo Evropske unije o državnih pomočeh.

XIII. Javni uslužbenci

1. Odpoved pogodbe

Splošno sodišče je v sodbi z dne 10. januarja 2019, *RY/Komisija* (T-160/17, [EU:T:2019:1](#)), odločbo Komisije o odpovedi pogodbe o zaposlitvi začasnega uslužbenca za nedoločen čas, ki je bila sprejeta zaradi izgube zaupanja, razglasilo za nično zaradi kršitve pravice tega uslužbenca do izjave, določene v členu 41(2)(a) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Zadevna oseba je kot začasni uslužbenec na podlagi člena 2(c) Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije (v nadaljevanju: PZDU) opravljala delo v kabinetu člana Komisije. Potem ko je Komisija sprejela odločbo o odpovedi njene pogodbe, je zadevna oseba pri organu za sklepanje pogodb o zaposlitvi (v nadaljevanju: OPSP) zoper zadevno odločbo vložila pritožbo na podlagi člena 90(2) Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije, med drugim zato, ker ni bila obveščena o razlogih, ki so privedli do prenehanja njene pogodbe, in ker pred OPSP ni imela možnosti uveljavljati svoje stališče. Ta organ je navedeno pritožbo zavrnil z ugotovitvijo, da obveznost, da se zadevni osebi pred odpovedjo omogoči, da poda izjavo, ne obstaja v primeru začasnega uslužbenca, zaposlenega na podlagi člena 2(c) PZDU, kadar je odločba o prenehanju pogodbe sprejeta zaradi izgube zaupanja.

Splošno sodišče je najprej presodilo, da posebna narava nalog, ki se opravljajo v kabinetu člana Komisije, in potreba po ohranitvi odnosov medsebojnega zaupanja zadevnega sodelavca ne moreta prikrajšati za pravico do izjave pred sprejetjem sklepa o enostranski odpovedi pogodbe zaradi izgube zaupanja. Splošno sodišče je opozorilo, da je pravica zadevne osebe do izjave pred sprejetjem vseh posamičnih odločb, ki jo prizadenejo, izrecno navedena v določbah člena 41(2)(a) Listine o temeljnih pravicah, ki ima enako pravno veljavo kot Pogodbi. Dodalo je, da je spoštovanje pravice do izjave v zvezi z odpovedjo pogodbe za nedoločen čas začasnega uslužbenca, do katere je prišlo na pobudo upravnega organa, toliko bolj nujno, ker tak ukrep – pa če je še tako upravičen – pomeni dejanje z resnimi posledicami za zadevno osebo. Pojasnilo je, da bi lahko zadevni član Komisije po tem, ko bi bilo njegovemu sodelavcu omogočeno predstaviti pripombe, ocenil, da zaupanje ni dokončno izgubljeno. Poleg tega, čeprav OPSP s svojo presojo ne sme nadomestiti presoje

¹⁰⁵ | Uredba Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL 2015, L 248, str. 9).

zadevnega člana Komisije glede dejanske izgube zaupanja, mora OPSP vendarle najprej preveriti, ali se resnično navaja neobstoje ali izguba zaupanja, se nato prepričati, ali je bilo dejansko stanje pravilno ugotovljeno, in se nazadnje glede na zatrjevani razlog prepričati, da z zahtevo za odpoved pogodbe niso kršene temeljne pravice ali zlorabljeni pooblastila. OPSP lahko v tem okviru med drugim glede na pripombe, ki jih poda zadevna oseba, oceni, da posebne okoliščine upravičujejo, da se določijo drugi ukrepi, in ne odpoved.

Nazadnje, Splošno sodišče je menilo, da mora OPSP, če začasni uslužbenec ugovarja, da ni imel možnosti podati izjavo, dokazati, da je bilo zadevni osebi omogočeno, da predstavi pripombe glede namena Komisije, da odpove njeno pogodbo s sklicevanjem na izgubo zaupanja.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 7. marca 2019, **L/Parlement** (T-59/17, [EU:T:2019:140](#)), razglasilo ničnost odločbe Parlamenta o odpovedi pogodbe o zaposlitvi akreditiranega parlamentarnega pomočnika (v nadaljevanju: APP) na zahtevo evropskega poslanca zaradi izgube zaupanja, ker je prvonavedeni opravljal zunanjo dejavnost, ne da bi pred tem zaprosil za dovoljenje. Splošno sodišče je v zvezi s tem moralo odločiti, ali je lahko v smislu člena 139(1)(d) Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije (v nadaljevanju: PZDU) prišlo do izgube „zaupanja“, na katero se nanaša ta člen, ki je temelj službenega odnosa med parlamentarnim pomočnikom in evropskim poslancem, zaradi opravljanja neprijavljenih zunanjih dejavnosti, če iz listin v spisu izhaja, da so se navedene dejavnosti opravljale na zahtevo navedenega poslanca.

Splošno sodišče je razsodilo, da, prvič, organ za sklepanje pogodb o zaposlitvi pri Parlamentu (v nadaljevanju: OPSP) sicer ni pristojen, da presojo zadevnega člana Parlamenta glede skrhanega zaupanja nadomesti s svojo, vendar se mora vsaj prepričati, da je navedeni razlog utemeljen z dejstvi, ki to verjetno dokazujejo, ter da, drugič, mora sodišče, če se institucija, ki se odloči za odpoved pogodbe o zaposlitvi APP, zlasti sklicuje na izgubo zaupanja, ki je razlog za odločbo o odpovedi, preveriti, ali je ta razlog verjeten.

Splošno sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da zadevni evropski poslanec ni mogel prezreti dejstva, da je tožeča stranka vzporedno s svojimi nalogami APP opravljala tudi pravniški poklic, glede na to, da je iz elementov iz spisa razvidno, da je tega opravljala po njegovih navodilih, in da je evropski poslanec vedel, da ta dejavnost ni bila prijavljena v skladu s členom 12b(1) Kadrovskih predpisov, ker se navedeni evropski poslanec pred OPSP ni izjavil glede zadevnih zunanjih dejavnosti, kot to določa člen 6(2) Izvedbenih ukrepov za naslov VII PZDU. Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da zadevni evropski poslanec ni mogel razumno pričakovati, da bo glede zadevnih zunanjih dejavnosti glede na njihovo naravo pri Parlamentu vložena uradna prošnja za dovoljenje. Šlo je namreč zlasti za vložitev prošenj za azil v Rusiji in Švici, da bi se lahko evropski poslanec izognil zaporni kazni, za zastopanje poslanca pred sodišči z istim ciljem in za montiranje *ad hoc* sporov s področja človekovih pravic z namenom izboljšati ugled navedenega poslanca, da bi mu bilo po začetku kazenskega postopka zoper njega težje odvzeti prostost. Splošno sodišče je na podlagi tega sklenilo, da razlog, ki ga je evropski poslanec navedel v utemeljitev sklepa o odpovedi, in sicer izguba zaupanja, očitno ni prepričljiv in da je zato OPSP s tem, da je ugodil zahtevku evropskega poslanca za odpoved pogodbe o zaposlitvi, storil očitno napako pri presoji.

2. Obvezna upokožitev

Splošno sodišče je v sodbi **RV/Komisija** (T-167/17, [EU:T:2019:404](#)), ki je bila izdana 12. junija 2019, ugodilo tožbi nekdanjega uradnika za razglasitev ničnosti odločbe Komisije, s katero sta mu bila odrejena dopust v interesu službe na podlagi člena 42c Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije in hkrati samodejna upokožitev na podlagi petega pododstavka te določbe.

Splošno sodišče je najprej preučilo problematiko v zvezi z opredelitvijo področja uporabe člena 42c Kadrovskih predpisov, čeprav tožeča stranka ni uveljavljala tožbenega razloga v zvezi s tem. Splošno sodišče se je odločilo navedeno problematiko obravnavati na podlagi dveh alternativnih ugotovitev.

Po eni strani je Splošno sodišče primarno poudarilo, da je opredelitev področja uporabe člena 42c Kadrovskih predpisov in njegove uporabe v primeru uradnika, ki je že dopolnil „upokojitveno starost“, predpogoj, potreben za preučitev nekaterih očitkov, ki jih je navedla tožeča stranka, ter da je pravno zavezano k preučitvi tega vprašanja, saj bi se sicer lahko zgodilo, da bi moralo svojo odločitev opreti na napačne pravne ugotovitve. Po drugi strani je Splošno sodišče podredno navedlo, da je tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo področja uporabe zakona vsekakor del javnega reda in da ga mora preizkusiti po uradni dolžnosti. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da bi v obravnavanem primeru dejansko kršilo dolžnost presoje zakonitosti, če ne bi po uradni dolžnosti ugotovilo, da je bila izpodbijana odločba sprejeta na podlagi pravila, in sicer člena 42c Kadrovskih predpisov, ki se v obravnavanem primeru ne more uporabiti, in če bi nato o sporu, v katerem razsoja, odločilo ob uporabi takega pravila.

Splošno sodišče je v okviru vsebinske presoje na podlagi dobesedne, kontekstualne in teleološke razlage člena 42c Kadrovskih predpisov ugotovilo, da te določbe ni mogoče uporabiti za uradnike, ki so tako kot tožeča stranka dopolnili „upokojitveno starost“ v smislu te določbe.

3. Socialna varnost

Splošno sodišče je s sodbo z dne 30. aprila 2019, **Wattiau/Parlament** (T-737/17, [EU:T:2019:273](#)), za ničén razglasilo sklep urada za poravnave skupnega sistema zdravstvenega zavarovanja Evropske unije v Luksemburgu (SSZZ), s katerim je bilo tožeči stranki, nekdanjemu evropskemu uradniku, ki je zdaj upokojen in je vključen v SSZZ, naloženo plačilo zneska v višini 15 % računa za zdravniške storitve, ki ga je izdala luksemburška bolnišnica zaradi zdravljenja tožeče stranke s hiperbarično oksigenacijo. Tožeča stranka je menila, da je bil na računih za zadevne storitve obračunan previsok znesek v primerjavi z zneskom, ki bi bil obračunan zavarovancu, vključenemu v nacionalni zdravstveni sistem. V podporo svojim predlogom za razglasitev ničnosti je uveljavljala ugovor nezakonnosti zoper sporazum, ki so ga leta 1996 sklenili Evropske skupnosti in Evropska investicijska banka (EIB) na eni strani ter Entente des hôpitaux luxembourgeois (združenje luksemburških bolnišnic) in Veliko vojvodstvo Luksemburg na drugi, nanašal pa se je na določanje cen za bolnišnično oskrbo, ki so je deležni zavarovanci, vključeni v SSZZ in zdravstveni sklad EIB (v nadaljevanju: sporazum iz leta 1996).

Splošno sodišče je najprej odločilo, da je ugovor nezakonnosti dopusten. Natančneje, v zvezi s tem je menilo, prvič, da sporazuma iz leta 1996 ni mogoče le izenačiti z aktom, ki ga sprejmejo institucije Unije, v smislu člena 277 PDEU, ampak da je to tudi akt, ki se splošno uporablja. Drugič, obstajala je neposredna pravna vez med sporazumom iz leta 1996 in izpodbijanim sklepom. Eden od zneskov iz izpodbijanega sklepa je bil namreč določen na podlagi cenika, pripravljenega v skladu s sporazumom iz leta 1996 in priloženega temu sporazumu.

Glede utemeljenosti ugovora nezakonnosti je Splošno sodišče menilo, da zadevni sistem zaračunavanja pomeni posredno diskriminacijo na podlagi državljanstva. V zvezi s tem je na prvem mestu menilo, da so zavarovanci, vključeni v SSZZ, v primerljivem položaju kot zavarovanci, vključeni v Caisse nationale de santé luxembourgeoise (luksemburški nacionalni zdravstveni sklad), saj sta obe kategoriji zavarovancev deležni enake zdravniške oskrbe.

Na drugem mestu je Splošno sodišče ugotovilo, da so cene, ki se zaračunavajo za zavarovance, vključene v SSZZ, v skladu s cenikom, sprejetim na podlagi sporazuma iz leta 1996, veliko višje od cen, ki se zaračunavajo zavarovancem, vključenim v luksemburški nacionalni zdravstveni sklad. S sporazumom iz leta 1996 je bil

vzpostavljen sistem zaračunavanja, v skladu s katerim zavarovanci SSZZ krijejo tako fiksne kot tudi variabilne stroške, povezane z zadevno bolnišnično storitvijo, medtem ko zavarovanci luksemburškega nacionalnega zdravstvenega sklada za enako zdravljenje ne krijejo nikakršnih stroškov v obliki izdanega računa.

Na tretjem in zadnjem mestu je Splošno sodišče poudarilo, da v obravnavani zadevi ni mogoče z nobenim legitimnim ciljem utemeljiti različnega obravnavanja oseb, vključenih v ta dva sistema povračila stroškov oskrbe, kakršno je bilo vzpostavljeno s cenikom, priloženim sporazumu iz leta 1996.

4. Žvižgači

Splošno sodišče je v sodbi z dne 4. aprila 2019, **Rodriguez Prieto/Komisija** (T-61/18, v pritožbenem postopku¹⁰⁶, [EU:T:2019:217](#)), razglasilo za ničlen sklep Evropske komisije, s katerim je bila zavrnjena prošnja za pomoč na podlagi člena 24 Kadrovskih predpisov Evropske unije, pri čemer je ugotovilo, da je bila tožeči stranki kršena pravica do domneve nedolžnosti.

Eurostat je od leta 1996 zbrane statistične podatke razširjal javnosti ob podpori Urada za uradne publikacije Evropskih skupnosti in mreže prodajnih točk. Tožeča stranka, vodja enote v Eurostatu, je leta 1998 predlagala izvedbo notranje revizije. Po ugotovitvi nepravilnosti, na podlagi katerih je Evropski urad za boj proti goljufijam začel preiskave, je Komisija v letu 2003 sprožila kazenski postopek pri francoskih organih, v okviru katerega je bila tožeča stranka zaslišana kot priča, proti njej pa je bila sprožena tudi preiskava. Tožeča stranka je s prvo prošnjo za pomoč na podlagi člena 24 Kadrovskih predpisov želela doseči, da ji Komisija povrne odvetniške stroške, ki jih je morala plačati, pri čemer se je sklicevala na svoj status žvižgača. Ta zahteva je bila zavrnjena.

Ker so francoska sodišča izdala sklep o ustavitvi postopka za vse osebe, zoper katere je bila uvedena preiskava, med katerimi je bila tudi tožeča stranka, je Komisija vložila pritožbo in nato kasacijsko pritožbo, ki sta bili zavrnjeni. Tožeča stranka je nato vložila drugo prošnjo za pomoč, s katero je želela doseči, da bi Komisija prevzela odvetniške stroške, ki so ji nastali pred francoskimi sodišči. Komisiji je podredno očitala, da ni upoštevala njenega statusa žvižgača in da ji je zavrnila varstvo, ki bi ga morala biti deležna zaradi tega statusa, s čimer je kršila člen 22a Kadrovskih predpisov, in zahtevala povračilo škode. Tožeča stranka je pred Splošnim sodiščem izpodbijala zavrnitvi teh dveh prošenj.

Splošno sodišče je najprej v zvezi z uporabo člena 24 Kadrovskih predpisov v obravnavani zadevi spomnilo, da je ta člen namenjen temu, da institucija obvaruje svoje uradnike pred ravnanji tretjih oseb, ne pa pred ravnanjem same institucije. Po eni strani so dejanja francoskih organov del običajnega poteka kazenskega postopka in niso dejanja, ki bi bila *a priori* nezakonita in s kakršnimi bi bilo mogoče utemeljiti pomoč. Po drugi strani člena 24 Kadrovskih predpisov v obravnavani zadevi ni mogoče uporabiti, ker je tožeča stranka Komisijo prosila za pomoč ravno zaradi aktov te institucije, zaradi katerih se je kazenski postopek začel in nato nadaljeval.

Splošno sodišče je nato v zvezi z domnevnim nespoštovanjem statusa žvižgača pri tožeči stranki spomnilo, da je člen 22a Kadrovskih predpisov, ki je začel veljati 1. maja 2004, za vse uradnike uvedel obveznost obveščanja o dejstvih, na podlagi katerih je mogoča domneva o obstoju nezakonite dejavnosti ali hudi kršitvi obveznosti uradnikov Unije. Poleg tega je Splošno sodišče navedlo, da je imel tudi vsak uradnik, ki je pred tem datumom svoje nadrejene obvestil o nezakonitostih ali neizpolnjevanju obveznosti iz Kadrovskih predpisov, za katere je izvedel in ki bi lahko škodili finančnim interesom Unije, pravico do zaščite institucije proti morebitnim povračilnim ukrepom zaradi tega razkritja in pravico, da mu ta institucija ne povzroča škode, če je ravnal razumno in pošteno. Vendar je Splošno sodišče presodilo, da to varstvo ne more biti tako, da bi

106| Zadeva C-457/19 P, **Rodriguez Prieto/Komisija**.

uradnika obranilo pred preiskavami v zvezi z njegovo morebitno vpletenostjo v razkrita dejanja. To, da je uradnik razkril take nepravilnosti – če se v takih preiskavah potrdi njegova vpletenost – lahko pomeni le olajševalno okoliščino v okviru morebitnih postopkov, ki se vodijo z namenom izreka sankcije. Status žvižgača, na katerega se sklicuje tožeča stranka, tako ni tak, da bi varoval pred vodenjem postopkov zoper njo.

V tem okviru se je postavilo vprašanje, ali je Komisija ravnala nezakonito s tem, da je po izdaji sklepa o ustavitvi kazenskega postopka sprožila nadaljevanje tega postopka. Splošno sodišče je – potem ko je opozorilo, da je pravica do uveljavljanja lastnih pravic pred sodišči, enako kot sodni nadzor, ki je posledica uveljavljanja te pravice, izraz splošnega pravnega načela in da se lahko to, da je institucija uveljavljala pravice pred sodiščem, šteje za napačno ravnanje organa le v zelo izjemnih primerih – ugotovilo, da takega napačnega ravnanja ni bilo, in je zato zavrnilo predlog za povračilo škode, ki naj bi tožeči stranki nastala, ker se je zoper njo med letoma 2003 in 2016 vodil kazenski postopek.

Nazadnje je Splošno sodišče – potem ko je spomnilo, da ima uradnik, ki se mu očita neizpolnitev obveznosti iz Kadrovskih predpisov, ki je dovolj resna, da lahko Evropski urad za boj proti goljufijam v zvezi z njo začne preiskavo, na podlagi katere bo lahko uprava sprejela kakršen koli potreben ukrep, po potrebi strog, tudi kadar ne gre za kazenske postopke, pravico do domneve nedolžnosti – ugotovilo, da je Komisija s tem, da je zavrnila prošnjo tožeče stranke za prevzem plačila stroškov obrambe, ki so nastali v kazenskem postopku v Franciji – v glavnem iz razloga, da so interesi Komisije še vedno nasprotni interesom tožeče stranke, čeprav je bil ta kazenski postopek zoper tožečo stranko ustavljen – kršila pravico tožeče stranke do domneve nedolžnosti.

5. Varnost osebja v službi Unije

Splošno sodišče je v sodbi z dne 20. novembra 2019, *Missir Mamachi di Lusignano in drugi/Komisija* (T-502/16, [EU:T:2019:795](#)), ugodilo odškodninski tožbi, ki so jo vložili mati, brat in sestra Alessandra Missirja Mamachija di Lusignana (v nadaljevanju: tožeče stranke), evropskega uradnika, ki je bil umorjen v Rabatu (Maroko).

Alessandro Missir Mamachi di Lusignano (v nadaljevanju: Alessandro Missir ali pokojni uradnik) je bil skupaj s soprogo 18. septembra 2006 umorjen v Rabatu (Maroko), kjer bi moral nastopiti funkcijo političnega in diplomatskega svetovalca na delegaciji Evropske komisije. Umor se je zgodil v opremljeni hiši, ki jo je delegacija najela za Alessandra Missirja, njegovo soprogo in njune štiri otroke. Tožba, ki so jo tožeče stranke vložile v tej zadevi, sledi sodbi Splošnega sodišča z dne 7. decembra 2017, *Missir Mamachi di Lusignano in drugi/Komisija* (T-401/11 P RENV RX, [EU:T:2017:874](#)), v kateri je Splošno sodišče odločilo o odškodninskem zahtevku očeta in otrok pokojnega uradnika. Tožeče stranke so v stališču ugotovile, da so bile z že izdanimi odločbami sicer povrnjene nekatere škode, vendar je treba druge škode presoјati v okviru te tožbe, in sicer nepremoženjsko škodo, ki je nastala materi, bratu in sestri pokojnega uradnika. Komisija je glede nepremoženjske škode, ki jo je zatrjevala mati pokojnega uradnika, ugovarjala, da odškodninski zahtevek ni dopusten, ker je prepozen. Glede nepremoženjske škode, ki sta jo zatrjevala brat in sestra Alessandra Missirja, je Komisija odgovorila, da poleg prepoznosti njunega zahtevka teh tožečih strank ni bilo mogoče šteti za osebe, za katere veljajo Kadrovski predpisi za uradnike Evropske unije (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi).

V zvezi s tem je moralo Splošno sodišče na prvem mestu odločiti o procesnem upravičenju bratov in sester pokojnega uradnika za vložitev odškodninske tožbe na podlagi člena 270 PDEU. Splošno sodišče je poudarilo, da je merilo, ki je odločilno za uporabo tega postopka, merilo „osebje, za katero veljajo Kadrovski predpisi“ (člen 91(1) Kadrovskih predpisov). Člen 73 Kadrovskih predpisov pa določa, da se v primeru smrti zavarovanega uradnika zjamčene dajatve izplačajo njegovemu zakoncu in njegovim otrokom, če teh ni, drugim potomcem uradnika, in če teh ni, prednikom uradnika, ter če teh ni, instituciji. Ker v členu ni nikakršnih navedb o sorodnikih v stranski črti, je Komisija navajala, da nimajo pravice do povračila nastale škode. Dodala je, da se na sorodnike v stranski črti sicer nanašajo členi 40, 42b in 55a Kadrovskih predpisov, vendar to v tem primeru ni upoštevno,

ker naj se ti členi ne bi uporabljali za primer uradnika, ki izgubi življenje zaradi neizpolnitve obveznosti institucije, da izvršuje svojo obveznost zaščite. Splošno sodišče je poudarilo, da merila „osebe, za katero veljajo Kadrovski predpisi“, ni mogoče šteti za izpolnjeno zgolj zato, ker Kadrovski predpisi iz katerega koli naslova veljajo za tožečo stranko. Potrebno je, da zanjo veljajo iz naslova, ki bodisi odraža upošteveno zvezo med njo in aktom, ki ga izpodbija, bodisi odraža tako zvezo med njo in uradnikom, v čigar interese je bilo poseženo, in je bila s tem domnevno povzročena tožeči stranki lastna škoda. Splošno sodišče je ugotovilo, da gre za to ne le v primeru prednikov, potomcev in zakonca uradnika, ampak tudi v primeru njegovih bratov in sester. Če so namreč te osebe navedene „v Kadrovskih predpisih“, bodisi v členu 73 ali v členih 40, 42b in 55a teh kadrovskih predpisov, je to ravno zato, ker je zakonodajalec s konkretnimi določbami Kadrovskih predpisov želel upoštevati njihovo bližnje razmerje z uradnikom. Zato je treba za brate in sestre šteti, da zanje „veljajo Kadrovski predpisi“ za določitev pravnega sredstva, ki ga morajo uporabiti, kadar nameravajo zahtevati povrnitev nepremoženjske škode, ki jim je nastala zaradi smrti njihovega brata ali sestre uradnika, za katero je po njihovem mnenju odgovorna institucija.

Na drugem mestu, Splošno sodišče je moralo odločiti o prepoznavnosti odškodninskih zahtevkov, vloženih po izteku razumnega roka, ki jo zatrjuje Komisija, in o ugovoru tožečih strank, da je Komisija ta ugovor nedopustnosti uveljavljala prepozno. Splošno sodišče je ugotovilo, da sodna praksa Sodišča, v skladu s katero spoštovanje zastaralnega roka iz člena 46(1) Statuta Sodišča Evropske unije ni preizkušeno po uradni dolžnosti, *mutatis mutandis* velja tudi za zastaranje, do katerega pride po izteku razumnega roka, v katerem mora biti vložen odškodninski zahtevek, ki temelji na Kadrovskih predpisih. Zato ugovor nedopustnosti, ki ga je uveljavljala Komisija, ni bil vprašanje javnega reda, ki bi ga Splošno sodišče moralo preučiti po uradni dolžnosti. Splošno sodišče je zato obravnavalo ugovor tožečih strank glede prepoznavnosti ugovora nedopustnosti in ga zavrnilo kot neutemeljenega. Splošno sodišče je v okviru nadaljnje obravnave ugovora nedopustnosti glede prepoznavnosti tožbe tega ravno tako zavrnilo z navedbo, da petletnega zastaralnega roka, določenega na področju tožbe zaradi nepogodbene odgovornosti v členu 46 Statuta Sodišča Evropske unije, sicer ni mogoče uporabiti v sporih med Unijo in njenimi uslužbenci, vendar je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso upoštevati primerjavo, ki jo ponuja ta rok, za presojo, ali je bil zahtevek vložen v razumnem roku.

Na tretjem mestu, Splošno sodišče je glede meritorne obravnave zadeve v skladu z načeli, uporabljenimi v sodbi **Missir Mamachi di Lusignano in drugi/Komisija** (T-401/11 P RENV RX), ugodilo zahtevku za povračilo nepremoženjske škode, ki jo je vložila mati pokojnega uradnika. Glede odškodninskega zahtevka brata in sestre pokojnega uradnika in glede pogojev za to odškodnino, in sicer krivdnega ravnanja, vzročne zveze in nepremoženjske škode, je Splošno sodišče poudarilo, da se odgovornost Komisije za umor Alessandra Missirja, ki je bila ugotovljena v odločbi, ki je postala pravnomočna, in načelo odgovornosti Komisije *in solidum* za škodo, ki izhaja iz tega umora, v celoti uporabljata za ta primer. Glede nepremoženjske škode, ki je nastala bratu in sestri pokojnega uradnika, je Splošno sodišče poudarilo, da člen 73 Kadrovskih predpisov, kot ga razlaga sodna praksa, ne nasprotuje temu, da bratje in sestre uradnika, ki je umrl zaradi krivdnega ravnanja Unije, po potrebi pridobijo povračilo nepremoženjske škode, ki jim je nastala zaradi te smrti. Ker odgovor na to vprašanje v pravu Unije ni določen, je Splošno sodišče poudarilo, da iz pravnih ureditev držav članic izhaja skupno splošno načelo, da v podobnih okoliščinah, kot so v tem primeru, nacionalno sodišče prizna pravico bratov in sester pokojnega delavca, da glede na okoliščine primera zahtevajo odškodnino za nepremoženjsko škodo, ki jim je nastala zaradi te smrti.

XIV. Odškodninski spori

Splošno sodišče je v sodbi **Printeos/Komisija** (T-201/17, v postopku pritožbe¹⁰⁷, [EU:T:2019:81](#)), razglašeni 12. februarja 2019, v okviru tožbe zaradi nepogodbene odgovornosti, vložene na podlagi člena 268 PDEU, ugodilo primarnemu predlogu tožeče stranke za povrnitev škode, nastale zaradi zavrnitve Evropske komisije, da ji na podlagi razglasitve ničnosti sklepa, s katerim ji je bila naložena globa zaradi kršitve člena 101 PDEU, plača zamudne obresti na glavnico globe, ki ji je bila povrnjena.

Evropska komisija je s Sklepom C(2014) 9295 final z dne 10. decembra 2014 o postopku na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (AT.39780 – Pisemske ovojnice) (v nadaljevanju: sklep z dne 10. decembra 2014) ugotovila, da je tožeča stranka, družba Printeos, s tem, da je sodelovala pri omejevalnem sporazumu, ki je bil sklenjen in se je izvajal na evropskem trgu standardnih kataloških in posebnih potiskanih pisemskih ovojnic, kršila člen 101 PDEU in člen 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP). Komisija je zato tožeči stranki skupno in solidarno z nekaterimi od njenih hčerinskih družb naložila globa v znesku 4.729.000 EUR.

Tožeča stranka je 20. februarja 2015 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo na podlagi člena 263 PDEU za, primarno, razglasitev delne ničnosti sklepa z dne 10. decembra 2014. Tožeča stranka je 9. marca 2015 začasno plačala globa, ki ji je bila naložena. Splošno sodišče je s sodbo z dne 13. decembra 2016, **Printeos in drugi Komisija**¹⁰⁸, ugodilo predlogu za razglasitev delne ničnosti sklepa z dne 10. decembra 2014. Komisija je zato tožeči stranki vrnila glavnico začasno plačane globe, vendar je na podlagi člena 90(4)(a), drugi stavek, Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 1268/2012¹⁰⁹ (v nadaljevanju: sporna določba) zavrnila njeno zahtevo za plačilo obresti na znesek začasno plačane globe, ker je bil skupni donos njene naložbe v finančna sredstva negativen. Sporna določba namreč predpisuje, da se, če je globa umaknjena ali zmanjšana, neupravičeno pobrani zneski, ko so bila izčrpana vsa pravna sredstva, skupaj z nabranimi obrestmi vrnejo zadevni tretji osebi, pri čemer je natančneje določeno, da se, če je bil skupni donos zneska začasno plačane globe, ki je bil naložen v finančna sredstva, v zadevnem obdobju negativen, povrne le nominalna vrednost navedenega neupravičeno pobranega zneska.

Splošno sodišče je po opozoritvi na pogoje za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije poudarilo, da se tožeča stranka sklicuje zlasti na kršitev člena 266 PDEU, in zato preučilo, ali obstaja dovolj resna kršitev te določbe. V obravnavanem primeru je presodilo, da je člen 266 PDEU pravno pravilo, s katerim so posameznikom podeljene pravice, ker določa absolutno in brezpogojno obveznost institucije, katere akt je bil razglašen za ničn, da v korist uspele tožeče stranke sprejme ukrepe, potrebne za izvršitev ničnostne sodbe, tožeča stranka pa ima pravico do popolnega izpolnjevanja te obveznosti. V sodni praksi pa je za primer razglasitve ničnosti sklepa o naložitvi globe priznana pravica tožeče stranke do vrnitve v položaj, v katerem je bila pred sprejetjem tega sklepa, kar zlasti pomeni vračilo glavnice, ki je bila neupravičeno plačana zaradi sklepa, ki je bil razglašen za ničnega, in plačilo zamudnih obresti. V nasprotju s plačilom kompenzacijskih obresti je namreč plačilo zamudnih obresti ukrep izvršitve sodbe o ukinitvi globe v smislu člena 266, prvi odstavek, PDEU, in sicer ker je njegov namen pavšalno odškodovati nemožnost razpolaganja s terjatvijo in spodbuditi dolžnika, da čim prej izvrši navedeno sodbo (sodba z dne 12. februarja 2015, **Komisija/IPK International**, C-336/13 P, [EU:C:2015:83](#),

¹⁰⁷| Zadeva C-301/19 P, **Komisija/Printeos**.

¹⁰⁸| Sodba Splošnega sodišča z dne 13. decembra 2016, **Printeos in drugi/Komisija** (T-95/15, [EU:T:2016:722](#)).

¹⁰⁹| Delegirana uredba Komisije (EU) št. 1268/2012 z dne 29. oktobra 2012 o pravilih uporabe Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (UL 2012, L 362, str. 1).

točki 29 in 30; sklep z dne 21. marca 2006, *Holcim (France)/Komisija*, T-86/03, neobjavljen, [EU:T:2006:90](#), točki 30 in 31, ter sodba z dne 10. oktobra 2001, *Corus UK/Komisija*, T-171/99, [EU:T:2001:249](#), točke 50, 52 in 53).

Splošno sodišče je po tem, ko je izpostavilo, da je namen sporne določbe ob upoštevanju njenega zakonodajnega okvira, jasnega besedila ter izrecnega sklicevanja na pravna sredstva in na razglasitev ničnosti sklepa o naložitvi globe izvajanje zahtev iz člena 266, prvi odstavek, PDEU in da jo je treba razlagati ob upoštevanju zadnjenaavedene določbe, med drugim poudarilo, da v Delegirani uredbi Komisije št. 1268/2012 pomen izraza „skupaj z nabranimi obrestmi“ ni pojasnjen niti navedene obresti niso opredeljene kot „zamudne“. Splošno sodišče je zato opozorilo, da je namen obveznosti, ki izhaja neposredno iz člena 266, prvi odstavek, PDEU, pavšalno odškodovati nemožnost razpolaganja z zadevno terjatvijo, da bi se izpolnilo načelo *restitutio in integrum*, in ugotovilo, da je bila Komisija, ker je bil sklep z dne 10. decembra 2014 za ničen razglašen z retroaktivnim učinkom, od začasnega plačila glavnice globe nujno v zamudi glede vračila te glavnice.

Splošno sodišče je iz tega sklepalo, da Komisija v skladu s členom 266, prvi odstavek, PDEU ni bila dolžna le, da v okviru ukrepov za izvršitev sodbe, izdane v zadevi T-95/15, vrne glavnico globe, temveč tudi, da plača zamudne obresti kot pavšalno odškodnino za nemožnost razpolaganja z navedenim zneskom v referenčnem obdobju, in da v zvezi s tem ni imela diskrecijske pravice, ker kršitev te absolutne in brezpogojne obveznosti pomeni dovolj resno kršitev te določbe, ki je lahko podlaga za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije.

Splošno sodišče je poleg tega presodilo, da pomeni kršitev obveznosti Komisije, da na podlagi člena 266, prvi odstavek, PDEU dodeli zamudne obresti, dovolj neposredno vzročno zvezo s škodo, ki jo je utrpela tožeča stranka, ta škoda pa ustreza izgubi navedenih zamudnih obresti v referenčnem obdobju, ki pomenijo pavšalno odškodnino za nemožnost razpolaganja z glavnico globe v tem obdobju in ustrezajo veljavni obrestni meri Evropske centralne banke (ECB) za refinanciranje, povečani za 2 odstotni točki, kot predlaga tožeča stranka.

Zato je Evropski uniji, ki jo zastopa Komisija, naložilo povrnitev škode, ki jo je tožeča stranka utrpela zaradi neplačila zneska 184.592,95 EUR, ki ji je bil dolgovan iz naslova zamudnih obresti za obdobje od 9. marca 2015 do 1. februarja 2017, povečanega za zamudne obresti od razglasitve te sodbe do celotnega plačila po obrestni meri, ki jo ECB določi za svoje operacije glavnega refinanciranja, povečani za 3,5 odstotne točke.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 23. maja 2019, *Steinhoff in drugi/ECB* (T-107/17, v pritožbenem postopku¹¹⁰, [EU:T:2019:353](#)), zavrnilo odškodninsko tožbo za povrnitev škode, ki naj bi nastala zasebnim upnikom zaradi sprejetja mnenja Evropske centralne banke (ECB) o vrednostnih papirjih, ki jih je izdala in zanje jamčila Helenska republika.¹¹¹

Helenska republika je 2. februarja 2012 na podlagi člena 127(4) PDEU v povezavi s členom 282(5) PDEU ECB predložila prošnjo za mnenje o predlogu zakona št. 4050/2012 o uvedbi pravil o spremembi pogojev, ki se nanašajo na tržne dolžniške instrumente, ki jih izda ali zanje jamči grška država, v soglasju z njihovimi imetniki zaradi prestrukturiranja grškega javnega dolga, ki temelji med drugim na uporabi „klavzul kolektivnega delovanja“ (v nadaljevanju: KKD). Ker je ECB podala pozitivno mnenje o predlogu zakona, je grški parlament 23. februarja 2012 ta zakon sprejel.

Na podlagi mehanizma KKD naj bi predlagane spremembe v zvezi z zadevnimi dolžniškimi instrumenti postale pravno zavezujoče za vse imetnike dolžniških instrumentov, ki jih ureja grško pravo in so bili izdani pred 31. decembrom 2011, kot so določeni v aktu sveta ministrov o odobritvi vabila za udeležbo zasebnih vlagateljev (Private Sector Involvement, v nadaljevanju: PSI), če bi bile navedene spremembe potrjene s kvorumom

¹¹⁰| Zadeva C-571/19 P, *EMB Consulting in drugi/ECB*.

¹¹¹| Mnenje ECB z dne 17. februarja 2012 o tržnih dolžniških instrumentih, ki jih izda ali zanje jamči grška država (CON/2012/12).

imetnikov instrumentov, ki znaša vsaj dve tretjini nominalne vrednosti navedenih instrumentov. Ker sta bila dosežena kvorum in večina, zahtevana za izvedbo menjave vrednostnih papirjev, so imetnikom grških dolžniških instrumentov, tudi tistim, ki so nasprotovali tej menjavi, na podlagi zakona št. 4050/2012 zamenjali njihove vrednostne papirje, katerih vrednost se je zato zmanjšala. Tožeče stranke so kot imetniki grških dolžniških instrumentov, potem ko so zavrnille ponudbo za menjavo svojih vrednostnih papirjev, sodelovale pri prestrukturiranju grškega javnega dolga na podlagi PSI in KKU, vzpostavljenih na podlagi zakona št. 4050/2012.

Tožeče stranke so s tožbo uveljavljale odgovornost ECB za škodo, ki naj bi jim nastala, ker naj ECB v mnenju Helenske republike ne bi opozorila na nezakonitost nameravanega prestrukturiranja grškega javnega dolga z obvezno zamenjavo dolžniških instrumentov.

Splošno sodišče je v zvezi z nepogodbeno odgovornostjo ECB navedlo, prvič, da mnenja ECB ne zavezujejo nacionalnih organov. V skladu z uvodno izjavo 3 in členom 4 Odločbe 98/415¹¹² morajo namreč nacionalni organi ta mnenja zgolj upoštevati, ne vplivajo pa ta mnenja na odgovornost teh organov glede vprašanj, ki so predmet zadevnih predlogov. Iz tega izhaja, da čeprav je s spoštovanjem obveznosti posvetovanja z ECB zahtevano, da lahko ta nacionalnim organom učinkovito predstavi svoje stališče, tem organom ne more biti naloženo, da ga upoštevajo. Drugič, Splošno sodišče je ugotovilo, da ima ECB pri sprejemanju mnenj široko diskrecijsko pravico. Široka diskrecijska pravica ECB pomeni, da lahko zgolj očitna in resna prekoračitev meja te pravice vodi do njene nepogodbene odgovornosti. Zato lahko zgolj dovolj resna kršitev pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice, vodi do nepogodbene odgovornosti ECB.

V teh okoliščinah je Splošno sodišče razsodilo, da so tožeče stranke neupravičeno trdile, da je ECB ravnala nezakonito, kar naj bi lahko vodilo do njene nepogodbene odgovornosti, ker v spornem mnenju ni opozorila na kršitev načela *pacta sunt servanda*, ki naj bi jo v zvezi z njimi pomenilo sprejetje zakona št. 4050/2012. S tem, da so tožeče stranke vpisale sporne dolžniške instrumente, ki jih je izdala in zanje jamčila Helenska republika, se je namreč vzpostavilo pogodbeno razmerje med njimi in Helensko republiko. Za to pogodbeno razmerje ne velja načelo *pacta sunt servanda* iz člena 26 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu¹¹³. V skladu s členom 1 te konvencije se namreč ta uporablja zgolj za pogodbe, sklenjene med državami. Zato člen 26 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu ni pravno pravilo, ki podeljuje pravice tožečim strankam.

Poleg tega je Splošno sodišče ugotovilo, da mnenja ECB niso naslovljena na posameznike niti niso njihov glavni predmet pogodbeno razmerja med posameznikom in državo članico po tem, ko je ta država članica izdala dolžniške instrumente. Na podlagi člena 2 Odločbe 98/415 so namreč naslovniki mnenj ECB organi držav članic, ki se morajo posvetovati z ECB, in ne posamezniki. Zato se ECB, kadar se – kot v obravnavani zadevi – Helenska republika obrne nanjo v zvezi s predlogom ureditve v zvezi z nacionalnimi bankami in pravili, ki se uporabljajo za finančne institucije, v delu, v katerem ta ureditev vpliva na stabilnost teh institucij in finančnih trgov, ni dolžna izreči o tem, ali ta država članica spoštuje splošno načelo pogodbenega prava *pacta sunt servanda* v razmerju do imetnikov državnih dolžniških instrumentov. Tako pristojnost ECB za izdajanje mnenj ne daje pravice tožečim strankam, da ta institucija opozori na kršitev pogodbene pravice, ki jo imajo v razmerju do Helenske republike, po tem ko so vpisale grške dolžniške instrumente, ki jih je izdala in zanje jamčila ta država.

112| Odločba Sveta 98/415/ES z dne 29. junija 1998 o posvetovanju nacionalnih organov z Evropsko centralno banko glede osnutkov pravnih predpisov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 1, str. 446).

113| Dunajska konvencija o pogodbenem pravu z dne 23. maja 1969 (*Recueil des traités des Nations unies*, zv. 1155, str. 331).

Nato je Splošno sodišče ugotovilo, da omejitev vrednosti spornih dolžniških instrumentov tožečih strank ni nesorazmeren ukrep glede na cilj, ki je zavarovati gospodarstvo Helenske republike in euroobmočja proti tveganju, da Helenska republika preneha izvajati izplačila, in tveganju za zlom njenega gospodarstva. Zato so tožeče stranke neupravičeno trdile, da zadevni ukrepi pomenijo kršitev lastninske pravice, zagotovljene s členom 17(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Splošno sodišče je dalje ugotovilo, da ni bilo kršitve prostega pretoka kapitala iz člena 63(1) PDEU, pri čemer je razsodilo, da so v obravnavani zadevi ukrepi, uveljavljeni z zakonom št. 4050/2012, upravičeni z nujnimi razlogi v splošnem interesu, saj so bile okoliščine, ki so privedle do sprejetja tega zakona, resnično izjemne, ker je bilo – če ne bi bilo prestrukturiranja – verjetno, da Helenska republika na kratki rok ne bo izpolnjevala, vsaj selektivno, svojih plačilnih obveznosti. Prav tako so bili zadevni ukrepi namenjeni zagotovitvi stabilnosti bančnega sistema celotnega euroobmočja. Poleg tega tožeče stranke niso dokazale, da so navedeni ukrepi nesorazmerni. Z njimi se je omogočila ponovna vzpostavitev stabilnosti bančnega sistema celotnega euroobmočja in ni dokazano, da so presegli, kar je bilo nujno za ponovno vzpostavitev navedene stabilnosti. Sodelovanje zasebnih upnikov v menjavi grških dolžniških instrumentov na izključno prostovoljni podlagi, kot jo zagovarjajo tožeče stranke, zlasti ne bi omogočilo zagotovitve uspeha te menjave instrumentov. Ker ne bi bilo zagotovljeno enako obravnavanje zasebnih upnikov, bi namreč le malo teh upnikov sprejelo navedeno menjavo glede na moralno tveganje, ki bi ga pomenila, namreč da bi ti upniki nosili posledice tveganja, ki so ga prevzeli upniki, ki niso sodelovali v menjavi grških dolžniških instrumentov.

Nazadnje je Splošno sodišče razsodilo, da se tožeče stranke neupravičeno sklicujejo na obstoj nezakonitosti, ki je podlaga za odgovornost ECB do njih zaradi tega, ker ECB ni opozorila na kršitev člena 124 PDEU. S členom 124 PDEU so namreč prepovedani vsi ukrepi, ki ne temeljijo na načelih skrbnega in varnega poslovanja ter s katerimi je, med drugim, državam članicam dan privilegiran dostop do finančnih institucij, da bi bile države članice spodbujene k spoštovanju zdrave proračunske politike tako, da denarno financiranje javnega dolga ali privilegiran dostop javnih institucij do finančnih trgov ne bi vodila do čezmernega zadolževanja ali prevelikega primanjkljaja držav članic. Vendar cilj zakona št. 4050/2012 ni povečanje zadolžitve Helenske republike, ampak, nasprotno, zmanjšanje te zadolžitve glede na to, da je prekomerna, z zmanjšanjem vrednosti vrednostnih papirjev, katerih imetniki so bile tožeče stranke. Poleg tega je predlog zakona prispeval k ohranitvi tako grških javnih financ kot stabilnosti finančnega sistema euroobmočja. V vsakem primeru pa namen člena 124 PDEU ni zavarovati tožeče stranke in jim z njim niso podeljene pravice.

XV. Predlogi za izdajo začasne odredbe

Predsednik Splošnega sodišča je v sklepu z dne 21. januarja 2019, **Agrochem-Maks/Komisija** (T-574/18 R, [EU:T:2019:25](#)), zavrnil predlog za izdajo začasne odredbe na podlagi členov 278 in 279 PDEU za odlog izvršitve Izvedbene uredbe (EU) 2018/1019 o neobnovitvi odobritve aktivne snovi oksasulfuron¹¹⁴, ki ga je vložila družba, ki opravlja dejavnost na hrvaškem trgu fitofarmacevtskih sredstev. Predlog za izdajo začasne odredbe je bil vložen v okviru tožbe za razglasitev ničnosti navedene izvedbene uredbe. Družba je v bistvu uveljavljala resno in nepopravljivo škodo zaradi nevarnosti negativnega vpliva na njen promet, izgube tržnih deležev in zmanjšanja skupne vrednosti podjetja.

¹¹⁴ | Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/1019 z dne 18. julija 2018 o neobnovitvi odobritve aktivne snovi oksasulfuron v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet ter o spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 540/2011 (UL 2018, L 183, str. 14).

Na prvem mestu je predsednik Splošnega sodišča glede nujnosti in zlasti resnosti zatrjevane škode v tem primeru, v katerem gre za čisto finančno škodo, opozoril, da po eni strani v zvezi z izgubo, ki znaša manj kot 10 % prometa podjetij, dejavnih na močno reguliranih trgih, ni razvidno, da bi finančne težave, ki bi jih lahko ta podjetja utrpela, ogrožale njihov obstoj, in da se morajo po drugi strani ta podjetja v zvezi z izgubo v višini skoraj dveh tretjin prometa – ob priznavanju, da bi finančne težave, povzročene tem podjetjem, lahko ogrozile njihov obstoj v močno reguliranem sektorju, kot je fitofarmaceutski sektor, v katerem so pogosto potrebne velike naložbe in v katerem so lahko pristojni organi prisiljeni posredovati, kadar se pojavijo tveganja za javno zdravje iz razlogov, ki jih zadevna podjetja ne morejo vedno predvideti – če nočejo sama kriti škode, povzročene s takim posredovanjem, pred njegovimi posledicami zavarovati z ustrežno politiko. Pojasnjeno je bilo, da sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, pri oceni resnosti škode ne more mehansko in togo uporabiti le upoštevne prometa. Upoštevati mora tudi okoliščine posamezne zadeve in jih ob sprejetju odločbe primerjati s povzročeno škodo v smislu prometa. Predsednik Splošnega sodišča je menil, da je treba to prepoved mehanske in toge uporabe, ki se je navajala predvsem, da bi lahko sodnik presodil, ali je mogoče ugotoviti resnost zatrjevane škode, čeprav promet ne presega okvirnega praga 10 %, razumeti tudi tako, da je s tem sodniku naloženo, da preveri, ali ob upoštevanju okoliščin posamezne zadeve resnosti ni mogoče ugotoviti, čeprav je ta prag presežen.

V zvezi s tem je predsednik Splošnega sodišča najprej navedel, da dejstvo, da je stranka distributer zadevne snovi, na eni strani pomeni, da ji ni treba nositi enakih finančnih bremen, kot so tista, ki nastanejo v okviru razvoja dejavnosti proizvajalca, in na drugi strani, da je treba dokazati, da ni ustreznih nadomestnih rešitev.

Predsednik Splošnega sodišča je nato presodil, da dejstvo, da tožeča stranka posluje na močno reguliranem trgu, vodi do tega, da je treba upoštevati njeno poslovno strategijo. V okviru te presoje, brez drugih elementov v zvezi z morebitnimi ukrepi, ki bi jih tožeča stranka sprejela, da bi se izognila potencialno tveganemu položaju glede na naravo zadevnega trga, zgolj preseganje okvirnega praga 10 % ne zadostuje, da bi bil sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, prepričan o resnosti zatrjevane škode.

V tem okviru je bilo še poudarjeno – ob opozarjanju, da se je na načelo varstva legitimnih pričakovanj mogoče sklicevati le v zvezi s položajem, ki bi lahko povzročil to pričakovanje in ki bi ga ustvarila institucija, pristojna za sprejetje končne odločitve – da iz postopka podaljšanja odobritve fitofarmaceutske snovi ne more izhajati nobeno načelo varstva legitimnih pričakovanj v zvezi z rezultati vmesnega poročila, ki ga je predložila država članica poročevalka, saj je to poročilo le vmesna faza dobro poznane postopka in nikakor ne vpliva na končni rezultat, o katerem odloči Komisija.

Na drugem mestu je glede tehtanja interesov in zlasti glede trditve zadevne družbe, da zadevna aktivna snov ne pomeni znane in dokazane nevarnosti za javno zdravje, predsednik Splošnega sodišča med drugim navedel, da zadevna družba ne more izpeljati prepričljive trditve iz tega, da se je snov v Uniji varno uporabljala v daljšem obdobju, ne da bi se poročalo o škodljivih posledicah za človeško zdravje. V fitofarmaceutskem sektorju namreč znanstveni razvoj ni redkost ter tako daje priložnost, da se snovi znova presodijo ob upoštevanju novih znanstvenih spoznanj in odkritij. To je podlaga za postopke podaljšanja in razlog za obstoj časovnih omejitev, ki veljajo za dovoljenja za promet. Zato se mora preizkus sodnika začasne odredbe pri tehtanju interesov na eni strani nanašati na tveganja, ki so že odkrita, in na drugi na tista, ki jih ni mogoče izključiti. Poleg tega navedeni sodnik ni pristojen za tehnično presojo znanstvenih podatkov, ki presegajo njegovo pristojnost. Zato so trditve v zvezi z neobstojem tveganja za javno zdravje, ki so bile navedene v okviru dokazovanja obstoja *fumus boni juris*, predmet nadzora zakonitosti postopka in na njihovi podlagi sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe – če ni drugih elementov in razen morebitnega priznanja očitne napake pri presoji – v okviru tehtanja interesov ne more šteti, da morajo imeti te trditve prednost pred izpodbijanimi presojami, ki pa so načeloma rezultat podrobne in izčrpne preučitve. To še toliko bolj drži, če zatrjevana škoda za javno zdravje ne izhaja iz zbranih znanstvenih podatkov, temveč ravno iz njihovega neobstoja. Pomanjkanje informacij torej ne omogoča, da se izključi tveganje za javno zdravje, ki ga je treba upoštevati glede na druge zadevne interese, ob upoštevanju, prvič, da je načeloma treba zahtevam, povezanim

z varovanjem javnega zdravja, priznati nesporno prevlado nad gospodarskimi pomisleki, in drugič, da se lahko z zahtevami varovanja javnega zdravja utemeljijo omejitve, ki imajo negativne posledice – celo zelo negativne – za nekatere gospodarske subjekte.

Predsednik Splošnega sodišča je s sklepom *Athanasiadou in Soulantikas/Komisija* (T-762/18 R, [EU:T:2019:574](#)), izdanem 10. septembra 2019, v okviru predloga za izdajo začasne odredbe zavrnil ugovor nedopustnosti v zvezi z nevložitvijo glavne tožbe.

S. Athanasiadou in K. Soulantikas, ki prebivata v Grčiji, sta ustanovila družbo civilnega prava ECOSE. Ta družba je z „Izvajalsko agencijo za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo“ sklenila sporazum o subvenciji za izvajanje projekta, naslovljenega „Seniorji v akciji“. Komisija je zaradi revizijskega poročila, ki je vsebovalo priporočilo za izterjavo zneska v višini 59.696,98 EUR, sprejela sklep o izterjavi tega zneska, povečanega za obresti, od družbe ECOSE (v nadaljevanju: izpodbijani sklep). Komisija je v skladu z določbami grškega zakonika o civilnem postopku izpodbijani sklep in plačilni nalog vročila prek sodnega izvršitelja. Tožeči stranki sta 30. oktobra 2018 vložili ugovor pri sodišču v sestavi sodnika posameznika v Atenah (Grčija). Ti stranki sta 31. decembra 2018 pri Splošnem sodišču na podlagi člena 299 PDEU¹¹⁵ vložili predlog za odlog izvršbe sklepa. Komisija je v svojem stališču predlagala, naj se ugotovi, da predlog za izdajo začasne odredbe ni dopusten, ker ni bila vložena glavna tožba za razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa, kar je v nasprotju s členoma 161 in 156¹¹⁶ Poslovnika Splošnega sodišča.

Prvič, predsednik Splošnega sodišča je opozoril na svojo izključno pristojnost za izdajo začasne odredbe o odlogu izvršbe izpodbijanega sklepa, pri čemer so za nadzor nad pravilnostjo izvršilnih dejanj pristojna nacionalna sodišča.¹¹⁷

Drugič, predsednik je navedel, da člen 156 Poslovnika določa dve različni procesni ureditvi glede na pravno podlago, na kateri temelji predlog za izdajo začasne odredbe. Tako je zahteva iz člena 156(1) navedenega poslovnika, ki za dopustnost predloga za odlog izvršitve akta institucije kot pogoj določa predhodno ali sočasno vložitev glavne tožbe zoper ta akt, izrecno omejena na predloge, vložene na podlagi člena 278 PDEU in člena 157 PESAE. Zato se ta obveznost v obravnavanem primeru ne uporablja nujno.

Tretjič, predsednik Splošnega sodišča je ugotovil, da bi izpolnitev take obveznosti tožečim strankam odvzela pravico do učinkovitega pravnega sredstva¹¹⁸. Da bi se namreč v okoliščinah obravnavanega primera nacionalnim sodiščem dal čas, potreben za izvajanje njihove pristojnosti v zvezi z nadzorom nad pravilnostjo izvršilnih ukrepov v skladu s členom 299, četrti odstavek, PDEU, mora obstajati možnost, da se pri sodišču Unije, ki je edino pristojno, po potrebi vloži predlog za odlog izvršbe sklepa.

115| V skladu s členom 299 PDEU so akti Komisije, ki nalagajo denarno obveznost osebam, izvršilni naslov, kar ne velja za države. Izvršbo urejajo pravila civilnega postopka, ki veljajo v državi, na katere ozemlju se opravi izvršba. Nacionalni organ, ki ga za to določi vlada vsake od držav članic ter o tem obvesti Komisijo in Sodišče Evropske unije, priloži odločbi potrdilo o njeni izvršljivosti, ne da bi bila potrebna nobena druga formalnost razen preveritve pristnosti odločbe. Ko so te formalnosti na zahtevo zadevne stranke izpolnjene, lahko ta preide na izvršbo v skladu z nacionalnim pravom tako, da zadevo predloži neposredno pristojnim organom. Izvršba se lahko odloži le z odločbo Sodišča Evropske unije. Vendar so za nadzor nad pravilnostjo izvršilnih dejanj pristojna sodišča zadevne države.

116| Člen 156(1) Poslovnika Splošnega sodišča določa, da je predlog za odlog izvršitve akta institucije v skladu s členom 278 PDEU in členom 157 PESAE dopusten, le če predlagatelj ta akt s tožbo izpodbija pred Splošnim sodiščem.

117| V skladu s členom 299 PDEU v povezavi s členom 256(1) PDEU, členom 39, prvi odstavek, in členom 53, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije.

118| Pravica do učinkovitega pravnega sredstva je določena v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in zagotovljena s členom 6 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu.

Za ta primer je predsednik Splošnega sodišča poudaril, da mora iti pri razlogih, navedenih v okviru dokazovanja obstoja *fumus boni juris*, za razloge, ki spadajo v pristojnost nacionalnega sodišča in ki se zdijo utemeljeni. Tožbeni razlogi, ki se nanašajo na zakonitost sklepa, bi bili namreč brezpredmetni, razen če so navedeni v okviru predloga na podlagi člena 278 PDEU, ki je priložen tožbi v glavni stvari, vloženi v skladu s členom 263 PDEU, ker je na podlagi te določbe utemeljenost sklepa, ki je izvršilni naslov, mogoče izpodbijati le pred sodiščem, ki odloča o razglasitvi ničnosti.

V zvezi s tem je predsednik Splošnega sodišča, ne da bi se bilo treba v tej fazi izreči o njihovi navidezni utemeljenosti, poudaril, da se v obravnavani zadevi nekateri razlogi, ki sta jih tožeči stranki navedli v utemeljitev izpolnjevanja pogoja *fumus boni juris*, nanašajo prav na postopek izvršbe v Grčiji in na zakonitost izvršilnih ukrepov ter zato spadajo v pristojnost nacionalnega sodišča. Tako je namen predloga za izdajo začasne odredbe dejansko nacionalnemu sodišču omogočiti izvajanje njegovih pristojnosti, ki izhajajo iz člena 299 PDEU.

Zato je predsednik Splošnega sodišča ugotovil, da je treba ugovor nedopustnosti, ki se nanaša na nevložitve glavne tožbe, zavrniti. Nazadnje je bil predlog za izdajo začasne odredbe zavrnjen zaradi neobstoja nujnosti.

C | Dejavnost sodnega tajništva Splošnega sodišča v letu 2019

Emmanuel Coulon, sodni tajnik Splošnega sodišča

Na prehodu med dvema obdobjema je bilo leto 2019 začetek nove dobe za Splošno sodišče in njegovo sodno tajništvo.

To leto bo v zgodovini Splošnega sodišča ostalo zapisano kot leto, v katerem smo praznovali trideseto obletnico prevzema funkcij njegovih prvih članov¹ in v katerem je bila končana reforma strukture sodstva Evropske unije, ki se je s sprejetjem predpisov začela 16. decembra 2015². Trideset let po prevzemu funkcij njegovih prvih sodnikov in sodnega tajnika je Splošno sodišče, ki ga od septembra 2019 sestavljajo po dva sodnika iz vsake države članice skupaj s sodnim tajnikom, postalo mednarodno sodišče z največ sodniki na svetu.

Ta sprememba obsega, izvedbeni ukrepi za zagotovitev polnega učinka odločb, ki jih sprejme sodišče, in pomoč predsedstvu Splošnega sodišča pri pripravi prihoda novih sodnikov in izvajanju – od konca septembra 2019 – projektov, ki jih je predsednik M. van der Woude opredelil kot prednostne, gotovo niso ostali brez posledic za organizacijo in način delovanja sodnega tajništva.

Vendar je sodno tajništvo, ki se stalno prilagaja novim okoliščinam in vključuje gibanje kot element delovanja, neprekinjeno, metodično in zavzeto zagotavljalo sodno in upravno podporo. K temu skupnemu uspehu je prispevalo njegovo osebje, ki se zelo zaveda globokega pomena teh sprememb. Bilo je središče stabilnosti, na katero se je sodišče lahko oprlo.

Kljub nepretrganemu in hitremu nizanju številnih sprememb je sodno tajništvo dokazalo, da je sposobno sodelovati s sodniki, osebjem kabinetov in skupnimi službami institucije ter tako ustvariti vrednost, ki koristi vsem. Sodno tajništvo, prežeto s kulturo službe, je bilo večjezični sogovornik odvetnikov in agentov, ki zastopajo interese strank v sporih pred sodiščem Unije.

V sodnem tajništvu, ki je imelo 72 sistematiziranih delovnih mest (55 asistentov in 17 administratorjev), se je septembra število zaposlenih zmanjšalo na 69 v okviru prerazporeditve, katere namen je bil omogočiti sestavo kabinetov dodatnih sodnikov. Majski prevzem funkcije namestnika sodnega tajnika je omogočil reorganizacijo službe, ki je postala nujna in nepogrešljiva. Ta razvoj je treba pozdraviti.

Sodno tajništvo je k sodni dejavnosti in upravljanju sodišča prispevalo na različne načine.

1| Gradivo s konference, ki je 25. septembra 2019 potekala na temo „Splošno sodišče Evropske unije v digitalni dobi“, ter film v poklon ustanovnim članom in vsem osebam, ki so od ustanovitve podpirale to institucijo, so na voljo na spletnem mestu Sodišča Evropske unije.

2| Uredba (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14) in Uredba (EU, Euratom) 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče (UL 2016, L 200, str. 137).

I. Prispevek k sodni dejavnosti

Sodno tajništvo je v skladu z nalogo pomoči pri izvajanju sodne oblasti, ki mu je poverjena s Poslovnikom Splošnega sodišča:

- zagotavljalo nemoten potek postopkov in ustrezno vodenje spisov;
- zagotavljalo komunikacijo med zastopniki strank in sodniki;
- aktivno pomagalo sodnikom in njihovim sodelavcem.

Potem ko je v letu 2018 število vloženih zadev relativno upadlo, se je število novih zadev znova povečalo, saj je bilo vloženih 939 tožb, pri čemer pa še vedno ni bila dosežena zgodovinska zgornja meja iz leta 2016.

Število rešenih zadev je ostalo visoko, vendar manjše kot v letu 2018. Leta 2019 je bilo rešenih skupno 874 zadev v primerjavi s 1009 zadevami leto poprej. Odhod številnih sodnikov, negotovosti v zvezi s podaljšanjem mandатов več sodnikov, prevzem funkcije 14 sodnikov, celovita ponovna sestava senatov, razporeditev sodnikov po posameznih senatih in predodelitev vseh nerešenih zadev (razen tistih, ki so bile v fazi posvetovanja ali za katere je bilo odločeno, da bo odločitev sprejeta brez ustnega dela postopka pred 26. septembrom 2019) so dejavniki, ki v znatni meri pojasnjujejo ta manjši statistični upad.

Na dan 31. decembra 2019 je bilo nerešenih zadev 1398.

Povprečno trajanje postopka je bilo manj kot 17 mesecev v zadevah, ki so bile rešene s sodbo ali sklepom, in manj kot 20 mesecev v kategoriji zadev, ki so se končale s sodbo.

a. Priprava postopkovnih spisov

Dejavnost sodnega tajništva Splošnega sodišča v zvezi s pripravo postopkovnih spisov je količinsko ostala na enaki ravni kot leta 2018.

Sodno tajništvo je v vpisnik vpisalo 54.723 procesnih aktov v 21 jezikih postopka (od 24 jezikov postopka, določenih s Poslovnikom), obravnavalo 939 začetnih procesnih aktov in 4446 drugih vlog strank v še nerešenih zadevah, izvedlo sklepe, ki so jih sprejele sestave v obliki ukrepov procesnega vodstva ali pripravljalnih ukrepov, ter pripravilo 1699 obvestil v *Uradnem listu Evropske unije*.

Čeprav za predstavitev obsega dela, ki ga je opravilo sodno tajništvo, na tem mestu seveda ni mogoče navesti vseh podatkov, pa se lahko z navedbo nekaterih podatkov, zlasti statističnih, prikaže obseg njegove dejavnosti:

- 9734 vloženih procesnih aktov, med katerimi je 288 predlogov za intervencijo in 251 predlogov za zaupno obravnavanje v razmerju do strank ali javnosti;
- 11.024 elektronskih sporočil, ki jih je pripravilo sodno tajništvo (več kot 918 vsak mesec), je bilo poslano (v digitalizirani obliki) v kabinete sodnikov za potrebe preučitve zadev;
- izvedenih je bilo na stotine ukrepov procesnega vodstva in na desetine pripravljalnih ukrepov, zlasti v zvezi s predložitvijo dokumentov, za katere so stranke zahtevale zaupno obravnavanje.

Ker je bilo med letom vloženih več skupin ali nizov zadev na področjih konkurenčnega prava, ki se uporablja za države (državne pomoči), in institucionalnega prava, je bila potrebna usklajena priprava znotraj sodnega tajništva in s sestavami zaradi obravnave predlogov za podaljšanje rokov, za združitev, za intervencijo, za sprejetje odločitev o drugi izmenjavi vlog in – odvisno od primera – za zaupno obravnavanje elementov spisa v vsaki od teh zadev. To usklajevanje zahteva določeno organizacijsko prožnost ekip sodnega tajništva, ki je včasih težko združljiva z nepogrešljivim znanjem jezika postopka, v katerem so zadeve iz teh skupin ali nizov vložene.

Poleg tega je obravnavanje nekaterih zelo občutljivih zadev na področju konkurenčnega prava, ki se uporablja za podjetja, zahtevalo vzpostavitev mehanizmov za ohranjanje največje možne zaupnosti podatkov, ki jih te zadeve vsebujejo, in zagotovitev varne komunikacije znotraj samega sodišča. Ti notranji postopki se pridružujejo postopku, ki zagotavlja varnost podatkov ali listin, predloženih na podlagi člena 105(1) ali (2) Poslovnika, to je tistih, ki se nanašajo na varnost Unije ali varnost ene ali več njenih držav članic ali na vodenje njihovih mednarodnih odnosov.³

Dalje, naloge sodnega tajništva je izvajalo 11 administratorjev, ki so bili zadolženi za pripravo postopkovnih spisov⁴ na 334 zasedanjih senata in na obravnavah, ki so bile opravljene v 315 zadevah, pri čemer so bili na koncu vsakega zasedanja senata in vsake obravnave poleg priprave spisov izdelani zapisniki, ki so bili predloženi v odobritev sodnikom.

Dva podatka prikazujeta povprečni obseg spisov, ki jih vodi sodno tajništvo. Prvič, procesni akti, vloženi v sodnem tajništvu prek aplikacije e-Curia, so obsegali skupno 749.895 strani. Drugič, spisi, ki jih sodno tajništvo vodi v 1398 zadevah, ki so bile konec leta 2019 v fazi preučitve, so dolgi 636 tekočih metrov.

Sodno tajništvo je pri opravljanju svojih nalog še naprej kar najbolj izkoriščalo pozitivne učinke postopkovnih pravil, ki so začela veljati 1. julija 2015, zlasti na področju intelektualne lastnine (sprememba jezikovne ureditve in odprava druge izmenjave vlog sta ukrepa, ki sta močno pripomogla k skrajšanju povprečnega trajanja postopka na tem področju). Poleg tega je Splošno sodišče dejansko uporabilo možnost rešitve zadev s sodbo brez obravnave, med drugim ker stranki izvedbe obravnave nista predlagali (v 39 % vseh kategorij sporov in v 52 % zadev na področju intelektualne lastnine). Poleg dejstva, da zaradi neizvedbe obravnave ni bilo treba pripraviti skrajšanega poročila za obravnavo v jeziku postopka, je to zlasti omogočilo hitrejšo reševanje zadev s sodbo (v povprečju 15,1 meseca brez obravnave v primerjavi z 22,7 meseca z obravnavo).

Dalje, še naprej se povečuje odstotek skupnega števila direktnih tožb v zadevah, ki so bile rešene s sodbo brez druge izmenjave vlog (22 % v primerjavi s 13 % v letu 2018⁵).

Na področju javnih uslužbencev je bila odločitev, da ne bo druge izmenjave vlog, sprejeta v 22 % zadev (v primerjavi z 32 % leta 2018). Omeniti je treba, da so bili na tem področju poskusi za mirno rešitev sporov, začeti med letom, uspešni v dveh primerih.

3| Leta 2019 ni bil predložen noben dokument na podlagi teh predpisov, ki jih ureja Odločba Splošnega sodišča (EU) 2016/2387 z dne 14. septembra 2016 o pravilih o varnosti za podatke ali dokazila, predložena v skladu s členom 105(1) oziroma (2) Poslovnika (UL 2016, L 355, str. 18).

4| Ob upoštevanju menjave osebja v funkcionalni skupini AD.

5| Iz tega izračuna so izključeni spori v zvezi s pravicami intelektualne lastnine, ker Poslovník za to kategorijo zadev ne določa druge izmenjave vlog.

Nazadnje, čeprav je ugotovitev, da je bilo treba na področju intelektualne lastnine zaradi nespoštovanja obličnostnih zahtev z dopolnitvijo urediti tri vloge od petih, skrb vzbujajoča, je treba pozitivno oceniti, da se ta delež znižuje v zvezi z direktnimi tožbami, z izjemo tistih, ki so vložene na področju intelektualne lastnine (24 %).

Sodno tajništvo je v zelo primernem trenutku imelo koristi tudi od racionalizacije obravnavanja dokumentov,⁶ ki jo je omogočila reforma, s katero je računalniška aplikacija e-Curia od 1. decembra 2018 postala izključni način izmenjave sodnih dokumentov med zastopniki strank in Splošnim sodiščem.⁷ Koristi te racionalizacije so se leta 2019 izkazale za zelo dragocene,⁸ saj je bilo z njimi mogoče omiliti učinke povečanja števila prošenj, vloženih v sodnem tajništvu, zlasti v okviru povečanja števila kabinetov sodišča.

Sodno tajništvo mora vse vložene procesne akte in odločbe, ki jih sprejmejo sodniki, obdelati brez nepotrebnega odlašanja.

Iz objektivnih razlogov pa mora obdelava nekaterih aktov vseeno imeti prednost pred drugimi, na primer če gre za vložitev dokumentov tik pred obravnavo ali umik tožbe ali predloga, čeprav je zadeva že v fazi posvetovanja. Takoj mora biti zagotovljena tudi obdelava procesnih aktov v nujnih postopkih. To zlasti velja za predloge za izdajo začasne odredbe, ki jim je priložen predlog za sprejetje predhodnega sklepa (in sicer še preden je druga stranka lahko vložila stališče), s katerimi se zahteva, da predsednik sprejme stališče v urah po vložitvi. Sodno tajništvo je leta 2019 večkrat v izredno kratkem času zagotovilo obdelavo predloga za izdajo začasne odredbe in vročitev – včasih ob zelo pozni uri – sklepa predsednika, s katerim je bilo odločeno o tem predlogu.

b. Prispevek k skladnosti

Namen prispevka sodnega tajništva k sodni dejavnosti je v skladu s smernicami, ki jih je sprejelo Splošno sodišče, tudi spodbujati skladnost praks odločanja in razlag pravil na področju postopka. V skladu s tem je sodno tajništvo uporabilo svoja sredstva za doseg tega cilja.

Prvič, sodno tajništvo zagotavlja kabinetom podporo pri obravnavanju zadev do začetka posvetovanja v obliki predhodnih storitev. Zastavljeni cilj je predvsem omogočiti predsedniku, predsednikom senatov in sestavam, da razpolagajo z elementi, ki jim omogočajo hitro odločanje na podlagi v ta namen koristnih informacij.

Sodno tajništvo tako ob prvi analizi tožb, vloženih pri Splošnem sodišču, opredeli predmet in zadevno področje ter ugotovi morebitno povezanost z drugimi zadevami, ne glede na jezik postopka, v katerem je bila tožba vložena. Za cilj si je določilo, da je ta analiza končana v desetih delovnih dneh od vložitve tožbe, pri čemer je njen namen predsedniku Splošnega sodišča zagotoviti dovolj podatkov za dodelitev zadev. Sodno tajništvo

6] Z obvezno uporabo e-Curie so se končali obdelava mešanih formatov (papirnata in digitalna oblika), digitalizacija dokumentov, vloženih v papirnatih obliki, ter – v primeru vložitve akta v papirnatih obliki po njegovi vložitvi po telefaksu – dvojni vpis podatkov v zbirko postopkovnih podatkov, ki jo vodi sodno tajništvo, in preverjanje skladnosti akta, vloženega v papirnatih obliki. Odpravljene so bile tudi ponavljajoče se težave pri sprejemu ali vročitvi aktov po telefaksu, zlasti zelo obsežnih dokumentov.

7] To zadeva vse stranke (tožeče stranke, tožene stranke in interveniente) in vse vrste postopkov. Vendar so predvidene nekatere izjeme ob upoštevanju načela dostopa do sodišča (zlasti kadar je uporaba e-Curie tehnično nemogoča ali kadar za brezplačno pravno pomoč zaprosi tožeča stranka, ki je ne zastopa odvetnik).

8] Čeprav stopnja vložitve procesnih aktov prek te aplikacije ni 100odstotna, ampak 93odstotna, ker se poleg e-Curie uporabljajo drugi načini za vložitev prošenj za brezplačno pravno pomoč, dokumentov, predloženih na obravnavi, prilog na ključih USB ali DDV z vsebinami, ki jih ni mogoče poslati prek e-Curie, in dopisov, s katerimi Sodišče obvešča o vložitvi pritožbe ali posreduje odločbo, s katero je odločilo o pritožbi.

v tem okviru opozori tudi na predloge za obravnavanje po hitrem postopku, predloge za prednostno obravnavo in predloge za anonimnost. Poleg tega opozori na zadeve, ki niso v pristojnosti Splošnega sodišča ali ki se zdijo očitno nedopustne.

Sodno tajništvo pri obdelavi vlog, vloženih v okviru nerešenih zadev, ob njihovem pošiljanju v kabinete sodnikov pošlje tudi elektronsko sporočilo, v katerem opredeli procesna vprašanja, ki se postavljajo, in poda – včasih podrobne – predloge o nadaljnjih ukrepih.

Na splošno je sodelovanje med predstavniki sodnega tajništva in osebjem kabinetov sodnikov vsakodnevno in intenzivno. Sodelovanje sodnega tajništva na upravnih sejah senatov (zasedanja senata) spodbuja kroženje informacij in zaradi potrebnega poznavanja okoliščin omogoča hitro izvršitev postopkovnih odločitev, ki jih sprejmejo sestave.

Drugič, sodno tajništvo organizira izmenjavo znanja, saj daje sodišču na voljo ciljno usmerjeno dokumentacijo. Informacije o procesnih vprašanjih se redno posodablja, dostopnost procesnih sklepov pa se zagotavlja na podlagi načrta razvrstitve in mesečnega poročanja o procesni sodni praksi Splošnega sodišča, Sodišča in Evropskega sodišča za človekove pravice. Sodno tajništvo je ta orodja za analizo, spremljanje in obveščanje ter svoje tematske prikaze pripravilo, da bi izpolnilo pričakovanja sodišča, ki je skladnost uvrstilo visoko med svoje prednostne naloge. Ta orodja in ti prikazi namreč spadajo med mehanizme preprečevanja in odkrivanja razhajanj med praksami odločanja in sodno prakso ter tako na omejenem področju dopolnjujejo osrednjo nalogo, poverjeno podpredsedniku Splošnega sodišča, ki je razviti središče dejavnosti horizontalne pravne analize, namenjeno krepitvi skladnosti in kakovosti sodne prakse.

c. Preventivni ukrepi v zvezi s tveganjem Brexita brez sporazuma

Ker sodno tajništvo želi pomagati odvetnikom v postopkih pred Splošnim sodiščem in izpolniti pogoje, da bi bilo v vseh okoliščinah zagotovljeno učinkovito sodno varstvo, je izvedlo preventivne ukrepe, povezane s tveganjem, da bi Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska zapustilo Unijo brez podpisa sporazuma o izstopu.

Zaradi nevarnosti, da barristers, solicitors in advocates Združenega kraljestva („odvetniki Združenega kraljestva“) morda ne bi več izpolnjevali pogojev, ki se v členu 19 Protokola o Statutu Sodišča Evropske unije⁹ zahtevajo za zakonito zastopanje stranke pred Splošnim sodiščem, če bi bil Brexit izveden brez sporazuma o izstopu, so bile zastopnikom strank v zadevah, ki še potekajo pred tem sodiščem, dvakrat poslane informacije. Sodni tajnik jih je v individualnih dopisih opozoril na procesne vplive odhoda Združenega kraljestva iz Unije brez podpisa sporazuma o izstopu in jih pozval k sprejetju ustreznih ukrepov v interesu obrambe njihovih strank.

Prvi dopis je bil poslan pravočasno, pred 12. aprilom 2019, in sicer kmalu po tem, ko je spodnji dom britanskega parlamenta 29. marca 2019 odločil, da zavrne osnutek sporazuma o izstopu.

Drugi dopis je bil poslan nekaj dni pred iztekom roka 31. oktobra 2019.

Z zaporednimi odlogi roka iz člena 50(3) PEU, za katere se je Evropski svet odločil nekaj ur pred iztekom roka, je bilo nazadnje mogoče preprečiti, da bi Združeno kraljestvo leta 2019 izstopilo brez sporazuma.

9] Člen 19, četrti odstavek, Protokola o Statutu Sodišča Evropske unije določa, da lahko „[l]e odvetnik, ki je vpisan v imenik odvetnikov v eni od držav članic ali drugi državi, ki je podpisnica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, [...] pred Sodiščem zastopa stranko ali ji pomaga“.

II. Ukrepi v okviru tretje faze reforme

a. Ukrepi v zvezi z odhodi in prevzemi funkcij nepredstavljivo velikega števila sodnikov

Splošno sodišče je marca 2019 sprejelo malteško sodnico, imenovano za naslednico sodnika, ki je bil oktobra 2018 imenovan za sodnika pri Sodišču.

Septembra 2019 je v okviru delne obnovitve Splošnega sodišča iz člena 254, drugi odstavek, PDEU¹⁰ osem sodnikov prenehalo opravljati svoje funkcije, medtem ko jih je sedem priseglo pred Sodiščem. Isti dan je sedem sodnikov, ki so bili imenovani kot dodatni sodniki v okviru tretje in zadnje faze reforme, prav tako priseglo pred Sodiščem.

Splošno sodišče je torej leta 2019 sprejelo 15 novih sodnikov, od tega 14 26. septembra 2019. Število sodnikov, ki sestavljajo Splošno sodišče, se je s tem datumom povečalo s 46 na 52.¹¹

V okviru teh sprememb sestave sodišča je bilo sprejetih več ukrepov. Ukrepe, ki sta jih usklajevala kabinet predsednika in sodni tajnik (ter del njunih ekip), so izvedle skupne službe institucije, zlasti Direktorat za stavbe in varnost, Direktorat za kadrovske zadeve ter Direktorat za informacijske tehnologije.

Ti ukrepi so zajemali:

- pravočasno izpraznitev prostorov, potrebnih za ureditev pisarn za namestitve novih sodnikov Splošnega sodišča in oseb, ki sestavljajo njihove kabinete, ter za ureditev dvorane, ki bi vsem članom (sodnikom in sodnemu tajniku) omogočala zasedanje za potrebe dela splošne seje v skladu s potrebami, ki jih izrazi Splošno sodišče;
- vodenje zaposlitev, prerazporeditev in izteka pogodb osebja kabinetov (strokovni sodelavci in asistenti), za katere je potrebna odobritev pristojnih organov v obliki predlogov;
- opremljanje novih kabinetov z računalniško in telefonsko tehniko ter prilagoditev računalniških aplikacij zaradi upoštevanja spremembe števila senatov in načina njihovega oblikovanja (po novem 60 sestav s tremi sodniki in 10 sestav s petimi sodniki);
- sprejem novih sodnikov: da bi se jim omogočil celovit pregled nad delovanjem Splošnega sodišča, njegovimi postopki, računalniškimi aplikacijami (v zvezi z obravnavanjem zadev, iskanjem dokumentov in dejavnostmi članov) in multimedijskimi gradivi, predpisi, ki jih je treba upoštevati (zlasti o varstvu osebnih podatkov), ter parametri, s katerimi je treba delati (zlasti na področju informacijske varnosti), so strokovni sodelavci ter uradniki in uslužbenci sodnega tajništva in skupnih služb institucije zagotovili zelo ciljno usmerjene seje, ki jih je organiziralo predsedstvo Splošnega sodišča in ki jim je sledil sprejemni program, ki ga je organiziral sodni tajnik ter v okviru katerega so predstavniki višjega vodstva institucije lahko predstavili dejavnosti in prednostne naloge svojih služb.

10| 31. avgusta 2019 se je mandat iztekel 23 sodnikom. Opozoriti je treba, da je Splošno sodišče za obdobje od 1. do 26. septembra 2019 sprejelo odločitev v zvezi z nadaljevanjem dejavnosti (UL 2019, C 238, str. 2).

11| 31. decembra 2019 je moralo več držav članic še vedno predlagati kandidate za mesta sodnikov.

Ker je bila tretja faza reforme izvedena brez proračunskega odpiranja delovnih mest za kabinete sodnikov, so poleg tega celo leto potekali temeljiti razmisleki, da bi bilo odloženo o tem, kako oblikovati kabinete sodnikov, ki so nasledili sodnike, ki se jim je mandat iztekel, in kabinete dodatnih sodnikov. Rešitev, ki jo je sprejelo Splošno sodišče, bo postopoma omogočila ponovno vzpostavitev funkcionalne enakosti med kabineti vseh sodnikov Splošnega sodišča od 1. januarja 2020.

b. Ukrepi organizacije sodišča

Prvič, zaradi večjega števila sodnikov je bil znova opravljen razmislek o organizaciji sodišča. Število senatov Splošnega sodišča se je z devet povečalo na deset. Vsak senat zdaj sestavlja pet sodnikov, kar ne vpliva na možnost oblikovanja senatov s šestimi sodniki, ko bodo imenovani vsi sodniki.

Drugič, da bi se omogočilo bolj raznoliko oblikovanje sestav, je bil pregledan način njihovega oblikovanja. Do 26. septembra 2019 je bil senat petih sodnikov razdeljen v dve stalni sestavi, ki jima je predsedoval isti predsednik senata. Od 30. septembra 2019 se je število sestav povečalo zaradi sistema rotacije sodnikov. Senat petih sodnikov tako omogoča oblikovanje šestih sestav.

Tretjič, spremenil se je način oblikovanja velikega senata, sestavljenega iz 15 sodnikov, da bi se sodnikom, ki niso predsedniki senata, omogočilo, da v njem zasedajo ob zaporednih predodelitvah zadev. V nasprotju z načinom oblikovanja sestave, ki je predvideval sodelovanje predsednika, podpredsednika, vseh predsednikov senatov in sodnikov senata, ki mu je bila zadeva prvotno dodeljena, način oblikovanja, ki velja od 26. septembra 2019, predvideva sodelovanje predsednika, podpredsednika, omejenega števila predsednikov senata, sodnikov senata, ki mu je bila zadeva prvotno dodeljena, in drugih sodnikov, ki se izberejo izmenično glede na položaj po senioriteti in obrnjeni položaj po senioriteti.

Četrto, Splošno sodišče se je odločilo uvesti določeno specializacijo senatov. Tako od 30. septembra 2019 štirje senati obravnavajo zadeve v zvezi z javnimi uslužbenci¹², šest senatov pa odloča o zadevah s področja intelektualne lastnine¹³. Vsi drugi spori se razporejajo med vse senate.

V tem okviru je Splošno sodišče ohranilo – in zaradi upoštevanja relativne specializacije senatov prilagodilo – sistem dodelitve zadev, ki je določen v njegovem poslovniku in ki temelji na pravilu vrstnega reda, brez poseganja v odstopanja v zvezi z opredelitvijo povezanosti med nekaterimi zadevami (zadeve, ki imajo isti predmet ali spadajo v isti niz ali kažejo pravne podobnosti) in v zvezi z uravnoteženo razdelitvijo delovne obremenitve.

Petič, Splošno sodišče se je odločilo okrepiti sodelovanje predsednika in podpredsednika pri sodni dejavnosti. Iz razlogov, povezanih z obsegom njunih odgovornosti, je bilo potrjeno, da predsednik in podpredsednik v sestavah ne bosta polnopravna sodnika. Nasprotno, od 27. septembra 2019 predsednik nadomešča zadržanega sodnika (prej je to nadomestitev zagotavljal podpredsednik). Poleg tega mora podpredsednik, čigar glavna odgovornost ostaja, da prispeva k ohranjanju skladnosti sodne prakse, zasedati v razširjenih sestavah s petimi sodniki pri eni zadevi na senat in na leto.

12| Gre za tožbe, vložene na podlagi člena 270 PDEU in glede na okoliščine na podlagi člena 50a Protokola o Statutu Sodišča Evropske unije.

13| Gre za tožbe, vložene zoper odločbe odborov za pritožbe pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) in Uradu Skupnosti za rastlinske sorte (CPVO).

Vse te odločitve, sprejete v okviru povečanja števila sodnikov Splošnega sodišča, so sledile razmislekom in predlogom, pri katerih sta sodelovala sodni tajnik in del njegove službe. Vse so bile objavljene v *Uradnem listu Evropske unije* in so na voljo na spletnem mestu Curia.¹⁴

III. Druge oblike podpore Splošnemu sodišču

Sodno tajništvo je prek sodnega tajnika in svojih predstavnikov zagotavljalo pomoč različnim organom sodišča (zlasti splošni seji, seji predsednikov senatov in odboru Splošnega sodišča za Poslovnik) ter drugim odborom in delovnim skupinam glede na njihove potrebe ali naravo obravnavane tematike (poklicna etika, institucionalna vprašanja ali vprašanja v zvezi z informacijsko tehnologijo).

Poleg tega so bili uvedeni ukrepi za zagotovitev objave ali razširjanja aktov v zvezi s Splošnim sodiščem. Prvič, sodni tajnik je poskrbel, da so odločbe, ki jih sodišče sprejme v skladu s postopkovnimi pravili, objavljene v Zbirki odločb sodne prakse in *Uradnem listu Evropske unije* ter da so dokumenti v zvezi s Splošnim sodiščem objavljeni na spletu. Stran „Postopek“ Splošnega sodišča na spletnem mestu Curia se je brezhibno posodabljala. Drugič, v skladu s členom 8(3), tretji pododstavek, Kodeksa ravnanja članov in nekdanjih članov Sodišča Evropske unije so bile sprejete določbe, da se na spletnem mestu institucije objavijo dejavnosti, ki so jih člani leta 2018 opravili zunaj institucije z dovoljenjem Splošnega sodišča.

Poleg tega je v okviru spletnega dostopa do sodnih odločb sodni tajnik kot odgovorna oseba za objave Splošnega sodišča prejel več naknadnih prošenj za anonimnost, ki so jih vložile fizične osebe, ki so kot stranke pred Splošnim sodiščem izrazile željo, naj se njihova identiteta izbriše iz sodne odločbe Splošnega sodišča ali sodne odločbe Sodišča za javne uslužbence Evropske unije, ki je bila objavljena na spletu. Sodni tajnik, ki jo opredeljen kot upravljavec osebnih podatkov, vsebovanih v sodnih odločbah, po zaključku zadeve, je odločil o vsaki od prošenj, ki jih je prejel.

Brez poseganja v pritožbo, s katero se izpodbija zakonitost odločbe, ki jo je v zvezi s tem sprejel sodni tajnik, je Splošno sodišče po zgledu Sodišča¹⁵ sprejelo sklep, ki določa rok, v katerem se mora sodni tajnik opredeliti, in uvaža neodvisen nadzor nad njegovimi odločbami, ki ga izvaja odbor, sestavljen iz treh sodnikov.¹⁶ Splošno sodišče je tako ravnalo v skladu s členom 8(3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, v skladu s katerim „[s]poštovanje [...] pravil [na področju varstva osebnih podatkov] nadzira neodvisen organ“, in upoštevalo dejstvo, da naloge spremljanja, ki jih izvaja Evropski nadzornik za varstvo podatkov, ne obsegajo obdelave osebnih podatkov, ki jo izvede Splošno sodišče, kadar opravlja svojo pravosodno funkcijo.¹⁷

14| Sestava velikega senata (UL 2019, C 172, str. 2); Merila za dodelitev zadev senatom (UL 2019, C 372, str. 2) in Postopek določitve sodnika za nadomestitev zadržanega sodnika (UL 2019, C 263, str. 2).

15| Sklep Sodišča z dne 1. oktobra 2019 o vzpostavitvi notranjega mehanizma nadzora na področju obdelave osebnih podatkov, izvedene v okviru pravosodnih funkcij Sodišča (UL 2019, C 383, str. 2).

16| Sklep Splošnega sodišča z dne 16. oktobra 2019 o vzpostavitvi notranjega mehanizma nadzora na področju obdelave osebnih podatkov, izvedene v okviru pravosodnih funkcij Splošnega sodišča (UL 2019, C 383, str. 4).

17| Glej člen 57(1)(a) Uredbe (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL 2018, L 295, str. 39).

IV. Administrativne dejavnosti

Delovna obremenitev v zvezi z upravljanjem sodišča se je bistveno povečala. Priprava sestankov odborov in delovnih skupin (dnevni red, pregled spisov, sestava zapisnikov ali poročil), ki potekajo redno, in večje število upravnih tem, ki jih mora pokrivati sodišče, ki ga 31. decembra 2019 sestavlja več kot 300 oseb, logično pojasnjujeta to dejstvo.

Poleg tega je delovna obremenitev, povezana z upravljanjem službe, vodenjem uradnikov in uslužbencev te službe (postopki zaposlovanja, ocenjevanje, uresničevanje pravic iz Kadrovskih predpisov), spremljanjem razvoja računalniških aplikacij, usklajevanjem, dokumentiranjem, obveščanjem in komuniciranjem (vključno s popolno prenovo spletnega mesta sodnega tajništva Splošnega sodišča), ostala velika.

Sodno tajništvo je kot administrativna služba odgovorilo na različne druge zahteve, ki so bile naslovljene nanj. Za uskladitev z regulativnimi zahtevami so bili sprejeti ukrepi:

- za varstvo okolja z dejavnostmi ozaveščanja, usklajenimi z različnimi drugimi upravnimi akterji institucije in kabineti sodnikov, v okviru sistema „EMAS“ – Eco-Management and Audit Scheme;
- za izvajanje pravil, ki izhajajo iz nove finančne uredbe¹⁸;
- za zagotovitev skladnosti z uredbo o obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije¹⁹;
- za zagotovitev polnega učinka sistema za varstvo izjemno občutljivih informacij v okviru zadev, ki jih opredeli predsednik Splošnega sodišča.

Nazadnje, sodno tajništvo je svoja sredstva uporabilo za pomoč Direktoratu za informacijske tehnologije pri pripravi razpisne dokumentacije za institucionalni informacijski projekt (projekt za vzpostavitev celostnega sistema vodenja zadev).

Uskladitev dokumentacije in postopkov znotraj sodnega tajništva ter vključitev uradnikov in uslužbencev na področjih okolja, varstva osebnih podatkov in informacijske tehnologije sta med nalogami, ki jih je bilo treba uskladiti s prispevkom k sodni dejavnosti. Sodno tajništvo je tako zaradi zahteve po vedno večji racionalizaciji in hkratne potrebe po prožnosti in prilagodljivosti svoja sredstva dodeljevalo glede na obstoj potreb in prednostnih nalog Splošnega sodišča ter zakonskih obveznosti, ki jih mora spoštovati kot upravna služba.

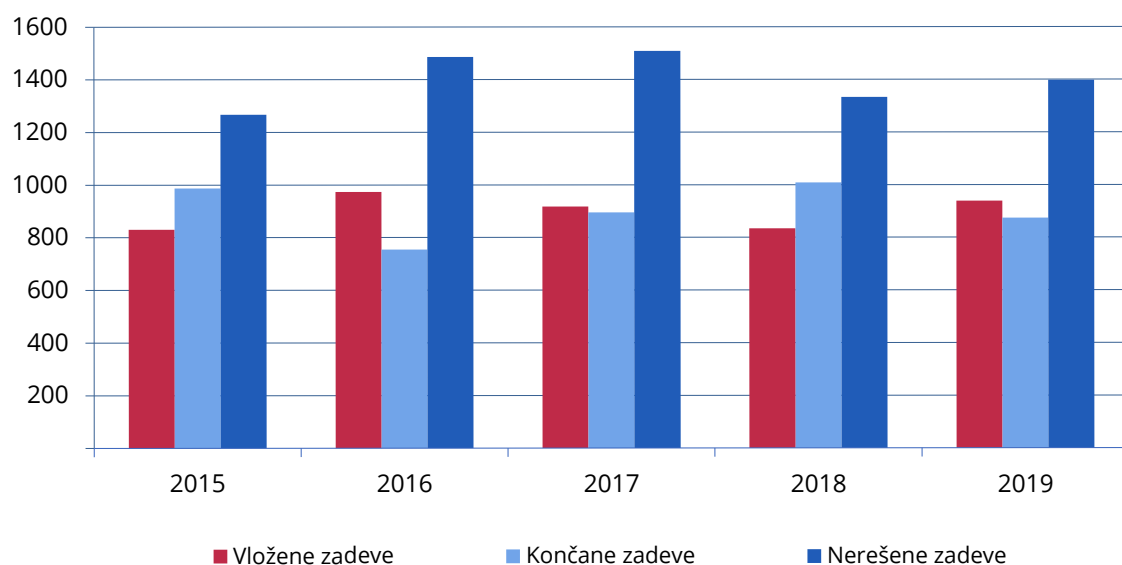
18| Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL 2018, L 193, str. 1).

19| Uredba 2018/1725, navedena zgoraj.

D | Sodna statistika Splošnega sodišča

I. Splošna dejavnost Splošnega sodišča – Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2015–2019)	269
II. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2015–2019)	270
III. Vložene zadeve – Vrsta pravnega sredstva (2015–2019)	271
IV. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2015–2019)	272
V. Končane zadeve – Vrste postopkov (2015–2019)	273
VI. Končane zadeve – Predmet pravnega sredstva (2019)	274
VII. Končane zadeve – Predmet pravnega sredstva (2015–2019)	275
VIII. Končane zadeve – Sestava (2015–2019)	276
IX. Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2015–2019)	277
X. Trajanje postopkov v mesecih (2015–2019)	278
XI. Nerešene zadeve 31. decembra – Vrste postopkov (2015–2019)	279
XII. Nerešene zadeve 31. decembra – Predmet pravnega sredstva (2015–2019)	280
XIII. Nerešene zadeve 31. decembra – Sestava (2015–2019)	281
XIV. Razno – Začasne odredbe (2015–2019)	282
XV. Razno – Hitri postopek (2015–2019)	283
XVI. Razno – Odločbe Splošnega sodišča, zoper katere je bila pri Sodišču vložena pritožba (1990–2019)	284
XVII. Razno – Porazdelitev pritožb, predloženih Sodišču, glede na vrsto postopka (2015–2019)	285
XVIII. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2019)	286
XIX. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2015–2019)	287
XX. Razno – Splošni razvoj (1989–2019)	288
XXI. Dejavnost sodnega tajništva Splošnega sodišča (2015–2019)	289
XXII. Načini vlaganja procesnih aktov pri Splošnem sodišču	290
XXIII. Strani, vložene prek e-Curie (2015–2019)	291
XXIV. Obvestila v <i>Uradnem listu Evropske unije</i> (2015–2019)	292
XXV. Obravnavane zadeve (2015–2019)	293

**I. Splošna dejavnost Splošnega sodišča –
Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2015–2019)¹**

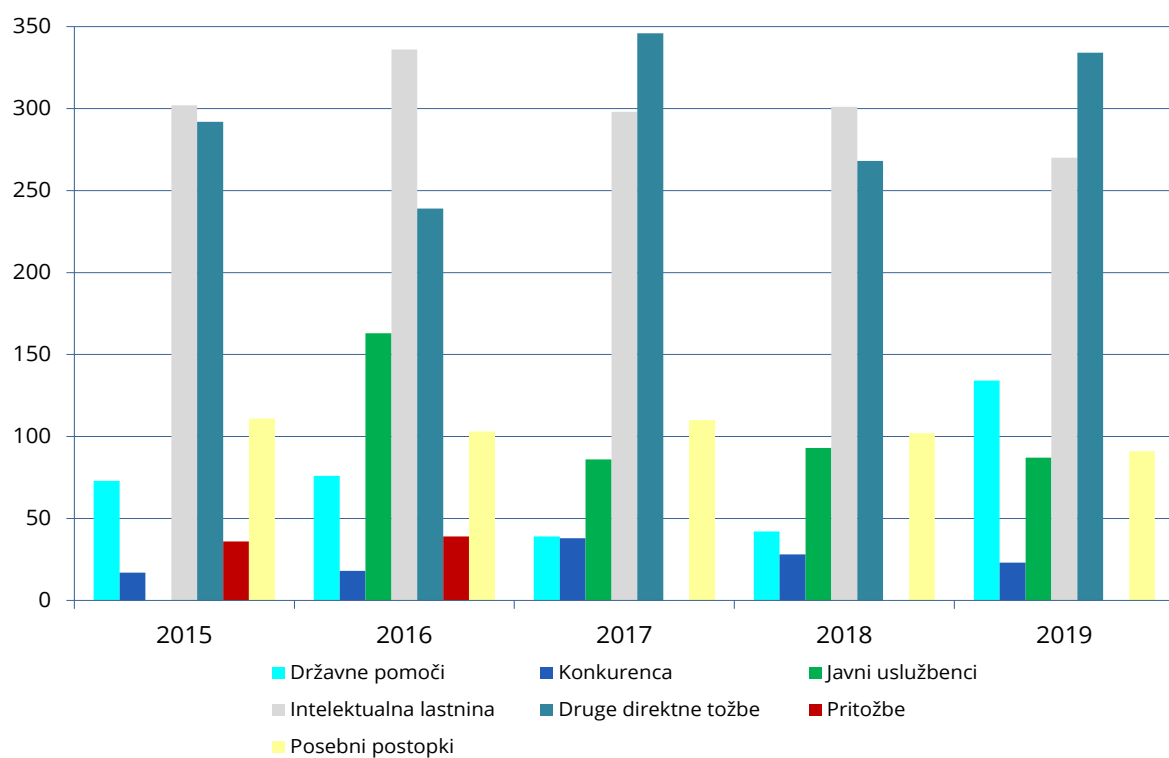
	2015	2016	2017	2018	2019
Vložene zadeve	831	974	917	834	939
Končane zadeve	987	755	895	1009	874
Nerešene zadeve	1267	1486	1508	1333	1398

1| Če ni drugače označeno, se v tej in naslednjih tabelah upoštevajo posebni postopki.

Kot „posebni postopki“ se štejejo: ugovor zoper zamudno sodbo (člen 41 Statuta Sodišča; člen 166 Poslovnika Splošnega sodišča); ugovor tretjega (člen 42 Statuta Sodišča; člen 167 Poslovnika Splošnega sodišča); razlaga (člen 43 Statuta Sodišča; člen 168 Poslovnika Splošnega sodišča); obnova postopka (člen 44 Statuta Sodišča; člen 169 Poslovnika Splošnega sodišča); pravna pomoč (člen 148 Poslovnika Splošnega sodišča); poprava (člen 164 Poslovnika Splošnega sodišča); neodločitev (člen 165 Poslovnika Splošnega sodišča) in spor glede stroškov, ki se lahko povrnejo (člen 170 Poslovnika Splošnega sodišča).

2| Če ni drugače označeno, se v tej in naslednjih tabelah ne upoštevajo postopki za izdajo začasne odredbe.

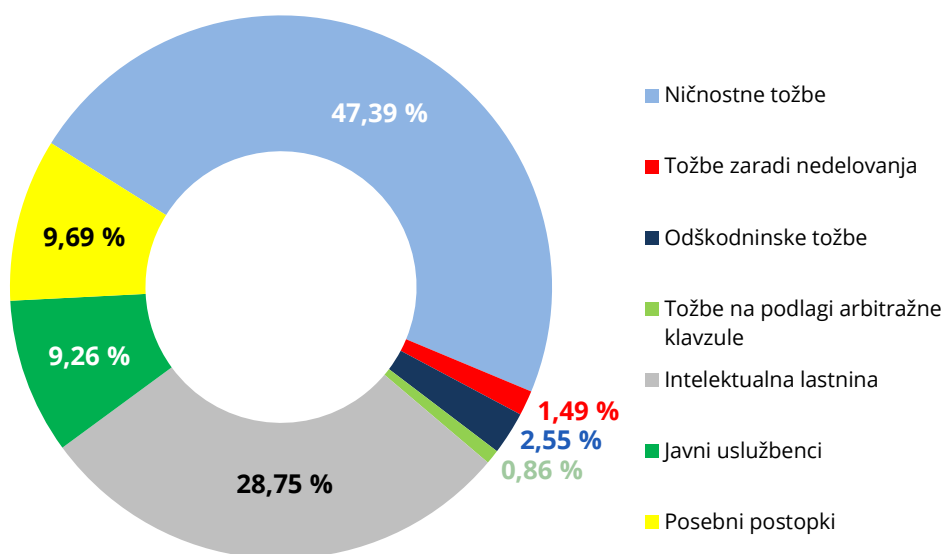
II. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2015–2019)

	2015	2016 ¹	2017	2018	2019
Državne pomoči	73	76	39	42	134
Konkurenca	17	18	38	28	23
Javni uslužbenci		163	86	93	87
Intelektualna lastnina	302	336	298	301	270
Druge direktne tožbe	292	239	346	268	334
Pritožbe	36	39			
Posebni postopki	111	103	110	102	91
Skupaj	831	974	917	834	939

1| 1. septembra 2016 je bilo 123 zadev s področja javnih uslužbencev in 16 posebnih postopkov s tega področja prenesenih na Splošno sodišče.

III. Vložene zadeve – Vrsta pravnega sredstva (2015–2019)

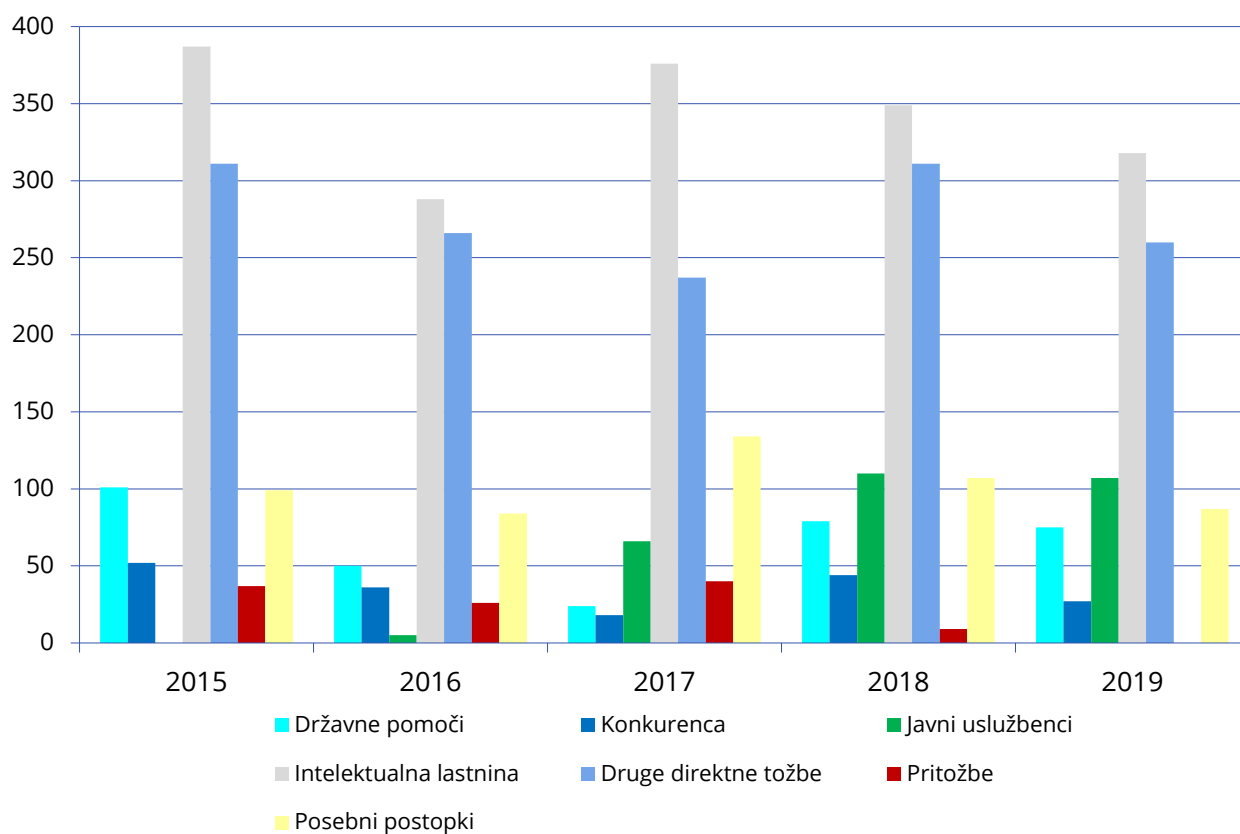

	2015	2016	2017	2018	2019
Ničnostne tožbe	332	297	371	288	445
Tožbe zaradi nedelovanja	5	7	8	14	14
Odškodninske tožbe	30	19	23	29	24
Tožbe na podlagi arbitražne klavzule	15	10	21	7	8
Intelektualna lastnina	302	336	298	301	270
Javni uslužbenci		163	86	93	87
Pritožbe	36	39			
Posebni postopki	111	103	110	102	91
Skupaj	831	974	917	834	939

IV. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Arbitražna klavzula	15	10	21	7	8
Carinska unija in skupna carinska tarifa		3	1		2
Dostop do dokumentov	48	19	25	21	17
Državljanstvo Unije					1
Državne pomoči	73	76	39	42	134
Ekonomska in monetarna politika	3	23	98	27	24
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	5	2	3		3
Energija	3	4	8	1	8
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	7	4	5	4	5
Intelktualna in industrijska lastnina	303	336	298	301	270
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	3	1		1	1
Javna naročila	23	9	19	15	10
Javno zdravje	2	6	5	9	5
Kmetijstvo	37	20	22	25	12
Konkurenca	17	18	38	28	23
Kultura		1			
Obdavčitev	1	2	1	2	
Območje svobode, varnosti in pravice		7		2	1
Okolje	5	6	8	7	10
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	55	28	27	40	42
Podjetniško pravo	1				
Pravica do ustanavljanja				1	
Pravo institucij	53	52	65	71	148
Približevanje zakonodaje	1	1	5	3	2
Promet				1	1
Prosti pretok blaga	2	1			
Prosti pretok kapitala	2	1		1	
Prosto gibanje oseb	1	1	1	1	2
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	10	8	2	1	3
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	5	6	10	4	6
Skupna ribiška politika		1	2	3	
Skupna zunanja in varnostna politika		1			1
Socialna politika		1		1	1
Svoboda opravljanja storitev		1			
Trgovinska politika	6	17	14	15	13
Varstvo potrošnikov	2	1		1	1
Vseevropska omrežja			2	1	1
Zunanje delovanje Evropske unije	1	2	2	2	6
Skupaj Pogodba ES/PDEU	684	669	721	638	761
Kadrovski predpisi za uradnike	36	202	86	94	87
Posebni postopki	111	103	110	102	91
SKUPAJ V CELOTI	831	974	917	834	939

V. Končane zadeve – Vrste postopkov (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Državne pomoči	101	50	24	79	75
Konkurenca	52	36	18	44	27
Javni uslužbenci		5	66	110	107
Intelektualna lastnina	387	288	376	349	318
Druge direktne tožbe	311	266	237	311	260
Pritožbe	37	26	40	9	
Posebni postopki	99	84	134	107	87
Skupaj	987	755	895	1009	874

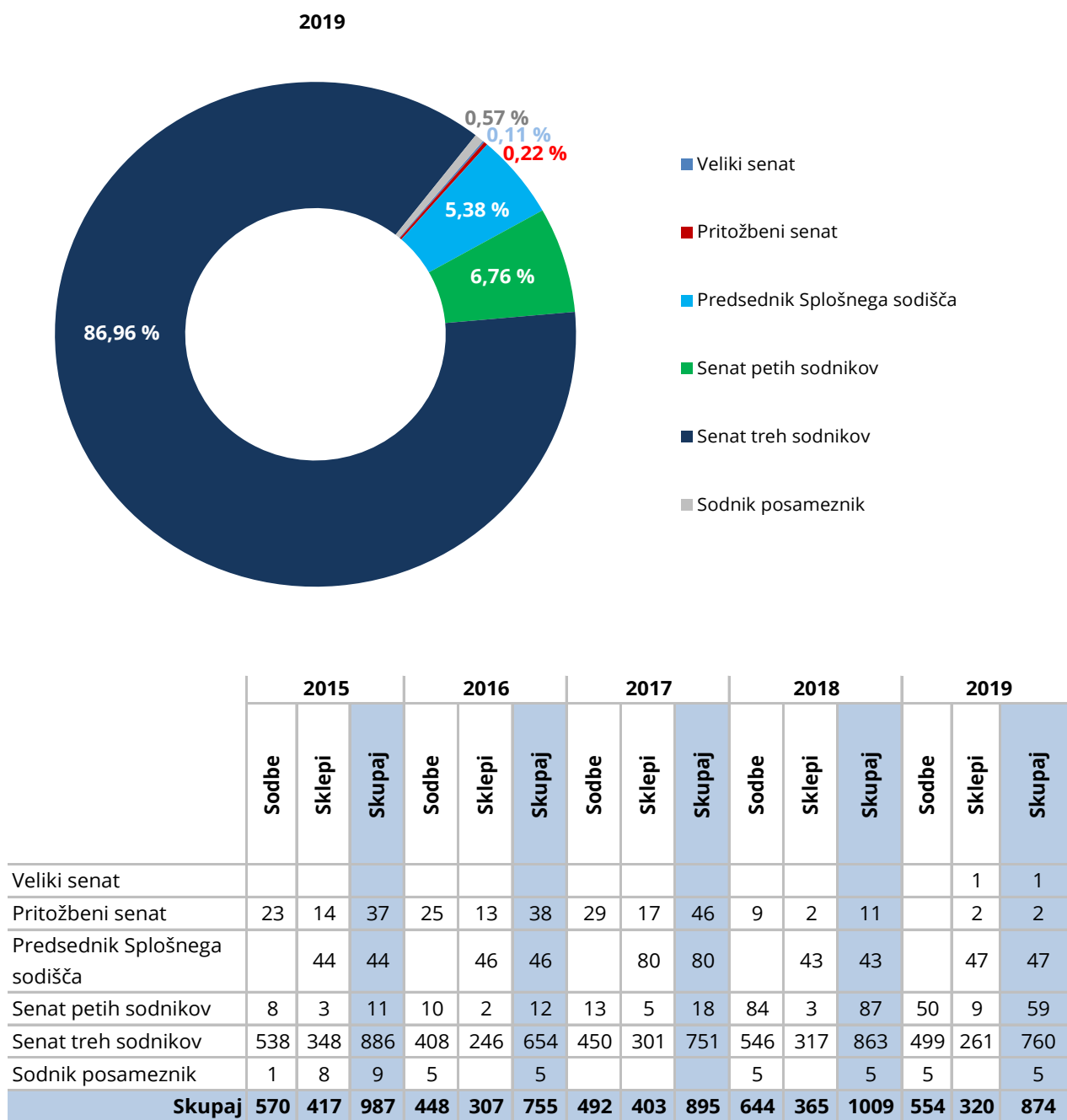
VI. Končane zadeve – Predmet pravnega sredstva (2019)

	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Arbitražna klavzula	13		13
Dostop do dokumentov	10	7	17
Državljanstvo Unije		1	1
Državne pomoči	50	25	75
Ekonomska in monetarna politika	7	6	13
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	2		2
Energija	3		3
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	1	3	4
Intelektualna in industrijska lastnina	260	58	318
Javna naročila	13	4	17
Javno zdravje	3	4	7
Kmetijstvo	23	10	33
Konkurenca	18	9	27
Obdavčitev		2	2
Okolje		6	6
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	29	1	30
Podjetniško pravo	1		1
Pravica do ustanavljanja		1	1
Pravo institucij	23	48	71
Približevanje zakonodaje	2	2	4
Prosti pretok kapitala		1	1
Prosto gibanje oseb		1	1
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	2	1	3
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	9	1	10
Socialna politika	1		1
Trgovinska politika	10	2	12
Varstvo potrošnikov		1	1
Vseevropska omrežja	1	1	2
Zunanje delovanje Evropske unije	1	2	3
Skupaj Pogodba ES/PDEU	482	197	679
Kadrovski predpisi za uradnike	71	37	108
Posebni postopki	1	86	87
SKUPAJ V CELOTI	554	320	874

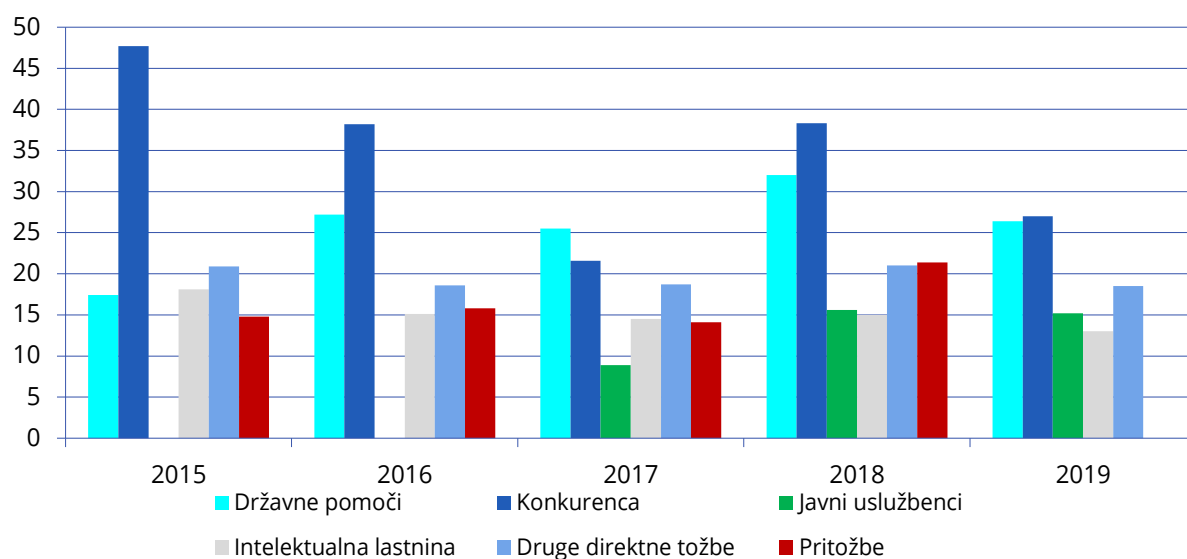
VII. Končane zadeve – Predmet pravnega sredstva (2015–2019)
(Sodbe in sklepi)

	2015	2016	2017	2018	2019
Arbitražna klavzula	2	17	17	7	13
Carinska unija in skupna carinska tarifa	4	3	5	1	
Dostop do dokumentov	21	13	14	67	17
Državljanstvo Unije					1
Državne pomoči	101	50	24	79	75
Ekonomska in monetarna politika	9	2	6	16	13
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	6	1	12	4	2
Energija	1	3	3	6	3
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	5	1	5	5	4
Industrijska politika	2				
Intelektualna in industrijska lastnina	388	288	376	349	318
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport		1		3	
Javna naročila	22	20	16	20	17
Javno zdravje	15	3	3	5	7
Kmetijstvo	32	34	21	25	33
Konkurenca	52	36	18	44	27
Kultura		1	1		
Obdavčitev	1		3		2
Območje svobode, varnosti in pravice			5	3	
Okolje	18	4	3	11	6
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	60	70	26	42	30
Podjetniško pravo	1				1
Pravica do ustanavljanja	1				1
Pravo institucij	58	46	54	64	71
Približevanje zakonodaje		1	2	1	4
Pristop novih držav	1				
Promet	3			1	
Prosti pretok blaga	2	1			
Prosti pretok kapitala	2	1			1
Prosto gibanje oseb	1		2	1	1
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	2	6	12	7	3
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	9	8	4	4	10
Skupna ribiška politika	3	2	2	2	
Skupna zunanja in varnostna politika	1			1	
Socialna politika		1		1	1
Svoboda opravljanja storitev		1			
Trgovinska politika	24	21	15	10	12
Varstvo potrošnikov	2	1	1	1	1
Vseevropska omrežja		2		1	2
Zunanje delovanje Evropske unije	2		4	2	3
Skupaj Pogodba ES/PDEU	851	638	654	783	679
Kadrovski predpisi za uradnike	37	33	107	119	108
Posebni postopki	99	84	134	107	87
SKUPAJ V CELOTI	987	755	895	1009	874

VIII. Končane zadeve – Sestava (2015–2019)

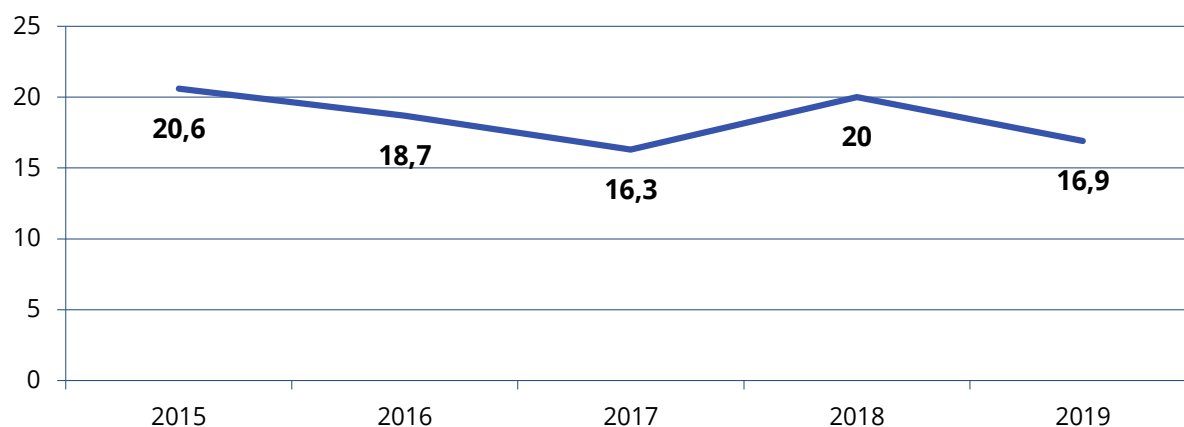

IX. Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2015–2019)¹ (Sodbe in sklepi)

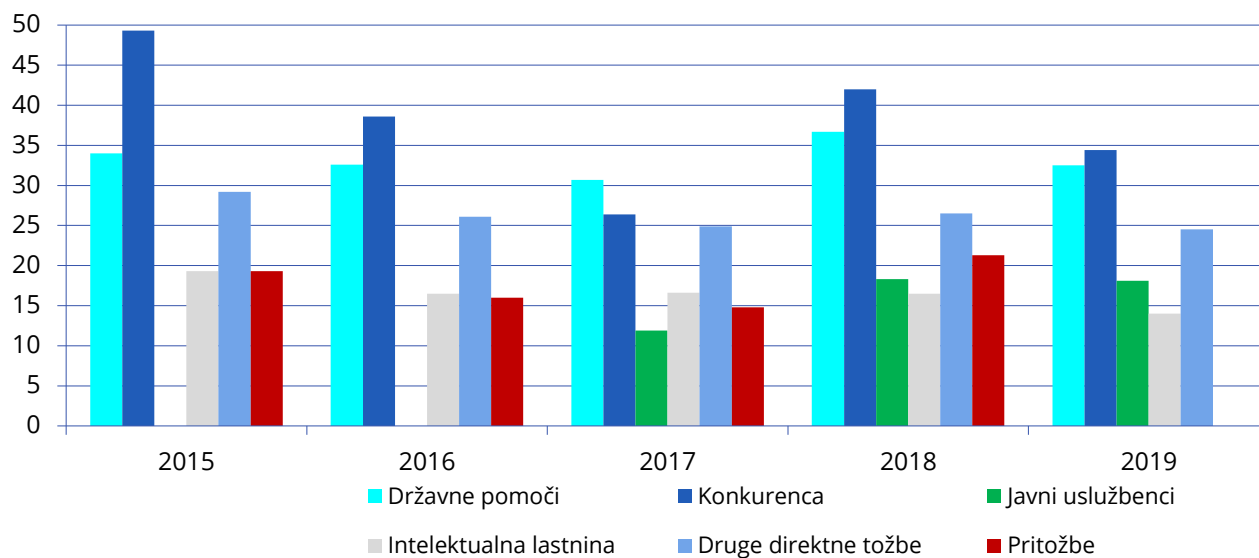
	2015	2016	2017	2018	2019
Državne pomoči	17,4	27,2	25,5	32	26,4
Konkurenca	47,7	38,2	21,6	38,3	27
Javni uslužbenci			8,9	15,6	15,2
Intelektualna lastnina	18,1	15,1	14,5	15	13
Druge direktne tožbe	20,9	18,6	18,7	21	18,5
Pritožbe	14,8	15,8	14,1	21,4	
Vse zadeve	20,6	18,7	16,3	20	16,9

Trajanje postopkov (v mesecih) Vse zadeve, ki so se končale s sodbo ali s sklepom

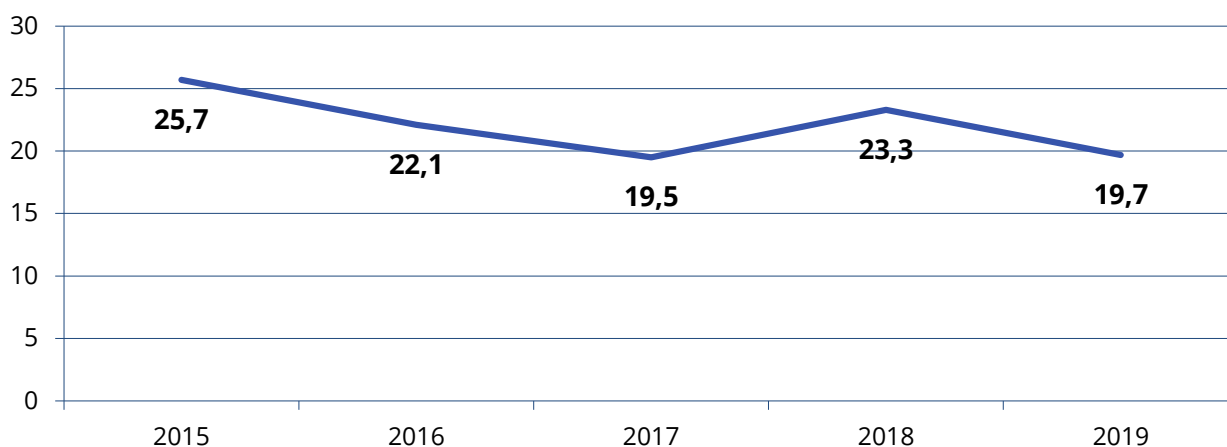
1) Trajanje je izraženo v mesecih in desetinah mesecev. Pri izračunu povprečnega trajanja postopkov se ne upoštevajo: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba; posebni postopki; pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo; zadeve s področja javnih uslužbencev, ki so bile na Splošno sodišče prenesene 1. septembra 2016. Povprečno trajanje postopka v zadevah s področja javnih uslužbencev, ki so bile na Splošno sodišče prenesene 1. septembra 2016 in o katerih je Splošno sodišče odločilo s sodbo ali sklepom, je 20,7 meseca (ob upoštevanju obdobja pred Sodiščem za uslužbence in obdobja pred Splošnim sodiščem).

X. Trajanje postopkov v mesecih (2015-2019)¹ (Sodbe)

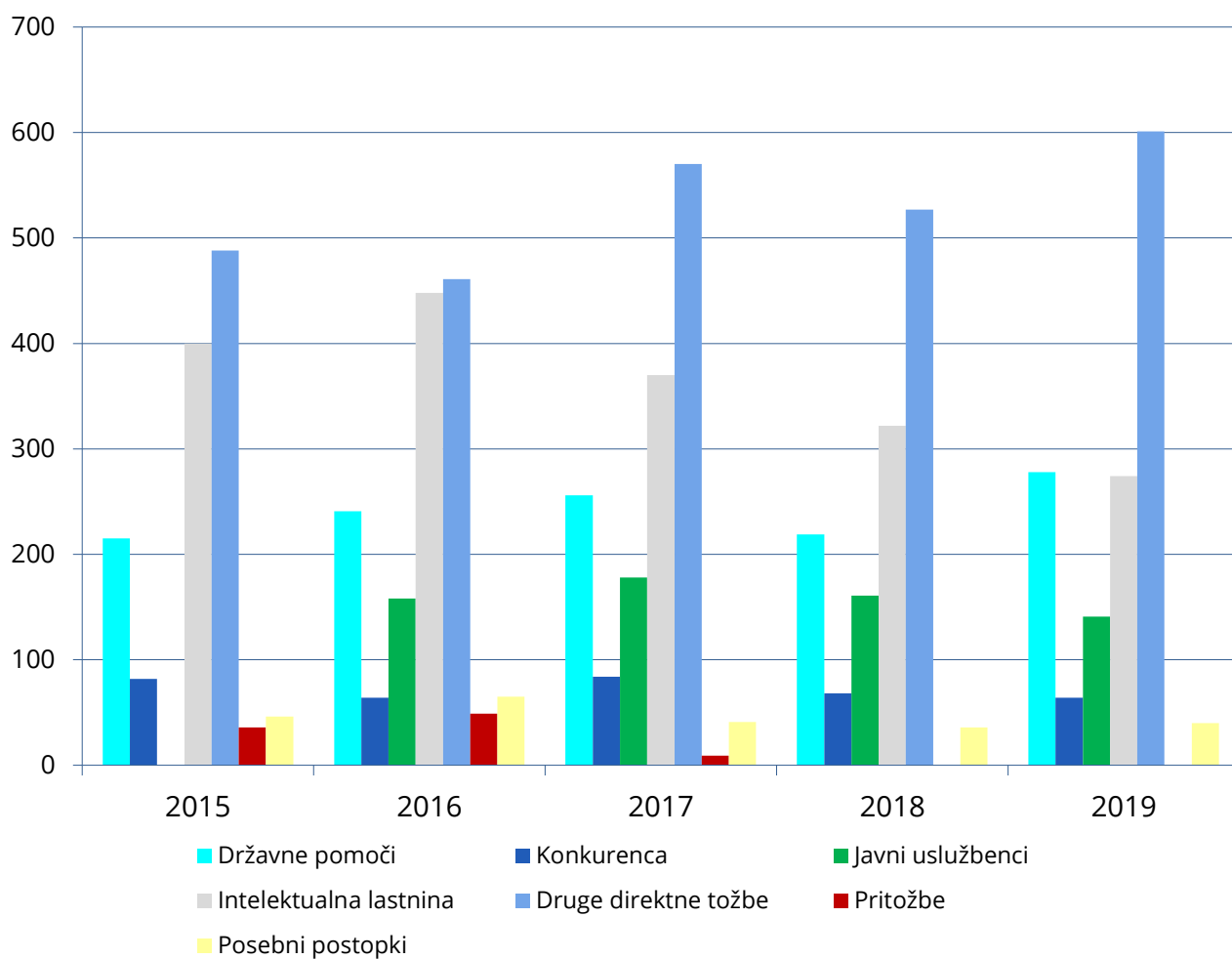
	2015	2016	2017	2018	2019
Državne pomoči	34	32,6	30,7	36,7	32,5
Konkurenca	49,3	38,6	26,4	42	34,4
Javni uslužbenci			11,9	18,3	18,1
Intelektualna lastnina	19,3	16,5	16,6	16,5	14
Druge direktne tožbe	29,2	26,1	24,9	26,5	24,5
Pritožbe	19,3	16	14,8	21,3	
Vse zadeve	25,7	22,1	19,5	23,3	19,7

Trajanje postopkov (v mesecih) Vse zadeve, ki so se končale s sodbo

1) Trajanje je izraženo v mesecih in desetinah mesecev. Pri izračunu povprečnega trajanja postopkov se ne upoštevajo: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba; posebni postopki; pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo; zadeve s področja javnih uslužbencev, ki so bile na Splošno sodišče prenesene 1. septembra 2016. Povprečno trajanje postopka v zadevah s področja javnih uslužbencev, ki so bile na Splošno sodišče prenesene 1. septembra 2016 in o katerih je Splošno sodišče odločilo s sodbo, je 23,7 mesecev (ob upoštevanju obdobja pred Sodiščem za uslužbence in obdobja pred Splošnim sodiščem).

XI. Nerešene zadeve 31. decembra – Vrste postopkov (2015–2019)

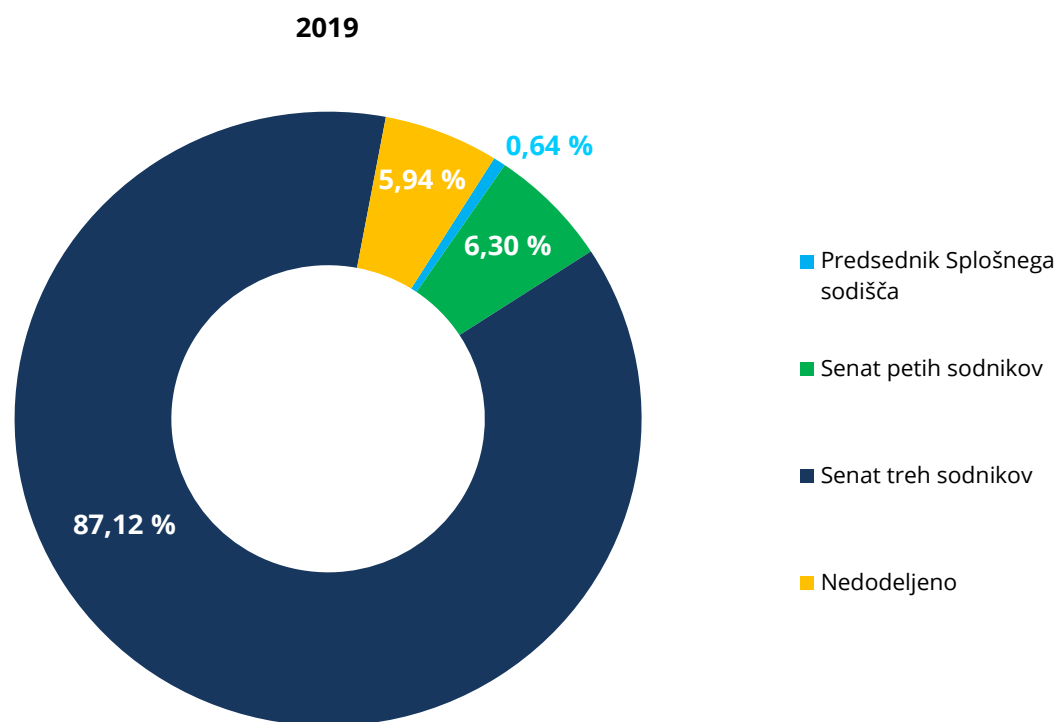

	2015	2016	2017	2018	2019
Državne pomoči	215	241	256	219	278
Konkurenca	82	64	84	68	64
Javni uslužbenci		158	178	161	141
Intelektualna lastnina	400	448	370	322	274
Druge direktne tožbe	488	461	570	527	601
Pritožbe	36	49	9		
Posebni postopki	46	65	41	36	40
Skupaj	1267	1486	1508	1333	1398

XII. Nerešene zadeve 31. decembra – Predmet pravnega sredstva (2015–2019)

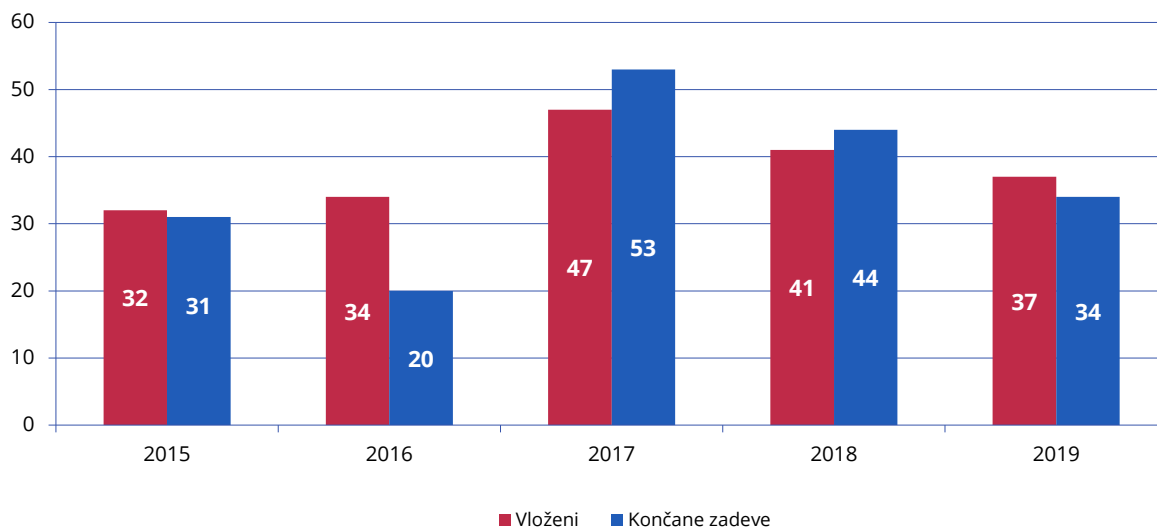
	2015	2016	2017	2018	2019
Arbitražna klavzula	30	23	27	27	22
Carinska unija in skupna carinska tarifa	5	5	1		2
Dostop do dokumentov	59	65	76	30	30
Državne pomoči	215	241	256	219	278
Ekonomska in monetarna politika	3	24	116	127	138
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	14	15	6	2	3
Energija	3	4	9	4	9
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	7	10	10	9	10
Intelektualna in industrijska lastnina	400	448	370	322	274
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	3	3	3	1	2
Javna naročila	35	24	27	22	15
Javno zdravje	4	7	9	13	11
Kmetijstvo	56	42	43	43	22
Konkurenca	82	64	84	68	64
Kultura	1	1			
Obdavčitev		2		2	
Območje svobode, varnosti in pravice		7	2	1	2
Okolje	5	7	12	8	12
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	103	61	62	60	72
Podjetniško pravo	1	1	1	1	
Pravica do ustanavljanja				1	
Pravo institucij	79	85	96	103	180
Približevanje zakonodaje	1	1	4	6	4
Promet					1
Prosti pretok kapitala				1	
Prosto gibanje oseb		1			1
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	17	19	9	3	3
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	10	8	14	14	10
Skupna ribiška politika	2	1	1	2	2
Skupna zunanja in varnostna politika		1	1		1
Socialna politika	1	1	1	1	1
Trgovinska politika	40	36	35	40	41
Varstvo potrošnikov	2	2	1	1	1
Vseevropska omrežja	2		2	2	1
Zunanje delovanje Evropske unije	2	4	2	2	5
Skupaj Pogodba ES/PDEU	1182	1213	1280	1135	1217
Kadrovski predpisi za uradnike	39	208	187	162	141
Posebni postopki	46	65	41	36	40
SKUPAJ V CELOTI	1267	1486	1508	1333	1398

XIII. Nerešene zadeve 31. decembra – Sestava (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Veliki senat				1	
Pritožbeni senat	48	51	11	1	
Predsednik Splošnega sodišča	12	12	1	1	9
Senat petih sodnikov	6	23	100	77	88
Senat treh sodnikov	1099	1253	1323	1187	1218
Sodnik posameznik	1			2	
Nedodeljeno	101	147	73	64	83
Skupaj	1267	1486	1508	1333	1398

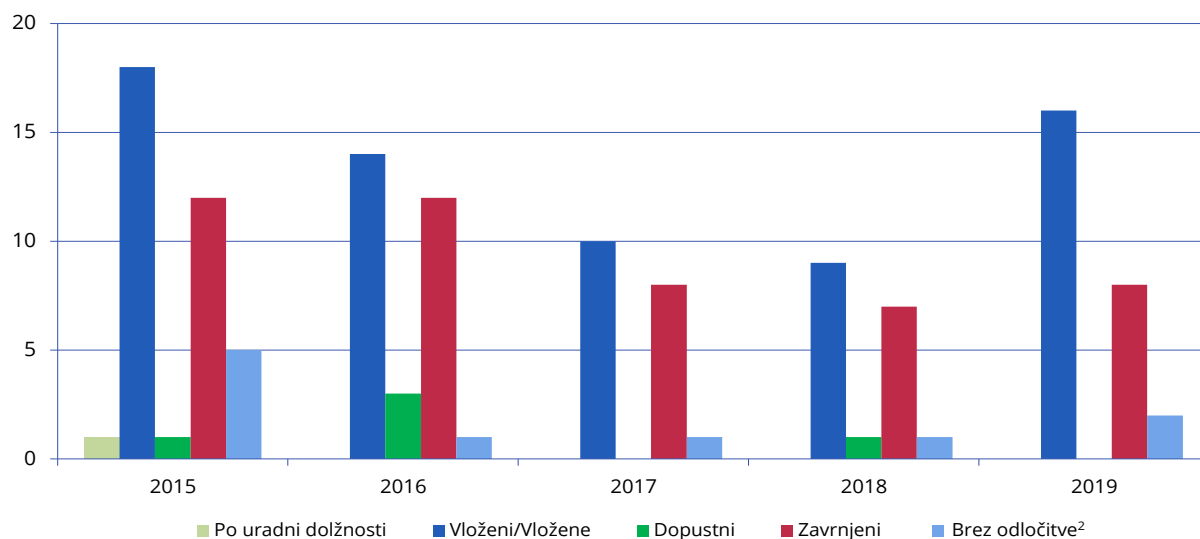
XIV. Razno – Začasne odredbe (2015–2019)

2019

	Vloženi predlogi za izdajo začasne odredbe	Končani postopki za izdajo začasne odredbe	Vrsta odločitve		
			Ugodeno	Izbris zadeve/ustavitev postopka	Zavrnjeno
Carinska unija in skupna carinska tarifa	4	8		1	7
Državne pomoči	4	3		1	2
Ekonomska in monetarna politika	2	1			1
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)		1			1
Javna naročila	6	4		1	3
Javno zdravje	2	1			1
Kadrovski predpisi za uradnike	1	1			1
Kmetijstvo	1	1			1
Konkurenca	1				
Območje svobode, varnosti in pravice	6	3			3
Okolje	1	1			1
Pravo institucij	3	4			4
Prosto gibanje oseb	5	6			6
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	1				
Skupaj	37	34		3	31

XV. Razno – Hitri postopek (2015–2019)¹

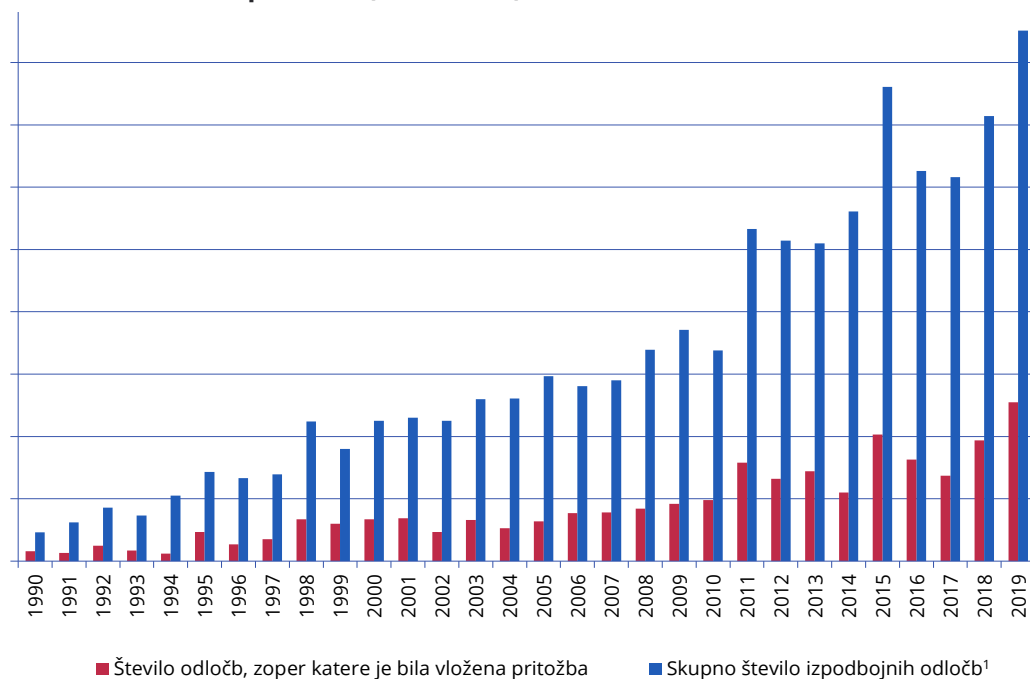

	2015				2016				2017				2018				2019			
	Po uradni dolžnosti	Vloženi/Vložene	Vrsta odločitve			Po uradni dolžnosti	Vloženi/Vložene	Vrsta odločitve			Po uradni dolžnosti	Vloženi/Vložene	Vrsta odločitve			Po uradni dolžnosti	Vloženi/Vložene	Vrsta odločitve		
			Dopustni	Zavrjeni	Brez odločitve²			Dopustni	Zavrjeni	Brez odločitve²			Dopustni	Zavrjeni	Brez odločitve²			Dopustni	Zavrjeni	Brez odločitve²
Dostop do dokumentov		2		2			2		2			2		1				2		2
Državne pomoči		3		2					2									2		2
Ekonomska in monetarna politika		1		1									1		1					
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)																		1		
Intelektualna in industrijska lastnina																		5		
Javna naročila	1	1			1		1		1		1	1								
Javno zdravje							1		1											
Kadrovski predpisi za uradnike		1		1			1		1		1	1		2		2				
Kmetijstvo		1		1										1		1				
Konkurenca							1		1		1	1		3	1	2		2		1
Območje svobode, varnosti in pravice							3	3						1		1				
Okolje			1																	
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)		4		4			1		1									1		1
Pravo institucij		2			2		2		2		5		4	1				2		1
Prosti pretok blaga							1			1										
Prosti pretok kapitala		2			2															
Trgovinska politika							1		1									1		1
Varstvo potrošnikov														1						1
Zunanje delovanje Evropske unije		1		1																
Skupaj	1	18	1	12	5		14	3	12	1	10	8	1	9	1	7	1	16	8	2

1) Hitro obravnavanje zadeve pred Splošnim sodiščem se lahko odobri na predlog glavne stranke ali od 1. julija 2015 po uradni dolžnosti Splošnega sodišča.

2) V kategorijo „brez odločitve“ spadajo ti primeri: umik predloga, odstop in primeri, v katerih je postopek končan s sklepom, preden je odločeno o zahtevi za hitri postopek.

XVI. Razno – Odločbe Splošnega sodišča, zoper katere je bila pri Sodišču vložena pritožba (1990–2019)

	Število odločb, zoper katere je bila vložena pritožba	Skupno število izpodbojnih odločb¹	Odstotek odločb, zoper katere je bila vložena pritožba
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	225	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	78	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	338	29 %
2011	158	533	30 %
2012	132	514	26 %
2013	144	510	28 %
2014	110	561	20 %
2015	203	761	27 %
2016	163	626	26 %
2017	137	616	22 %
2018	194	714	27 %
2019	255	851	30 %

1) Skupno število izpodbojnih odločb – sodbe, začasne odredbe in sklepi o zavrnitvi intervencije ter vsi sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve in prenosu – za katere se je rok za vložitev pritožbe iztekel ali zoper katere je bila vložena pritožba.

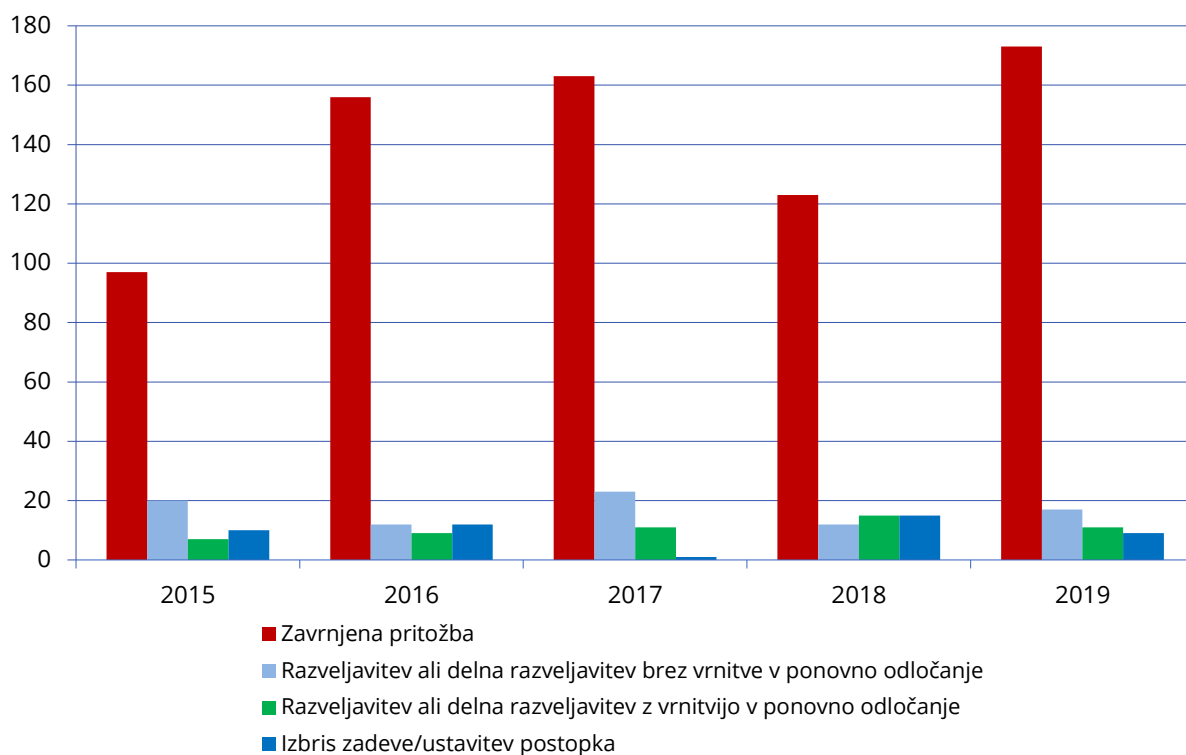
**XVII. Razno – Porazdelitev pritožb, predloženih Sodišču,
glede na vrsto postopka (2015–2019)**

	2015			2016			2017			2018			2019		
	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbrojne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbrojne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbrojne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbrojne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbrojne odločbe	Pritožbe v odstotkih
Državne pomoči	22	75	29 %	23	56	41 %	8	25	32 %	20	55	36 %	38	86	44 %
Konkurenca	32	61	52 %	17	41	41 %	5	17	29 %	21	35	60 %	28	40	70 %
Javni uslužbenci							8	37	22 %	15	79	19 %	32	110	29 %
Intelektualna lastnina	64	333	19 %	48	276	17 %	52	298	17 %	68	295	23 %	57	315	18 %
Druge direktne pritožbe	85	290	29 %	75	253	30 %	61	236	26 %	69	249	28 %	97	297	33 %
Posebni postopki		2					3	3	100 %	1	1	100 %	3	3	100 %
Skupaj	203	761	27 %	163	626	26 %	137	616	22 %	194	714	27 %	255	851	30 %

XVIII. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2019)
(Sodbe in sklepi)

	Zavržena pritožba	Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	Izbris zadeve/ustavitev postopka	Skupaj
Arbitražna klavzula	2				2
Dostop do dokumentov	4	1		1	6
Državne pomoči	8	1	1	2	12
Ekonomska in monetarna politika	3		3		6
Energija	3				3
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)			1		1
Intelektualna in industrijska lastnina	75	2		4	81
Javna naročila	1				1
Javno zdravje	1	1			2
Kadrovski predpisi za uradnike	15	2		2	19
Kmetijstvo	6	2	1		9
Konkurenca	14	1			15
Okolje	3				3
Postopek	1				1
Pravo institucij	24	1	2		27
Približevanje zakonodaje	1				1
Prosto gibanje oseb	1				1
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje		1			1
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	1				1
Skupna zunanja in varnostna politika	3	2	2		7
Socialna politika	1				1
Trgovinska politika	5	2	1		8
Varstvo potrošnikov	1				1
Zunanje delovanje Evropske unije		1			1
Skupaj	173	17	11	9	210

XIX. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2015–2019)
(Sodbe in sklepi)

	2015	2016	2017	2018	2019
Zavrnjena pritožba	97	156	163	123	173
Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	20	12	23	12	17
Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	7	9	11	15	11
Izbris zadeve/ustavitve postopka	10	12	1	15	9
Skupaj	134	189	198	165	210

XX. Razno – Splošni razvoj (1989–2019)**Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve**

	Vložene zadeve¹	Končane zadeve²	Nerešene zadeve 31. decembra
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
2012	617	688	1237
2013	790	702	1325
2014	912	814	1423
2015	831	987	1267
2016	974	755	1486
2017	917	895	1508
2018	834	1009	1333
2019	939	874	1398
Skupaj	16.147	14.749	

1| 1989: Sodišče je 153 zadev odstopilo v odločanje novoustanovljenemu Splošnemu sodišču.
1993: Sodišče je 451 zadev odstopilo zaradi prve širitve pristojnosti Splošnega sodišča.
1994: Sodišče je 14 zadev odstopilo zaradi druge širitve pristojnosti Splošnega sodišča.
2004–2005: Sodišče je 25 zadev odstopilo zaradi tretje širitve pristojnosti Splošnega sodišča
2016: 1. septembra 2016 je bilo 139 zadev s področja javnih uslužbencev prenesenih na Splošno sodišče.

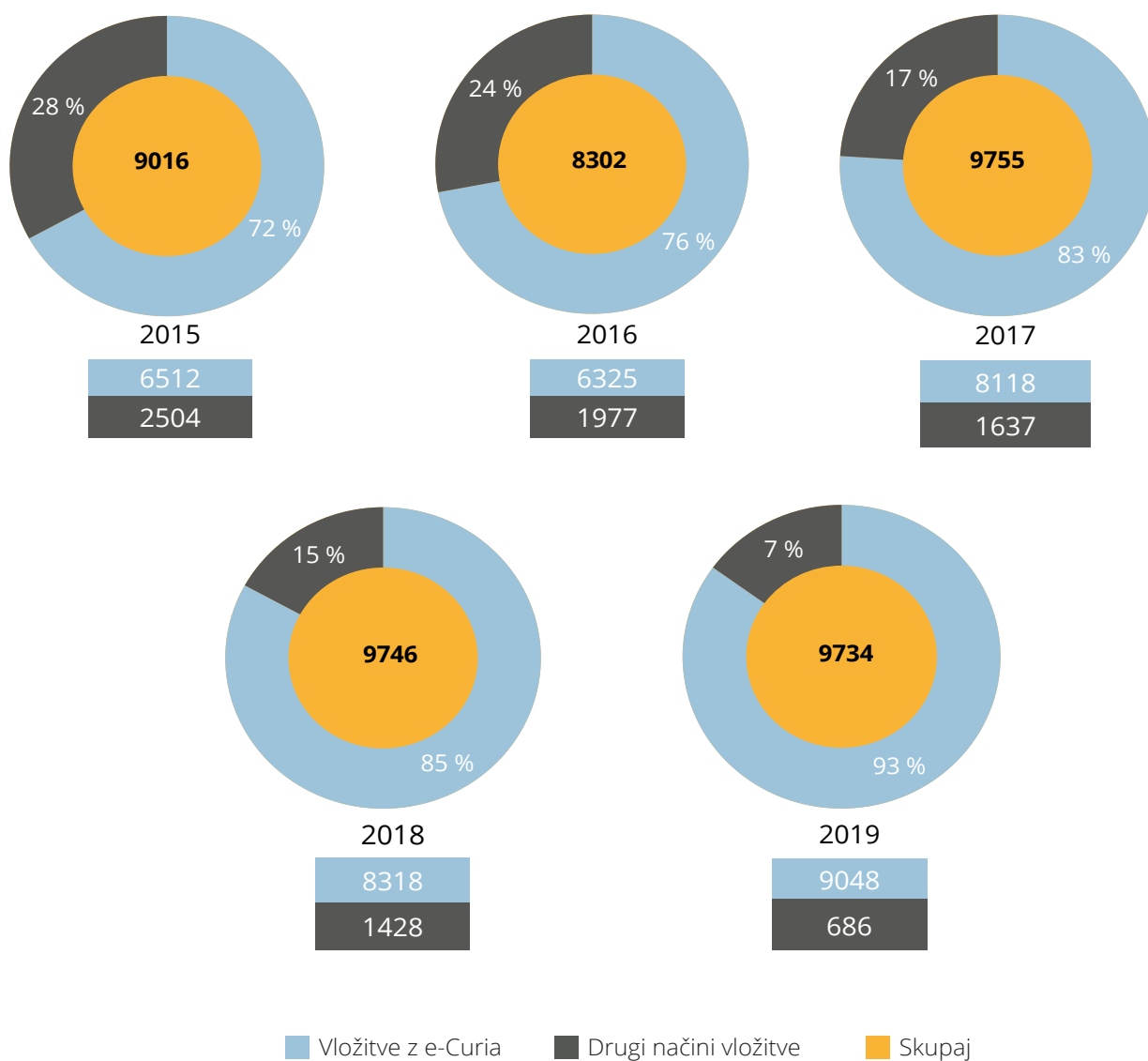
2| 2005–2006: Splošno sodišče je 118 zadev odstopilo v odločanje novoustanovljenemu Sodišču za uslužbence.

XXI. Dejavnost sodnega tajništva Splošnega sodišča (2015–2019)

Način intervencije	2015	2016	2017	2018	2019
Procesni akti, vpisani v vpisnik sodnega tajništva ¹	46.432	49.772	55.069	55.389	54.723
Začetne vloge ²	831	835	917	834	939
Zadeve s področja javnih uslužbencev, prenesene na Splošno sodišče ³	–	139	–	–	–
Stopnja dopolnitve začetnih vlog ⁴	42,50 %	38,20 %	41,20 %	35,85 %	35,04 %
Vloge (razen tožb)	4484	3879	4449	4562	4446
Predlogi za intervencijo	194	160	565	318	288
Predlogi za zaupno obravnavanje (podatki, vsebovani v procesnih dokazilih) ⁵	144	163	212	197	251
Osnutki sklepov, ki jih je pripravilo sodno tajništvo ⁶ (očitna nedopustnost pred vročitvijo, prekinitve/nadaljevanje postopka, združitve zadev, pridržanje odločanja o ugovoru nedopustnosti za končno odločbo, neizpodbijana intervencija, izbris, ustavitev postopka v zadevah s področja intelektualne lastnine, ponovno odprtje ustnega dela postopka in poprava)	521	241	317	285	299
Seje senata (s službo sodnega tajništva)	303	321	405	381	334
Zapisniki obravnav in ugotovitve o izdaji sodbe	873	637	812	924	787

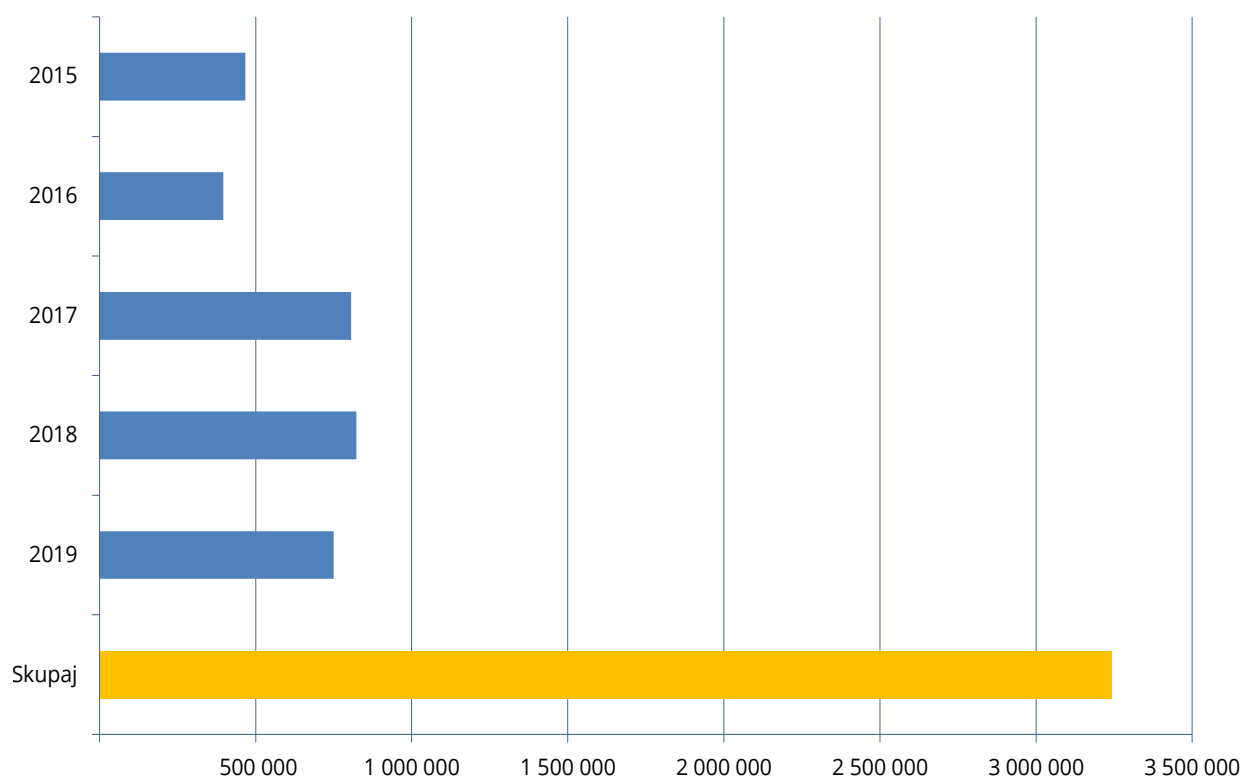
- 1| To število je pokazatelj obsega dela službe, saj je treba vsako prejeto ali poslano listino vpisati v vpisnik. Število v vpisnik vpisanih procesnih aktov je treba presojati ob upoštevanju vrste postopkov, ki jih vodi sodišče. Ker je v okviru direktnih tožb število strank v sporu omejeno (tožeča stranka, tožena stranka in, odvisno od primera, intervenientka(-e)), se vročitve opravijo le tem strankam.
- 2| Vsaka vložena vloga (tudi tožba) mora biti vpisana v vpisnik, vložena v spis, po potrebi dopolnjena, posredovana kabinetom sodnikov s spremnim listom, ki je včasih podrobneje opredeljen, nato po potrebi prevedena in vročena strankam.
- 3| 1. september 2016.
- 4| Kadar začetna vloga (to velja tudi za vse druge vloge) ne izpolnjuje določenih zahtev, sodno tajništvo pozove, naj se dopolni, kot to določajo postopkovna pravila.
- 5| Število prošenj za zaupno obravnavo ne vpliva na število podatkov, vsebovanih v eni ali več vlogah, za katere se prosi za zaupno obravnavo.
- 6| Od 1. julija 2015, ko je začel veljati nov poslovnik Splošnega sodišča, se nekatere odločitve, ki so bile prej sprejete v obliki sklepa (prekinitve/nadaljevanje, združitve zadev, intervencija brez zaupnosti države članice ali institucije), sprejmejo v obliki odločbe, ki se jo vloži v spis zadeve.

XXII. Načini vlaganja procesnih aktov pri Splošnem sodišču¹

1| Od 1. decembra 2018 je e-Curia postala obvezni način izmenjave med zastopniki strank v vseh postopkih pred Splošnim sodiščem (ne vpliva na izjeme, določene s predpisi).

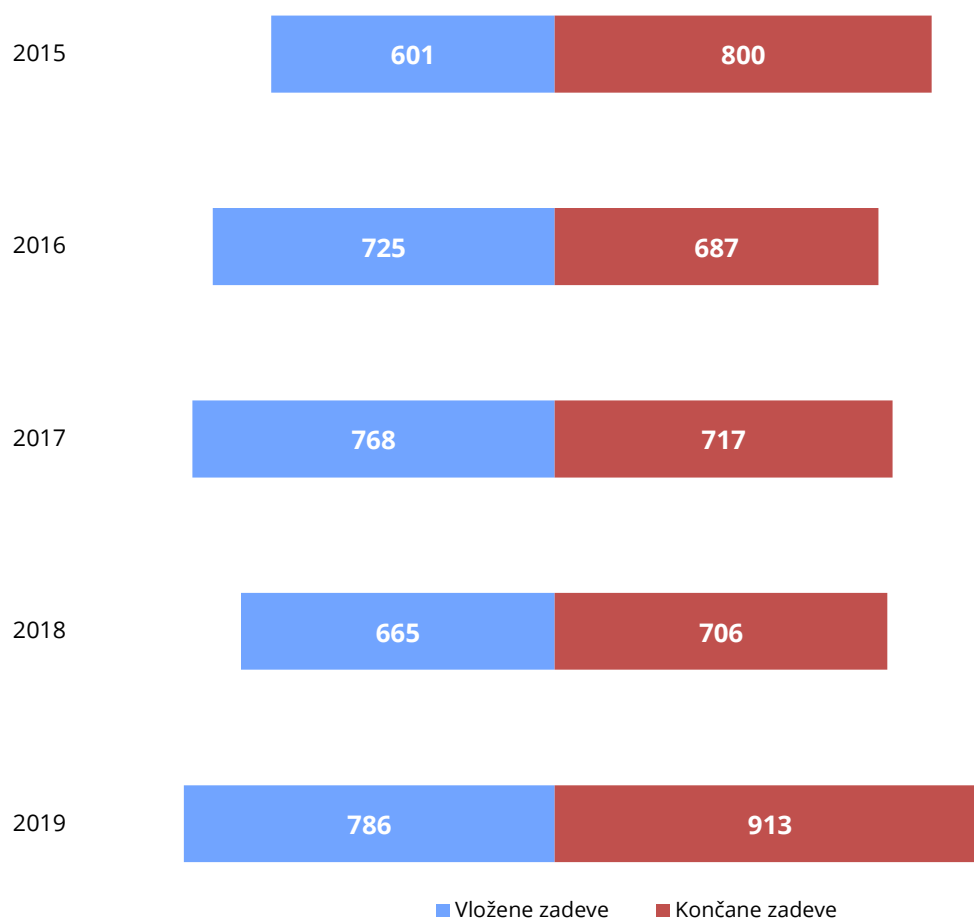
XXIII. Strani, vložene prek e-Curie (2015-2019)¹

	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Strani, vložene prek e-Curie	466.875	396.072	805.768	823.076	749.895	3.241.686

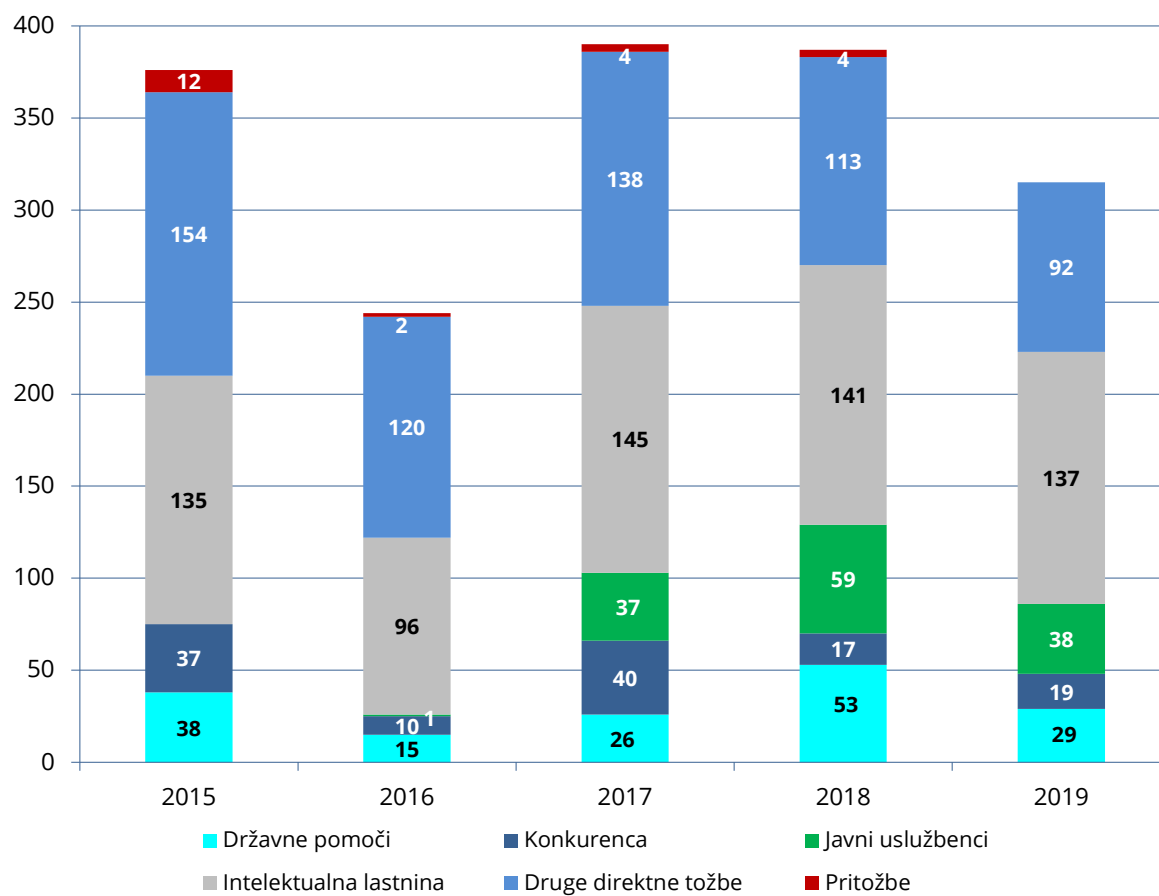
1| Med podatki za leta od 2015 do 2016 ni števila strani začetnih procesnih aktov.

XXIV. Obvestila v Uradnem listu Evropske unije (2015–2019)

1| V skladu s Poslovníkom (člena 79 in 122) se v *Uradnem listu Evropske unije* objavijo nove začetne vloge in odločbe, s katerimi se postopek konča.

XXV. Obravnavane zadeve (2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Skupaj	376	244	390	387	315

E | Sestava Splošnega sodišča

(Protokolarni vrstni red 31. decembra 2019)

Prva vrsta, od leve proti desni:

predsednik senata A. Kornezov, predsednik senata J. Svenningsen, predsednica senata A. Marcoulli, predsednik senata S. Gervasoni, predsednica senata V. Tomljenović, podpredsednik Splošnega sodišča S. Papasavvas, predsednik Splošnega sodišča M. van der Woude, predsednik senata H. Kanninen, predsednik senata A. M. Collins, predsednik senata D. Spielmann, predsednik senata R. da Silva Passos, predsednica senata M. J. Costeira, sodnik M. Jaeger

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodniki C. Iliopoulos, L. Madise, E. Buttigieg, D. Gratsias in S. Frimodt Nielsen, sodnica I. Labucka, sodnik J. Schwarcz, sodnica M. Kancheva, sodnika V. Kreuschitz in I. S. Forrester

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodnica O. SpineanuMatei, sodniki B. Berke, R. Barents, F. Schalin, Z. Csehi in V. Valančius, sodnici N. Półtorak in I. Reine, sodnika P. Nihoul in U. Öberg

Četrta vrsta, od leve proti desni:

sodnika J. Martín y Pérez de Nanclares in J. Laitenberger, sodnica T. Pynnä, sodnik G. De Baere, sodnica K. KowalikBańczyk, sodnika J. Passer in C. Mac Eochaidh, sodnica R. Frendo, sodnika L. Truchot in R. Mastroianni

Peta vrsta, od leve proti desni:

sodni tajnik E. Coulon, sodnika R. Norkus in I. Nömm, sodnica M. Stancu, sodnik G. Hesse, sodnica O. Porchia, sodnik M. Sampol Pucurull, sodnice P. ŠkvařilováPelzl, G. Steinfatt in T. Perišin

1. Sprememba v sestavi Splošnega sodišča v letu 2019

Slavnostna seja 20. marca 2019

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so z odločbo z dne 6. marca 2019, potem ko je bil Peter George Xuereb imenovan za sodnika Sodišča, za sodnico Splošnega sodišča imenovali Ramono Frendo za preostanek mandata Petra Georgea Xuereba od 12. marca 2019 do 31. avgusta 2019.

Na Sodišču je bila 20. marca 2019 slavnostna seja zaradi prisega in nastopa funkcije te nove sodnice Splošnega sodišča.

Slavnostna seja 26. septembra 2019

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so v okviru delne zamenjave sodnikov Splošnega sodišča z odločbo z dne 1. februarja 2019 za sodnike Splošnega sodišča od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2025 imenovali Stéphana Gervasonija, Mariyano Kanchevo, Alexandra Kornezova, Ulfa Öberga, Ingo Reine in Fredrika Schalina.

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so v okviru delne zamenjave sodnikov Splošnega sodišča z odločbo z dne 29. maja 2019 za sodnike Splošnega sodišča od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2025 imenovali Eugèna Buttigiega, Anthonya Collinsa, Ramono Frendo, Colma Mac Eochaidha, Jana Passerja in Vesno Tomljenović.

- Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so v okviru tretje faze reforme sodne strukture institucije, ki zlasti določa povečanje števila sodnikov Splošnega sodišča,¹ imenovali štirinajst novih sodnikov Splošnega sodišča.
- Z odločbo z dne 1. februarja 2019 sta bila imenovana za sodnika Splošnega sodišča od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2025 Laurent Truchot in od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2022 Mirela Stancu.
- Z odločbo z dne 6. marca 2019 je bila za sodnico Splošnega sodišča od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2022 imenovana Tuula Pynnä.
- Z odločbo z dne 29. maja 2019 so bili imenovani za sodnike Splošnega sodišča od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2025 Johannes Laitenberger, José Martín y Pérez de Nanclares, Rimvydas Norkus, Tamara Perišin, Miguel Sampol Pucurull, Petra ŠkvařilováPelzl in Gabriele Steinfatt ter od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2022 Iko Nömm.
- Z odločbo z dne 10. julija 2019 sta bila za sodnika Splošnega sodišča od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2025 imenovana Roberto Mastroianni in Ornella Porchia.
- Z odločbo z dne 4. septembra 2019 je bil za sodnika Splošnega sodišča od 1. septembra 2019 do 31. avgusta 2022 imenovan Gerhard Hesse.

Na Sodišču je bila 26. septembra 2019 slavnostna seja zaradi, po eni strani, delne zamenjave sodnikov Splošnega sodišča in, po drugi strani, prisega in nastopa funkcije štirinajstih novih sodnikov oz. sodnic Splošnega sodišča.

1| Uredba (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14).

Splošno sodišče je z odločbo z dne 27. septembra 2019 za predsednika Splošnega sodišča od 27. septembra 2019 do 31. avgusta 2022 izvolilo Marca van der Woudeja, za podpredsednika Splošnega sodišča od 27. septembra 2019 do 31. avgusta 2022 pa Savvasa Papasavvasa.

2. Protokolarni vrstni red

Na dan 31. decembra 2019

M. van der Woude, predsednik Splošnega sodišča
S. Papasavvas, podpredsednik Splošnega sodišča
H. Kanninen, predsednik senata
V. Tomljenović, predsednica senata
A. M. Collins, predsednik senata
S. Gervasoni, predsednik senata
D. Spielmann, predsednik senata
A. Marcoulli, predsednica senata
R. da Silva Passos, predsednik senata
J. Sverningsen, predsednik senata
M. J. Costeira, predsednica senata
A. Kornezov, predsednik senata
M. Jaeger, sodnik
I. Labucka, sodnica
S. Frimodt Nielsen, sodnik
J. Schwarcz, sodnik
D. Gratsias, sodnik
M. Kancheva, sodnica
E. Buttigieg, sodnik
V. Kreuschitz, sodnik
L. Madise, sodnik
I. S. Forrester, sodnik
C. Iliopoulos, sodnik
V. Valančius, sodnik
Z. Csehi, sodnik
N. Póltorak, sodnica
F. Schalin, sodnik
I. Reine, sodnica
R. Barents, sodnik
P. Nihoul, sodnik
B. Berke, sodnik
U. Öberg, sodnik
O. SpineanuMatei, sodnica
J. Passer, sodnik
K. KowalikBańczyk, sodnica
C. Mac Eochaidh, sodnik
G. De Baere, sodnik
R. Frendo, sodnica
T. Pynnä, sodnica
L. Truchot, sodnik
J. Laitenberger, sodnik
R. Mastroianni, sodnik
J. Martín y Pérez de Nanclares, sodnik
O. Porchia, sodnica

G. Hesse, sodnik
M. Sampol Pucurull, sodnik
M. Stancu, sodnica
P. Škvařilová-Pelzl, sodnica
I. Nõmm, sodnik
G. Steinfatt, sodnica
R. Norkus, sodnik
T. Perišin, sodnica

E. Coulon, sodni tajnik

3. Nekdanji člani Splošnega sodišča

(po nastopu funkcije)

Sodniki

Donal Patrick Michael BARRINGTON (1989–1996) (†)
Antonio SAGGIO (1989–1998), predsednik (1995–1998) (†)
David Alexander Ogilvy EDWARD (1989–1992)
Heinrich KIRSCHNER (1989–1997) (†)
Christos YERARIS (1989–1992)
Romain Alphonse SCHINTGEN (1989–1996)
Cornelis Paulus BRIËT (1989–1998)
José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995), predsednik (1989–1995)
Bo VESTERDORF (1989–2007), predsednik (1998–2007)
Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989–2007)
Jacques BIANCARELLI (1989–1995)
Koen LENAERTS (1989–2003)
Christopher William BELLAMY (1992–1999)
Andreas KALOGEROPOULOS (1992–1998)
Virpi TIILI (1995–2009)
Pernilla LINDH (1995–2006)
Josef AZIZI (1995–2013)
André POTOCKI (1995–2001)
Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995–2003)
John D. COOKE (1996–2008)
Jörg PIRRUNG (1997–2007) (†)
Paolo MENGOSZI (1998–2006)
Arjen W. H. MEIJ (1998–2010)
Michail VILARAS (1998–2010)
Nicholas James FORWOOD (1999–2015)
Hubert LEGAL (2001–2007)
Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003–2016)
Franklin DEHOUSSE (2003–2016)
Ena CREMONA (2004–2012)
Ottó CZÚCZ (2004–2016)
Irena WISZNIEWSKABIAŁECKA (2004–2016) (†)
Irena PELIKÁNOVÁ (2004–2019)
Daniel ŠVÁBY (2004–2009)
Vilenas VADAPALAS (2004–2013)
Küllike JÜRIMÄE (2004–2013)
Verica TRSTENJAK (2004–2006)
Enzo MOAVERO MILANESI (2006–2011)
Nils WAHL (2006–2012)
Miro PREK (2006–2019)
Teodor TCHIPEV (2007–2010)
Valeriu M. CIUCĂ (2007–2010)
Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007–2013)

Laurent TRUCHOT (2007–2013)
Alfred DITTRICH (2007–2019)
Kevin O’HIGGINS (2008–2013)
Andrei POPESCU (2010–2016)
Guido BERARDIS (2012–2019)
Carl WETTER (2013–2016)
Egidijus BIELŪNAS (2013–2019)
Ignacio ULLOA RUBIO (2013–2019)
Ezio PERILLO (2016–2019)
Peter George XUEREB (2016–2018)
Leopoldo CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN (2016–2019)

Predsedniki

José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995)
Antonio SAGGIO (1995–1998) (†)
Bo VESTERDORF (1998–2007)
Marc JAEGER (2007–2019)
Marc JAEGER (2007–2019)

Sodni tajnik

Hans JUNG (1989–2005) (†)

SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

Direktorat za komuniciranje
Oddelek Objave in elektronski mediji

